

KOLEKTIV AUTORŮ

# ÚMLUVY

MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE  
NERATIFIKOVANÉ ČESKOU REPUBLIKOU

---

## II.

*Přehled úmluv MOP  
neratifikovaných Českou republikou  
podle stavu účinného k 1. lednu 2018*



KOLEKTIV AUTORŮ

---

**ÚMLUVY**  
**MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE**  
**NERATIFIKOVANÉ**  
**ČESKOU REPUBLIKOU**

---

**II.**

*Sborník úmluv MOP neratifikovaných Českou republikou  
podle stavu účinného k 1. lednu 2018*



ČMKOS

**ČESKOMORAVSKÁ KONFEDERACE**  
**ODBOROVÝCH SVAZŮ**  
**2017**

## ÚMLUVY

### MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE

### NERATIFIKOVANÉ ČESKOU REPUBLIKOU

*II. Sborník úmluv MOP neratifikovaných Českou republikou  
podle stavu účinného k 1. lednu 2018*

Kolektiv autorů

#### **Vydavatel:**

Českomoravská konfederace odborových svazů

Nám. Winstona Churchilla 2, 130 00 Praha 3

Vydání I.

Počet stran 500

Praha 2017

© Českomoravská konfederace odborových svazů

Všechna práva vyhrazena.

Sborník úmluv II. „Úmluvy MOP neratifikované Českou republikou“ byl realizován v rámci projektu ČMKOS 2017 „§ 320a ZP I. – Průmysl, vzdělávání, práce, společnost 4.0“, který je financován z prostředků státního rozpočtu ČR prostřednictvím MPSV ČR.

[www.cmkos.cz](http://www.cmkos.cz)

**ISBN 978-80-86809-66-3**

## O B S A H

---

Předmluva	11
1. ÚMLUVA Č. 2 – ÚMLUVA O NEZAMĚSTNANOSTI, 1919	14
2. ÚMLUVA Č. 3 – ÚMLUVA O ZAMĚSTNÁVÁNÍ ŽEN PŘED PORODEM A PO NĚM, 1919	14
3. ÚMLUVA Č. 4 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI ŽEN, 1919	16
4. ÚMLUVA Č. 5 – ÚMLUVA, JÍŽ SE STANOVÍ NEJNIŽŠÍ VĚK DĚTÍ PRO PŘIPUŠTĚNÍ K PRACEM PRŮMYSLOVÝM, 1919	18
5. ÚMLUVA Č. 6 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI MLADISTVÝCH (PRŮMYSL), 1919	20
6. ÚMLUVA Č. 7 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (MOŘE), 1920	21
7. ÚMLUVA Č. 8 – ÚMLUVA O POJIŠTĚNÍ V NEZAMĚSTNANOSTI (ZTROSKOTÁNÍ LODI), 1920	21
8. ÚMLUVA Č. 9 – ÚMLUVA O UMISŤOVÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1920	21
9. ÚMLUVA Č. 10 – ÚMLUVA O VĚKU, V NĚMŽ DĚTI MOHOU BÝTI PŘIPUŠTĚNY K PRACEM ZEMĚDĚLSKÝM, 1921	21
10. ÚMLUVA Č. 15 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (NAKLADAČI A TOPIČI), 1921	23
11. ÚMLUVA Č. 16 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH MLADISTVÝCH (MOŘE), 1921	23
12. ÚMLUVA Č. 20 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI V PEKÁRNÁCH, 1925	23
13. ÚMLUVA Č. 22 – ÚMLUVA O NAJÍMÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1926	25
14. ÚMLUVA Č. 23 – ÚMLUVA O REPATRIACI NÁMOŘNÍKŮ, 1926	25
15. ÚMLUVA Č. 24 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ PRACOVNÍKŮ V PRŮMYSLU A OBCHODU A OSOB ZAMĚSTNANÝCH V DOMÁCNOSTI, 1927	25
16. ÚMLUVA Č. 25 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ PRACOVNÍKŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ, 1927	28
17. ÚMLUVA Č. 28 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PROTI ÚRAZŮM (PŘÍSTAVNÍ DĚLNÍCI), 1929	31
18. ÚMLUVA Č. 30 – ÚMLUVA O ÚPRAVĚ PRACOVNÍ DOBY V OBCHODĚ A V KANCELÁŘÍCH, 1930	31
19. ÚMLUVA Č. 31 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ (UHELNÉ DOLY), 1931	34

20. ÚMLUVA Č. 32 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PROTI ÚRAZŮM (PŘÍSTAVNÍ DĚLNÍCI) (REVIDOVANÁ), 1932	35
21. ÚMLUVA Č. 33 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (NEPRŮMYSLOVÁ ZAMĚSTNÁNÍ), 1932	35
22. ÚMLUVA Č. 34 – ÚMLUVA O PLACENÝCH ZPROSTŘEDKOVATELNÁCH PRÁCE, 1933	35
23. ÚMLUVA Č. 35 – ÚMLUVA O POVINNÉM STAROBNÍM POJIŠTĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ V PRŮMYSLOVÝCH A OBCHODNÍCH PODNICÍCH A VE SVOBODNÝCH POVOLÁNÍCH, JAKOŽ I DOMÁCKÝCH DĚLNÍKŮ A OSOB ZAMĚSTNANÝCH V DOMÁCNOSTI, 1933	38
24. ÚMLUVA Č. 36 – ÚMLUVA O POVINNÉM STAROBNÍM POJIŠTĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ V ZEMĚDĚLSKÝCH PODNICÍCH, 1933	44
25. ÚMLUVA Č. 40 – O POJIŠTĚNÍ POZŮSTALÝCH (ZEMĚDĚLSTVÍ), 1933	50
26. ÚMLUVA Č. 41 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI ŽEN, 1934 (REVIDOVANÁ)	50
27. ÚMLUVA Č. 44 – ÚMLUVA ZAJIŠŤUJÍCÍ NEDOBROVOLNĚ NEZAMĚSTNANÝM ODŠKODNĚNÍ NEBO PODPORY, 1934	51
28. ÚMLUVA Č. 45 – ÚMLUVA O PRÁCI POD ZEMÍ (ŽENY), 1935	57
29. ÚMLUVA Č. 46 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ V UHELNÝCH DOLECH, 1935 (REVIDOVANÁ)	57
30. ÚMLUVA Č. 47 – ÚMLUVA O KRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY NA ČTYŘICET HODIN TÝDNĚ, 1935	62
31. ÚMLUVA Č. 48 – ÚMLUVA O ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY ZACHOVÁNÍ PRÁV Z POJIŠTĚNÍ INVALIDNÍHO, Z POJIŠTĚNÍ STAROBNÍHO A Z POJIŠTĚNÍ NA PŘÍPAD ÚMRTÍ, 1935	63
32. ÚMLUVA Č. 50 – ÚMLUVA O NÁBORU DOMORODÝCH PRACOVNÍKŮ, 1936	69
33. ÚMLUVA Č. 51 – ÚMLUVA O ZKRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY PŘI VEŘEJNÝCH PRACÍCH, 1936	69
34. ÚMLUVA Č. 52 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ, 1936	72
35. ÚMLUVA Č. 53 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI VELITELŮ A DŮSTOJNÍKŮ OBCHODNÍCH NÁMOŘNÍCH LODÍ, 1936	72

36. ÚMLUVA Č. 54 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (MOŘE), 1936	76
37. ÚMLUVA Č. 55 – ÚMLUVA O ODPOVĚDNOSTI REJDAŘE (NEMOCNÍ A ZRANĚNÍ NÁMOŘNÍCI), 1936	76
38. ÚMLUVA Č. 56 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ (MOŘE), 1936	76
39. ÚMLUVA Č. 57 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ A STAVU POSÁDEK (MOŘE), 1936	77
40. ÚMLUVA Č. 58 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (MOŘE), 1936	77
41. ÚMLUVA Č. 59 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍM VĚKU DĚTÍ PRO PRÁCI V PRŮMYSLU (REVIDOVANÉ ZNĚNÍ), 1937	77
42. ÚMLUVA Č. 60 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍM VĚKU DĚTÍ PRO ZAMĚSTNÁNÍ V NEPRŮMYSLOVÝCH ODVĚTVÍCH (REVIDOVANÉ ZNĚNÍ), 1937	82
43. ÚMLUVA Č. 61 – ÚMLUVA O ZKRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY V PRŮMYSLU TEXTILNÍM, 1937	87
44. ÚMLUVA Č. 62 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTNÍCH PŘEDPÍSECH VE STAVEBNICTVÍ, 1937	92
45. ÚMLUVA Č. 63 – ÚMLUVA O STATISTICE MEZD A PRACOVNÍ DOBY V DOLECH A V HLAVNÍCH VÝROBNÍCH ODVĚTVÍCH, VČETNĚ STAVEBNICTVÍ A V ZEMĚDĚLSTVÍ, 1938	99
46. ÚMLUVA Č. 64 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1939	105
47. ÚMLUVA Č. 65 – ÚMLUVA O TRESTNÍCH SANKCÍCH (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1939	105
48. ÚMLUVA Č. 66 – ÚMLUVA O MIGRACI ZA ZAMĚSTNÁNÍM, 1939	105
49. ÚMLUVA Č. 67 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ A ODPOČINKU V SILNIČNÍ DOPRAVĚ, 1939	106
50. ÚMLUVA Č. 68 – ÚMLUVA O STRAVOVÁNÍ A STOLOVÁNÍ (LODNÍ POSÁDKY), 1946	112
51. ÚMLUVA Č. 69 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI NÁMOŘNÍCH KUCHARŮ, 1946	112
52. ÚMLUVA Č. 70 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ (NÁMOŘNÍCI), 1946	112
53. ÚMLUVA Č. 71 – ÚMLUVA O DŮCHODECH NÁMOŘNÍKŮ, 1946	113
54. ÚMLUVA Č. 72 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (NÁMOŘNÍCI), 1946	113

55. ÚMLUVA Č. 73 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH (NÁMOŘNÍCI), 1946	113
56. ÚMLUVA Č. 74 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI NÁMOŘNÍKŮ I. TŘÍDY, 1946	113
57. ÚMLUVA Č. 75 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK NA LODÍCH, 1946	116
58. ÚMLUVA Č. 76 – ÚMLUVA O MZDÁCH A PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A OBSAZOVÁNÍ POSÁDEK LODÍ, 1946	116
59. ÚMLUVA Č. 79 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI MLADISTVÝCH (NEPRŮMYSLOVÉ PRÁCE), 1946	117
60. PROTOKOL Z ROKU 1995 K ÚMLUVĚ Č. 81 O INSPEKCI PRÁCE, 1947	117
61. ÚMLUVA Č. 82 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍ POLITICE (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947	120
62. ÚMLUVA Č. 83 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH STANDARDECH (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947	120
63. ÚMLUVA Č. 84 – ÚMLUVA O PŘÁVU SDRUŽOVAT SE (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947	121
64. ÚMLUVA Č. 85 – ÚMLUVA O INSPEKTORÁTECH PRÁCE (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947	121
65. ÚMLUVA Č. 86 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1947	121
66. ÚMLUVA Č. 89 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI (ŽENY) (REVIDOVANÁ), 1948	121
67. ÚMLUVA Č. 91 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (NÁMOŘNÍCI) (REVIDOVANÁ), 1949	121
68. ÚMLUVA Č. 92 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK (REVIDOVANÁ), 1949	121
69. ÚMLUVA Č. 93 – ÚMLUVA O MZDÁCH A PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A OBSAZOVÁNÍ POSÁDEK LODÍ (MOŘE) (REVIDOVANÁ), 1949	122
70. ÚMLUVA Č. 94 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH DOLOŽKÁCH VE SMLOUVÁCH UZAVŘENÝCH VEŘEJNÝM ORGÁNEM, 1949	122
71. ÚMLUVA Č. 96 – ÚMLUVA O PLACENÝCH ROZMÍSTVOVACÍCH KANCELÁŘÍCH (REVIDOVANÁ), 1949	128
72. ÚMLUVA Č. 97 – ÚMLUVA O MIGRACI ZA ZAMĚŠTNÁNÍM (REVIDOVANÁ), 1949	134

73. ÚMLUVA Č. 101 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ V ZEMĚDĚLSTVÍ, 1952	148
74. ÚMLUVA Č. 103 – ÚMLUVA O OCHRANĚ MATEŘSTVÍ (REVIDOVANÁ), 1952	153
75. ÚMLUVA Č. 104 – ÚMLUVA O ODSTRANĚNÍ TRESTNÍCH SANKCÍ (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1955	159
76. ÚMLUVA Č. 106 – ÚMLUVA O TÝDENNÍM ODPOČINKU OBCHODU A KANCELÁŘÍCH, 1957	159
77. ÚMLUVA Č. 107 – ÚMLUVA O OCHRANĚ A INTEGRACI DOMORODÉHO A OSTATNÍHO KMENOVÉHO A POLOKMENOVÉHO OBYVATELSTVA V NEZÁVISLÝCH ZEMÍCH, 1957	164
78. ÚMLUVA Č. 109 – ÚMLUVA O MZDÁCH, PRACOVNÍ DOBĚ NA PALUBĚ LODI, POČTU A SLOŽENÍ LODNÍCH POSÁDEK (REVIDOVANÁ), 1958	173
79. ÚMLUVA Č. 110 – ÚMLUVA O PLANTÁŽÍCH, 1958	186
80. ÚMLUVA Č. 112 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (RYBÁŘI), 1959	186
81. ÚMLUVA Č. 113 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH (RYBÁŘI), 1959	186
82. ÚMLUVA Č. 114 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH RYBÁŘŮ, 1959	186
83. ÚMLUVA Č. 117 – ÚMLUVA O ZÁKLADNÍCH CÍLECH A ÚROVNI SOCIÁLNÍ POLITIKY, 1962	186
84. ÚMLUVA Č. 118 – ÚMLUVA O ROVNOSTI V NAKLÁDÁNÍ (SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ), 1962	192
85. ÚMLUVA Č. 119 – ÚMLUVA O ZABEZPEČENÍ STROJŮ, 1963	198
86. ÚMLUVA Č. 121 – ÚMLUVA O DÁVKÁCH PŘI PRACOVNÍCH ÚRAZECH, 1964	204
87. ÚMLUVA Č. 125 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI RYBÁŘŮ, 1966	217
88. ÚMLUVA Č. 126 – ÚMLUVA O UBIKACÍCH NA PALUBĚ RYBÁŘSKÝCH LODÍ, 1966	218
89. ÚMLUVA Č. 127 – ÚMLUVA O PŘÍPUSTNÉ MAXIMÁLNÍ VÁZE BŘEMEN PŘENÁŠENÝCH JEDNÍM PRACOVNÍKEM, 1967	231
90. ÚMLUVA 131 – ÚMLUVA O STANOVENÍ MINIMÁLNÍ MZDY, 1970	233



91. ÚMLUVA Č. 133 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK NA LODÍCH (DOPLŇUJÍCÍ USTANOVENÍ), 1970	237
92. ÚMLUVA Č. 134 – ÚMLUVA O PŘEDCHÁZENÍ PRACOVNÍM ÚRAZŮM NÁMOŘNÍKŮ, 1970	245
93. ÚMLUVA Č. 137 – ÚMLUVA O PRÁCI V PŘÍSTAVECH, 1973	250
94. ÚMLUVA Č. 141 – ÚMLUVA O ORGANIZACÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH PRACOVNÍKŮ A O JEJICH ÚLOZE V HOSPODÁŘSKÉM A SOCIÁLNÍM ROZVOJI, 1975	250
95. ÚMLUVA Č. 143 – ÚMLUVA O ZNEUŽÍVÁNÍ MIGRACE A O PROSAZOVÁNÍ ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ A ROVNÉHO ZACHÁZENÍ S MIGRUJÍCÍMI PRACOVNÍKY, 1975	254
96. ÚMLUVA Č. 145 – ÚMLUVA O STÁLOSTI ZAMĚSTNÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1976	261
97. ÚMLUVA Č. 146 – ÚMLUVA O KAŽDOROČNÍ PLACENÉ DOVOLENÉ NÁMOŘNÍKŮ, 1976	264
98. ÚMLUVA Č. 147 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍCH STANDARDECH OBCHODNÍCH LODÍ, 1976	269
99. ÚMLUVA Č. 149 – ÚMLUVA O ZAMĚSTNÁNÍ A PRACOVNÍCH A ŽIVOTNÍCH PODMÍNKÁCH OŠETŘOVATELSKÉHO PERSONÁLU, 1977	277
100. ÚMLUVA Č. 151 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PRÁVA ORGANIZOVAT SE A POSTUPU PŘI STANOVOVÁNÍ PODMÍNEK ZAMĚSTNÁNÍ VE VEŘEJNÉ SLUŽBĚ, 1978	282
101. ÚMLUVA Č. 152 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘI PRÁCI V PŘÍSTAVECH, 1979	283
102. ÚMLUVA Č. 153 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ A DOBÁCH ODPOČINKU V SILNIČNÍ DOPRAVĚ, 1979	297
103. ÚMLUVA Č. 154 – ÚMLUVA O KOLEKTIVNÍM VYJEDNÁVÁNÍ, 1981	303
104. ÚMLUVA Č. 156 – ÚMLUVA O ROVNOSTI PŘÍLEŽITOSTÍ A ZACHÁZENÍ S PRACOVNÍKY OBOU POHLAVÍ (PRACOVNÍCI S POVINNOSTMI K RODINĚ), 1981	305
105. ÚMLUVA Č. 157 – ÚMLUVA O ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍHO SYSTÉMU PRO ZACHOVÁNÍ PRÁV V SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ, 1982	310
106. ÚMLUVA Č. 158 – ÚMLUVA O SKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU Z PODNĚTU ZAMĚSTNAVATELE, 1982	320

107. ÚMLUVA Č. 162 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI PŘI UŽÍVÁNÍ OSINKU, 1986	327
108. ÚMLUVA Č. 165 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 1987	334
109. ÚMLUVA Č. 166 – ÚMLUVA O REPATRIACI NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 1987	345
110. ÚMLUVA Č. 168 – ÚMLUVA O PODPOŘE ZAMĚSTNANOSTI A OCHRANĚ PŘED NEZAMĚSTNANOSTÍ, 1988	350
111. ÚMLUVA Č. 169 – ÚMLUVA O DOMORODÝCH A KMENOVÝCH NÁRODECH V NEZÁVISLÝCH ZEMÍCH, 1989	361
112. ÚMLUVA Č. 170 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI PŘI POUŽÍVÁNÍ CHEMICKÝCH LÁTEK PŘI PRÁCI, 1990	373
113. ÚMLUVA Č. 172 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH PODMÍNKÁCH V HOTELECH, RESTAURACÍCH A PODOBNÝCH ZAŘÍZENÍCH, 1991	382
114. ÚMLUVA Č. 173 – ÚMLUVA O OCHRANĚ NÁROKŮ PRACOVNÍKŮ V PŘÍPADĚ PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI JEJICH ZAMĚSTNAVATELE, 1992	387
115. ÚMLUVA Č. 174 – ÚMLUVA O PREVENCI ZÁVAŽNÝCH PRŮMYSLOVÝCH NEHOD, 1993	392
116. ÚMLUVA Č. 175 – ÚMLUVA O PRÁCI NA ČÁSTEČNÝ ÚVAZEK, 1994	400
117. ÚMLUVA 177 – ÚMLUVA O DOMÁCKÉ PRÁCI, 1996	405
118. ÚMLUVA 178 – O INSPEKCI PRACOVNÍCH A ŽIVOTNÍCH PODMÍNEK NÁMOŘNÍKŮ, 1996	409
119. ÚMLUVA 179 – O NAJÍMÁNÍ A UMÍSŤOVÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1996	414
120. ÚMLUVA 180 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A O POSÁDKÁCH LODÍ, 1996	419
121. ÚMLUVA 184 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ, 2001	426
122. ÚMLUVA MOP Č. 185 – O PRŮKAZECH TOTOŽNOSTI NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 2003	434
123. ÚMLUVA O PRÁCI NA MOŘI, 2006	443
124. ÚMLUVA Č. 188 – ÚMLUVA O PRÁCI V ODVĚTVÍ RYBOLOVU, 2007	454

125. ÚMLUVA Č. 189 – ÚMLUVA O DŮSTOJNÉ PRÁCI PRO PRACOVNÍKY V CIZÍ DOMÁCNOSTI, 2011	486
SEZNAM VŠECH ÚMLUV A PROTOKOLŮ MOP PODLE STAVU K 1. LEDNU 2018	495

## PŘEDMLUVA

Mezinárodní organizace práce (MOP) je jedinou tripartitní specializovanou mezinárodní organizací v systému Organizace spojených národů (OSN), se sídlem v Ženevě (International Labour Organization, ILO, L'Organisation Internationale du Travail, OIT), na jejímž rozhodování se stejnou měrou podílejí zástupci zaměstnanců, zaměstnavatelů a vlád.

Založena byla v roce 1919 v rámci Versailleského mírového procesu s cílem podpory světového míru na základě sociální spravedlnosti opírající se o mezinárodně uznávaná pracovní práva. Československo bylo zakládajícím členem MOP a Česká republika, jako jeden z jejích nástupnických států, na sebe převzala k 1. lednu 1993 všechny závazky vyplývající z členství v Mezinárodní organizaci práce.

Hlavním posláním Mezinárodní organizace práce je vytváření celosvětově uznávaných minimálních standardů práce a sociální ochrany prostřednictvím úmluv, protokolů a doporučení schvalovaných Mezinárodními konferencemi práce, které přispívají ke zlepšení pracovních a životních podmínek, podpora jejich ratifikace a kontrola důsledného dodržování ratifikovaných úmluv členskými zeměmi MOP prostřednictvím kontrolního mechanismu této významné mezinárodní organizace.

Sborník úmluv MOP neratifikovaných Českou republikou, který je označen číslicí II., navazuje na Sborník úmluv MOP ratifikovaných Českou republikou ke dni 1. ledna 2018, který je označen číslicí I. Součástí obou sborníků je „Přehled úmluv MOP“ přijatých touto významnou mezinárodní organizací za celou dobu jejího působení od roku 1919 do konce roku 2017, ve dvou podobách – uvedeny jsou jak všechny přijaté úmluvy a protokoly, tak samostatně ty, které jsou ratifikovány Českou republikou a zároveň jsou účinné ke dni 1. ledna 2018 (součástí tohoto přehledu tedy nejsou úmluvy, které byly v mezidobí vypovězeny) s uvedením podrobných údajů, které se jich týkají, včetně skutečnosti, zda mají podle článku 10 Ústavy České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) přednost před zákony či nikoliv.

Oba sborníky Českou republikou ratifikovaných a neratifikovaných úmluv MOP jsou prvním uceleným vydáním textů těchto úmluv v České republice, které symbolicky předchází 100. výročí existence Mezinárodní organizace práce, a obsahuje české překlady textů Českou republikou neratifikovaných úmluv MOP, a pokud takové texty dosud neexistují, jak je tomu u řady úmluv, které dosud Česká republika neratifikovala, obsahuje odkazy na původní anglická znění těchto úmluv v elektronické databázi Mezinárodní organizace práce.

Nepřeloženy tak dnes zůstávají z pohledu českého právního řádu převážně jen méně praktické úmluvy, které se týkají např. práce na moři, v docích, na plan-

tážích, popř. pracovních podmínek rybářů, námořníků, posádek lodí, zaměstnanců v tzv. nemetropolitních územích, domorodých pracovníků a kmenového obyvatelstva.

Česká znění Českou republikou neratifikovaných úmluv Mezinárodní organizace práce uveřejněná v tomto sborníku byla pořízena v průběhu doby existence Mezinárodní organizace práce orgány státní správy, zejména MPSV ČR, dále ČMKOS a jejich předchůdci a nejsou oficiálními překlady publikovanými ve Sbírce zákonů, jak je tomu u velké části úmluv ratifikovaných Českou republikou. Jejich anglické, popřípadě francouzské verze, které mají stejnou platnost, lze nalézt na webových stránkách Mezinárodní organizace práce „www.ilo.org“.

Úmluvy Mezinárodní organizace práce stanoví mezinárodní pracovní standardy (minimální úroveň základních pracovních práv) zejména v oblastech svobody odborového sdružování a výkonu odborových práv, kolektivního vyjednávání, odstranění nucené práce, rovnosti příležitostí a zacházení, pracovních podmínek, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, sociálního zabezpečení a ostatní.

Za dobu své existence přijala MOP zatím 189 úmluv a šest protokolů, které obsahují mezinárodně-právní závazky. Česká republika (spolu se svým předchůdcem Československem) do 31. prosince 2017 ratifikovala 73 úmluv a dva protokoly MOP, z nichž 65 úmluv a jeden protokol jsou pro ČR závazné, a celkem osm úmluv a jeden protokol byly vypovězeny.

Obsah úmluv Mezinárodní organizace samozřejmě odpovídá době svého vzniku a z hlediska současných potřeb světa práce tak lze některé z nich považovat za zastaralé a již nevyhovující. Proto se MOP k některým tématům vrací a výsledkem těchto návratů jsou tzv. „revidované“ úmluvy, aktualizující a překonávající úmluvy dřívější (které tak již nelze nově ratifikovat, přesto však zůstávají v platnosti pro ty státy, jež jimi jsou vázány a které neratifikovaly novou revidující úmluvu). Druhou cestou, jak zachovat relevanci celého systému mezinárodních pracovních standardů, je formální zrušení či odvolání těchto zastaralých úmluv (které tím zcela ztrácí jakoukoli právní sílu), což se zatím stalo v deseti případech.<sup>1</sup>

Mezinárodní organizace práce poskytuje svým členským státům rovněž technickou pomoc zaměřenou na důsledné uplatňování jejích úmluv a doporučení. Její činnost je finančně zabezpečována prostřednictvím příspěvků členských států v rámci schváleného rozpočtu. Úředními jazyky Mezinárodní organizace práce jsou angličtina, francouzština, španělština, ruština, němčina, arabština a čínština.

---

<sup>1</sup> Jde o úmluvy č. 4, 15, 28, 31, 41, 46, 51, 60, 61, 66 a 67; z důvodu úplnosti jsou přesto v seznamu všech úmluv uvedeny.

Všechny normy (úmluvy, protokoly a doporučení) přijaté MOP jsou následně zaslány členským státům této významné tripartitní mezinárodní organizace, které jsou podle článku 19 odst. 5 písm. b) Ústavy MOP povinny předložit přijatou úmluvu orgánu anebo orgánům, do jejichž pravomoci příslušná záležitost patří (zákonodárnému sboru, Parlamentu), a to nejpozději do jednoho roku od skončení Mezinárodní konference práce, která příslušnou úmluvu přijala, anebo, není-li to z výjimečných důvodů možné, co nejdříve, maximálně však do 18 měsíců od skončení Mezinárodní konference práce, na které byly přijaty.

Přijaté doporučení Mezinárodní organizace práce zpravidla doplňuje příslušnou úmluvu a nabývá platnosti dnem přijetí, přičemž není subjektem ratifikace ze strany členských států. Členské státy MOP informují generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce o opatřeních, přijatých podle Článků 19 odst. 5 písm. c) Ústavy MOP, a o tom, že normy byly příslušnému orgánu předloženy.

Pokud členský stát úmluvu či protokol neratifikuje, má následně pouze povinnost na vyzvání Správní rady Mezinárodní organizace práce podat zprávu o stavu legislativy a praxe v oblasti upravené neratifikovanou úmluvou a uvést důvody bránící ratifikaci. Je-li rozhodnuto o ratifikaci úmluvy nebo protokolu, je ratifikační listina zaslána generálnímu řediteli MOP, u kterého je zaregistrována.

V souladu s Článkem 19 odst. 8 Ústavy MOP nemá přijetí či ratifikace úmluvy vliv na zákonodárství, kolektivní smlouvy či praxi, které upravují podmínky zaměstnanců výhodněji, než přijatá či ratifikovaná úmluva. Každý člen Mezinárodní organizace práce souhlasí podle článku 22 Ústavy MOP s tím, že bude vypracovávat zprávy o opatřeních, přijatých za účelem provádění ratifikovaných úmluv. Tyto zprávy se vypracovávají v termínech a formě stanovených Správní radou MOP, zpravidla ve dvou či pětiletých intervalech.

Nejsou-li ratifikované úmluvy Mezinárodní organizace práce v členském státě dodržovány, mohou být za určitých podmínek podány stížnosti Mezinárodnímu úřadu práce. Tak je např. již po řadu let projednávána na půdě Mezinárodní organizace práce stížnost na Českou republiku, týkající se neplnění jejích závazků vyplývajících z ratifikované úmluvy č. 111 o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958, týkající se lustračního zákona.

Děkuji velice za neocenitelnou odbornou pomoc při přípravě a zpracování Sborníku úmluv Mezinárodní organizace práce, které Česká republika dosud (ke dni 1. ledna 2018) neratifikovala, Mgr. Pavlovi Pokornému, PhDr. Pavlovi Janečkovi a Mgr. Michalovi Márovi.

JUDr. Vít Samek  
*místopředseda ČMKOS*

## ÚMLUVY MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRÁCE, KTERÉ DOPOSUD NEBYLY ČESKOU REPUBLIKOU RATIFIKOVÁNY

---

### 1. ÚMLUVA Č. 2 – ÚMLUVA O NEZAMĚSTNANOSTI, 1919

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100\\_ILO\\_CODE:C002](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C002)

### 2. ÚMLUVA Č. 3 – ÚMLUVA O ZAMĚSTNÁVÁNÍ ŽEN PŘED PORODEM A PO NĚM, 1919

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

kteřá byla svolána vládou Spojených států amerických do Washingtonu na 20. října 1919,

rozhodnuvši přijmout různé návrhy týkající se „zaměstnávání žen před porodem a po něm (včetně otázky dávek v mateřství)“, které jsou třetím bodem jednacího pořadu zasedání konference konané ve Washingtonu, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o ochraně mateřství, 1919, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce:

#### *Článek 1*

1. Pro účely této úmluvy pojem „průmyslový podnik“ zahrnuje zejména:

- a) doly, lomy a jiné těžářské podniky;
- b) průmyslová odvětví, v nichž se výrobky zhotovují, upravují, čistí, opravují, zdobí, dokončují, připravují pro prodej, drtí nebo ničí nebo v nichž se látky dále zpracovávají, počítajíc v to stavbu lodí, výrobu, přeměnu a přenos elektřiny nebo hnací síly jakéhokoli druhu;
- c) stavba, přestavba, údržba, oprava, úprava nebo bourání staveb všeho druhu, železnic, pouličních drah, přístavů, doků, hrází, kanálů, vnitrozemských cest, silnic, tunelů, mostů, viaduktů, sběrných a obyčejných stok, studní, telegrafních a telefonních zařízení, elektráren, plynáren, vodáren nebo jiných stavebních pracím nebo stavbám;
- d) osobní nebo nákladní doprava po silnici, železnici, po moři nebo vnitrozemských vodních cestách včetně manipulace (nakládání a vykládání) se zbožím v docích, na nákladištích, přístavištích a skladištích s výjimkou říční dopravy.

2. Pro účely této úmluvy výraz „obchodní podnik“ zahrnuje všechna místa, kde se prodává zboží nebo se provádí obchodní činnost.

3. V každé zemi příslušný úřad určí hranici oddělující průmysl a obchod od zemědělství.

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy výraz „žena“ znamená každou osobu ženského pohlaví, bez ohledu na její věk nebo národnost, vdanou či svobodnou a výraz „dítě“ znamená každé manželské či nemanželské dítě.

#### *Článek 3*

V žádném veřejném nebo soukromém průmyslovém nebo obchodním podniku nebo v jakémkoli jeho odvětví, s výjimkou podniků, kde jsou zaměstnání jen členové těže rodiny, žena

- a) nebude pracovat po dobu šesti týdnů po porodu;
- b) bude mít právo na pracovní volno, jestliže předloží lékařské vysvědčení o tom, že její porod nastane pravděpodobně během šesti týdnů;
- c) obdrží po celou dobu pracovní nepřítomnosti podle bodů a) a b) dávky dostatečující k plnému a zdraví prospěšnému zajištění ženy a jejího dítěte, poskytované buď z veřejných fondů, nebo na základě systému pojištění, jejichž výše bude stanovena příslušným úřadem v každé zemi; kromě toho bude mít nárok na bezplatnou péči poskytovanou lékařem nebo porodní bábou; omyl lékaře nebo porodní báby v určení data porodu nemůže být na zábranu, aby žena obdržela dávky, na něž má nárok od data uvedeného v lékařském vysvědčení do dne, kdy skutečně dojde k porodu;
- d) bude mít ve všech případech, kdy kojí své dítě, nárok na dvě půlhodinové přestávky ke kojení.

#### *Článek 4*

Jestliže žena je nepřítomna v práci podle bodů a) a b) článku 3 této úmluvy nebo zůstane nepřítomna po delší dobu pro nemoc, o níž je lékařsky osvědčeno, že souvisí s jejím těhotenstvím nebo porodem a činí ji neschopnou k opětovnému nastoupení práce, nesmí ji zaměstnavatel, pokud její nepřítomnost nepřesáhne maximální dobu stanovenou příslušným úřadem v každé zemi, dát výpověď během takové nepřítomnosti nebo tak, že by výpovědní lhůta vypršela v době výše zmíněné nepřítomnosti.

#### *Článek 5-12*

O ratifikaci, výpovědi a změně úmluvy vypuštěny.



### 3. ÚMLUVA Č. 4 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI ŽEN, 1919

#### Článek 1

Za "podniky průmyslové" ve smyslu této smlouvy se považují jmenovitě:

- a) doly, lomy a podniky těžbařské všeho druhu;
- b) podniky, v nichž se výrobky zhotovují, pozměňují, čistí, opravují, dokončují, připravují pro prodej, nebo v nichž se látky přeměňují, počítaje do toho stavbu lodí, podniky zabývající se bouráním hmot, podobně jako výroba, přeměna a převod hnací síly vůbec a elektřiny;
- c) stavba, přestavba, udržování, přizpůsobování nebo bourání všech staveb a budov, železnic, pouličních drah, přístavů, doků, hrází, kanálů, zařízení pro plavbu vnitrozemskou, cest, tunelů, mostů, sběracích stok, studní, zařízení telegrafů a telefonů, zařízení elektrických, plynáren, vodovodů nebo jiné práce stavební, podobně jako práce přípravné a zakládací, jež uvedeným pracem předcházejí.

V každé zemi určí příslušný úřad hranice mezi průmyslem s jedné strany a obchodem a zemědělstvím s druhé strany.

#### Článek 2

Ve smyslu této smlouvy značí slovo "noc" období alespoň 11 souvislých hodin, obsahující dobu mezi 10. hod. večer a 5. hod. ráno.

V zemích, kde se veřejný předpis nevztahuje na zaměstnání žen v noci v podnicích průmyslových, může "noc" vyznačovati dočasně a nejdéle po dobu tří let podle rozhodnutí vlády období pouze 10 hodin, které obsahuje dobu mezi 10. hod. večer a 5. hod. ráno.

#### Článek 3

Ženy bez rozdílu stáří nesmí být zaměstnávány v noci v žádném průmyslovém závodě veřejném nebo soukromém, ani v žádném oddělení k němu příslušejícím, vyjma závody, kde jsou zaměstnávány výhradně členové jedné a téže rodiny.

#### Článek 4

Článek 3 neplatí:

- a) v případě vyšší moci, přihodí-li se v podniku porucha přechodní povahy, kterou nebylo lze předvídati;
- b) v případě, kdy se jedná o zpracování surovin nebo polotovarů, které podléhají velmi rychlé změně, je-li nutno zachrániti tyto látky před nevyhnutelnou zkázkou.

*Článek 5*

Uplatnění článku 3 této smlouvy v Indii a v Siamu může být vládou zastaveno, vyjma továrny, jak jsou definovány zákonem domácím. Vyjmutí každého průmyslu třeba oznámiti mezinárodní kanceláři práce.

*Článek 6*

V průmyslových podnicích, podléhajících vlivu počasí, a ve všech případech, kdy toho vyžadují okolnosti zvláštní, délka noční doby naznačená v článku 2 může být zkrácena po 60 dní v roce na 10 hodin.

*Článek 7*

V zemích, kde podnebí práci denní velmi stěžuje, může být doba noční kratší, než jest stanoveno v předešlých člancích, s podmínkou, že se přizná náhradní odpočinek za dne.

*Článek 8*

Úřední ratifikace této smlouvy za podmínek naznačených v části XIII Versailleské smlouvy ze dne 28. června 1919 a Saint-Germainské smlouvy ze dne 10. září 1919 budou oznámeny generálnímu sekretáři Svazu národů a budou jím zaznamenány do rejstříku.

*Článek 9*

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který schválí tuto smlouvu, se zavazuje, že ji bude prováděti také ve svých koloniích, državách a v těch ze svých protektorátů, které se nespravují úplně samy, za těchto výhrad:

- a) že ustanovení smlouvy nebudou proveditelná následkem místních poměrů;
- b) že změny, které byly potřebné k tomu, aby úmluva se přizpůsobila místním poměrům, budou moci býti do ní pojaty.

Každý člen musí oznámiti Mezinárodnímu úřadu práce rozhodnutí, jež má v úmyslu učiniti vzhledem na každou ze svých kolonií neb držav, neb každý z těch svých protektorátů, jež se nespravují úplně samy.

*Článek 10*

Jakmile bude u sekretariátu zapsána ratifikace dvou členů Mezinárodní organizace práce, oznámí generální sekretář Svazu národů tuto skutečnost všem členům Mezinárodní organizace práce.

*Článek 11*

Tato smlouva nabude platnosti dnem, kdy generální sekretář Svazu národů tak učiní, a bude vázati jen členy, kteří dali zapsati svou ratifikaci u sekretariátu. Po této době smlouva nabude platnosti u každého jednotlivého člena dnem, kdy bude zapsána ratifikace člena u sekretariátu.

*Článek 12*

Každý člen, který ratifikuje tuto smlouvu, se zavazuje, že bude prováděti její ustanovení nejpozději dnem 1. července 1922 a že učiní opatření potřebná k tomu, aby její ustanovení byla uskutečněna.

*Článek 13*

Každý člen, který ratifikoval tuto smlouvu, může ji po uplynutí období desíti let ode dne, kdy nabyla platnosti, vypověděti spisem zasláným generálnímu sekretáři Svazu národů, který jej zapíše do rejstříku. Výpověď nabude účinku teprve za rok od té doby, kdy byla zapsána u sekretariátu.

*Článek 14*

Správní rada Mezinárodní kanceláře práce musí aspoň jednou za 10 let předložit generální konferenci zprávu o provádění této smlouvy a rozhodne, zda má být dána na denní pořádek konference otázka revise nebo změny této smlouvy.

*Článek 15*

Texty francouzský i anglický této smlouvy jsou oba autentické.

#### **4. ÚMLUVA Č. 5 – ÚMLUVA, JÍŽ SE STANOVÍ NEJNIŽŠÍ VĚK DĚTÍ PRO PŘIPUŠTĚNÍ K PRACEM PRŮMYSLOVÝM, 1919**

*Článek 1*

Za "podniky průmyslové" ve smyslu této smlouvy považují se jmenovitě:

- a) doly, lomy a podniky těžařské všeho druhu;
- b) podniky, v nichž se výrobky zhotovují, pozměňují, čistí, opravují, dokončují, připravují pro prodej, nebo v nichž se látky přeměňují, počítaje do toho stavbu lodí, podniky zabývající se bouráním hmot, podobně jako výroba, přeměna a převod hnací síly vůbec a elektřiny;
- c) stavba, přestavba, udržování, přizpůsobování nebo bourání všech staveb a budov, železnic, pouličních drah, přístavů, doků, hrází, kanálů, zařízení pro plavbu vnitrozemskou, cest, tunelů, mostů, sběracích stok, studní, zařízení telegrafů a telefonů, zařízení elektrických, plynáren, vodovodů nebo jiné práce stavební, podobně jako práce přípravné a zakládací, jež uvedeným pracím předcházejí;
- d) doprava osob nebo zboží po cestách nebo drahách železných nebo cestách vodních, mořských nebo vnitrozemských, včetně správy zboží v dokách, na nábrežích a v loděnicích a skladištích, vyjma dopravu ruční.

V každé zemi určí příslušný úřad hranice mezi průmyslem s jedné strany a obchodem a zemědělstvím s druhé strany.

### Článek 2

Děti ve věku do 14 let nesmí býti zaměstnávány nebo pracovati v závodech průmyslových, veřejných nebo soukromých nebo v odděleních k nim přináležejících, vyjma, kde jsou zaměstnání výhradně členové jedné a téže rodiny.

### Článek 3

Ustanovení článku 2. neplatí pro práci dětí v odborných školách pod podmínkou, že práci schválil a na ni dohlíží veřejný úřad.

### Článek 4

Aby byl umožněn dozor na provádění ustanovení této smlouvy, musí každý majitel podniku průmyslového vésti záznam o všech osobách ve stáří do 16 let u něho zaměstnaných s udáním dne jejich narození.

### Článek 5

Pokud se týká provádění této smlouvy v Japonsku, schvalují se tyto změny článku 2:

- a) děti ve věku přes 12 let mohou býti připuštěny k práci, ukončily-li návštěvu školy obecné;
- b) co se týká dětí ve věku mezi 12. a 14. rokem zaměstnaných již při práci, jest učiniti přechodná opatření.

Ustanovení nynějšího japonského zákona, který připouští děti ve věku 12 let k jistým snadným a lehkým pracím, bude zrušeno.

### Článek 6

Ustanovení článku 2. neplatí v Indii, avšak v Indii děti ve věku do 12 let nebudou zaměstnány:

- a) v továrnách používajících hnací síly a zaměstnávajících více než 10 osob;
- b) v dolech, lomech a v průmyslu těžařském všeho druhu;
- c) při železniční dopravě cestujících, zboží a služby poštovní, a při manipulaci se zbožím v dokách, na nábřežích a loděnicích vyjma dopravu ruční.

### Článek 7

Úřední ratifikace této smlouvy za podmínek naznačených v části XIII Versailleské smlouvy ze dne 28. června 1919 a Saint-Germainské smlouvy ze dne 10. září 1919 budou oznámeny generálnímu sekretáři Svazu národů a budou jím zaznamenány do rejstříku.

### Článek 8

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který schválí tuto smlouvu, se zavazuje, že ji bude prováděti také ve svých koloniích, državách a v těch ze svých protektorátů, které se nespravují úplně samy, za těchto výhrad:

- a) že ustanovení smlouvy nebudou neproveditelná následkem místních poměrů;
- b) že změny, které byly potřebné k tomu, aby úmluva se přizpůsobila místním poměrům, budou moci být do ní pojaty.

Každý člen musí oznámiti Mezinárodnímu úřadu práce rozhodnutí, jež má v úmyslu učiniti vzhledem na každou ze svých kolonií neb držav, neb každý z těch svých protektorátů, jež se nespravují úplně samy.

#### Článek 9

Jakmile bude u sekretariátu zapsána ratifikace dvou členů Mezinárodní organizace práce, oznámí generální sekretář Svazu národů tuto skutečnost všem členům Mezinárodní organizace práce.

#### Článek 10

Tato smlouva nabude platnosti dnem, kdy generální sekretář Svazu národů tak učiní, a bude vázati jen členy, kteří dali zapsati svou ratifikaci u sekretariátu. Po této době smlouva nabude platnosti u každého jednotlivého člena dnem, kdy bude zapsána ratifikace člena u sekretariátu.

#### Článek 11

Každý člen, který ratifikuje tuto smlouvu, se zavazuje, že bude prováděti její ustanovení nejpozději dnem 1. července 1922 a že učiní opatření potřebná k tomu, aby její ustanovení byla uskutečněna.

#### Článek 12

Každý člen, který ratifikoval tuto smlouvu, může ji po uplynutí období desíti let ode dne, kdy nabyla platnosti, vypověděti spisem zaslaným generálnímu sekretáři Svazu národů, který jej zapíše do rejstříku. Výpověď nabude účinku teprve za rok od té doby, kdy byla zapsána u sekretariátu.

#### Článek 13

Správní rada Mezinárodní kanceláře práce musí aspoň jednou za 10 let předložiti generální konferenci zprávu o provádění této smlouvy a rozhodne, zda má býti dána na denní pořádek konference otázka revise nebo změny této smlouvy.

#### Článek 14

Texty francouzský i anglický této smlouvy jsou oba autentické.

## 5. ÚMLUVA Č. 6 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI MLADISTVÝCH (PRŮMYSL), 1919

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312151:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312151:NO)

**6. ÚMLUVA Č. 7 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (MOŘE), 1920**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312152:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312152:NO)

**7. ÚMLUVA Č. 8 – ÚMLUVA O POJIŠTĚNÍ V NEZAMĚSTNANOSTI (ZTROSKOTÁNÍ LODI), 1920**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312153:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312153:NO)

**8. ÚMLUVA Č. 9 – ÚMLUVA O UMISŤOVÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1920**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312154:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312154:NO)

**9. ÚMLUVA Č. 10 – ÚMLUVA O VĚKU, V NĚMŽ DĚTI MOHOU BÝTI PŘÍPUŠTĚNY K PRACEM ZEMĚDĚLSKÝM, 1921**

Valné shromáždění Mezinárodní organizace práce Společnosti národů, svolané do Ženevy správní radou Mezinárodního úřadu práce a tam se 25. října 1921 shromáždívši ve svém třetím zasedání,

když se rozhodlo přijmouti různé návrhy, týkající se zaměstnání dětí v zemědělství, v době povinné školní návštěvy, otázky to tvořící třetí bod denního pořadu zasedání, a

když rozhodlo, aby tyto návrhy byly podkladem návrhu mezinárodní úmluvy,

přijímá tento návrh úmluvy k ratifikaci jednotlivými členy Mezinárodní organizace práce ve smyslu ustanovení XIII. části mírové smlouvy versailleské a souhlasných částí ostatních mírových smluv:

*Článek 1*

Děti mladší čtrnácti let nemohou být zaměstnávány nebo pracovat v podnicích zemědělských, ať veřejných či soukromých, nebo v jejich vedlejších závodech, leda mimo hodiny určené pro školní vyučování; i tato práce, vykonávají-li jakou, musí být takového rázu, aby nebyla na úkor jejich pozornosti ve škole.

*Článek 2*

Za účelem praktického výcviku odborného je možno dobu a hodiny vyučovací stanovit tak, aby dovolily zaměstnávat děti při lehkých zemědělských pra-

cích, zvláště při lehkých pracích o žních. Nicméně úhrnná roční doba školní návštěvy nemůže býti snížena pod osm měsíců.

### *Článek 3*

Ustanovení článku 1. nevztahují se na práce vykonávané dětmi v odborných školách, jestliže tyto práce jsou schváleny a kontrolovány veřejným úřadem.

### *Článek 4*

Úřední ratifikace této úmluvy budou za podmínek předepsaných v části XIII. mírové smlouvy versailleské a v souhlasných částech ostatních mírových smluv oznámeny generálnímu tajemníku Společnosti národů a jím zapsány do rejstříku.

### *Článek 5*

Tato úmluva nabude působnosti, jakmile její ratifikace dvěma členy Mezinárodní organizace práce bude generálním tajemníkem zapsána do rejstříku. Úmluva bude zavazovati pouze členy, jichž ratifikace bude zapsána v sekretariátě.

V důsledku toho tato úmluva nabude působnosti pro každého člena v den, kdy jeho ratifikace bude zapsána v sekretariátě.

### *Článek 6*

Jakmile bude v sekretariátě zapsána ratifikace dvou členů Mezinárodní organizace práce, oznámí generální tajemník Společnosti národů tuto skutečnost všem členům Mezinárodní organizace práce. Rovněž je zpraví o zapsání ratifikací, které mu budou později oznámeny od ostatních členů organizace.

### *Článek 7*

S výhradou ustanovení článku 5. každý člen, který ratifikuje tuto úmluvu, zavazuje se provést ustanovení článků 1., 2. a 3. nejpozději 1. ledna 1924 a učiniti opatření, která budou nutná, aby tato ustanovení byla uskutečněna.

### *Článek 8*

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, zavazuje se provést ji ve svých osadách, državách a protektorátech v souhlase s ustanovením článku 421. mírové smlouvy versailleské a souhlasných článků ostatních mírových smluv.

### *Článek 9*

Každý člen, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí doby deseti let ode dne působnosti této úmluvy, a to zvláštním přípisem, zaslaným generálnímu tajemníku Společnosti národů a jím do rejstříku zapsaným. Výpověď nabývá účinnosti teprve rok po zapsání v sekretariátě.

*Článek 10*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce podá aspoň jednou za deset let valnému shromáždění zprávu o provádění této úmluvy a rozhodne, má-li být dána na denní pořad shromáždění otázka revise nebo změny této úmluvy.

*Článek 11*

Texty francouzský a anglický této úmluvy jsou oba původní.

### **10. ÚMLUVA Č. 15 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (NAKLADAČI A TOPIČI), 1921**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312160:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312160:NO)

### **11. ÚMLUVA Č. 16 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH MLADISTVÝCH (MOŘE), 1921**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312161:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312161:NO)

### **12. ÚMLUVA Č. 20 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI V PEKÁRNÁCH, 1925**

Valné shromáždění Mezinárodní organizace práce, svolané Správní radou MÚP, které se sešlo dne 19. V. 1925 v Ženevě na své 7. zasedání,

které se rozhodlo přijmout různé návrhy, týkající se noční práce v pekárnách a obsažené ve 4. bodu jednacího pořadu zasedání a

které se rozhodlo, aby tyto návrhy měly formu mezinárodní úmluvy, usnáší se dne 8. června 1925 na této úmluvě, která bude nazývána Úmluvou o noční práci v pekárnách a která bude předložena k ratifikaci členskými státy MOP podle ustanovení ústavy MOP:

*Článek 1*

1. S výhradou výjimek, předvídaných ustanoveními této úmluvy se zakazuje výroba chleba, pečiva a podobných moučných výrobků v době noční.

2. Tento zákaz se vztahuje na práce všech osob, jak majitelů, tak dělníků, účastníků se uvedené výroby; netýká se však domácí výroby, prováděné členy téže rodiny pro jejich vlastní potřebu.

3. Tato úmluva se nevztahuje na výrobu piškotů ve velkém. Je na každém členském státu, aby po poradě se zájmovými organizacemi zaměstnavatelů



a dělníků určil, na které výrobky se bude pro účely této úmluvy vztahovati výraz "piškoty".

### *Článek 2*

Výraz "noc" znamená pro účely této úmluvy dobu nejméně 7 po sobě jdoucích hodin. Počátek a konec této doby bude určen v každé zemi příslušnými úřady po poradě se zájmovými organizacemi zaměstnavatelů a dělníků a bude zahrnovati mezidobí mezi jedenáctou hodinou večerní a pátou hodinou ranní. Bude-li toho vyžadovati podnebí či noční doba, neb dojde-li k dohodě mezi zájmovými organizacemi zaměstnavatelů a dělníků, bude moci býti mezidobí mezi jedenáctou hodinou večerní a pátou hodinou ranní nahrazeno mezidobím mezi desátou hodinou večerní a čtvrtou hodinou ranní.

### *Článek 3*

Příslušné úřady v každé zemi mohou po poradě se zájmovými organizacemi zaměstnavatelů a dělníků stanoviti tyto výjimky z ustanovení Článek 1:

- a) stálé výjimky, potřebné k vykonávání přípravných a dodatečných prací pokud je toto vykonávání nutné mimo normální pracovní dobu a výhradou, že počet dělníků, zaměstnaných při těchto pracích bude omezena na nezbytně potřebný a že mladiství, mladší 18 let se jich nezúčastní;
- b) stálé výjimky, nutné vzhledem k potřebám, vyplývajícím za zvláštních podmínek v pekařském průmyslu v tropických zemích;
- c) stálé výjimky nutné k zajištění týdenního odpočinku;
- d) dočasné výjimky nutné k tomu, aby podnikům bylo umožněno vypořádati se s mimořádným přírůstkem práce aneb v případě nutnosti státního rázu.

### *Článek 4*

Rovněž z ustanovení Článek 1 mohou býti učiněny výjimky v případě nastavší neb hrozící nehody, v případě nutných prací, které mají vykonati stroje či podnik, či v případě vyšší moci, ale jedině v rozsahu nutném k tomu, aby bylo zabráněno nesnázím v normálním chodu podniku.

### *Článek 5*

Každý členský stát, který bude ratifikovati tuto úmluvu, učiní veškerá vhodná opatření, aby zajistil co nejlepší všeobecné a účinné uplatnění zákazu, stanoveného v Článek 1 a přiměje k tomu i zaměstnavatele a pracující, jakož i jejich příslušné organizace podle doporučení, přijatého Mezinárodní konferencí práce na jejím V. zasedání (1923).

### *Článek 60*

Ustanovení této úmluvy nabydou účinnosti až 1. ledna 1927.

**13. ÚMLUVA Č. 22 – ÚMLUVA O NAJÍMÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1926**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312167:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312167:NO)

**14. ÚMLUVA Č. 23 – ÚMLUVA O REPATRIACI NÁMOŘNÍKŮ, 1926**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312168:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312168:NO)

**15. ÚMLUVA Č. 24 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ PRACOVNÍKŮ V PRŮMYSLU A OBCHODU A OSOB ZAMĚSTNANÝCH V DOMÁCNOSTI, 1927**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 25. května 1927,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy, týkající se nemocenského pojištění pracovníků v průmyslu a obchodu a domácího služebnictva, jež jsou prvním bodem jednacího pořadu zasedání,

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 15. června 1927 tuto úmluvu, která bude označována jako úmluva o nemocenském pojištění (průmysl), 1927, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce ratifikovaly podle ustanovení ústavy Mezinárodní organizace práce:

*Článek 1*

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto Úmluvu, se zavazuje, že zavede povinné nemocenské pojištění za podmínek alespoň rovno cenných podmínkám, obsaženým v této úmluvě.

*Článek 2*

1. Povinné nemocenské pojištění se vztahuje na rukodělné a nerukodělné pracovníky, včetně učňů, zaměstnaných v průmyslových a obchodních podnicích, na domácí pracovníky a na osoby zaměstnané v domácnosti.

2. Avšak každému členskému státu jest ponecháno, aby ve svém vnitrostátním zákonodárství stanovil takové výjimky, které pokládá za nutné, pokud jde:

a) o zaměstnání přechodná, jejich trvání je kratší, nežli doba, která bude stanovena vnitrostátním zákonodárstvím, o zaměstnání nepravidelná, která ne-

souvisí s povoláním nebo podnikem zaměstnavatelovým, o zaměstnání příležitostná a zaměstnání vedlejší:

- b) o pracovníky, jejichž mzda nebo příjem přesahuje hranici, stanovenou vnitrostátním zákonodárstvím;
- c) o pracovníky, kteří nedostávají mzdu v penězích;
- d) o domácí pracovníky, jejichž pracovní podmínky se svou povahou nepodobají pracovním podmínkám námezdních pracovníků;
- e) o pracovníky, kteří nedosáhli anebo překročili věkové hranice, které budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím;
- f) o členy zaměstnavatelovy rodiny.

3. Mimoto mohou být vyňaty z povinného nemocenského pojištění osoby, mající v případě nemoci podle právních předpisů nebo zvláštních stanov nárok na výhody ve svém souhrnu alespoň rovnocenné výhodám stanoveným touto úmluvou.

4. Tato úmluva se nevztahuje na námořníky a na námořní rybáře, jejich nemocenské pojištění bude moci býti předmětem rozhodnutí některého z příštích zasedání konference.

### *Článek 3*

1. Pojištěnec neschopný práce následkem nenormálního stavu tělesného nebo duševního zdraví má nárok na nemocenské nejméně po dobu dvaceti šesti prvních týdnů pracovní neschopnosti, počínaje prvním dnem, za který byly poskytnuty dávky.

2. Poskytnutí dávek může být vázáno podmínkou, že pojištěnec splnil čekací dobu, a na karenční dobu nejvýše třídenní.

3. Nemocenské může být zastaveno v těchto případech:

- a) dostává-li pojištěnec odjinud na základě zákona a pro tutéž nemoc jinou podporu; dávky mohou být plně nebo částečně zastaveny, pokud se taková podpora rovná nebo je nižší než výše nemocenského, stanoveného tímto článkem;
- b) pokud pojištěnec následkem své pracovní neschopnosti nepozbývá, normálního pracovního výdělku anebo je udržován na náklad pojištění nebo veřejných fondů, stavení nemocenského bude však toliko částečným tehdy, má-li takto udržovaný pojištěnec na starosti členy své rodiny;
- c) pokud pojištěnec, který je nemocen, odpírá bez náležitého důvodu dbát lékařských pokynů nebo posudků o chování nemocných pojištěnců nebo se úmyslně a bez povolení vymkne doзору nositele pojištění.

4. Nemocenské může býti sníženo nebo odňato, vznikla-li nemoc úmyslným zaviněním pojištěncovým.

#### Článek 4

1. Pojištěnec má od počátku nemoci nejméně po dobu stanovenou pro trvání nároku na nemocenské právo na bezplatné ošetření řádně kvalifikovaným lékařem a na poskytnutí léčiv a léčebných pomůcek v postačujícím množství a jakosti.

2. Avšak za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím může být od pojištěnce požadováno částečné krytí nákladů, spojených s poskytováním pomoci v nemoci.

3. Pomoc v nemoci může být přerušena, pokud pojištěnec odpírá bez náležitého důvodu dbát lékařských předpisů, pokynů nebo posudků o chování nemocných pojištěnců nebo zanedbává využit pomoci, kterou mu poskytuje nositel pojištění.

#### Článek 5

Vnitrostátní zákonodárství může povolit nebo předepsat poskytování lékařské pomoci členům pojištěncovy rodiny, kteří s ním žijí ve společné domácnosti a jsou na něm závislí, a stanovit podmínky, za kterých se taková pomoc poskytuje.

#### Článek 6

1. Nemocenské pojištění bude řízeno samosprávnými pojišťovacími ústavami, které podléhají správnímu a finančnímu dohledu veřejných úřadů a nesledují výdělečné cíle. Ústavy, založené ze soukromého podnětu musí být zvlášť uznány příslušným veřejným orgánem.

2. Pojištěnci se mají podílet na řízení samosprávných pojišťovacích ústavů za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím.

3. Avšak řízení nemocenského pojištění může být vykonáváno přímo státem, když a pokud toto řízení samosprávnými nositeli je ztíženo nebo znemožněno nebo nevhodné vzhledem k vnitrostátním poměrům a zejména se zřetelem k nedostatečnému vývoji odborových organizací zaměstnavatelů a pracovníků.

#### Článek 7

1. Pojištěnci a jich zaměstnavatelé mají přispívat na Úhradu nákladů nemocenského pojištění.

2. Vnitrostátním zákonodárstvím je ponecháno stanovit finanční účast veřejnoprávních institucí.

#### Článek 8

Tato úmluva se nijak nedotýká závazků, vyplývajících z úmluvy o zaměstnávání žen před porodem a po něm, která byla přijata Mezinárodní konferencí práce na jejím prvním zasedání.

#### Článek 9

Pojištěnci bude zaručeno právo odvolání v případě sporu o právo na dávky.

### Článek 10

1. Státy, které zaujímají rozsáhlá a velmi málo zalidněná území, nemusí provádět ustanovení této úmluvy v těch oblastech, v nichž následkem malé hustoty a rozptýlenosti obyvatelstva a nedostatku dopravních prostředků je nemožné organizovat nemocenského pojištění ve smyslu této úmluvy.

2. Státy, jež hodlají použít výjimky stanovené tímto článkem, oznámí tento svůj úmysl současně se zasláním formální ratifikace této úmluvy generálnímu řediteli Mezinárodní organizace práce. Zpraví Mezinárodní úřad práce o oblastech, ve kterých použijí této výjimky, s udáním důvodů tohoto rozhodnutí.

3. V Evropě může se výjimky stanovené tímto článkem dovolávat jen Finsko.

### Článek 11-18

O ratifikaci, výpovědi a změně úmluvy vypuštěny.

## 16. ÚMLUVA Č. 25 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ PRACOVNÍKŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ, 1927

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 25. května 1927,

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se nemocenského pojištění pracovníků v zemědělství, jež jsou prvním bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 15. června 1927 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o nemocenském pojištění (zemědělství), 1927, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce, ratifikovaly podle ustanovení ústavy Mezinárodní organizace práce.

### Článek 1

Každý Člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zavede povinné nemocenské pojištění zemědělských pracovníků za podmínek alespoň rovnocenných podmínkám, obsaženým v této úmluvě.

### Článek 2

1. Povinné nemocenské pojištění se vztahuje na manuální a nemanuální pracovníky, včetně učňů, zaměstnané v zemědělských podnicích.

2. Avšak každému členskému státu jest ponecháno, aby ve svém vnitrostátním zákonodárství stanovil takové výjimky, které pokládá za nutné, pokud jde:

- a) o zaměstnání přechodná, jichž trvání je kratší nežli doba, která bude stanovena vnitrostátním zákonodárstvím, o zaměstnání nepravidelná, která nesouvisí

s povoláním nebo podnikem zaměstnavatelovým, o zaměstnání příležitostná a zaměstnání vedlejší;

- b) o pracovníky jejichž mzda nebo příjem přesahuje hranici, stanovenou vnitrostátním zákonodárstvím;
- c) o pracovníky, kteří nedostávají mzdu v penězích;
- d) o domácí pracovníky, jichž pracovní podmínky se svou povahou nepodobají pracovním podmínkám námezdních pracovníků;
- e) o pracovníky, kteří nedosáhli, anebo překročili věkové hranice, které budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím;
- f) o členy zaměstnavatelovy rodiny.

3. Mimoto mohou být i vyňaty z povinného nemocenského pojištění o soby, mající v případě nemoci podle právních předpisů nebo zvláštních stanov nárok na výhody ve svém souhrnu alespoň rovnocenné výhodám stanoveným touto smlouvou.

### *Článek 3*

1. Pojištěnec neschopný práce následkem nenormálního stavu tělesného nebo duševního zdraví má nárok na nemocenské nejméně po dobu dvacetišesti prvních týdnů pracovní neschopnosti, počínajíc prvním dnem, za který byly poskytnuty dávky.

2. Poskytnutí dávek může být vázáno na podmínku, že pojištěnec splnil čekací dobu, a na karenční dobu nejvýše třídenní.

3. Nemocenské může být zastaveno v těchto případech:

- a) dostává-li pojištěnec odjinud, na základě zákona a pro tutéž nemoc, jinou podporu, dávky mohou být úplně nebo částečně zastaveny, pokud se taková podpora rovná nebo je nižší než výše nemocenského, stanoveného tímto článkem;
- b) pokud pojištěnec následkem své pracovní neschopnosti nepozbývá normálního pracovního výdělku anebo je udržován na náklad pojištění nebo veřejných fondů; stanovení nemocenského bude však toliko částečným tehdy, má-li takto udržovaný pojištěnec na starosti členy rodiny;
- c) pokud pojištěnec, pokud je nemocen, odpírá bez náležitého důvodu dbát lékařských pokynů nebo posudku o chování nemocných pojištěnců, anebo se úmyslně bez povolení vymkne doзору nositele pojištění.

4. Nemocenské může být sníženo nebo odňato, vznikla-li nemoc úmyslným zaviněním pojištěncovým.

### *Článek 4*

1. Pojištěnec má od počátku nemoci a nejméně po dobu stanovenou pro trvání nároku na nemocenské, právo na bezplatné ošetření řádně kvalifikovaným

lékařem a na poskytnutí léčiv a léčebných pomůcek v postačujícím množství a jakosti.

2. Avšak za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím může být od pojištěnce požadováno částečné krytí nákladů, spojených s poskytováním pomoci v nouzi.

3. Pomoc v nemoci může být přerušena, pokud pojištěnec odpírá bez náležitého důvodu dbát lékařských pokynů nebo posudků o chování nemocných pojištěnců, nebo zanedbává využít pomoci, kterou mu poskytuje nositel pojištění.

#### *Článek 5*

Vnitrostátní zákonodárství může povolit nebo předepsat poskytování lékařské pomoci členům pojištěncovy rodiny, kteří s ním žijí ve společné domácnosti a jsou na něm závislí, a stanovit podmínky, za kterých se taková pomoc poskytuje.

#### *Článek 6*

1. Ne mocenské pojištění bude řízeno samosprávnými pojišťovacími ústavami, které podléhají správnímu a finančnímu dohledu veřejných úřadů a nesledují výdělečné cíle. Ústavy založené ze soukromého podnětu musí být zvláště uznány příslušným veřejným orgánem.

2. Pojištěnci se mají podílet na řízení samosprávných pojišťovacích útvarů za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím.

3. Avšak řízení nemocenského pojištění může být vykonáváno přímo státem, když a pokud toto řízení samosprávnými nositeli je ztíženo nebo znemožněno nebo nevhodné vzhledem k vnitrostátním poměrům a zejména se zřetelem k nedostatečnému vývoji odborových organizací zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 7*

1. Pojištěnci a jejich zaměstnavatelé mají přispívat na úhradu nákladů nemocenského pojištění.

2. Vnitrostátnímu zákonodárství je ponecháno, aby stanovilo finanční účast veřejnoprávních institucí.

#### *Článek 8*

Pojištěnci bude zrušeno právo odvolání v případě sporu o právo na dávky.

#### *Článek 9*

1. Státy, které zaujímají rozsáhlá a velmi málo zalidněná území, nemusí provádět ustanovení této úmluvy v těch oblastech, v nichž následkem malé hustoty a rozptýlenosti obyvatelstva a nedostatku dopravních prostředků je nemožné organizovat nemocenské pojištění ve smyslu této ústavy.

2. Státy, jež hodlají použít výjimky stanovené tímto článkem, oznámí tento svůj úmysl současně se zasláním formální ratifikace této úmluvy generálnímu

řediteli Mezinárodní organizace práce. Zpraví Mezinárodní úřad práce v oněch oblastech, ve kterých použijí této výjimky, s udáním důvodů tohoto rozhodnutí.

3. V Evropě může se výjimky stanovené tímto článkem dovolávat jen Finsko.

#### *Článek 10-17*

O ratifikaci, výpovědi a změně úmluvy vypuštěny.

### **17. ÚMLUVA Č. 28 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PROTI ÚRAZŮM (PŘÍSTAVNÍ DĚLNÍCI), 1929**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312173:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312173:NO)

### **18. ÚMLUVA Č. 30 – ÚMLUVA O ÚPRAVĚ PRACOVNÍ DOBY V OBCHODĚ A V KANCELÁŘÍCH, 1930**

Valné shromáždění MOP, svolané Správní radou MÚP, které se sešlo v Ženevě 10. června 1930 na svém 140 zasedání,

které se usneslo přijmouti různé návrhy, týkající se úpravy pracovní doby v obchodě a v kancelářích, obsažené ve 2 o bodu jednacího pořadu zasedání a

které se usneslo, aby tyto návrhy měly formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 28. června 1930 tuto úmluvu, která se bude jmenovati úmluvou o pracovní době v obchodě a v kancelářích z roku 1930 a která bude předložena k ratifikaci členským státům MOP podle ustanovení ústavy MOP:

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na zaměstnance těchto podniků, až již veřejných či soukromých:

- a) obchodní podniky, počítaje v to i poštovní, telegrafní a telefonní službu, jakož i obchodní službu všech ostatních podniků;
- b) podniky a správu, jejichž zaměstnanci jsou převážně zaměstnání kancelářskými pracemi;
- c) smíšené podniky rázu obchodního i průmyslového, ledaže by byly považovány za průmyslové podniky.

Příslušný úřad určí v každé zemi rozhraní mezi obchodními podniky a těmi, jejichž zaměstnanci jsou převážně zaměstnání kancelářskými pracemi na jedné straně a mezi průmyslovými a zemědělskými podniky na straně druhé.

2. Úmluva se nebude vztahovati na zaměstnance těchto podniků:



- a) podniků zabývajících se péčí o nemocné, neduživé, chudé a duševně choré;
- b) hotelů, restaurací, pensionů, klubů, kaváren a jiných podniků, podávajících občerstvení;
- c) divadel a zábavných podniků.

Nicméně se může úmluva vztahovati na zaměstnance vedlejších podniků náležejících k podnikům vypočítaným v řádku a), b) a c) tohoto odstavce v případě, že tyto vedlejších podniky, jsou-li nezávislé, budou zahrnuty mezi podniky, na něž se úmluva vztahuje.

3. Příslušný úřad může vyjmouti v každé zemi z provádění této úmluvy:

- a) podniky, v nichž jsou zaměstnání toliko členové zaměstnavatelovy rodiny;
- b) veřejnou správu, v nichž zaměstnanci vystupují jako orgány veřejné moci;
- c) osoby, zastávající vedoucí nebo důvěrné místo;
- d) cestující a zástupce pokud vykonávají práce mimo podnik;

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy jest považovati za pracovní dobu čas, během něhož jsou zaměstnanci zaměstnavateli k dispozici; jest vyjmouti dobu odpočinku, v níž zaměstnanci nejsou zaměstnavateli k dispozici.

#### *Článek 3*

Pracovní doba zaměstnanců, na něž se vztahuje tato úmluva, nesmí překročiti 48 hodin týdně a 8 hodin denně, s výhradou dále uvedených ustanovení.

#### *Článek 4*

Týdenní pracovní doba stanovená článkem 3 může býti rozdělena tak, aby denní pracovní doba nepřesahovala 10 hodin.

#### *Článek 5*

1. V případě všeobecného přerušení práce z důvodu místních svátků neb nehody, zaviněné vyšší mocí (porucha zařízení, přerušení pohonné síly, světla, topení nebo vody a neštěstí) může býti provedeno k vůli vyrovnání ztracených pracovních hodin prodloužení denní pracovní doby za těchto podmínek:

- a) ztracená pracovní doba může být nahrazena jen během 30 dnů v roce a to v průměrném odstupu;
- b) prodloužení denní pracovní doby nesmí překročiti 1 hodinu;
- c) denní pracovní doba nesmí překročiti 10 hodin.

2. Příslušný úřad má býti uvědoměn o povaze, příčině a dni všeobecného přerušení práce, o počtu ztracených pracovních hodin a o dočasných změnách v pracovním rozvrhu.

### Článek 6

Ve výjimečných případech, kdy pracovní podmínky, za nichž se má práce vykonávat, činí ustanovení článku 3 a 4 neproveditelnými, mohou předpisy veřejného úřadu stanovit rozdělení pracovní doby na období delší než týden s podmínkou že průměrná délka pracovní doby, počítaná podle týdnů vzatých v úvahu nepřekročí 48 hodin týdně a že v žádném případě denní pracovní doba nepřekročí 10 hodin.

### Článek 7

Předpisy veřejného úřadu určí:

1. Trvalé výjimky, které mohou být připuštěny pro
  - a) určité kategorie osob, jejich práce je vzhledem k jejímu rázu střídavá, jako domovníci a personál, určený ke hlídání místnosti a skladů po pracovní době;
  - b) kategorie osob přímo zaměstnaných na přípravných nebo doplňovacích pracích, které musí být nutně vykonány mimo hranice pracovní doby ostatních zaměstnanců podniku;
  - c) obchody a jiné podniky, činnosti povaha práce, množství obyvatelstva nebo počet zaměstnaných osob pracovní dobu, stanovenou v článku 3 a 4 neproveditelnou.
2. Dočasné výjimky, které mohou být povoleny v těchto případech:
  - a) v případě nastávajících nebo hrozících nehod, v případě vyšší moci nebo prací, nutných na strojích a zařízeních, ale toliko v rozsahu nutném k tomu, aby se zabránilo vážným neshodám v normálním provozu podniku;
  - b) aby se zabránilo ztrátě prchavých látek či poškození technických výsledků práce;
  - c) aby byly umožněny speciální práce jako sestavování inventury a bilance, splatnosti, likvidace a uzávěrky účtů;
  - d) aby se podniky mohly vypořádat s mimořádným náběhem práce, vznikajícím ze zvláštních okolností, pokud nelze normálně očekávat, že zaměstnavatel si pomůže jinak.
3. S výhradou toho, nač se vztahuje řádka a) odst. 2 mají předpisy vydané podle tohoto článku přesně stanovit prodloužení pracovní doby, jež může být povolena na den a pokud se týče přechodných výjimek, na rok.

### Článek 8

Předpisy, předvídané v článku 6 a 7 mají být vydány po poradě se zástupci organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů, přičemž tam, kde existují, by byl vzat zvláštní zřetel na kolektivní smlouvy, uzavřené mezi organizacemi.

### Článek 9

Ustanovení této úmluvy mohou být v každé zemi suspendována nařízením vlády v případě války či události, ohrožujících národní bezpečnost.

### Článek 10

1. Tato úmluva se nijak nedotkne kteréhokoliv zvyku neb dohody, podle nichž je prac. doba kratší neb odměny vyšší, než jak je v této úmluvě stanoveno.

2. Každé omezení uložené touto úmluvou se má přidati a nikoliv zrušiti veškerá jiná omezení, uložená kterýmkoliv zákonem, dekretem, nebo předpisem, stanovícím kratší pracovní dobu neb vyšší odměnu než jak je stanoveno v této úmluvě.

### Článek 11

Za účelem účinného provádění ustanovení této úmluvy

1. Mají být učiněna vhodná opatření k zajištění přiměřené inspekce;
2. Má každý zaměstnavatel
  - a) oznámiti vyhláškami, vyvěšenými na nápadném místě v podniku neb na každém vhodném jiném místě, či jakýmkoliv jiným způsobem schváleným příslušným úřadem počátek a konec pracovní doby nebo pracuje-li se ve směnách, jejich počátek a konec;
  - b) oznámiti stejným způsobem přestávky povolené zaměstnancům, které podle článku 2 nejsou zahrnuty do pracovní doby;
  - c) vésti podle vzoru schváleného přísl. úřadem záznam, do něhož se zapisují všechna prodloužení pracovní doby provedená ve smyslu odst. 2 Článek 7, jakož i částka za odměnu.

3. Bude považován za nezákonné zaměstnávatí některou osobu mimo pracovní dobu stanovenou na základě řádky a) odst. 2 neb během doby stanovené na základě řádky b) odst. 2 tohoto článku.

### Článek 12

Každý člen, který ratifikuje tuto úmluvu Je povinen učiniti nutná opatření, pokud jde o systém sankcí, aby ustanovení úmluvy byla prováděna.

## 19. ÚMLUVA Č. 31 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ (UHELNÉ DOLY), 1931

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312176:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312176:NO)

## 20. ÚMLUVA Č. 32 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PROTI ÚRAZŮM (PŘÍSTAVNÍ DĚLNÍCI) (REVIDOVANÁ), 1932

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312177:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312177:NO)

## 21. ÚMLUVA Č. 33 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (NEPRŮMYSLOVÁ ZAMĚSTNÁNÍ), 1932

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312178:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312178:NO)

## 22. ÚMLUVA Č. 34 – ÚMLUVA O PLACENÝCH ZPROSTŘEDKOVATELNÁCH PRÁCE, 1933

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. června 1933 na svém sedmáctém zasedání,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se zprostředkovatelen zaměstnání činných za úplatu, jež jsou prvním bodem jednacího pořadu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 29. června 1933 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o placených zprostředkovatelnách práce, 1933, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce ratifikovaly podle ustanovení ústavy Mezinárodní organizace práce.

### *Článek 1*

1. Pro účely této úmluvy výraz "placené zprostředkovatelný práce" označuje:

- a) Výdělečné zprostředkovatelný zaměstnání, to jest kteroukoli osobu, společnost, ústav, jednatelství nebo jinou organizaci, která je činná jako prostředník, aby opatřila zaměstnání pracovníkovi nebo pracovníka zaměstnavateli tak, aby od jednoho nebo od druhého obdržela přímý nebo nepřímý hmotný zisk. Toto vymezení se nevztahuje na časopisy ani jiné tiskoviny kromě těch, jejichž výlučným nebo hlavním účelem je jednat jako prostředník mezi zaměstnavateli a pracovníky.
- b) Nevýdělečné zprostředkovatelný zaměstnání, to jest zaměstnání zprostředkující služby společností, ústavů, jednatelství nebo jiných organizací, které sice nesledují cíl hmotného zisku, ale vybírají od zaměstnavatele nebo od pracovníka za řečené služby zápisné, příspěvek nebo jakoukoli odměnu.

2. Tato úmluva se nevztahuje na zprostředkování práce námořníků.

### *Článek 2*

1. Výdělečné zprostředkovatelný práce činné za úplatu uvedené v odstavci 1 a) předchozího článku budou zrušeny do tří let ode dne, kdy tato úmluva nabude účinnosti pro dotčený členský stát.

2. Ve lhůtě předcházející tomuto zrušení:

- a) nebude zřízena žádná nová výdělečná zprostředkovatelná práce činná za úplatu;
- b) výdělečné zprostředkovatelný práce činné za úplatu budou podrobeny doзору příslušného úřadu a budou moci účtovat jen poplatky a náklady obsažené v sazebníku schváleném řečeným úřadem.

### *Článek 3*

1. Příslušný úřad bude moci výjimečně povolit výjimky z ustanovení odstavce 1 článku 2 této úmluvy, ale jen po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

2. Výjimky povolené na základě tohoto článku se budou moci týkat jen zprostředkovatelen práce pro skupiny pracovníků přesně vymezené vnitrostátním zákonodárstvím a patřící k povoláním, u nichž se zprostředkování práce provádí za zvláštních poměrů opravňujících takovou výjimku.

3. Zřizování nových zprostředkovatelen práce činných za úplatu nebude moci být povolováno na základě tohoto článku po uplynutí tříleté lhůty stanovené v článku 2.

4. Každá zprostředkovatelná práce činná za úplatu, které se povolí výjimka na základě tohoto článku:

- a) bude podrobena doзору příslušného úřadu;
- b) bude muset mít roční licenci obnovovatelnou podle úvahy příslušného úřadu nejvýše po deset let;
- c) bude moci účtovat jen poplatky a náklady obsažené v sazebníku schváleném příslušným úřadem;
- d) bude moci v cizině jak zprostředkovat zaměstnání pracovníkům, tak provádět jejich nábor jen tehdy, je-li k tomu oprávněna příslušným úřadem a jestliže její úkony budou prováděny podle dohody mezi zúčastněnými zeměmi.

### *Článek 4*

Nevýdělečné zprostředkovatelný práce činné za úplatu uvedené v článku 1 odstavci 1 b):

- a) budou muset mít povolení příslušného úřadu a budou podrobeny doзору řečeného úřadu;

- b) nebudou moci účtovat odměnu překračující sazebník, který stanoví příslušný úřad, maje přesně na zřeteli skutečné výlohy;
- c) budou moci v cizině jak zprostředkovat zaměstnání pracovníkům, tak provádět jejich nábor jen tehdy, jsou-li k tomu oprávněny příslušným úřadem a jestliže jejich úkony budou prováděny podle dohody mezi zúčastněnými zeměmi.

#### *Článek 5*

Zprostředkovatelný práce činné za úplatu, uvedené v článku 1 této úmluvy, jakož i každá osoba, společnost, ústav, jednatelství nebo jiná soukromá organizace zabývající se obvykle zprostředkováním práce, byť i zdarma, budou povinny přihlásit se příslušnému úřadu a udat, zdali služby při zprostředkování práce jsou poskytována zdarma nebo za odměnu.

#### *Článek 6*

Za jakékoli porušení jak ustanovení předchozích článků, tak předpisů je provádějících stanoví vnitrostátní zákonodárství vhodná trestní opatření zahrnující, je-li toho třeba, odebrání licence nebo povolení, uvedených v této úmluvě.

#### *Článek 7*

Roční zprávy stanovené článkem 22 ústavy Mezinárodní organizace práce budou obsahovat všechny potřebné informace o výjimkách povolených na základě článku 3.

#### *Článek 8*

Formální ratifikace této úmluvy budou za podmínek stanovených v ústavě Mezinárodní organizace práce oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 9*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.
3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 10*

Jakmile budou u Mezinárodního úřadu práce zapsány ratifikace dvou členských států Mezinárodní organizace práce, oznámí to generální ředitel Mezinárodního úřadu práce všem členským státům Mezinárodní organizace práce. Rovněž jim oznámí zápis všech ratifikací, které mu členové organizace sdělí.

### Článek 11

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### Článek 12

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

### Článek 13

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 11, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které jí ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

### Článek 14

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 23. ÚMLUVA Č. 35 – ÚMLUVA O POVINNÉM STAROBNÍM POJIŠTĚNÍ ZAMĚŠTNANCŮ V PRŮMYSLOVÝCH A OBCHODNÍCH PODNÍCÍCH A VE SVOBODNÝCH POVOLÁNÍCH, JAKOŽ I DOMÁCKÝCH DĚLNÍKŮ A OSOB ZAMĚŠTNANÝCH V DOMÁCNOSTI, 1933

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. června 1933 na svém sedmáctém zasedání,

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy, týkající se povinného starobního pojištění, jež jsou druhým bodem jednacího pořadu zasedání, a

stanoví, že ty to návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 29. června 1933 tuto úmluvu, která bude označována jako úmluva o starobním pojištění (průmysl atd.), 1933, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce ratifikovaly podle ustanovení Ústavy Mezinárodní organizace práce.

### *Článek 1*

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zavede nebo bude udržovat povinné starobní pojištění za podmínek rovnajících se alespoň těm, které jsou uvedeny v této úmluvě.

### *Článek 2*

1. Povinné starobní pojištění se bude vztahovat na rukodělné a nerukodělné pracovníky včetně učňů, kteří jsou zaměstnání v průmyslových nebo obchodních podnicích nebo ve svobodných povoláních, a na domácí pracovníky a na osoby zaměstnané v domácnosti.

2. Avšak každý členský stát bude moci stanovit ve svém vnitrostátním zákonodárství výjimky, které bude považovat za nutné, pokud jde

- a) o pracovníky, jejichž odměna přesahuje určenou částku, a kde vnitrostátní zákonodárství nestanoví tuto obecnou výjimku, pokud jde o nerukodělné pracovníky provozující zaměstnání, považovaná obvykle za svobodná povolání;
- b) o pracovníky, kteří nepobírají odměnu v hotovosti;
- c) o mladé pracovníky mladší určeného věku a o pracovníky, kteří, jsou příliš starší pro pojištění, když poprvé nastoupí do zaměstnání;
- d) o domácí pracovníky, jejichž pracovní poměry se neshodují s obvyklým pracovním poměrem pracovníků za mzdu;
- e) o členy rodiny zaměstnavatele;
- f) o pracovníky v takových zaměstnáních, která, ježto nutně trvají krátkou dobu, neumožňují splnit podmínky pro přiznání dávek, jakož i o osoby, zaměstnané jen příležitostně nebo pomocně;
- g) o pracovníky invalidní a o pracovníky pobírající invalidní nebo starobní důchod;
- h) o veřejné úředníky na odpočinku, zaměstnané za odměnu, a o osoby požívající soukromého důchodu, jestliže se odpočivné nebo soukromý důchod rovná alespoň starobnímu důchodu, stanovenému vnitrostátním zákonodárstvím;
- i) o pracovníky, kteří během svých studií dávají hodiny nebo pracují za odměnu, připravující se na zaměstnání, odpovídající takovým studiím;
- j) o služebnictvo, zaměstnané v domácnost i zemědělských zaměstnavatelů.



3. Kromě toho budou moci býti vyňaty z pojistné povinnosti i osoby, které na základě zákona, předpisu nebo zvláštního statutu mají nebo budou mít nárok na dávky pro případ stáří, které se vcelku rovnají alespoň dávkám, stanoveným v této úmluvě.

4. Tato úmluva se nevztahuje na námořníky a námořní rybáře.

### *Článek 3*

Vnitrostátní zákonodárství za podmínek, které určí, umožní bývalým povinným pojištěncům, kteří nedosáhli věku zakládajícího práva na důchod, buď dobrovolné pokračování v pojištění, nebo zachování práv pravidelným placením udržovacího příspěvku, pokud tato práva nejsou zachována automaticky nebo není-li v případě vdané ženy, manželovi, nepodrobenému pojistné povinnosti, umožněno dobrovolně se pojistit a tím založit pro manželku právo na starobní nebo vdovský důchod.

### *Článek 4*

Pojištěnec bude mít právo na starobní důchod ve věku, který určí vnitrostátní zákonodárství a který v soustavách zaměstnaneckého pojištění nepřesáhne věk šedesáti pěti let.

### *Článek 5*

Právo na důchod může být podmíněno dovršením čekací doby, popřípadě spolu se zaplacením minimálního počtu příspěvků od vstupu do pojištění a ve stanoveném období, bezprostředně předcházejícím pojistné příhodě.

### *Článek 6*

1. Pojištěnec, který přestane být povinně pojištěn, aniž má právo na dávku představující vzájemné plnění za příspěvky připsané mu k dobru, zachová si práva plynoucí z těchto příspěvků.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci ukončit uplatnitelnost práv, plynoucích z příspěvků, po uplynutí lhůty, jež se bude počítat od zániku pojistné povinnosti a která bude buď proměnná nebo pevná.

- a) Proměnná lhůta nebude kratší nežli třetina úhrnu příspěvkových období, dovršených od vstupu do pojištění, bez období, za nichž nedošlo k příspěvkům.
- b) Pevná lhůta nebude v žádném případě kratší nežli osmnáct měsíců; po uplynutí této lhůty příspěvky budou moci být zrušeny (anulovány), nebyl-li během lhůty na základě povinného pojištění nebo dobrovolného pokračování v pojištění připsán pojištěnci k dobru minimální počet příspěvků, stanovený vnitrostátním zákonodárstvím.

### Článek 7

1. Výše důchodu bude určena buď v závislosti na době strávené v pojištění nebo nezávisle na ní buď pevnou částkou nebo procentem příjmu, k němuž se přihlíží pro účely pojištění, anebo částkou proměnnou podle celkem zaplacených příspěvků.

2. Není-li zaručena minimální výše, musí důchod, který je proměnný podle doby strávené v pojištění a jehož přiznání je podmíněno dovršením čekací doby, zahrnovat pevnou částku nebo pevný díl, nezávislý na době strávené v pojištění; není-li přiznání důchodu podmíněno dovršením čekací doby, může být stanovena zaručená minimální výše důchodu.

3. Jsou-li příspěvky odstupňovány podle příjmu, přihlédně se k příjmu, k němuž se přihlíželo z tohoto důvodu, i při výpočtu důchodu, ať už je důchod proměnný podle doby strávené v pojištění či nikoli.

### Článek 8

1. Právo na dávky bude moci propadnout nebo být stanoveno úplně nebo částečně, jestliže zúčastněná osoba spáchala podvod vůči pojišťovně.

2. Důchod může být úplně nebo částečně staven, pokud zúčastněná osoba:

- a) je v zaměstnání podrobeném pojistné povinnosti;
- b) je zcela udržována na veřejné náklady;
- c) požívá jiné periodické dávky v hotovosti, poskytované na základě zákona nebo právního předpisu o povinném sociálním pojištění, o důchodech nebo o odškodňování pracovních úrazů nebo nemocí z povolání.

### Článek 9

1. Pojištěnci a jejich zaměstnavatelé budou přispívat k vytváření zdrojů pojištění.

2. Vnitrostátní zákonodárství může z příspěvkové povinnosti vyjmout:

- a) učně a mladé pracovníky, kteří nedovršili stanovený věk;
- b) pracovníky, kteří nepobírají odměnu v hotovosti nebo kteří pobírají velmi nízkou mzdu.

3. Příspěvky zaměstnavatelů nemusí být předepsány v právních úpravách národního pojištění, jež se neomezují na zaměstnance.

4. Veřejné úřady budou přispívat k vytváření zdrojů na dávky pojištění, zřízeného ve prospěch zaměstnanců vůbec anebo dělníků.

5. Vnitrostátní zákonodárství, která v době přijetí této úmluvy nestanoví příspěvky pojištěnců, mohou i nadále vyjímat pojištěnce z příspěvkové povinnosti.

### Článek 10

1. Pojištění bude spravováno buď ústavy, jež budou zřízeny veřejnými úřady a nebudou sledovat žádný výdělečný cíl, anebo státními pojišťovacími fondy.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství může rovněž svěřit zpravu pojištění ústavům zřízeným z podnětu zúčastněných osob nebo jejich sdružení a řádně schválenými veřejnými úřady.

3. Majetek pojišťovacích ústavů a státních pojišťovacích fondů bude spravován odděleně od veřejných prostředků.

4. Zástupci pojištěnců se zúčastní správy pojišťovacích ústavů za podmínek určených vnitrostátním zákonodárstvím, které bude rovněž moci ustanovit o účasti zástupců zaměstnavatelů a veřejných úřadů.

5. Samosprávná pojišťovací zařízení budou podléhat finanční a správní kontrole veřejných úřadů.

### Článek 11

1. Při sporu týkajícím se dávek bude pojištěnci nebo jeho právním zástupcům přiznáno právo na opravný prostředek.

2. Tyto spory budou spadat do příslušnosti zvláštních soudů, které budou obsazeny soudci, kteří – ať už jsou soudci z povolání či nikoli – budou zvlášť znalí účelu pojištění a potřeb pojištěnců, nebo jež budou zasedat za součinnosti přísedících, vybraných z pojištěnců a ze zaměstnavatelů.

3. Při sporu týkajícím se pojistné povinnosti nebo výše příspěvků bude právo na opravný prostředek přiznáno zaměstnanci a v soustavách stanovících zaměstnavatelské příspěvky také jeho zaměstnavateli.

### Článek 12

1. Cizozemští zaměstnanci budou podrobeni pojištění a placení příspěvků za stejných podmínek, jako vlastní příslušníci.

2. Cizozemští pojištěnci a jejich příslušníci, výživou na nich závislí, budou mít za stejných podmínek jako vlastní příslušníci nárok na dávky plynoucí z příspěvků, které jim byly připsány k dobru.

3. Cizozemští pojištěnci a jejich příslušníci, výživou na nich závislí, pokud jsou příslušníky kteréhokoliv členského státu, jenž jest vázán touto úmluvou a jehož zákonodárství proto stanoví podle článku 9 finanční účast státu na vytváření zdrojů nebo na pojistných dávkách, budou kromě toho mít nárok na přídatky nebo zvýšení nebo na částečné důchody, které mají být placeny z veřejných fondů.

4. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci omezit na vlastní příslušníky právo na přídatky nebo zvýšení nebo částečné důchody, které jsou placeny

z veřejných fondů a přiznávány výhradně pojištěncům, kteří překročili určitý věk v den, kdy zákonodárství o povinném pojištění nabylo účinnosti.

5. Omezení pokud jsou stanovena pro případ bydliště v cizině, budou se na důchodce a jejich příslušníky, výživou na nich závislé, pokud jsou příslušníky kteréhokoli členského státu vázaného touto úmluvou a bydlí na území kteréhokoli členského státu vázaného řečenou úmluvou, vztahovat jen v míře, ve které se uplatňují vůči vlastním příslušníkům státu, v němž byl důchod získán. Avšak bude možno nevyplácet přídavky, zvýšení neb o zlomky důchodů, které se vyplácejí z veřejných fondů.

### *Článek 13*

1. Pojištění zaměstnanců se bude řídit zákonem platným podle zaměstnavatele pracoviště.

2. Dohodou mezi zúčastněnými členskými státy bude možné v zájmu nepřerušeno trvání pojištění učinit výjimky z tohoto pravidla.

### *Článek 14*

Každý členský stát bude moci podrobit zvláštnímu řádu pohraniční pracovníky, kteří mají pracoviště na jeho území a místo bydliště v cizině.

### *Článek 15*

V zemích, které v době, kdy tato úmluva prvotně nabude účinnosti, nemají zákonodárství o povinném starobním pojištění, kterákoli v tu dobu existující soustava důchodů nikoli příspěvkových bude považována za vyhovující této úmluvě, jestliže zabezpečuje individuální právo na důchod za podmínek stanovených v níže uvedených článcích 16 až 22.

### *Článek 16*

Důchod se přiznává ve věku, který bude určen vnitrostátním zákonodárstvím, který však nesmí přesáhnout šedesát pět let.

### *Článek 17*

Právo na důchod bude moci být podmíněno žadatelovým bydlištěm na území členského státu v období bezprostředně předcházejícím žádosti o důchod. Toto období, které bude určeno vnitrostátním zákonodárstvím, nesmí přesahovat deset let.

### *Článek 18*

1. Žadatel má právo na důchod, pokud jeho roční příjmy nepřesahují mez, kterou určí vnitrostátní zákonodárství s náležitým zřetelem na minimální životní náklady.

2. Pro ocenění příjmů budou se považovat za vyňaté příjmy, jež nepřesahují částku, stanovenou vnitrostátním zákonodárstvím.

*Článek 19*

Výše důchodu bude stanovena částkou, která připočtena k jiným příjmům, nežli jsou vyňaté příjmy, dostačuje alespoň na krytí základních potřeb důchodcůvých.

*Článek 20*

1. Při sporu týkajícím se přiznání důchodu nebo určení jeho výše bude každému žadateli přiznáno právo na opravný prostředek.

2. Opravný prostředek bude spadat do působnosti jiného orgánu, nežli, který rozhodl v první stolici.

*Článek 21*

1. Cizinci, kteří jsou příslušníky kteréhokoli členského státu vázaného touto úmluvou, mají právo na důchod za stejných podmínek jako vlastní příslušníci.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci podmínit přiznání důchodu cizinci dovršením doby pobytu na území členského státu, přesahující nejvýše o pět let dobu pobytu, předepsanou pro vlastní příslušníky.

## **24. ÚMLUVA Č. 36 – ÚMLUVA O POVINNÉM STAROBNÍM POJIŠTĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ V ZEMĚDĚLSKÝCH PODNICÍCH, 1933**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. června 1933 na svém sedmáctém zasedání, rozhodnuvši se přijmout některé návrhy, týkající se povinného starobního pojištění, jež jsou druhým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 29. června 1933 tuto úmluvu, která bude označována jako úmluva o starobním pojištění (zemědělství), 1933, aby ji členské státy Mezinárodní organizace práce ratifikovaly podle ustanovení Ústavy Mezinárodní organizace práce.

*Článek 1*

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že zavede nebo bude udržovat povinné starobní pojištění za podmínek rovnajících se alespoň těm, které jsou uvedeny v této úmluvě.

*Článek 2*

1. Povinné starobní pojištění se bude vztahovat na rukodělné a nerukodělné pracovníky včetně učňů, kteří jsou zaměstnání v zemědělských podnicích a na služebnictvo zaměstnané v domácnosti zemědělských zaměstnavatelů.

2. Avšak každý členský stát bude moci stanovit ve svém vnitrostátním zákonodárství výjimky, které bude považovat za nutné, pokud jde:

- a) o pracovníky, jejichž odměna přesahuje určenou částku, a kde vnitrostátní zákonodárství nestanoví tuto obecnou výjimku, pokud jde o nerukodělné pracovníky provozující zaměstnání, považované obvykle za svobodna povolení;
- b) o pracovníky, kteří nepobírají odměnu v hotovosti;
- c) o mladé pracovníky mladší určeného věku a o pracovníky, kteří jsou příliš staří pro pojištění, když poprvé nastoupí do zaměstnání;
- d) o domácí pracovníky, jejichž pracovní poměry se nepodobají obvyklým pracovním poměrům pracovníků za mzdu;
- e) o členy rodiny zaměstnavatele;
- f) o pracovníky v takových zaměstnáních, která, ježto nutně trvají krátkou dobu, neumožňují splnit podmínky pro přiznání dávek, jakož i o osoby, zaměstnané jen příležitostně nebo pomocně;
- g) o pracovníky invalidní a o pracovníky pobírající invalidní nebo starobní důchod;
- h) o veřejné úředníky na odpočinku, zaměstnané za odměnu, a o osoby požívající soukromého důchodu, jestliže se odpočivné nebo soukromý důchod rovná alespoň starobnímu důchodu, stanovenému vnitrostátním zákonodárstvím;
- i) o pracovníky, kteří během svých studií dávají hodiny nebo pracují za odměnu, připravující se na zaměstnání, odpovídající takovým studiím.

3. Kromě toho budou moci býti vyňaty z pojistné povinnosti osoby, které na základě zákona, předpisu nebo zvláštního statutu mají nebo budou mít nárok na dávky pro případ stáří, které se vcelku rovnají alespoň dávkám stanoveným v této úmluvě.

### *Článek 3*

Vnitrostátní zákonodárství za podmínek, které určí, umožní bývalým povinným pojištěncům, kteří nedosáhli věku zakládajícího právo na důchod, buď dobrovolné pokračování v pojištění, nebo zachování práv pravidelným placením udržovacího příspěvku, pokud tato práva nejsou zachována automaticky nebo není-li v případě vdané ženy manželovi, nepodrobenému pojistné povinnosti, umožněno dobrovolně se pojistit a tím založit pro manželku právo na starobní nebo vdovský důchod.

### *Článek 4*

Pojištěnec bude mít právo na starobní důchod ve věku, který určí vnitrostátní zákonodárství a který v soustavách zaměstnaneckého pojištění nepřesáhne věk šedesáti pěti let.

### Článek 5

Právo na důchod může být podmíněno dovršením čekací doby, popřípadě spolu se zaplacením minimálního počtu příspěvků od vstupu do pojištění a ve stanoveném období, bezprostředně předcházejícím pojistné příhodě.

### Článek 6

1. Pojištěnec, který přestane být povinně pojištěn, aniž má právo na dávku představující vzájemně plnění za příspěvky připsané mu k dobru, zachová si práva plynoucí z těchto příspěvků.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci ukončit uplatnitelnost práv, plynoucích z příspěvků, po uplynutí lhůty, jež se bude počítat od zániku pojistné povinnosti a která bude buď proměnná, nebo pevná.

- a) Proměnná lhůta nebude kratší nežli třetina úhrnu příspěvkových období, dovršených od vstupu do pojištění, bez období, za nichž nedošlo k příspěvkům.
- b) Pevná lhůta nebude v žádném případě kratší nežli osmnáct měsíců; po uplynutí této lhůty příspěvky budou moci být zrušeny (anulovány), nebyl-li během lhůty na základě povinného pojištění nebo dobrovolného pokračování v pojištění připsan pojištěnci k dobru minimální počet příspěvků, stanovený vnitrostátním zákonodárstvím.

### Článek 7

1. Výše důchodu bude určena buď v závislosti na době strávené v pojištění nebo nezávisle na ní buď pevnou částkou, nebo procentem příjmu, k němuž se přihlíží pro účely pojištění, anebo částkou proměnnou podle celkem zaplacených příspěvků.

2. Není-li zaručena minimální výše, musí důchod, který je proměnný podle doby strávené v pojištění a jehož přiznání je podmíněno dovršením čekací doby, zahrnovat pevnou částku nebo pevný díl, nezávislý na době strávené v pojištění; není-li přiznání důchodu podmíněno dovršením čekací doby, může být stanovena zaručená minimální výše důchodu.

3. Jsou-li příspěvky odstupňovány podle příjmu, přihlédně se k příjmu, k němuž se přihlíželo z tohoto důvodu, i při výpočtu důchodu, ať už je důchod proměnný podle doby strávené v pojištění či nikoli.

### Článek 8

1. Právo na dávky bude moci propadnout nebo být staveno úplně nebo částečně, jestliže zúčastněná osoba spáchala podvod vůči pojišťovně.

2. Důchod může být úplně nebo částečně staven, pokud zúčastněná osoba:

- a) je v zaměstnání podrobeném pojistné povinnosti;
- b) je zcela vydržována na veřejné náklady;

- c) požívá jiné periodické dávky v hotovosti, poskytované na základě zákona nebo právního předpisu o povinném sociálním pojištění, o důchodech nebo o odškodňování pracovních úrazů nebo nemocí z povolání.

### *Článek 9*

1. Pojištěnci a jejich zaměstnavatelé budou přispívat k vytváření zdrojů pojištění.

2. Vnitrostátní zákonodárství může z příspěvkové povinnosti vyjmout:

- a) učně a mladé pracovníky, kteří nedovršili stanovený věk;
- b) pracovníky, kteří nepobírají odměnu v hotovosti nebo kteří pobírají velmi nízkou mzdu;
- c) pracovníky ve službách zaměstnavatele, který platí příspěvky úhrnnou částkou, nezávislou na počtu pracovníků, které zaměstnává.

3. Příspěvky zaměstnavatelů nemusí být předepsány v právních úpravách národního pojištění, jež se neomezují na zaměstnance.

4. Veřejné úřady budou přispívat k vytváření zdrojů na dávky pojištění, zřízeného ve prospěch zaměstnanců vůbec anebo dělníků.

5. Vnitrostátní zákonodárství, která v době přijetí této úmluvy nestanoví příspěvky pojištěnců, mohou i nadále vyjímat pojištěnce z příspěvkové povinnosti.

### *Článek 10*

1. Pojištění bude spravováno buď ústavy, jež budou zřízeny veřejnými úřady a nebudou sledovat žádný výdělečný cíl, anebo státními pojišťovacími fondy.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství může rovněž svěřit opravu pojištění ústavům, zřízeným z podnětu zúčastněných osob nebo jejich sdružení a řádně schváleným veřejnými úřady.

3. Majetek pojišťovacích ústavů a státních pojišťovacích fondů bude spravován odděleně od veřejných prostředků.

4. Zástupci pojištěnců se zúčastní správy pojišťovacích ústavů za podmínek určených vnitrostátním zákonodárstvím, které bude rovněž moci ustanovit o účasti zástupců zaměstnavatelů a veřejných úřadů.

5. Samosprávné pojišťovací zařízení budou podléhat finanční a správní kontrole veřejných úřadů.

### *Článek 11*

1. Při sporu týkajícím se dávek bude pojištěnci nebo jeho právním zástupcům přiznáno právo na opravný prostředek.

2. Tyto spory budou spadat do příslušnosti zvláštních soudů, které budou obsazeny soudci, kteří - ať už jsou soudci z povolání či nikoli - budou zvlášť



znalí účelu pojištění a potřeb pojištěnců, nebo jež budou zasedat za součinnosti přisedících, vybraných z pojištěnců a ze zaměstnavatelů.

3. Při sporu týkajícím se pojistná povinnost nebo výše příspěvků bude právo na opravný prostředek přiznáno zaměstnanci a v soustavách stanovících zaměstnavatelské příspěvky také jeho zaměstnavateli.

### *Článek 12*

1. Cizozemští zaměstnanci budou podrobeni pojištění a placení příspěvků za stejných podmínek, jako vlastní příslušníci.

2. Cizozemští pojištěnci a jejich příslušníci, výživou na nich závislí, budou mít za stejných podmínek jako vlastní příslušníci nárok na dávky plynoucí z příspěvků, které jim byly připsány k dobru.

3. Cizozemští pojištěnci a jejich příslušníci, výživou na nich závislí, pokud jsou příslušníky kteréhokoli členského státu, jenž jest vázán touto úmluvou a jehož zákonodárství proto stanoví podle článku 9 finanční účast státu na vytváření zdrojů nebo na pojistných dávkách, budou kromě toho mít nárok na přídavky nebo zvýšení nebo na částečně důchody, které mají být placeny z veřejných fondů.

4. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci omezit na vlastní příslušníky právo na přídavky nebo zvýšení nebo částečně důchody, které jsou placeny z veřejných fondů a přiznávány výhradně pojištěncům, kteří překročili určitý věk, v den, kdy zákonodárství o povinném pojištění nabylo účinnosti

5. Omezení, pokud jsou stanovena pro případ bydliště v cizině, budou se na důchodce a jejich příslušníky, výživou na nich závislé, pokud jsou příslušníky kteréhokoli členského státu vázaného touto úmluvou a bydlí na území kteréhokoli členského státu vázaného řečenou úmluvou, vztahovat jen v míře, ve které se uplatňují vůči vlastním příslušníkům státu, v němž byl důchod získán. Avšak bude možno nevypłacet přídavky, zvýšení nebo částečné důchody, které se vyplácejí z veřejných fondů.

### *Článek 13*

1. Pojištění zaměstnanců se bude řídit zákonem platným podle zaměstnancova pracoviště.

2. Dohodou mezi zúčastněnými členskými státy bude možné v zájmu nepřerušeno trvání pojištění učinit výjimky z tohoto pravidla.

### *Článek 14*

Každý členský stát bude moci podrobit zvláštnímu řádu pohraniční pracovníky, kteří mají pracoviště na Jeho území a místo bydliště v cizině.

### *Článek 15*

V zemích, které v době kdy tato úmluva prvotně nabude účinnosti, nemají zákonodárství o povinném starobním pojištění, kterákoli v tu dobu existující

soustava důchodů nikoli příspěvkových bude považováno za vyhovující této úmluvě, jestliže zabezpečuje individuální právo na důchod za podmínek stanovených v níže uvedených člancích 16 až 22.

#### *Článek 16*

Důchod se přiznává ve věku, který bude určen vnitrostátním zákonodárstvím, který však nesmí přesáhnout šedesát pět let.

#### *Článek 17*

Právo na důchod bude moci být podmíněno žadatelovým bydlištěm na území členského státu v období bezprostředně předcházejícím žádosti o důchod. Toto období, které bude určeno vnitrostátním zákonodárstvím, nesmí přesahovat deset let.

#### *Článek 18*

1. Žadatel má právo na důchod, pokud jeho roční příjmy nepřesahují mez, kterou určí vnitrostátní zákonodárství s náležitým zřetelem na minimální životní náklady.

2. Pro ocenění příjmů se budou považovat za vyňaté příjmy, jež nepřesahují částku, stanovenou vnitrostátním zákonodárstvím.

#### *Článek 19*

Výše důchodu bude stanovena částkou, která připočtena k jiným příjmům, nežli jsou vyňaté příjmy, dostává alespoň na pokrytí základních potřeb důchodových.

#### *Článek 20*

1. Při sporu týkajícím se přiznání důchodu nebo určení jeho výše bude každému žadateli přiznáno právo na opravný prostředek.

2. Opravný prostředek bude spadat do působnosti jiného orgánu, nežli který rozhodl v první stolici.

#### *Článek 21*

1. Cizinci, kteří jsou příslušníky kteréhokoli členského státu vázaného touto úmluvou, mají právo na důchod za stejných podmínek jako vlastní příslušníci.

2. Avšak vnitrostátní zákonodárství bude moci podmínit přiznání důchodu cizinci dovršením doby pobytu na území členského státu, přesahující nejvýše o pět let dobu pobytu, předepsanou pro vlastní příslušníky.

#### *Článek 22*

1. Právo na důchod bude moci propadnout nebo být úplně nebo částečně stavěno, jestliže zúčastněná osoba:

- a) byla odsouzena do vězení pro trestný čin;
- b) získala nebo se pokusila získat důchod podvodem;

c) vytrvale odmítá vydělovat si na živobytí práci slučitelnou s jejími silami a schopnostmi.

2. Důchod bude moci být úplně nebo částečně zastaven po dobu, po kterou zúčastněná osoba je zcela vydržována z veřejných prostředků.

#### *Článek 23*

Tato úmluva se bez újmy ustanovení článku 12 odstavce 5 nevztahuje na zachování práva na důchod v případě bydliště v cizině.

#### *Články 24-30*

O ratifikaci, výpovědi a změně úmluvy vpuštěny.

### **25. ÚMLUVA Č. 40 – O POJIŠTĚNÍ POZŮSTALÝCH (ZEMĚDĚLSTVÍ), 1933**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100\\_ILO\\_CODE:C040](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C040)

### **26. ÚMLUVA Č. 41 – O NOČNÍ PRÁCI ŽEN (REVIDOVANÁ), 1934**

#### *Článek 1*

1. K účelům provádění ustanovení této úmluvy Jsou považovány za "průmyslové podniky" zejména:

- a) doly, lomy a těžební podniky všeho druhu,
- b) podniky v nichž se výrobky zhotovují, pozměňují, čistí, opravují, ozdobují, dokončují, připravují pro prodej nebo v nichž se suroviny přeměňují. Do toho se počít stavba lodí, podniky pro ničení materiálu, jakož i výroba, přeměna a převod hnací sily vůbec a elektřiny,
- c) stavba, přestavba, udržování, oprava, přeměna nebo bourání jakýchkoliv staveb a budov, železnic, pouličních drah, přístavů, dolů, hrází, kanálů, zařízení pro vnitrozemskou plavbu, přístavů, doků, hrází, kanálů, zařízení pro vnitrozemskou plavbu, cest, tunelů, mostů viaduktů, sběracích stok, obyčejných stok, studní, zařízení telegrafů a telefonů, elektrizační zařízení plynáren, vodovodů nebo Jiných prací stavebních, jakož i práce přípravné a zakládací, které shora uvedeným pracím předcházejí.

2. V každém státě určí příslušný úřad rozhraničení mezi průmyslem na straně jedné a obchodem a zemědělstvím na straně druhé.

*Článek 2*

1. K účelům provádění této úmluvy výraz „noc“ znamená dobu alespoň 11 souvislých hodin, která zahrnuje dobu mezi 10. hodinou večerní a 5. hodinou ranní.

2. Jde-li však o mimořádné okolnosti, dotýkající se zaměstnanců, kteří pracují v určitém průmyslu nebo v určitém kraji, smí příslušný úřad rozhodnout po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, že pro ženy zaměstnané v tomto průmyslu nebo v tomto kraji smí být doba mezi 10. hodinou večerní a 5. hodinou ranní nahrazena dobou mezi 11. hodinou večerní a 6. hodinou ranní.

3. Ve státech, kde pro zaměstnávání žen v noci v průmyslových závodech neplatí žádné veřejné nařízení, smí výraz „noc“ znamenat pouze deseti hodin, která zahrnuje čas mezi 10. hodinou večerní a 5. hodinou ranní.

*Článek 3*

Ženy bez rozdílu stáří nesmějí být zaměstnávány v noci v žádném průmyslovém závodě veřejném nebo soukromém, ani v žádné pobočce některého takového závodu, vyjma závody, v nichž jsou zaměstnání pouze členové těžce rodiny.

*Článek 4*

Ustanovení článku 3 se nevztahuje:

- a) Jde-li o ne překonatelnou překážku a přihodí-li se v podniku nepředvídaná porucha provozu, která nemá povahu poruchy periodické,
- b) Jde-li o práci při zpracování surovin nebo polotovarů, které podléhají velmi rychle zkáze, a je-li nutno tyto látky uchránit před nevyhnutelnou zkázou.

*Článek 5*

Týká se Indie a Siamu.

*Článek 6*

V průmyslových podnicích podléhajících vlivu počasí a ve všech případech, kdy to vyžadují zvláštní okolnosti, délka noční doby stanovená v Čl. 2, smí být zkrácena po 60 dní v roce na 10 hodin.

*Článek 7*

V zemích, kde podnebí velmi ztěžuje denní práci, smí být noční doba kratší, než je stanoveno v předchozích člancích, ovšem s podmínkou, že se poskytne náhradní odpočinek ve dne.

## **27. ÚMLUVA Č. 44 – ÚMLUVA ZAJIŠŤUJÍCÍ NEDOBROVOLNĚ NEZAMĚSTNANÝM ODŠKODNĚNÍ NEBO PODPORY, 1934**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 4. června

1934 na svém osmnáctém zasedání, rozhodnuvši přijmout některé návrhy, týkající se pojištění proti nezaměstnanosti a různých způsobů pomoci nezaměstnaným, jež jsou druhým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 23. června 1934 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o opatřeních při nezaměstnanosti, 1934:

### *Článek 1*

1. Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že bude udržovati soustavu, která zajišťuje nedobrovolně nezaměstnaným, na než se vztahuje tato úmluva:

- a) "odškodnění", to jest částku vyplacenou ve vztahu k příspěvkům placeným vzhledem k zaměstnání poživatele, ať už podle soustavy povinné či dobrovolné; nebo
- b) "podporu", to jest dávku, která není ani odškodněním ani výpomocí poskytovanou podle obecných opatření o pomoci nemajetným, ale která může býti odměnou na zaměstnání v pomocných pracích, organizovaných za podmínek stanovených v článku 9; anebo
- c) kombinaci odškodnění a podpor.

2. Pod podmínkou, že se všem osobám, na které se vztahuje tato úmluva, zajišťuje odškodnění nebo podpory stanovená v prvním odstavci, tuto soustavu může být:

- a) povinným pojištěním;
- b) dobrovolným pojištěním;
- c) kombinací soustavy povinného pojištění se soustavou dobrovolného pojištění;
- d) jednou ze soustav výše uvedených, doplněnou soustavou pomoci.

3. Vnitrostátním zákonodárství budou podle potřeby stanoveny podmínky, za nichž nezaměstnaní mají přejít ze soustavy odškodnění do soustavy podpor.

### *Článek 2*

1. Tato úmluvu se vztahuje na všechny osoby, obvykle zaměstnané za mzdu nebo za plat.

2. Avšak každý členský stát může stanovit ve svém vnitrostátním zákonodárství ty výjimky, které považuje za nutné, pokud jde:

- a) o služebnictvo;
- b) o domácí dělníky;
- c) o pracovníky v trvalých zaměstnáních závislých na vládě, na místních úřadech nebo na některém podniku veřejně prospěšném;
- d) o pracovníky nikoli ruční, jejichž výdělky příslušný úřad považuje se dosti vysoké, aby jim umožnilo zajistiti se proti nebezpečí nezaměstnanosti;

- e) o pracovníky, jichž zaměstnání mě povahu sezonní, jestliže doba trvání sezony jest obvykle kratší šesti měsíců a zúčastněné osoby nejsou po zbytek roku obvykle zaměstnány v jiném zaměstnání krytém touto úmluvou;
- f) o mladé pracovníky, kteří ještě nedovršili stanovený věk;
- g) o pracovníky, kteří překročili stanovený věk a požívají odpočivného nebo starobního důchodu;
- h) o osoby, které jsou zaměstnány jen příležitostně nebo pomocně v zaměstnáních, krytých touto úmluvou;
- i) o členy rodiny zaměstnavatele;
- j) o výjimečné skupiny pracovníků, u nichž zvláštní okolnosti způsobují, že není nutné nebo proveditelné vztahovat na ně ustanovení této úmluvy.

3. Členské státy musí v ročních zprávách, které předkládají o provádění této úmluvy, sdělovati výjimky, které učiní na základě předchozího odstavce.

4. Tato úmluva se nevztahuje na námořníky, na námořní rybáře ani na zemědělské pracovníky, tak jak tyto skupiny případně budou určeny vnitrostátním zákonodárstvím.

### *Článek 3*

Při částečné nezaměstnanosti má být poskytováno odškodnění nebo podpora nezaměstnaným, jichž zaměstnání jest omezeno za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím.

### *Článek 4*

Právo na odškodnění nebo podporu může býti vázáno na to, že žadatel splní tyto podmínky:

- a) je schopen a pohotový k práci;
- b) zapsal se v některé veřejné zprostředkovatelně práce nebo v některé jiné kanceláři schválené příslušným úřadem a s výjimkami a podmínkami, jež případně budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím, tam pravidelně dochází;
- c) vyhoví všem ostatním požadavkům, jež případně budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím pro zjištění, zda splňuje podmínky pro poskytnutí odškodnění nebo podpory.

### *Článek 5*

Právo na odškodnění nebo podporu může býti podrobena jiným podmínkám nebo předpisům o pozbytí nároku, a to zejména těm, které jsou stanoveny v článcích 6, 7, 8, 9, 10, 11 a 12.

Jine podmínky a předpisy o pozbytí nároku, nežli ty, která jsou stanoveny v článcích výše uvedených, mají být uvedeny v ročních zprávách, která členské státy předkládají o provádění této úmluvy.

### Článek 6

Právo na odškodnění nebo podporu může být podmíněno splněním čekací doby, zahrnující:

- a) buď zaplacení určeného počtu příspěvků v určeném období, jež předchází žádosti o odškodnění nebo počátku nezaměstnanosti; nebo
- b) Zaměstnání, kryté touto úmluvou, po určená období, jež předchází žádosti o odškodnění nebo o podpory nebo počátku nezaměstnanosti; nebo
- c) kombinaci způsobů výše uvedených.

### Článek 7

Právo na odškodnění nebo podporu může být podmíněno uplynutím čekací doby, jejíž trvání a podmínky, za nichž se jí užije, budou stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím.

### Článek 8

Právo na odškodnění nebo podporu může být podmíněno docházkou na odborné nebo jiné školení.

### Článek 9

Právo na odškodnění nebo podporu může být podmíněno přijetím zaměstnání v pomocných pracích organizovaných veřejným úřadem, a to za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím.

### Článek 10

1. Žadatel může být po přiměřenou dobu zbaven nároku na odškodnění nebo podporu, jestliže odmítá přijmout vhodná zaměstnání. Za vhodné se nemá považovati zaměstnání:

- a) jehož přijetí by bylo spojeno s trvalým pobytem v oblasti, kde se není možno přiměřeně ubytovat;
- b) v němž výše nabídnuté mzdy jsou nižší nebo jiné podmínky zaměstnání méně výhodné:
  - i. nežli ty, které by byl žadatel mohl důvodně předpokládat se zřetelem na ty, jichž obvykle dosahoval ve svém obvyklém povolání v oblasti, v nichž byl obvykle zaměstnán, nebo kterých by byl dosáhl, kdyby byl takto i nedále zaměstnán (Jde-li o zaměstnání nabídnuté v povolání a v kraji, v nichž byl naposledy žadatel obvykle zaměstnán);
  - ii. nežli úroveň v tu dobu obecně zachovávaná v povolení a v oblasti, v nichž se zaměstnání nabízí (ve všech ostatních případech);
- c) jestliže nabízené místo je volné následkem nastavení práce v souvislosti a pracovním sporem;

d) jestliže s jakéhokoli Jiného důvodu a se zřetelem ke všem okolnostem, včetně osobních poměrů žadatelových, nelze žadateli rozumně vytýkat jeho odmítnutí.

2. Žadatel může být po přiměřenou dobu zbaven nároku na odškodnění nebo podporu:

- a) jestliže pozbyl svého zaměstnání přímo pro zastavení práce v souvislosti s pracovním sporem;
- b) jestliže pozbyl svého zaměstnání vlastním nesprávným chováním nebo ho dobrovolně opustil bez oprávněných důvodů;
- c) Jestliže se pokusil podvodně získat odškodnění nebo podporu;
- d) Jestliže ucházejí se o práci, nevyhoví pokynům veřejná zprostředkovatelná práce nebo kteréhokoli jiného příslušného úřadu anebo jestliže příslušný úřad prokáže, že úmyslně nebo z nedbalosti nevyužil rozumné příležitosti ke vhodnému zaměstnání.

3. Každý žadatel, který při odchodu ze zaměstnání obdržel od svého zaměstnavatele na základě pracovní smlouvy náhradu, která se v podstatě rovná ztrátě výdělku po určité období, může pozbyt nároku na odškodnění a podporu, pokud trvá toto období. Avšak odškodnění za propuštění ze zaměstnání, stanovená vnitrostátním zákonodárstvím, nelze považovat za takovou náhradu.

#### *Článek 11*

Právo na odškodnění nebo podporu lze přiznat i jen na omezenou dobu, jež obvykle nesmí být kratší než 156 pracovních dnů v roce a která v žádném případě nosí být kratší než 78 pracovních dnů v roce.

#### *Článek 12*

1. Odškodnění Je třeba vyplatit bez ohledu na žadatelovu potřebu.
2. Právo na podporu může být podmíněno žadatelovou potřebou, prokázanou způsobem stanoveným vnitrostátním zákonodárstvím.

#### *Článek 13*

1. Odškodnění musí být vyplaceno v hotovosti, avšak doplňkové dávky pro usnadnění opětovného zapojení pojištěnce do práce mohou být věcné.
2. Podpory mohou být věcné.

#### *Článek 14*

Vnitrostátní zákonodárství zřídí soudy nebo jiná příslušná úřady pro rozhodování otázek, vyvolaných žádostmi na odškodnění nebo podporu, které podaly osoby, na něž se vztahuje tato úmluva.

#### *článek 15*

1. Žadatel může být zbaven práva na odškodnění nebo na podporu pro celou dobu, po kterou bydlí v cizině.



2. Zvláštní úprava může být stanovena pro pohraniční pracovníky, kteří mají pracoviště v jedné zemi a bydliště v druhé.

#### *Článek 16*

Cizinci musí mít právo na odškodnění a podporu za stejných podmínek jako vlastní příslušníci. Avšak kterýkoli členský stát může příslušníkům kteréhokoli členského státu nebo státu, který není vázán touto úmluvou, odepřít stejné zacházení jako s vlastními příslušníky, pokud jde o dávky z fondů, na něž žadatel nepřispěl.

#### *Článek 17*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 18*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy Jeho ratifikace byla sepsána.

#### *Článek 19*

Jakmile budou u Mezinárodního úřadu práce zapsány ratifikace dvou členských států Mezinárodní organizace práce, generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí o tom všechny členské státy Mezinárodní organizace práce. Obdobně je vyrozumí o zápisu ratifikací, které mu budou později sděleny členskými státy Organizace.

#### *Článek 20*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí pěti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla napsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí pěti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou ne další pětileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí pětiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 21*

Správní rada mezinárodního úřadu práce, kdykoli to bude považovat za nutné, předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 22*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 20, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 23*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

**28. ÚMLUVA Č. 45 – ÚMLUVA O PRÁCI POD ZEMÍ (ŽENY), 1935**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312190:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312190:NO)

**29. ÚMLUVA Č. 46 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ V UHELNÝCH DOLECH (REVIDOVANÁ), 1935***Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na veškeré uhelné doly, to znamená, na každý důl, v němž se těží buď pouze černé nebo hnědé uhlí, anebo hlavně černé nebo hnědé uhlí zároveň a jinými nerosty.

2. Podle ustanovení této úmluvy se považuje za “hnědoughelný důl” každý důl, v němž se těží uhlí z geologické doby pozdější, než je doba kamenouhelná.

*Článek 2*

Podle této úmluvy ne považuje za dělníka:

- a) v hlubinných dolech uhelných každá osoba, zaměstnaná při podzemních pracích, bez zřetele na závod, který ji zaměstnává a na druh prací, které vykonává, s výjimkou osob které zaujímají místo dozorců nebo vedoucích a neúčastní se pravidelně žádné práce ruční,
- b) v povrchových dolech uhelných každá osoba, zaměstnaná přímo nebo nepřímo při těžbě uhlí, kromě osob, které zastávají místo dozorců nebo vedoucích a neúčastní se žádné práce ruční.

### Článek 3

Délka pracovní dob v kamenouhelných dolech hlubinných spočívá v délce přítomnosti zaměstnance v dole, počítané takto:

1. Za dobu přítomnosti v hlubinném dole se považuje časové rozpětí, od okamžiku kdy dělník vstoupí do klece, aby sjel dolů, až do okamžiku, kdy z ní vystoupí po ukončeném výjezdu.

2. V dolech, do kterých se vchází štolou, se považuje za dobu přítomnosti v dole čas, který uplyne mezi okamžikem, kdy dělník vkročí do vstupní štolky, a okamžikem, kdy vystoupí štolou na povrch.

3. V žádném kamenouhelném dole hlubinném nesmí délka přítomnosti každého jednotlivého dělníka v dole přesahovat sedm hodin čtyřicet pět minut denně.

### Článek 4

Ustanovení této úmluvy se považují za splněná, jestliže dobu mezi okamžikem, kdy první dělníci směny nebo některé skupiny opustí povrch a okamžikem, kdy na povrch opět vystoupí, je též jako doba, která je stanovena v článku 3, odst. 3; pořad a délka jak sestupu, tak i výstupu změny noho některé skupiny mají být mimo to přibližně stejné.

### Článek 5

1. S výhradou ustanovení odstavce 2 tohoto článku má se za to, že ustanovení této úmluvy jsou splněna, jestliže vnitrostátní zákonodárství stanoví se zřetelem k počtu délky přítomnosti dělníka v dole, že sjezd a výjezd dělníků co má počítat podle průměrné délky sjezdu a výjezdu všech směn dělnictva v celém státě. V tomto případě, časové rozpětí mezi okamžikem kdy poslední dělník směny opustí povrch a okamžikem, kdy první dělník téže směny vystoupí na povrch, nesmí v žádném dole přesáhnout 7 hodin a 15 minut přesto nelze dovolit, nějaký způsob úpravy, podle něhož by průměrná pracovní doba kopáčů považovaných za jednu kategorii dělnictva byla delší než průměrná pracovní doba ostatních skupin dělníků téže směny zaměstnaných pracemi v podzemí.

2. Každý člen, který používá způsobu zmíněného v tomto článku, by provedl později předpisy článků 3 a 4, musel by tuto změnu provést současně v celém státě a nikoli jen v jeho části.

### Článek 6

1. Dělníci nesmějí být zaměstnání pracemi v podzemí v uhelných dolech v neděli a ve dnech zákonných svátků.

Toto ustanovení je však možno považovat za splněné, jestliže dělníci mají nepřetržitý 24 hodinový klid, z něhož aspoň 18 hodin připadá na neděli nebo den zákonného svátku.

2. Vnitrostátní zákonodárství může povolit tyto výjimky z ustanovení předešlého odstavce pro dělníky starší 18 let:

- a) pro práce, jejichž povaha vyžaduje nutně nepřetržitý provoz,
- b) pro práce, které se týkají větrání dolu, zábrany poškození větracích zařízení a ochrany dolu, jakož i pro práce souvisící s první pomocí v případě úrazu a nemoci a s péčí o zvířata,
- c) pro měřičské práce důlní, jestliže tyto práce nemohou být vykonány v jiné dny bez přerušení nebo překážky těžby,
- d) pro naléhavé práce na strojích a jiných zařízeních, je-li nemožno je vykonat za pravidelného chodu těžby jakož i v jiných naléhavých nebo výjimečných případech, k nim došlo neodvisle od vůle zaměstnavatele.

3. Příslušné úřady učiní nutná opatření, aby žádné práce, kromě výjimek dovolených tímto článkem, nebyla vykonávána v neděli nebo ve dnech zákonných svátků.

4. Práce dovolené podle odstavce 2 tohoto článku mají být placeny sazbou alespoň o 25 % vyšší než mzda pravidelná.

5. Dělníci, kteří jsou ve značné míře zaměstnání pracemi uvedenými v odstavci 2 tohoto článku, mají obdržet buď náhradní odpočinek, nebo přiměřené zvýšení mzdy, které přistupuje ke zvýšení stanovenému v odstavci 4 tohoto článku. Podrobnosti provedení tohoto ustanovení jsou upraveny vnitrostátním zákonodárstvím.

### *Článek 7*

Předpisy veřejného úřadu určí kratší dobu přítomnosti v dole, než jak je stanoveno v člancích 3, 4 a 5 pro dělníky zaměstnané na pracovištích, která jsou následkem mimořádných podmínek co do teploty, vlhkosti nebo jiných podmínek zvlášť nezdavá.

### *Článek 8*

1. Předpisy veřejného úřadu mohou povolit, aby hranice stanovené v člancích 3, 4, 5 a 7 byly překročeny v případě nastalé nebo hrozící nehody, v případě vyšší moci nebo naléhavé práce, kterou je nutno vykonat na strojích, náradí nebo zařízení dolu v důsledku poškození těchto strojů, tohoto náradí nebo zařízení a to i tehdy, jestliže by to mělo za následek případnou těžbu uhlí avšak pouze v rozsahu nutném, aby se zabránilo jakékoliv vážně závadě v normálním chodu těžby.

2. Předpisy veřejného úřadu mohou povolit, aby hranice uvedené v člancích 3, 4, 5 a 7 byly překročeny pro dělníky přidělené buď na práce, které podle svojí povahy vyžadují nutně nepřetržitý provoz nebo k úkonům technickým které jsou nutné pro pravidelnou přípravu nebo pravidelné dokončení těžby nebo k jejímu obnovení při plné práci následující směnou a které nesouvisí s výrobou nebo dopravou uhlí. Prodloužení přítomnosti v dole takto povolené nesmí překročit u

jednotlivého z těchto dělníků půlhodinu denně, vyjma případy uvedené v odstavcích 3 a 4 tohoto článku.

3. Předpisy veřejného úřadu mohou povolit, aby hranice stanovené v člancích 4, 3 a 5 a 7 byly překročeny nejvýše o půl hodiny pro tyto kategorie dělníků:

- a) pro dělníky, jichž přítomnost je naprosto nutná k chodu čerpadel a ventilátorů a k chodu zařízení pro tlak vzduchu, pokud jsou nutní k větrání,
- b) pro skladníky pod zemí,
- c) pro strojníky u podzemních zdvihadel a pro průvodčí lokomotiv, jakož i pro jejich nutné pomocníky.

Žádný dělník z uvedených kategorií a přidělený k pracím, které podle své povahy vyžadují nutně nepřetržitý provoz, nesmí však být zaměstnán denně déle než 8 hodin, nečítajíc v to čas, který tento dělník stráví v dole cestou na pracoviště a z pracoviště při čemž je samozřejmé, že tato doba bude snížena na nejnutnější minimum.

Kromě toho předpisy, vydané veřejným úřadem, stanoví délku prodloužení přítomností v dole v těchto případech:

- a) u skladníků pod zemí,
- b) u jeřábníků a u strojníků těžních strojů pro dopravu zaměstnanců,
- c) u průvodčí lokomotiv pro dopravu zaměstnanců,
- d) u nutných pomocníků osob uvedených pod písm. b) a c).

4. Předpisy veřejného úřadu mohou povolit, aby hranice stanovené v člancích 3, 4, 5 a 7 a v odstavcích 2 a 3 tohoto článku byly překročeny pro dělníky, jichž přítomnost je naprosto nutná pro chod čerpadel, ventilátorů a větracích zařízení, avšak pouze v rozsahu nutném k tomu, aby umožněno bylo pravidelné střídání směn; překročení, k němuž došlo podle tohoto ustanovení, nesmí se považovat za práci přes čas, při čemž žádný z těchto dělníků nesmí být zaměstnán déle než 21 směn v období 3 týdnů. Přitom délkou pracovní doby jednotlivých směn je podle kategorií uvedených horníků ona délka pracovní doby, která je stanovena v odstavcích 2 a 3 tohoto článku.

5. Jde-li o pravidelnou těžbu v dole, nemá počet dělníků uvedených a v odstavcích 2 a 3 tohoto článku nikdy překročit 5 % celkového počtu osazenstva dolu.

6. Hodiny práce přes čas odpracované podle ustanovení tohoto článku jsou placeny sazbou vyšší aspoň o 25 %, než je sazba normální.

#### *Článek 9*

1. Předpisy veřejného úřadu mohou, kromě ustanovení článku 8, povolit podnikům v celém státě nejvýše 60 hodin práce přes čas ročně.

2. Tyto hodiny práce přes čas mají být placeny sazbou alespoň o 25 % vyšší než je mzda normální.

#### *Článek 10*

Předpisy veřejného úřadu, uvedené v článcích 7, 8 a 9 budou vydány po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých.

#### *Článek 11*

Výroční zprávy, které mají být zasílány podle článku 22 stanov Mezinárodní organizace práce, mají obsahovat veškeré údaje nutné k objasnění opatření učiněných pro úpravu délky pracovní doby v souladu s články 3, 4 a 5. Mají kromě toho poskytnout zevrubné vysvětlení o opatřeních učiněných podle článků 5, 8, 9, 12, 13 a 14 a o jejich provádění.

#### *Článek 12*

Aby bylo usnadněno provádění ustanovení této úmluvy, je správa každého dolu povinna:

- a) Oznamit vyhláškami vyvěšenými nápadným způsobem v hale šachty nebo na kterémkoli jiném vhodném místě anebo jakýmkoli jiným způsobem, který schválí veřejný úřad, hodiny, kdy má započít a kdy skončit sjezd nebo výjezd dělníků směny nebo jakékoli skupiny dělníků. Stanovení rozvrh hodin schválí veřejný úřad a bude určen takovým způsobem, aby doba trvání přítomnosti každého dělníka v dole nepřekročila hranice stanovené touto úmluvou a aby oznámený rozvrh mohl být měněn jen se souhlasem veřejného úřadu a způsobem, který on schválí.
- b) Zapisovat do seznamu podle jednotného způsobu daného vnitrostátním zákonodárstvím nebo nařízením veřejného úřadu veškeré prodloužení pracovní doby, k nimž došlo podle článků 8 a 9.

#### *Článek 13*

1. Na hnědouhelné doly hlubinné vztahují se články 3 a 4 a články 6 až 12 této úmluvy s výhradou těchto ustanovení:

- a) za podmínek stanovených vnitrostátním zákonodárstvím může příslušný úřad dovolit, aby hromadné pracovní přestávky, které mají za následek zastavení těžby, nebyly započítávány do doby přítomnosti v dole pod podmínkou, že tyto přestávky nepřekročí v žádném případě dobu 30 minut během směny. Toto dovolení bude dáno jen tehdy, jestliže bude v každém jednotlivém případě úředním šetřením a po slyšení zástupců zúčastněných dělníků zjištěno, že je nutno použít tohoto způsobu,
- b) počet hodin práce přes čas uvedený v článku 9 může být zvýšen nejvýše na 75 hodin ročně.

2. Kromě toho příslušný úřad může dovolit kolektivní smlouvy, které dovolují nejvýše 75 dalších hodin práce přes čas ročně. Také tyto hodiny musí být

odměňovány sazbou stanovenou článkem 9 odst. 2. Tyto hodiny práce přes čas nesmějí být povoleny pro hnědouhelné doly jako celek, nýbrž pouze pro jednotlivé obvody nebo pro doly, kde zvláštní technické nebo geologické podmínky to vyžadují.

#### *Článek 14*

Ustanovení článků 3 e 13 této úmluvy se nevztahují na povrchové doly kamenouhelné a hnědouhelné. Přesto však členské státy, které ratifikují tuto úmluvu, se zavazují, že uplatní v těchto dolech předpisy washingtonské úmluvy z roku 1919 o omezení počtu pracovních hodin v závodech průmyslových na 8 hodin denně a 48 hodin týdně s výhradou, že počet hodin práce přes čas, který může být povolen podle článku 6, písm. b) této úmluvy, nepřekročí 100 hodin za rok. V případě kde zvláštní případy to vyžadují, a pouze v tomto případě může příslušný úřad povolit kolektivní smlouvy, které dovolují, aby ke zmíněným 100 hodinám se přidalo dalších nejvýše 100 hodin ročně.

#### *Článek 15*

Tato úmluva nemá nijak za následek změnu vnitrostátního zákonodárství, které se týká pracovní doby v tom smyslu, že zmenšený jsou nároky, které toto zákonodárství poskytuje dělníkům.

#### *Článek 16*

Provádění ustanovení této úmluvy může být zastaveno vládou na území celého státu v případě událostí, které ohrožují národní bezpečnost.

### **30. ÚMLUVA Č. 47 – ÚMLUVA O KRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY NA ČTYŘICET HODIN TÝDNĚ, 1935**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která se sešla dne 4. června 1935 na svém devatenáctém zasedání v Ženevě

majíc na zřeteli, že otázka zkrácení pracovní doby je šestým bodem jednacího pořadu zasedání;

majíc na zřeteli, že nezaměstnanost se tak rozšířila a trvá po tak dlouhou dobu, že v současnosti mnoho milionů pracovníků v celém světě trpí bídou a újmou, za něž nejsou sami zodpovědní a jichž mají plné právo být zbaveni;

majíc na zřeteli, že je žádoucí, aby se pracovníci pokud možno podíleli na dobrodiní rychlého technického pokroku, který je charakteristickým rysem moderního průmyslu; a

majíc na zřeteli, že k provedení resolucí přijatých na osmnáctém a devatenáctém zasedání Mezinárodní konference práce je nutné stále usilovat o pokud možno největší zkrácení pracovní doby ve všech odvětvích zaměstnání,

přijímá dne 22. června 1935 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o čtyřicetihodinovém týdnu, 1935:

*Článek 1*

Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se vyslovuje pro:

- a) zásadu 40 hodinového pracovního týdne prováděnou tak, aby neměla za následek snížení životní úrovně pracovníků, a
- b) přijetí nebo podporování takových opatření, jež mohou být uznána za vhodná, aby se dospělo k tomuto cíli, a zavazuje se provádět tuto zásadu v různých odvětvích zaměstnání v souhlasu s podrobnými předpisy, stanovenými jednotlivými úmluvami, která budou ratifikovány tímto členským státem.

*Články 2-8*

O ratifikaci, účinnosti a výpovědi úmluvy vypuštěny.

**31. ÚMLUVA Č. 48 – ÚMLUVA O ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY ZACHOVÁNÍ PRÁV Z POJIŠTĚNÍ INVALIDNÍHO, Z POJIŠTĚNÍ STAROBNÍHO A Z POJIŠTĚNÍ NA PŘÍPAD ÚMRTÍ, 1935**

Valné shromáždění Mezinárodní organizace práce, svoláno do Ženevy Správní radou Mezinárodního úřadu práce a shromáždivši se tam dne 4. června 1935 na devatenáctém zasedání, rozhodnuvši se přijmouti různé návrhy, týkající se zachování práv právě získávaných i práv získaných v pojištění starobním a v pojištění na případ úmrtí ve prospěch pracovníků, kteří přenesou bydliště z jedné země do druhé, otázky to, která tvoří prvý bod pořadu zasedání, rozhodnuvši se, aby tyto návrhy nabyly formy mezinárodní úmluvy, přijímá tohoto dvacátého druhého dne měsíce června roku tisícího devítistého třicátého pátého úmluvu níže uvedenou, která se bude nazývati Úmluva o zachování práv na důchod stěhujících se osob, 1935:

*Část I. ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY*

*Článek 1*

1. Mezi členskými státy Mezinárodní organizace práce se zřizuje právní úprava zachování práv právě získaných i práv získaných u nositelů povinného pojištění invalidního, povinného pojištění starobního s povinného pojištění na případ úmrtí (dále nazývaných: nositelé pojištění).

2. Kdekoli Jest v částech II, III, IV a V této úmluvy zmínka o členských státech, vztahuje se tento výraz jen na členské státy Mezinárodní organizace práce, které jsou vázány touto úmluvou.



## ČÁST II. ZACHOVÁNÍ PRÁV PRÁVĚ ZÍSKÁVANÝCH

### Článek 2

1. Pro osoby kteréhokoliv státního občanství, které byly přiřčleněny k nositelům pojištění dvou nebo více členských států, každý ze zúčastněných nositelů sečítá pojistná období způsobem, níže uvedeným.

2. Pro zachování práv právě získávaných se sečítají:

- a) příspěvkové období;
- b) období, za nichž sice nedošlo k příspěvkům, která však zachovávají práva podle zákonodárství, podle něhož byla dovršena;
- c) období, za nichž poskytuje dávku v hotovosti invalidní nebo starobní pojištění jiného členského státu;
- d) období, za nichž poskytuje dávku v hotovosti jiné sociální pojištění jiného členského státu, pokud by odpovídající jí dávka zachovala práva právě získávaná podle zákonodárství, jímž se řídí nositel, který provádí sečítání.

3. Pokud jde:

- a) o dovršení doby (minimálního trvání pojistné povinnosti) nebo o splnění počtu příspěvků, vyžadovaného pro oprávnění ke zvláštním výhodám (zabezpečená minima);
- b) o uplatňování práv;
- c) o právo na dobrovolné pojištění;
- d) o léčení a léčebnou péči,

se sečítají:

- i. příspěvková období;
- ii. období, za nichž sice nedošlo k příspěvkům, která se však čítají pro dovršení čekací doby jak podle zákonodárství, podle něhož byla dovršena, tak podle zákonodárství, jímž se řídí nositel, který provádí sečítání.

4. Jestliže však zákonodárství některého z členských států podmiňuje některé výhody dovršením období stráveného v povolání, podrobeném zvláštní právní úpravě pojištění, sečítají se pro účely uvedené v odstavcích 2 a 3 jen období dovršená v odpovídající jí zvláštní právní úpravě pojištění jiných členských států. Nemá-li některý z členských států pro ono povolání zvláštní právní úpravu pojištění, sečítají se období dovršená v řečeném povolání podle právní úpravy pojištění, která se na ono povolání vztahuje.

5. Příspěvková období a období na roveň jim postavená, dovršená současně u nositelů dvou nebo více členských států, se pro účely sečítání čítají jen jednou.

### Článek 3

1. Každý nositel pojištění, vůči němuž žadatel se zřetelem na součet pojistných období splňuje podmínky přiřčení dávky, vypočítává výši dávky podle zákonodárství, které se na něj vztahuje.

2. Dávky nebo složky dávek, proměnné podle doby strávené v pojištění a určené výlučně v závislosti na obdobích dovršených pod zákonodárstvím, jimž se řídí povinný nositel, se nekrátí.

3. Dávky nebo složky dávek, určené nezávisle na době, strávené v pojištění, a záležitosti v pevné částce nebo v procentu pojištěného platu anebo v násobku průměrného příspěvku, mohou být kráceny v poměru doby trvání období, na něž se má zřetel při výpočtu dávek podle zákonodárství povinovaného nositele, k celkové době trvání období, na něž se má zřetel při výpočtu dávek podle zákonodárství všech zúčastněných nositelů.

4. Ustanovení odstavců 2 a 3 se vztahují na přídatky, zvýšení nebo zlomky důchodů, které mají být placeny z veřejných fondů.

5. Rozvržení nákladů na léčení a na léčebnou péči se neřídí touto úmluvou.

### Článek 4

Jestliže pojistná období dovršená u nositelů pojištění některého členského státu nedosahují v celku dvaceti šesti příspěvkových týdnů, nemusí na jich základě dojít k dávkám ze strany nositele nebo nositelů, u nichž byla dovršena. Období, na jejichž základě nedošlo k dávkám, nemají se strany žádného z ostatních zúčastněných nositelů vzápětí krácení ve smyslu článku 3 odstavce 3.

### Článek 5

1. Jestliže nebytí této úmluvy, poživatel oprávněný k dávkám od nositelů pojištění alespoň dvou členských států může jen pro období dovršená u jediného nositele vznášeti nárok na dávku vyšší, nežli je souhrn dávek vyplývajících z použití článku 3, má právo na doplnění se strany tohoto nositele, rovnající se rozdílu.

2. Jestliže několik nositelů jest zavázáno k doplnění, poživatel má právo na doplnění nejvyšší, při čemž se břemeno řečeného doplnění rozvrhuje mezi nositeli v poměru k doplnění, které by každý z nich byl býval zavázán poskytnouti.

### Článek 6

Dohodou mezi zúčastněnými členskými státy bude lze stanovit:

- a) způsob výpočtu dávek, který se odchyluje od pravidel článku 3, ale který dává výsledek rovnající se v celku alespoň tomu výsledku, jehož by se dosáhlo použitím řečeného článku, avšak jen, bude-li v každém případě zabez-

- pečen souhrn dávek rovnající se dávce nejvyšší, která by vyplývala ze samotných období dovršených u Jediného nositele pojištění;
- b) oprávnění nositele pojištění některého z členských států, aby se vůči pojištění a jeho příslušníkům výživou na něm závislým zprostil povinnosti tím, že nositeli druhého členského státu, k němuž jest pojištěnec nadále přičleněn, uhradí peníz představující práva právě získávaná v době odchodu pojištěncova, jestliže arci nositel posléze uvedený s tím souhlasí a zaváže se, že užije tohoto peníze na krytí těchto zpráv;
- c) omezení součtu dávek, poskytovaných nositeli pojištění členských států, na výši dávky, ke které by byl na základě souhrnu období, na něž se má zřetel, zavázán nositel, jehož zákonodárství jest nejvýhodnější.

#### *Článek 7*

Žadatel může podati žádost o dávky jen u jednoho z nositelů pojištění, k nimž byl přičleněn. Nositel posléze uvedený vyrozumí ostatní nositele v žádosti označené.

#### *Článek 8*

Na přepočítání částky vyjádřené v měně jiného členského státu nositel pojištění, u něhož byla podána žádost o dávky, použije poměru, který mezidobě, a měnami platí v první den kalendářního čtvrtletí, v němž byla žádost podána, na hlavní burze členského státu, v jehož měně jest částka vyjádřena. Avšak dohodou mezi zúčastněnými členskými státy bude moci býti stanoven jiný způsob přepočítávání.

#### *Článek 9*

Každý členský stát může neprováděti ustanovení této části této úmluvy ve vztazích a členským státem, jehož zákonodárství nekryje pojistnou příhodu, na jejímž základě se dávka požaduje.

### *ČÁST III. ZACHOVÁNÍ PRÁV ZÍSKANÝCH*

#### *Článek 10*

1. Osoby, které byly přičleněny k některému nositeli pojištění jednoho z členských států, jakož i jejich příslušníci výživou na nich závislí, požívají souhrnu dávek získaných na základě pojištění:

- a) jestliže bydlí na území některého členského státu, až jsou kteréhokoli státního občanství;
- b) jestliže jsou příslušníky některého členského státu, ať mají kterékoli místo bydliště.

2. Avšak přídavky, zvýšení nebo zlomky důchodů, které mají býti placeny z veřejných fondů, nemusí býti vypláceny, jde-li o osoby, které nejsou příslušníky některého členského státu.

3. S druhé strany bude každý členský stát moci v období pěti let ode dne, kdy tato úmluva prvotně nabyla účinnost, vyhraditi vyplácení přídavků, zvýšení nebo zlomků důchodů, které mají býti placeny z veřejných fondů, příslušníkům členských států, s nimiž to sjedná dodatkovou dohodou.

#### *Článek 11*

1. Důchody, jichž požívání se zachovává prováděním článku 10, nemohou býti vykoupeny vyplácením částky nižší, nežli jest jejich kapitálová hodnota.

2. Avšak povinovaný nositel pojištění může zaplacením částky určené zákonodárstvím, které se na něj vztahuje, vykoupiti důchody, jejichž měsíční výše jest malého významu. Vyplácená částka nemůže býti kráceno pro bydliště v cizině.

#### *Článek 12*

1. Ustanovení zákonodárství členského státu o krácení nebo o stavení v případech souběhu s jinými dávkami sociálního pojištění nebo pro výkon zaměstnání, jež má v zápětí pojistnou povinnost, lze uplatniti vůči poživatelům oprávněným podle této úmluvy, i když jde o dávky získané pod právní úpravou pojištění jiného členského státu nebo o zaměstnání vykonávané na území jiného členského státu.

2. Avšak ustanovení o krácení nebo stavení v případě souběhu dávek zakládajících se na téže pojistné příhodě nelze použiti na dávky, získané podle druhé části této úmluvy.

#### *Článek 13*

Nositel pojištění povinovaný k dávkám na základě této úmluvy se může vůči poživatelům dávek zprostiti povinnosti v měně své země.

### *ČÁST IV. VZÁJEMNÁ POMOC VE VĚCECH SPRÁVNÍCH*

#### *Článek 14*

1. Úřady, jakož i nositelé pojištění členských států si vzájemně poskytují pomoc v téže míře, jako kdyby šlo o provádění jich vlastního zákonodárství o sociálním pojištění. Provádějí zejména ověřování a šetření, jakož i lékařská vyšetřování potřebná pro to, aby se na žádost nositele kteréhokoliv členského státu zjistilo, zdali poživatelé dávek postihujících tohoto nositele splňují podmínky, jež na ně dávají právo.

2. Pokud se zúčastněné členské státy nedohodnou jinak, jsou náklady vzájemné pomoci, jež mají býti nahrazeny, určovány sazebníkem nositele nebo úřadu, který pomoc poskytl; není-li sazebníku, mají býti nahrazeny skutečné výdaje.

#### *Článek 15*

Požívání poplatkových osvobození, stanovené zákonodárstvím některého z členských států pro doklady, jež se mají předkládati úřadům nebo nositelům pojištění, se rozšiřuje na odpovídající jim doklady, jež se mají předložiti při pro-

vádění této úmluvy úřadům nebo nositelům pojištění kteréhokoli jiného členského státu.

### *Článek 16*

Jestliže poživatel bydlí na území Jiného členského státu, nositel pojištění povinovaný k dávkám může se souhlasem příslušných ústředních úřadů zúčastněných členských států pověřiti poskytováním dávek nositel pojištění příslušného podle poživatelova místa bydliště, a to za podmínek stanovených dohodou a uvedeným nositelem.

## *ČÁST V. ÚČINKY MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY*

### *Článek 17*

Každý členský stát, který v den své ratifikace této úmluvy neměl ještě zřízení některou z právních úprav níže uvedených, se zavazuje zřídit do dvanácti měsíců od své ratifikace:

- a) buď pro většinu zaměstnanců průmyslových a obchodních podniků povinné pojištění, dávající právo na důchod nejpozději v šedesáti pěti létech;
- b) anebo pro podstatnou část zaměstnanců průmyslových a obchodních podniků povinné pojištění, kryjící pojistné případy invalidity, stáří a úmrtí.

### *Článek 18*

1. Každý členský stát postaví vlastním státním občanů na roveň příslušníky kteréhokoli jiného členského státu jak co do podrobení povinnému pojištění, tak co do pojistných dávek, čítajíc v to přídavky, zvýšení nebo zlomky důchodů, které mají býti placeny z veřejných fondů.

2. Avšak každý členský stát může vyhradit svým státním občanům požívání přídavků, zvýšení nebo zlomků důchodů, které mají býti placeny z veřejných fondů a jež mají býti přičteny výhradně pojištěncům, kteří překročili určitý věk v den, kdy zákonodárství o povinném pojištění nebylo účinnosti.

### *Článek 19*

Členské státy se mohou od této úmluvy odchýliti zvláštní smlouvou, jestliže se nedotknou práv ani závazků členských států, které nejsou jejími smluvními stranami a jestliže skutečně upraví zachování práv právě získávaných i práv získaných, a to za podmínek, které jsou v celku alespoň tak výhodné, jako podmínky stanovené touto úmluvou.

### *Článek 20*

1. Pro namáhání členskými státy při provádění této úmluvy se při Mezinárodním úřadu práce zřizuje Komise, složená z Jednoho delegáta na každý členský stát, jakož i ze tří osob, z nichž po jedné osobě ustanoví zástupci vlád, zástupci zaměstnavatelů a zástupci pracovníků ve Správní radě Mezinárodního úřadu práce. Komise si stanoví jednací řád.

2. Na žádost jednoho nebo několika zúčastněných členských států Komise doporučuje – vedena zásadami a cílem této úmluvy – způsob jejího provádění.

#### *Článek 21*

1. Důchody, které pro bydliště zúčastněných osob v cizině nebyly přičteny nebo byly staveny před tím, než tato úmluva nabyla účinnosti, mají být přičteny nebo jich poskytování má být obnoveno podle této úmluvy, a to dne, kdy tato úmluva nabude účinnosti pro zúčastněný členský stát.

2. Při provádění této úmluvy se musí mít zřetel na pojistné období předcházející dni, kdy úmluva nabyla účinnosti, kdyby se na toto období byl měl zřetel v případě, že by tato úmluva byla bývala účinná v době jich dovršení.

3. Práva upravená před tím, než tato úmluva nabyla účinnosti, mají být na žádost zúčastněné osoby přezkoumána, nebyla-li uspokojena jednorázově jistinou. Přezkoumání nemá vzápětí žádné placení ani náhradu nedoplatků za období před tím, než tato úmluva nabyla účinnosti pro zúčastněný členský stát.

#### *Článek 22*

1. Výpověď této úmluvy, provedená členským státem, se nedotýká závazků jeho nositelů pojištění, pokud tyto závazky pocházejí z pojistných příhod uskutečněných před tím, než se výpověď stala účinnou.

2. Práva právě získaná, zachovaná na základě této úmluvy, nezanikají účinností její výpovědi; jejich další zachování se pro období po dni, kdy tato úmluva pozbude účinnosti, určuje zákonodárstvím, jímž se řídí zúčastněný nositel.

### **32. ÚMLUVA Č. 50 – ÚMLUVA O NÁBORU DOMORODÝCH PRACOVNÍKŮ, 1936**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100\\_ILO\\_CODE:C050](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C050)

### **33. ÚMLUVA Č. 51 – ÚMLUVA O ZKRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY PŘI VEŘEJNÝCH PRACÍCH, 1936**

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na osoby přímo zaměstnané pracemi stavebními a pracemi pozemního stavitelství pokud tyto práce jsou financovány nebo subvencovány ústředními vládami.

2. Pro účely této úmluvy bude přesný obsah výrazů "stavby vysoké a stavby pozemní" "financovány" a "subvencovány" určen příslušným úřadem po

slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové.

3. Příslušný úřad může po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, vyjmout z působnosti této úmluvy:

- a) osoby v podnicích, v nichž jsou zaměstnání pouze členové rodiny zaměstnavatelovy;
- b) osoby zaujímající místo ředitelské a nevykonávající pravidelně nějakou práci ruční.

### *Článek 2*

1. Délka pracovní doby osob, na které se vztahuje tato úmluva, nesmí přesahovat průměrně 40 hodin týdně.

2. Pro osoby, které pracují ve směnách se sebou jdoucích na pracích stavebních a pracích pozemního stavitelství, jichž nepřetržitý chod musí být z důvodu povahy práce zajištěn bez přerušení v kterémkoli okamžiku dne, noci a týdne, může týdenní délka pracovní doby dosáhnout průměrně 42 hodin.

3. Příslušný úřad určí po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové práce, na něž se vztahuje odstavec 2 tohoto článku.

4. Je-li délka pracovní doby počítána podle průměrné délky, může příslušný úřad po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové stanovit počet týdnů, z nichž tato délka jako průměr může být počítána, jako i nejvyšší počet pracovních hodin v týdnu.

5. K účelům této úmluvy znamená výraz "délka pracovní doby" čas, po který jsou zaměstnanci zaměstnavateli k službám /dispozici/ a nezahrnuje dobu odpočinku, po kterou zaměstnanci zaměstnavateli k dispozici nejsou.

### *Článek 3*

1. Příslušný úřad může nařízením vydaným po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, povolit překročení hranic délky pracovní doby, stanovené v předchozím článku, a to v případě:

- a) jde-li o osoby zaměstnané pracemi přípravnými nebo dokončujícími, které nutně musí být vykonány mimo pravidelnou délku pracovní doby závodu, částí závodu nebo směny,
- b) pro osoby zaměstnané úkony, které podle své povahy přinášejí se sebou další období nečinnosti, během něhož tyto osoby buď nekonají tělesnou práci, nebo nemusí obzvlášť dávat pozor anebo zůstávají na svém pracovišti jen s toho důvodu, aby byly k dispozici v případě potřeby.

2. Nařízení podle odstavce 1 mají určit nejvyšší počet pracovních hodin, které mohou být odpracovány podle tohoto článku.

3. Příslušný úřad může povolit, aby překročena byla hranice délky pracovní doby stanovené v předchozím článku, při čemž stanoví rozsah tohoto překročení, je-li toho třeba, aby se zabránilo vážné poruše při výkonu určité práce nebo z důvodu výjimečných okolností, jako např. nesnadného přístupu na pracoviště anebo nelze-li najmout kvalifikované dělnictva a v dostatečném počtu.

#### Článek 4

1. Hranice délky pracovní doby stanovené v předchozích člancích smějí být překročeny, avšak jedine v míře nutné k tomu, aby se zabránilo vážné překážce

v pravidelném chodu závodu:

- a) v případě nastalého nebo hrozícího úrazu nebo jde-li o nutné práce na strojích nebo náradí anebo o neodvratitelnou překážku,
- b) má-li se nahradit nepředvídaná nepřítomnost jedné nebo více osob směny.

#### Článek 5

1. Hranice délky pracovní doby stanovené v člancích 2 a 3 smějí být prodlouženy, je-li prodloužení délky pracovní doby určitých osob nutné proto, aby byla dokončena některá práce, kterou s technických důvodů nelze přerušit.

2. Příslušný úřad určí po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové práce, na něž se vztahuje tento článek, a nejvyšší počet hodin přes stanovenou délku pracovní doby, během nichž uvedení zaměstnanci smějí pracovat.

3. Za hodiny práce přes čas podle tohoto článku má být placena mzda sazbou nejméně o 25 % vyšší než je sazba normální.

#### Článek 6

1. Příslušný úřad smí povolit určitý počet hodin práce přes čas, má-li se čelit mimořádnému návalu práce. Tento počet hodin práce přes čas smí být povolen pouze nařízením, vydaným po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li taková, a týkající se jak nutnosti této práce přes čas, tak i počtu hodin práce přes čas. Při povolení tohoto nejvyššího počtu hodin práce přes čas nesmí žádný zaměstnanec být zaměstnán přes čas déle než 100 hodin za rok.

2. Za hodiny práce přes čas podle tohoto článku má být placena sazbou nejméně o 25 % vyšší než je mzda normální.

#### Článek 7

Aby usnadněno bylo provádění předpisů této úmluvy, má každý zaměstnavatel:

- a) oznámit pomocí vyhlášek vyvěšených nápadným způsobem v podniku nebo na jiném vhodném místě nebo jiným způsobem, který schválí příslušní úřad:
  1. hodiny kdy počíná a kdy končí práce;



2. koná-li se práce ve směnách, tedy hodiny, kdy počíná a kdy končí každá směna;

3. používá-li se systému střídání směn, tedy popis tohoto systému včetně pracovního rozvrhu pro každého zaměstnance nebo každou skupinu zaměstnanců;

4. opatření učiněná pro případ, že týdenní průměrná délka pracovní doby se počítá na podkladě více týdnů;

5. přestávky, pokud se nevčítají do délky pracovní doby;

b) zanechat do seznamu způsobem, který schválí příslušný úřad, veškerá prodloužení délky pracovní doby podle článku 3, odst. 3 a podle článku 5 a 6, jakož i výši odměn za tuto přesčasovou práci.

#### *Článek 8*

Výroční zprávy, předkládané členskými státy o provádění této úmluvy, mají obsahovat úplné údaje zejména o těchto věcech:

- a) o definicích přijatých podle článků 1, odst. 2,
- b) o pracích, které příslušný úřad uznal podle článku 2, odst. 2 pro jejich povahu za práce nutně nepřetržité,
- c) o opatřeních podle článku 2, odst. 4,
- d) o rozhodnutích podle článku 3
- e) o práci přes čas povolené podle článku 6.

#### *Článek 9*

Jakýkoli zvyk, zákon, jakákoliv rozhodnutí nebo jakákoliv úmluva mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, které zajišťují zaměstnancům podmínky příznivější, než jaké stanoví tato úmluva, nejsou ustanoveními této úmluvy dotčeny.

### **34. ÚMLUVA Č. 52 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ, 1936**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312197:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312197:NO)

### **35. ÚMLUVA Č. 53 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI VELITELŮ A DŮSTOJNÍKŮ OBCHODNÍCH NÁMOŘNÍCH LODÍ, 1936**

Generální konference Mezinárodní organizace práce:

kteřá byla svolána předsednictvem Mezinárodního úřadu práce a tam se sešla na svém dvacátém prvním zasedání dne 6. října 1936 v Ženevě;

rozhodnuvši přijmout různé návrhy týkající se opatření jednotlivých námořních států o minimální požadované odbornosti (odborná schopnosti) velitelů, palubních a strojních důstojníků, zodpovědných za pracovní směny na obchodních námořních lodích, otázky té, která tvoří čtvrtý bod pořady zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy nebudou formy mezinárodní úmluvy; přijímá dne 24. října 1936 následující úmluvu, která bude označena jako Úmluva o průkazech způsobilosti námořních důstojníků, 1936:

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny lodě zapsané v námořním rejstříku na území, na kterém platí tato Úmluva, jež se zabývají námořní plavbou s výjimkou:

- a) válečných lodí;
- b) vládních lodí, nebo lodí ve službách veřejného orgánu nezabývajících se obchodem;
- c) dřevěných primitivních lodí jako džunky a jiné (dhowa).

2. Národní zákony a předpisy mohou udělit výjimky nebo přiznat osvobození lodím, jejich hrubá prostornost je menší než 200 BRT.

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy mají následující výrazy tento význam:

- a) velitel – znamená kteroukoliv osobu, která velí lodi, nebo zodpovídá za loď;
- b) palubní důstojník zodpovědný za pracovní směnu – znamená kteroukoliv osobu kromě lodivoda, která v dané době zodpovídá za plavbu nebo manévrování lodě;
- c) první strojní důstojník – znamená kteroukoliv osobu trvale zodpovědnou ze mechanický pohon lodě;
- (d) strojní důstojník zodpovědný za pracovní směnu – znamená kteroukoliv osobu, která je v dané době zodpovědná za chod lodních motorů.

#### *Článek 3*

1. Nikdo nesmí vykonávat na námořní lodi, na kterou se vztahuje tato úmluva, funkce velitele, palubního důstojníka zodpovědného za pracovní směnu, prvního strojního důstojníka, nebo strojního důstojníka zodpovědného za pracovní směnu, nebo nesmí být naloděn k vykonávání těchto funkcí, pokud není držitelem průkazu způsobilosti k vykonávání takové funkce, vydaného nebo schváleného správními orgány země, kde je loď registrována.

2. Výjimky z ustanovení tohoto článku mohou být učiněny pouze v případech "vyšší moci".

#### *Článek 4*

1. Nikdo nemůže obdržet průkaz způsobilosti pokud:

- a) nedosáhne minimálního věku předepsaného k vydání průkazu,
- b) jeho odborná praxe nedosáhne minimální délky předepsané k vydání průkazu a
- c) nesloží zkoušky pořádané pod dohledem příslušného orgánu, které slouží k tomu, aby ověřily, zda kandidát má kvalifikaci požadovanou k výkonu funkce, o níž žádá.

2. Národní zákony a předpisy stanoví:

- a) minimální věk, kterého musí být dosaženo a minimální dobu odborné praxe, které musí dosáhnout kandidáti pro každý druh průkazu způsobilosti;
- b) organizaci a dohled kompetentním orgánem nad zkouškami, které u kandidátů ověřují, zde mají takové znalosti, které jsou nutné k výkonu funkcí, o něž žádají.

3. Kterýkoliv členský stát Organizace může v době tří let ode dne ratifikace vydat průkazy způsobilosti osobám, které nebyly přezkoušeny ve smyslu odst. 2 (b) tohoto článku, ale které:

- a) získaly dostatek praktických zkušeností ve výkonu funkcí, jímž odpovídá příslušný průkaz způsobilosti a
- b) u kterých není známo, že se dopustily vážné odborné chyby.

#### *Článek 5*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, zajistí její provádění účinnou kontrolou.

2. Národní zákony a předpisy stanoví opatření pro případy, ve kterých orgány členského státu zadrží loď registrovaná na jeho území, k nimž došlo pro porušení této úmluvy.

3. Pokud orgány členského státu, který ratifikoval tuto úmluvu, zjistí porušení jejich ustanovení na lodi registrované na území jiného členského státu, který rovněž ratifikoval tuto úmluvu, sdělí tuto skutečnost konsulovi členského státu, na jehož území je loď registrována.

#### *Článek 6*

1. Národní zákony s předpisy stanoví pokuty a disciplinární opatření pro případy, kdy ustanovení úmluvy nejsou respektována.

2. Tyto pokuty a disciplinární opatření se stanoví zvláště pro případy, kdy:

- a) vlastník lodě, jeho agent nebo velitel lodě zaměstnal osobu, která nemá průkaz způsobilosti vyžadovaný touto úmluvou,
- b) velitel lodě dovolí, aby činnost uvedená v Článek 2 této úmluvy, byla vykonávána osobou bez odpovídajícího nebo vyššího průkazu způsobilosti,
- c) došlo k nalodění za účelem vykonávání funkcí uvedených v Článek 2, buď podvodným způsobem, nebo po předložení padělaných dokumentů.

### Článek 7

1. Se zřetelem k území, jichž se týká článek 35 statutu Mezinárodní organizace práce, připojí každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, prohlášení obsahující vymezení:

- a) území, na něž se vztahují ustanovení úmluvy beze změny,
- b) území, na něž se vztahují pozměněná ustanovení úmluvy a podrobnosti těchto změn,
- c) území, na něž nelze úmluvu vztahovat a důvody, proč tomu tak je,
- d) území, na něž se úmluva může vztahovat podle rozhodnutí členského státu.

2. Opatření podle písmen a) a b) odstavce 1 tohoto článku budou považována za nedílnou součást ratifikace a budou mít platnost ratifikace.

3. Kterýkoliv členský stát může dalším prohlášením zrušit buď všechny, nebo část výhrad uvedených v původním, prohlášení podle písmen b), c) nebo d) odst. 1 tohoto článku.

### Článek 6

Formální ratifikace této úmluvy budou postoupeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

### Článek 9

1. Tato úmluva bude závazná pouze pro ty členské státy mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace bylo registrováno generálním ředitelem.

2. Úmluva vstoupí v platnost dvanáct měsíců po dnu, kdy byly dvě ratifikace registrovány u generálního ředitele.

3. Po tomto dnu vstoupí úmluva v platnost pro kterýkoliv členský stát dvanáct měsíců poté, kdy byla Jeho ratifikace registrována.

### Článek 10

Jakmile bude registrována ratifikace dvou členů Mezinárodní organizace práce, generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí tuto skutečnost všem členským státům. Bude Je rovněž informovat o následujících ratifikacích jiných členských států.

### Článek 11

1. Členský stát, který ratifikoval úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let od doby, kdy poprvé vstoupila v platnost, oznámením zasláným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci. Tato výpověď se stane účinnou až po uplynutí Jednoho roku po dnu její registrace.

2. Každý členský stát, který ratifikoval úmluvu a který po uplynutí uvedeného období deseti let neuplatnil právo na výpověď úmluvy podle tohoto článku, bude vázán úmluvou na dobu dalších deseti let a potom může úmluvu vypovědět po uplynutí každých delších deseti let podle ustanovení tohoto článku.

*Článek 12*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplně nebo částečně revise.

*Článek 13*

1. Přijme-li konference novou úmluvu, která upravuje tuto úmluvu částečně nebo úplně a není-li v nové úmluvě stanoveno jinak, potom:

- a) ratifikace upravené úmluvy členským státem bude "ipso jure" zahrnovat okamžitou výpověď této úmluvy, nehledíc na ustanovení článku 11, o vstupu úmluvy v platnost,
- b) ode dne, kdy nově upravené úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřená k ratifikaci.

2. Tato úmluva zůstane ve své původní rovní v platnosti pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, ale neratifikovaly upravenou úmluvu.

*Článek 14*

Francouzský a anglický text této úmluvy mají stejnou platnost.

### **36. ÚMLUVA Č. 54 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (MOŘE), 1936**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312199:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312199:NO)

### **37. ÚMLUVA Č. 55 – ÚMLUVA O ODPOVĚDNOSTI REJDAŘE (NEMOCNÍ A ZRANĚNÍ NÁMOŘNÍCI), 1936**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312200:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312200:NO)

### **38. ÚMLUVA Č. 56 – ÚMLUVA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ (MOŘE), 1936**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312201:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312201:NO)

### 39. ÚMLUVA Č. 57 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ A STAVU POSÁDEK (MOŘE), 1936

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312202:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312202:NO)

### 40. ÚMLUVA Č. 58 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (MOŘE), 1936

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312203:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312203:NO)

### 41. ÚMLUVA Č. 59 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍM VĚKU DĚTÍ PRO PRÁCI V PRŮMYSLU (REVIDOVANÁ), 1937

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a zde se sešla dne 3. června 1937 na svém 23. zasedání,

když rozhodla v rámci šestého bodu pořadu tohoto zasedání přijmout některá návrhy týkající se částečná revize Úmluvy o minimálním věku dětí pro práci v průmyslu, která byla schválena konferencí na jejím prvním zasedání;

a když ustanovila, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne dvacátého druhého června roku tisíc devět set třicet sedm následující Úmluvu, která bude označena Jako "Úmluva o minimálním věku pro práci v průmyslu (revidované znění) 1937":

#### *Část I*

#### *Všeobecná ustanovení*

#### *Článek 1*

1. Pro účely této Úmluvy se pod termínem "průmyslové podniky" rozumějí zejména:

- a) doly, lomy a těžební podniky všeho druhu;
- b) průmyslové podniky, ve kterých jsou výrobky vyráběny, upravovány, čištěny, opravovány, povrchově upravovány, zdobeny, připravovány pro prodej nebo kde se přetvářejí materiály, včetně stavby lodí, podniků zabývajících se destrukcí nebo demontáží, jakož i výroby, přeměny a přenosu elektrické energie a hnací síly vůbec;
- c) výstavba, přestavba, údržba, oprava, úprava nebo demolice všech staveb, železnic, tramvají, přístavů, doků, mol, kanálů, zařízení pro vnitrozemskou plavbu, silnic, tunelů, mostů, viaduktů, kanalizačních s odvodňovacích zaří-

zení, studen, telegrafických nebo telefonických zařízení, elektráren a rozvodů elektrické energie, plynáren, rozvodu vody nebo jiné stavební práce, Jakož i přípravné a základní práce, které předcházejí těmto pracím;

d) doprava osob a zboží po silnici, železnici nebo vnitrozemských vodách, včetně uskladňování a manipulace se zbožím v docích, na náhradních rampách, přístavech a skladištích, vyjma ruční dopravu.

2. V každé zemi určí příslušný orgán hranici mezi průmyslem na jedné straně a obchodem a zemědělstvím na druhé straně.

#### *Článek 2*

1. Děti do 15ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v průmyslových podnicích, veřejných nebo soukromých, nebo v jejich součástech.

2. Nicméně vnitrostátní zákonodárství může povolit zaměstnávat tyto děti v podnicích, kde jsou zaměstnání pouze členové zaměstnavatelovy rodiny vyjma ta zaměstnání, které svou povahou nebo podmínkami, ve kterých jsou vykonávána, jsou nebezpečná životu, zdraví nebo mravnosti zaměstnaných osob.

#### *Článek 3*

Ustanovení této Úmluvy se nevztahují na práci dětí v odborných školách, pokud státní orgán schválil tuto práci a též na ni dozírá.

#### *Článek 4*

Aby bylo možno kontrolovat, jak se dodržují ustanovení této Úmluvy, má se vyžadovat, aby každý vedoucí průmyslového podniku vedl seznam všech zaměstnaných osob do 18ti let obsahující údaje o datech jejich narození.

#### *Článek 5*

1. Pro zaměstnání, která svou povahou nebo podmínkami, ve kterých jsou vykonávána, jsou nebezpečná životu, zdraví nebo mravnosti zaměstnaných osob, mají vnitrostátní zákony

- a) buď stanovit u těchto zaměstnání pro mladé lidi a dospívající mládež věkovou hranici nebo věkové hranice vyšší než 15 let;
- b) nebo zmocnit příslušný orgán, aby stanovil u těchto zaměstnání pro mladé lidi a dospívající mládež věkovou hranici nebo věkové hranice vyšší než 15 let.

2. Výroční zprávy, které se předkládají na základě ustanovení článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, mají obsahovat buď všechny informace týkající se věkové hranice nebo věkových hranic, které stanovily vnitrostátní zákony podle pododstavce:

- a) předcházejícího odstavce, nebo údaje o opatřeních, která učinil příslušný orgán na základě zmocnění podle pododstavce;
- b) předcházejícího odstavce.

## Část II

### Zvláštní ustanovení pro některé země

#### Článek 6

1. Ustanovení tohoto článku se vztahují na Japonsko namísto ustanovení článků 2 a 5.

2. Děti do 14ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v průmyslových podnicích, veřejných nebo soukromých, nebo v jejich součástech. Nicméně vnitrostátní zákonodárství může povolit zaměstnávat tyto děti v podnicích, kde jsou zaměstnáni pouze členové zaměstnavatelovy rodiny.

3. Děti do 16ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v nebezpečných nebo nezdravých provozech v továrnách a v dolech, které jsou určeny národními zákony.

#### Článek 7

1. Stanovení článků 2, 4 a 5 se nevztahují na Indii, v Indii však se následující ustanovení vztahují na všechna území, kde zákonodárský sbor Indie má kompetenci je použít.

2. Děti do 12ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v továrnách, kde se používá hnací síly a kde je zaměstnáno více než 10 osob.

3. Děti do 13ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v železniční přepravě cestujících, zboží a poštovních zásilek nebo při manipulaci zboží v docích, v pobřežních rampách nebo v přístavech, s výjimkou ruční přepravy.

4. Děti do 15ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat:

- a) v dolech, lomem a v těžebních podnicích všeho druhu;
- b) při pracích, na které se vztahuje tento článek a které příslušný orgán klasifikoval jako práce nebezpečné nebo zdraví škodlivé.

5. a) Osoby, které dovršily 12 let, ale nedosáhly ještě 17ti let, nemají pracovat v továrnách, kde se používá hnací síly a kde je zaměstnáno více než 10 osob;

b) osoby, které dovršily 15 let, ale nedosáhly ještě 17ti let, nemají pracovat v dolech, pokud nebyly uznány schopnými vykonávat takovou práci na základě lékařského vysvědčení.

#### Článek 8

1. Ustanovení tohoto článku se vztahují na Čínu místo ustanovení článků 2, 4 a 5.

2. Děti do 12ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat v továrnách, kde se používá strojů poháněných hnací silou a kde je obvykle zaměstnáno 30 nebo více osob.

3. Děti do 15ti let nemají být zaměstnávány nebo pracovat:



- a) v dolech, kde je obvykle zaměstnáno 50 nebo více osob; a
- b) na nebezpečných nebo zdraví škodlivých pracích, určených vnitrostátními zákony a předpisy, v žádné továrně, kde se používá strom poháněných hnací silou a kde je obvykle zaměstnáno 30 nebo více osob.

4. Vedoucí každého průmyslového podniku, na který se vztahuje tento článek, má vést seznam všech zaměstnaných osob mladších 16ti let; tento seznam má obsahovat údaje o jejich věku požadované příslušným státním orgánem.

#### *Článek 9*

1. Mezinárodní konference práce může na každém zasedání, na kterém je tato záležitost zařazena na pořad jednání, přijmout dvoutřetinovou většinou pozměňovací návrhy ke znění jednoho nebo několika předcházejících článků části II této Úmluvy.

2. Každý takový pozměňovací návrh má obsahovat označení členského státu nebo členských států, na které se vztahuje, a má být do roka nebo za výjimečných okolností do 18ti měsíců od skončení zasedání konference předložen tímto členským státem nebo těmito členskými státy orgánu nebo orgánům, do jejichž kompetence záležitost spadá, aby byl uzákoněn anebo aby byla učiněna opatření jiného druhu.

3. Členský stát, který dostane souhlas kompetentního orgánu nebo orgánů, oznámí svou formální ratifikaci nového revidovaného znění generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce a ten ji zaregistruje.

4. Každý takový pozměňovací návrh, který byl ratifikován členským státem nebo členskými státy, na které se vztahuje, vstoupí v platnost jako nové revidované znění této Úmluvy.

### *Část III*

#### *Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 10*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a ten je zaregistruje.

#### *Článek 11*

1. Tato Úmluva bude závazná pouze pro členské státy mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace budou zaregistrovány generálním ředitelem.

2. Tato Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, co generální ředitel zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát nabude Úmluva účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována jeho ratifikace.

*Článek 12*

Jakmile generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států Mezinárodní organizace práce, oznámí to všem členem státům Mezinárodní organizace práce. Rovněž Jim oznámí registraci ratifikací, které mu později sdělí ostatní členské státy Organizace.

*Článek 13*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato Úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce; generální ředitel toto písemné sdělení výpovědi zaregistruje. Výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán Úmluvou na další období deseti let a poté ji může vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 14*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 15*

1. Přijme-li Generální konference novou Úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto Úmluvu a neustanovuje-li nová Úmluva jinak -

- a) ratifikace nové revidované Úmluvy způsobí ipso jure okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou a jakmile nová revidovaná úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti, tam Úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato Úmluva zůstane ve všech případech účinná ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, které však neratifikovaly novou revidovanou Úmluvu.

*Článek 16*

Anglické a francouzské snění této Úmluvy na stejnou platnost.

## 42. ÚMLUVA Č. 60 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍM VĚKU DĚTÍ PRO ZAMĚŠTNÁNÍ V NEPRŮMYSLOVÝCH ODVĚTVÍCH (REVIDOVANÁ), 1937

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána do Ženevy Správní radou Mezinárodního úřadu práce a zde se sešla dne 3. června 1937 na svém 23. zasedání,

když rozhodla v rámci sedmého bodu pořadu tohoto zasedání přijmout některé návrhy týkající se částečné revize Úmluvy o minimálním věku dětí pro zaměstnání v neprůmyslových odvětvích, která byla schválena konferencí na jejím šestnáctém zasedání;

a když ustanovila, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne dvacátého druhého června roku tisícdevětsetřicet sedm následující Úmluvu, která bude označena jako "Úmluva o minimálním věku pro zaměstnání v neprůmyslových odvětvích (revidovaná znění) 1937":

### *Článek 1*

1. Tato Úmluva se vztahuje na každou práci, která není předmětem Úmluvy o minimálním věku dětí pro zaměstnání v zemědělství (Ženeva, 1921), Úmluvy o minimálním věku dětí pro zaměstnání na moři, 1936 (revidované znění), Úmluvy o minimálním věku dětí pro zaměstnání v průmyslu, 1937 (revidované znění).

2. V každé zemi stanoví kompetentní orgán po poradě se zainteresovanými organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců hranici mezi sférou působnosti této Úmluvy a sférou působnosti citovaných třech Úmluv.

3. Tato Úmluva se nevztahuje na:

- a) rybolov na moři;
- b) na práci v technických a odborných školách, má-li tato práce převážně výchovný charakter, není-li jejím cílem obchodní zisk, a jestliže ji vymezí, schválí a kontroluje státní úřad.

4. V každé zemi bude mít kompetentní orgán možnost vyjmout z aplikace této Úmluvy:

- a) zaměstnání v podnicích, kde jsou zaměstnání pouze členové zaměstnavatelovy rodiny, pokud toto zaměstnání není škodlivé nebo nebezpečné ve smyslu níže uvedených článků 3 a 5;
- b) domácí práce členů rodiny ve vlastní rodině.

### *Článek 2*

Děti do 15ti let nebo děti, které sice překročily tento věk, ale ještě podléhají základní povinné školní docházce podle národních zákonů, nemají vykonávat

žádné zaměstnání, na které se vztahuje tato Úmluva, pokud není dále ustanoveno jinak.

### Článek 3

1. Děti, které dovršily 13 let, smějí být zaměstnávány při lehkých pracích mimo hodiny stanovené pro školní docházku, pokud tyto práce

- a) nejsou škodlivé jejich zdraví nebo jejich normálnímu vývoji; a
- b) nejsou na závalu školní docházce nebo jejich prospěchu ze školního vyučování.

2. Žádné dítě do 14ti let nemá:

- a) být zaměstnáváno při lehkých pracích déle než 2 hodiny denně, jak ve dnech školního vyučování, tak o prázdninách; nebo
- b) věnovat škole a lehkým pracím více než 7 hodin celkem denně.

3. Vnitrostátní zákony stanoví denní počet hodin, kdy děti starší 14ti let smějí být zaměstnávány při lehkých pracích.

4. Lehké práce mají být zakázány:

- a) o nedělích a státem uznaných svátcích; a
- b) v noci.

5. Pro účely předcházejícího odstavce znamená pojem "noc":

- a) pro děti do 14ti let dobu aspoň dvanácti po sobě jdoucích hodin mezi osmou hodinou večerní a osmou hodinu ranní;
- b) pro děti starší 14ti let dobu, kterou určí vnitrostátní zákony a předpisy, jejíž délka však nemá být kratší než dvanáct hodin, s výjimkou tropických zemí, kde je během dne povolen odpočinek, který vyrovnává kratší noční odpočinek.

6. Po poradě se zainteresovanými organisacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců národní zákony a předpisy

- a) stanoví druhy prací, které mohou být pokládány za práce lehké ve smyslu tohoto článku;
- b) stanoví předběžné podmínky, kterým je třeba vyhovět, dříve než mohou být děti zaměstnány při lehkých pracích.

7. Podle ustanovení výše uvedeného pododstavce a) odstavce 1.

- a) národní zákony a předpisy mohou určit povolené práce a počet pracovních hodin denně pro prázdninové období dětí, které překročily 14tý rok a o nichž se zmiňuje článek 2;
- b) v zemích, kde neexistuje žádné ustanovení týkající se povinné školní docházky, nesmí doba strávená vykonáváním lehkých prací překročit čtyři a půl hodiny za den.

#### Článek 4

1. V zájmu umění, vědy nebo školství mohou národní zákony a předpisy ve zvláštních případech povolit výjimky z ustanovení článků 2 a 3 této Úmluvy, aby děti mohly účinkovat ve všech představeních pro veřejnost anebo se zúčastnit filmování jako herci nebo statisté.

2. Za předpokladu, že:

- a) nebude povolena žádná taková výjimka v případě, že půjde o zaměstnání nebezpečné podle níže citovaného článku 5, jako např. v cirkusových, vari-  
etních nebo kabaretních představeních;
- b) budou předepsána přísná závazná opatření pro ochranu zdraví, fyzického  
vývoje a mravnosti dětí, pro zajištění dobrého zacházení s nimi, vhodného  
odpočinku a pokračování ve výuce; a
- c) děti, kterým bude povoleno pracovat za podmínek stanovených v tomto  
článku, nesmějí pracovat po půlnoci.

#### Článek 5

Národní zákony s předpisy stanoví věkovou hranici nebo věková hranice, vyšší než ve článku 2 této Úmluvy po přijetí mladých lidí s dospívající mládeží do každého zaměstnání, které je svou povahou a podmínkami, za jakých se vy-  
konává nebezpečná životu nebo mravnosti zaměstnaných osob.

#### Článek 6

Národní zákon nebo předpisy stanoví věkovou hranici nebo věková hranice, vyšší než ve článku 2 této Úmluvy, pro přijetí mladých lidí s dospívající mládeží do zaměstnání v ambulantním obchodě na ulicích nebo místech, která jsou veřej-  
nosti přístupná, do stálého zaměstnání v prodejních stáncích nebo do ambulant-  
ních zaměstnání v případech, kdy podmínky takového zaměstnání vyžadují, aby  
byla stanovena vyšší věková hranice.

#### Článek 7

Pro zajištění účinného provádění ustanovení této Úmluvy národní zákony  
nebo předpisy:

- a) zabezpečí vhodnou soustavu úředního dozoru a kontroly;
- b) budou vyžadovat od každého zaměstnavatele, aby vedl jmenný seznam  
včetně dat narození všech osob mladších 18ti let, která zaměstnává v za-  
městnáních, na která se vztahuje tato Úmluva, mimo zaměstnání, na která se  
vztahuje článek 6;
- c) zabezpečí vhodný způsob identifikace a kontroly osob, které jsou mladší než  
je stanovený věk a jsou zaměstnání v zaměstnáních a povoláních uvedených  
v článku 6; a
- d) ustanoví sankce za porušení zákonů nebo předpisů, které uvádějí v život  
ustanovení této Úmluvy.

### Článek 8

Výroční zprávy, předkládané podle článku 22 Ústavy mezinárodní organizace práce, mají obsahovat úplná informace o všech zákonech nebo předpisech, které uvádějí v život ustanovení této Úmluvy, zejména:

- a) seznamy druhů zaměstnání, která národní zákony nebo předpisy“ kvalifikují jako práce lehké podle článku 3;
- b) seznamy druhů zaměstnání, pro něž podle článků 5 a 6 národní zákony nebo předpisy stanovily vyšší věkové hranice, než stanoví článek 2; a
- c) úplné informace o podmínkách, ze kterých jsou povoleny výjimky z článků 2 a 3 m základě ustanovení článku 4.

### Článek 9

1. Ustanovení článků 2, 3, 4, 5, 6 a 7 této Úmluvy se nevztahují na Indii, v Indii však se následující ustanovení vztahují na všechna území, kde zákonodárství Indie má pravomoc je použít.

2. Děti mladší 13ti let nemají být zaměstnávány:

- a) v obchodech, kancelářích, hotelích a restauracích;
- b) v zábavních podnikcích;
- c) ve všech ostatních neprůmyslových zaměstnáních, na která může kompetentní orgán rozšířit ustanovení tohoto odstavce.

3. V zájmu umění, vědy nebo školství mohou národní zákony nebo předpisy ve zvláštních případech povolit výjimky z ustanovení předcházejícího odstavce, aby děti mohly účinkovat ve všech představeních pro veřejnost nebo se zúčastnit filmování jako herci nebo statisté.

4. Osoby mladší 17ti let nemají být zaměstnávány v žádném neprůmyslovém zaměstnání, které příslušný orgán po poradě se zainteresovanými organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců uzná jako zaměstnání nebezpečné jejich životu, zdraví nebo mravnosti.

5. Mezinárodní konference práce může na každém zasedání, kdy je záležitost zařazena na pořad, přijmout dvoutřetinovou většinou pozměňovací návrhy k předcházejícím odstavcům tohoto článku.

6. Každý takový pozměňovací návrh má být do roka nebo za výjimečných okolností do 18 měsíců od skončení zasedání konference předložen v Indii orgánu nebo orgánům, do jejichž kompetence záležitost spadá, za tím účelem, aby tyto jej uzákonily nebo učinily Opatření jiného druhu.

7. Jestliže Indie obdrží souhlas od příslušného orgánu nebo orgánů, oznámí svou formální ratifikaci nového revidovaného znění generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce a ten ji zaregistruje.

8. Každý takový pozměňovací návrh ratifikovaný Indií vstoupí v platnost jako nové revidované znění této Úmluvy.

#### *Článek 10*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a ten je zaregistruje.

#### *Článek 11*

1. Tato Úmluva bude závazná pouze pro členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zaregistrována generálním ředitelem.

2. Tato Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, co generální ředitel zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států.

3. Pro každý členský stát nabude Úmluva účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována jeho ratifikace.

#### *Článek 12*

Jakmile generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států Mezinárodní organizace práce, oznámí to všem členským státům Mezinárodní organizace práce. Rovněž jim oznámí registraci ratifikací, která mu později sdělí ostatní členské státy Organizace.

#### *Článek 13*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato Úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce; generální ředitel toto písemné sdělení výpovědi zaregistruje. Výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán Úmluvou na další období deseti let a poté ji může vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 14*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplné nebo částečné revize.

#### *Článek 15*

1. Přijme-li generální konference novou Úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto Úmluvu a neustanovuje-li nová Úmluva jinak:

- a) ratifikace nove revidované Úmluvy způsobí ipso jure okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou a jakmile nove revidovaná Úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti, tato Úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato Úmluva zůstane ve všech případech účinná ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, které však neratifikovaly novou revidovanou Úmluvu.

#### *Článek 16*

Anglické a francouzské znění této Úmluvy má stejnou platnost.

### **43. ÚMLUVA Č. 61 – ÚMLUVA O ZKRÁCENÍ PRACOVNÍ DOBY V PRŮMYSLU TEXTILNÍM, 1937**

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje:

- a) na osoby zaměstnané v závodě, který splňuje podmínku stanovenou v odstavci 2 tohoto článku, včetně osob zaměstnaných v jakémkoliv oddělení takového závodu, a to i tehdy, když toto oddělení nesplňuje tuto podmínku;
- b) na osoby zaměstnané v jakémkoli oddělení závodu, které splňuje podmínky stanovené v odstavci 2 tohoto článku, a to i tehdy, jestliže závod, od něhož toto oddělení odvisí, nesplňuje uvedenou podmínku.

2. Podmínkou, o níž se mluví v předchozím odstavci je skutečnost, že činnost závodu nebo oddělení je zaměřena výlučně nebo převážně na jeden nebo více úkonů, které jsou obsaženy v rámci definic uvedených v odstavcích 3, 4 a 5 tohoto článku a které se týkají zhotovování jakéhokoliv druhu nití příze, motouzů, provazů, lan, vláken, plsti, koberců nebo jakéhokoliv druhu tkanin nebo sítí, zhotovených z těchto surovin samotných nebo míchaných: bavlny, vlny, hedvábí, lnu, konopí, juty, umělého hedvábí a jiných syntetických vláken a jakýkoliv jiných látek textilního původu rostlinného, živočišného nebo nerostného.

3. Řada úkonů jmenovaných v odstavci 2 tohoto článku počíná:

- a) jde-li o bavlnu, přijetím balíků vyloupené vlny za tím účelem, aby balíky byly otevřeny a bavlna byla vyčištěna;
- b) jde-li o vlnu, přijetím hrubé vlny za tím účelem, aby byla tříděna a čištěna (s výjimkou desinfekce proti sněti slezinné);
- c) jde-li o hedvábí, rozvíjením kokonů nebo máčením odpadků;
- d) jde-li o len, jutu a konopí, namáčením, pokud ovšem tento úkon není prováděn jako práce vedlejší při práci v závodě zemědělském;



- e) jde-li o uměle hedvábní nebo jiná syntetická vlákna, přijetím suroviny, které slouží k chemické výrobě vlákna;
- f) jde-li o hadry, tříděním hadrů nebo přijetím hadrů tříděných;
- g) jde-li o jakoukoli jinou textilní surovinu úkonem, o němž má příslušný úřad stanovit, že odpovídá úkonům uvedeným shora.

4. Řada úkonů jmenovaných v odstavci 2 tohoto článku zahrnuje úkony, bílení barvení, tištění vzorů zušlechťení a jiné podobné úkony, končí balením a odesláním výrobků uvedených v tomto odstavci.

5. Řada úkonů vyjmenovaných v odstavci 2 tohoto článku nezahrnuje úplně nebo částečně zhotovení oděvů nebo jiných výrobků, ledaže jde o tyto případy:

- a) jde-li o zboží stávkové,
- b) jde-li o oděvy nebo jiné předmět zhotovované stejným postupem jako je tomu u zpracování výrobků, z nichž se skládají tyto oděvy nebo předměty.

6. Ve všech případech, kdy není jisto, že závod nebo oddělení závodu splňuje podmínku stanovenou v odstavci 2 tohoto článku, má být otázka rozhodnuta příslušným úřadem po slyšení organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové.

7. Jestliže a pokud zásada 40 hodinového pracovního týdne se vztahuje podle jiné mezinárodní úmluvy pracovní na osoby, na které se vztahují ustanovení této úmluvy, smí příslušný úřad vyjmout tyto osoby z působnosti této úmluvy.

8. Tato úmluva se vztahuje na osoby zaměstnané v závodech veřejných i soukromých.

### *Článek 2*

Příslušný úřad smí po slyšení zúčastněných zaměstnavatelích a zaměstnaneckých organizací, existují-li takové, vyjmout: z působnosti této úmluvy:

- a) osoby zaměstnaná v závodech, v nichž pracují pouze členové rodiny zaměstnavatelovy;
- b) skupiny osob, které z důvodu své zvláštní odpovědnosti nepodléhají pravidelným předpisům o délce týdenní pracovní doby.

### *Článek 3*

1. K účelům této úmluvy výraz "délka pracovní doby" znamená čas, po který zaměstnanci jsou zaměstnavateli k dispozici a nezahrnují přestávky, po které nejsou k jeho dispozici.

2. Je-li v době přijetí této úmluvy běžnou praxí, že se nezahrnuje čas potřebný k čištění a mazání strojů do pravidelných hodin pracovních, smí příslušný úřad dovolit, že se k účelům této úmluvy nezapočítává do pracovní dob přísluš-

ných osob doba, která je potřebná k těmto pracím, nepřesahuje-li 1 1/2 hodiny za týden.

#### Článek 4

1. Dálka pracovní doby osob, na které se vztahuje tato úmluva, nesmí přesáhnout průměrně 40 hodin týdně.

2. Pro osoby které pracují ve směnách za sebou jdoucích na pracích, jichž nepřetržitý chod musí být z důvodu povahy práce zajištěn bez přerušení v kterémkoli okamžiku dne, noci a týdne, má že týdenní dálka pracovní doby dosáhnout průměrně 42 hodin.

3. Příslušný úřad určí po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové ty práce, na které se vztahuje ustanovení odstavce 2 tohoto článku.

4. Je-li délka pracovní doby počítána podle průměrné délky, má příslušný úřad po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých existují-li takové, stanovit počet týdnů, z nichž tato průměrná délka může být počítána, jakož i nejvyšší počet pracovních hodin v týdnu.

#### Článek 5

Příslušný úřad smí nařízeními vydanými po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, povolit překročení hranice délky pracovní doby stanovené v předchozím článku, v rozsahu určeném těmito nařízeními, a to v těchto případech:

- a) Jde-li o osoby zaměstnané pracemi přípravnými nebo dokončujícími, která nutně musí být vykonány mimo rámec stanovený pro všeobecnou pracovní dobu závodu, oddělení nebo směny;
- b) Jde-li o osoby zaměstnané úkony, které podle své povahy přinášejí se sebou další období nečinnosti, během nichž tyto osoby nemusí konat tělesnou práci nebo nemusí obzvlášť dávat pozor nebo zůstávají na svém pracovišti jen z toho důvodu, aby byly k dispozici v případě potřeby;
- c) Jde-li o osoby zaměstnané úkony, které se týkají dopravy, dodávky, nakládání nebo vykládání zboží.

#### Článek 6

Hranice délky pracovní doby stanovené v předchozích člancích smějí být překročeny avšak jedině v rozsahu nutném k tomu, aby se zabránilo vážné překážce v pravidelném chodu závodu:

- a) v případě nastalé nebo hrozící nehody nebo jde-li o nutné práce na strojích nebo náradí anebo jde-li o neodvratitelnou překážku;
- b) má-li se čelit nepředvídané nepřítomnosti jedné nebo více osob směny.

2. Zaměstnavatel je povinen bezodkladně oznámit příslušnému úřadu všechny hodiny odpracované podle tohoto článku, jakož i důvody, které tomu vedly.

#### Článek 7

1. Hranice délky pracovní doby stanovené předchozími články smějí být překročeny pro určité osoby, jichž stála přítomnost je nutná k tomu, aby dokončeny byly práce spojené s bílením, barvením, zušlechťováním nebo jinou prací nebo pro dokončení řady takových úkonů, které z důvodů technických nelze přerušit bez poškození výrobků právě zhotovených a které v důsledku mimořádných okolností nebylo možno dokončit v pravidelné době pracovní.

2. Příslušný úřad má po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, určit úkony, na které a za jakých podmínek se vztahují ustanovení předchozího odstavce, jakož i nejvyšší počet hodin, po který uvedené osoby smějí pracovat podle tohoto odstavce.

#### Článek 8

1. K žádosti zaměstnavatele smí příslušný úřad povolit po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, počet hodin práce přes čas pro určité skupiny osob a to ve výjimečných případech, kdy práce přes čas je nutnou k dokončení jednoho nebo více úkonů, aby dělníci pracující v témž závodě na úkonech následujících mohli být zaměstnáni po celou povolenou dobu pracovní.

2. Příslušný úřad určí po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové, nejvyšší počet hodin práce přes čas, které smějí být odpracovány podle odstavce 1 tohoto článku ovšem s výhradou, že takové rozhodnutí nebude mít za následek, že některý zaměstnanec nebude pracovat přes čas déle než 60 hodin v roce nebo déle než 4 hodiny v týdnu.

3. Za hodiny práce před čas podle ustanovení tohoto článku má být placena mzda sazbou alespoň o 25 % vyšší než je mzda pravidelná.

4. Příslušný úřad může vázat povolení hodin práce přes čas na jakékoli podmínky, které bude pokládat za vhodné k tomu, aby bylo dosaženo postupného snížení počtu těchto hodin.

#### Článek 9

1. Příslušný úřad smí dovolit, aby překročeny byly hranice délky pracovní doby, povolené podle předchozích článků na těchto podmínkách:

- a) každá hodina práce odpracovaná podle tohoto článku, považuje se za práci přes čas a má být placena sazbou alespoň o 25% vyšší než je mzda pravidelná;
- b) nikdo nesmí být podle tohoto článku zaměstnán déle než 75 hodin přes čas v roce.

2. Kromě toho, jestliže vnitrostátní zákonodárství považuje hranici týdenní pracovní doby za přísnou mez, platnou pro každý týden, smí příslušný úřad povolit dodatečné hodiny práce přes čas v nejvyšší míře po 10 hodin v roce pod podmínkou, že takové dodatečné hodiny práce přes čas budou placeny sazbou nejméně o 25 % vyšší, než je mzda pravidelná.

3. Jestliže příslušný úřad dá povolení podle předchozích odstavců, má se přesvědčit o tom, že se v závodě nepracuje stále přes čas,

4. Nařízení, o nichž se zmiňuje předchozí odstavce, mají stanovit:

- a) postup, jaký nutno volit pro poskytnutí umocnění zaměstnavatelů pracovat přes čas podle tohoto článku,
- b) nejvyšší počet hodin práce přes čas, pro které příslušný úřad smí dát takové povolení, jakož i nemenší zvýšení mzdové sazby, která má být placena za tyto přesčasové hodiny.

#### *Článek 10.*

Aby usnadněno bylo účinné provádění ustanovení této úmluvy, je každý zaměstnavatel povinen:

- a) oznámit způsobem, který schválí příslušný úřad pomocí vývěsky nebo i jinak:
  - aa) hodiny kdy práce počíná a kdy končí,
  - bb) koná-li se práce ve směnách, hodiny, kdy počínají a kdy končí jednotlivé směny,
  - cc) je-li zaveden systém střídání, popis tohoto systému včetně rozvrhu práce každé osoby a každé směny,
  - dd) opatření učiněna v případě, kdy průměrná týdenní pracovní doba je počítána na podkladě více týdnů,
  - ee) skutečně přestávky jak jsou definovány v článku 3;
- b) zanáet do seznamu způsobem, který schválí příslušný úřad všechny pracovní hodiny, odpracované podle článku 7, 8 a 9 této úmluvy, jakož i výši odměny za ně.

#### *Článek 11*

Každý členský stát smí přerušit provádění ustanovení této úmluvy po dobu jakékoli události, která je nebezpečnou pro národní bezpečnost.

#### *Článek 12*

Po dobu nejdéle dvou let od počátku účinnosti této úmluvy pro příslušný členský stát smí příslušný úřad schválit přechodnou úpravu, která dovoluje:

- a) postupné zkrácení délky pracovní doby během tohoto období, a to až na hranice povolené podle předchozích článků,

- b) po tuto dobu částečně nebo úplně výjimky z ustanovení této úmluvy pro určité skupiny zaměstnanci nebo závodů.

### *Článek 13*

Výroční zprávy o provádění této úmluvy, které členské státy předkládají podle ustanovení článku 22 stanov Mezinárodní organizace práce, mají obsahovat úplné údaje, zejména o:

- a) rozhodnutích učiněných podle článku 1, odst. 3, písm. g),
- b) výjimkách povolených podle článku 2 a o podmínkách, za kterých jsou tyto výjimky povoleny,
- c) o každém použití ustanovení článku 3, odst. 2,
- d) opatřeních učiněných podle článku 7, odst. 2,
- e) nařízeních vydaných podle článku 5,
- f) opatřeních učiněných podle článku 7, odst. 2,
- g) povolení hodin práce přes čas podle článku 8,
- h) podmínkách, za kterých bylo použito ustanovení článku 9.

### *Článek 14*

Podle článku 19, odst. 11 stanov Mezinárodní organizace práce ustanovení této úmluvy neruší zákony rozhodnutí, zvyky nebo jakákoli úmluvy mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, které zajišťují zaměstnancům příznivější podmínky, než jaká stanoví tato úmluva.

## **44. ÚMLUVA Č. 62 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTNÍCH PŘEDPÍSECH VE STAVEBNICTVÍ, 1937**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 3. června 1937, na svém dvacátém třetím zasedání, domnívající se, že stavebnictví představuje vážné nebezpečí vzniku úrazu a že snížení tohoto nebezpečí je nezbytné v humanitárních a hospodářských důvodech;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se bezpečnostních předpisů pro pracovníky ve stavebnictví ohledně lešení a zdvihacích zařízení, jež jsou prvním bodem pořadu zasedání;

domnívající se, že z hlediska sjednocení předpisů o minimální bezpečnosti, aniž by byly ukládány příliš přísné požadavky pro všeobecné provádění, nejvhodnější formou pro tyto návrhy je forma mezinárodní úmluvy doprovázené doporučením obsahující vzorová bezpečnostní pravidla;

přijímá dne 23. června 1937 úmluvu, která bude nazývána Úmluvou o bezpečnostních předpisech (stavebnictví), 1937.

*Část 1. Povinnost stran vázaných úmluvou**Článek 1*

1. Každý člen Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje mít zákonodárství;

- a) které zajišťuje provádění všeobecných ustanovení, jež tvoří předmět částí II. až IV. této úmluvy;
- b) na základě kterého příslušný úřad je zmocněn vydávat předpisy, pokud je to potřebné a žádoucí s ohledem na podmínku existující v zemi k provádění předpisů odpovídajících těm, jež jsou uvedeny ve vzorových pravidlech v příloze doporučení o bezpečnostních předpisech (stavebnictví), 1937, nebo těm, jež budou uvedena v revidovaných vzorových pravidlech, které budou později doporučeno Mezinárodní konferencí práce.

2. Každý z těchto členů se nad to zavazuje zasílat Mezinárodnímu úřadu práce každé tři roky zprávu uvádějící, na kolik byla provedena ustanovení vzorových pravidel v příloze doporučení o bezpečnostních předpisech (stavebnictví), 1937, nebo v revidovaných vzorových pravidlech, která budou později doporučena Mezinárodní konferencí práce.

*Článek 2*

1. Zákonodárství zajišťující provádění všeobecných předpisů, které jsou předmětem částí II. až IV. této úmluvy se musí vztahovat na všechny práce vykonávané na staveništi, které se týkají výstavby, opravy, změny, údržby a boření každého typu stavby.

2. Uvedené zákonodárství může stanovit, že příslušný úřad bude oprávněn po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků pokud existují, povolit odchylky od všech nebo některých částí svých ustanovení a tím, že půjde o běžné provádění práce v přiměřených bezpečnostních podmínkách.

*Článek 3*

Zákonodárství zajišťující provádění všeobecných ustanovení, která jsou předmětem částí II. až IV. této úmluvy a pravidla přijatá příslušným úřadem za účelem provádění vzorových pravidel v příloze k doporučení o bezpečnostních předpisech (stavebnictví), 1937 musí:

- a) požadovat, aby zaměstnavatel s tímto zákonodárstvím a s těmito pravidly seznámil všechny zúčastněné osoby způsobem schváleným příslušným orgánem;
- b) vymezit odpovědné osoby podle jejich působností;
- c) stanovit přiměřené pokuty pro případ porušení uložených povinností.

#### Článek 4

Každý člen, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje mít nebo zajistit systém inspekce, jež by zajistila účinné provádění zákonodárství v bezpečnostních předpisech ve stavebnictví.

#### Článek 5

1. Jestliže se území člena skládá z rozlehlých oblastí, kde vzhledem k řídkému osídlení, nebo vzhledem ke stavu hospodářského rozvoje, příslušný úřad považuje provádění ustanovení této úmluvy za neproveditelné, může uvedená území vyjmout buď zcela nebo s výjimkami, které pokládá za vhodné pro některá území nebo některá odvětví stavebnictví.

2. Každý člen musí uvést ve své první roční zprávě, kterou má předkládat o provádění této úmluvy podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce každou oblast, na kterou má v úmyslu použít ustanovení tohoto článku. Později žádný člen nebude moci použít ustanovení tohoto článku vyjma pro území, která takto uvedl.

3. Každý člen, který užije ustanovení tohoto článku, má v dalších ročních zprávách uvést oblasti pro které se zříká práva dovolávat se uvedených ustanovení.

#### Článek 6

Každý člen, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje sdělovat každoročně Mezinárodnímu úřadu práce nejnovější statistické údaje o počtu a klasifikaci úrazu osob, vykonávajících práci, které má úmluva na zřeteli.

#### Část II. Všeobecná ustanovení o lešeních

#### Článek 7

1. Vhodná lešení musí být zajištěna pro dělníky, pro každou práci, kterou nelze vykonávat bez nebezpečí se žebříkem nebo jinými prostředky.

2. Lešení nesmí být stavěna, rozebírána, nebo podstatně měněna, jestliže se to neděje:

- a) pod vedením kvalifikované a odpovědné osoby;
- b) pokud možno kvalifikovanými dělníky seznámenými s tímto druhem práce.

3. Všechna lešení, zařízení, které s nimi souvisí a všechny žebříky musí být:

- a) z dobrého materiálu;
- b) dostatečně odolné s ohledem na zatížení a namáhání, kterým jsou vytaveny;
- c) udržovány v dobrém stavu.

4. Lešení musí být zhotoveno tak, aby při běžném užívání nedošlo k přemístění kterékoli jeho části;

5. Lešení nesmí být přetěžováno a břemena musí být rozmístěna co nejstejněměrněji.

6. Před tím, než jsou na lešení instalována zdvihací zařízení, musí být přijata zvláštní bezpečnostní opatření k zajištění odolnosti a stability těchto lešení.

7. Zaměstnavatel se musí přesvědčit, než schválí, aby jeho dělníci užívali lešení, postavená jim, nebo někým jiným, že plně vyhovuje požadavkům tohoto článku.

#### *Článek 8*

1. Pracovní plošiny, lávky a schody musí být:

- a) nastaveny tak, aby žádná z jejich částí se nemohla příliš nebo nestejněměrně prohýbat;
- b) postaveny a udržovány tak, aby pokud je to v současných podmínkách možné, bylo sníženo riziko klopýtnutí nebo uklouznutí osob;
- c) prosty všech zbytečných překážek.

2. V případě pracovních plošin, lávek, pracovišť a schodišť ve výšce, která přesahuje hranici, kterou má stanovit vnitrostátní zákonodárství:

- a) každá pracovní plošina a každá lávka musí mít spojovací podlahu s výjimkou případu, kde jsou pro zajištění bezpečnosti učiněna jiná vhodná opatření;
- b) každá pracovní plošina a každá lávka musí být dostatečně široká;
- c) každá pracovní plošina, každá lávka, každé pracovní místo a každé schody musí mít přiměřené ohrazení.

#### *Článek 9*

1. Každý otvor v podlaze stavby, nebo v pracovní plošině, kromě doby a v rozsahu, kterou jsou nezbytné, aby byl umožněn přístup osob, doprava nebo umístění materiálu a zásobování, musí být opatřen zařízením, aby se zabránilo pádu osob nebo věci.

2. Jestliže osoby musí být zaměstnávány na střeše, kde existuje nebezpečí pádu osob nebo materiálu z větší výšky, než které má být stanovené vnitrostátním zákonodárstvím, musí být učiněna vhodná bezpečnostní opatření, aby bylo možno zabránit pádu osob nebo materiálu,

3. Musí být učiněna vhodná opatření, aby se zabránilo zasažení osob předměty, které by mohly spadnout z lešení, nebo jiných pracovišť.

#### *Článek 10*

1. Prostředky bezpečného přístupu umí být zajištěny pro všechny pracovní plošiny a všechna ostatní pracoviště.



2. Každý žebřík musí být důkladně připevněn a dostatečně dlouhý, aby ve všech polohách, ve kterých je užíván, poskytoval bezpečnou oporu pro ruce a nohy.

3. Všechna místa, kde se provádějí práce, jakož i přístup k nim, musí být vhodně osvětlena.

4. Musí být učiněna vhodná bezpečnostní opatření, aby se předešlo nebezpečí z elektrického vedení.

5. Materiál nacházející se na staveništi nebude ani na hromadě ani rozmístěn způsobem, který může ohrozit osoby.

### *Část III. Všeobecná ustanovení o zdvihacích zařízeních*

#### *Článek 11*

1. Přístroje a zdvihací zařízení včetně jejich zajištění, ukotvení a podepření musí být:

- a) dobré mechanické konstrukce z bezvadného materiálu, dostatečně odolné a bez zjevných vad;
- b) udržovány v dobrém provozu schopném stavu.

2. Každé lano užívané pro zdvihání a spouštění materiálu nebo jako prostředek pro zavěšení musí být dobré jakosti, dostatečně odolné a bez zjevných vad.

#### *Článek 12*

1. Zdvíhací přístroje a zařízení musí být překontrolovány a patřičně přezkoušeny po jejich montáži na staveništi a před jejich použitím a znovu překontrolovány na místech výkonu práce v obdobích předepsaných vnitrostátním zákonodárstvím.

2. Každý řetěz, kruh, hák, třem, spona a kladkostroj užívaný pro zdvihání nebo spouštění materiálu, nebo jako prostředek pro zavěšení musí být pravidelně kontrolovány.

#### *Článek 13*

1. Každý jeřábník, nebo osoba obsluhující jiná zdvihací zařízení musí mít náležitou kvalifikaci.

2. Žádná osoba nesmí být pověřena obsluhou zdvihacích zařízení včetně vrátku na lešení nebo dávat signály osobám, které je obsluhují, pokud nedosáhla věku předepsaného vnitrostátním zákonodárstvím.

#### *Článek 14*

1. Pro každé zdvihací zařízení, každý řetěz, kruh, hák, třem, sponu a kladkostroj užívané pro zdvihání, nebo spouštění, nebo jako závěsná zařízení, musí být příslušnými prostředky určeno přípustné užitečné zatížení.

2. Přípustné užitečné zatížení musí být viditelně vyznačeno na každém zdvihacím zařízení na každém nástroji, uvedeném v předchozím odstavci.

3. Jde-li o zdvihací zařízení, u něhož přípustné užitečné zatížení je proměnlivé, jak užitečné zatížení, tak i podmínky, za kterých je přípustné, musí být jasně vyznačeno.

4. Žádná část zdvihacího přístroje nebo nástrojů uvedených v odstavci 1 tohoto článku, nesmí být zatěžována nad hranici přípustného užitečného zatížení, kromě z důvodů přezkoušení.

#### *Článek 15*

1. Motory, ozubená soukolí, převody, elektrické vodiče a jiné nebezpečné části zdvihacího zařízení, musí být vybaveny účinnými ochrannými zařízeními.

2. Zdvihací zařízení musí být vybavena prostředky způsobilými omezit na minimum nebezpečí nahodilého spuštění nákladu.

3. Musí být přijata vhodná opatření, aby bylo sníženo na minimum nahodilé přemístění kterékoli části zavěšeného nákladu.

#### *Část IV. Všeobecná ustanovení o ochranném vybavení a první pomoci*

#### *Článek 16*

1. Zaměstnancům, kteří pracují na staveništi, musí být k dispozici veškeré vybavení osobní ochrany a být stále ve stavu k okamžitému použití.

2. Pracovníci jsou povinni užívat vybavení daného jim k dispozici a zaměstnavatel musí pečovat, aby toto vybavení bylo těmi, pro něž je určeno správně užíváno.

#### *Článek 17*

Jestliže jsou práce konány v blízkosti místa, kde hrozí nebezpečí utonutí, musí být zajištěno a snadno přístupné veškeré nezbytné vybavení a učiněna všechna opatření pro okamžitou záchranu všech v nebezpečí.

#### *Článek 18*

Musí být učiněna vhodná opatření, aby bylo možno rychle poskytnout první pomoc každé osobě, zraněné při práci.

#### *Část V. Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 19*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 20*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejíž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 21*

Jakmile budou zapsány ratifikace dvou členů Mezinárodní organizace práce, generální ředitel Mezinárodního úřadu práce tuto skutečnost oznámí všem členům Mezinárodní organizace práce.

#### *Článek 21*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který ji zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po ní, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období a za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 23*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce, kdykoliv to bude považovat za potřebné, předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázky její úplné nebo částečné revize.

#### *Článek 24*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 22 a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které je ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 25*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

#### 45. ÚMLUVA Č. 63 – ÚMLUVA O STATISTICE MEZD A PRACOVNÍ DOBY V DOLECH A V HLAVNÍCH VÝROBNÍCH ODVĚTVÍCH, VČETNĚ STAVEBNICTVÍ A V ZEMĚDĚLSTVÍ, 1938

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 2. června 1938 na svém dvacátém čtvrtém zasedání,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy, týkající se statistiky mezd a pracovní doby v dolech a v hlavních výrobních odvětvích, včetně stavebnictví a v zemědělství, jež jsou šestým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

rozhodnuvši, že ačkoli jest žádoucí, aby všechny členské státy organizace vypracovaly statistiky průměrných výdělků a skutečně odpracované doby podle požadavků části II této úmluvy, je přesto vhodné, aby úmluvu mohly ratifikovat členské státy, které nejsou s to vyhovět požadavkům této části,

přijímá dne 20. června 1938 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o statistice.

#### *ČÁST I. VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ*

##### *Článek 1*

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje:

- a) že bude vypracovávat podle ustanovení této úmluvy statistiky, týkající se mezd a pracovní doby;
- b) že bude bez prodlení uveřejňovat údaje shromážděné v rámci provádění této úmluvy a usilovat o uveřejnění údajů získaných ve čtvrtletních nebo kratších obdobích vždy v následujícím čtvrtletí a údajů získaných v pololetních nebo ročních obdobích vždy v následujících pololetí nebo roce;
- c) že bude ve lhůtě co nejkratší sdělovat Mezinárodnímu úřadu práce údaje shromážděné v rámci provádění této úmluvy.

##### *Článek 2*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může prohlášením připojeným k ratifikaci vyloučit ze závazku vyplývajícího z ratifikace:

- a) bud jednou z částí II, III nebo IV;
- b) nebo části II a IV;
- c) anebo části III a IV.

2. Každý členský stát; který učiní takové prohlášení, bude je moci kdykoli zrušit prohlášením pozdějším.

3. Každý členský stát, u něhož je v účinnosti prohlášení učiněné podle odstavce 1 tohoto článku, má každý rok ve zprávě o provádění této úmluvy uvést,

do jaké míry bylo dosaženo pokroku co do provádění části nebo částí úmluvy, vyloučených z jeho závazku.

### Článek 3

Nic v této úmluvě neukládá povinnost uveřejnit nebo sdělit údaje, jež by vedly k odhalení informací jednotlivému podniku nebo závodu.

### Článek 4

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že jeho statistický úřad bude provádět šetření vztahující se buď na všechny pracovníky, nebo na jejich reprezentativní část, aby získal informace vyžadované pro statistiky, jež se zavázal vypracovávat podle této úmluvy, pokud tyto informace již nebyly získány jiným způsobem.

2. Nic v této úmluvě nesmí být vykládáno jako povinnost členského státu, aby vypracovával statistiky v případech, kdy se při šetřeních, provedených podle odstavce 1 tohoto článku zjistí, že je prakticky možné získat potřebné informace bez právního donucení.

## ČÁST II. STATISTIKY PRŮMĚRNÝCH VÝDĚLKŮ A SKUTEČNĚ ODPRACOVANÉ DOBY V DOLECH A VE VÝROBNÍCH ODVĚTVÍCH

### Článek 5

1. Statistiky průměrných výdělků a skutečně odpracovaná doba mají být vypracovávány se zřetelem na pracovníky všech hlavních odvětví těžby a výroby, včetně stavebnictví.

2. Statistiky průměrných výdělků a skutečně odpracované doby mají být vypracovávány na základě údajů, týkajících se buď všech závodů a pracovníků nebo reprezentativního výběru závodů a pracovníků.

3. Statistiky průměrných výdělků a skutečně odpracovaná doba mají:

- a) poskytovat údaje zvláště pro každé z hlavních odvětví;
- b) udávat stručně rozsah odvětví a oborů, na které se údaje vztahují.

### Článek 6

Statistiky průměrných výdělků mají zahrnovat:

- a) úhrn peněžních mezd a prémie; které zaměstnané osoby pobírají od zaměstnavatele;
- b) příspěvky, jako jsou příspěvky sociálního pojištění, které mají platit zaměstnané osoby a které sráží zaměstnavatel;
- c) daně, které mají platit zaměstnané osoby některému veřejnému úřadu a které sráží zaměstnavatel.

### Článek 7

U zemí a odvětví, v nichž naturální dávky, na příklad ve formě bytu, stravy nebo otopu, poskytované zdarma nebo za snížené ceny, tvoří významnou část

celkové odměny pracovníků, mají být doplněny statistiky průměrných výdělků údaji o těchto dávkách a pokud možno odhadem jejich hodnoty v penězích.

#### *Článek 8*

Statistiky průměrných výdělků mají být pokud možno doplněny údaji o průměrné výši rodinných přídatků, připadajících na osobu za období, na něž se statistiky vztahují.

#### *Článek 9*

1. Statistiky průměrných výdělků se mají vztahovat na průměrné výdělky za hodinu, na den, na týden nebo jiné obvyklé období.

2. Jestliže se statistiky průměrných výdělků vztahují na průměrné výdělky za den, týden nebo jiné obvyklé období, statistiky skutečně odpracované doby se musí vztahovat na totéž období.

#### *Článek 10*

1. Statistiky uvedené v článku 9 a týkající se průměrných výdělků a skutečně odpracovaná doby mají být vypracovávány jednou za rok a kde je to možné v kratších obdobích.

2. Jednou za tři roky, a kde je to možné v kratších obdobích mají být statistiky průměrných výdělků, a pokud možno i statistiky skutečně odpracované doby, doplňovány údaji členěnými na pohlaví a na dospělé a mladistvé. Avšak není třeba shromažďovat zvláštní údaje za odvětví, v nichž všichni dělníci s výjimkou nepatrného počtu patří k témuž pohlaví anebo k téže z uvedených věkových skupin, nebo shromažďovat zvláštní údaje o skutečně odpracované době pro muže a ženy anebo pro dospělé a mladistvé v odvětvích, v nichž se pracovní doba neliší podle pohlaví nebo podle věku.

#### *Článek 11*

Jestliže statistiky průměrných výdělků a skutečně odpracované doby nevztahují na celou zemi, nýbrž jen na určité kraje, místa nebo průmyslová střediska, mají být tyto kraje, města nebo střediska pokud možno udány.

#### *Článek 12*

1. Indexové čísla, ukazující celkový pohyb hodinových výdělků a pokud možno výdělků za den, za týden nebo za jiné obvyklé období, mají být sestavována v co nejkratších a co nejpravidelnějších obdobích na základě statistik vypracovaných při provádění této části úmluvy.

2. Při nastavování těchto indexových čísel se má mít mimo jiné brát zřetel na relativní důležitost různých odvětví.

3. Při uveřejňování těchto indexových čísel mají být podávány údaje o jejich konstrukci.

### ČÁST III. STATISTIKY ČASOVÝCH MZDOVÝCH TARIFŮ A NORMÁLNÍ PRACOVNÍ DOBY V DOLECH A VE VÝROBNÍCH ODVĚTVÍCH

#### Článek 13

1. Statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby mají udávat mzdové tarify a pracovní dobu:

- a) stanovené nebo odvozené ze zákona či mzdových předpisů, vyplývající z kolektivní smlouvy nebo a rozhodčí výroků;
- b) získané od organizací zaměstnavatelů a pracovníků, od společných orgánů nebo z jiných vhodných informačních pramenů, jestliže mzdové tarify a pracovní doba nejsou stanoveny zákonnými předpisy, kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo na jejich základě.

2. Statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby mají udávat povahu a pramen informací, na nichž spočívají, a mají zejména udávat, zda jde o mzdové tarify a pracovní dobu, stanovené zákonnými předpisy, kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo na jejich základě, anebo o mzdové tarify a pracovní dobu, stanovené individuálními dohodami mezi zaměstnavatelem a pracovníky.

3. Jde-li o mzdové tarify, označené jako minimální (jiné než minimální mzdy podle zákona), standardní, typické, převládající, atp., má být vysvětlen obsah těchto pojmů.

4. Není-li "normální pracovní doba" stanovena zákonem, kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo na jejich základě, bude tento pojem označovat počet hodin denně, týdně nebo za jiné období, nad něž se každá vykonaná práce odměňuje přesčasovou sazbou nebo tvoří pro příslušné skupiny pracovníků výjimku z pravidel nebo zvyklostí závodu.

#### Článek 15

1. Statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby mají poskytovat:

- a) v obdobích nepřesahujících tři roky údaje sestavené zvlášť pro hlavní povolání v širokém a reprezentativním výběru různých odvětví;
- b) alespoň jednou ročně, a pokud možno, v kratších obdobích údaje sestavené zvlášť pro některé z hlavních povolání v nejdůležitějších z těchto odvětví.

2. Údaje, týkající se časových mzdových tarifů a normální pracovní doby budou předkládány, pokud to bude možné pro stejnou strukturu povolání.

3. Údaje sestavené pro každý případ zvlášť mají být podány tehdy, jestliže informační prameny, podle nichž jsou statistiky vypracovány, neudávají zvlášť povolání, na něž se mzdové tarify nebo pracovní doba vztahují, nýbrž stanoví různé mzdové tarify nebo různou pracovní dobu pro jiné skupiny pracovníků

(jako jsou např. kvalifikovaní, polokvalifikovaní nebo nekvalifikovaní dělníci), anebo stanoví normální pracovní dobu podle typu podniku nebo podle oboru.

4. Jestliže kategorie pracovníků, pro něž se údaje poskytují, neodpovídají povoláním, má být každá kategorie definována do té míry, ve které se potřebné údaje vyskytují v informačních pramenech, podle nichž jsou statistiky sestavovány.

#### *Článek 16*

Jestliže statistiky časových mzdových tarifů neudávají hodinové tarify, nýbrž tarify za den, týden nebo za kterékoli jiné obvyklé období:

- a) mají se statistiky normální pracovní doby vztahovat no totéž období;
- b) členský stát má Mezinárodnímu úřadu práce poskytovat všechny informace vhodná pro výpočet hodinových tarifů.

#### *Článek 17*

Jestliže informační prameny, podle nichž se statistiky vypracovávají, poskytují údaje členěné podle pohlaví a podle věku, statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby mají poskytovat údaje zvlášť pro muže a ženy a pro dospělé a mladistvé.

#### *Článek 18*

Jestliže se statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby nevztahují na celou zemi, nýbrž jen na určité kraje, města nebo průmyslová střediska, mají být tyto kraje, měst nebo střediska podle možnosti udány.

#### *Článek 19*

Jestliže informační prameny, podle nichž se shromažďují statistiky časových mzdových tarifů a normální pracovní doby, obsahují příslušně údaje, mají tyto statistiky v obdobích nepřesahujících tři roky udávat:

- a) sazby všech náhrad za dovolenou;
- b) sazby všech rodinných přídatků;
- c) sazby nebo procentní zvýšení tarifů za přesčasové hodiny;
- d) počet dovolených přesčasových hodin.

#### *Článek 20*

U zemí a odvětví, v nichž naturální dávky, na příklad ve formě bytu, stravy nebo otopu, poskytované zdarma nebo za snížené ceny, tvoří významnou část celkové odměny zaměstnaných dělníků, mají být statistiky mzdových tarifů doplněny údaji o těchto dávkách a pokud možno odhadem jejich hodnoty v penězích.

#### *Článek 21*

1. Roční indexová čísla, ukazující celkový pohyb hodinových nebo týdenních mzdových tarifů mají být sestavována na základě statistik vypracovávaných



při provádění této části úmluvy, a je-li třeba, doplňována jakoukoli další dosažitelnou informací (například údaje o změnách tarifů úkolových mezd).

2. Jestliže se sestavuje jediné indexové číslo mzdových tarifů buď hodinových, nebo týdenních, má být na témže základě sestavováno indexové číslo změn normální pracovní doby.

3. Při sestavování těchto indexových čísel se má brát mimo jiné zřetel na relativní důležitost různých odvětví.

4. Při uveřejňování těchto indexových čísel mají být podávány údaje o jejich konstrukci.

#### *ČÁST IV. STATISTIKY MEZD A PRACOVNÍ DOBY V ZEMĚDĚLSTVÍ*

##### *Článek 22*

1. Je třeba vypracovávat statistiky mezd pracovníků v zemědělství.

2. Statistiky mezd v zemědělství mají:

- a) být vypracovávány za období nepřesahující dva roky;
- b) poskytovat údaje pro všechny hlavní kraje, a
- c) udávat povahu naturálních dávek, pokud se vyskytují (včetně bytu), které doplňují peněžní mzdy a pokud možno odhad hodnoty těchto dávek v penězích.

3. Statistiky mezd v zemědělství mají být doplněny údaji:

- a) o skupinách zemědělských pracovníků, na něž se statistiky vztahují;
- b) o povaze a pramenu informací, na nichž spočívají;
- c) o metodách použitých při jejich zpracování;
- d) pokud je to možné o normální pracovní době těchto pracovníků.

#### *ČÁST V. RŮZNÁ USTANOVENÍ*

##### *Článek 23*

1. Jestliže území členského státu zahrnuje rozlehlé oblasti, v nichž je pro potíže spojená s vytvořením potřebného správního aparátu nebo pro řídká osídlení anebo pro stav hospodářského vývoje neproveditelné vypracovávat statistiky podle ustanovení této úmluvy, mohou býti řečená kraje úplně nebo částečně vyňaty z provádění úmluvy.

2. Každý členský stát má v první roční zprávě, kterou podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce podá o provádění této úmluvy, udat všechny oblasti, u nichž hodlá využít ustanovení tohoto článku. Poté žádný členský stát nebude moci využít ustanovení tohoto článku, pokud nejde o oblasti, které ve zprávě uvedl.

3. Každý členský stát, který využije ustanovení tohoto článku, má v pozdějších ročních zprávách uvádět oblasti, u nichž se zřekne práva dovolávat se ustanovení tohoto článku.

#### *Článek 24*

1. Správní rada Mezinárodního úřadu práce může, na základě vyžádání odporných posudků sdělit členským státům organizace návrhy směřující ke zlepšení nebo rozvoji statistik vypracovávaných podle této úmluvy anebo k dosažení vzájemné srovnatelnosti.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje:

- a) že předloží k prozkoumání svému úřadu příslušnému pro statistiku každý návrh tohoto druhu, který mu Správní rada zašle;
- b) že v roční zprávě o provedení úmluvy udá, do jaké míry takovými návrhům vyhověl.

#### *ČÁST IV. ZÁVĚREČNÉ USTANOVENÍ*

##### *Články 25-31*

O ratifikaci, výpovědi a změně úmluvy vypuštěny.

#### **46. ÚMLUVA Č. 64 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1939**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312209:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312209:NO)

#### **47. ÚMLUVA Č. 65 – ÚMLUVA O TRESTNÍCH SANKCÍCH (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1939**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312210:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312210:NO)

#### **48. ÚMLUVA Č. 66 – ÚMLUVA O MIGRACI ZA ZAMĚŠTNÁNÍM, 1939**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312211:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312211:NO)

## 49. ÚMLUVA Č. 67 – O PRACOVNÍ DOBĚ A ODPOČINKU V SILNIČNÍ DOPRAVĚ, 1939

### Článek 1

1. Tato úmluva se vztahuje:

- a) na zaměstnance, kteří jsou zaměstnáni jako řidiči z povolání u vozidel používaných k silniční dopravě,
- b) na závozníky a jiné osoby jedoucí na vozidla používaném k silniční dopravě a zaměstnané z povolání pracemi souvisícími a vozidlem, cestujícími nebo nákladem na tomto vozidle.

2. K účelům této úmluvy rozumí se pod výrazem “vozidlo používané k silniční dopravě“ všechna vozidla ve vlastnictví veřejném nebo soukromém, poháněná mechanickou silou, včetně tramvají, trolejbusů, vlečných vozů těžkých mechanickou silou, která obstarávají na veřejných cestách dopravu osob nebo zboží za úplaty nebo pro vlastní potřebu podniku, který vozidla používá.

### Článek 2

Příslušný úřad smí vyjmout z působnosti této úmluvy:

1. Osoby zaměstnané řízením soukromého vozidla používaného výlučně k osobním službám nebo osoby jedoucí na takovém vozidle;
2. Osoby zaměstnané řízením vozidla nebo jedoucí na vozidle, které obstarává:
  - a) dopravu prováděnou podniky zemědělskými nebo lesními v rozsahu kdy tato doprava výlučně je vázána na těžbu nebo slouží těžbě takového podniku,
  - b) dopravu nemocných a raněných, prováděnou nemocnicemi nebo klinikami,
  - c) dopravu prováděnou pro národní obranu, službu policejní a jinou dopravu uskutečňovanou pod autoritou veřejné správy, jestliže jedná jako orgán veřejné moci,
  - d) dopravu při záchranné službě.

### Článek 3

Příslušný úřad smí vyjmout z působnosti všech nebo některých ustanovení této úmluvy vlastníky vozidel a členy jejich rodiny, kteří nejsou zaměstnanci, nebo některé skupiny těchto osob, jestliže a pokud tento úřad:

1. Je přesvědčen, že toto vyjmutí z působnosti úmluvy:
  - a) neznamená přílišnou konkurenci pro pracovní podmínky těch osob, jichž se toto vyjmutí z působnosti úmluvy netýká;
  - b) neznamená přílišné nebezpečí úrazu pro osoby, na které se tato úmluva vztahuje, a neohrožuje veřejnou bezpečnost.
2. Je přesvědčen, že z důvodu podmínek v dotyčném státě je nepraktické, aby příslušná ustanovení úmluvy se vztahovala na osoby, které hodlá z její působnosti vyjmout.

#### Článek 4

K účelům této úmluvy:

- a) výraz "délka pracovní doby" znamená čas, po který osoby, o něž jde, jsou k dispozici /službám/ zaměstnavatele nebo jiných osob které je smějí žádat o služby, nebo čas, po který vlastník vozidla a členové jeho rodiny jsou zaměstnání na vlastní účet pracemi, které se týkají vozidla použitého k silniční dopravě, jeho cestujících nebo jeho nákladu; tato doba zahrnuje:
  1. čas věnovaný práci konané v době, po kterou vozidlo jezdí (je v oběhu),
  2. čas věnovaný pomocným pracím,
  3. dobu pracovní pohotovosti,
  4. vsunuté přestávky a přerušení práce, pokud nepřekročí délku, kterou etanová příslušný úřad;
- b) výraz "doba jízdy (oběhu) vozidla" zahrnuje čas, který uplyne mezi výjezdem vozidla na začátku pracovního dne a skončením jízdy tohoto dne s vyloučením veškerého času o který oběh vozidla je přerušen na dobu, již stanoví příslušný úřad, a po který osoby řídící vozidlo nebo jedoucí v tomto vozidle volně nakládají svým časem nebo konají práce pomocné;
- c) výraz: "pomocné práce" znamená každou práci týkající se vozidla, jeho cestujících nebo jeho nákladu, která je konána mimo dobu, kdy je vozidlo v oběhu, a která zejména zahrnuje:
  1. práce účetní odvádění příjmu, podpis záznamů předávání služebních listin, kontrola lístků a jiné podobné práce,
  2. převzetí vozidla a jeho odevzdání,
  3. cestu z místa, kde zaměstnanec podepíše záznam o přítomnosti na počátku pracovní doby, až na místo, kde převezme vozidlo, jakož i cestu z místa, kde opustí vozidlo, až na místo, kde podepíše záznam o přítomnosti na konci pracovní doby,
  4. udržovací a opravné práce na vozidle,
  5. nakládání a skládání vozu;
- d) výraz "Pracovní pohotovost" znamená dobu, po kterou zaměstnanec zůstává na svém pracovišti, jen aby byl po případě k dispozici, nebo aby vykonal určitý úkon v okamžiku stanoveném rozvrhem hodin.

#### Článek 5

1. Délka pracovní doby osob, na které se vztahuje tato úmluva, nesmí překročit 48 hodin týdně.

2. Příslušný úřad smí povolit další týdenní pracovní dobu pro osoby, které konají zpravidla a z převážné části práce pomocné nebo jichž práce je často přerušována dobou prosté pracovní pohotovosti.

### Článek 6

1. Příslušný úřad může povolit počítání průměrné týdenní délky pracovní doby.
2. Když příslušný úřad povoluje počítání průměrné týdenní délky pracovní doby, má stanovit počet týdnů, které mají být vzaty za podklad pro výpočet průměru, jakož i nejvyšší počet pracovních hodin v týdnu.

### Článek 7

1. Délka pracovní doby osob, na které se vztahuje tato úmluva, nesmí překročit 8 hodin denně.
2. Jestliže podle zákona nebo podle zvyku anebo podle úmluvy mezi organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a zaměstnanců /a není-li takových organizací, tedy mezi nástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců/ je délka pracovní doby v jednom dni nebo po více dnů kratší než 8 hodin, může nařízení příslušného úřadu nebo úmluva mezi zmíněnými organizacemi nebo zástupci zúčastněných povolit, aby hranice 8 hodin byla překročena jiné dny v týdnu. Překročení hranice délky pracovní doby podle tohoto odstavce nesmí nikdy být větší než hodina denně.
3. Příslušný úřad smí povolit vyšší hranice denní pracovní doby:
  - a) pro osoby, jichž týdenní délka pracovní doby nepřekročuje 48 hodin v jednom týdnu, jak je stanoveno v článku 5, odst. 1 nebo jichž délka pracovní doby je stanovena průměrně na 48 hodin, jak stanoví článek 6,
  - b) pro osoby, které konají zpravidla a s převážně částí práce pomocné nebo jichž práce je často přerušována dobou prosté pracovní pohotovosti.

### Článek 8

Příslušný úřad má stanovit nejvyšší počet hodin, které mohou uplynout mezi počátkem a koncem pracovního dne.

### Článek 9

1. Příslušný úřad smí povolit, aby v určitém období byly nahrazeny pracovní hodiny, které byly ztraceny následkem přihodivší se nehody.
2. Příslušný úřad smí dovolit, aby překročeny byly hranice délky pracovní doby povolené podle předchozích článků, a to v případech, kdy je prováděno ustanovení tohoto článku.

### Článek 10

Příslušný úřad smí povolit, aby překročena byla hranice délky pracovní doby stanovené v předcházejících článcích, při čemž stanoví rozsah tohoto překročení, jestliže si zjistil, že není dostatek potřebných kvalifikovaných dělníků.

### Článek 11

1. Ustanovení tohoto odstavce se vztahuje na tyto případy:

- a) nehoda, nepředvídané zpoždění přerušení služby nebo přerušení provozu nebo jde-li o neodvratitelnou překážku:
- b) nepředvídaná nepřítomnost osoby, jejíž služby jsou naprosto nutné a kterou nelze nahradit,
- c) záchranné práce nebo pomoc při zemětřesení, povodeň, požár, epidemie nebo jiná pohroma anebo neštěstí,
- d) naprostá a výjimečná nutnost zajistit výkon služeb veřejného zájmu.

2. V případech, na které se vztahuje ustanovení tohoto článku:

- a) hranice délky pracovní doby, povolené podle předchozích článků, smějí být překročeny,
- b) doba pěti hodin, stanovená článkem 14, smí být prodloužena,
- c) délka přestávek stanovených články 15 s 16 smí být zkrácena avšak jedine v rozsahu nutném, aby provedeny byly nevyhnutelné práce.

3. Zaměstnavatel nebo vlastník vozidla má oznámit příslušnému úřadu v době a způsobem, které tento úřad stanoví, všechny pracovní hodiny odpracované podle tohoto článku, jakož i důvody, které je vyžadují.

#### *Článek 12*

1. Hranice délky pracovní doby povolené podle předchozích článků umějí být překročeny, avšak jen v míře nutné, aby vykonány byly práce nutné k tomu, aby se čelilo výjimečným potřebám týkajícím se:

- a) dopravy cestujících a jejich zavazadel, provozované hotely mezi hotelem a nádražím nebo přístavem při příjezdu a odjezdu cestujících;
- b) dopravy provozované pohřebními ústavami.

2. Příslušný úřad má stanovit podmínky, za nichž se provádějí ustanovení předchozího odstavce.

#### *Článek 13*

1. Příslušný úřad smí dovolit, aby překročeny byly hranice délky pracovní doby povolené podle předchozích článků z důvodu přesčasových hodin odpracovaných podle ustanovení tohoto článku.

2. Příslušný úřad smí dát zmocnění k odpracování přesčasových hodin nařízenými, která mají stanovit:

- a) postup jak se zmocnění uděluje,
- b) minimální zvýšení mzdové sazby, které v žádném případě nesmí být nižší než 25 % ve srovnání se mzdou normální,
- c) nejvyšší počet hodin, pro které zmocnění může být dáno, při čemž tento počet nesmí v žádném případě překročit:

- aa) 75 hodin za rok, jestliže týdenní délka pracovní doby je počítána průměrem z období delšího než týden,
- bb) 100 hodin za rok, jestliže týdenní délka pracovní doby je považována za přesnou hranici, použitelnou pro každý týden.

3. Ve státě v němž se má za to, že není žádoucím dát podnikům k dispozici určitý počet přesčasových hodin, smí příslušný úřad dovolit, aby překročeny byly hranice délky pracovní doby povolené podle předchozích článků, ovšem cm s výhradou, že každá hodina odpracovaná, podle tohoto odstavce je placena sazbou vyšší aspoň o 50 % ve srovnání se mzdou normální.

#### *Článek 14*

1. Žádný řidič vozidla nesmí řídit nepřetržitě po dobu delší než 5 hodin.
2. K účelům předchozího odstavce se považují za nepřerušenu dobu dva časová odvětví, které nejsou od sebe oddělena přestávkou, jejíž délku stanoví příslušný úřad.
3. Příslušný úřad smí vyjmout z působnosti odstavce 1 řidiče vozidel, kteří mají dostatečné přestávky v řízení v důsledku přerušování, stanovených rozvrhem hodin nebo přerušované povahy práce.

#### *Článek 15*

1. Každá osoba, na kterou se vztahují ustanovení této úmluvy, má mít v každém období 24 hodin pracovní klid, trvající alespoň 12 nepřetržitých hodin.
2. Příslušný úřad smí zkrátit délku pracovního klidu, stanoveného v odstavci 1, pro určité služby zahrnující vsunuté, dosti dlouhé přestávky.
3. Příslušný úřad smí povolit zkrácení délky pracovního klidu o určitý počet dnů v týdnu, ovšem s výhradou, že jeho průměrná délka, počítána v týdnu, nesmí být kratší než minimální délka, požadovaná odstavcem 1.

#### *Článek 16*

1. Každá osoba, na kterou se vztahují ustanovení této úmluvy, má mít během každého období sedmi dnů, pracovní klid, trvající aspoň 30 nepřetržitých hodin, z nichž alespoň 22 hodiny mají připadat do téhož dne.
2. Příslušný úřad smí povolit, aby během určitého počtu týdnů nepřekračujícího stanovené maximum, byl poskytnut pracovní klid odpovídající podmínkám odstavce 1 tak, že se nahradí jedna z řečených dálek pracovního klidu, který má být poskytnut v každém období 7 dnů.

V tomto případě počet období pracovního klidu poskytnutého během počtu týdnů, na které doby tohoto pracovního klidu jsou rozděleny, musí se aspoň rovnat tomuto počtu týdnů a čas mezi dvěma dobami tohoto pracovního klidu nesmí být delší než 10 dní.

*Článek 17*

Rozhodnutí která příslušní úřad vydá podle níže uvedených ustanovení této úmluvy, mají být učiněna po slyšení zúčastněných organizací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, existují-li takové:

články: 2	články: 10
3	11, odst. 3
4, písm. a) a b)	12, odst. 2
5, odst. 2	13
6	14, odst. 2 a 3
7, odst. 2 a 3	15, odst. 2 a 3
8	16, odst. 2
9	18.

*Článek 18*

1. Aby ustanovení této úmluvy byla účinně prováděna, má příslušný úřad zajistit systém kontroly, svěřené inspektorům práce, policii, policii dopravní nebo jakémukoliv jinému příslušnému úřadu; přitom tato kontrola má být prováděna jak v garážích, skladištích nebo jiných místnostech, tak na silnicích.

2. Každý zaměstnavatel má ve formě, schválené příslušným úřadem, sestavit seznam, udávající hodiny pracovní a hodiny přestávek a odpočinku všech osob, které zaměstnává. Tento seznam má být po ruce pro kontrolní orgány, a to za podmínek, které stanoví příslušný úřad.

3. Příslušný úřad má předepsat vyhotovení vzorové kontrolní knížky a podmínky, ze kterých tato knížka má být vystavena každé osobě, na kterou se vztahuje tato úmluva. Tyto osoby mají mít knížku během pracovní doby. V této knížce mají být zaznamenány údaje o délce pracovní doby a pracovní přestávky a pracovní klid, a to způsobem, který stanoví příslušný úřad.

*Článek 19*

1. Provádění ustanovení této úmluvy může příslušný úřad přerušit, avšak jedině po dobu nevyhnutelně nutnou, je-li třeba nutně čelit závazkům, vynuceným národní bezpečností.

2. Mezinárodní úřad práce bude ihned informován:

- a) o každém přerušení provádění ustanovení této úmluvy, jakož i o důvodech k tomuto přerušení,
- b) o dnu, kdy toto přerušení skončilo.



### Článek 20

Výroční zprávy o provádění ustanovení této úmluvy, které mají podle článku 22 stanov Mezinárodní organizace práce zasílat, mají obsahovat úplné údaje zejména:

- a) o rozhodnutích učiněných podle článku 2,
- b) o rozhodnutích učiněných podle článku 3 a o sdělení důvodů, které umožnily příslušnému úřadu zjistit, že tato rozhodnutí byla oprávněna,
- c) použití ustanovení článku 5, odst. 2,
- d) použití ustanovení článku 6,
- e) použití ustanovení článku 7, odst. 2 a 3,
- f) určení učiněná podle článku 8,
- g) podmínky, za nichž se použilo ustanovení článků 10 a 13 a nařízení vydaná pro jejich provedení.

### Článek 21

Podle článku 19, odst. 11 stanov Mezinárodní organizace práce neručí ustanovení této úmluvy zákony, rozhodnutí zvyky nebo dohody mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, které zajišťují zaměstnancům příznivější podmínky než jsou ty, které jsou stanoveny touto úmluvou.

## 50. ÚMLUVA Č. 68 – ÚMLUVA O STRAVOVÁNÍ A STOLOVÁNÍ (LODNÍ POSÁDKY), 1946

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312213:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312213:NO)

## 51. ÚMLUVA Č. 69 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI NÁMOŘNÍCH KUCHARŮ, 1946

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312214:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312214:NO)

## 52. ÚMLUVA Č. 70 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ (NÁMOŘNÍCI), 1946

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312215:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312215:NO)

**53. ÚMLUVA Č. 71 – ÚMLUVA O DŮCHODECH NÁMOŘNÍKŮ, 1946**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312216:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312216:NO)

**54. ÚMLUVA Č. 72 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (NÁMOŘNÍCI), 1946**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312217:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312217:NO)

**55. ÚMLUVA Č. 73 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH (NÁMOŘNÍCI), 1946**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312218:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312218:NO)

**56. ÚMLUVA Č. 74 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI NÁMOŘNÍKŮ I. TŘÍDY, 1946**

Přijato na 28. zasedání konference, Seattle, 29. června 1946. (Upraveno závěrečnými články revidované úmluvy z roku 1946).

Úmluva o osvědčení námořníků II. třídy.

Generální konference Mezinárodní organizace práce byla svolána do Seattlu vedením mezinárodního úřadu práce a sešla se na 28. zasedání 6. června 1946

a rozhodla přijmout návrhy týkající se kvalifikačních osvědčení námořníků I. třídy, obsažené v pátém bodě pořadu zasedání a

stanovila, že tyto návrhy nabydou formy mezinárodní úmluvy;

Konference přijala dvacátého devátého června roku tisícího devítistého čtyřicátého šestého tuto Úmluvu, která může být nazývána Úmluvou o osvědčení námořníků I. třídy, 1946.

*Článek 1*

Nikdo nesmí být zaměstnán jako námořník I. třídy na kterékoliv lodi, pokud není podle národního zákonu nebo předpisu považován za osobu schopnou vykonávat funkci v palubním oddělení /kromě funkce důstojníka, vedoucího, nebo specializovaného člena posádky/, a pokud nevlastní osvědčení námořníka I. třídy vydaného v souladu a ustanoveními následujících článků.

## *Článek 2*

1. Kompetentní orgány učiní opatření pro provádění zkoušek a pro vydávání průkazu způsobilosti.

2. Průkaz způsobilosti nebude vydán nikomu pokud

- a) nedosáhne minimálního věku předepsaného příslušným orgánem.
- b) Jeho celková doba nalodění v palubním oddělení nedosáhne minimální délky, předepsané příslušným orgánem;
- c) nesloží zkoušky předepsané příslušným orgánem.

3. Minimální předepsaný věk nemá být nižší než osmnáct let.

4. Nejmenší předepsaná doba nalodění nesmí být kratší než třicet šest měsíců, přičemž určený orgán může:

- a) povolit osobám, jejichž doba nalodění není kratší než dvacet čtyři měsíců a kteří úspěšně absolvovali odborný výcvik ve schváleném kursu nebo škole, aby se doba strávená v takovém výcviku započítala doby nalodění; a
- b) povolit osobám, které prodělali úspěšně výcvik na některé schválené výcvikové lodi, jehož celková délka dosáhla nejméně osmnácti měsíců, získání průkazu způsobilosti námořníka I. třídy.

5. Předpokládané zkoušky musí obsahovat praktické přezkoušení kandidátových znalostí námořnické praxe a jeho schopnost úspěšně vykonávat všechny povinnosti, jež jsou vyžadovány od námořníka I. třídy, včetně povinností námořníka – zachránce.

Tím se rozumí, že v úvahu přicházející kandidát vlastní osvědčení námořníka – zachránce ve smyslu ustanovení článku 22. mezinárodní úmluvy o bezpečnosti života na moři z roku 1929 nebo ve smyslu příslušného ustanovení kterékoliv následující úmluvy, jež upravuje nebo nahrazuje tuto úmluvu, která v té době platí pro příslušnou zemi.

## *Článek 3*

Průkaz způsobilosti může být vydán komukoliv, kdo v době, kdy úmluva vstoupí v platnost pro příslušný stát, vykonává funkci námořníka I. třídy, nebo vedoucí funkci v palubní posádce nebo takovou funkci vykonával již dříve.

## *Článek 4*

Příslušný orgán může uznat osvědčení o způsobilosti vydaná v jiných státech.

## *Článek 5*

Formální ratifikace této úmluvy bude postoupena generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

*Článek 6*

1. Tato úmluva bude závazná pouze pro ty členské státy mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly registrovány generálním ředitelem.

2. Úmluva vstoupí v platnost po uplynutí dvanácti měsíců ode dne, kdy byly registrovány nejméně dvě ratifikace členských států.

3. Poté vstoupí úmluva v platnost pro další členské státy po uplynutí dvanácti měsíců ode dne, kdy byly jejich ratifikace registrovány.

*Článek 7*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy vstoupila v platnost, oznámením zaslaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci. Takové vypovězení se stane účinným po uplynutí jednoho roku ode dne, kdy bylo registrováno.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a během jednoho roku po uplynutí deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, neuplatní své právo na vypovězení úmluvy ve smyslu tohoto článku, bude vázán na období dalších deseti let a může vypovědět úmluvu vždy po plynutí dalších deseti let způsobem uvedeným v tomto článku.

*Článek 8*

1. Generální ředitel mezinárodního úřadu práce uvědomí všechny členské státy o registraci všech ratifikací a výpovědích této úmluvy došlých od ostatních členských států

2. Současně se zasláním zprávy o provedené registraci druhé ratifikace úmluvy upozorní generální ředitel Mezinárodního úřadu práce na datum, kdy úmluva vstoupí v platnost.

*Článek 9*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce v souladu s Článkem 102 Charty Spojených národů, zašle generálnímu tajemníkovi organizace spojených národů k registraci úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích úmluvy, které jim byly registrovány ve smyslu předchozích článků.

*Článek 10.*

Po uplynutí každého období deseti let poté co úmluva vstoupí v platnost, předloží vedení mezinárodního úřadu práce generální konferenci zprávu o účinnosti této úmluvy a zváží vhodnost revise celé úmluvy nebo její části.

*Článek 11*

1. Přijme-li konference novou úmluvu, která reviduje tuto úmluvu úplně nebo částečně, pokud není v nové úmluvě stanoveno jinak

- a) ratifikace revidované úmluvy členským státem bude ipso jure v sobě zahrnovat okamžité vypovězení této úmluvy, nehledě na ustanovení Článek 7 o vstupu úmluvy v platnost;
- b) ode dne, kdy revidovaná úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřená k ratifikaci.

2. Tuto úmluva zůstane ve své původní formě v platnosti pro ty členské státy, které Ji ratifikovaly, ale neratifikovali upravenou úmluvu.

### *Článek 12*

Anglický a francouzský text této úmluvy jsou stejně autentické.

Předchozí text je autentickým textem úmluvy o kvalifikačních osvědčeních námořníků I. třídy z roku 1946, jak byl upraven závěrečnými články upravené úmluvy v roce 1946.

Původní text úmluvy byl autentizován dne 30. srpna 1946 podpisy předsedy konference Henryho M. Jacksona a ředitele Mezinárodního úřadu práce Edwarda J. Phelana.

Úmluva nevstoupila v platnost dne 1. ledna 1947.

Potvrzují tímto, že jsem dne 31. srpna 1948 ve shodě s ustanovením článku 6 závěrečných článků z upravené úmluvy z roku 1946 ověřil svým podpisem dvě původní vyhotovení textu upravené Úmluvy.

Text Úmluvy, jak je zde uveden, je pravým opisem textu, jenž byl autentizován podpisem generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce.

Pravý ověřený opis,

za generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce:

G. W. Jenks

Právní poradce Mezinárodního úřadu práce.

## **57. ÚMLUVA Č. 75 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK NA LODÍCH, 1946**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312220:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312220:NO)

## **58. ÚMLUVA Č. 76 – ÚMLUVA O MZDÁCH A PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A OBSAZOVÁNÍ POSÁDEK LODÍ, 1946**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312221:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312221:NO)

## 59. ÚMLUVA Č. 79 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI MLADISTVÝCH (NEPRŮMYSLOVÉ PRÁCE), 1946

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312224:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312224:NO)

## 60. PROTOKOL Z ROKU 1995 K ÚMLUVĚ Č. 81 O INSPEKCI PRÁCE, 1947

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

kteřá byla svolána do Ženevy správní radou Mezinárodního úřadu práce a tam se sešla na svém osmdesátém druhém zasedání dne 6. června 1995, a

majíc na zřeteli, že ustanovení Úmluvy o inspekcii práce, 1947, se vztahují pouze na průmyslové a obchodní pracoviště, a

majíc na zřeteli, že ustanovení Úmluvy o inspekcii práce (zemědělství), 1969, se vztahují na pracoviště v obchodních a neobchodních zemědělských podnicích, a

majíc na zřeteli, že ustanovení Úmluvy o bezpečnosti zdraví při práci, 1981, se vztahují na všechna odvětví ekonomické aktivity, včetně veřejných služeb, a

berouc v úvahu všechna rizika, kterým mohou být pracovníci v sektoru neobchodních služeb vystaveni, a potřebu zajistit, aby tento sektor podléhal stejnému nebo stejné účinnému systému inspekce práce, jaký stanoví Úmluva o inspekcii práce, 1947, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se aktivit v sektoru neobchodních služeb, což je šestý bod programu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu Protokolu k Úmluvě o inspekcii práce, 1947,

přijímá dne dvacátého druhého června roku tisícího devítistého devadesátého pátého následující Protokol, který se bude nazývat jako protokol z roku 1995 k Úmluvě o inspekcii práce, 1947:

### *Část I. Rozsah, definice a provádění*

#### *Článek 1*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tento Protokol, rozšíří provádění ustanovení Úmluvy o inspekcii práce, 1947 (dále jen "Úmluva") na činnosti v sektoru neobchodních služeb.

2. Výraz "činnosti v sektoru neobchodních služeb" znamenají činnosti ve všech kategoriích pracovišť, která nejsou považována za průmyslová nebo obchodní pro účely Úmluvy.

3. Tento Protokol se vztahuje na všechna pracoviště, která již nespádají do působnosti Úmluvy.

### *Článek 2*

1. Členský stát, který ratifikuje tento Protokol, může prohlášením připojeným k jeho ratifikační listině vyloučit zcela nebo zčásti z jeho rozsahu následující kategorie:

- a) nezbytnou národní (federální) vládní administrativu;
- b) vojenské služby, ať už vojenský nebo civilní personál;
- c) policii a jiné veřejné bezpečnostní služby;
- d) vězeňské služby, ať už vězeňský personál nebo vězně když pracují, jestliže by provádění Úmluvy u jakékoliv z těchto kategorií vyvolalo zvláštní problémy zásadní povahy.

2. Před tím, než členský stát přikročí k využití možnosti poskytnuté v odstavci 1, projedná to s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků nebo, pokud takové organizace chybí, se zástupci dotyčných zaměstnavatelů a pracovníků.

3. Členský stát, který učinil prohlášení zmíněné v odstavci 1, uvede po ratifikaci tohoto Protokolu ve své příští zprávě o provádění Úmluvy podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce důvody takového vyloučení, a v co možná nejširším rozsahu stanoví alternativní inspekci pro všechny kategorie pracovišť takto vyloučené, v následujících zprávách popíše všechna opatření, která učinil s cílem rozšíření ustanovení Protokolu na takové kategorie.

4. Členský stát, který učinil prohlášení zmíněné v odstavci 1, může kdykoliv změnit nebo zrušit takové prohlášení novým prohlášením učiněným podle ustanovení tohoto článku.

### *Článek 3*

1. Ustanovení tohoto Protokolu budou prováděna pomocí vnitrostátních zákonů nebo nařízení nebo jiným způsobem v souladu s vnitrostátní praxí.

2. Opatření učiněná k provedení tohoto Protokolu budou připravena po projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, nebo pokud takové organizace chybí; se zástupci dotyčných zaměstnavatelů a pracovníků.

## *Část II. Zvláštní ustanovení*

### *Článek 4*

1. Členský stát může učinit zvláštní opatření pro inspekci pracovišť nezbytné národní (federální) vládní administrativy, vojenských služeb, policie a jiných veřejných bezpečnostních služeb a vězeňských služeb za účelem regulace pravomocí inspektorů práce, které jsou stanoveny v článku 12 Úmluvy, pokud jde o:

- a) vstup inspektorů majících příslušné schválení bezpečnostních služeb
- b) inspekce vykonané po dohodě;
- c) pravomoc vyžadovat sdělení (přípravu) důvěrných dokumentů;
- d) pravomoc odnést důvěrné dokumenty z kontrolovaných prostor;
- e) odebrání a analyzování vzorků materiálů a látek.

2. Členský stát může také učinit zvláštní opatření k inspekci pracovišť vojenských služeb a policie a dalších veřejných bezpečnostních služeb za účelem umožnění některého z následujících omezení pravomocí inspektorů práce:

- a) omezení inspekce během manévrů a cvičení;
- b) omezení nebo zákaz inspekce ve frontové linii nebo v jednotkách aktivní služby;
- c) omezení nebo zákaz inspekce v dobách vyhlášeného výjimečného stavu (v době vyhlášeného napětí);
- d) omezení inspekce, pokud jde o dopravu výbušnin a ozbrojování pro vojenské účely.

3. Členský stát může také učinit zvláštní opatření k inspekci pracovišť vězeňských služeb s cílem možného omezení inspekce během vyhlášeného období napětí.

4. Před tím, než členský stát přikročí k využití některé z možností poskytnutých v odstavcích (1), (2) a (3), projedná co z možností s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků nebo, pokud takové organizace chybí, se zástupci dotyčných zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 5*

Členský stát může učinit zvláštní opatření pro inspekci pracovišť požárních sborů a jiných záchranných služeb s cílem umožnit omezení inspekce během hašení požáru nebo během záchranné akce nebo jiných nouzových operací. V takových případech bude inspektorát práce periodicky a po jakékoliv významné akci prověřovat takové operace.

#### *Článek 6*

Inspektorát práce bude moci poskytovat poradenství při formulování účinných opatření k minimalizaci rizika během výcviku pro potenciálně nebezpečné práce a bude moci se účastnit monitorování plnění takových opatření.

### *Část III. Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 7*

1. Členský stát může ratifikovat tento Protokol současně nebo kdykoliv po ratifikaci Úmluvy zasláním formální ratifikace Protokolu generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k jejímu zapsání.



2. Protokol vstoupí v platnost 12 měsíců poté, kdy generální ředitel запиše ratifikace dvou členských států. Pro každý další členský stát tento Protokol nabude účinnosti 12 měsíců od data, kdy byla generálním ředitelem zapsána jeho ratifikace a Úmluva bude poté zavazovat dotýčný členský stát s dodatkem článků 1 až 6 tohoto Protokolu.

#### *Článek 8*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tento Protokol, může jej vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy Protokol poprvé nabyl účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je запиše. Taková výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tento Protokol a který nepoužije práva vypovědět jej podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán Protokolem na další desetileté období a poté jej bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 9*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědi tohoto Protokolu.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace Protokolu, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tento Protokol vstoupí v platnost.

3. Generální ředitel oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 charty Spojených národů úplná údaje o všech ratifikacích a výpovědích tohoto Protokolu.

#### *Článek 10*

Anglické a francouzské znění textu tohoto Protokolu mají stejnou platnost.

### **61. ÚMLUVA Č. 82 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍ POLITICE (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312227:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312227:NO)

### **62. ÚMLUVA Č. 83 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH STANDARDECH (NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312228:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312228:NO)

**63. ÚMLUVA Č. 84 – ÚMLUVA O PRÁVU SDRUŽOVAT SE  
(NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312229:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312229:NO)

**64. ÚMLUVA Č. 85 – ÚMLUVA O INSPEKTORÁTECH PRÁCE  
(NEMETROPOLITNÍ ÚZEMÍ), 1947**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312230:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312230:NO)

**65. ÚMLUVA Č. 86 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH  
(DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1947**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312231:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312231:NO)

**66. ÚMLUVA Č. 89 – ÚMLUVA O NOČNÍ PRÁCI (ŽENY)  
(REVIDOVANÁ), 1948**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312234:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312234:NO)

**67. ÚMLUVA Č. 91 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ  
(NÁMOŘNÍCI) (REVIDOVANÁ), 1949**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312236:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312236:NO)

**68. ÚMLUVA Č. 92 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK  
(REVIDOVANÁ), 1949**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312237:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312237:NO)

## 69. ÚMLUVA Č. 93 – ÚMLUVA O MZDÁCH A PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A OBSAZOVÁNÍ POSÁDEK LODÍ (MOŘE) (REVIDOVANÁ), 1949

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312238:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312238:NO)

## 70. ÚMLUVA Č. 94 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH DOLOŽKÁCH VE SMLOUVÁCH UZAVŘENÝCH VEŘEJNÝM ORGÁNEM, 1949

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

kteřá byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. června 1949 na svém třicátém druhém zasedání,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se pracovních doložek ve smlouvách uzavřených veřejným orgánem, které jsou šestým bodem jednacního pořadu zasedání,

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 29. června 1949 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o pracovních doložkách (veřejné smlouvy), 1949.

### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na smlouvy, které splňují tyto podmínky:
  - a) nejméně jedna ze smluvních stran je veřejný orgán;
  - b) provádění úmluvy je spojeno:
    - i. s vynaložením fondů veřejným orgánem; a
    - ii. se zaměstnáváním pracovníků druhou smluvní stranou;
  - c) smlouva je uzavřena za účelem:
    - i. Výstavby, přestavby, opravy nebo demolice veřejných prací;
    - ii. výroby, montáže, údržby nebo dopravy materiálu, dodávek nebo zařízení; nebo
    - iii. provádění nebo poskytování služeb; a
  - d) smlouva je uzavřena ústředním orgánem členského státu Mezinárodní organizace práce, jenž je úmluvou vázán.
2. Příslušný orgán stanoví, v jakém rozsahu a za jakých podmínek se úmluva bude vztahovat na smlouvy uzavřené jinými orgány než orgány ústředními.

3. Tato úmluva se vztahuje na práce prováděné subdodavatelem nebo cesionáři smluv, příslušný orgán učiní vhodná opatření k zajištění aplikace úmluvy na tyto smlouvy.

4. Smlouvy, které jsou spojeny s náklady z veřejných fondů ve výši, která nepřesáhne mez stanovenou příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, mohou být vyňaty z provádění této úmluvy.

5. Příslušný orgán bude moci po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, vyloučit z působnosti této úmluvy osoby, které zaujímají řídicí, odborné nebo vědecké postavení, jejichž pracovní podmínky nejsou upraveny vnitrostátními právními předpisy, kolektivní smlouvou nebo rozhodčím výrokem a které obvykle nevykonávají rukodělnou práci.

### Článek 2

1. Smlouvy, na které se vztahuje tato úmluva, budou obsahovat doložky, které zaručují zúčastněným pracovníkům mzdy (včetně přídatku), pracovní dobu a další pracovní podmínky, které nejsou méně příznivé nežli podmínky stanovené pro práci stejné povahy v dotyčném povolání nebo ve výrobním odvětví v oblasti, kde se práce provádí:

- a) na základě kolektivní smlouvy nebo jiným smluveným způsobem vyjednávání mezi organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, které zastupují významnou část zaměstnavatelů a pracovníků dotyčného povolání nebo výrobním odvětví; nebo
- b) na základě rozhodčího výroku; nebo
- c) na základě vnitrostátních právních předpisů.

2. Jestliže pracovní podmínky zmíněné v předchozím odstavci nejsou upraveny některým výše uvedeným způsobem v oblasti, kde se práce provádí, doložky, které musí být pojaty do smluv, budou zamlčovat zúčastněným pracovníkům mzdy (včetně přídatků), pracovní dobu a jiné pracovní podmínky, které nejsou nepříznivější než:

- a) podmínky stanovené kolektivní smlouvou nebo jiným dohodnutým způsobem vyjednávání, rozhodčím výrokem nebo vnitrostátními právními předpisy pro práci stejné povahy v dotyčném povolání nebo výrobním odvětví nejbližší obdobné oblasti; nebo
- b) obecná úroveň dodržovaná zaměstnavateli patřícími k témuž povolání nebo k témuž výrobnímu odvětví jako strana, s níž je uzavřena smlouva a která je v obdobných podmínkách.

3. Podmínky doložek, které mají být pojaty do smluv a veškeré změny těchto podmínek budou stanoveny příslušným orgánem, způsobem považovaným

za nejlépe odpovídající vnitrostátním podmínkám po pojednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníku, kde takové organizace existují.

4. Příslušný orgán učinil vhodná opatření, jako např. uveřejnění příslušného stanoviska v podmínkových sešitech nebo jiné opatření, aby se tak oferentům umožnilo seznámit se se zněním podmínek doložek.

### *Článek 3*

Jestliže nelze užít vhodných ustanovení týkajících se zdraví a bezpečnosti a sociální péče o pracovníky zaměstnané provádím smluv již na základě vnitrostátních právních předpisů, kolektivní smlouvy nebo rozhodčího výroku, má příslušný orgán učinit přiměřené opatření, aby se zúčastněným pracovníkům zajistili spravedlivé a přiměřené podmínky zdravotní, bezpečnostní a sociální.

### *Článek 4*

Právní předpisy a jiné instrumenty, jimiž se provádějí ustanovení této úmluvy,

a) mají:

- i) být dány na vědomí všem zúčastněným osobám;
- ii) stanovit osoby pověřené zajištěním provedení;
- iii) vyžadovat, aby vyhlášky byly zřetelně vyvěšeny v závodech a na jiných pracovištích, aby se pracovníci mohli informovat o svých pracovních podmínkách.

b) mají, leč by platila jiná opatření, která zaručují účinné provádění příslušných ustanovení, stanovit:

- i) vedení vhodných záznamů o délce vykonané práce a mzdách poskytnutých zúčastněným pracovníkům.
- ii) systém inspekce způsobilé zajistit účinné provádění.

### *Článek 5*

1. Přiměřené sankce tím, že bude odmítnuto sjednat smlouvu, nebo jinak budou uplatněny v případě nedodržování a nedůsledném provádění ustanovení pracovních doložek.

2. Budou učiněna vhodná opatření, buď zadržením plateb splatných podle smlouvy, nebo jiným způsobem, aby se zapsalo, že zúčastnění pracovníci obdrží mzdu, na níž mají nárok.

### *Článek 6*

Roční zprávy, které mají být předkládány podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, budou obsahovat úplné informace o opatřeních, jimiž se provádějí ustanovení této úmluvy.

### Článek 7

1. Jestliže území členského státu obsahuje rozsáhlé oblasti, kde vzhledem k řídkému osídlení nebo stupni vývoje obyvatelstva nelze podle názoru příslušného úřadu provádět ustanovení této úmluvy, může úřad po pojednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, vyjmout zmíněné oblasti z provádění úmluvy, buď vůbec nebo s výjimkami, které pokládá za vhodné se zřetelem k některým podnikům nebo některým pracím.

2. Každý členský stát uvede ve své první roční zprávě, kterou má předložit o provádění této úmluvy podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce., každou oblast, ohledně které hodlá užít ustanovení tohoto článku, a udá důvody, proč chce užít těchto ustanovení. Později již žádný členský stát nebude moci použít ustanovení tohoto článku s výjimkou oblastí, které takto uvedl.

3. Každý členský stát, který užije ustanovení tohoto článku, přezkoumá v obdobích nepřesahujících tři roky a po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, možnost rozšířit provádění této úmluvy na oblasti vyňaté podle odstavce 1.

4. Každý členský stát, který užije ustanovení tohoto článku, uvede ve svých pozdějších ročních zprávách oblastí, ohledně nichž se vzdává užít ustanovení tohoto článku, a každý pokrok, jehož bylo dosaženo při postupném provádění této úmluvy v takových oblastech.

### Článek 8

Příslušný úřad bude moci dočasně pozastavit provádění ustanovení této úmluvy po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, v případě vyšší moci nebo událostí, které představují nebezpečí pro vnitrostátní blaho nebo národní bezpečnost.

### Článek 9

1. Tato úmluva se nevztahuje na úmluvy uzavřené před tím, než tato úmluva nabyla platnosti pro dotýčný členský stát.

2. Vypovězení úmluvy nebude mít vliv na provádění ustanovení smluv uzavřených před jejím vypověděním.

### Článek 10

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 11

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinností dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

### *Článek 12*

1. V prohlášeních zasláných generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odstavce 2 článku 35 ústavy Mezinárodní organizace práce budou uvedena

- a) území, na nichž se příslušný členský stát zavazuje provádět ustanovení této úmluvy beze změn;
- b) území, na nichž se příslušný členský stát zavazuje provádět ustanovení této úmluvy se změnami, včetně podrobností o těchto změnách.
- c) území, na nichž nelze tuto úmluvu provádět, včetně důvodů, pro které ji nelze provádět;
- d) území, ohledně nichž si příslušný členský stát vyhradzuje rozhodnout až po podrobnějším zvážení situace.

2. Závazky uvedené pod písmeny a) a b) odstavce 1 tohoto článku se budou považovat za nedílnou součást ratifikace a budou mít stejnou účinnost jako ratifikace.

3. Každý členský stát může pozdějším prohlášením zcela nebo částečně zrušit jakoukoli výhradu učiněnou ve svém původním prohlášení podle písmene b), c) nebo d) odstavce 1 tohoto článku.

4. Každý členský stát může v době, kdy lze vypovědět tuto úmluvu podle ustanovení článku 22, zaslat generálnímu řediteli prohlášení pozměňující v jakémkoli jiném ohledu znění každého předcházejícího prohlášení a uvedením současné situace v určených územích.

### *Článek 13*

1. V prohlášeních zasláných generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce ve smyslu odstavce 4 nebo 5 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce bude uvedeno, zda se ustanovení této úmluvy budou provádět na příslušném území beze změn anebo se změnami, bude-li v prohlášení uvedeno, že ustanovení této úmluvy budou prováděna se změnami, je třeba uvést i podrobností o takových změnách.

2. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán se mohou pozdějším prohlášením zcela nebo částečně vzdát práva dovolávat se kterékoli změny uvedené v dřívějším prohlášení.

3. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán mohou v době, kdy lze vypovědět tuto úmluvu podle ustanovení článku 22, zaslat generálnímu řediteli prohlášení pozměňující v jakémkoli jiném ohledu znění každého předcházejícího prohlášení s uvedením současné situace, pokud jde o provádění této úmluvy.

*Článek 14*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může jí vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 15*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 16*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 17*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

*Článek 18*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 22, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovali a které neratifikovali revidující úmluvu.



## Článek 19

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 71. ÚMLUVA Č. 96 – ÚMLUVA O PLACENÝCH ROZMÍSTŮVACÍCH KANCELÁŘÍCH (REVIDOVANÁ) 1949

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a zde se sešla dne 8. června 1949 na svém 32. zasedání,

když rozhodla v rámci desátého bodu pořadu tohoto zasedání přijmout některé návrhy týkající se revize Úmluvy o placených rozmíst'ovacích kancelářích, 1933, která byla přijata konferencí na jejím sedmnáctém zasedání,

když ustanovila, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní Úmluvy, doplňující Úmluvu o zprostředkovatelně práce, 1948, která stanoví, že každý členský stát, vázaný touto Úmluvou, bude vydržovat nebo zajistí vydržování veřejné a bezplatné zprostředkovatelný práce, a když uvážila, že takový úřad má být k dispozici všem kategoriím pracujících,

přijímá dne prvního července roku tisíc devět set čtyřicet devět následující Úmluvu, která bude označena jako "Úmluva o placených rozmíst'ovacích kancelářích (revidované znění), 1949":

### *Část I*

#### *Všeobecná ustanovení*

##### *Článek 1*

1. Pro účely této Úmluvy se pod termínem "placená rozmíst'ovací kancelář" rozumějí

- a) rozmíst'ovací kanceláře, které pracují pro zisk, tj. každá osoba, společnost, instituce, kancelář nebo jiná organizace, která zprostředkuje pracujícím zaměstnání nebo zaměstnavateli pracovníka za přímý nebo nepřímý finanční nebo jiný hmotný zisk; tento termín se nevztahuje na noviny nebo jiné publikace, jestliže ovšem není jejich výlučnou nebo hlavní náplní být zprostředkovatelem mezi zaměstnavateli a pracujícími;
- b) rozmíst'ovací kanceláře, které neppracují pro zisk, tj. zprostředkovatelný práce jakékoli společností, instituce, kanceláře nebo jiné organizace, které, i když neppracují pro finanční nebo jiný hmotný zisk, vybírají buď od zaměstnavatele, nebo pracujícího za výše uvedené služby zápisné, pravidelné příspěvky nebo jakýkoli jiný poplatek.

2. Tato Úmluva se nevztahuje na zprostředkování práce námořníkům.

##### *Článek 2*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, uvede v ratifikační listině, zda přijímá ustanovení Části II. této Úmluvy, která stanoví postupné rušení placených rozmíst'ovacích kanceláří pracujících pro zisk a předpisy pro ostatní kanceláře, nebo ustanovení Části III., které stanoví předpisy pro placené rozmíst'ovací kanceláře včetně kanceláří, které pracují pro zisk.

2. Každý členský stát, který přijme ustanovení Části III. této Úmluvy, může později oznámit generálnímu řediteli, že přijímá ustanovení Části II. od data, kdy generální ředitel zaregistruje takové oznámení, nebudou se již vztahovat na příslušný členský stát ustanovení Části III. této Úmluvy, ale ustanovení Části II.

### *Část II*

#### *Postupné rušení placených rozmíst'ovacích kanceláří, které pracují pro zisk, a předpisy pro ostatní kanceláře*

#### *Článek 3*

1. Placené rozmíst'ovací kanceláře, které pracují pro zisk, citované v odstavci 1 (a) článku 1 budou zrušeny během stanovené lhůty, kterou určí kompetentní orgán.

2. Tyto kanceláře nebudou zrušeny, dokud nebude zřízena veřejná zprostředkovatelná práce.

3. Kompetentní orgán může určit různou lhůtu pro rušení kanceláří, které obstarávají rozmístění pro různé kategorie osob.

#### *Článek 4*

1. Placené rozmíst'ovací kanceláře, které pracují pro zisk, budou do té doby, než se zruší,

- a) podléhat kontrole kompetentního orgánu a
- b) účtovat pouze poplatky a výlohy podle sazebníku, který byl předložen kompetentnímu orgánu a schválen, anebo který stanovil tento orgán sám.

2. Tato kontrola bude zejména zaměřena na odstraňování jakéhokoli vneužívání v souvislosti s činností placených rozmíst'ovacích kanceláří, které pracují pro zisk.

3. Za tím účelem se kompetentní orgán vhodným způsobem poradí a příslušnými zaměstnavatelskými a zaměstnaneckými organizacemi.

#### *Článek 5*

1. Kompetentní orgán povolí ve výjimečných případech výjimky z ustanovení odst. 1 článku 3 této Úmluvy u kategorií osob přesně určených národními zákony nebo předpisy, pro něž by veřejná zprostředkovatelná práce nemohla zajistit vhodné umístění. Tyto výjimky lze učinit pouze po poradě s příslušnými zaměstnavatelskými a zaměstnaneckými organizacemi.

Každá placené rozmístovací kancelář výjimečně povolená podle ustanovení tohoto článku:

- a) bude podléhat kontrole kompetentního orgánu;
- b) musí mít každý rok nové povolení k provozování činnosti, o jehož obnovení rozhoduje kompetentní úřad;
- c) bude účtovat pouze poplatky a výlohy podle sazebníku, který byl předložen kompetentnímu orgánu a schválen, anebo který tento orgán stanovil sám;
- d) bude umísťovat pracovníky nebo provádět nábor pracovníků v zahraničí pouze tehdy, má-li k tomu povolení kompetentního orgánu a koná-li tuto práci za podmínek stanovených platnými národními zákony nebo předpisy.

#### *Článek 6*

Placené rozmístovací kanceláře, které nepracují pro zisk, jak uvádí odst. 1 b) článku 1:

- a) musí mít oprávnění k provozování činnosti vydané kompetentním orgánem a budou podléhat kontrole tohoto orgánu;
- b) nesmí účtovat vyšší poplatky, než jaké jsou uvedeny v sazebníku, který byl předložen kompetentnímu orgánu a schválen, nebo který stanovil tento orgán sám, a budou dbát přitom přísně na skutečně vzniklé výdaje; a
- c) budou umísťovat nebo provádět nábor pracovníků v zahraničí pouze tehdy, mají-li k tomu povolení kompetentního orgánu a konají-li tuto práci za podmínek stanovených platnými národními zákony nebo předpisy.

#### *Článek 7*

Kompetentní orgán učiní potřebná opatření, aby se přesvědčil, že neplacené rozmístovací kanceláře provozují svou činnost zdarma.

#### *Článek 8*

Budou předepsány příslušné tresty, bude-li třeba, i odnětí povolení a oprávnění stanovená touto Úmluvou, za každé porušení ustanovení této části Úmluvy nebo národních zákonů nebo předpisů provádějících tato ustanovení.

#### *Článek 9*

Výroční zprávy předkládané podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce budou obsahovat všechny potřebné informace o výjimkách učiněných podle článku 5, zejména informace o počtu kanceláří, které byly výjimečně povoleny, a o rozsahu jejich činnosti, zdůvodnění povolených výjimek a informace o opatřeních, která učinil kompetentní orgán za účelem kontroly činnosti příslušných kanceláří.

### *Část III*

#### *Předpisy pro placené rozmíst'ovací kanceláře*

##### *Článek 10*

Placené rozmíst'ovací kanceláře, které pracují pro zisk, jak uvádí odst. 1 a) článku 1:

- a) budou podléhat kontrole kompetentního orgánu;
- b) musí mít každý rok nové povolení k provozování činností, o jehož obnovení rozhoduje příslušný úřad;
- c) budou účtovat pouze poplatky a výlohy podle sazebníku, který byl předložen příslušnému orgánu a schválen, anebo který stanovil tento orgán sám;
- d) budou umísťovat pracovníky nebo provádět nábor pracovníků v zahraničí pouze tehdy, mají-li tomu povolení kompetentního orgánu a konají-li tuto práci za podmínek stanovených platnými národními zákony nebo předpisy.

##### *Článek 11*

Placené rozmíst'ovací kanceláře, které nepracují pro zisk, jak uvádí odst. 1 b) článku 1:

- a) musí mít oprávnění k provozování činnosti vydané kompetentním orgánem a budou podléhat kontrole tohoto orgánu;
- b) nesmí účtovat vyšší poplatky, než jaké jsou uvedeny v sazebníku, který byl předložen kompetentnímu orgánu a schválen, nebo který stanovil tento orgán sám, a budou dbát přitom přísně na skutečně vzniklé výdaje; a
- c) budou umísťovat nebo provádět nábor pracovníků v zahraničí pouze tehdy, mají-li k tomu povolení kompetentního orgánu a konají-li tuto práci za podmínek stanovených platnými národními zákony nebo předpisy.

##### *Článek 12*

Kompetentní orgán učiní potřebná opatření, aby se přesvědčil, že neplacené rozmíst'ovací kanceláře provozují svou činnost zdarma.

##### *Článek 13*

Budou předepsány příslušné tresty, bude-li třeba i odnětí povolení a oprávnění stanovená touto Úmluvou, za každé porušení ustanovení této části Úmluvy nebo národních zákonů nebo předpisů provádějících tato ustanovení.

##### *Článek 14*

Výroční zprávy předkládané podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce budou obsahovat všechny potřebné informace o opatřeních, které učinil příslušný orgán za účelem kontroly činnosti placených rozmíst'ovacích kanceláří, zvláště kanceláří, které pracují pro zisk.

*Část IV*  
*Různá ustanovení*  
*Článek 15*

1. Má-li země členského státu rozsáhlá území, kde pro řídké osídlení obyvatelstvem nebo vzhledem k dosaženému stupni rozvoje považuje příslušný orgán ustanovení této Úmluvy za neproveditelné, může příslušný orgán vyjmout takové území z aplikace této Úmluvy buď zcela, nebo učinit také výjimky, které považuje za vhodné ve vztahu k určitým podnikům nebo zaměstnáním.

2. Každý členský stát oznámí ve své první výroční zprávě o aplikaci této Úmluvy, kterou předkládá podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, všechna území, pro které navrhuje použít ustanovení tohoto článku, a též zdůvodní tento návrh; žádný členský stát nepoužije po předložení své první výroční zprávy ustanovení tohoto článku nad tento rámec.

3. Každý členský stát, který použil ustanovení tohoto článku, označí ve svých dalších výročních zprávách území, pro která se vzdává práva uplatnit zmíněná ustanovení.

*Část V*  
*Závěrečná ustanovení*  
*Článek 16*

Ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

*Článek 17*

1. Tato Úmluva bude závazná pouze pro členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace budou zaregistrovány generálním ředitelem.

2. Tato Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, co generální ředitel zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát nabude Úmluva účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována Jeho ratifikace.

*Článek 18*

1. V prohlášeních, která podle odst. 2 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce budou zaslána generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, budou uvedena:

- a) území, pro která se příslušný členský stát zavazuje aplikovat ustanovení této Úmluvy beze změny;
- b) území, pro které se zavazuje aplikovat pozměněná ustanovení této úmluvy, a podrobnosti o těchto změnách;
- c) území, pro které nelze tuto Úmluvu aplikovat, a důvody, pro které nelze k aplikaci přistoupit;

d) území, pro které si příslušný členský stát vyhrazuje právo rozhodnout až po dalším zvážení situace.

2. Závazky citované v pododstavci a b) odst. 1 tohoto článku se považují za nedílnou součást ratifikace a mají platnost jako ratifikace.

3. Každý členský stát může kdykoliv novým prohlášením zcela nebo částečně zrušit jakoukoliv výhradu, kterou učinil ve svém předešlém prohlášení podle pododstavce b), c) nebo d) odst. 1 tohoto článku.

4. Každý členský stát může v době, kdy lze podle ustanovení článku 20 vypovědět tuto Úmluvu, zaslat generálnímu řediteli nové prohlášení, ve kterém mění po jakémkoliv jiné stránce znění každého předešlého prohlášení a oznamuje současnou situaci vybraných území.

#### *Článek 19*

1. V prohlášeních, která jsou zasílána generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odst. 4 nebo 5 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce, bude uvedeno, zda ustanovení této Úmluvy budou aplikována v příslušném území bez změn nebo pozměněna; budou-li ustanovení pozměněna, je třeba uvést v prohlášeních podrobnosti o těchto změnách.

2. Příslušný členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán může kdykoli v pozdějším prohlášení se vzdát zcela nebo částečně práva použít jakoukoli změnu uvedenou v každém předešlém prohlášení.

3. Příslušný členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán může v době, kdy lze podle ustanovení Článek 20 vypovědět tuto Úmluvu, zaslat generálnímu řediteli nové prohlášení, ve kterém mění po jakémkoli jiné stránce znění každého předešlého prohlášení a oznamuje současnou situaci, pokud jde o aplikaci této Úmluvy.

#### *Článek 20*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, jí může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato Úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce; generální ředitel toto písemné sdělení výpovědi zaregistruje. Výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci; bude vázán Úmluvou na další období deseti let a poté ji může vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 21*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací, prohlášení a výpovědí, které mu členské státy Organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace oznamovat registraci ratifikace druhé v pořadí, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, kdy tato Úmluva nabude účinnosti.

*Článek 22*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zašle generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci podle článku 103 Charty Spojených národů úplné informace o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, které zaregistroval podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 23*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a přezkoumá, zde je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplné nebo částečně revize.

*Článek 24*

1. Přijme-li Generální konference novou Úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto Úmluvu a neustanovuje-li nová Úmluva jinak -

- a) ratifikace nové revidované Úmluvy způsobí ipso jure okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 2c, a to s výhradou a jakmile nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti, tato Úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato Úmluva zůstane ve všech případech účinná ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, které však neratifikovaly novou revidovanou Úmluvu.

*Článek 25*

Anglické a francouzské znění této Úmluvy má stejnou platnost.

## **72. ÚMLUVA Č. 97 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ MIGRACI (REVIDOVANÁ), 1949**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. června 1949 na svém třicátém druhém zasedání,

rozhodnuší přijmout některé návrhy týkající se revise Úmluvy o migrujících pracovnících, 1939, přijaté Konferencí na jejím dvacátém pátém zasedání, kterážto otázka je obsažena v 11. bodu pořadu zasedání,

jsouc názoru, že tyto názory mají mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 1. července 1949 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o pracovní migraci (revidovaná), 1949:

#### *Článek 1*

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje, že podá Mezinárodnímu úřadu práce a každému členskému státu na jeho žádost:

- a) informace o vnitrostátní politice a zákonodárství, která se týkají vystěhování a přistěhování;
- b) informace o zvláštních ustanoveních o pohybu migrujících pracovníků a o jejich pracovních a životních podmínkách;
- c) informace o všeobecných dohodách a zvláštních ujednáních, které příslušný členský stát uzavřel.

#### *Článek 2*

Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje zajistit nebo se přesvědčovat že je zajištěna vyhovující a bezplatná služba pověřená poskytováním pomoci a zejména přesných informací migrujícím pracovníkům.

#### *Článek 3*

1. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje, pokud to dovoluje vnitrostátní zákonodárství, učinit všechna vhodná opatření proti nepravdivé propagaci týkající se vystěhovalectví a přistěhovalectví.

2. Za tímto účelem bude spolupracovat, pokud je to účelné, s ostatními zúčastněnými členskými státy.

#### *Článek 4*

Ve vhodných případech každý členský stát učiní v mezích své působnosti opatření k usnadnění odjezdu, cesty a přijetí migrujících pracovníků.

#### *Článek 5*

Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje udržovat v mezích své působnosti vyhovující zdravotnické služby pověřené:

- a) zjistit, pokud je třeba, jak při odjezdu, tak při příjezdu, že zdravotní stav migrujících pracovníků a členů jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, je uspokojivý;
- b) dbát na to, aby migrujícím pracovníkům a členům jejich rodiny byla poskytována dostačující zdravotní péče a zajištěny dobré hygienické podmínky při jejich odjezdu, během cesty a při příjezdu do země určení.



## Článek 6

1. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje zacházet bez diskriminace z důvodu národnosti, rasy, náboženství nebo pohlaví s přistěhovalci, kteří jsou po právu na jeho území, nikoliv méně příznivě než s vlastními příslušníky, pokud jde o tyto záležitosti:

- a) jsou-li takové otázky upraveny zákonodárstvím nebo podléhají dohledu správních orgánů:
  - i) odměna za práci včetně rodinných přídatků, pokud jsou součástí odměny za práci, pracovní doba, práce přesčas, placená dovolená, omezení domácí práce, nejnižší věk, kdy je přístupné zaměstnání, učební poměr a odborný výcvik, práce žen a mladistvých;
  - ii) členství v odborových organizacích a účast na výhodách zaručených kolektivními smlouvami;
  - iii) ubytování,
- b) sociální zabezpečení (totiž právní předpisy o pracovních úrazech, nemocech z povolání, o mateřství, onemocnění, stáří a úmrtí, nezaměstnanosti a o nákladech na domácnost, jakož i o každém jiném případě, který je kryt soustavou sociálního zabezpečení s výjimkou:
  - i) příslušných ujednání o zachování nabytých a nabývaných práv;
  - ii) zvláštních úprav stanovených vnitrostátním zákonodárstvím země přistěhování, které se týkají dávek nebo částečných dávek, jež mají být placeny výlučně z veřejných fondů, jakož i přídatků poskytovaných osobám, které nesplňují příspěvkové podmínky stanovené pro přiznání normálního důchodu,
- c) daně, dávky a příspěvky spojené s prací, vybírané se zřetelem k zaměstnané osobě;
- d) právní záležitosti týkající se otázek zmíněných v této úmluvě.

2. V případech federálních států ustanovení tohoto článku budou prováděna v rozsahu, v němž jsou otázky, jichž se týkají, upraveny federálním zákonodárstvím nebo podléhají federálním správním úřadům. Je věcí každého členského státu stanovit v jakém rozsahu a za jakých podmínek se tato ustanovení budou vztahovat na otázky, jež jsou upraveny zákonodárstvím dílčích států, provincií nebo kantonů nebo podléhají jejich správním úřadům. Členský stát uvede ve své každoroční zprávě o provádění úmluvy, v jakém rozsahu jsou otázky zmíněné v tomto článku upraveny federálním zákonodárstvím nebo podléhají federálním správním úřadům. Pokud jde o otázky, jež jsou upraveny zákonodárstvím dílčích států, provincií nebo kantonů nebo které podléhají jejich správním úřadům, členský stát učiní opatření podle ustanovení bodu b) odstavce 7 článku 19 ústavy Mezinárodní organizace práce.

*Článek 7*

1. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje, že jeho zprostředkovatelný práce a jiné služby, které se zabývají migrací, budou spolupracovat s obdobnými službami ostatních členských států.

2. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje, že služby poskytované jeho veřejnými zprostředkovatelnými práce budou poskytovány migrujícím pracovníkům bezplatně.

*Článek 8*

1. Migrující pracovník, jemuž byl povolen trvalý pobyt, a členové jeho rodiny, kteří jsou oprávněni ho doprovázet nebo ho následovat, nemohou být posláni zpět na území, odkud pocházejí nebo odkud se vystěhovali, jestliže migrující pracovník pro nemoc nebo úraz nemůže vykonávat své zaměstnání, pokud k nemoci nebo úrazu došlo až po jeho příjezdu, leč by si to přáli nebo jestliže to stanoví mezinárodní dohody, jimiž je zúčastněný členský stát vázán.

2. Jestliže migrujícím pracovníkům po jejich příjezdu do země, kam se přistěhovali, byl povolen trvalý pobyt, příslušný úřad takové země může rozhodnout, že ustanovení odstavce 1 tohoto článku se budou uplatňovat až po přiměřené době, která nesmí být v žádném případě delší pěti let od data, kdy byl takový migrujícím pracovníkům povolen vstup do země.

*Článek 9*

Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje, že dovolí s přihlédnutím k omezením stanoveným vnitrostátním zákonodárstvím, pokud jde o vývoz a dovoz deviz, převod takové části výdělků a úspor migrujícího pracovníka, které si přeje převést.

*Článek 10*

Jestliže počet migrujících pracovníků, kteří přecházejí z území jednoho členského státu na území druhého členského státu je dostatečně vysoký, příslušné úřady zúčastněných zemí mají, kdykoliv je to potřebné nebo žádoucí, uzavřít dohody upravující otázky společného zájmu, které mohou vyvstat při provádění ustanovení této úmluvy.

*Článek 11*

1. Pro účely této úmluvy výraz "migrující pracovník" znamená osobu, která se vystěhovává z jedné země do země druhé, aby tam vykonávala zaměstnání nikoli na svůj vlastní účet; zahrnuje každou osobu, které byl řádně povolen vstup do země jako migrujícímu pracovníku.

2. Tato úmluva se nevztahuje:

- a) na pohraniční pracovníky,
- b) na krátkodobý vstup do země osob, které vykonávají svobodné povolání, a umělců;

c) na námořníky.

#### *Článek 12*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 13*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 14*

1. Každý členský stát ratifikující tuto úmluvu může v prohlášení připojeném ke své ratifikaci vyloučit z ratifikace některou nebo všechny přílohy úmluvy.

2. S výhradou otázek uvedených v takovém prohlášení mají ustanovení příloh stejnou účinnost jako ustanovení vlastní úmluvy.

3. Každý členský stát, který učinil takové prohlášení, může později v prohlášení zaslaném generálnímu řediteli oznámit, že přijímá některou nebo všechny přílohy zmíněné v jeho prohlášení; od data registrace takového nového oznámení generálním ředitelem budou ustanovení příloh mít pro takového člena stejnou účinnost.

4. Pokud prohlášení učiněné podle odstavce 1 tohoto článku ohledně přílohy zůstává v platnosti, může členský stát vyjádřit svou vůli přijmout přílohu s právní silou jako doporučení.

#### *Článek 15*

1. V prohlášeních zaslaných generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odstavce 2 článku 35 ústavy Mezinárodní organizace práce budou uvedena

- a) území, na nichž se příslušný členský stát zavazuje provádět ustanovení této úmluvy a některých nebo všech jejích příloh beze změn;
- b) území, na nichž se příslušný členský stát zavazuje provádět ustanovení této úmluvy a některých nebo všech jejích příloh se změnami, včetně podrobností o těchto změnách;
- c) území, na nichž nelze tuto úmluvu a některé nebo všechny její přílohy provádět, včetně důvodů, pro které ji nelze provádět;
- d) území, ohledně nichž si příslušný členský stát vyhrazuje rozhodnout až po podrobnějším zvážení situace.

2. Závazky uvedené pod písmeny a) a b) odstavce 1 tohoto článku se budou považovat za nedílnou součást ratifikace a budou mít stejnou účinnost jako ratifikace.

3. Každý členský stát může pozdějším prohlášením zcela nebo částečně zrušit jakoukoli výhradu učiněnou ve svém původním prohlášení podle písmene b), c) nebo d) odstavce 1 tohoto článku.

4. Každý členský stát může v době, kdy lze vypovědět tuto úmluvu podle ustanovení článku 22, zaslat generálnímu řediteli prohlášení pozměňující v jakémkoli jiném ohledu znění každého předcházejícího prohlášení s uvedením současné situace v určených územích.

#### *Článek 16*

1. V prohlášeních zaslaných generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce ve smyslu odstavce 4 nebo 5 článku 35 ústavy Mezinárodní organizace práce bude uvedeno, zda se ustanovení této úmluvy a některé nebo všech jejích příloh budou provádět na příslušném území beze změn anebo se změnami; bude-li v prohlášení uvedeno, že ustanovení této úmluvy a některé nebo všech jejích příloh budou prováděna se změnami, je třeba uvést i podrobnosti o takových změnách.

2. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán mohou kdykoliv v následném prohlášení se vzdát zcela nebo zčásti práva užít jakýchkoli modifikací uvedených v dřívějším prohlášení.

3. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán mohou v době, kdy lze vypovědět tuto úmluvu a některou nebo všechny její přílohy podle ustanovení článku 17 vypovědět, mohou zaslat generálnímu řediteli prohlášení pozměňující v jakémkoli jiném ohledu znění každého předcházejícího prohlášení s uvedením současné situace, pokud jde o provádění této úmluvy.

#### *Článek 17*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

3. V době, kdy je úmluvu možné vypovědět v souladu s ustanovením předcházejících článků, může členský stát, který úmluvu nevypověděl, v prohlášení zaslaném generálnímu řediteli vypovědět odděleně přílohu úmluvy, která je pro členský stát účinná.

4. Vypovězení této úmluvy nebo některé nebo všech jejích příloh nebude mít vliv na práva zaručená migrantům a členům jejich rodin pokud se přistěhovali v době účinnosti úmluvy nebo její přílohy pro příslušné území, kde vyvstává otázka pokračující platnosti těchto práv.

#### Článek 18

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací, prohlášení a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Článek 19

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Článek 20

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Článek 21

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení výše uvedeného článku 17, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a neratifikovaly revidující úmluvu.

#### Článek 22

1. Mezinárodní konference práce může na svém zasedání, na které tato otázka byla zařazena na program jednání, přijmout dvoutřetinovou většinou revidovaný text jedné nebo více příloh této úmluvy.

2. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, v období jednoho roku nebo za výjimečných okolností osmnácti měsíců od ukončení zasedání konference předloží revidovaný text orgánu nebo orgánům, v jejichž kompetenci tato věc je, pro přijetí nového právního předpisu nebo jiného postupu.

3. Revidovaný text nabude účinnosti pro každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, po zaslání prohlášení generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, ve kterém člen sděluje přijetí revidovaného textu.

4. Od doby, kdy konference přijme revidovaný text přílohy, bude členským státům otevřen k ratifikacím pouze tento revidovaný text.

### *Článek 23*

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazná.

### *Příloha I*

*Nábor, umístování a pracovní podmínky migrujících pracovníků, jejichž nábor není prováděn na základě ujednání o hromadné migraci pod dohledem vlády*

### *Článek 1*

Tato příloha se vztahuje na migrující pracovníky, jejichž nábor není prováděn na základě ujednání o hromadné migraci pod dohledem vlády.

### *Článek 2*

Pro účely této přílohy:

- a) výraz "nábor" znamená:
  - i) najmutí do práce nějaké osoby na určitém území na účet zaměstnavatele na jiném území,
  - ii) závazek vůči osobě na určitém území zajistit jí zaměstnání na jiném území, jakož i přijetí opatření týkajících se úkonů zmíněných pod i) a ii) včetně vyhledávání a výběru emigrantů, jakož i jejich vypravení na cestu;
- b) výraz "přijetí" znamená všechny úkony k zajištění nebo usnadnění příjezdu nebo dovolení vstupu na území osob přijatých za podmínek uvedených výše pod písmenem a);
- c) výraz "umístování" znamená všechny úkony k zajištění nebo ulehčení zapojení do práce přijatých osob za podmínek uvedených pod písmenem b) toho to článku.

### *Článek 3*

1. Každý členský stát, pro který je tato smlouva v platnosti a jehož zákonodárství dovoluje nábor, přijetí a umístování, tak jak jsou vymezeny v článku 2, upraví tyto úkony, k nimž je podle svého zákonodárství oprávněn, podle ustanovení tohoto článku.

2. S výhradou ustanovení uvedených v následujícím odstavci, jsou oprávněny k provádění náboru, přijetí a k umístování toliko:

- a) veřejné zprostředkovatelny práce nebo jiné orgány na území, kde se činnost provádí;

- b) veřejné orgány na jiném území, než se provádí činnost a jež jsou oprávněny provádět takovou činnost na tomto území na základě dohody mezi zúčastněnými vládami;
- c) každý orgány ustavený podle ustanovení některého mezinárodního instrumentu.

3. Pokud to umožňuje vnitrostátní zákonodárství nebo dvoustranné ujednání, nábor, přijetí a umístování mohou být prováděny:

- a) zaměstnavatelem nebo osobou v jeho službách a jednající jeho jménem s výhradou, pokud toho je třeba v zájmu migrujícího pracovníka, schválení a dohledu příslušného úřadu;
- b) soukromou agenturou, jestliže jí předem dal oprávnění vykonávat takovou činnost úřad příslušný pro území, kde činnost má být vykonávána, v případech a za podmíněk, které budou stanoveny:
  - i) buď právními předpisy tohoto území,
  - ii) anebo na základě dohody mezi příslušným úřadem území, odkud vystěhovalectví vychází, nebo jiným orgánem, zřízeným ve shodě s ustanoveními mezinárodního instrumentu, a příslušným úřadem území, kam vystěhovalectví směřuje.

4. Příslušný úřad pro území, kde se činnost vykonává, bude dohlížet na činnost orgánů a osob, jimž bylo vydáno oprávnění podle odstavce 3 písm. b), s výjimkou orgánů ustavených podle ustanovení mezinárodního instrumentu, jejichž postavení se bude i nadále řídit ustanoveními takového instrumentu nebo dohodami mezi takovým orgánem a příslušným zúčastněným úřadem.

5. Žádné ustanovení tohoto článku nemůže být vykládáno tak, že připouští přijetí migrujících za práci na území jakéhokoliv člena jinou osobou nebo orgánem, než je kompetentní úřad pro tyto otázky na území přistěhování.

#### *Článek 4*

Každý členský stát, pro který je tato příloha v platnosti, se zavazuje zajistit bezplatnost úkonů prováděných veřejnými zprostředkovatelnými práce, pokud jde o nábor, přijetí a umístování migrujících pracovníků.

#### *Článek 5*

1. Každý členský stát, pro který je tato příloha v platnosti a jenž ustanovil kontrolní systém pracovních smluv mezi zaměstnavatelem nebo osobou jednající jeho jménem a migrujícím pracovníkem, se zavazuje, že bude vyžadovat:

- a) aby jedno vyhotovení pracovní smlouvy bylo dáno migrující osobě před jejím odjezdem nebo, jestliže se na tom zúčastněné vlády shodnou, v přijímacím středisku při jejím příjezdu na území, kam se přistěhovává;
- b) že úmluva bude obsahovat ustanovení o pracovních podmínkách a zejména o mzdě nabídnuté migrující osobě;

- c) že migrující osoby obdrží písemně před svým odjezdem, buď v listině, která se jí týká individuálně jako jednotlivce nebo skupiny, jejíž je členem, informace o všeobecných životních a pracovních podmínkách, které se na ni budou vztahovat na území, kam se přistěhovává.

2. Jestliže stejnopis smlouvy má být odevzdán migrující osobě při jejím příjezdu na území, kam se přistěhovává, musí být před svým odjezdem informována písemně v listině, která se jí týká individuálně nebo skupiny, jejíž je členem, o druhu zaměstnání, do něhož je zařazena a o jiných pracovních podmínkách, zejména o minimální mzdě, jež je jí zaručena.

3. Příslušný úřad učiní potřebná opatření, aby bylo dbáno ustanovení předchozích odstavců a aby v případě jejich porušení byly uplatněny sankce.

#### *Článek 6*

Opatření stanovená v článku 4 úmluvy musí v případech, kde je toho třeba, zahrnovat:

- a) zjednodušení správních formalit;
- b) ustavení tlumočnických služeb;
- c) veškerou potřebnou pomoc v počátečním období při usídlení migrujících osob a členů jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat;
- d) ochranu příznivých podmínek pro migrující osoby a členy jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, během cesty a zejména na palubě lodí.

#### *Článek 7*

1. Jestliže počet migrujících pracovníků, kteří odcházejí z území jednoho členského státu na území jiného členského státu je dostatečně vysoký, příslušné úřady zúčastněných území mají, kdykoli je to potřebné nebo žádoucí, uzavřít dohody upravující otázky společného zájmu, které se mohou vyskytnout při provádění ustanovení této přílohy.

2. Jestliže členské státy mají zaveden systém kontroly pracovních smluv, takové dohody musí uvádět způsoby, jimiž se zajistí splnění smluvních povinností zaměstnavatelů.

#### *Článek 8*

Každá osoba, která podporuje tajné nebo nezákonné stěhování, bude postížena přiměřeným trestem.

#### *Příloha II*

*Nábor, umístování a pracovní podmínky migrujících pracovníků přijatých podle dohod o hromadné migraci prováděné pod dohledem vlády*



### Článek 1

Tato příloha se vztahuje na migrující pracovníky přijaté podle dohod o hromadné migraci prováděné pod dohledem vlády.

### Článek 2

Pro účely této přílohy:

- a) výraz "nábor" znamená:
  - i) najmutí do práce nějaké osoby na určitém území podle dohod o hromadné migraci prováděné pod dohledem vlády;
  - ii) závazek vůči osobě na určitém území, že jí bude zajištěno zaměstnání na jiném území podle dohod o hromadné migraci prováděné pod dohledem vlády, jakož i uzavření dohod týkajících se úkonů uvedených pod i) a ii) včetně vyhledávání a výběru vystěhovalců a jejich vypravení na cestu;
- b) výraz "přijetí" znamená všechny úkony pro ulehčení příjezdu nebo přijetí na území osob přijatých za podmínek uvedených výše pod písmenem a) podle ujednání o hromadné migraci prováděné pod dohledem vlády;
- c) výraz "umísťování" znamená všechny úkony pro zajištění nebo usnadnění zapojení do práce přijatých osob za podmínek uvedených výše pod písmenem b) podle dohod o hromadné migraci pod dohledem vlády.

### Článek 3

1. Každý členský stát, pro který je tato příloha v platnosti a jehož zákonodárství dovoluje nábor, přijetí a umísťování, tak jak jsou vymezeny v článku 2, upraví tyto úkony, k nimž je podle svého zákonodárství oprávněn, podle ustanovení tohoto článku.

2. S výhradou ustanovení uvedených v následujícím odstavci, jsou oprávněny k provádění náboru, přijetí a k umísťování toliko:

- a) veřejné zprostředkovatelny práce nebo jiné orgány na území, kde se činnost provádí;
- b) veřejné orgány na jiném území, než se provádí činnost a jež jsou oprávněny provádět takovou činnost na tomto území na základě dohody mezi zúčastněnými vládami;
- c) každý orgán ustavený podle ustanovení některého mezinárodního instrumentu.

3. Pokud to umožňuje vnitrostátní zákonodárství nebo dvoustranné ujednání, a jestliže to vyžadují zájmy migrující osoby, s výhradou, že s nimi vysloví souhlas a bude na ně příslušný úřad vykonávat dohled, mohou nábor, přijetí a umísťování provádět:

- a) předpokládaný zaměstnavatel nebo osoby v jeho službách a jednatel jeho jménem;
- b) soukromé agentury.

4. Právo provádět nábor, přijetí a umístování bude podléhat předchozímu udělení oprávnění příslušným úřadem pro území, kde mají být řečené úkony vykonány, v případech a za podmínek stanovených:

- a) buď zákony a předpisy tohoto území, nebo
- b) na základě dohody mezi příslušným úřadem na území, odkud vychází vystěhovalectví, nebo orgánem zřízeným podle ustanovení mezinárodního instrumentu a příslušným úřadem na území, kam vystěhovalectví směřuje.

5. Příslušný úřad na území, kde se úkony vykonávají, v souladu s každou dohodou, uzavřenou mezi příslušnými úřady, má vykonávat dohled nad činností osob nebo orgánů, jimž bylo dáno oprávnění podle předchozího odstavce, s výjimkou orgánů ustavených podle ustanovení mezinárodního instrumentu a jejichž postavení se řídí ustanoveními takového instrumentu nebo dohodami uzavřenými mezi zmíněným orgánem a příslušným zúčastněným úřadem.

6. Před udělením povolení přijmout migrující pracovníky, příslušný úřad na území, kam směřuje přistěhovalectví, si musí ověřit, zda počet pracovníků způsobilých vykonávat práci, o niž jde, není již dostačující.

7. Nic v tomto článku nemůže být vykládáno tak, jako by opravňovalo některou osobu nebo orgán, jiný než je příslušný úřad na území, kam přistěhovalectví směřuje, povolovat vstup migrujícího pracovníka na území členského státu.

#### *Článek 4*

1. Každý členský stát, pro který je tato příloha v platnosti, se zavazuje zajistit bezplatnost úkonů vykonaných veřejnými zprostředkovateli práce, pokud jde o nábor, přijetí a umístování migrujících pracovníků.

2. Správní náklady vzniklé nábořem, přijetím a umístováním nepůjdou k tíži migrující osoby.

#### *Článek 5*

Jestliže jde o hromadnou dopravu migrujících osob z jedné země do druhé, při níž je potřeba průjezd třetí zemí, příslušný úřad území průjezdu učiní opatření k urychlenému průjezdu, aby se tak zabránilo průtahům a správním potížím.

#### *Článek 6*

Každý členský stát, pro který je tato příloha v platnosti, jenž ustavil systém dohledu nad pracovními smlouvami mezi zaměstnavatelem nebo osobou jednající v jeho zastoupení a migrujícím pracovníkem, se zavazuje, že bude požadovat:

- a) aby jeden stejnopis pracovní smlouvy byl odevzdán migrující osobě před jejím odjezdem nebo, jestliže se na tom zúčastněné vlády dohodnou, v přijímacím středisku při jejím příjezdu na území, kam se přistěhovává;

- b) aby úmluva obsahovala ustanovení o pracovních podmínkách a zejména o mzdě nabídnuté migrující osobě;
- c) aby migrující osoba obdržela písemný dokument, který se týká individuálně jí nebo skupiny, jejíž je členem, informace o všeobecných životních a pracovních podmínkách, jimž bude podléhat na území, kam se přistěhovává.

2. Jestliže jedno vyhotovení smlouvy má být odevzdáno migrující osobě při jejím příchodu na území, kam se přistěhovává, musí být před svým odjezdem informována písemným dokumentem, který se týká individuálně jí nebo skupiny, jejíž je členem, o druhu zaměstnání, do něhož je zařazena a o jiných pracovních podmínkách, zejména o minimální mzdě, jež je jí zaručena.

3. Příslušný úřad učiní potřebná opatření, aby bylo dbáno ustanovení předchozích odstavců a aby v případě jejich porušení byly uplatněny sankce.

#### *Článek 7*

Opatření stanovená v článku 4 úmluvy musí v případech, kde je toho třeba, zahrnovat:

- a) zjednodušení správních formalit;
- b) ustavení tlumočnických služeb;
- c) veškerou potřebnou pomoc v počátečním období při usídlení migrujících osob a členů jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat;
- d) ochranu příznivých podmínek pro migrující osoby a členy jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, během cesty a zejména na palubě lodí.
- e) oprávnění likvidovat a převádět vlastnictví migrujících osob, jimž je dovolen trvalý pobyt.

#### *Článek 8*

Příslušný úřad učiní vhodná opatření, aby migrujícím pracovníkům byla poskytnuta pomoc během počátečního období, pokud jde o podmínky jejich zaměstnání; je-li to vhodné, tato opatření mohou být učiněna ve spolupráci se zúčastněnými dobrovolnými organizacemi.

#### *Článek 9*

Jestliže migrující pracovník vpuštěný na území některého členského státu podle ustanovení článku 3 této přílohy neobdrží z důvodu, za nějž nezodpovídá, zaměstnání, pro které byl najat, nebo jiné vhodné zaměstnání, výlohy spojené s návratem jeho a členů jeho rodiny, kteří byli oprávněni ho doprovázet nebo ho následovat, včetně správních poplatků, dopravy a stravování až na místo určení, jakož i převoz domácích potřeb, nesmějí jít k tíži migrující osoby.

### Článek 10

Jestliže příslušný úřad působící na území, kam směřuje přistěhovalectví, se domnívá, že zaměstnání, pro které byla migrující osoba najata podle článku 3 této přílohy, se jeví nepřiměřeným, učiní vhodná opatření pro poskytování pomoci takové migrující osobě při hledání vhodného zaměstnání, aniž by to bylo na úkor domácích pracovníků; učiní opatření ke zajištění jeho živobytí po dobu, kdy čeká na zaměstnání, nebo po dobu jeho návratu do oblasti, kde byl najat, pokud migrující osoba chce nebo souhlasila se tam vrátit v době, kdy byla najata, nebo usadit se na jiném místě.

### Článek 11

Jestliže migrující pracovník, který je uprchlíkem nebo osobou přesídlenou vstoupivší na území přistěhovalectví v souladu s článkem 3 této přílohy, se v jakémkoli zaměstnání na tomto území stane nadbytečným, příslušný úřad tohoto území musí vyvinout veškeré úsilí umožnit mu dosažení vyhovujícího zaměstnání, které není na újmu domácím pracovníkům, a učinit opatření k zajištění na jeho živobytí, než bude umístěn ve vyhovujícím zaměstnání, nebo k jeho usazení na jiném místě.

### Článek 12

1. Příslušné úřady zúčastněných území mají uzavřít dohody upravující otázky společného zájmu, které se mohou vyskytnout při provádění ustanovení této přílohy.

2. Jestliže členské státy mají zaveden systém dohledu nad pracovními smlouvami, takové dohody musí uvádět metody, jimiž se zajišťuje splnění smluvních povinností zaměstnavatelových.

3. Tyto dohody mají stanovit, že ve vhodných případech příslušný úřad na území, odkud vystěhovalectví vychází, nebo orgán, ustavený podle ustanovení mezinárodního instrumentu a příslušný úřad území, kam přistěhovalectví směřuje, budou spolupracovat ohledně pomoci, kterou je třeba poskytnout podle článku 8 migrujícím osobám při úpravě otázek, týkajících se jejich podmínek zaměstnání.

### Článek 13

Každá osoba, která podporuje tajné nebo nezákonné přistěhovalectví, bude podléhat přiměřenému trestu.

### Příloha III

#### *Dovoz osobních potřeb, nástrojů a výstroje migrujících pracovníků*

#### *Článek 1*

1. Osobní potřeby patřící migrujícím pracovníkům a členům jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, nebudou podléhat clu při vstupu na území, kam se přistěhovávají.

2. Přenosné ruční nástroje a přenosná výstroj, kterou obvykle mají pracovníci vykonávající své řemeslo, jež náleží migrujícím pracovníkům a členům jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, nebudou podléhat clu při vstupu na území, kam se přistěhovávají, pod podmínkou, že při jejich dovážení je prokázáno, že takové nástroje a výstroj jsou skutečně v jejich vlastnictví nebo držbě, že byly po určitou dobu v jejich držbě a užívání a jsou určeny k výkonu jejich povolání.

#### *Článek 2*

1. Osobní potřeby patřící migrujícím pracovníkům a členům jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, nebudou podléhat clu při návratu těchto osob do země, odkud pocházejí, pokud si zachovaly státní příslušnost této země.

2. Přenosné ruční nástroje a přenosná výstroj, kterou obvykle mají pracovníci vykonávající své řemeslo, jež náleží migrujícím pracovníkům a členům jejich rodiny, kteří jsou oprávněni je doprovázet nebo je následovat, nebudou podléhat clu při návratu těchto osob do země, odkud pocházejí, pokud si zachovaly státní příslušnost této země, a pod podmínkou, že takové nástroje a výstroj jsou skutečně v jejich vlastnictví nebo držbě, že byly po určitou dobu v jejich držbě a užívání a jsou určeny k výkonu jejich povolání.

### **73. ÚMLUVA Č. 101 – ÚMLUVA O PLACENÉ DOVOLENÉ (ZEMĚDĚLSTVÍ), 1952**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, jež se tam sešla dne 4. června 1952 na svém třicátém pátém zasedání,

rozhodnuvši přijmout různá návrhy týkající se placené dovolené v zemědělství, kterážto otázka byla čtvrtým bodem pořadu sesedání, rozhodnuvši, že tyto návrhy by měly mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne dvacátého šestého června roku tisícího devítistého padesátého druhého tuto úmluvu, která bude označena, jako Úmluva o placená dovolená (zemědělství), 1952:

#### *Článek 1*

Pracující zaměstnaní v zemědělských závodech, jakož i v povoláních, která s nimi souvisí, mají mít každoroční placenou dovolenou po určitém období nepřetržitá služby u téhož zaměstnavatele.

#### *Článek 2*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může svobodně rozhodnout o způsobu, jímž bude zajištěno poskytování placené dovolené v zemědělství.

2. Poskytování placené dovolené v zemědělství může být zajištěno případně kolektivní smlouvou nebo tím, že úprava dovolené bude svěřena zvláštním orgánům.

3. Dovolí-li to způsob, jímž je zajištěno poskytování placené dovolené v zemědělství

- a) je třeba přistoupit k předběžné důkladné konzultaci nejrepresentativnějších organizací zaměstnavatelů a pracujících, pokud existují, u všech ostatních osob, které jsou zvláště kvalifikované v tomto směru svým povoláním nebo svými funkcemi, na něž by příslušný úřad považoval za vhodné se obrátit;
- b) příslušní zaměstnavatelé a pracující se mají podílet na úpravě placené dovolené, nebo být konzultováni nebo mít nárok na slyšení formou a způsobem, které mohou být stanoveny národním zákonodárstvím, avšak v každém případě na základě úplné rovnosti.

### *Článek 3*

Požadované minimální období nepřetržité služby a minimální výše roční placené dovolené jsou stanoveny národním zákonodárstvím, kolektivní smlouvou, rozhodčím výrokem nebo zvláštními orgány pověřenými úpravou placené dovolené v zemědělství nebo jakoukoliv jinou cestou schválenou příslušným úřadem;

### *Článek 4*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může svobodně, po konzultaci nejrepresentativnějších organizací zaměstnavatelů a pracujících, pokud existují, určit závody, zaměstnání a kategorie osob spadajících pod článek 1, na něž se mají vztahovat ustanovení Úmluvy.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může z provádění všech nebo některých ustanovení Úmluvy vyloučit kategorie osob, na něž nelze vztahovat toto ustanovení v důsledku jejich pracovních podmínek, jako jsou například rodinní příslušníci provozovatele, které tento zaměstnává.

### *Článek 5*

Je-li to vhodné, má být v souladu s příslušnými předpisy při úpravě placené dovolené v zemědělství počítáno:

- a) s příznivějším systémem pro mladé pracující, včetně učňů v případech, kdy placená dovolená poskytovaná každoročně dospělým pracujícím není považována za vhodnou pro mladé pracující;
- b) se zvýšením délky placené dovolené podle služebních let;
- c) s poměrnou dovolenou, nebo není-li to možné, s náhradním odškodněním v případě, že doba nepřetržité služby pracujícího mu nedovoluje uplatňovat nárok na celou roční placenou dovolenou, avšak přesahuje minimální dobu určenou příslušnými předpisy;

- d) při poskytování roční placené dovolené mají být vyloučeny oficiální a obvyklé svátky, doba týdenního odpočinku, a v mezích stanovených platnými předpisy, dočasné přestávky v práci, zaviněné zejména nemocí nebo úrazem.

#### *Článek 6*

Každoroční placená dovolená může být rozdělena způsobem, jenž může být stanoven národním zákonodárstvím, kolektivní smlouvou, rozhodčím výrokem nebo zvláštními orgány pověřenými úpravou placené dovolené v zemědělství nebo jakoukoliv jinou cestou schválenou příslušným úřadem.

#### *Článek 7*

1. Každá osoba, která si bere dovolenou podle této Úmluvy, obdrží za celou dobu této dovolené odměnu, která nemá být nižší než obvyklá odměna, anebo odměnu, která může být stanovena podle odstavců 2 a 3 tohoto článku.

2. Odměna, kterou je třeba vyplatit za období dovolené, se vypočítává způsobem stanoveným národním zákonodárstvím, kolektivní smlouvou, rozhodčím výrokem nebo zvláštními orgány, pověřenými úpravou placené dovolené v zemědělství nebo jakoukoliv jinou cestou se souhlasem příslušného úřadu.

3. Když odměna osoby, která si bere dovolenou, obsahuje naturální dávky, může jí být vyplacena na dobu dovolené protihodnota těchto dávek v penězích.

#### *Článek 8*

Jakákoliv dohoda, týkající se zřeknutí se práva na roční placenou dovolenou nebo upuštění od tohoto práva, má být považována za neplatnou.

#### *Článek 9*

Každá osoba, propuštěná bez vlastní viny, má dostat před nastoupením příslušející jí dovolené za každý den dovolené, na niž má nárok podle této Úmluvy, odměnu podle článku 7.

#### *Článek 10*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, se zavazuje, že zajistí vhodný systém inspekce a kontroly k zajištění jejího plnění.

#### *Článek 11*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, má každým rokem zaslat Mezinárodnímu úřadu práce celkovou zprávu, v níž oznámí, jakým způsobem jsou plněna ustanovení Úmluvy. Tato zpráva má obsahovat souhrnné informace o povoláních, kategoriích a přibližném počtu pracujících, na něž se vztahuje tato úprava o délce poskytované dovolené a o jiných zvláště významných opatřeních, týkajících se placené dovolené v zemědělství:

### Článek 12

Formální ratifikace této Úmluvy budou sděleny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zaregistrovány.

### Článek 13

1. Tato Úmluva zavazuje pouze členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž unifikace bude generálním ředitelem zaregistrována.

2. Vstoupí v platnost dvanáct měsíců poté, kdy bude generálním ředitelem zaregistrována ratifikace dvou členských států.

3. Poté tato Úmluva nabude účinnosti pro každý členský stát za dvanáct měsíců po datu, kdy byla zaregistrována Jím provedená ratifikace.

### Článek 14

1. V prohlášeních, jež budou zaslána generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odstavce 2 článku 35 Ústavy mezinárodní organizace práce, mají být uvedena:

- a) území, kde se příslušný členský stát zavazuje dodržovat ustanovení Úmluvy beze změn;
- b) území, kde se zavazuje plnit ustanovení Úmluvy se změnami a v čem spočívají tyto změny;
- c) území, na která nelze aplikovat Úmluvu a v těchto případech důvody, pro které ji nelze aplikovat;
- d) území, pro které si členský stát vyhrazuje rozhodnutí do té doby, než bude proveden podrobnější průzkum situace ohledně těchto území.

2. Závazky uvedené pod písmeny (a) a (b) prvního odstavce tohoto článku jsou považovány za neoddělitelnou součást ratifikace a mají stejné účinky.

3. Každý členský stát se může novým prohlášením vzdát všech nebo části výhrad obsažených v předcházejícím prohlášení podle písmen (b), (c) a (d) prvního odstavce tohoto článku.

4. Každý členský stát může v průběhu období, kdy tato Úmluva může být vypovězena podle ustanovení článku 16, zaslat generálnímu řediteli nové prohlášení, jímž se ve všech směrech mění obsah předcházejícího prohlášení a v němž seznamuje se situací na určených územích.

### Článek 15

1. V prohlášeních zaslaných generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odstavců 4 a 5 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce má být uvedeno, zda ustanovení Úmluvy jsou prováděna se změnami nebo beze změn; jestliže se v prohlášení uvádí, že ustanovení Úmluvy jsou prováděna s výhradou změn, Je třeba uvést, v čem spočívají tyto změny.



2. členský stát nebo členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán se dalším prohlášením mohou vzdát úplně nebo částečně práva dovolávat se změn uvedených v předcházejícím prohlášení.

3. Členský stát nebo členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán mohou během období, kdy Úmluva může být vypovězena podle ustanovení článku 16, zaslat generálnímu řediteli nové prohlášení, jímž se v každém směru mění obsah předcházejícího prohlášení a které seznamuje se situací, pokud jde o provádění této Úmluvy.

#### *Článek 16*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí desetiletého období od data, kdy poprvé vstoupila Úmluva v platnost, a to písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zaregistrováním. Výpověď nabude účinnosti za rok po zaregistrování.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, a který do jednoho roku po uplynutí desetiletého období zmíněného v předcházejícím odstavci nepoužije možnosti vypovězení Úmluvy, kterou mu dává tento článek, bude vázán po dobu dalších deseti let a bude moci vypovědět tuto Úmluvu vždy po uplynutí každého desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

#### *Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, jež mu budou sděleny členskými státy Organizace.

2. Generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, jímž tato Úmluva vstoupí v platnost v dopise, jímž bude členským státům Organizace oznamovat zaregistrování druhé ratifikace, která mu byla sdělena.

#### *Článek 18*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce bude zasílat generálnímu tajemníkovi Spojených národů k účelům registrace podle článku 102 Charty Spojených národů, úplné informace o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, které zaregistroval podle předcházejících článků.

#### *Článek 19*

Po každé, když to bude pokládat za nutné, předloží Správní rada Mezinárodního úřadu práce generální konferenci zprávu o plnění této Úmluvy a prozkoumá, zde je na místě dát na pořad jednání konference otázku její plné nebo částečné revize.

#### *Článek 20*

1. V případě, že by konference přijala novou úmluvu o úplné nebo částečné revizi této Úmluvy, a pokud nová úmluva nestanoví jinak:

- a) ratifikace nové úmluvy o revizi členským státem bude mít za následek, bez ohledu na shora uvedený článek 16, právní účinek okamžitého vypovězení této Úmluvy s výhradou, že nová úmluva o revizi vstoupí v platnost;
- b) od data, kdy nová Úmluva o revizi vstoupí v platnost, přestane být tato Úmluva otevřena k ratifikaci členskými státy.

2. Tato Úmluva zůstane v každém případě v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které ratifikovaly úmluvu o revizi.

#### *Článek 21*

Francouzské a anglické znění textu této Úmluvy mají stejnou platnost.

### **74. ÚMLUVA Č. 103 – ÚMLUVA O OCHRANĚ MATEŘSTVÍ (REVIDOVANÁ), 1952**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, jež byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 4. června 1952 na svém třicátém pátém zasedání,

rozhodnuvši přijmouti různé návrhy týkající se ochrany mateřství, otázky, která je sedmám bodem pořadu zasedání,

rozhodnuvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne dvacátého osmého měsíce června roku tisícího devítistého padesátého druhého tuto úmluvu, která může být označována jako Úmluva o ochraně mateřství (revidovaná) z r. 1952.

#### *Článek 1*

1. Tato Úmluva se vztahuje na ženy zaměstnané v průmyslových podnicích, jakož i na ženy pracující v neprůmyslových a zemědělských zaměstnanců, včetně žen zaměstnaných námezdní prací doma.

2. Pro účely této Úmluvy se výraz "průmyslové podniky" vztahuje na podniky veřejné i soukromé, jakož i na jejich pobočky, a zahrnuje zejména:

- a) doly, lomy a těžební průmysl všeho druhu;
- b) podniky, v nichž jsou výrobky vyráběny, upravovány, čistěny, opravovány, zdobeny, dokončovány, připravovány pro prodej, šrotovány nebo ničeny, nebo v nichž se materiály podrobují přeměně, včetně podniků na stavbu lodí, na výrobu, přeměnu a převod elektřiny a pohonné síly vůbec;
- c) podniky pro stavby a civilní inženýrství, včetně prací stavebních, opravných, údržbářských, přestavby a bourání;
- d) podniky pro dopravu osob nebo zboží ro silnicích; železnicích, moři, vnitrozemských vodách, nebo letecky, včetně manipulace se zbožím v docích, na nábřežích, v přístavištích, skladištích nebo na letištích.

3. Pro účely této Úmluvy se výraz "neprůmyslová zaměstnání" vztahuje na všechna zaměstnání vykonávaná v těchto veřejných nebo soukromých podnicích a službách nebo v souvislosti s jejich provozem:

- a) obchodní závody;
- b) pošty a telekomunikační služby;
- c) závody a administrativní služby, v nichž jsou pracovníci zaměstnání převážně kancelářskou prací;
- d) tiskové podniky;
- e) botely, pensiony, hostince, kluby, kavárny a jiné závody, kde se podává občerstvení;
- f) ústavy, jichž účelem jest ošetřování a léčení nemocných, neduživých, nemanjetných a sirotků;
- g) divadelní a zábavní veřejné podniky;
- h) domácí práce vykonávaná za mzdu v soukromých domácnostech; jakož i na všechna ostatní neprůmyslová zaměstnání, na které se příslušný úřad rozhodne uplatnit ustanovení Úmluvy.

4. Pro účely této Úmluvy se výraz "zemědělská zaměstnání" vztahuje na všechna zaměstnání vykonávaná v zemědělských podnicích, včetně plantáží a velkých industrializovaných zemědělských podniků.

5. Ve všech případech, kdy jsou pochyby, zda se tato Úmluva vztahuje na některý podnik, na některou odbočku podniku nebo na některé zaměstnání, rozhodne tuto otázku příslušný úřad po vyjádření organizací zastupujících zúčastněné zaměstnavatele a pracující, pokud tyto organizace existují.

6. Národní zákonodárství může vyjmout z působnosti této úmluvy podniky, v nichž jsou zaměstnání jen členové zaměstnavatelovy rodiny, tak jak jsou uvedeni v národním zákonodárství.

### *Článek 2*

Pro účely této Úmluvy výraz "žena" označuje každou osobu ženského pohlaví, bez ohledu na věk, národnost, rasu nebo náboženství, provdanou či neprovdanou a výraz "dítě" označuje každé dítě, ať zrozené z manželství či mimo ně.

### *Článek 3*

1. Každá žena, na kterou se vztahuje tato Úmluva, má po předložení lékařského vysvědčení udávajícího předpokládaný den porodu, nárok na mateřskou dovolenou.

2. Délka této dovolené bude nejméně dvanáct týdnů; její část bude povinně vybrána po porodu.

3. Délka dovolené, vybírané povinně po porodu, bude stanovena národním zákonodárstvím, avšak nebude v žádném případě kratší, než šest týdnů; zby-

tek celé mateřské dovolené bude moci být vybrán podle toho, jak stanoví národní zákonodárství, buď před předpokládaným dnem porodu nebo po uplynutí povinné dovolené nebo částečně před předpokládaným dnem porodu a částečně po uplynutí povinné dovolené.

4. Dovolena čerpaná před předpokládaným dnem porodu se prodlužuje o jakoukoliv dobu, která uplyne od dne předpokládaného porodu do dne, kdy k porodu skutečně dojde, a doba trvání dovolené, jež má být povinně vybrána no porodu, nesmí tím být zkrácena.

5. Národní zákonodárství stanoví pro případ nemoci, o níž se lékař vysvědčením prokáže, že byla způsobena těhotenstvím, doplňující dovolenou před porodem, jejíž maximální délka může být určena příslušným úřadem.

6. V případě nemoci, o níž se lékařským vysvědčením prokáže, že byla způsobena porodem, má žena nárok na prodloužení dovolené po porodu, jejíž maximální délka může být určena příslušným úřadem.

#### *Článek 4*

1. Je-li žena na mateřské dovolené podle ustanovení článku 3, má nárok na peněžité dávky a lékařské ošetření.

2. Výše peněžitých dávek bude národním zákonodárstvím stanovena tak, aby stačila na plné a zdravé prospěšné zajištění ženy a jejího dítěte na přiměřené životní úrovni.

3. Lékařské ošetření bude zahrnovat péči poskytovanou diplomovanou porodní asistentkou nebo lékařem před porodem, při porodu a po něm a podle potřeby též nemocniční ošetření; svobodná volba lékař a svobodná volba mezi veřejným nebo soukromým ústavem bude respektována.

4. Peněžité dávky a lékařské ošetření bude poskytováno buď v rámci povinného pojištění nebo z veřejných fondů; v prvním i v druhém případě budou poskytovány plným právem všem ženám, které splňují předepsané podmínky.

5. Ženy, které si nemohou právem činit nárok na dávky, budou za podmíněk, vztahujících se na poskytování existenční podpory mít nárok na přiměřené dávky z fondů sociální pomoci.

6. Kde jsou peněžité dávky, poskytované v rámci povinného sociálního pojištění určovány na základě dřívějšího výdělku, nesmějí představovat méně než dvě třetiny dřívějšího výdělku, braného takto v úvahu pro výpočet dávek.

7. Každý příspěvek, který se má platit v rámci povinného pojištění zajišťujícího dávky v mateřství, a každá daň, vypočítávaná na základě vyplácených mezd a vybíraná na poskytování těchto dávek, musí být placeny podle úhrnného počtu muž a žen, zaměstnaných v příslušných podnicích bez rozdílu pohlaví, a již jsou placeny zaměstnavatelem nebo společně zaměstnavatelem a pracujícími.

8. Zaměstnavatel nebude nikdy osobně ručit za náklady dávek příslušejících ženám, které zaměstnává.

#### *Článek 5*

1. Jestliže žena kojí své dítě, bude oprávněna přerušit za tím účelem práci jednou nebo vícekrát po dobu, jejíž trvání bude určeno národním zákonodárstvím.

2. Přerušování práce za účelem kojení má být započítáváno jako pracovní doba a podle toho odměňováno, řídí-li se tato otázka národním zákonodárstvím; řídí-li se tato otázka kolektivními smlouvami, budou podmínky upraveny příslušnou kolektivní smlouvou.

#### *Článek 6*

Je-li žena na mateřské dovolené podle ustanovení článku 3 této Úmluvy, je nezákonné, aby jí zaměstnavatel dal výpověď během této dovolené anebo tak, že by během ní výpovědní lhůta uplynula.

#### *Článek 7*

1. Každý člen Mezinárodní organizace práce, ratifikující tuto Úmluvu, může původním prohlášením stanovit odchylky od provádění Úmluvy, pokud jde o:

- a) určité skupiny neprůmyslových zaměstnání;
- b) zaměstnání vykonávaná v zemědělských podnicích s výjimkou plantáží;
- c) domácí práci vykonávanou za mzdu v soukromých domácnostech;
- d) ženy zaměstnané námezdní prací doma;
- e) podniky pro námořní dopravu osob i zboží.

2. Kategorie zaměstnání nebo podniků, pro něž se použije ustanovení odstavce 1 tohoto článku, musí být uvedeny v průvodním prohlášení k ratifikaci úmluvy.

3. Každý členský stát, který učinil takové prohlášení, může je kdykoli úplně nebo částečně zrušit pozdějším prohlášením.

4. Každý členský stát, ve kterém jest v platnosti prohlášení učiněné podle odstavce 1 tohoto článku, sdělí každý rok ve zprávě o provádění této Úmluvy stav svého zákonodárství praxe, pokud jde o zaměstnání a podniky, na které se na základě tohoto prohlášení vztahuje odstavec 1, a uvede, do jaké míry provedl nebo hodlá provést Úmluvu, pokud jde o tato zaměstnání a podniky.

5. Po uplynutí období pěti let poté, kdy tato Úmluva nabude platnosti, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží konferenci zvláštní zprávu, týkající se provádění těchto odchylek a obsahující návrhy, které bude považovat za vhodné co do opatření, jež by měla být v tomto směru učiněna.

### Článek 8

Formální ratifikace této Úmluvy budou zasílány generálnímu řediteli i Mezinárodního úřadu práce k registraci.

### Článek 9

1. Tato Úmluva bude závazná jen pro ty členy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace bude registrována u generálního ředitele.

2. Nabude v činnosti dvanáct měsíců poté, kdy budou generálním ředitelem zaregistrovány ratifikace dvou členských států.

3. Dále nabude tato Úmluva účinnosti pro každý členský stát dvanáct měsíců po registraci jeho ratifikace.

### Článek 10

1. Prohlášení, která budou generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce zaslána podle odstavce 2 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce, musí obsahovat údaje o:

- a) území, pro něž se zúčastněný členský stát zavazuje provádět ustanovení Úmluvy beze změny;
- b) území, pro něž se zavazuje provádět ustanovení Úmluvy se změnami, a o podrobnostech těchto změn;
- c) území, na nichž jest Úmluva neproveditelná, a v těchto případech příčiny, pro které je neproveditelná;
- d) území, pro něž si vyhrazuje rozhodnutí až do dalšího prozkoumání stanoviska.

2. Závazky uvedené v bodech (a) a (b) odstavce 1 tohoto článku budou považovány za nedílnou součást ratifikace a budou s ní mít totožné účinky.

3. Každý členský stát může novým prohlášením zrušit zcela nebo zčásti výhrady, obsažené v jeho předchozím prohlášení ve smyslu bodů (b), (c), (d) odstavce 1 tohoto článku.

4. Každý členský stát může v obdobích, ve kterých tato Úmluva může být vypovězena podle ustanovení článku 12, zaslati generálnímu řediteli nové prohlášení, měnící v kterémkoli ohledu znění kteréhokoli prohlášení předchozího a sdělující současné stanovisko ve vztahu k těm územím, jež uvede.

### Článek 11

1. Prohlášení, zasláná generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle odstavce 4 a 5 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce, musí uvést, zda ustanovení Úmluvy budou v území prováděna beze změn nebo se změnami; jestliže prohlášení uvádí, že se ustanovení úmluvy budou provádět se změnami, musí uvést též podrobnosti těchto změn.

2. Členský stát, státy nebo zúčastněné mezinárodní organizace se mohou pozdějším prohlášením zcela nebo zčásti zřítí práva dovolávati se změny, uvedené v předchozím prohlášení.

3. Členský stát, státy nebo zúčastněné mezinárodní organizace, mohou v kterémkoliv období, kdy může být Úmluva vypovězena podle ustanovení článku 12, zaslat generálnímu řediteli prohlášení, měnící v jakémkoli ohledu podmínky prohlášení předchozího a sdělující současné stanovisko provádění této Úmluvy.

#### *Článek 12*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí desíti let ode dne, kdy Úmluva poprvé vstoupila v platnost aktem zasláným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci. Vypovězení nabude účinnosti teprve rok po registraci.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který ve lhůtě jednoho roku po uplynutí období desíti let, uvedeného v předchozím odstavci, neužije práva výpovědi stanoveného tímto článkem, bude vázán na nové období desíti let a bude tak moci vypovědět tuto Úmluvu po uplynutí každého období desíti let za podmínky, stanovených v tomto článku.

#### *Článek 13*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členy Mezinárodní organizace práce o registraci všech ratifikací, prohlášení a výpovědí, které mu členové organizace zašlou.

2. Při notifikaci členům organizace o zaregistrování druhé ratifikace, jež mu bude zaslána, upozorní generální ředitel členy organizace na den, kdy tato Úmluva vstoupí v platnost.

#### *Článek 14*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci podle článku 102 Charty OSN podrobnosti o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích jim zaregistrovaných podle předchozích článků.

#### *Článek 15*

Kdykoli to bude považovat za nutné, předloží Správní rada Mezinárodního úřadu práce Generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a prozkoumá, je-li žádoucí.

#### *Článek 16*

1. Kdyby shromáždění přijalo novou Úmluvu o úplné nebo částečné revizi zcela nebo zčásti pak, neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové úmluvy o revizi, provedená členským státem bude ipso jure znamenat okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na shora zvedený článek 12 s výhradou, že nová úmluva o revizi vstoupí v platnost;
- b) ode dne, kdy nová Úmluva o revizi nabude účinnosti, přestane být tato Úmluva otevřena k ratifikaci členskými státy.

2. Tato Úmluva zůstane však v každém případě účinná ve své nynější formě i ve svém obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, ale neratifikovaly úmluvu o revizi.

### *Článek 17*

Francouzské a anglické znění textu této Úmluvy mají stejnou platnost.

## **75. ÚMLUVA Č. 104 – ÚMLUVA O ODSTRANĚNÍ TRESTNÍCH SANKCÍ (DOMORODÍ PRACOVNÍCI), 1955**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312249:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312249:NO)

## **76. ÚMLUVA Č. 106 – ÚMLUVA O TÝDENNÍM ODPOČINKU V OBCHODU A KANCELÁŘÍCH, 1957**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, Jež byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a jež se tam sešla na svém čtyřicátém zasedání dne 5. června 1957,

rozhodnuvši přijmout různé návrhy týkající se týdenního odpočinku v obchodech a v kancelářích, otázky, které je pátým bodem pořadu zasedání, a rozhodnuvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne dvacátého šestého června roku tisícího devítistého padesátého sedmého následující úmluvu, jež bude označena jako Úmluva o týdenním odpočinku (obchod a kanceláře), 1957:

### *Článek 1*

Pokud nebudou ustanovení této Úmluvy uvedena v účinnost buď péčí oficiálních orgánů pro stanovení mezd, nebo cestou kolektivních smluv či rozhodčích výroků, nebo jakýmkoliv jiným způsobem odpovídajícím národní praxi a vhodným národním podmínkám, mají být provedena cestou národního zákonodárství.

### *Článek 2*

Tato Úmluva se vztahuje na všechny zaměstnance včetně učňů v následujících závodech, institucích nebo správních orgánech, ať veřejných či soukromých:

- a) v obchodních závodech;



- b) v závodech, institucích a správních orgánech, jejichž personál je zaměstnán převážně kancelářskou prací, včetně kanceláří svobodných povolání;
- c) pokud příslušné osoby nejsou zaměstnány v závodech uvedených v článku 3 a nevztahují se na ně národní předpisy nebo jiná ustanovení upravující týdenní odpočinek v průmyslu, v dolech, v dopravě a zemědělství, vztahuje se tato Úmluva též na zaměstnance:
  - i) obchodních oddělení všech ostatních závodů;
  - ii) oddělení všech ostatních závodů, v nichž je personál zaměstnáván převážně kancelářskou prací;
  - iii) závodů, které mají současně obchodní a průmyslový charakter

### *Článek 3*

1. Tato Úmluva se bude vztahovat rovněž na zaměstnance těch z níže uvedených zařízení, které členské státy ratifikující Úmluvu uvedou v prohlášení doprovázejícím jejich ratifikaci, tj.:

- a) závodů, institucí a správních orgánů, poskytujících služby osobního rázu;
- b) pošt a telekomunikačních služeb;
- c) tiskových podniků;
- d) divadelních a veřejných zábavných podniků.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, bude moci zaslati generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce prohlášení, že přijímá závazky vyplývající z Úmluvy pro zařízení uvedená v předcházejícím odstavci, pokud tato zařízení nebyla uvedena v jeho dřívějším prohlášení.

3. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, bude povinen uvádět ve svých ročních zprávách podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, v jaké míře přijímá nebo hodlá přijmout ustanovení Úmluvy, pokud jde o zařízení uvedená v odstavci 1 tohoto článku, jež nejsou zahrnuta do prohlášení učiněného ve smyslu odstavců 1. a 2., a jakých pokroků bylo dosaženo v postupném uplatňování Úmluvy na tyto závody.

### *Článek 4*

1. Bude-li třeba, budou přijata vhodná ustanovení pro odlišení závodů, na něž se vztahuje tato Úmluva, od ostatních závodů.

2. Ve všech případech pochyb, zda se tato Úmluva vztahuje na určitý závod, instituci nebo správní orgán, bude tato otázka rozhodnuta buď příslušným úřadem po poradě s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracujících, pokud existují, nebo jakýmkoli jiným způsobem odpovídajícím národnímu zákonodárství a národní praxi.

### *Článek 5*

Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může vyloučit z působnosti této Úmluvy:

- a) závody, v nichž jsou zaměstnáváni pouze členové rodiny zaměstnavatele, pokud nejsou námezdně pracujícími nebo nemohou být za takové pokládáni;
- b) osoby zaujímající vysoké řídicí postavení.

#### *Článek 6*

1. Všechny osoby, na něž se vztahuje tato Úmluva, budou mít právo, s výhradou odchylek uvedených v následujících člancích, na nepřerušovaný, nejméně 24 hodinový týdenní odpočinek v průběhu každého sedmidenního období.

2. Doba týdenního odpočinku bude pokud možno poskytována současně všem zaměstnancům téhož závodu.

3. Doba týdenního odpočinku se bude pokud možno krýt s tím dnem týdne, který je na základě tradice nebo zvyklostí země nebo oblasti uznáván za den odpočinku.

4. Tradice a zvyklosti náboženských menšin budou v mezích možnosti respektovány.

#### *Článek 7*

1. V případě, kdy povaha práce, povaha služeb poskytovaných závodem, význam obyvatelstva, jemuž jsou služby poskytovány nebo počet zaměstnaných osob neumožňují provádění ustanovení článku 6., budou moci být příslušným úřadem nebo orgánem v každé zemi stanovena opatření za tím účelem, aby stanovené kategorie osob nebo stanovené kategorie závodů zahrnuté do okruhu působnosti této Úmluvy, byly případně podřízeny zvláštnímu režimu týdenního odpočinku

s přihlédnutím ke všem sociálním a hospodářským hlediskům.

2. Osoby, na něž se bude vztahovat tento zvláštní režim, budou mít za každé období 7 dnů právo na odpočinek, jehož celková doba se bude při nejmenším rovnat době stanovené v článku 6.

3. Ustanovení článku 6 se budou vztahovat vždy na personál zaměstnaný v těch úsecích závodu, podléhajícího zvláštnímu režimu, které by podléhaly zmíněným ustanovením v případě, že by byly samostatné.

4. Každá opatření, týkající se provádění ustanovení odstavců 1., 2. a 3. tohoto článku, bude muset být učiněno po poradě s příslušnými reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracujících, pokud existují.

#### *Článek 8*

1. Dočasné úplně nebo částečně odchylky od ustanovení článku 6 a 7 (včetně dočasného zrušení nebo zkrácení odpočinku), mohou být povoleny v každé zemi buď příslušným úřadem, nebo jiným způsobem schváleným příslušným úřadem a odpovídajícím národnímu zákonodárství a národní praxi:

- a) v případě nehody, k níž došlo nebo která hrozí, a v případě vyšší moci nebo naléhavých prací, jež je třeba vykonat na pracovišti, avšak jedině v té míře,

- kteřá je nezbytná k tomu, aby bylo zabráníeno narušení normálního chodu závodu;
- b) v případě mimořádného nahromadění práce v důsledku zvláštních okolností, pokud není možno očekávat od zaměstnavatele, že učiní jiná opatření;
  - c) má-li být znemožněno ztrátě zkáže podléhajícího zboží.

2. Půjde-li o stanovení případů, v nichž budou moci být povoleny dočasné odchylky na základě ustanovení písmen b) a c) předcházejícího odstavce, budou konzultovány příslušné reprezentativní organizace zaměstnavatelů a pracujících, pokud existují.

3. Když bylo použito dočasných odchylek za podmínek uvedených v tomto článku, bude příslušným osobám poskytnut náhradní odpočinek, jehož celková délka se musí při nejmenším rovnat délce minimální doby odpočinku stanovené v článku 6.

#### *Článek 9*

Pokud jsou mzdy stanoveny zákonodárstvím nebo podléhají kontrole správních orgánů, nesmí z plnění ustanovení této Úmluvy vyplývat žádné snížení příjmů osob, na něž se tato Úmluva vztahuje.

#### *Článek 10*

1. Budou přijata vhodná opatření k zajištění řádného plnění pravidel nebo ustanovení týkajících se týdenního odpočinku, a to přiměřenou inspekcí nebo jinými prostředky.

2. V souladu se způsobem provádění ustanovení této Úmluvy, budou přijata potřebná opatření ve formě sankcí, které by zajistily plnění jejich ustanovení.

#### *Článek 11*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, bude ve svých ročních zprávách, jež je povinen předkládat ve smyslu článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, zasílat:

- a) seznamy kategorií osob a kategorií závodů podřízených zvláštnímu režimu týdenního odpočinku, stanovenému v článku 7;
- b) informace o podmínkách, v nichž mohou být přiznány dočasné odchylky na základě ustanovení článku 8.

#### *Článek 12*

Žádné z ustanovení této Úmluvy nemá vliv na zákon, rozhodnutí, obyčej nebo dohodu, které zajišťují příslušným pracujícím lepší podmínky, než jsou podmínky obsažené v úmluvě.

#### *Článek 13*

Provádění ustanovení této Úmluvy bude moci být v každé zemi zastaveno nařízením vlády v případě války nebo v případě událostí, jež představují nebezpečí pro národní bezpečnost.

*Článek 14*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zaregistrovaným.

*Článek 15*

1. Tato Úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikaci zaregistroval generální ředitel.

2. Tato Úmluva vstoupí v platnost dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistroval ratifikace dvou členských států.

3. Poté tato Úmluva nabude účinnosti pro každý členský stát dvanáct měsíců po datu, kdy byla zaregistrována jím provedená ratifikace.

*Článek 16*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí období deseti let od data počátečního vstupu Úmluvy v platnost, a to aktem zaslaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zaregistrovaným. Výpověď nabude účinnosti za rok po jejím zaregistrování.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, a který do jednoho roku po uplynutí desetiletého období zmíněného v předcházejícím odstavci nepoužije možnosti vypovězení stanovené tímto článkem, bude vázán po dobu dalších deseti let a poté bude moci vypovědět tuto Úmluvu po uplynutí každého dalšího desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

*Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o zaregistrování všech ratifikací a výpovědí, jež mu budou sděleny členskými státy Organizace.

2. Při vyrozumívání členských států Organizace o zaregistrování druhé ratifikace, která mu byla udělena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, jimž tato Úmluva vstoupí v platnost.

*Článek 18*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí generálnímu tajemníkovi OSN za účelem zaregistrování podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a všech výpovědích, které zaregistroval v souladu s předcházejícími články.

*Článek 19*

Kdykoli to bude pokládat za nutné, předloží Správní rada Mezinárodního úřadu práce generální konferenci zprávu o plnění této Úmluvy a prozkoumá, zda je žádoucí dát na pořad jednání Konference otázku její celkové nebo částečně revize.

### Článek 20

1. V případě, že by konference přijala novou úmluvu o celkové nebo částečné revizi této Úmluvy, a pokud nová úmluva nestanoví jinak:

- a) ratifikace nové úmluvy o revizi členskými státy bude mít ipso jure za následek okamžité vypovězení této Úmluvy bez ohledu na shora uvedený článek 16, a to s výhradou, že nová úmluva o revizi vstoupí v platnost;
- b) od data vstupu nové úmluvy o revizi v platnost přestane být tato Úmluva otevřena k ratifikaci členskými státy.

2. Tato Úmluva zůstane v každém případě v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly úmluvu o revizi.

### Článek 21

Francouzské a anglické znění této Úmluvy mají stejnou platnost.

## 77. ÚMLUVA Č. 107 – ÚMLUVA O OCHRANĚ A INTEGRACI DOMORODÉHO A OSTATNÍHO KMENOVÉHO A POLOKMENOVÉHO OBYVATELSTVA V NEZÁVISLÝCH ZEMÍCH, 1957

Generální konference Mezinárodní organizace práce, svolaná Správním radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, jež se tam sešla dne 5. června 1957 na svém čtyřicátém zasedání,

rozhodnuvši o přijetí různých návrhů týkajících se ochrany a integrace domorodého a ostatního kmenového a polokmenového obyvatelstva v nezávislých zemích, což je šestým bodem jednacího řádu zasedání, rozhodnuvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy,

majíc na mysli, že Filadelfská deklarace stvrzuje, že všichni lidé mají právo na hmotný vzestup a na duchovní vývoj v podmínkách svobody a důstojnosti, hospodářské jistoty i rovných příležitostí,

majíc na mysli, že v různých nezávislých zemích existuje domorodé a jiné kmenové a polokmenové obyvatelstvo, které ještě není integrováno v národním společenství a jehož sociální, hospodářské nebo kulturní postavení mu zabraňuje v plném užívání práv a výhod, jimž se těší jiné prvky obyvatelstva,

majíc na mysli, že je žádoucí z hlediska humanitního a v zájmu zúčastněných zemí, aby byla podniknuta souvislá opatření ke zlepšení životních a pracovních podmínek tohoto obyvatelstva současnou akcí s přihlédnutím ke všem činitelům, jež mu až dosud bránily v plném podílu na pokroku národního společenství, jehož je součástí,

majíc na mysli, že přijetí všeobecných mezinárodních zásad v této otázce usnadní opatření na ochranu příslušného obyvatelstva, jeho postupnou integraci

v rámci odpovídajícího národního společenství, jakož i zlepšení jeho životních a pracovních podmínek,

poznávajíc, že tyto zásady byly stanoveny ve spolupráci se Spojenými národy, a Organizací OSN pro potraviny a zemědělství, a Organizací OSN pro školství, vědu a kulturu a se Světovou zdravotnickou organizací, a to na vhodné úrovni a v jejich příslušných oblastech, a že se navrhuje hledat další spolupráci v uplatňování a zajišťování těchto zásad,

přijímá dne dvacátého šestého června roku tisícího devítistého padesátého sedmého následující úmluvu, jež může být uváděna jako Úmluva o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1957:

### *Část I. Všeobecné zásady*

1. Tato Úmluva se vztahuje:

- a) na členy kmenového nebo polokmenového obyvatelstva v nezávislých zemích, jejichž sociální a hospodářská úroveň je v méně vyvinutém stádiu než jakého dosáhly ostatní sektory národního společenství a kteří se úplně nebo částečně řídí obyčejí nebo tradicemi, jež jim jsou vlastní nebo zvláštním zákonodárstvím;
- b) na členy kmenového nebo polokmenového obyvatelstva v nezávislých zemích, kteří jsou považováni za domorodce, protože vyšli z řad obyvatel, kteří obývají zemi nebo geografickou oblast, k níž země patří, v období dobytí nebo kolonizace, a kteří bez ohledu na svůj právní status vedou život, který více odpovídá společenským, hospodářským a kulturním řádům onoho období než řádům národa, k němuž patří.

2. Pro účely této Úmluvy jsou slovem “polokmenový“ míněny skupiny a osoby, které i když ztrácejí své kmenové charakteristické znaky, nejsou ještě součástí národního společenství.

3. Domorodé obyvatelstvo a ostatní kmenové a polokmenové obyvatelstvo, uvedené v odst. 1 a 2 tohoto článku, je v následujících člancích uváděno slovy “příslušné obyvatelstvo“.

### *Článek 2*

1. Vládám v první řadě přísluší odpovědnost zavádění koordinovaných a systematických opatření za účelem ochrany příslušného obyvatelstva a jeho postupného začlenění do života příslušných zemí.

2. Tyto akce budou obsahovat opatření, která umožní

- a) tomuto obyvatelstvu požívat v podmínkách rovnosti práv a možností, které národní zákonodárství poskytuje ostatním složkám obyvatelstva;
- b) sociální, hospodářský a kulturní rozvoj tohoto obyvatelstva, jakož i zlepšení jeho životní úrovně;

c) vytvořit možnosti národní integrace s vyloučením všech opatření, která by sledovala umělé přizpůsobování tohoto obyvatelstva.

3. Cílem těchto akcí bude hlavně rozvoj důstojnosti, společenské prospěšnosti a iniciativy jednotlivce.

4. Bude vyloučen násilný postup nebo donucování s cílem začlenit příslušné obyvatelstvo do národního společenství.

#### *Článek 3*

1. Bude třeba učinit opatření k ochraně institucí, osob, majetku a práce příslušného obyvatelstvu tak dlouho, pokud mu jeho společenská, hospodářská a kulturní situace bude bránit podílet se na všeobecně platném zákonodárství země, k níž patří.

2. Bude třeba bdít nad tím, aby tato zvláštní ochranná opatření:

- a) nesloužila k vytváření nebo prodlužování stavu segregace,
- b) platila jen do té doby, dokud existuje potřeba zvláštní ochrany, a jen v tom rozsahu, v jakém tato ochrana je potřebná.

3. Tato zvláštní ochranná opatření nemají v žádném směru poškozovat požívání všeobecných občanských práv bez jakékoli diskriminace.

#### *Článek 4*

Při plnění ustanovení této Úmluvy, týkajících se integrace příslušného obyvatelstva, bude třeba:

- a) brát nutně v úvahu kulturní a náboženské hodnoty a metody společenské kontroly, vhodné pro toto obyvatelstvo, jakož i povahu problémů, které toto obyvatelstvo má z hlediska kolektivního i individuálního, Je-li vystaveno změnám společenského i hospodářského charakteru:
- b) uvědomit si nebezpečí, které může mít za následek rozvrat hodnot a institucí tohoto obyvatelstva, leda že tyto hodnoty a instituce mohou být nahrazeny vhodným způsobem a se souhlasem příslušných skupin;
- c) věnovat se odstranění potíží, které má toto obyvatelstvo při přizpůsobování novým životním a pracovním podmínkám.

#### *Článek 5*

Při plnění ustanovení této Úmluvy, týkající se ochrany a integrace příslušného obyvatelstva, vlády mají:

- a) usilovat o spolupráci tohoto obyvatelstva a jeho zástupců;
- b) umožňovat tomuto obyvatelstvu plné rozvíjení jeho iniciativy;
- c) napomáhat tomuto obyvatelstvu všemi možnými prostředky při rozvoji občanských svobod a vytváření volitelných institucí nebo účasti na těchto institucích.

*Článek 6*

Zlepšení životních a pracovních podmínek příslušného obyvatelstva a Jeho úrovně vzdělání má přednost ve všeobecných programech hospodářského rozvoje oblastí, které obývají. Zvláštní návrhy hospodářského rozvoje těchto oblastí musí být zpracovány tak, aby příznivě ovlivňovaly toto zlepšení.

*Článek 7*

1. Při stanovení práv a povinností příslušného obyvatelstva se musí brát zřetel na jeho zvykové právo.

2. Toto obyvatelstvo si bude moci zachovat ty ze svých obyčejů a institucí, které nejsou neslučitelné s národním právním systémem nebo s cíli integračních programů.

3. Provádění předcházejících odstavců tohoto článku nemůže bránit členům tohoto obyvatelstva, aby požívali podle individuálních schopností práv přiznaných všem občanům země, a aby na sebe brali příslušné závazky.

*Článek 8*

Měrou slučitelnou se zájmy národního společenství a s národním právním systémem:

- a) podle možností mají být používány metody společenské kontroly, které jsou vlastní příslušnému obyvatelstvu k potlačení trestných činů, spáchaných členy tohoto obyvatelstva;
- b) není-li možno využít těchto metod kontroly, musí příslušné úřady a soudy brát v trestních otázkách na zřetel zvyklosti tohoto obyvatelstva.

*Článek 9*

Kromě případů stanovených zákonem pro všechny občany bude zakázáno a zákonem trestáno vyžadovat na členech příslušného obyvatelstva nucené poskytování osobních služeb v jakékoliv formě, a to bez ohledu, zda jsou placeny nebo ne.

*Článek 10*

1. Osoby, které patří k příslušnému obyvatelstvu, mají požívat zvláštní ochrany proti zneužívání ochranné vazby a disponovat právními prostředky k zajištění skutečné ochrany svých základních práv.

2. Jsou-li členům příslušného obyvatelstva ukládány trestní sankce stanovené obecným zákonodárstvím, je třeba brát v úvahu stupeň kulturního rozvoje tohoto obyvatelstva.

3. Je třeba dát přednost metodám převýchovy před vězněním.



## Část II. Půda

### Článek 11

Členům příslušného obyvatelstva bude přiznáno kolektivní nebo individuální vlastnické právo k půdě, kterou tradičně obývají.

### Článek 12

1. Příslušné obyvatelstvo nesmí být přemístěno z území, jež obývá bez svého svobodného souhlasu, s výjimkou případů, kdy to odpovídá národnímu zákonodárství z důvodů národní bezpečnosti, nebo pokud se tak děje v zájmu hospodářského rozvoje země nebo v zájmu zdraví tohoto obyvatelstva.

2. Jestliže v takových případech je přemístění výjimečně nutné, příslušní obyvatelé dostanou půdu, která je při nejmenším stejné kvality, jako bylo ta, kterou měli do té doby, a která jim zajistí upokojení jejich potřeb a jejich příští rozvoj. Existují-li možnosti najít jiné zaměstnání a příslušní obyvatelé dají přednost peněžitému nebo věcnému odškodnění, budou takto odškodněni s výhradou přiměřených záruk.

3. Takto přemístěné osoby musí být plně odškodněny za jakoukoliv ztrátu nebo škodu, která jim tímto přemístěním byla způsobena.

### Článek 13

1. Způsoby přechodu vlastnických práv a práv na užívání půdy, vyplývající z obyčejového práva příslušného obyvatelstva, budou respektovány v rámci národního zákonodárství do té míry, jak to odpovídá potřebám tohoto obyvatelstva, a pokud to nebrání jeho hospodářskému a sociálnímu rozvoji.

2. Budou učiněna opatření, aby osoby, jež nejsou příslušníky obyvatelstva, nemohly zneužít zmíněné obyčeje nebo neznalosti zákona příslušného obyvatelstva k tomu, aby se staly vlastníky nebo uživateli půdy patřící tomuto obyvatelstvu.

### Článek 14

Národní pozemkové programy musí příslušnému obyvatelstvu zajistit stejné podmínky, jaké mají ostatní sektory národního společenství, pokud jde o:

- a) přidělení další půdy, jestliže půda, jíž disponuje toto obyvatelstvo, nestačí k tomu, ab mu zajistila normální existenci nebo aby stačila uživit jeho případný přírůstek;
- b) přidělení potřebných prostředků k zhodnocování půdy, kterou již toto obyvatelstvo vlastní.

## Část III. Nábor a podmínky zaměstnání

### Článek 15

1. Každý členský stát má v mezích svého národního zákonodárství učinit zvláštní opatření, aby pracujícím patřícím k příslušnému obyvatelstvu zajistil

účinnou ochranu, pokud jde o nábor a podmínky zaměstnání do té doby, pokud tito pracující nebudou s to požívat té ochrany, kterou zákon poskytuje pracujícím vůbec.

2. Každý členský stát učiní vše, co je v jeho moci, aby zabránil jakékoliv diskriminaci mezi pracujícími, patřícími k příslušnému obyvatelstvu, a mezi ostatními pracujícími, zejména pokud jde o:

- a) přístup k zaměstnáním, včetně zaměstnání kvalifikovaných;
- b) stejnou odměnu za práci stejné hodnoty;
- c) lékařskou a sociální péči, prevenci a léčení pracovních úrazů a nemocí z povolání, hygienu práce a byty;
- d) právo na sdružování, právo vykonávat svobodně veškerou odborovou činnost, která není v rozporu se zákony, a právo uzavírat kolektivní smlouvy se zaměstnavateli nebo s organizacemi zaměstnavatelů.

#### *Část IV. Odborný výcvik, řemesla a průmysl na venkově*

##### *Článek 16*

Osoby patřící k příslušnému obyvatelstvu mají stejné možnosti odborného výcviku jako ostatní občané.

##### *Článek 17*

1. Neodpovídají-li programy všeobecné odborné výchovy zvláštním potřebám osob patřících k příslušnému obyvatelstvu, vlády mají vytvořit zvláštní systémy výchovy určené pro tyto osoby.

2. Tyto zvláštní systémy výchovy budou založeny na důkladném studiu hospodářského prostředí, stupně kulturního rozvoje a reálných potřeb různých skupin povolání tohoto obyvatelstva; musí umožnit příslušnému obyvatelstvu zejména potřebný výcvik pro výkon povolání, pro něž projevílo tradiční schopnosti.

3. Tyto zvláštní systémy výchovy budou poskytovány tak dlouho, pokud toho bude vyžadovat úroveň kulturního vývoje příslušného obyvatelstva; v pokročilém stádiu procesu integrace budou nahrazeny výchovnými zařízeními, jaká jsou určena pro ostatní obyvatele.

##### *Článek 18*

1. Řemeslo a venkovský průmysl příslušného obyvatelstva budou podporovány jako faktory hospodářského rozvoje tak, aby pomohly obyvatelstvu zvýšit životní úroveň a přizpůsobit se moderním metodám výroby a odbytu zboží.

2. Řemesla a venkovský průmysl budou rozvíjeny tak, aby bylo uchováno kulturní dědictví tohoto obyvatelstva a aby se zlepšily jeho umělecké hodnoty a specifický způsob kulturního projevu.

*Část V. Sociální zabezpečení a zdraví**Článek 19*

Existující soustavy sociálního zabezpečení budou postupně v rámci možnosti rozšířeny tak, aby kryly:

- a) námezdně pracující, kteří patří k tomuto obyvatelstvu;
- b) ostatní osoby, které patří k tomuto obyvatelstvu.

*Článek 20*

1. Vlády nesou odpovědnost za zavedení vhodných zdravotních služeb k dispozici příslušného obyvatelstva.

2. Organizace těchto služeb bude založena na systematickém studiu sociálních, hospodářských a kulturních podmínek příslušného obyvatelstva.

3. Rozvoj těchto služeb bude probíhat ruku v ruce se zaváděním všeobecných opatření na úseku sociálního, hospodářského a kulturního pokroku.

*Část VI. Výchova a informační prostředky**Článek 21*

Budou učiněna opatření, aby členové příslušného obyvatelstva měli zajištěny možnosti přístupu ke vzdělání všech stupňů na zásadě rovnosti s ostatními členy národního společenství.

*Článek 22*

1. Výchovné programy, určené pro příslušné obyvatelstvo, budou přizpůsobeny, pokud jde o metody a techniku, stupni sociální, hospodářské a kulturní integrace tohoto obyvatelstva v rámci národního společenství.

2. Vypracování těchto programů bude zásadně předcházet etnologické studium.

*Článek 23*

1. Vyučování bude poskytnuto dětem patřícím k příslušnému obyvatelstvu, aby se naučily číst a psát ve své mateřštině, nebo není-li to možné, v té řeči, která je nejvíce užívána skupinou, k níž patří.

2. Je třeba zajistit postupný přechod mateřské řeči nebo řeči domorodců k národní řeči nebo k jedné z oficiálních řečí země.

3. V rámci možnosti budou učiněna vhodná opatření, aby byla uchována mateřská řeč nebo řeč domorodců.

*Článek 24*

Cílem školství prvního stupně má být poskytnout dětem patřícím k příslušnému obyvatelstvu všeobecné znalosti a schopnosti, které jim pomohou zařadit se do národního společenství.

*Článek 25*

Bude třeba učinit opatření výchovného charakteru v jiných sektorech národního společenství, zejména v těch, které jsou přímo spjaty s příslušným obyvatelstvem, aby byly odstraněny předsudky, které by uvedené sektory mohly mít vůči tomuto obyvatelstvu

*Článek 26*

1. Vlády učiní opatření, přizpůsobená sociálním a kulturním zvláštnostem příslušného obyvatelstva, s cílem seznámit ho a jeho právy a povinnostmi, zejména pokud jde o práci a sociální služby.

2. Bude-li nutno, budou k tomuto účelu použity písemné překlady a informace, které je třeba ve velkém měřítku rozšiřovat v jazycích tohoto obyvatelstva.

*Část VII. Správa**Článek 27*

1. Vládní orgán, který odpovídá za otázky uvedené v této Úmluvě, má vytvořit nebo rozvíjet instituce, které budou pověřeny prováděním programů, o nichž se zde jedná.

2. Tyto programy budou zahrnovat:

- a) plánování, koordinaci a uskutečňování vhodných opatření, která sledují sociální, hospodářský a kulturní rozvoj tohoto obyvatelstva;
- b) návrh legislativních a jiných opatření příslušným úřadům;
- c) kontrolu plnění těchto opatření.

*Část VIII. Všeobecná ustanovení**Článek 28*

Povaha a účel opatření, která mají být učiněna za účelem provedení této Úmluvy, bude třeba stanovit pružně a se zřetelem ke zvláštním podmínkám každé země.

*Článek 29*

Plnění ustanovení této Úmluvy nebude poškozovat výhody zaručené příslušnému obyvatelstvu ustanoveními jiných úmluv nebo doporučení.

*Článek 30*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a budou jim zaregistrovány.

*Článek 31*

1. Tato Úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikaci generální ředitel zaregistroval.

2. Vstoupí v platnost za dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistroval ratifikace dvou členských států.

3. Poté tato Úmluva nabude účinnosti pro každý členský stát za dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována jím provedená ratifikace.

#### *Článek 32*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí období deseti let ode dne vstupu Úmluvy v platnost, a to písemným sdělením generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jím zaregistrovaným. Výpověď vstoupí v platnost za rok po zaregistrování.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který do jednoho roku po uplynutí deseti-letého období zmíněného v předcházejícím odstavci nepoužije možnosti vypovězení úmluvy, stanovené tímto článkem, bude jí vázán po dobu dalších deseti let a poté bude moci vypovědět tuto Úmluvu po uplynutí každého deseti-letého období za podmínek stanovených v tomto článku.

#### *Článek 33*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, jež mu budou sděleny členskými státy organizace.

2. Při vyrozumívání členských států organizace o zaregistrování druhé ratifikace, která mu byla sdělena, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, jímž tato Úmluva vstoupí v platnost.

#### *Článek 34*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí generálnímu tajemníkovi Spojených národů za účelem registrace podle článku 102 Charty Spojených národů, úplné informace o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval v souladu a předcházejícími články.

#### *Článek 35*

Po každé, kdykoli to bude pokládat za nutné, předloží Správní rada Mezinárodního úřadu práce Generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a prozkoumá, zda je na místě dát na pořad jednání konference otázku její celkové nebo částečné revize.

#### *Článek 35*

1. V případě, že by konference přijala novou úmluvu o celkové nebo částečné revizi této Úmluvy, a pokud nová úmluva nestanoví jinak:

- a) ratifikace nové úmluvy o revizi členským státem bude mít právní účinek okamžitého vypovězení této Úmluvy bez ohledu na shora uvedený článek 32, s výhradou, že nová úmluva o revizi vstoupí v platnost;
- b) od data vstupu nové úmluvy o revizi v platnost přestane být tato úmluva otevřena k ratifikaci členskými státy.

2. Tato Úmluva v každém případě zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, a které neratifikovaly úmluvu o revizi.

### *Článek 37*

Francouzské a anglické znění této Úmluvy mají stejnou platnost.

## **78. ÚMLUVA Č. 109 – ÚMLUVA O MZDÁCH, PRACOVNÍ DOBĚ NA PALUBĚ LODI, POČTU A SLOŽENÍ LODNÍCH POSÁDEK (REVIDOVANÁ), 1958**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

Svolaná do Ženevy Správní radou Mezinárodního úřadu práce, jež se tam sešla na svém čtyřicátém prvním zasedání dne dvacátého devátého dubna 1958, a rozhodnuvši přijmouti návrhy vztahující se ke generální revizi Úmluvy, týkající se mezd, pracovních hodin a stavů posádek (revidované), 1949, což tvoří druhý bod pořadu jednání zasedání,

berouc v úvahu, že tyto návrhy mají mít formu Mezinárodní dohody,

přijímá toho čtrnáctého dne května roku tisícího devítistého padesátého osmého následující Úmluvu, který bude nazývána Úmluva (námořní) o mzdách, pracovních hodinách a početních stavech posádek (revidovaná), 1958:

### *Část I. Všeobecná opatření*

#### *Článek 1*

Nic v této Úmluvě není na újmu jakýchkoliv ustanovení, týkající se mezd, pracovní doby na palubě, nebo početních stavů posádek, stanovených zákonem, rozhodnutím, zvykem, nebo dohodou mezi majiteli lodí a námořníky, které zajišťuje příznivější podmínky pro námořníky, nežli jsou ony, o něž je postaráno touto Úmluvou.

#### *Článek 2*

1. Tato Dohoda se vztahuje na každou loď, ať už ve veřejném či soukromém majetku, která je

- a) Poháněna mechanicky;
- b) Zapsána do námořního rejstříku území, pro které platí Dohoda;
- c) Určena pro přepravu nákladu nebo cestujících z obchodních důvodů; a
- d) Určená pro cesty po moři.
- e) Tato Úmluva se nevztahuje
- f) Na lodě menší tonáže, nežli 500 brutto registrovaných tun;
- g) Dřevěné lodi primitivní konstrukce, jakou jsou dhows a džunky;

- h) Lodi používané pro rybolov nebo k operacím přímo s rybolovem souvisejícím;
- i) Plavidla používaná pro plavbu v ústích řek.

### *Článek 3*

1. Tato Úmluva se vztahuje na každou osobu, která je zaměstnána v jakékoliv funkci na palubě lodi, vyjímaje

- a) Velitele lodi;
- b) Lodivoda, který není členem lodní posádky;
- c) Lékaře;
- d) Zdravotnický personál zaměstnaný výlučně povinnostmi ošetrovatelskými a nemocniční personál;
- e) Duchovního;
- f) Osoby, které plní výlučně výchovatelské úkoly;
- g) Hudebníky;
- h) Osoby, jejichž povinnosti jsou spojeny pouze s nákladem na lodi;
- i) Osoby pracující výhradně na svůj vlastní účet, nebo honorované výlučně podílem na výtěžku či zisku;
- j) Osoby nehonorované za svoje služby nebo odměňované pouze nominálním platem nebo mzdou
- k) Osoby, vyjímaje ony, které jsou ve službách společnosti, pro bezdrátovou telegrafii, které jsou zaměstnány na palubě jiným zaměstnavatelem, nežli je majitel lodi;
- l) Cestující zaměstnance doků (skladištní zaměstnance), kteří nejsou členy lodní posádky;
- m) Osoby zaměstnané lovem velryb, v plující továrně nebo v potravních lodích či jinak za účelem lovu velryb či provádění podobných operací za podmínek řízených zákonodárstvím, nebo opatřeními zvláštních kolektivních velrybářských či podobných úmluv, stanovujících pracovní dobu a jiné služební podmínky dohodnuté organizací námořníků;
- n) Osoby, které nejsou členy lodní posádky (a již pracující podle seznamu, či nikoliv) ale, které jsou zaměstnány, zatím co je loď v přístavu opravami, čištěním, nakládáním, či vykládáním lodi, nebo podobnou prací, či pomocnými pracemi přístavními, údržbovou, hlídáním, či dohledem.

### *Článek 4*

V této úmluvě

- a) Výraz důstojník znamená osobu jinou, nežli je velitel lodi, která je zaspána v seznamu posádky jako důstojník, nebo, která slouží v hodnosti, jež záko-

- nem, kolektivní domluvou, nebo zvyklostí je uznávána za hodnost důstojnickou;
- b) Výraz “podřízený personál“ označuje všechny členy mužstva kromě kapitánů, či důstojníků a zahrnuje zkoušené námořníky;
  - c) Výraz “kvalifikovaný námořník“ znamená jakoukoliv osobou, která podle vnitrostátních zákonů, či není-li takových zákonů nebo nařízení, pak na základě kolektivní dohody, je považována za kompetentní k tomu, aby vykonávala jakoukoliv povinnost, jež může být vyžadována od člena mužstva sloužícího v palubním oddělení, a to jinou, nežli je povinnost příslušníka mužstva vedoucího či specializovaného;
  - d) Výraz “základní plat, nebo mzda“, znamená odměnu důstojníka, nebo člena mužstva, na hotovosti po odečtení výdajů za stravu, odměn za práci přes čas, po odečtení prémie, nebo jakýchkoliv jiných dávek, buď v hotovosti, nebo v naturáliích.

#### *Článek 5*

1. Každý člen ratifikující tuto Úmluvu může pomocí prohlášení připojeného ke své ratifikaci vyloučit ze své ratifikace část II. Úmluvy.

2. S výhradou podmínek jakéhokoliv takového prohlášení budou mítí opatření účasti II. Úmluvy tutéž účinnost jako jiná opatření úmluvy.

3. Každý člen, který činí takové prohlášení, připojí také informaci, udávající základní plat, nebo mzdu za kalendářní měsíc služby kvalifikovaného námořníka zaměstnaného na lodi, na kterou se úmluva vztahuje.

4. Každý člen, jenž činí takové prohlášení, může později pomocí nového prohlášení uvědomiti Generálního ředitele, že přijímá Část II; ode dne registrace takové oznámení generálním ředitelem budou platit ustanovení části II pro dotýčeného člena.

5. Pokud prohlášení učiněné podle paragrafu 1 tohoto článku zůstává v platnosti, pokud jde o částí II., člen může prohlásit, že má v úmyslu přijmout tuto část II. Ve formě Doporučení.

#### *Část II. Mzdy*

#### *Článek 6*

1. Základní plat nebo mzda za kalendářní měsíc služby kvalifikovaného námořníka zaměstnaného na lodi, na kterou se vztahuje tato úmluva, nemá býtí menší, nežli šestnáct liber ve měně Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, nebo šedesát čtyři dolarů ve měně Spojených států amerických či ekvivalent toho v jiné měně.

2. Pokud se týká jakékoliv v nominální hodnotě libry, nebo dolaru, oznámené Mezinárodním měnovým fondem ode dne 29. června 1946, či v případě, že by jakákoliv další taková změna byla ohlášena po přijetí této úmluvy



- a) Minimální základní mzda, předepsaná v paragrafu 1 tohoto článku v termínech měny, vzhledem k níž takové oznámení bylo učiněné, bude upravena tak, aby byla udržena rovnocennost vůči druhé straně;
- b) Úprava bude oznámena generálním ředitelem Mezinárodního úřadu práce členům Mezinárodní organizace práce; a
- c) Minimální základní mzda tak upravená bude závazná pro členy, kteří ratifikovali úmluvu tímto způsobem, jako mzda předepsaná v paragrafu 1 tohoto článku, a bude platit ro každého takového člena nejpozději od počátku druhého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž generální ředitel oznámil změnu členům.

### *Článek 7*

1. V případech lidí, na kterých jsou zaměstnány takové skupiny subalterního mužstva, že vyžadují nezbytně zaměstnání větších skupin mužstva, nežli jinak by bylo nutno, minimální základní plat, nebo mzda kvalifikovaného námořníka budou upraveny tak, aby odpovídaly minimálnímu základnímu platu, nebo mzdě, jak stanoveno přechozím článku.

2. Upravený ekvivalent bude stanoven v souladu se zásadou stejného platu za stejnou práci a náležitě bude brán ohled na

- a) Mimořádný početní stav mužstva takových skupin, které jsou zaměstnány, a
- b) Jakýkoliv vzrůst, nebo pokles výloh vyplývající pro majitele lodí ze zaměstnávání takových skupin mužstva.

3. Odpovídající mzda bude určena kolektivní dohodou mezi organizacemi majitelů lodí a námořníků, jichž se týká, nebo, v případě, že nebude takové úmluvy, pod podmínkou, že Dohoda bude schválena oběma dotyčnými zeměmi, kompetentní autoritou území dotyčné skupiny námořníků.

### *Článek 8*

Jestliže strava není poskytována zdarma, pak minimální základní plat nebo mzda, má být zvýšena obnos, jenž bude určen kolektivní dohodou mezi organizacemi dotyčných majitelů lodí a námořníků, nebo, nebude-li takové dohody, kompetentní autoritou.

### *Článek 9*

1. Sazba, jíž se má užít pro stanovení ekvivalentu v jiné měně minimálního základního platu nebo mzdy, předepsaných v článku 6, má být vyjádřena poměrem mezi nominální hodnotou té měny a nominální hodnotou libry Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, nebo dolaru Spojených států amerických.

2. Bude-li se jednat o měnu člena Mezinárodní organizace práce, který je členem Mezinárodního měnového fondu, nominální hodnotou bude ta hodnota, jež je běžná podle statutu Mezinárodního měnového fondu.

3. Bude-li se jednat o měnu člena Mezinárodní organizace práce, který není členem Mezinárodního měnového fondu, pak nominální hodnotou bude představovat oficiální hodnota kursu (při výměně) vyjádřena v termínech zlata nebo dolaru Spojených států amerických, majících váhu a ryzost platíci 1. července 1944, běžně užívaná pro provádění platů a peněžních přenosů v pravidelných mezinárodních transakcích.

4. Bude-li se jednat o měnu, na kterou nelze použití opatření žádného z předcházejících dvou paragrafů

- a) Sazba, která se použije pro účel tohoto Článku, bude určena dotyčným členem Mezinárodní organizace práce;
- b) Dotyčný člen uvědomí o svém rozhodnutí generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce, který bude ihned informovat ostatní členy, kteří ratifikovali tuto úmluvu;
- c) V době šesti měsíců ode dne, kdy tako informace byla sdělena generálním ředitelem, kterýkoliv člen, jenž ratifikoval úmluvu, může informovat generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce, že vznáší námitky proti rozhodnutí, a generální ředitel bude neprodleně potom informovat dotyčného člena a ostatní členy, kteří ratifikovali úmluvu, a podá o věci zprávu výboru, o němž se hovoří v článku 22;
- d) Předchozí opatření se budou vztahovati na případ jakékoliv změny v rozhodnutí dotyčného člena.

5. Změna v základním platu nebo v základní mzdě, jakožto výsledek změny sazby pro určování ekvivalentu v jiné měně, vstoupí v platnost ne později, nežli na začátku druhého kalendářního měsíce následujícího po tom, v něm změna v příslušných nominálních hodnotách dotyčných měn se stane účinnou.

#### *Článek 10*

Každý člen podnikne nezbytné kroky k tomu, aby:

- a) zajistil prostřednictvím systému dohledu a sankcí, že odměna bude vyplácena ve výši ne menší, nežli jak je požadováno touto úmluvou; a
- b) aby zajistil, aby každá osoba, již bylo zapláceno obnosem menším, nežli je obnos požadovaný touto úmluvou, měla možnost získat obnos, o který jí bylo méně zapláceno, nenákladným a účinným právnickým nebo jiným postupem.

#### *Část III. Pracovní doba na palubě lodi*

#### *Článek 11*

Tato část úmluvy se nevztahuje na:

- a) Právního palubního důstojníka, nebo prvního strojního důstojníka;
- b) Lodního hospodáře;

- c) Jakéhokoliv jiného důstojníka pověřeného službou ne oddělení, který nedrží hlídku;
- d) Osobu zaměstnanou v kancelářském, nebo proviantním oddělení lodi, která:
  - i. koná službu ve vyšší hodnosti, tak, jak bylo definováno kolektivní dohodou mezi organizacemi majitelů lodí a dotyčných námořníků, nebo
  - ii. pracuje převážně na svůj vlastní účet, neb
  - iii. je odměňována pouze na základě komise, nebo hlavně podílem na zisku či výdělku.

### *Článek 12*

V této části úmluvy

- a) Výraz “loď malé plavby“ značí loď výlučně používanou pro cesty, na nichž se nevzdálí více od země, z níž vyjíždí, než blízké přístavy sousedních zemí v zeměpisných hranicích, které:
  - i Jsou jasně specifikované národními zákony, nařízeními, nebo kolektivním ujednáním mezi organizacemi majitelů lodí a námořníků;
  - ii Jsou jednotného rázu, vzhledem k platnosti všech opatření této části úmluvy;
  - iii Byly oznámeny členem, když registroval svoji ratifikaci, přihlášením k ní připojeným, a
  - iv Byly pevně stanoveny po poradě s ostatními dotyčnými členy;
- b) Výraz “loď dálné plavby“ znamená loď jinou, nežli je loď pro obchod na blízkou;
- c) Výraz “osobní loď“ znamená loď, která má povolení (licenci) přepravovat více, nežli dvanáct cestujících;
- d) Výraz “pracovní doba“ znamená čas, během kterého se vyžaduje, na základě nařízení představovaného, od člena posádky, aby pracoval pro loď, nebo majitele.

### *Článek 13*

1. Tento článek se vztahuje na důstojníky a stavy mužstva zaměstnané na palubě, ve strojovně a v oddělení pro bezdrátovou telegrafii na lodích malé plavby.

2. Normální pracovní doba důstojníka, nebo příslušníka subalterního mužstva nemá přesáhnouti

- a) Když loď je na moři, čtyřicet hodin v jakémkoliv období dvou po sobě následujících dnů;
- b) Když loď je v přístavu

- i. O dnu týdenního pracovního klidu taková doba nemá přesáhnouti dvou hodin, jež jsou nutný pro běžnou údržbu a úklid;
  - ii. V jiné dny osm hodin, vyjímaje tam, kde kolektivní úmluva stanovila kratší denní pracovní dobu;
- c) Jedno sto a dvanáct hodin období dvou po sobě následujících týdnů
3. Doba, po kterou se pracovalo nad hranice předepsané v subparagrafech (a) a (b) paragrafu 2, bude považované za přesčas, za který důstojník, nebo mužstvo subalterní bude oprávněno k odměně v souladu s opatřeními článku 18 této úmluvy.
4. Když celkový počet hodin, po které se pracovalo v období dvou po sobě následujících týdnů, vyjímaje hodiny označené za přesčasové, přesahuje jedno sto a dvanáct, pak dotyčný důstojník, nebo dotyčný subalterní mužstvo bude odměněno náhradním volnem v přístavu nebo jinak, jak bude ustanoveno kolektivní úmluvou mezi dotyčnými organizacemi majitelů lodí a námořníků.
5. Vnitrostátní zákony nebo nařízení či kolektivní úmluvy určí, kdy je loď považována za loď na moři, a kdy je považována za loď v přístavu pro účely tohoto článku.

#### *Článek 14*

1. Tento článek se vztahuje na důstojníky a subalterní mužstvo zaměstnané na palubě, ve strojovně a v odděleních pro bezdrátovou telegrafii lodí pro dálkové plavby.
2. Když je loď na moři a ve dnech odplutí a příplutí, normální pracovní hodiny důstojníka nebo subalterního mužstva nemají přesáhnout osm hodin v kterémkoliv dnu.
3. Když je loď v přístavu, normální pracovní hodiny důstojníka, nebo subalterního mužstva nemají přesáhnouti –
- a) O dnu týdenního pracovního klidu doba nemá přesáhnouti dvou hodin, které jsou nutné pro vykonávání rutinních a hygienických povinností;
  - b) O jiných dnech osm hodin, vyjímaje případy, kdy kolektivní dojednání zavedlo menší počet kteréhokoliv dne.
4. Doba, po kterou se pracuje déle, nežli jsou hranice předepsané v předcházejících paragrafech, bude pokládána za přesčas, za který důstojník, nebo subalterní mužstvo bude oprávněné k odškodnění v souladu s patřeními článku 18 této úmluvy.
5. Když celkový počet hodin, po které se pracovalo v období jednoho týdne, vyjímaje hodiny, pokládáné za přesčasové, přesáhne čtyřicet osm, za týden důstojník nebo subalterní mužstvo bude odměněno náhradním volnem v přístavu, nebo jinak podle toho, jak je to stanoveno v kolektivní smlouvě mezi dotyčnými organizacemi majitelů lodí a námořníků.

6. Vnitrostátní zákony, nebo nařízení, či kolektivní smlouvy určí, kdy má být loď pokládána za loď na moři, a kdy má být pokládána za loď v přístavu pro účely tohoto článku

### Článek 15

1. Tento článek se vztahuje na osoby zaměstnané v hospodářském oddělení lodi.

2. V případě že se jedná o loď pro dopravu cestujících, pak normální pracovní hodiny nemají převyšovati

- a) Když je loď na moři a ve dnech odplutí a příplutí deset hodin v jakémkoliv po sobě následujících období čtrnácti hodin;
- b) Když je loď v přístavu
  - i. když jsou cestujících na palubě, deset hodin v kterémkoliv časovém úseku čtrnácti hodin;
  - ii. v jiných případech.

V den, který předchází týdennímu dnu pracovního klidu, pět hodin;

O týdenním dnu pracovního klidu pět hodin pro osoby zaměstnané povinnostmi ve společné jídelně, a ne více, nežli dvě hodiny, které jsou nutné pro vykonávání běžné údržby a úklidu v případě jiných osob;

V kterýkoliv jiný den osm hodin.

3. V případě že loď, o níž běží, není lodí určenou pro dopravu cestujících, pak počet normálních pracovních hodin nemá přesáhnouti:

- a) Když je loď na moři a ve dnech vyplutí a příplutí devět hodin v kterémkoliv časovém úseku třinácti hodin;
- b) Když je loď v přístavu

O týdenním dnu pracovního klidu pět hodin

V den, jenž předchází týdennímu dnu pracovního klidu, šest hodin,

V kterýkoliv jiný den osm hodin v jakémkoliv období dvanácti hodin.

4. Když celkový počet hodin, po kterém se pracuje v období dvou po sobě následujících týdnů, převyšuje jedno sto a dvanáct, pak dotyčný osoba bude odměněna náhradním volnem v přístavu, nebo jinak, podle toho, jak bude stanoveno kolektivní smlouvou mezi dotyčnými organizacemi majitelů lodí a námořníků.

5. Vnitrostátní zákony nebo nařízení či kolektivní smlouvy mezi dotyčnými organizacemi majitelů lodí a námořníků mohou vytvořit zvláštní stanovy pro úpravu pracovních hodin nočních strážců.

### Článek 16

1. Tento článek se vztahuje na důstojníky a subalterní mužstvo zaměstnané v lodích pro obchod na blízku i v lodích pro dálkové plavby.

2. Náhradní volno v přístavu by mělo být předmětem jednání mezi dotyčnými organizace majitelů lodí a námořníků na té základně, že důstojníci a příslušné subalterní mužstvo obdrží v přístavu maximální prakticky možné náhradní volno, a že takové náhradní volno nebude počítáno za dovolenou.

#### *Článek 17*

1. Příslušný úřad může vyjmouti z působnosti této části úmluvy důstojníky, kteří ještě nebyli z této působnosti vyjmuti článkem 11, za těchto podmínek:

- a) Důstojníci musí být oprávněni na základě kolektivní smlouvy k takovým podmínkám zaměstnání, o nichž kompetentní úřad potvrdí, že představují plnou náhradu za nepůsobnost této části úmluvy;
- b) Kolektivní smlouva musila být původně uzavřena před 30 červnem 1946, a úmluva musí být ještě v platnosti, buď přímo, nebo tím, že bude obnovena.

2. Člen, který se odvolává ke stranám (opatřením) paragrafu 1, předloží generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce plně podrobnosti každé takové kolektivní smlouvy a generální ředitel předloží souhrn informací, jež získal, výboru, o němž je řeč v článku 22.

3. Řečený výbor uváží, zdali kolektivní smlouva, o které se mu podává zpráva, předvídá takové podmínky zaměstnání, které představují plné odškodnění za neplatnost (nepůsobnost) této části úmluvy. Každý člen ratifikující úmluvu se zavazuje uvážiti jakékoli poznámky, nebo návrhy předložené výbojem, které se týkají takových dojednání, a dále se zavazuje, že o všech těchto poznámkách nebo návrzích budou uvědoměny organizace majitelů lodí a důstojníků, které představují strany v takových dohodách.

#### *Článek 18*

1. Sazba, nebo sazby na odměňování za práci přesčas budou předepsány vnitrostátními zákony nebo nařízeními či budou pevně stanoveny kolektivní smlouvou, ale v každém případě bude hodinová sazba platu za práci přesčas zvýšena aspoň o 25 % vzhledem k základní hodinové sazbě platu, nebo základní mzdě za hodinu.

2. Kolektivní smlouvy mohou zajistit náhradu v podobě ekvivalentního náhradního volna na místě výplaty v hotovosti, nebo jakýmkoliv jiným způsobem odměny.

#### *Článek 19*

1. Kdykoliv je to možno, soustavné práci přesčas je třeba se vyhnout.
2. Čas, strávený praxí, která je dále uváděna, nemá být zahrnut do normálních pracovních hodin, ani se nemá pokládat za přesčas ve smyslu (pro účel) této části úmluvy:

- a) Práce, kterou velitel lodi považuje za nezbytnou a naléhavou pro bezpečnost lodi, nákladu, nebo osob na palubě;
- b) Práce požadovaná od velitele lodi za účelem poskytnutí pomoci jiným lodím, nebo osobám v nebezpečí;
- c) Přehlídky, cvičení v protipožární obraně a v zacházení se záchrannými čluny, a podobná cvičení toho druhu předepsaná Mezinárodní úmluvou o bezpečnosti lidského života na moři, která v té době platí;
- d) Mimořádná práce vyžadovaná vzhledem k celním formalitám, stanovená polohy lodi, a za účelem konání meteorologických pozorování;
- e) Mimořádný čas, požadovaný normálním střídáním hlídek.

3. Nic v této úmluvě nemá být míněno tak, aby narušovalo právo a povinnost velitele lodi požadovat práce, které považuje za nutné pro bezpečné a účinné řízení plavby lodi, nebo povinnost důstojníka, či subalterního mužstva k vykonání této práce.

#### *Článek 20*

1. Žádná osoba ve věku mladším nežli šestnáct let, nemůže pracovat v noci.

2. Pro účel tohoto článku "noc" znamená časové období alespoň devíti po sobě následujících hodin mezi časem před a po půlnoci, jež bude určeno vnitrostátními zákony nebo nařízeními či kolektivními smlouvami.

#### *Část IV. Početní stav posádky*

#### *Článek 21*

1. Každý loď, na kterou se vztahuje tato úmluva, má být vybavena mužstvem dostatečně a účinně za účelem

- a) Zajištění bezpečnosti života na moři;
- b) Aby se mohla provádět opatření části III. Této úmluvy, a
- c) Aby se zabránilo kladení nadměrných požadavků na mužstvo a aby bylo možno se vyhnouti práci přesčas nebo omeziti ji, pokud je to možné.

2. Každý člen se zavazuje vytvořit nebo se přesvědčit o tom, že na jeho území existuje účinné zařízení pro vyšetřování a urovnání jakéhokoliv spotu nebo stížnosti týkajících se mužstva lodi

3. Představitelé organizací majitelů lodí a námořníků budou se podílet sami nebo za pomoci jiných osob či úřadů na činnosti takového nařízení

#### *Část V. Aplikace úmluvy*

#### *Článek 22*

1. Tato Dohoda se může stát účinnou (a) zákony nebo nařízeními, (b) kolektivními smlouvami mezi majiteli lodí a kombinací, (vyjímaje v tom, o čem

hovoří paragraf 21), nebo (c) kombinací zákonů nebo nařízením a kolektivních smluv mezi majiteli této úmluvy bude možno použití na každou loď registrovanou v území ratifikujícího členu, a na každou osobu zaměstnanou na kterémkoliv takové lodi.

2. Tam, kde bylo provedeno kteréhokoliv opatření této úmluvy pomocí kolektivní smlouvy ve smyslu paragrafu 1 tohoto článku, pak, bez ohledu na cokoliv, co je obsaženo ve článku 10 této úmluvy, nebude požadováno na členu, aby podnikl nějaká opatření ve smyslu článku 10 této úmluvy vzhledem k nařízením úmluvy, jež takto vstoupila v platnost na základě kolektivní smlouvy.

3. Každý člen ratifikující tuto úmluvu dodá generálními řediteli Mezinárodního úřadu práce informaci o tom, jakým způsobem se používá této úmluvy včetně podrobných zpráv o všech kolektivních smlouvách, jež platí, která umožňují uplatnění jakéhokoliv opatření úmluvy.

4. Generální ředitel předloží před řečený výbor souhrn informací, jež získal, jak uvedeno shora v paragrafu 3.

5. Výbor uváží, zda kolektivní smlouvy, o nichž mu byla podána zpráva, umožňují plné uplatnění ustanovení obsažených v úmluvě. Každý člen ratifikující úmluvu se vynasadí uvážit všechny poznámky, nebo návrhy, týkající se používání úmluvy, učiněné výborem a dále se zavazuje uvědomit organizaci majitelů lodí námořníků, které tvoří strany některé z kolektivních smluv, o nichž byla učiněna zmínka v paragrafu 1, o všech poznámkách nebo návrzích shora uvedeného výboru, týkajících se stupně, až do kterého taková ujednání umožňují, aby opatření úmluvy se uplatnila.

### *Článek 23*

1. Každý člen, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje uplatňovat její ustanovení na lodích registrovaných v jeho území a bude, vyjímaje případ, kdy se úmluva uplatňuje pomocí kolektivních smluv, zachovávat v platnosti zákony, nebo nařízení, která:

- a) Stanová odpovědnost, jak majitele lodí, tak velitele lodí vzhledem k úmluvě;
- b) Předpisuje přiměřené pokuty za jakékoliv jejich porušení;
- c) Starají se o dostatečný veřejný dohled, zda se postupuje ve shodě s částí IV. Úmluvy;
- d) Požadují vedení záznamů o opracovaných hodinách, nutných pro účely části III. Úmluvy a o náhradě poskytnuté vzhledem k přesčasovým a nadměrným pracovním hodinám;
- e) Zajišťují pro námořníky tytéž prostředky k vymáhání platů, jež jim patří, s ohledem na náhradu za přesčasové a nadměrné pracovní hodiny, jako jsou ony, jež mají k dispozici pro získání jiných platových nedoplatků



2. Organizace dotyčných majitelů lodí a námořníků mají tak dalece, jak je to možné, býti konsultovány při sestavování osnov všech zákonů nebo nařízení, která mají umožňovat uplatnění této úmluvy.

#### *Článek 24*

Za účelem poskytování vzájemné podpory při uplatňování této úmluvy každý člen, který ratifikuje úmluvu, se zavazuje předepsat kompetentnímu úřadu v každém přístavu svého území, jiného takového člena o jakémkoliv případě, o němž se takový úřad doví, že v něm nebyly plněny požadavky úmluvy na lodě, zaregistrované v území onoho druhého člena.

#### *Část VI. Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 25*

1. Tato úmluva reviduje úmluvu (námořní) o mzdách, pracovních hodinách a stavech posádek, 1946 a 1949.

2. Pro účel článku 28 úmluvy (námořní) o pracovních hodinách, a stavech posádek, 1936, tato úmluva má být považována za úmluvu, jež onu úmluvu reviduje.

#### *Článek 26*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce za účelem registrace.

#### *Článek 27*

1. Tato úmluva bude závazná jen pro ty členy, Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly u generálního ředitele zaregistrovány.

2. Vstoupí v platnost nejdříve šest měsíců ode dne, v němž byly splněny následující podmínky:

- a) Byly zaregistrovány ratifikace devíti z těchto členů: Argentina, Austrálie, Belgie, Brazílie, Kanada, Chile, Čína, Dánsko, Finsko, Francie, Německá spolková republika, Řecko, Indie, Irsko, Itálie, Japonsko, Holandsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Turecko, Svaz Sovětských socialistických republik, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, Spojené Státy americké a Jugoslávie;
- b) Alespoň pět ze členů, jejichž ratifikace byly zaregistrovány, mají ke dnu registrace každý ne méně, nežli jeden milion brutto registrovaných tun lodního prostoru;
- c) Sdružená tonáž lodního prostoru, již mají v době ratifikace členové, jejichž ratifikace byly zaregistrovány, se rovná nebo je vyšší, než patnáct milionů brutto zaregistrovaných tun.

3. Ustanovená předcházejícího paragrafu jsou přijata za účelem usnadnění a umožnění brzké ratifikace úmluvy členskými státy.

4. Když vstoupí úmluva poprvé v platnost, pak vstoupí v platnost pro každého člena šest měsíců po dnu, ve kterém byla její ratifikace zaregistrována.

#### *Článek 28*

1. Člen, který ratifikuje tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí pěti let ode dne, kdy vstoupí úmluva v platnost, a to aktem oznámeným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce za účelem registrace. Taková výpověď vstoupí v platnost teprve po uplynutí jednoho roku ode dne, kdy byla zaregistrována.

2. Každý člen, který ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije během roku následujícího po vypršení období pěti let, o němž byla učiněna zmínka v předcházejícím paragrafu, práva výpovědi, na kterou je pamatováno v tomto článku, bude vázán po další období pěti let, a potom může vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého období pěti let za podmínek určených v tomto článku.

#### *Článek 29*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce uvědomí všechny členy Mezinárodní organizace práce o registraci všechno ratifikací, prohlášení a výpovědi, které mu byly oznámeny členy organizace.

2. Až bude oznamovati členům organizace registraci poslední z ratifikací požadovaných k tomu, aby úmluva nabyla platnosti, generální ředitel upozorní členy organizace na datum, kdy úmluva nabude platnosti.

#### *Článek 30*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu sekretáři Spojených národů za účelem registrace ves hodě s článkem 102 Charty OSN plně podrobnosti o všech ratifikacích, prohlášeních a aktech výpovědi, jež byly jím zaregistrovány v souhlasu a opatřeními předchozích článků.

#### *Článek 31*

Po uplynutí každého období desíti let ode dne, kdy tato úmluva vstoupila v platnost, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží Generální konferenci zprávu o tom, jak se tato úmluva uplatňuje, a bude uvažovati, zda je žádoucí dáti na pořad jednání konference otázku její revize vcelku nebo zčásti.

#### *Článek 32*

1. Kdyby konference přijala novou úmluvu revidující tuto úmluvu vcelku, nebo zčásti, potom, ledaže by úmluva stanovila jinak –

- a) Ratifikace nové revidující úmluvy členem má ipso jure zahrnovati bezprostřední výpověď této úmluvy, nehledě na ustanovení článku 28 nahoře tehdy, až nová revidující úmluva vstoupí v platnost;
- b) Počínaje dnem, kdy nabude platnosti nová revidující úmluva, tato úmluva přestane býti otevřena pro ratifikaci členy.

2. Tato úmluva v každém případě zůstane v platnosti ve své nynější formě a ve svém obsahu pro ty členy, kteří ji ratifikovali, ale neratifikovali revidující úmluvu.

### *Článek 33*

Anglické a francouzské znění textu této úmluvy je stejně platné.

#### **79. ÚMLUVA Č. 110 – ÚMLUVA O PLANTÁŽÍCH, 1958**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312255:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312255:NO)

#### **80. ÚMLUVA Č. 112 – ÚMLUVA O NEJNIŽŠÍM VĚKU (RYBÁŘI), 1959**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312257:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312257:NO)

#### **81. ÚMLUVA Č. 113 – ÚMLUVA O LÉKAŘSKÝCH PROHLÍDKÁCH (RYBÁŘI), 1959**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312258:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312258:NO)

#### **82. ÚMLUVA Č. 114 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH SMLOUVÁCH RYBÁŘŮ, 1959**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312259:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312259:NO)

#### **83. ÚMLUVA 117 – ÚMLUVA O ZÁKLADNÍCH CÍLECH A ÚROVNI SOCIÁLNÍ POLITIKY, 1962**

Generální konference práce, která byla svolána Správní radou mezinárodního úřadu práce do Ženevy, jež se tam sešla dne 6. června 1962 na svém čtyřicátém šestém zasedání rozhodnuvši o přijetí určitých návrhů, týkajících se revise Úmluvy z roku 1947 o sociální politice /nemetropolitní území/, což je desátým

bodem pořadu jednání tohoto zasedání a to zejména z hlediska umožnění její další aplikace a ratifikace pro nezávislé státy

a rozhodnůvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy a majíc na zřeteli, že hospodářský rozvoj musí být základem sociálnímu pokroku a

majíc na zřeteli, že je třeba vynaložit v mezinárodním, regionálním či národním měřítku veškerá úsilí k zajištění finanční a technické pomoci, jež by prospěly zájmům obyvatelstva a majíc na zřeteli, že ve vhodných případech je třeba organizovat mezinárodní, regionální nebo národní akce směřující k vytvoření takových podmínek obchodu, které by podnítily výrobu s vysokým stupněm produktivity

a umožňovaly dosažení slušného stupně životní úrovně, a

majíc na zřeteli, že je třeba učinit všemožná opatření v mezinárodním, regionálním i národním měřítku, jež by podporovala pokrok v takových oblastech, jako jsou veřejné zdravotnictví, bytová péče, výživa, výchova, blaho dětí, postavení žen, pracovní podmínky, odměňování námezdně pracujících i samostatně hospodařících výrobců, ochrana sezónních dělníků, sociální zabezpečení, úroveň veřejných služeb a výroby všeobecně, a

majíc na zřeteli, že je třeba všestranně působit k tomu, aby se lid zajímal a účastnil na přípravě a provádění opatření směřujících k sociálnímu pokroku,

přijímá dvě dvaadvacátého června tisíc devět set šedesát dva tuto úmluvu, která je nazvána Úmluva o sociální politice (o základních cílech a úrovni), 1962 :

### *ČÁST I. VŠEOBECNÉ ZÁSADY*

#### *Článek 1*

1. Všechna politika budiž zaměřena především k blahobytu a rozvoji obyvatelstva a k podpoře jeho snahy o sociální pokrok

2. Všechna politika všeobecnějšího významu budiž řízena s ohledem na její vliv na blaho obyvatelstva.

### *ČÁST II. ZVYŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ*

#### *Článek 2*

Zvyšování životní úrovně budiž pokládáno za hlavní cíl plánování hospodářského rozvoje.

#### *Článek 3*

1. Při plánování hospodářského rozvoje je nutno sladit všechna opatření schopná praktického uskutečnění se zdravým rozvojem společnosti, jíž se to týká.

2. Zejména je třeba se snažit, aby bylo zabráněno rozvratu rodinného života a tradičních sociálních celků, obzvláště:

- a) Intenzivním studiem příčin a následků stěhování obyvatel a vhodnými akcemi, kde toho bude třeba;
- b) Podporou plánování měst a venkova v oblastech, kde hospodářské potřeby vyúsťují v koncentraci obyvatelstva;
- c) Zábranou a odstraňováním přelidnění v městských oblastech;
- d) Zlepšením životních podmínek v zemědělských oblastech a zakládáním vhodných průmyslů v zemědělských oblastech, kde je dostatek pracovních sil.

#### *Článek 4*

Opatření nepředpokládaná příslušnými orgány pro zvýšení produkce a zlepšení životní úrovně zemědělských výrobků, budou zahrnovat:

- a) Odstranění v nejširší možné míře příčin chronické zadluženosti;
- b) Dozor nad zcizováním zemědělcům, za tím účelem, aby se takové případy zcizení omezily pouze na případy, kdy je to v nejvlastnějším zájmu země;
- c) Dozor provádění na základě přiměřených zákonů nebo nařízení nad vlastnictvím a užíváním půdy a zdrojů, aby bylo zajištěno, že budou využívány s přihlédnutím k tradičním zvyklostem v nejvlastnějším zájmu obyvatel země;
- d) Dohled na pachtovní poměry a na pracovní podmínky, aby pachtýřům a zemědělským dělníkům byla zajištěna prakticky nejvyšší možná životní úroveň a spravedlivý podíl na všech vymoženostech plynoucích z pokroku v produktivitě a hladinách cen;
- e) Snížení výrobních a distribučních nákladů všemi proveditelnými prostředky a zejména vytvářením, povzbuzováním a podporou výrobních a spotřebitelských družstev.

#### *Článek 5*

1. Je nutno učiniti opatření k zajištění takových podmínek pro samostatné výrobce a námezdně pracující, aby měli možnost zlepšit si životní úroveň vlastní pílí a aby měli zajištěno udržení minimální životní úrovně zjištění úředním šetřením životních podmínek po předchozí poradě s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců.

2. Při zjišťování minimální životní úrovně je třeba přihlídnouti k takovým základním rodinným potřebám pracujících, jako jsou potraviny a jejich výživná hodnota, bydlení, oděv, léčebná péče a vzdělání.

*ČÍST III. USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE SEZONNÍCH DĚLNÍKŮ**Článek 6*

Pracují-li dělníci za takových podmínek, že žijí vzdálení od svých domovů, musí při stanovení podmínek a výjimek jejich pracovní smlouvy být přihlédnuto k normálním potřebám jejich rodin.

*Článek 7*

V případě, že zdrojů pracovních sil jedné oblasti se přechodně používá ve prospěch jiné oblasti, je třeba učinit opatření k povzbuzení převodu části dělnických mezd a úspor z oblasti využití pracovní síly do oblasti, z které přicházejí.

*Článek 8*

1. Používá-li se zdrojů pracovních sil jednoho státu v oblasti podléhající jiné správě, musí se příslušné úřady států, jichž účelem úpravy záležitostí společného zájmu, který je dán v důsledku provádění ustanovení této úmluvy.

2. V takových dohodách budiž stanoveno, že pracující bude požívat stejné ochrany a výhod jako pracující, kteří mají v oblasti, kde pracují, své trvalé bydliště.

3. V těchto dohodách budiž učiněno opatření umožňující pracujícímu převést část svých mezd a úspor domů.

*Článek 9*

V případech, kdy pracující a jejich rodiny se stěhují z oblasti nižších nákladů do dražších, budiž přihlédnuto k zvýšeným životním nákladům z této změny plynoucím.

*ČÁST IV. ODMĚŇOVÁNÍ PRACUJÍCÍCH A OTÁZKY S TÍM SPOJENÉ**Článek 10*

1. Budiž povzbuzováno svobodné uzavírání kolektivních smluv stanovících minimální mzdy mezi odborovými organizacemi jakožto zástupci pracujících a zaměstnavatelů nebo jejich organizacemi.

2. Tam, kde neexistují přiměřené metody pro stanovení minimálních mezd na základě kolektivních smluv, je nutno učinit nutná opatření, aby bylo možno stanovit minimální mzdy po slyšení zástupců zaměstnavatelů a pracujících, včetně zástupců příslušných organizací, pokud tyto existují.

3. Je třeba učiniti nutná opatření zajišťující, aby jak zaměstnavatelé tak i pracující, jichž se to týká, byli o platných minimálních mzdách informováni, a aby se neplatily nižší mzdy, než je stanoveno v sazbách v případech, kde jich lze použít.

4. Pracující, na kterého se minimální mzdy vztahují a kterému po jejich zavedení byly vypláceny nižší mzdy, budiž oprávněn žádat jejich doplacení

soudní nebo jinou cestou zákonem povolenou s výhradou promlčení lhůty stanovené zákonem nebo jiným nařízením.

### *Článek 11*

1. Je třeba učinit potřebná opatření k zajištění řádné výplaty všech výdělků a požadovat na zaměstnavatelích, aby vedli mzdovou evidenci, vydávali pracujícím potvrzení o výplatě mezd a aby učinili jiná vhodná opatření umožňující nutnou kontrolu.

2. Mzdy nutno zpravidla platit jedině v zákonném oběživu.

3. Mzdy nutno zpravidla platit přímo jednotlivému pracujícímu.

4. Náhrada mzdy nebo její části alkoholem nebo jinými lihovinami za práce vykonání pracujícím budiž zakázáno.

5. Výplatu mezd pracovníkům provádět v hostincích nebo obchodech budiž zakázáno s výjimkou případů, kdy jsou tam zaměstnání.

6. Není-li opačné zvyklosti a příslušné úřady se přesvědčily, že pracující si přejí v této zvyklosti pokračovat, necht' jsou mzdy vypláceny v takových obdobích, která sniží pravděpodobnost zadlužení zaměstnanců.

7. Tvoří-li potraviny, bydlení, oděv a jiné základní potřeby a služby součást odměny za práci, necht' příslušný úřad učiní všechna možná opatření, aby bylo zajištěno, že množství je přiměřené a že jejich peněžní hodnota je řádně vypočtena.

8. Je třeba učiniti všemožná opatření

- a) Aby pracující byli o svých mzdových nárocích informováni;
- b) Aby bylo zabráněno neoprávněným mzdovým srážkám;
- c) Aby byly omezeny srážkové položky ze mzdy za zboží nebo služby tvořící součást pracovní odměny za správnou peněžní hodnotu jim odpovídající.

### *Článek 12*

1. Příslušné úřady necht' vydají o tom, jaké maximální zálohy na plat jsou povoleny a jakým způsobem se mají splácet.

2. Příslušné úřady necht' stanoví horní hranici pro zálohy vyplácené pracujícímu při nástupu zaměstnání; pracujícím nutno jasně vysvětlit výši povolených záloh.

3. Zálohy převyšující horní hranici stanovenou příslušnými úřady budou právně nevymahatelné a nesmějí být v budoucnosti sráženy ze mzdy.

### *Článek 13*

1. Je třeba podporovat dobrovolné formy spojení mezi zaměstnanci i samostatnými výrobci.

2. Je nutno provést všemožná opatření na ochranu zaměstnanců a samostatných výrobců na ochranu proti lichvě zejména akcemi k snížení úrokové saz-

by u půjček, kontrolou činnosti úvěrních ústavů, jakož i podporou zařízení sloužících půjčování peněz k řádným účelům prostřednictvím družstevních záložen nebo prostřednictvím ústavů, které jsou pod dozorem příslušných úřadů.

*ČÁST V. ZRUŠENÍ DISKRIMINACE Z DŮVODŮ RASOVÝCH,  
BARVI PLETI, VYZNÁNÍ, KMENOVÉHO PŘÍSLUŠENSTVÍ  
ČI ČLENSTVÍ V ODBOROVÉ ORGANISACI*

*Článek 14*

1. Cílem politiky budiž zrušení veškeré diskriminace pracujících z důvodů rasových, barvy pleti, pohlaví, vyznání, kmenové příslušnosti či členství v odborové organizaci v otázkách

- a) Pracovního zákonodárství a dohod, které zajišťují stejné hospodářské nakládání všem, kteří ve státě zákonitě pobývají nebo pracují;
- b) Přijetí do veřejného či soukromého zaměstnání;
- c) Podmínek vstupu do zaměstnání a postupu v něm;
- d) Příležitostí k výcviku v povolání;
- e) Pracovních podmínek;
- f) Zdravotních, bezpečnostních a sociálních opatření;
- g) Disciplíny;
- h) Účasti při projednávání kolektivních smluv;
- i) Mzdových tarifů, které mají být stanoveny podle zásady stejné mzdy za práci stejné hodnoty při stejném provozu a v témže podniku.

2. Je nutno učinit všemožné opatření, aby zvýšením mezd dělníků nižších kategorií byly sníženy rozdíly v mzdových sazbách plynoucích z diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, vyznání, příslušenství kmenového či členství v odborové organizaci.

3. Pracujícím přicházejícím za prací z jednoho státu do druhého mohou kromě mzdy být přiznány peněžní či naturální dávky na vyrovnání osobních nebo rodinných výdajů vzniklých z odloučení od domova.

4. Předcházející ustanovení tohoto článku nemají být na újmu těch opatření, která jsou příslušnými úřady považována za nutná nebo žádoucí na ochranu mateřství a pro zabezpečení zdraví, bezpečnosti a sociální péče u pracujících žen.

*ČÁST VI. VZDĚLÁNÍ A VÝCVIK*

*Článek 15*

1. Je nutno učiniti přiměřená opatření v rozsahu za místních podmínek pokud možno maximálním, aby se postupně rozvíjel široký systém školství, výcviku v povolání a učňovství za účelem účinné přípravy dětí a mladistvým obou pohlaví na užitečná povolání.



2. Národní zákonodárství nechť určí věk pro povinnou školní docházku a minimální požadavek věkový a podmínky pro vstup do zaměstnání.

3. Aby obyvatelstvo v dětském věku mohlo využívat existujících školních zařízení a aby rozšíření těchto zařízení nebylo bráněno poptávkou po dětské práci, mělo by zaměstnávání osob školou povinných v oblastech, kde jsou zajištěny školy v přiměřeném počtu pro většinu dětí školního věku být v době vyučování zakázáno.

#### Článek 16

1. Výcvik v nové výrobní technice budiž organizován ve vhodných případech za tím účelem, aby byla zajištěna vysoká produktivita rozvojem kvalifikovaných pracovních sil.

2. Takový výcvik buď organizován příslušnými úřady nebo pod jejich dozorem po slyšení zaměstnavatelských i zaměstnaneckých organizací jak státu, z něhož žáci přicházející, tak i státu, kde se výcvik koná.

### 84. ÚMLUVA Č. 118 – ÚMLUVA O ROVNOSTI NAKLÁDÁNÍ Z CIZINCI A VLASTNÍMI STÁTNÍMI PŘÍSLUŠNÍKY V SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ, 1962

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a která se zde sešla dne 6. června 1962 na svém čtyřicátém šestém zasedání a

rozhodnuvši o přijetí některých návrhů týkajících se rovnosti nakládání s cizinci a státními příslušníky v sociálním zabezpečení, která je pátým bodem pořadu jednání tohoto zasedání a

rozhodnuvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy, přijala dne dvacátého osmého června roku tisíc devět set šedesát dva následující úmluvu, která se bude nazývat Úmluva o rovnosti nakládání (sociální zabezpečení), 1962 :

#### Článek 1

V této úmluvě

- a) pojem „*právní předpisy*“ zahrnuje všechna pravidla týkající se sociálního zabezpečení, jakož i zákony a nařízení;
- b) pojem „*dávky*“ se týká všech dávek, přídavků a důchodů, včetně jakýchkoli doplňků a zvýšení;
- c) pojem „*dávky poskytované podle přechodných úprav*“ znamená buď dávky poskytované osobám, které již překročily předepsaný věk v době, kdy používané právní předpisy vstoupily v platnost, nebo dávky poskytované jako přechodné opatření s přihlédnutím k nastalým událostem nebo k období získanému mimo současné hranice území členského státu;

- d) pojem „*pohřebné*“ znamená jakoukoliv jednorázovou dávku vyplácenou v případě úmrtí;
- e) pojem „*bydliště*“ znamená obvyklé bydliště;
- f) pojem „*stanovený*“ znamená určený národními právními předpisy nebo na jejich základě, jak jsou definovány výše pod písmenem (a);
- g) pojem „*uprchlík*“ má význam, který mu dává článek 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. července 1951;
- h) pojem „*osoba bez státní příslušnosti*“ má význam, který mu dává článek 1 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti z 28. září 1954.

### *Článek 2*

1. Každý členský stát může přijmout závazky z této úmluvy týkající se jednoho nebo více následujících odvětví sociálního zabezpečení, pro něž má zavedeny účinně fungující právní předpisy pokrývající vlastní státní občany na jeho vlastním území:

- a) léčebná péče;
- b) dávky v nemoci;
- c) dávky v mateřství;
- d) dávky v invaliditě;
- e) dávky ve stáří;
- f) dávky pozůstalých;
- g) dávky při pracovních úrazech;
- h) dávky v nezaměstnanosti a
- i) rodinné dávky.

2. Každý členský stát, pro který platí tato úmluva, se podrobí jejím ustanovením, pokud jde o jedno nebo více odvětví sociálního zabezpečení, u kterých přijal závazky Úmluvy.

3. Každý členský stát při své ratifikaci uvede, pro které či která odvětví sociálního zabezpečení přijímá závazky této úmluvy.

4. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může dodatečně oznámit generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, že přijímá závazky Úmluvy ohledně dalšího nebo dalších odvětví sociálního zabezpečení, které při jeho ratifikaci nebyly uvedeny.

5. Opatření uvedená v odstavci 4 tohoto článku budou považována za nedílnou součást ratifikace a mající platnost ratifikace ode dne, kdy byly oznámeny.

6. Pro účely provádění této úmluvy předá každý členský stát, který přijal její závazky ohledně některého odvětví sociálního zabezpečení, pro které právní předpisy stanoví poskytování dávek uvedených níže pod body (a) nebo (b), gene-

rálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce prohlášení označující takové dávky poskytované podle jeho právních předpisů, které jsou považovány za:

- a) dávky odlišné od těch, jejichž poskytnutí závisí buď na přímé finanční účasti chráněných osob nebo jejich zaměstnavatele, nebo na určité době pracovní činnosti; nebo
- b) dávky poskytované na základě přechodných úprav.

7. Prohlášení uvedené v odstavci 6 tohoto článku bude učiněno současně s ratifikací nebo současně s oznámením podle odstavce 4 tohoto článku; pokud jde o právní předpisy přijaté dodatečně, bude prohlášení učiněno během tří měsíců od data přijetí těchto právních předpisů.

### *Článek 3*

1. Každý členský stát, pro který platí tato úmluva, poskytne na svém území občanům kteréhokoliv jiného členského státu, pro který platí tato úmluva, rovné nakládání podle svých právních předpisů jako se svými vlastními občany, a to jak pokud jde o pokrytí, tak i pokud jde o nárok na dávky ve všech odvětvích sociálního zabezpečení, u nichž přijal závazky Úmluvy.

2. V případě pozůstalostních dávek bude rovné nakládání poskytováno také pozůstalým po občanech členského státu, pro který platí tato úmluva, bez ohledu na státní příslušnost těchto pozůstalých.

3. Nic z toho, co je uvedeno v předchozích odstavcích tohoto článku, nezavazuje členský stát, aby ustanovení těchto odstavců o dávkách v určitém odvětví sociálního zabezpečení použil ve vztahu k občanům jiného členského státu, který sice má právní předpisy upravující toto odvětví, ale rovné nakládání občanům prvního členského státu neposkytuje.

### *Článek 4*

1. Rovnost nakládání, pokud jde o poskytování dávek, bude zaručena nezávisle na bydlišti. Nicméně rovnost nakládání ohledně dávek v určitém odvětví sociálního zabezpečení může být podmíněna bydlištěm, jedná-li se o občany členského státu, který podmiňuje poskytování dávek v tomto odvětví bydlištěm na svém území.

2. Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku může být poskytování dávek uvedených v odstavci 6 písmeno a) článku 2 – s výjimkou léčebné péče, nemocenských dávek, dávek při pracovním úrazu a rodinných dávek – podmíněno tím, že oprávněná osoba bydlí na území členského státu, podle jehož právních předpisů dávka náleží, nebo v případě pozůstalého, že zemřelý tam bydlel, po dobu, která nesmí být delší než:

- a) šest měsíců bezprostředně předcházejících uplatnění nároku, jde-li o dávky v mateřství nebo dávky v nezaměstnanosti;

- b) pět po sobě jdoucích let bezprostředně předcházejících uplatnění nároku, jde-li o přiznání dávek v invaliditě, nebo bezprostředně předcházejících úmrtí, jde-li o přiznání dávek pozůstalým;
- c) deset let po dosažení věku 18 let, které mohou zahrnovat pět po sobě jdoucích let bezprostředně předcházejících uplatnění nároku, jde-li o dávky ve stáří.

3. U dávek poskytovaných na základě přechodných úprav mohou být stanoveny zvláštní podmínky.

4. Opatření nezbytná pro zabránění souběhu dávek budou podle potřeby obsažena ve zvláštních ujednáních mezi zúčastněnými členskými státy.

#### *Článek 5*

1. Kromě toho, co je obsaženo v článku 4, každý členský stát, který přijal závazky plynoucí z této úmluvy ohledně jednoho či více odvětví sociálního zabezpečení, zajistí jak svým vlastním občanům, tak i občanům kteréhokoli jiného členského státu, který přijal závazky vyplývající z této úmluvy ohledně jednoho či více stejných odvětví, poskytování invalidních, starobních a pozůstalostních dávek, jakož i pohřebního a důchodů při pracovních úrazech, jestliže bydlí v zahraničí, za předpokladu opatření přijatých za tímto účelem, je-li to nezbytné, ve smyslu článku 8.

2. V případě bydliště v zahraničí může být poskytování dávek v invaliditě, stáří a pozůstalých toho typu, o kterém hovoří článek 2 odstavec 6 písmeno a), podmíněno účastí příslušných členských států v systémech zachování získaných nároků, o nichž pojednává článek 7.

3. Ustanovení tohoto článku se nevztahují na dávky přiznávané podle přechodných úprav.

#### *Článek 6*

Kromě toho, co je obsaženo v článku 4, každý členský stát, který přijal závazky plynoucí z této úmluvy ohledně rodinných dávek, zajistí jak svým vlastním občanům, tak i občanům kteréhokoli jiného členského státu, který v tomto odvětví přijal závazky plynoucí z této úmluvy, poskytování rodinných přídatků na děti bydlící na území kteréhokoliv takového členského státu, a to za podmínek a v mezích ujednaných mezi dotyčnými členskými státy.

#### *Článek 7*

1. Členské státy, pro něž platí tato úmluva, budou za podmínek sjednaných dotyčnými členskými státy podle článku 8 usilovat o účast v systémech zachování získaných nároků a nároků, které jsou podle jejich právních předpisů nabývány občany členských států, pro něž platí tato úmluva, a to ve všech odvětvích sociálního zabezpečení, v nichž dotyčné členské státy přijaly závazky z Úmluvy.

2. Takové systémy mají pro účely získání, zachování a obnovení nároků a pro výpočet dávek zajistit zejména sčítání dob pojištění, zaměstnání nebo bydliště a dob za takové považované.

3. Náklady takto stanovených invalidních, starobních i pozůstalostních dávek ponесou podle ujednání mezi dotýčnými členskými státy buď členské státy společně, nebo členský stát, na jehož území mají poživatelé dávek bydliště.

#### *Článek 8*

Členské státy, pro které platí tato úmluva, mohou plnit své závazky podle ustanovení článků 5 a 7 buď ratifikací Úmluvy o zachování penzijních nároků migrantů z roku 1935, nebo vzájemnou dohodou o provádění ustanovení této úmluvy mezi dvěma jednotlivými členskými státy, anebo uzavřením jakékoli mnohostranné či dvoustranné dohody realizující tyto závazky.

#### *Článek 9*

Ustanovení této úmluvy mohou být pozměněna dohodami mezi jednotlivými členskými státy, které se nedotýkají práv a závazků jiných členských států a obsahují ustanovení o zachování nároků v průběhu nabývání a nároků již získaných za podmínek neměně příznivých, než jsou podmínky stanovené Úmluvou.

#### *Článek 10*

1. Ustanovení této úmluvy se vztahují na uprchlíky a osoby bez státní příslušnosti bez podmínky recipicity.

2. Tato úmluva se nevztahuje na zvláštní systémy pro státní úředníky, zvláštní systémy pro oběti válek nebo na veřejnou pomoc.

3. Tato úmluva nevyžaduje na žádném členském státě, aby její ustanovení používal ve vztahu k osobám, které jsou podle mezinárodních instrumentů vyňaty z jejich národních právních předpisů o sociálním zabezpečení.

#### *Článek 11*

Členské státy, pro které platí tato úmluva, si za účelem usnadnění provádění Úmluvy, jakož i provádění jejich příslušných právních předpisů o sociálním zabezpečení, navzájem poskytnou bezplatnou administrativní pomoc.

#### *Článek 12*

1. Tato úmluva se nevztahuje na dávky splatné před vstupem Úmluvy v platnost pro příslušný členský stát v odvětví sociálního zabezpečení, v jehož rámci se dávka vyplácí.

2. Rozsah, v jakém se tato úmluva vztahuje na dávky způsobené událostmi, které nastaly před jejím vstupem v platnost pro příslušný členský stát v odvětví sociálního zabezpečení, v jehož rámci má dávka nadále vyplácet, bude stanoveno mnohostrannými nebo dvoustrannými dohodami, nebo jestliže neexistují, právními předpisy příslušného členského státu.

*Článek 13*

Tato úmluva nebude považována za revidující žádnou ze stávajících úmluv.

*Článek 14*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu tajemníku Mezinárodní organizace práce k registraci.

*Článek 15*

1. Tato úmluva je závazná pouze pro ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly generálním tajemníkem zaregistrovány.

2. Vstoupí v platnost dvanáct měsíců po datu, kdy generální tajemník zaregistroval ratifikace dvou členských států.

3. Poté pro každý další členský stát vstoupí tato úmluva v platnost 12 měsíců od data, kdy byla zaregistrována jeho ratifikace.

*Článek 16*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy vstoupila Úmluva poprvé v platnost, sdělením generálnímu řediteli Mezinárodní organizace práce, který jej zaregistruje. Taková výpověď nenabude účinnosti až do jednoho roku po datu, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let uvedených v předchozím odstavci, bude vázán Úmluvou po další období deseti let a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací a výpovědí, které mu byly členskými státy Organizace sděleny.

2. Při oznámení členským státům Organizace o registraci druhé ratifikační listiny, která mu byla předána, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, ke kterému Úmluva vstoupí v platnost.

*Článek 18*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 19*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce v době, kdy to bude považovat za nutné, předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkou-

má, zda je účelné předložit na pořad jednání Konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### *Článek 20*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu, pak, neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na výše uvedené ustanovení článku 16, jakmile nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však v každém případě zůstane v platnosti ve své aktuální formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, avšak neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 21*

Anglické a francouzské znění textu této úmluvy mají stejnou platnost.

### **85. ÚMLUVA Č. 119 – ÚMLUVA O ZABEZPEČENÍ STROJŮ, 1963**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 5. června 1963 na svém 47. zasedání,

rozhodnuvši přijmout různé návrhy týkající se prodeje, pronájmu a užívání strojů nevybaveného vhodným zabezpečovacím zařízením, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 25. června 1963 tuto úmluvu, která bude označována jako úmluva o zabezpečení strojů, 1963:

#### *Část 1. Všeobecná ustanovení*

##### *Článek 1*

1. Všechny silou poháněné stroje, novo nebo již použité, budou považovány za stroje pro účely provádění této úmluvy.

2. Příslušný organ v každé zemi stanoví, zda a do jaké míry stroje nové nebo již použité, poháněné ruční silou, představují nebezpečí tělesného poškození pro pracovníka a mají být pokládány za stroje pro účely provádění této úmluvy, takoví rozhodnutí budou učiněna po projednání se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků. Podnět k projednání nože může dát kterákoli z takových organizací.

3. Ustanovení této úmluvy:

- a) se vztahují na silniční a kolejová vozidla, pokud jsou v pohybu, jen pokud jde o bezpečnost řidiče nebo řidičů;
- b) se vztahují na pohyblivé zemědělské stroje, jen pokud jde o bezpečnost pracovníků, jejichž zaměstnání souvisí s takovými stroji.

## *Část II. Prodej, pronájem, jiný převod a vystavování*

### *Článek 2*

1. Prodej a pronájem strojů, jejichž nebezpečné součásti uvedená v odstavcích 3 a 4 tohoto článku nejsou vybaveny vhodným ochranným zařízením, mají být zakázány vnitrostátními právními předpisy nebo jim má být zabráněno jinými stejně účinnými opatřeními.

2. Převod jiným způsobem a vystavování strojů, jejichž nebezpečné součásti uvedená v odstavci 3 a 4 tohoto článku nejsou vybaveny vhodným ochranným zařízením, mají být zakázány vnitrostátními právními předpisy v rozsahu stanoveném příslušným orgánem nebo jim má být zabráněno jinými stejně účinnými opatřeními. Přechodné odstranění ochranných zařízení během vystavení strojů při jejich předvádění se však nebude pokládat za porušení tohoto ustanovení pod podmínkou, že budou předem učiněna vhodná opatření, aby se zabránilo ohrožení osob.

3. Všechny spojovací a stavící šrouby, klíny a v rozsahu stanoveném příslušným orgánem jiné vyčnívající části kterékoli pohyblivé součásti stroje, které by rovněž mohly ohrožovat osoby, jež přicházejí do styku s těmito součástmi, pokud jsou v pohybu, mají být konstruovány, zapuštěny nebo chráněny tak, aby se předešlo ohrožení.

4. Všechny setrvačníky, ozubená soukolí, kuželové a válcové třecí pohony, vačky, řemenice, hnací řemeny, řetězy, pastorky, šneková pohony, kliková páky, smykadla a v rozsahu stanoveném příslušným orgánem hřídelová vedení (včetně konců hřídelů) a jiná převodová zařízení, která by rovněž mohla ohrožovat osoby, jež přicházejí do styku s těmito součástmi, pokud jsou v pohybu, mají být konstruovány nebo chráněny tak, aby se předešlo ohrožení. Ovládání stroje má být konstruováno nebo chráněno tak, aby se předešlo každému nebezpečí.

### *Článek 3*

1. Ustanovení článku 2 se nevztahuje na stroje nebo jejich nebezpečné součásti, vymezené v uvedeném článku, které:

- a) jsou v důsledku své konstrukce stejně bezpečné, jako kdyby byly opatřeny přiměřenými ochrannými zařízeními;
- b) jsou určeny k tomu, aby byly instalovány nebo umístěny tak, že v důsledku své instalace nebo umístění jsou stejně bezpečné, jako kdyby byly opatřeny příslušnými ochrannými zařízeními.



2. Zákaz prodeje, pronájmu, jiného převodu nebo vystavování strojů stanovený v odstavcích 1 a 2 článku 2 se nevztahuje na stroje konstruované tak, že není plně vyhověno požadavkům, odstavců 3 a 4 uvedeného článku při údržbě, mazání, výměně pohyblivých součástí a seřizování, jestliže taková úkony mohou být provedeny v souladu s přijatými bezpečnostními normami.

3. Ustanovení článku 2 nebrání prodeji nebo jinému převodu strojů pro účely jejich uskladnění, odevzdání do starého železa nebo do opravy, avšak takové stroje nesmí být prodávány, pronajímány, převáděny jakýmkoli jiným způsobem nebo vystavovány po uskladnění nebo opravě, leč by byly

#### *Článek 4*

Povinnost zajistit soulad s ustanoveními článku 2 má osoba prodávající, pronajímající, jinak provádějící stroj nebo jej vystavující a ve vhodných případech podle vnitrostátních právních předpisů Jejich příslušní zástupci. Stejnou povinnost má výrobce, který prodává, pronajímá, jinak převádí nebo vyhotovuje stroje.

#### *Článek 5*

1. Každý členský stát může stanovit dočasnou výjimku z ustanovení článku 2.
2. Podmínky pro takovou výjimku a doba, po kterou se dočasně povoluje a jež nesmí přesáhnout tři roky ode dne, kdy úmluva nabyla účinnosti pro zúčastněný členský stát, musí být stanoveny vnitrostátními právními předpisy nebo jinými stejně účinnými opatřeními.
3. Při provádění tohoto článku se příslušný orgán má radit se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a popřípadě i s organizacemi výrobců.

### *Část III. Používání*

#### *Článek 6*

1. Vnitrostátními právními předpisy musí být zakázáno užívat stroje, jehož některá nebezpečná součást včetně operační zóny je bez vhodných ochranných zařízení, nebo mu musí být zabráněno jinými stejně účinnými opatřeními.
2. Stroje musí být tak zabezpečeny, aby bylo zajištěno, že nebudou porušeny vnitrostátní předpisy a normy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

#### *Článek 7*

Je povinnosti zaměstnavatele zajistit soulad s ustanoveními článku 6.

#### *Článek 8*

1. Ustanovení článku 6 se nevztahují na stroje nebo jejich součásti, které vzhledem ke své konstrukci, instalování nebo umístění jsou tak bezpečná, jako kdyby byly zajištěny vhodným ochranným zařízením.

2. Ustanovení článku 6 a článku 11 nebrání údržbě, mazání, výměně pohyblivých součástí nebo seřizování strojů nebo jejich částí, prováděnému v souladu s obvyklými bezpečnostními normami.

#### *Článek 9*

1. Každý členský stát může stanovit dočasnou výjimku z ustanovení článku 6.

2. Podmínky pro takovou výjimku a doba, po kterou se dočasně povoluje a jež nesmí přesáhnout tři roky ode dne, kdy úmluva nabyla účinnosti pro zúčastněný členský stát, musí být stanoveny vnitrostátními právními předpisy nebo jinými stejně účinnými opatřeními.

3. Při provádění tohoto článku se příslušný orgán má radit se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 10*

1. Zaměstnavatel má učinit opatření, aby pracovníci byli seznámeni s vnitrostátními právními předpisy o zabezpečení strojů, a má je vhodným způsobem poučit o nebezpečích spojených s užíváním strojů a o opatrnosti, již je třeba zachovávat při zacházení s nimi.

2. Zaměstnavatel má vytvořit a udržovat takové podmínky pracovního prostředí, aby nebyli ohrožováni pracovníci zaměstnaní u strojů, na něž se vztahuje tato úmluva.

#### *Článek 11*

1. Žádný pracovník nesmí užívat žádného stroje, není-li na svém místě ochranné zařízení, jímž je stroj opatřen. Na žádném pracovníkovi se nesmí požadovat, aby užíval nějakého stroje, není-li na svém místě ochranné zařízení, jímž je stroj opatřen.

2. Žádný pracovník nesmí odstranit ochranné zařízení, jímž je opatřen stroj, jehož užívá. Ochranné zařízení, jímž je opatřen stroj, jehož má pracovník užít, nesmí být zbaveno účinností.

#### *Článek 12*

Ratifikace této úmluvy se nedotýká práv pracovníků, jež pro ně plynou z vnitrostátních právních předpisů o sociálním zabezpečení nebo o sociálním pojištění.

#### *Článek 13*

Ustanovení této části úmluvy o povinnostech zaměstnavatelů a pracovníků se vztahují, pokud tak rozhodne příslušný orgán a v rozsahu, který stanoví, na nezávislé pracovníky.

#### *Článek 14*

Výraz "zaměstnavatel" pro účely této části úmluvy značí rovněž zástupce zaměstnavatele, pokud tak stanoví vnitrostátní právní předpisy.

*Část IV. Provádění ustanovení**Článek 15*

1. Je třeba učinit všechna potřebná opatření, včetně vhodného trestního postihu, aby bylo zajištěno účinné provádění ustanovení této úmluvy.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje, že pověří vhodnou inspekční službu dozorem nad prováděním jejích ustanovení nebo že se bude přesvědčovat, že se provádí vhodné inspekce.

*Článek 16*

Všechny vnitrostátní právní předpisy, které uplatňují ustanovení této úmluvy, mají být vypracovány příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, popřípadě s organizacemi výrobců.

*Část V. Rozsah působnosti**Článek 17*

1. Ustanovení této úmluvy se vztahují na všechna odvětví hospodářské činnosti, pokud členský stát, ratifikující úmluvu, nestanoví její omezenější provádění prohlášením připojeným ke své ratifikaci.

2. V případě prohlášení, které omezuje provádění ustanovení této úmluvy,
- a) ustanovení úmluvy se musí přinejmenším vztahovat na podniky nebo na odvětví hospodářské činnosti, ohledně nichž příslušný úřad po projednání s inspekcí práce a se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků stanoví, že ve velkém rozsahu používají stroje; podnět k takovému projednání může dát kterákoli z uvedených organizací;
  - b) členský stát uvede ve svých zprávách podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, jakého pokroku bylo dosaženo za účelem širšího provádění ustanovení této úmluvy.

3. Každý členský stát, který učinil prohlášení podle odstavce 1 tohoto článku, může ho kdykoli úplně nebo částečně odvolat pozdějším prohlášením.

*Část VI. Závěrečná ustanovení**Článek 18*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 19*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od dat, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 20*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 21*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 22*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 23*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dat na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 24*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 20, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovali a které neratifikovali revidující úmluvu.

## Článek 25

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 86. ÚMLUVA Č. 121 – ÚMLUVA O DÁVKÁCH PŘI PRACOVNÍCH ÚRAZECH, 1964

Generální konference Mezinárodní organizace práce, jež byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a která se tam sešla na svém čtyřicátém osmém zasedání 17. června 1964, rozhodnuvši o různých návrzích, týkajících se poskytování dávek v případě pracovních úrazů a nemocí z povolání, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání a rozhodnuvši, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní Úmluvy, přijímá dne osmého července roku tisíc devítistého šedesátého čtvrtého tuto Úmluvu, která může být označována jako Úmluva o dávkách z pracovního úrazu z r. 1964:

### Článek 1

V této Úmluvě:

- a) výraz "zákonodárství" zahrnuje všechny předpisy zákona o sociálním zabezpečení, zákonná ustanovení a vyhlášky;
- b) výraz "předepsaný" se rozumí stanovený zákonnými předpisy nebo z nich vyplývající;
- c) výraz "průmyslový podnik" zahrnuje všechny podniky v těchto hospodářských odvětvích: dolování uhlí a nerostů, výroba, výstavba, výroba elektřiny, plynu, úprava vody a poskytování sanitárních služeb, doprava, skladování a spoje;
- d) výraz "závislý" se vztahuje na stav závislosti, o kterém se předpokládá, že existuje v předepsaných případech;
- e) pojem "závislé dítě" zahrnuje

1. Dítě, které je ještě povinné školou, nebo mladší 15 let podle toho, co je vyšší, a

2. Dítě, které je starší než předepsaný věk, uvedený v odst. 1. a které je v učení nebo studuje, trpí chronickou chorobou, nebo poškození, jež mu znemožňuje jakoukoli výdělečnou činnost a to za podmínek stanovených zákonnými předpisy za předpokladu, že tento požadavek je splněn tam, kde předpisy definují pojem nezávislého dítěte tak, že obsahuje i děti vyššího věku, než je uvedeno v odst. 1.

### Článek 2

1. Člen, jehož hospodářské a léčebné prostředky nejsou dostatečně rozvinuty, může prohlášením při ratifikaci získat dočasné vynětí z některých povinností, s odvoláním na tyto články: Článek 5, Článek 9, odst. 3., věta b), Článek

12, Článek 15. odst. 2., a Článek 18 odst. 3. Každé takové přihlášení bude obsahovat důvody pro vynětí z příslušných povinností.

2. Každý člen, který podal prohlášení podle odst. 1 tohoto článku, uvede ve své zprávě o aplikaci této Úmluvy podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, s ohledem na příslušné výjimky

- a) že důvod pro vynětí dosud trvá; nebo
- b) že ke stanovenému datu nárok na vynětí zaniká.

### Článek 3

1. Každý člen, který ratifikuje tuto Úmluvu, může prohlášením při ratifikaci vyjmout z aplikace Úmluvy

- a) námořníky včetně rybářů,
- b) veřejné zaměstnance, pokud tyto kategorie jsou kryty zvláštními systémy, z nichž se poskytují dávky, rovnající se alespoň těm, jež stanoví Úmluva.

2. Kde vstoupilo v platnost prohlášení podle odst. 1 tohoto článku, může člen vyjmout osoby náležející ke kategorii, nebo kategoriím vyňatým z aplikace Úmluvy vzhledem k počtu zaměstnanců, počítá-li se % zaměstnanců podle odst. 2. věta a) článku 4 a Článek 5.

3. Kterýkoliv člen, který podal prohlášení podle odst. 1 tohoto článku, může později uvědomit generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce, že přijímá závazky této Úmluvy i pro kategorii nebo kategorie, jež byly vyloučeny v době ratifikace.

### Článek 4

1. Vnitrostátní zákonodárství upravující poskytování dávek v případech pracovního úrazu se má vytahovat na všechny zaměstnance včetně učňů ve veřejném i soukromém sektoru včetně družstev, a v případě smrti živitele rodiny na předepsané kategorie poživatelů dávek.

2. Každý člen může učinit tyto výjimky, považuje-li to za nutné pokud jde o
- a) osoby, jejichž zaměstnání má příležitostnou povahu a které byly zaměstnány jinak, než pro zaměstnavatelův obchod nebo podnik;
  - b) domácí dělníky; a
  - c) členy rodiny zaměstnavatele, žijící v jeho domácnosti a pracujících pro něho,
  - d) jiné kategorie zaměstnanců, jejichž počet nepřesáhne 10 % všech zaměstnanců, jiné, než ty, kteří byli vyňati podle věty a) až c).

### Článek 5

Tam, kde vstoupilo v platnost prohlášení z Čl. 2, může být omezena aplikace vnitrostátních předpisů, vztahujících se na poskytování dávek v případech pracovních úrazů, na předepsané kategorie zaměstnanců, jejichž počet nesmí být

nižší než 75 % všech zaměstnanců průmyslových podniků a v případě smrti živatele předepsaných kategorií poživatelů důchodů.

#### Článek 6

Jako důsledek pracovního úrazu budou kryty tyto stavy:

- a) úmrtí;
- b) neschopnost k práci a v důsledku toho ztráta výdělku tak, jak to je definováno vnitrostátním zákonodárstvím;
- c) úplná ztráta pracovní schopnosti, nebo částečná ztráta, přesahující předepsaný stupeň, je-li pravděpodobné, že tato úplná nebo částečná ztráta bude trvalá, nebo odpovídající snížené tělesné schopnosti;
- d) ztráta podpory utrpěná předepsanými kategoriemi poživatelů důchodů v důsledku smrti živatele rodiny.

#### Článek 7

1. Každý člen stanoví definici "pracovního úrazu" včetně podmínek, za kterých se úraz považuje za pracovní úraz a pojem pracovního úrazu přesně specifikuje ve své zprávě přiložené v aplikaci Úmluvy podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce.

2. Tam, kde jsou pracovní úrazy kryty jinými systémy sociálního zabezpečení a tyto systémy poskytují v případě pracovního úrazu dávky, jež se alespoň rovnají dávkám požadovaným Úmluvou, není třeba činit zvláštní opatření pro definování úrazu pro účely definice "pracovní úraz".

#### Článek 8

Každý člen

- a) sestaví seznam nemocí, obsahujících alespoň nemoci uvedené v tabulce 1 této Úmluvy, jež budou za předepsaných podmínek považovány za nemoci z povolení; nebo
- b) zahrne do svého zákonodárství obecnou definici nemoci z povolání, jež bude dostatečně široká, aby zahrnovala alespoň ty nemoci, jež jsou uvedeny v tabulce č. 1 této Úmluvy; nebo
- c) sestaví seznam nemocí, podle věty a), který bude doplněn obecnou definicí nemoci z povolání, nebo jinými opatřeními, jimiž se stanoví pracovní původ nemocí neuvedených v seznamu anebo projevujících se za podmínek jiných, než předepsaných.

#### Článek 9

1. Každý člen zajistí zabezpečeným osobám, na něž se vztahují předepsané podmínky, poskytování těchto dávek:

- a) ve smrtelných případech léčebnou péčí a s tím související dávky;
- b) peněžité dávky v případech stavů uvedených v článku 6 věta b, c), d).

2. Nárok na dávky nemá být podmíněn délkou zaměstnání, délkou pojištění, nebo placením pojišťovacích příspěvků; čekací doba může být předepsána v případech nemocí z povolání.

3. Dávky se poskytují po celou dobu trvání pojistného případu. V případě pracovní neschopnosti peněžité dávky nemusí však být vypláceny po dobu prvních 3 dnů -

- a) tam, kde zákonodárství člena stanoví v době, kdy Úmluva vstupuje v účinnost čekací dobu a tím, že člen ve své zprávě o aplikaci Úmluvy podávané podle článku 22 Ústavy mezinárodní organizace práce prohlásí, za důvody uvedené v tomto ustanovení trvají; nebo
- b) tam, kde je v platnosti prohlášení podle článku 2.

#### *Článek 10*

1. Léčebná péče a příslušné dávky v případech poúrazového stavu zahrnují,

- a) péči praktického lékaře specialisty v nemocnicích i mimo nemocnice, jakož i návštěvy lékaře v bytě;
- b) ošetření chrupu;
- c) ošetřování zdravotnickým personálem doma, v nemocnici nebo v jiných léčebných zařízeních;
- d) pobyt v nemocnicích, sanatoriích, nebo jiných léčebných institucích;
- e) úhrada léku, léčebných chirurgických nebo zubolékařských pomůcek a protetik, včetně jejich údržby a obnovy a poskytování brýlí;
- f) ošetřování příslušníky jiných povolání, která zákon uznává za příbuzná povolání lékařskému, pod dohledem lékaře nebo zubního lékaře;
- g) kde je to možné, poskytování následující péče:
  - 1. První pomoc při volném úrazu;
  - 2. Dodatečné ošetření po úrazu, který je malý a nezpůsobil přerušení práce.

3. Dávky poskytované podle odst. 1 tohoto článku se poskytují s využitím všech vhodných prostředků, aby se zachoval, obnovil nebo tam, kde to není možné, zlepšil zdravotní stav a pracovní způsobilost osoby, jež utrpěla úraz a aby byly uspokojeny její osobní potřeby.

#### *Článek 11*

1. Každý člen, který poskytuje léčebnou péči a s ní spojené dávky v rámci všeobecného nemocenského pojištění nebo soustavy léčebné péče pro zaměstnance, může ve svém zákonodárství uvést, že tato péče bude poskytována osobám, které utrpěly pracovní úraz jako všem ostatním osobám, jež mají na léčebnou péči nárok, jestliže to nebude na újmu osobám postiženým pracovním úrazem.



2. Každý člen, který poskytuje léčebnou péči a s ní spojené dávky na základě finanční úhrady nákladů, může ve svém zákonodárství stanovit speciální pravidla pro případ, kdy rozsah trvání nebo náklady na tuto péči přesahují určité hranice a to za předpokladu, že takováto pravidla nebudou v nesouladu s odst. 2 Čl. 10 a nepoškozují tudíž osobu, která utrpěla úraz.

#### *Článek 12*

V případech, kde je platnosti prohlášení podle článku 2 léčebná péče a s ní spojené dávky mají zahrnovat alespoň -

- a) péči praktického lékaře včetně návštěv v bytě;
- b) ambulantní a ústavní péči specialistů a takovou péči specialistů, která je proveditelná mimo nemocniční zařízení;
- c) nákladní farmaceutické pomůcky předepsané lékařem, nebo jinou kvalifikovanou osobou;
- d) hospitalizaci, kde je nutná; a
- e) tam, kde je to možné, první pomoc na pracovišti osobám, které utrpěly pracovní úraz.

#### *Článek 13*

Peněžité dávky při dočasné, nebo počínající neschopnosti k práci mají být periodickými platbami, jejichž výše je stanovena v souhlasu a požadavky článku 19 nebo článku 20.

#### *Článek 14*

1. Peněžité dávky v případě ztráty výdělečné schopnosti, která bude pravděpodobně trvalá, nebo při odpovídající ztrátě tělesné schopnosti, budou se poskytovat ve všech případech, kdy taková ztráta přesáhne předepsaný stupeň a trvá i po uplynutí doby, po níž se dávky vyplácejí podle článku 13.

2. V případě úplné ztráty výdělečné schopnosti, která bude pravděpodobně trvalá, nebo při odpovídající ztrátě tělesné schopnosti bude dávka poskytována jako dávka periodická, jejíž výše bude stanoveno v souladu s požadavky článků 19 nebo 20.

3. V případě podstatné částečné ztráty výdělečné schopnosti, která bude trvalá, která přesáhne předepsaný stupeň, nebo odpovídající ztrátu tělesné schopnosti bude se dávka poskytovat jako dávka periodická, která představuje příslušnou část dávky poskytované podle odst. 2 tohoto článku.

4. V případě částečné ztráty výdělečné schopnosti, jež bude pravděpodobně trvalá, ale není podstatná, avšak přesahuje předepsaný stupeň, na nějž se vztahuje odst. 1 tohoto článku nebo při odpovídajícím snížení tělesné schopnosti může být peněžité dávka poskytnuta formou jednorázové dávky.

5. Stupně ztráty výdělečné činnosti nebo odpovídající ztráty tělesné schopnosti, o nichž se hovoří v odst. 1 a 3 tohoto článku budou předepsány tak, aby osoba stížená úrazem nebyla poškozena.

#### *Článek 15*

1. Ve výjimečných případech a se souhlasem osoby, která utrpěla úraz, může být celá periodická dávka nebo její část poskytována podle odst. 2 a 3 Článek 14, poskytnuta ve formě jednorázové dávky; která odpovídá přiměřené pojistně-matematicky stanovené částce a to tehdy, jestliže kompetentní orgán má za to, že jednorázová částka bude postiženou osobou využita zvláště výhodným způsobem.

2. Tam, kde je v platnosti prohlášení ve smyslu Článek 2 a kde příslušný člen nemá dostatečný administrativní aparát pro výplatu dávek, lze dávky podle odst. 2 a 3 Článek 14 poskytovat ve formě jednorázové dávky, která se rovná pojistně-matematické výši periodických dávek stanovených na základě dosažitelných údajů.

#### *Článek 16*

Zvyšovací částky k periodickým dávkám nebo zvláštní dávky podle toho co je předepsáno, se pokoutnou invalidním osobám, které vyžadují pomoci nebo obsluhu druhou osobou.

#### *Článek 17*

Je třeba přesně stanovit podmínky, za kterých se výplata periodických dávek v důsledku ztráty výdělečné schopnosti, nebo odpovídajícího snížení tělesné schopnosti znovu vyměřuje, zastavuje nebo ruší vzhledem ke změně, k níž došlo ve stupni ztráty.

#### *Článek 18*

1. Peněžité dávky v případě smrti živitele rodiny budou periodickými dávkami a budou se poskytovat vdově, invalidnímu nebo odkázanému vdovci, odkázaným dětem zemřelého nebo jiným osobám, jak může být stanoveno; výše dávky se vypočítá tak, aby to bylo v souladu s článkem 19 nebo 20; není však třeba zvláštních ustanovení o poskytování dávek invalidním nebo odkázaným vdovcům, jestliže peněžité dávky jiným pozůstalým jsou značně vyšší než ty, jež požaduje tato Úmluva a jestliže soustavy sociálního zabezpečení, jiné než soustava odškodňování pracovních úrazů poskytují takovému vdovci dávky, které jsou značně vyšší, než v případě invalidity, jak je stanoví Úmluva o Sociálním zabezpečení (minimální standart) z r. 1952.

2. Dále je třeba poskytovat pohřebné v předepsané výši, které nemá být nižší než normální náklady na pohřeb: jenom v případech, kde peněžité dávky pozůstalým jsou značně vyšší, než požaduje tato Úmluva, může být nárok na pohřebné určen předepsanými podmínkami.

3. Tam, kde je v platnosti prohlášení podle Článek 2 a člen nemá dostatečný administrativní aparát pro výplatu peněžitých dávek, periodické dávky poskytované podle odst. 1 tohoto článku mohou být vypláceny jako jednorázová dávka, rovnající se pojistně-matematické hodnotě periodických dávek vypočtená na základě dosažitelných údajů.

### Článek 19

1. U periodických dávek, pro které platí tento článek, dávka zvýšená o rodné přídavky, které se vyplácejí během pojistného případu, musí dosáhnout takové výše, aby se u standardního příjemce dávky uvedeného v tabulce II. této Úmluvy rovnala alespoň v této tabulce uvedené procentní sazbě výdělku příjemce dávky, nebo jeho živitele rodiny a procentní sazbě úhrnu rodinných přídávků poskytovaných chráněné osobě, která je zatížena stejnými náklady na rodinu, jako standardní příjemce dávky.

2. Výše předchozího výdělku pojištěnce nebo živitele rodiny se vypočítá podle předepsaných pravidel a tam, kde pojištěnci, nebo živitelé rodin jsou zařazeni do mzdových tříd, jejich předchozí výdělky mohou být vypočteny podle základních mezd tříd, ke kterým náleželi.

3. Je-li předchozí výdělek pojištěnce nebo živitele rodiny stejný nebo nižší, než mzda kvalifikovaného zaměstnance – muže, může být předepsána maximální hranice pro výši dávek, nebo pro výši výdělků, které se započítávají pro stanovení dávky, za předpokladu, že maximum se stanoví tak, že je to v souladu a ustanovení odst. 1 tohoto článku.

4. Předchozí výdělek pojištěnce, nebo živitele rodiny, mzda kvalifikovaných zaměstnanců – mužů, dávka a rodné přídavky mají být počítány za totéž časové období.

5. U ostatních pojištěnců má mít dávka úměrný vztah k dávkám standardních pojištěnců.

6. Pro účely tohoto článku se za kvalifikovaného zaměstnance - muže považuje:

- a) montér nebo soustružník ve výrobě strojů, jiných než elektrických; nebo
- b) osoba, jíž lze považovat za standardního kvalifikovaného dělníka, vybraná v souladu a ustanovením následujícího odstavce; nebo
- c) osoba, jejíž výdělek je stejný nebo vyšší než výdělek 75 % všech zabezpečených osob, přičemž tyto výdělky se stanoví na základě ročních nebo kratších období podle toho, jak je předepsáno; nebo
- d) osoba, jejíž výdělek na rovná 125 % průměrných výdělků všech zabezpečených osob.

7. Osoba považovaná za standardního kvalifikovaného dělníka ve smyslu bodu (b) předcházejícího odstavce má být vybrána z kategorie, ve které je za-

městnán největší počet osob mužského pohlaví, chráněných pro pojistný případ, který přichází v úvahu, nebo z živitelů rodin v hospodářském odvětví, ve kterém je zaměstnán největší počet těchto chráněných osob nebo živitelů rodin; k tomu účelu má být použito s přihlédnutím ke všem případným budoucím změnám mezinárodní standardní průmyslové kvalifikace všech hospodářských činností, jež byla přijata Hospodářskou a sociální radou Organizace spojených národů na jejím sedmém zasedání dne 27. srpna 1948, a která je opsána v dodatku k této úmluvě.

8. Je-li výše dávek různá podle krajů, může být pro každý kraj vybrán kvalifikovaný dělník podle ustanovení odstavců 6 a 7 tohoto článku.

9. Mzda kvalifikovaného dělníka musí být stanovena podle sazby mezd za normální pracovní dobu, určenou buď kolektivními smlouvami, nebo vnitrostátním zákonodárstvím, anebo pokud není takových ustanovení, obyčejem, a jest přihlédnutí i k případným drahotným přídávkům; liší-li se takto zjištěné mzdy podle jednotlivých krajů a nepoužívá-li se ustanovení odstavce 8 tohoto článku, je nutno vzít za základ průměrnou mzdu.

10. Periodicky vyplácené dávky nesmí být nižší, než předepsaná minimální částka.

### *Článek 20*

1. U všech opakujících se plateb, pro které se používá ustanovení tohoto článku, výše dávky zvýšená o rodinné přídavky, jež se vyplácejí po dobu pojistného případu, musí dosahovati taková výše, aby se u standardního příjemce dávky, jakého má na mysli tabulka II. k této Úmluvě připojená, rovnala v pojistném případě přicházejícím v úvahu alespoň v této tabulce uvedené procentní sazbě výdělku dospělého nekvalifikovaného dělníka a procentní sazbě rodinných přídávků poskytovaných chráněné osobě, která je zatížena stejnými náklady na rodinu jako standardní příjemce dávky.

2. Mzdu dospělého nekvalifikovaného dělníka, dávku a rodinné přídavky je třeba vypočítat za stejné časové období.

3. Pro ostatní příjemce dávek stanoví se dávka takovým způsobem, aby byla v přiměřeném poměru k dávce standardního příjemce dávky.

4. K účelům tohoto článku považuje se za dospělého nekvalifikovaného dělníka:

- a) osoba považovaná za typického nekvalifikovaného dělníka ve strojírenském průmyslu, s výjimkou průmyslu elektrotechnického;
- b) osoba považovaná za typického nekvalifikovaného dělníka, vybraná podle ustanovení následujícího odstavce.

5. Za typického nekvalifikovaného dělníka ve smyslu věty (b) předcházejícího odstavce bude považována osoba vybraná z kategorie, ve které je zaměstnán největší počet osob mužského pohlaví, chráněných pro pojistný případ, jenž

přichází v úvahu, nebo z živelů rodin v hospodářském odvětví, ve kterém je zaměstnán největší počet těchto chráněných osob nebo živelů rodin; k tomu účelu má být použita – s přihlédnutím ke případným budoucím změnám mezinárodní standardní průmyslová klasifikace všech hospodářských odvětví, která byla přijata Hospodářskou a sociální radou Organizace spojených národů na jejím sedmém zasedání dne 27. srpna 1940, a která je uvedena v dodatku k této úmluvě.

6. Jestliže je výše dávek různá podle krajů, může být vybrán pro každý kraj dospělý nekvalifikovaný dělník podle ustanovení odstavců 4. a 5. tohoto článku.

7. Mzda dospělého nekvalifikovaného dělníka musí být stanovená podle sazby mezd za normální pracovní dobu, určenou buď kolektivními smlouvami, nebo vnitrostátním zákonodárstvím, anebo pokud není takových ustanovení obvyčejem, a jest přihlédnouti i k případným drahotným přídávkům; liší-li se takto zjištěné mzdy podle jednotlivých krajů a nepoužívá-li se ustanovení odstavce 6. tohoto článku, nutno vzít za základ průměrnou mzdu.

8. Pravidelné periodické dávky nemohou být nižší, než předepsaná minimální výše.

#### *Článek 21*

1. Výše peněžitých dávat, které se běžně vyplácejí podle odst. 2 a 3 článku 14 a odst. 1 Článek 18 je třeba přezkoumávat, dojde-li k podstatným změnám v obecné úrovni mezd, v důsledku podstatných změn v životních nákladech.

2. Každý člen zahrne poznatky z takového přezkoumání do své zprávy o aplikaci Úmluvy podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce a podrobně uvede opatření, která učinil.

#### *Článek 22*

1. Dávka, na kterou by zabezpečená osoba měla nárok podle této úmluvy, může být odňata v takovém rozsahu, jak stanoví vnitrostátní předpisy:

- a) po dobu, pokud oprávněná osoba je vzdálena z území členského státu;
- b) po dobu, po kterou je oprávněná osoba udržována z veřejných prostředků nebo na náklady zařízení sociálního zabezpečení nebo sociálních služeb;
- c) jestliže dávka byla získána; podvodem;
- d) jestliže pracovní úraz byl způsoben trestným jednáním postižené osoby;
- e) jestliže pracovní úraz byl způsoben zaviněným opilectvím, nebo vážným a úmyslným opomenutím postižené osoby;
- f) jestliže oprávněná osoba bez vážného důvodu odmítá se podrobit léčebné péči nebo rehabilitaci, která je jí nabízena nebo nevyhoví-li předpisům nutným pro ověřování vzniku, nebo trvání pojistného případu nebo pro důchodové řízení; a

- g) po dobu, po kterou pozůstalý manžel žije s jinou osobou jako v manželství.
2. Jinak náležející část peněžité dávky bude, v jednotlivých případech a v předepsaném rozsahu, vyplácena rodinným příslušníkům oprávněné osoby.

#### *Článek 23*

1. Každý žadatel musí mít právo se odvolat v případě odmítnutí dávky nebo vznikne-li spor o druh a výši dávky.

2. Jestliže při provádění této Úmluvy je správa léčebné péče, svěřena státnímu orgánu odpovědnému zákonodárci právo na odvolání upravená odstavcem 1 tohoto článku může být nahrazeno právem dáti přezkoumat každou stížnost; týkající se odmítnutí poskytnutí léčebné péče nebo kvality poskytnuté péče příslušnému orgánu.

3. Jestliže je žádost vyřizována zvláštním tribunálem ustanoveným k řešení otázek dávek při pracovních úrazech, nebo otázek sociálního zabezpečení všeobecně, ve kterém jsou zastoupeny zabezpečené osoby, nebude vyžadováno právo na odvolání.

#### *Článek 24*

1. Jestliže správa není svěřena instituci řízené veřejným orgánem, nebo státnímu orgánu odpovědnému zákonodárci mají mít zástupci zabezpečených osob účast na řízení, nebo musí mít za předepsaných podmínek účast na řízení ve funkci poradní. Vnitrostátní zákonodárství může rozhodnout, že řízení se zúčastní též zástupci zaměstnavatelů a veřejných orgánů.

2. Člen přijímá všeobecnou odpovědnost za vhodnou administrativu a za služby poskytovaná podle této Úmluvy.

#### *Článek 25*

Každý člen přijímá všeobecnou odpovědnost za správná poskytování dávek stanovených podle této úmluvy a učiní všechna opatření nutná k tomuto účelu.

#### *Článek 26*

1. Každý člen podle předepsaných podmínek
- a) učiní opatření k předcházení pracovním úrazům a nemocem z povolání;
  - b) zajistí rehabilitaci invalidních osob, kdekoliv je to volně, aby byly připraveny pro seřazení do své dřívější činnosti nebo jestliže to není možné, do nejvýhodnější jiné výdělečné činnosti s ohledem na jejich vlohy a schopnosti; a
  - c) učinit opatření k dalšímu umístění invalidních osob ve vhodném zaměstnání.
2. Každý člen, pokud to bude možné, uvede ve svých zprávách o aplikaci této Úmluvy, podle článků 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, informace týkající se četnosti a závažnosti pracovních úrazů.

### Článek 27

Každý člen zajistí na svém území cizím státním příslušníkům stejné zacházení jako svým příslušníkům, pokud jde o dávky při pracovním úrazu.

### Článek 28

1. Tato Úmluva reviduje Úmluvu o odškodňování dělníků (v zemědělství) z r. 1921, Úmluvu o odškodňování dělníků (úrazy) z r. 1925, Úmluvu o odškodňování dělníků (nemoci z povolání) z r. 1925 a Úmluvu o odškodňování dělníků (nemoci z povolání) revidovanou z r. 1934.

2. Ratifikace této Úmluvy členem, který ratifikoval Úmluvu o odškodnění dělníků (nemoci z povolání) revidovanou v r. 1934 bude podle článku 8 současně, ipso jure, znamenat bezprostřední vypovězení Úmluvy jestliže tato Úmluva vstoupí v platnost, ale účinnost této Úmluvy nabude znamenat uzavření oné Úmluvy pro další ratifikaci.

### Článek 29

Podle článku 15 Úmluvy o sociálním zabezpečení (minimální standarty) z r. 1952 se zastavuje účinnost části VI. oné Úmluvy a příslušených ustanovení ostatních částí pro každého členu, který ratifikoval tuto Úmluvu od data, kterého tato Úmluva vstoupí v účinnost pro tohoto členu, ale přijetí závazku i ohledně části VI. úmluvy o sociálním zabezpečení (minimální standarty) z r. 1952 a příslušných ustanovení ostatních částí podle článku 2 zmíněné Úmluvy.

### Článek 30

Kdyby konference později přijala úmluvu, týkající se jednoho nebo více předmětů upravených touto Úmluvou, ustanovení této Úmluvy, které budou označeny v nové úmluvě, přestanou vázat členský stát, jenž ratifikoval novou úmluvu, a to dnem, kdy tato nová úmluva nabude pro dotýčný členský stát účinnosti.

### Článek 31

1. Mezinárodní konference práce může na kterémkoliv zasedání, na které bude zařazena tato otázka přijmout dvoutřetinovou většinou změny přílohy 1 této Úmluvy.

2. Takové změny budou mít účinnost vůči každému členu, který dříve ratifikoval tuto úmluvu, jestli tento člen oznámí generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce jejich přijetí.

3. Jestliže konference nerozhodne jinak přijímaje změnu, změna bude účinná z důvodu jejího přijetí konferencí vůči kterémukoli členu, který ratifikuje Úmluvu potom.

### Článek 32

Formální ratifikace této Úmluvy bude doručeno generálnímu řediteli Mezinárodnímu úřadu práce k registraci.

*Článek 33*

1. Tato Úmluva zavazuje pouze ony členy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly registrovány generálním ředitelem.

2. Vstoupí v účinnost 12 měsíců po datu, kdy ratifikace dvou členů byly registrovány generálním ředitelem.

3. Postupně vstoupí tato úmluva v účinnost pro každého člena 12 měsíců po datu, kdy byla jeho ratifikace registrována.

*Článek 34*

1. Člen, který ratifikoval tuto Úmluvu, může jí vypovědět aktem doručeným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci po uplynutí 10 let od data, kdy Úmluva poprvé vstoupila v účinnost. Taková výpověď nebude účinná po dobu 1 roku od data, kdy byla registrována.

2. Každý člen, který ratifikoval tuto Úmluvu a který během roku následujícího po 10ti letém období uvedeném v předcházejícím odstavci nepoužije práva výpovědi upraveného tímto článkem, bude vázán po další 10ti leté období a poté může vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého 10ti letého období, podle podmínek stanovených tímto článkem.

*Článek 35*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací a výpovědí doručených mu členy organizace.

2. Generální ředitel upozorní členy organizace na datum, kterým úmluva vstoupila v účinnost. Současně s tím, když sděluje členům organizace registraci druhé ratifikace.

*Článek 36*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce doručí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci podle článku 102 Charty Spojených nápadů všechny podrobnosti všech ratifikací o aktu výpovědi jím podle ustanovení předchozího článku registrovaných.

*Článek 37*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží kdykoliv to bude považováno za vhodné konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a prozkoumá užitečnost zařazení otázky revize celé Úmluvy, nebo její části na pořad jednání konference.

*Článek 38*

1. Jestliže by konference přijela novou Úmluvu revidující tuto Úmluvu zcela nebo z části, pak nestanoví-li nová Úmluva jinak,



- a) ratifikace členů nové revidující úmluv, bude, jestliže nová revidující úmluva vstoupí v účinnost, ipso jure, znamenat bezprostřední výpověď této Úmluvy bez újmy ustanovení článku 34 výše;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v účinnost, skončí otevřenost této úmluvy k ratifikaci členů.

2. Tato Úmluva v každém případě zůstane v platnosti ve své současné podobě a obsahu pro ty členy, kteří ji ratifikovali, ale neratifikovali revidující úmluvu.

*Článek 39*

Anglické a francouzské znění této Úmluvy jsou stejně platné.

**Tabulka I. Seznam nemocí z povolání**

nemoc z povolání	rizikovost práce
1. Pneumoconiosy podmíněné nerostným prachem,	všechny práce, kde jsou pracující způsobujícím vapiovou relaci (ailokosa, anthra kosilikosa vystaveni to muto nebezpečí, asbestová) za předpokladu, že silikosa je podstatným faktorem, podmiňujícím výslednou ne schopnost nebo smrt)
2. Nemoci způsobené beryliem nebo jeho toxickými sloučeninami, nebo	- " -
3. Nemoci způsobené fosforem, nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -
4. Nemoci způsobené chromem nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -
5. Nemoci způsobené manganem, nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -
6. Nemoci způsobené arsenem, nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -
7. Nemoci způsobené olovem, nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -
8. Nemoci způsobené rtutí, nebo jeho toxickými sloučeninami,	- " -

9. Nemoci způsobené sirouhlíkem, - " -
10. Nemoci způsobené toxickými halogenovanými uhlovodíky alifatické řady, - " -
11. Nemoci způsobené benzenem nebo jeho toxickými homology, - " -
12. Nemoci způsobené nitro a amido toxickými deriváty benzenu nebo jeho homology, - " -
13. Nemoci způsobené ionisujícím zařízením, všechny práce, kde jsou pracující vystaveni ionizujícímu záření,
14. Primární rakovina kůže podmíněná dehtem, smůlou, všechny práce, kde jsou pracující asfaltem, minerálními oleji, anthracenem, nebo sloučeninami, vystaveni tomuto nebezpečí, produkty nebo residuy těchto látek
15. Snět slezinná práce se zvířaty, infikovanými anthraxem. Zacházení se zdechlinami zvířat nebo s částmi zdechlin včetně kůží, kopyt a rohů. Nakládání a vykládání nebo transport (doprava, přeprava) zboží, které může být kontaminováno zvířaty nebo jejich zdechlinami infikovanými anthraxem.

**Tabulka II. Periodické dávky standartním důchodcům**

dávka při	standardní důchodce	procento
dočasné nebo počáteční neschopnosti k práci	muž se ženou a dvěma dětmi	60
úplné ztrátě výdělečné schopnosti nebo odpovídající ztrátě tělesné schopnosti	muž se ženou a dvěma dětmi	60
úmrtí živitele	vdova se dvěma dětmi	50

**87. ÚMLUVA Č. 125 – ÚMLUVA O PRŮKAZECH ZPŮSOBILOSTI RYBÁŘŮ, 1966**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312270:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312270:NO)

## 88. ÚMLUVA Č. 126 – ÚMLUVA O UBIKACÍCH NA PALUBĚ RYBÁŘSKÝCH LODÍ, 1966

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a zde se sešla dne 1. června 1966 na svém 50. zasedání, a

když rozhodla v rámci šestého bodu pořadu tohoto zasedání přijmout některé návrhy týkající se ubytování na palubě rybářských lodí, a když ustanovila, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne dvacátého prvního června roku tisíc devět set šedesát šest, následující Úmluvu, která bude označena jako "Úmluva o ubytování posádky (rybářů), 1966":

### *Část I.*

#### *Všeobecná ustanovení*

##### *Článek 1*

1. Tato Úmluva se vztahuje na všechny lodě a čluny jakéhokoliv druhu, se strojním pohonem, které se plaví po širém moři, ve veřejném nebo soukromím vlastnictví, které jsou určeny pro lov na moři ve slaných vodách a zaregistrovány na území, pro které je v platnosti tato Úmluva.

2. Národní zákony nebo předpisy stanoví podmínky, kdy se pro účely této Úmluvy považují lodě a čluny za lodě a čluny plavící se po širém moři.

3. Tato Úmluva se nevztahuje na lodě a čluny do 75 tun: nicméně, rozhodne-li kompetentní orgán po poradě s organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, že je to rozumné a proveditelné, bude se tato úmluva vztahovat na lodě a čluny od 25 do 75 tun.

4. Kompetentní orgán může po poradě a organizacemi vlastníků rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, použít jako kritéria pro účely této úmluvy délku místo tonáže; pak se tato Úmluva nevztahuje na lodě a čluny do 80 stop (24,4 metrů) délky: nicméně, rozhodne-li kompetentní orgán po poradě a organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, že je to rozumné a proveditelné, bude se tato Úmluva vztahovat na lodě a čluny od 45 do 80 stop (od 13,7 do 24,4 metrů) délky.

5. Tato Úmluva se nevztahuje na:

- a) lodě a čluny běžně používané pro lov ryb ze sportu nebo pro rekreaci;
- b) lodě a čluny s plachtou jako prvořadým pohonem, které jsou však též vybaveny motory jako druhořadým pohonem;
- c) lodě a čluny určené pro lov velryb nebo podobné práce;
- d) lodě určené pro průzkum a ochranu lovišť ryb.

6. Následující ustanovení této úmluvy se nevztahují na lodě, které běžně zůstávají mimo své domovské přístavy po dobu kratší než 36 hodin a jejichž posádka nežije soustavně na palubě, jsou-li lodě v přístavu:

- a) článek 9, odst. 4;
- b) článek 10;
- c) článek 11;
- d) článek 12;
- e) článek 13, odst. 1;
- f) článek 14;
- g) článek 16.

Tyto lodě budou však vybaveny dostatečným hygienickým zařízením, jakož i zařízením, kde by posádka mohla jíst, připravovat si pokrmy a odpočívat.

7. Ustanovení části III této Úmluvy se mohou pozměnit pro každou loď, jestliže se kompetentní orgán po poradě s organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, domnívá, že provedené změny přinesou příslušné výhody celkových podmínek, které v důsledku těchto změn budou aspoň tak příznivé jako podmínky při plné aplikaci ustanovení této Úmluvy; každý členský stát oznámí podrobnosti všech těchto změn generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce a ten o tom zpraví členské státy Mezinárodní organizace práce.

### *Článek 2*

V této Úmluvě

- a) se pod termínem "rybářská loď" nebo "loď" rozumí loď nebo člun, na něž se vztahuje tato Úmluva;
- b) se pod termínem "tuny" rozumějí brutto registrované tuny;
- c) se pod termínem "délka" rozumí délka měřená od přední části příďové vaznice směrem od příďe horní paluby k zadní straně hlavy kormidlové části zadové vaznice nebo k přední straně pně kormidla, kde není kormidlová část zadové vaznice;
- d) se pod termínem "důstojník" rozumí každá osoba, vyjma kapitána, s hodností důstojníka podle národních zákonů nebo předpisů, anebo podle kolektivní smlouvy nebo tradice, nejsou-li příslušné zákony nebo předpisy;
- e) se pod termínem "podřízený personál" rozumí každý člen posádky vyjma důstojníka;
- f) se pod termínem "ubikace posádky" rozumějí ložnice, jídelny a hygienické zařízení určená pro potřebu posádky;
- g) se pod termínem "předepsaný" rozumí předepsaný národními zákony nebo předpisy anebo kompetentním orgánem;

- h) se pod termínem "schválený" rozumí schválený kompetentním orgánem;
- i) se pod termínem "znovu zaregistrován" rozumí znovu zaregistrován, změnili se současně území, kde je loď zaregistrována, a majitel lodi.

### *Článek 3*

1. Každý členský stát, pro nějž je v platnosti tato Úmluva, se zavazuje, že ponechá v platnosti zákony nebo předpisy zajišťující aplikaci ustanovení části II, III a IV této Úmluvy.

2. Zákony a předpisy

- a) budou dány kompetentním orgánem na vědomí všem příslušným osobám;
- b) určí osoby, které budou odpovědné za jejich dodržování;
- c) stanoví dostatečný kontrolní systém, který by zajistil jejich účinné provádění;
- d) stanoví přiměřené sankce za jakékoliv jejich porušení;
- e) uloží kompetentnímu orgánu povinnost, aby periodicky konal porady s organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existovali, a ohledem na vypracování předpisů a aby pokud možno co nejvíce spolupracoval se stranami zainteresovanými na provádění těchto předpisů.

### *Část II*

#### *Vypracování plánů a kontrola ubikací pro posádku*

### *Článek 4*

Dříve než se začne se stavbou rybářské lodi a dříve než se podstatně mění nebo přestavují ubikace pro posádku na starší lodi, předloží se kompetentnímu orgánu ke schválení podrobné plány ubikací se všemi příslušnými informacemi.

### *Článek 5*

1. Pokaždé, když

- a) rybářská loď je registrována nebo znovu registrována;
- b) byly ubikace pro lodní posádku podstatně změněny nebo přestavěny; nebo
- c) uznávaná rybářská organizace, zastupující celou posádku nebo její část, anebo stanovený počet nebo procento členů lodní posádky podali podle předpisu a včas, aby se zabránilo jakémukoliv zdržení lodí, u kompetentního orgánu stížnost, že ubikace pro posádku neodpovídají ustanovením této Úmluvy, prohlédne kompetentní orgán loď a přesvědčí se, že ubikace pro posádku odpovídají požadavkům zákonů a předpisů.

2. Kompetentní orgán může podle svého volného uvážení konat kdykoliv periodické kontroly.

## Část III

## Náležitosti ubikací pro posádku

## Článek 6

1. Umístění, přístup, stavba a uspořádání ubikací pro posádku bude v poměru k ostatním prostorem takové, aby zajišťovalo dostatečnou bezpečnost, ochranu proti nepohodě a moři, jakož i izolaci od tepla a chladu, nadměrného hluku nebo od pachů a výparů z jiných prostor.

2. Všechny ubikace pro posádku budou mít nouzové východy pro případ potřeby.

3. Je třeba všemožně se vynasnažit, aby do ložnic nevedly přímé otvory ze skladiště ryb a rybí mouky v podpalubí, ze strojovny a kotelny, z lodních kuchyní, z lampovny a skladiště barev, ze skladů strojů, z palubních skladů, z jiných hromadných skladů, ze sušáren, ze společných umyváren a klozetů. Ta část přepažení, která odděluje tyto prostory od ložnic a vnější přepažení budou účelně zhotoveny z oceli nebo z jiného osvědčeného materiálu a budou vodo- a plynotěsné.

4. Vnější přepážky ložnic a jídelen budou přiměřeně tepelně izolovány. Všechny šachty strojů a všechny hajní přepážky lodních kuchyní a ostatních prostor, kde vzniká horko, budou vždy dostatečně tepelně izolovány, nastane-li možnost tepelných účinků v přilehlých ubikacích nebo průchodech. Rovněž bude postaráno o ochranu před tepelnými účinky parního potrubí a potrubí pro horkou vodu.

5. Vnitřní přepážky budou z osvědčeného materiálu, ve kterém se tak snadno nedrží hmyz.

6. Ložnice, jídelny, zábavní místnosti a chodby v ubikacích pro posádku budou dostatečně izolovány, aby se zabránilo tvoření hustého vzduchu a přetopení.

7. Hlavní parní potrubí a výfukové potrubí pro hřídele a jiné podobné přístroje nepovede, bude-li to technicky možné, ubikacemi pro posádku nebo po chodbách vedoucích k ubikacím; kde potrubí povedou ubikacemi nebo po chodbách, budou přiměřeně izolována a uložena do krytu.

8. Vnitřní výplně a ostění budou z materiálu, jehož povrch lze snadno udržovat v čistotě. Prkna spojovaná drážkou nebo lištou nebo jakýkoliv jiný druh konstrukce, kde by se snadno držel hmyz, se nebude používat.

9. Kompetentní orgán rozhodne, do jaké míry bude třeba zahrnout do stavby ubikací opatření směřující k zábraně požáru nebo k zadržení jeho rozšíření.

10. Je nutno, aby povrch stěn a stropy v ložnicích a jídelnách se daly snadno udržovat v čistotě a budou-li se stěny malovat, byly světle vymalovány.

11. Podle potřeby budou obnovovány nebo opravovány vnitřní stěny.
12. Krytina paluby bude ve všech ubikacích pro posádku z osvědčeného materiálu a odborně provedena; nebude propouštět vlhkost a bude ji lze snadno čistit.
13. Horní nekryté paluby nad ubikacemi pro posádku budou obloženy dřevem nebo rovnocennou izolací.
14. Kde jsou podlahy z umělé hmoty, zakulatí se spoje se stěnami, aby se zabránilo trhlinám.
15. Budou učiněna potřebná opatření pro odtok vody.
16. Učiní se všechna možná opatření pro ochranu ubikací pro posádku před mouchami a ostatním hmyzem.

#### *Článek 7*

1. Ložnice a jídelny budou dostatečně větrány.
2. Větrací systém se bude regulovat tak, aby se udržovala stálá dobrá klimatizace vzduchu a aby byla zajištěna dostatečná cirkulace vzduchu za každého počasí a v každém podnebí.
3. Lodě, které se plaví obvykle v tropickém pásmu a v jiných oblastech s podobnými klimatickými podmínkami, budou, podle toho, jak to vyžadují takové podmínky, vybaveny jak mechanickým vetřením, tak elektrickými ventilátory: je zřejmé, že postačí pouze jeden z těchto druhů větrání v místech, kde zvolený způsob zajistí dostatečnou ventilaci.
4. Lodě, které se plaví mimo výše jmenované oblasti, budou vybaveny mechanickým větráním, nebo elektrickými ventilátory. Kompetentní orgán může vyjmout z tohoto ustanovení ty lodě, které se pravidelně plaví v studených mořích severní a jižní polokoule.
5. Pohonná síla, potřebná pro provoz ventilačního systému uvedených v odst. 3 a 4 tohoto článku, bude k dispozici, je-li to možné, kdykoliv, kdy se posádka zdržuje nebo pracuje na palubě, a kdy to vyžadují okolnosti.

#### *Článek 8*

1. Učiní se příslušná opatření pro přiměřené vytápění ubikací pro posádku podle klimatických podmínek.
2. Ubikace se budou vytápět, je-li to možné, vždy, zdržuje-li se nebo pracuje-li mužstvo na palubě a vyžadují-li to okolnosti.
3. Vytápění otevřeným ohněm bude zakázáno.
4. Vytápěním se bude v ubikacích pro mužstvo udržovat teplota na uspokojivé výši za normálních povětrnostních a klimatických podmínek, které lze očekávat po dobu plavby lodí. Kompetentní orgán stanoví příslušnou normu.

5. Radiátory a jiná topná tělesa budou umístěny a v případě potřeby chráněny a opatřeny bezpečnostním zařízením tak, aby nevzniklo nebezpečí požáru a nedošlo k úrazu nebo k nepohodlí obyvatelů místností.

#### Článek 9

1. Všechny místnosti určené pro posádku budou vhodně osvětleny. Minimální norma pro přírodní světlo v obytných místnostech bude taková, aby osoba s normálním zrakem mohla číst za bílého dne obyčejné noviny v kterékoli části místnosti, kde je možno se volně pohybovat. Není-li možno poskytnout dostatečné přírodní osvětlení, bude instalováno umělé osvětlení o minimální výšce uvedené normě.

2. Na všech lodích bude pokud možno instalováno elektrické osvětlení v ubikacích posádky. Nejsou-li na lodi dva samostatné výrobní zdroje světelného proudu, budou učiněna opatření pro náhradní nouzové osvětlení ve formě vhodně vyrobených lamp nebo osvětlovacích těles.

3. Umělé osvětlení bude tak rozmístěno, aby z něj obyvatelé místností měli co největší prospěch.

4. K normálnímu osvětlení kabiny bude navíc instalováno pro každé lůžko vhodné světlo na čtení.

5. Mimo to bude v noci v ložnicích stále modré světlo.

#### Článek 10

1. Ložnice budou umístěny ve středu nebo na zádi lodi; kompetentní orgán může ve zvláštních případech povolit umístit ložnice na přídi lodi, ale v žádném případě ne se srážkovou přepážkou, jestliže by jakékoliv jiné umístění bylo vzhledem k velikosti, typu a účelu, jakém loď slouží, rozumné a praktické.

2. Plošný obsah na obyvatele ložnic mimo prostor, který zabírají lůžka a skříně, nebude nižší než

- a) na lodích od 25 do 50 tun . . . . . 5.4 čtverečních stop (0.5 m<sup>2</sup>)
- b) na lodích od 50 do 100 tun . . . . . 8.1 čtverečních stop (0.75 m<sup>2</sup>)
- c) na lodích od 100 do 250 tun . . . . . 9.7 čtverečních stop (0.9 m<sup>2</sup>)
- d) na lodích od 250 tun výše . . . . . 10.8 čtverečních stop (1.0 m<sup>2</sup>)

3. Rozhodne-li kompetentní orgán podle ustanovení článku 1 odst. 4 této Úmluvy, že se pro účely této Úmluvy použije délky jako kritéria, nebude plošný obsah na obyvatele ložnic mimo prostor, který zabírají lůžka a skříně, nižší než

- a) na lodích od 45 stop (13.7 m) do 65 stop (13.8 m) délky . . . . . 5.4 čtverečních stop (0.5 m<sup>2</sup>)
- b) na lodích od 65 stop (19.8 m) do 88 stop (26.8 m) délky . . . . . 8.1 čtverečních stop (0.75 m<sup>2</sup>)



- c) na lodích od 88 stop (26.8 m) do 115 stop (35.1 m) délky . . . . . 9.7 čtverečních stop (10.9 m<sup>2</sup>)
- d) na lodích od 115 stop (35.1 m) délky výše . . . . . 10.8 čtverečních stop (1.0 m<sup>2</sup>)

4. Světla výška ložnice bude všude, kde to bude možné, aspoň 6 stop 3 palce (1.90 m).

5. Ložnic bude takový počet, aby každá palubní skupina měla 1 nebo několik oddělených ložnic; kompetentní orgán může s lodí s malou tonáží povolit výjimku z tohoto ustanovení.

6. Povolený počet osob na ložnici nepřesáhne následující maximální čísla:

- a) důstojníci: pokud možno 1 osoba na místnost, v žádném případě na více než 2 osoby;
- b) podřízený personál: pokud možno 2 nebo 3 osoby na místnost, v žádném případě na více než
  - i) 4 osoby na lodích o 250 tunách a více,
  - ii) 6 osob na lodích do 250 tun.

7. Rozhodne-li kompetentní orgán podle ustanovení článku 1, odst. 4 této Úmluvy, že se pro účely této Úmluvy použije délky jako kritéria, nesmí povolený počet osob v ložnicích přesahovat

- a) 4 osoby na lodích o 115 stopách (35.1) délky a více;
- b) 6 osob na lodích do 115 stop (35.1 m).

8. Kompetentní orgán může ve zvláštních případech povolit výjimky z ustanovení odst. 6 a 7, jestliže by aplikace těchto ustanovení vzhledem k velikosti, typu a účelu, jakému loď slouží, nebyla rozumná a praktická.

9. Maximální počet osob ubytovaných v každé ložnici bude čitelným a nesmazatelným způsobem uveden na určitém místě v ložnici, kde je záznam pohodlně vidět.

10. Každý člen posádky bude mít své lůžko.

11. Lůžka nebudou umístěna vedle sebe takovým způsobem, že k jednomu z nich se lze dostat pouze přes druhé.

12. Je zakázáno klást nad sebe více než 2 lůžka; jsou-li lůžka umístěna podél boku lodí, nesmí být kladena nad sebe, kde je lodní okno nad lůžkem.

13. Jsou-li lůžka nad sebou, bude spodní lůžko umístěno nejméně 12 palců (0.30 metrů) nad podlahou; horní lůžko bude umístěno přibližně uprostřed mezi spodkem dolního lůžka a spodní částí stropního palubníku.

14. Minimální vnitřní rozměry lůžka budou, kde je to možné, 6 stop 3 palce x 2 stopy 3 palce (1.30 m x 0.68 m).

15. Kostra lůžka a popřípadě lopatice na závětrné straně lodí budou z osvědčeného materiálu, který je tvrdý, hladký, nepodléhá snadno korozi a nedrží se v něm hmyz.

16. Je-li pro konstrukci lůžek použito trubek, musí být zcela uzavřeny a bez perforací, aby do nich neměl přístup hmyz.

17. Každé lůžko bude vybaveno pérovou podložkou s osvědčeného materiálu nebo pérovým spodkem a matrací s osvědčeného materiálu. K plnění matrací se nesmí používat slámy nebo jiného materiálu, kde se snadno drží hmyz.

18. Jsou-li lůžka umístěna nad sebou, bude spodek horního lůžka zesponu pokryt materiálem, který nepropouští prach, jako dřevo, plachtovina nebo jiný vhodný materiál.

19. Ložnice mají být tak uspořádány a zařízeny, aby skýtaly obyvatelům dostatečné pohodlí a dal se v nich snadno udržovat pořádek.

20. Každý obyvatel bude mít skříň na šaty opatřenou petlicí na visací zámek a tyčí na zavěšení řemínek na šaty. Kompetentní orgán zajistí, aby skříň byla co nejvíce prostorná.

21. V každé ložnici bude stůl nebo psací stůl standardního typu, sklopný nebo vysouvací, a podle potřeby pohodlné židle.

22. Nábytek bude z hladkého, tvrdého materiálu, který se tak snadno nebor-tí, nepodléhá korozi a nedrží se v něm hmyz.

23. Každý obyvatel dostane zásuvku nebo rovnocenný prostor o velikosti nejméně 2 kubických stop (0.056 m<sup>3</sup>), kde je to možné.

24. V ložnicích budou záclony u lodních oken.

25. Ložnice budou vybaveny zrcadlem, malou skříňkou na toaletní potřeby, policí na knihy s dostatečným počtem věšáků na šaty.

26. Pokud to bude možné, budou lůžka členů posádky rozdělena tak, aby lodní hlídky byly odděleny a aby osoby mající denní službu nedělily se o míst-nost s osobami konajícími lodní hlídku.

### *Článek 11*

1. Jídelny budou na všech rybářských lodích s posádkou o více než 10 osobách odděleny od ložnic. Pokud to bude možné, bude tomu rovněž tak na lodích s menší posádkou; nebude-li to však možné, může být jídelna spojena s ložnicí.

2. Na lodích, které loví v mořích mimo dosah národní pravomoci a mají posádku o více než 20 osobách, mohou být samostatné jídelny pro kapitána a důstojníky.

3. Velikost a zařízení každé jídelny musí odpovídat pravděpodobnému počtu osob, které ji budou současně používat.

4. V jídelnách budou stoly a vhodné židle, odpovídající pravděpodobnému počtu osob, které je budou současně používat.

5. Jídelny budou umístěny pokud možno v těsné blízkosti kuchyně.

6. Kde není přístup z jídelen do místností, kde se myje a uschovává nádobí, budou zajištěny skříně pro jídelní potřeby a vhodné zařízení pro jejich umývání.

7. Povrch stolů a židlí bude z materiálu, který je odolný proti vlhkosti, je bez trhlin a snadno se čistí.

8. Jídelny budou pokud možno uspořádány, vybaveny nábytkem a zařízeníy tak, aby byly místem osvěžení.

### *Článek 12*

1. Na všech rybářských lodích bude dostatek hygienických zařízení, tj. umyvadel a van a/nebo sprch.

2. Hygienická zařízení pro všechny členy posádky, kteří neobývají místnosti a vlastním hygienickým zařízením, budou, pokud možno, zajištěna pro každou lodní skupinu v tomto poměru:

- a) 1 vana a/nebo sprcha pro 8 i méně osob;
- b) 1 splachovací záchod pro 8 i méně osob;
- c) 1 umyvadlo pro 6 i méně osob.

Přesahuje-li počet osob lodní skupiny násobek udaného počtu o méně než polovinu udaného počtu, není třeba brát tento přebytek v úvahu pro účely tohoto odstavce.

3. Ve všech společných umývárkách bude studená a tepla sladká (říční) voda nebo zařízení na ohřátí vody. Kompetentní orgán může po poradě a organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, stanovit minimální množství sladké vody na osobu a den.

4. Umyvadla a vany budou mít dostatečné rozměry a budou zhotoveny z osvědčeného materiálu s hladkým povrchem, který snadno nepopraská, neodprýská nebo nepodléhá korosi.

5. Větrání všech splachovacích záchodů povede přímo ven, bude odděleno od každé jiné části ubikací.

6. Hygienické příslušenství na záchodech bude osvědčeného typu, s výborným proudovým splachovačem, který vždy funguje a který lze zvlášť spouštět.

7. Spádové a odtokové potrubí bude dostatečně velké a instalováno takovým způsobem, aby nebezpečí ucpání bylo minimální a aby se potrubí mohlo snadno čistit; potrubí nebude procházet nádržemi na sladkou nebo pitnou vodu ani, pokud možno, nepovede pod stropy v jídelnách nebo ložnicích.

8. Hygienická zařízení určená k užívání pro více než jednu osobu budou odpovídat těmto požadavkům:

- a) podlahy budou z osvědčeného trvanlivého materiálu, bude je lze snadno čistit, nebudou propouštět vlhkost a budou mít náležité vybavení pro odtok vody;
- b) přepážky budou z oceli nebo a jiného osvědčeného materiálu, budou vodotěsné až do 9 palců (0.23 m) nad úrovní paluby;
- c) ubikace budou dostatečně osvětleny, vytápěny a větrány;
- d) záchody budou umístěny v místě snadno přístupném z ložnic a z umyváren, budou však od nich odděleny; nebude se do nich vcházet přímo z ložnic nebo z chodby mezi ložnicemi a záchody, ke kterým není jiný přístup: tento požadavek se však nebude vztahovat na záchody umístěné mezi dvěma ložnicemi, jejichž celkový počet obyvatel není víc jak čtyři osoby;
- e) kde je v jedné místnosti více než jeden splachovací záchod, musí být záchody dostatečně odděleny stěnou, aby bylo zajištěno soukromí.

9. Zařízení pro praní a sušení prádla budou instalována v poměru odpovídajícímu počtu posádky a obvyklému trvání plavby.

10. K zařízení pro praní prádla budou náležet vhodné nádrže, které budou mít odtok a mohou být instalovány v umyvárnách, není-li možno zařídit zvláštní prádelnu. Nádrže budou zásobovány v dostatečném množství studenou a teplou sladkou vodou. Není-li teplá voda, budou instalována zařízení na ohřátí vody.

11. Zařízení pro sušení prádla bude v místnosti, která bude oddělena od ložnic, jídelen a záchodů, bude dostatečně větrána a vytápěna; budou tam šňůry na prádlo, anebo jiné vybavení na věšení prádla.

### *Článek 13*

1. Na lodi bude, možno-li, izolovaná kajuta pro nemocného nebo zraněného člena posádky. Na lodích o 500 tunách nebo i více bude paluba pro nemocné a zraněné. Kde kompetentní orgán rozhodne podle znění článku 1, odst. 4 této Úmluvy, že kritérium pro účely této Úmluvy bude délka, bude paluba pro nemocné a zraněné na lodích o délce 150 stop (45.7 m) nebo i více.

2. Každá loď, která nemá na palubě lékaře, bude mít lékárnu osvědčeného typu obsahující snadno srozumitelné instrukce. V této souvislosti vezme kompetentní orgán v úvahu Doporučení o lékárnách na lodích, 1958 a Doporučení o lékařské radě na moři, 1958.

### *Článek 14*

Postačující a přiměřeně větrané šatny na nepromokavé obleky budou zřízeny mim ložnice, budou však z ložnic snadno přístupny.

### Článek 15

Ubikace pro lodní posádku budou udržovány v čistotě a v dobrém a obyvatelném stavu, nebude v nich skladováno zboží ani zásoby, pokud nejsou osobním vlastnictvím obyvatel.

### Článek 16

1. Na rybářských lodích bude vyhovující vybavení pro přípravu pokrmů, umístěné pokud možno v samostatné kuchyni.

2. Kuchyně bude dostatečně velká, dobře osvětlená a větraná.

3. Kuchyně bude vybavena kuchyňskými potřebami, potřebným počtem skříněk a polic, výlevkami a odkapávacími deskami na nádobí z nerezavějícího materiálu s vyhovujícím odtokem. Pitná voda se povede do kuchyně potrubím; je-li vedena pod tlakem, musí být instalováno ochranné zařízení proti výtlaku. Kde do kuchyně není dodávána teplá voda, bude v kuchyni instalováno zařízení na ohřívání vody.

4. Kuchyně bude vybavena vhodným zařízením pro přípravu horkých nápojů pro lodní posádku v kterékoliv době.

5. Každá rybářská loď bude mít přiměřeně velké skladiště potravin, které lze udržovat v suchu, v chladnu a dobře větrat, aby se zabránilo zkažení zásob. V případě potřeby budou instalovány chladírny nebo jiné skladovací prostory s nízkou teplotou.

6. Kde se v kuchyni používá k vaření plyn, butan nebo propan, láhve a plynem budou umístěny na otevřené palubě.

### Část IV

#### *Aplikace Úmluvy pro nynější rybářské lodě*

### Článek 17

1. Podle ustanovení odstavců 2, 3 a 4 tohoto článku se vztahuje tato Úmluva na lodě, u nichž byly položeny základy ke stavbě kýlu poté, co vstoupila v platnost tato Úmluva pro území, kde je loď zaregistrována.

2. Jde-li o rybářskou loď úplně dokončenou ke dni, kdy tato Úmluva vstoupila v platnost pro území, kde je loď zaregistrována a nesplňuje-li tato loď, náležitosti uvedené v části III této Úmluvy, může kompetentní orgán po poradě s organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, požadovat takové úpravy, aby loď odpovídala požadavkům této Úmluvy, jaké považuje za možné, s ohledem na praktické problémy přicházející v úvahu, když

- a) loď je znovu zaregistrována,
- b) jsou na lodi provedeny podstatné strukturální změny nebo větší opravy na základě dalekosáhlých plánů a ne v důsledku nehody nebo naléhavé potřeby.

3. Jde-li o rybářskou loď, která se staví a/nebo na které se provádějí změny ke dni, kdy tato Úmluva vstoupila v platnost pro území, kde je loď zaregistrována, může kompetentní orgán po poradě a organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, požadovat takové úpravy, aby loď odpovídala požadavkům této Úmluvy, jaké považuje za možné, s ohledem na praktické problémy; na základě těchto úprav bude alod definitivně vyhovovat požadavkům této Úmluvy, ledaže by byla znovu zaregistrována.

4. Je-li rybářská loď, jestliže ovšem nejde o loď, o jaké je zmínka v odst. 2 a 3 tohoto článku nebo na niž se po dobu její stavby vztahovala ustanovení této Úmluvy, znovu zaregistrována v území po datu, kdy tato Úmluva nabyla pro toto území účinnosti, může kompetentní orgán po poradě s organizacemi majitelů rybářských lodí a s rybářskými organizacemi, existují-li, požadovat takové úpravy, aby loď odpovídala požadavkům této Úmluvy, jaké považuje za možné, s ohledem na praktické problémy; na základě těchto úprav bude loď definitivně vyhovovat požadavkům této úmluvy, ledaže by byla znovu zaregistrována.

#### *Část V*

#### *Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 18*

Žádné ustanovení této Úmluvy nebude mít vliv na jakýkoliv zákon, soudní rozhodnutí, zvyklost nebo dohodu mezi majiteli rybářských lodí a rybáři, zajišťující příznivější podmínky než jsou podmínky stanovené touto Úmluvou.

#### *Článek 19*

Ratifikace této Úmluvy budou oznámen generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

#### *Článek 20*

1. Tato Úmluva bude závazná pouze pro členské státy mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace budou zaregistrovány generálním ředitelem.

2. Tato Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, co generální ředitel zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států.

3. Pro každý další členský Stát nabude úmluva účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována jeho ratifikace.

#### *Článek 21*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato Úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce; generální ředitel toto písemné sdělení výpovědi zaregistruje. Výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí

období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán Úmluvou na další období deseti let a poté jí může vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 22*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací a výpovědí, které nu členské státy organizace sdělí.

2. Když bude členským státům organizace oznamovat registraci ratifikace druhé v pořadí, upozorní generální ředitel členské státy organizace na datum, kdy tato Úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 23*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zašle generálním tajemníkovi Spojených národů k registraci podle článku 102 Charty Spojených národů úplné informace o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 24*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplné nebo částečné revize.

#### *Článek 25*

1. Přijme-li Generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto Úmluvu a neustanovuje-li nová Úmluva jinak

- a) ratifikace nově ratifikované Úmluvy způsobí ipso jure okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 21, a to s výhradou a jakmile nova revidovaná úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti, tato Úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato Úmluva zůstane ve všech případech účinná ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, které však neratifikovali novou revidovanou Úmluvu.

#### *Článek 26*

Anglické a francouzské znění této úmluvy má stejnou platnost.

## 89. ÚMLUVA Č. 127 – ÚMLUVA O PŘÍPUSTNÉ MAXIMÁLNÍ VÁZE BŘEMEN PŘENÁŠENÝCH JEDNÍM PRACOVNÍKEM, 1967

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a zde se sešla dne 7. června 1967 na svém 51. zasedání,

když rozhodla v rámci šestého bodu pořadu tohoto zasedání přijmout některé návrhy týkající se přípustné maximální váhy břemen přenášovaných Jedním pracovníkem, a když ustanovila, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne dvacátého osmého června roku tisícdevětsetšedesát sedm následující Úmluvu, která bude označena jako "Úmluva o maximální váze břemen, 1967":

### *Článek 1*

Pro účely této Úmluvy

- a) se pod termínem "manuální přeprava břemen" rozumí každá přeprava, kdy váhu břemena nese výlučně jediný pracovník, včetně zdvižení a položení břemena;
- b) se pod termínem "pravidelná manuální přeprava břemen" rozumí každá činnost, při které se soustavně nebo hlavně přenášejí břemena manuálně, nebo při které se běžně, i když ne soustavně, přenášejí břemena manuálně;
- c) se pod termínem "mladý pracovník" rozumí pracovník mladší 18 let.

### *Článek 2*

1. Tato Úmluva se vztahuje na pravidelnou manuální přepravu břemen.
2. Tato Úmluva se vztahuje na všechna odvětví hospodářské činnosti, pro která má příslušný členský stát systém pracovního dozoru.

### *Článek 3*

Nesmí se vyžadovat, ani povolit, manuální přeprava břemen jedním pracovníkem, jestliže by váha břemen mohla ohrozit zdraví nebo bezpečnost pracovníka.

### *Článek 4*

Při aplikaci zásady uvedené v článku 3 vezmou členské státy v úvahu všechny podmínky, za jakých se má práce vykonávat.

### *Článek 5*

Každý členský stát učiní vhodná opatření, aby každý pracovník určený pro manuální přepravu břemen, kromě lehkých břemen, byl před tímto pracovním zadělením dostatečně vyškolen nebo poučen o pracovních metodách v zájmu ochrany zdraví a úrazové prevence.



### Článek 6

Za účelem omezení nebo usnadnění manuální přepravy břemen budou se pokud možno co nejvíce používat vhodná technická zařízení.

### Článek 7

1. Bude omezeno přidělování žen a mladých pracovníků k manuální přepravě břemen, kromě lehkých břemen.

2. Pracují-li ženy a mladí pracovníci v manuální přepravě břemen, bude maximální váha těchto břemen značně nižší, než je váha přípustná pro dospělé muže.

### Článek 8

Každý členský stát učiní ve formě zákonů nebo předpisů, nebo jakýmkoli jiným způsobem, který je v souladu a národní praxí a s národními podmínkami, po poradě s příslušnými organizacemi nejvíce zastupujícími zaměstnavatele a zaměstnance potřebná opatření pro aplikaci této Úmluvy.

### Článek 9

Ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

### Článek 10

1. Tato Úmluva bude závazná pouze pro členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace budou zaregistrovány generálním ředitelem.

2. Tato Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, co generální ředitel zaregistruje ratifikace prvních dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát nabude Úmluva účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zaregistrována jeho ratifikace.

### Článek 11

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato Úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce; generální ředitel toto písemné sdělení výpovědi zaregistruje. Výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto Úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další období deseti let a poté ji může vypovědět vždy po uplynutí deseti let za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 12*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací a výpovědí, která mu členské státy Organizace sdělí.

2. Když bude členským státům organizace oznamovat registraci ratifikace druhá v pořadí, upozorní generální ředitel členské státy organizace na datum, kdy tato Úmluva nabude účinnosti

*Článek 13*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zašle generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci podle článku 102 Charty Spojených národů úplné informace o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 14*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této Úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání zasedání otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 15*

1. Přijme-li Generální konference novou Úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto Úmluvu a neustanovuje-li nová Úmluva jinak

- a) ratifikace nové revidované Úmluvy způsobí ipso jure okamžitou výpověď této Úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 11, a to s výhradou a jakmile nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidovaná Úmluva nabude účinnosti, tato Úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato Úmluva zůstane ve všech případech účinná ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, které však neratifikovaly novou revidovanou Úmluvu.

*Článek 16*

Anglické a francouzské znění této Úmluvy má stejnou platnost.

## **90. ÚMLUVA Č. 131 – ÚMLUVA O STANOVENÍ MINIMÁLNÍCH MEZD, 1970**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána do Ženevy správní radou Mezinárodního úřadu práce, a která se sešla na svém 54. zasedání 3. června 1970,

berouc na vědomí ustanovení úmluvy o mechanismu pro stanovení minimálních mezd z roku 1928 a úmluvu o stejné odměně za práci z roku 1951, které

byly v široké míře ratifikovány, jakož i úmluvy o mechanismu pro stanovení minimálních mezd (v zemědělství) z roku 1951,

jsouc toho názoru, že tyto úmluvy sehrály cennou úlohu při ochraně znevýhodněných skupin námezdně pracujících,

jsouc toho názoru, že nadešel čas přijmout další dokument doplňující tyto úmluvy a poskytující ochranu námezdně pracujícím proti nepřiměřeně nízkým mzdám, který by při všeobecné aplikaci věnoval zvláštní pozornost potřebám rozvojových zemí,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se mechanismu pro stanovení minimálních mezd, a příbuzných problémů, se zvláštním zřetelem na rozvojové země, což je pátým bodem programu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 22. dne června 1970 následující úmluvu, která bude označována jako Úmluva o stanovení minimálních mezd, 1970:

#### *Článek 1*

1. Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje vytvořit systém minimálních mezd, týkající se všech skupin námezdně pracujících, jejichž podmínky zaměstnání jsou takové, že by bylo vhodné jejich krytí.

2. Příslušný orgán v každé zemi má po dohodě anebo zevrubné konzultaci s příslušnými reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové existují, vymezit skupiny námezdně pracujících, jež mají být kryty.

3. Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, má uvést v první zprávě o aplikaci úmluvy, předložené podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, všechny skupiny námezdně pracujících, které nejsou kryty podle tohoto článku, s uvedením důvodů, proč tomu tak není, a uvést v následujících zprávách, jaké je stanovisko jeho zákonů a praxe vůči nekrytým skupinám, a rozsah, v jakém je anebo má být plněna úmluva pokud jde o tyto skupiny.

#### *Článek 2*

1. Minimální mzdy mají být právně závazné a nesmějí být sníženy. Pokud nebudou aplikovány, podléhá příslušná osoba nebo příslušné osoby patřičným trestním či jiným sankcím.

2. S výhradou ustanovení odstavce 1 tohoto článku, svoboda kolektivního vyjednávání má být plně respektována.

#### *Článek 3*

Faktory, které je třeba vzít v úvahu při stanovení minimálních mezd, mají, pokud je to možné a odpovídá to národní praxi a podmínkám, zahrnovat:

- a) potřeby pracovníků a jejich rodin, s přihlédnutím ke všeobecné úrovni mezd v zemi, životním nákladům, dávkám sociálního zabezpečení a příslušné životní úrovni jiných sociálních skupin;
- b) ekonomické faktory včetně potřeb ekonomického rozvoje, úrovně produktivity a žádoucnosti dosažení a udržení vysoké úrovně zaměstnanosti.

#### *Článek 4*

1. Každý členský stát ratifikující tuto úmluvu má vybudovat nebo udržovat mechanismus odpovídající národním podmínkám a potřebám, jehož prostřednictvím mohou být stanoveny a čas od času upraveny mzdy pro skupiny námezdně pracujících kryté podle článku 1 této úmluvy.

2. V souvislosti s vybudováním, činností a změnami tohoto mechanismu je třeba postarat se o zevrubné konzultace s reprezentativními organizacemi příslušných zaměstnavatelů a pracovníků, nebo jestliže takové organizace neexistují, se zástupci zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků.

3. Tam, kde je to vhodné se zřetelem na povahu stanovení minimálních mezd, budou rovněž přijata opatření, jež umožní podílet se přímo na jejich provádění:

- a) zástupcům organizací příslušných zaměstnavatelů a pracovníků, anebo kde takové organizace neexistují, zástupci příslušných zaměstnavatelů a pracovníků na rovnoprávném základě;
- b) osobám s uznávanou kvalifikací pro zastupování všeobecných zájmů země, jmenované po zevrubné konzultaci s reprezentativními organizacemi příslušných zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, a tyto konzultace odpovídají národním zákonům nebo praxi.

#### *Článek 5*

K zajištění účinné aplikace všech opatření týkajících se minimálních mezd je třeba podniknout vhodné kroky jako je přiměřená inspekce posílená jinými nezbytnými opatřeními.

#### *Článek 6*

Tato úmluva nemění žádnou z existujících úmluv.

#### *Článek 7*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 8*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel запиše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### Článek 9

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### Článek 10

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Článek 11

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Článek 12

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Článek 13

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 9, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

## Článek 14

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazná.

## 91. ÚMLUVA Č. 133 – ÚMLUVA O UBYTOVÁNÍ POSÁDEK NA LODÍCH (DODATKOVÁ USTANOVENÍ), 1970

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 14. října 1970 na svém 55 zasedání,

zjišťujíc, to úmluva o ubytování lodních posádek (revidovaná), 1949, stanoví podrobné předpisy o prostorách pro ubytování posádky, jídelnách a místnostech pro zotavení, větrání, topení, osvětlení a sanitárním zařízení na lodích;

majíc na zřeteli, že rychlý vývoj ve stavbě a provozu moderních lodí umožňuje děle zlepšit ubytování posádky; rozhodnuvši se přijmout různé návrhy týkající se ubytování posádky, jež jsou druhým bodem jednacího pořadu zasedání,

rozhodnuvši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy doplňující úmluvu o ubytování posádek na lodích (revidovanou), 1949,

přijímá dne 30. října roku tisíc devět set sedmdesátého následující úmluvu, která bude označována jako Úmluva o ubytování lodních posádek (dodatková ustanovení), 1970:

### *Část I. Všeobecná ustanovení*

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na každou námořní loď, ať již je ve veřejném nebo soukromém vlastnictví, která slouží živnostensky prováděné dopravě zboží nebo cestujících a je zapsána na území, pro které je v účinnosti tato úmluva, a jejíž kýl byl založen nebo jejíž stavba je v obdobném stadiu k datu, kdy tato úmluva nabude účinnosti pro toto území, nebo po tomto datu.

2. Vnitrostátní zákonodárství stanoví, kdy loď má být považována za námořní loď ve smyslu této úmluvy.

3. Tato úmluva se vztahuje, pokud je to účelné a proveditelné, na remorkéry.

4. Tato úmluva se nevztahuje na:

- a) lodi s tonáží pod 1 000 tun;
- b) lodi poháněné především plachtami, ať už jsou vybaveny či nikoli pomocnými stroji;
- c) lodi užívané k rybolovu, lovu velryb nebo k obdobné činnosti;
- d) lodi s nosnými křídly a vznášedlové lodi.

5. Tato úmluva se však vztahuje, pokud je účelné a proveditelné, na:

- a) lodi s tonáží 200 až 1 000 tun;
- b) ubytování osob, které konají normální službu na lodích určených k lovu velryb nebo k obdobné činnosti.

6. Avšak z důsledného provádění kteréhokoli z předpisů uvedených v článku 3 této úmluvy může být na kterékoli lodi učiněna odchylka, jestliže příslušný orgán po projednání s organizacemi rejdařů a, popřípadě nebo s rejdaři a s bona fide uznanými organizacemi námořníků pokládá zamýšlené odchylky za tak výhodné, že podmínky vcelku nejsou méně příznivé než ty, které by vyplynuly z úplného provádění ustanovení úmluvy. členský stát je povinen sdělit podrobnosti o všech takových odchylkách generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce.

7. Příslušný orgán dále rozhodne po projednání a organizacemi rejdařů, popřípadě nebo s rejdaři a s bona fide uznanými organizacemi námořníka, v jakém rozsahu je účelné a přihlednutím k nutnosti ubytovat posádku v době, kdy není ve službě, učinit výjimky nebo odchýlit se od ustanovení této úmluvy pokud jde:

- a) o námořní trajektové (převozní) pramice, zásobovací lodi a obdobné lodí, které nemají stále stejnou posádku;
- b) námořní lodi, pokud je na nich mimo posádku lodi dočasně naladěn personál provádějící opravy;
- c) námořní lodí užívané ke krátkým cestám, které umožňují denně členům posádky buď se vrátit do svého bydliště, nebo využít obdobných výhod.

V této úmluvě:

- a) výraz "lod'" znamená plavidlo, na které se vztahuje úmluva;
- b) výraz "tuny" znamená brutto registrované tuny;
- c) výraz "osobní loď" znamená každou loď, pro kterou platí buď
  - i) bezpečnostní osvědčení vydané v souladu s platnými ustanoveními mezinárodní úmluvy o ochraně lidského života na moři, nebo
  - ii) osvědčení pro dopravu osob;
- d) výraz "důstojník" znamená každou osobu s výjimkou kapitána, které má hodnost důstojníka podle vnitrostátních předpisů, nebo pokud takové předpisy neexistují, podle kolektivních smluv nebo zvyklostí;
- e) výraz "mužstvo" znamená členy posádky s výjimkou důstojníků;
- f) výraz "poddůstojník" znamená člena mužstva s dozorcí funkcí nebo se zvláštní zodpovědností, který se pokládá za poddůstojníka podle vnitrostátních předpisů, kolektivních smluv nebo zvyklostí;
- g) výraz "dospělý" znamená osobu starší 18 let;

- h) výraz "ubytování posádky" zahrnuje prostory pro její ubytování, jídelny, sanitární, zdravotnické a nemocniční zařízení a zařízení pro zotavení, jež jsou určeny pro posádku;
- i) výraz "stanovený" znamená předepsaný vnitrostátním zákonodárstvím nebo příslušným orgánem;
- j) výraz "schválený" znamená schválený příslušným orgánem;
- k) výraz "nově registrovaný" znamená nově registrovaný při současné změně vlajky a vlastnictví lodi.

### Článek 3

Každý členský stát, pro který je v účinnosti tato úmluva, se zavazuje, pokud jde o lodi, na které se vztahuje tato úmluva, provádět:

- a) ustanovení části II a III Úmluvy o ubytování posádky (revidované), 1949, a
- b) ustanovení části II této úmluvy.

### Článek 4

1. Každý členský stát, pro který je v účinnosti tato úmluva, se zavazuje, že na jeho území budou v účinnosti právní předpisy, které zjišťují její provádění.

2. Právní předpisy:

- a) uloží příslušnému orgánu, aby s nimi seznámil všechny osoby, jichž se týká;
- b) označí osoby zodpovědné za jejich provádění;
- c) stanoví přiměřené sankce za každé jejich porušení;
- d) zřídí a budou udržovat inspekční systém, jenž by účinně zajistil provádění učiněných opatření;
- e) uloží příslušnému orgánu, aby projednával s organizacemi rejdařů, popřípadě nebo s rejdaři a s bona fide uznanými odborovými organizacemi námořníků vypracování předpisů a pokud možno s těmito účastníky spolupracoval při jejich provádění.

### *Část II. Předpisy o ubytování posádky*

### Článek 5

1. Podlahová plocha kajut pro mužstvo nesní činit na jednu osobu méně než:

- a) 3,75 m<sup>2</sup> (40,36 čtverečních stop) na lodích o 1.000 nebo více tunách, avšak pod 3.000 tun;
- b) 4,25 m<sup>2</sup> (45,75 čtverečních stop) na lodích o 3.000 nebo více tunách, avšak pod 10.000 tun;
- c) 4,75 m<sup>2</sup> (51,13 čtverečních stop) na lodích o 10.000 nebo více tunách.



2. Podlahová plocha kajut pro dva členy mužstva však nesmí činit na jednu osobu méně než:

- a) 2,75 m<sup>2</sup> (29,60 čtverečních stop) na lodích o 1.000 nebo více tunách, avšak pod 3.000 tun;
- b) 3,25 m<sup>2</sup> (34,98 čtverečních stop) na lodích o 3.000 nebo více tunách, avšak pod 10.000 tun;
- c) 3,75 m<sup>2</sup> (40,36 čtverečních stop) na lodích o 10.000 nebo více tunách.

3. Podlahová plocha kajut pro mužstvo nesmí však na osobních lodích činit méně než:

- a) 2,35 m<sup>2</sup> (25,30 čtverečních stop) na osobu na lodích o 1.000 nebo více tunách, avšak pod 3.000 tun;
- b) na lodích o 3.000 nebo více tunách
  - i) 3,75 m<sup>2</sup> (40,36 čtverečních stop) u kajut pro jednotlivce; a
  - ii) 6,00 m<sup>2</sup> (64,58 čtverečních stop) u kajut pro dvě osoby;
  - iii) 9,00 m<sup>2</sup> (96,88 čtverečních stop) u kajut pro tři osoby;
  - iv) 12 m<sup>2</sup> (129,17 čtverečních stop) u kajut pro čtyři osoby;

4. Nejvýše dva členové mužstva mohou být ubytováni v téže kajutě s výjimkou osobních lodí, kde nejvyšší dovolený počet činí čtyři.

5. Počet poddůstojníků ubytovaných v téže kajutě nemá převyšovat jednu nebo dvě osoby.

6. V kajutách pro důstojníky, pokud nemají k použití obývací místnost, podlahová plocha na osobu musí činit alespoň 6,50 m<sup>2</sup> (69,96 čtverečních stop) na lodích o méně než 3.000 tunách a alespoň 7,50 m<sup>2</sup> (80,73 čtverečních stop) na lodích o 3.000 nebo více tunách.

7. S výjimkou osobních lodí každý dospělý člen posádky bude mít k použití kajutu pro jednotlivce, pokud je to přiměřené a možné se zřetelem k rozměrům, určení a vybavení lodí.

8. Pokud je to možné na lodích o 3.000 a více tunách, hlavní mechanik a zástupce kapitána budou mít mimo svou kajutu k použití další přilehlou místnost, jež by jim sloužila jako obývací místnost.

9. Prostor zabraný lůžky, skříněmi, truhlami a sedadly se započítává do výpočtu podlahové plochy. Nezapočítávají se nepatrné a nepravidelné plochy, které účinně nezvětšují prostor k pobytu nebo jichž nemůže být užito k umístění nábytku.

10. Vnitřní rozměry lůžka musí činit alespoň 1,98 m x 0,80 m (6 stop a 6 palců x 2 stopy a 7,50 palce).

### Článek 6

1. Plocha jídelen pro důstojníky a mužstvo musí činit alespoň 1 m<sup>2</sup> (10,8 čtverečních stop) na osobu a plochy určené k sedění.

2. Jídelny mají být vybaveny stoly a schválenými sedadly, ať už připevněnými nebo neupevněnými, které dostačují pro nejvyšší počet osob, které jich pravděpodobně budou užívat současně.

3. Pokud jsou členové posádky na lodi, mají být vždy k použití:

- a) snadno přístupná chladnička objemu dostačujícího pro počet osob, jež užívají jídelny;
- b) zařízení pro podávání horkých nápojů;
- c) zařízení pro rozvod studené vody.

4. Příslušný orgán může povolit výjimky z ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku o zařízení jídelen, pokud je to nezbytné s ohledem na zvláštní poměry na osobních lodích.

### Článek 7

1. Pro důstojníky a mužstvo mají být zajištěny vhodně umístěné a náležitě zařízené prostory pro zotavení. Jestliže takové prostory neexistují mimo jídelny, mají být jídelny navrženy a zařízeny nábytkem a vybaveny tak, aby umožňovaly zotavení.

2. Prostory pro zotavení mají obsahovat alespoň knihovnu a poskytovat možnost ke čtení, psaní a pokud možno ke hrám.

3. Na lodích o tonáži 8 000 a více tun je třeba zřídit kuřárny nebo knihovnu, ve které mohou být promítány filmy nebo televize a místnosti pro "koníčky" a hry; je třeba uvážit zřízení plaveckého bazénu.

4. Při plánování prostor pro zotavení příslušný orgán uváží zřízení kantýny.

### Článek 8

1. Na všech lodích má být pro důstojníky a pro mužstvo na vhodném místě zřízen nejméně jeden splachovací kloset a jedna koupací vana a, popřípadě nebo sprcha na šest nebo méně osob, které nemají k použití sanitární zařízení podle odstavců 2 až 4 níže uvedených. Pokud jsou na lodi zaměstnány ženy, mají být pro ně zřízena samostatná sanitární zařízení.

2. Na lodích o 5.000 a více tunách, avšak pod 15.000 tun, k osobním kajutám pro nejméně pět důstojníků bude přiléhat soukromá koupelna, vybavena splachovacím klosetem, jakož i vanou a, popřípadě nebo sprchou a umyvadlem s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou; umyvadlo může být umístěno v kajutě. Mimo to na lodích o 10.000 a více tunách, avšak pod 15.000 tun, kajuty všech ostatních důstojníků budou mít obdobně vybavená soukromě nebo mezi dvěma kajutami umístěné koupelny.

3. Na lodích o 15.000 a více tunách bude s osobními kajutami důstojníků souviset soukromá koupelna, vybavená splachovacím klosetem, jakož i vanou a, popřípadě nebo sprchou a umyvadlem s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou; umyvadlo může být umístěno v kajutě.

4. Na lodích o 25.000 a více tunách, s výjimkou osobních lodí, bude zařízena jedna koupelna pro každé dva členy mužstva, a to umístěná buď mezi dvěma kajutami nebo proti vchodu do dvou souvisejících kajut; tato koupelna bude vybavena splachovacím klosetem, jakož i vanou a, popřípadě nebo sprchou a umyvadlem s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou.

5. Na lodích o 5.000 a více tunách s výjimkou osobních lodí každá kajuta či už pro důstojníky nebo mužstvo bude vybavena umyvadlem s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou, leč by takové umyvadlo bylo umístěno v koupelně podle odstavce 2, 3 a 4 tohoto článku.

6. Na všech lodích mají být pro důstojníky a pro mužstvo zařízení k praní, sušení a žehlení prádla v rozsahu odpovídající velikosti posádky a pravidelné délce plavby. Tato zařízení mají být, pokud možno, umístěna tak, aby byla snadno přístupna z ubytovacích prostorů.

7. Tato zařízení budou obsahovat:

- a) pračky;
- b) sušičky nebo přiměřeně vytápěné a větrané sušárny;
- c) žehličky a žehlicí prkna nebo obdobné pomůcky.

#### *Článek 9*

1. Na lodích o 1.600 a více tunách bude zařízeno:

- a) oddělené toaletu se splachovacím klosetem a umyvadlem s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou, snadno přístupná z velitelského můstku především pro ty, kdož tam konají službu;
- b) splachovací kloset a umyvadlo s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou, snadno přístupný ze strojovny, pokud není umístěn v blízkosti řídicího střediska strojovny.

2. Na lodích o 1.600 a více tunách – s výjimkou těch, kde jsou zřízeny osobní kajuty a soukromé nebo polosoukromé koupelny pro všechny pracovníky strojovny budou zřízeny převlékárny, které budou:

- a) umístěny mimo strojovnu, ale o snadno z ní přístupné;
- b) vybaveny osobními skříňkami s vanami a, popřípadě nebo sprchami s umyvadly s teplou a studenou tekoucí sladkou vodou.

#### *Článek 10*

Všechny prostory pro posádku, kde má být zajištěn volný pohyb, mají být vysoké alespoň 1,98 m (6 otop a 6 palců); avšak příslušný orgán může dovolit

určité omezené snížení tohoto rozměru pro celý prostor nebo jeho část, pokládá-li to za rozumné, a pokud takové snížení není na obtíž posádce.

### Článek 11

1. Prostory určené k ubytování posádky mají být vhodně osvětleny.
2. S výjimkou zvláštních úprav, jež mohou být povoleny pro osobní lodi, kajuty a jídelny mají mít přirozené světlo a přiměřené umělé osvětlení.
3. Na všech lodích má být v prostorách pro posádku zavedeno elektrické světlo. Jestliže na lodi nejsou dva samostatné zdroje elektrického proudu pro osvětlování, zřídí se pro případ nouze náhradní osvětlení pomocí vhodných lamp nebo svítidel.
4. V kajutách každé lůžko bude v záhlaví opatřeno elektrickou lampičkou.
5. Příslušný orgán stanoví vyhovující normy přirozeného světla a umělého osvětlení.

### Článek 12

Na lodích, kde se zřetelem ke složení posádky, aniž by z toho vyplývala nějaká diskriminace, je třeba přihlížet k jejím různým náboženským a sociálním zvyklostem, příslušný orgán po projednání s organizacemi rejdařů a, popř. s rejdaři a s bona fide organizacemi námořníků a pokud se tyto obě strany dohodnou, může povolit odchylky od ustanovení odstavců 1 až 4 a 7 článku 5 a odstavců 1 a 4 článku 8 této úmluvy pod podmínkou, že to nebude mít za následek stav, který by byl méně příznivý než ten, který vyplývá z provádění úmluvy. Dotčeny členský stát sdělí podrobnosti o všech takových odchylkách generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který o nich zpraví členská státy Mezinárodní organizace práce.

### *Část III. Provádění úmluvy na dosavadních lodích*

### Článek 13

1. U lodi, která je zcela dohotovena v den, kdy tato úmluva nabude účinnosti pro zemi, kde je loď zaregistrována, a která neodpovídá předpisům úmluvy, příslušný orgán může po projednání s organizacemi rejdaře a, popřípadě nebo s rejdaři a s bona fide uznanými organizacemi námořníků požadovat, aby byly na lodi, aby vyhovovala předpisům úmluvy, provedeny takové úpravy, které pokládá za vhodné a proveditelné s přihlédnutím zejména k technickým, hospodářským a jiným otázkám, jež plynou z provádění článků 5, 8 a 10, pokud

- a) loď bude nově registrována,
- b) na lodi budou provedeny podstatné konstrukční změny nebo větší opravy podle předem stanoveného plánu a nikoli v důsledku nehody nebo naléhavé potřeby.

2. U lodi ve stavbě nebo v přestavbě v době, kdy tato úmluva nabude účinnosti pro území, kde je zaregistrována, příslušný orgán může po projednání

s organizacemi rejdařů a, popřípadě s rejdaři a s bona fide uznanými organizacemi námořníků požadovat, aby byly na lodi, aby vyhovovala předpisům úmluvy, provedeny takové úpravy, které pokládá za vhodné a proveditelné s přihlédnutím zejména k technickým, hospodářským a jiným otázkám, které plynou z provádění článků 5, 8 a 10; takové úpravy budou pokládány za konečné splnění ustanovení úmluvy.

3. Jde-li o jinou loď, než uvedenou v odstavci 1 a 2 tohoto článku nebo na niž se tato úmluva vztahovala v době její stavby, která je novo registrována na území po dni, kdy tato úmluva nabyla účinnosti pro toto území, příslušný orgán může po projednání o organizacemi rejdařů a, popřípadě s rejdaři a s bona fide uznanými organizacemi námořníků požadovat, aby byly na lodi, aby vyhovovala předpisům úmluvy, provedeny takové úpravy, které pokládá za vhodné a proveditelné s přihlédnutím zejména k technickým, hospodářským a jiným otázkám, které plynou z provádění článků 5, 8 a 10; takové úpravy budou pokládány za konečné splnění ustanovení úmluvy.

#### *Část IV. Závěrečná ustanovení*

##### *Článek 14*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

##### *Článek 15*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy budou zapsány ratifikace dvanácti členských států, z nichž každý má obchodní námořní loďstvo s tonáží přes 1 milion tun, přičemž nejméně čtyři z nich mají každý zvlášť obchodní námořní loďstvo s tonáží přes 2 miliony tun.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti deset měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla sepsána.

##### *Článek 16*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto smlouvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nebude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace udělí.

2. Když bude členským státům organizace sdělovat zápis poslední ratifikace, nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 18*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 19*

2. Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 20*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvou revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 16, a to a výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 21*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **92. ÚMLUVA Č. 134 – ÚMLUVA O PŘEDCHÁZENÍ PRACOVNÍM ÚRAZŮM NÁMOŘNÍKŮ, 1970**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 14. října 1970 na svém 55. zasedání,

připomínajíc ustanovení mezinárodních smluv a doporučení o práci, která se vztahují na práci na lodích a v přístavech a jež se týkají předcházení pracovním úrazům, zejména pak ustanovení doporučení o inspekcii práce (námořníci), 1926,

doporučení o předcházení pracovním úrazům, 1929, úmluvy o ochraně přístavních dělníků před pracovními úrazy (revidované), 1932, úmluvy o lékařských prohlídkách námořníků, 1946, a úmluva a doporučení o ochraně strojů, 1963,

připomínajíc ustanovení úmluvy o ochraně lidského života na moři, 1960, a předpisy v dodatku mezinárodní úmluvy o čáře ponoru, revidované v r. 1966, které stanoví řadu bezpečnostních opatření na lodích k zajištění ochrany osob, které tam pracují,

rozhodnuvši se přijmout různé návrhy týkající se předcházení úrazům na lodích a v přístavech, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, rozhodnuvši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

připomínajíc, že mají-li být opatření při předcházení úrazům na lodích úspěšná, je třeba v příslušných oblastech udržet úzkou spolupráci mezi Mezinárodní organizací práce a Mezivládní poradní organizací pro námořní plavbu,

připomínajíc, že dále uvedená ustanovení byla proto vypracována za spolupráce Mezinárodní poradní organizace pro námořní plavbu a že se předpokládá, že se bude pokračovat ve spolupráci s touto organizací při provádění těchto předpisů, přijímá dne 30. října roku tisícího devítistého sedmdesátého tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o předcházení úrazům (námořníci), 1970:

#### *Článek 1*

1. Pro účely této úmluvy výraz "námořník" zahrnuje každou osobou zaměstnanou z jakéhokoli důvodu na lodi jiné než váleční, která je zaregistrována na území, pro něž je tato úmluva v účinnosti, a již se normálně využívá k námořní dopravě.

2. Vzniknou-li pochybnosti, zda určité skupiny osob mají být pokládány za námořníky ve smyslu této úmluvy, bude to tato otázka rozhodnuta v každé zemi příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými organizacemi radarů a námořníku.

3. Pro účely této úmluvy výraz "pracovní úraz" se vztahuje na úrazy, jež námořníci utrpěli při výkonu zaměstnání nebo v souvislosti s ním.

#### *Článek 2*

1. V každé zemi, která provozuje námořní plavbu, příslušný orgán učiní nezbytná opatření, aby pracovní úrazy námořníku byly vhodným způsobem hlášeny a přešetřeny a aby o těchto úrazech byly vypracovány a vyhodnoceny podrobné statistické údaje.

2. Všechny takové úrazy musí být hlášeny a statistické údaje se nesmějí omezovat na smrtelné úrazy nebo na nehody lodi samotné.

3. Statistické údaje musí obsahovat údaje o počtu, povaze, příčinách a následcích pracovních úrazů, s jasným označením části lodi – např. paluba, stroj,

zásobovací prostor – a na kterém místě – např. na moři nebo v přístavu – se úraz stal.

4. Příslušný orgán má provést šetření o příčinách a okolnostech úrazů, které měly za následek ztrátu života nebo těžké tělesné zranění, jakož i jiných úrazů, stanovených vnitrostátním zákonodárstvím.

### *Článek 3*

Aby byla vytvořena dobrá základna pro předcházení úrazům, které jsou důsledkem zvláštních nebezpečí spojených s prací na moři, je třeba provést šetření o všeobecném vývoji úrazovosti, jakož i o nebezpečích, která vyplývají za statistických údajů.

### *Článek 4*

1. Pravidla pro předcházení pracovním úrazům mají být stanovena zákonodárstvím, směrnicemi nebo jinými vhodnými prostředky.

2. Tato ustanovení mají odkazovat na všechna všeobecná ustanovení týkající se předcházení úrazům a pracovní hygieny, pod které lze podřadit práci námořníků, a mají blíže stanovit opatření pro předcházení úrazům, které jsou vlastní zaměstnání na moři.

3. Tato ustanovení se mají týkat zejména:

- a) všeobecných a základních ustanovení;
- b) základních stavebnětechnických rysů lodi;
- c) strojů;
- d) zvláštních bezpečnostních opatření na palubě a v podpalubí;
- e) nakládacího a vykládacího zařízení;
- f) předcházení požárům a jejich zdolávání;
- g) kotev, řetězů a lan;
- h) nebezpečného nákladu a zátěže;
- i) individuálních ochranných pomůcek.

### *Článek 5*

1. Pravidla pro předcházení úrazům zmíněným v článku 4 musí jasně vymezit povinnosti, které mají rejdari, námořníci a jiné zúčastněné osoby při jejich dodržování.

2. Všeobecně, povinnosti rejdare poskytnout ochranné zařízení a jiné pomůcky k předcházení pracovním úrazům musí odpovídat ustanovení, podle nichž námořníci jsou povinni užívat takového zařízení a pomůcek a zachovávat příslušná ochranná opatření.



### Článek 6

1. Je třeba učinit vhodná opatření, aby provádění ustanovení Článek 4 bylo zajištěno přiměřenou inspekcí nebo jinými prostředky.
2. Je třeba učinit vhodná opatření, aby se dbalo těchto ustanovení.
3. Orgány pověřené inspekcí a kontrolou nad prováděním ustanovení uvedených v článku 4 musí být obeznámeny s prací v námořní dopravě a s jejími zvyklostmi.
4. Aby bylo usnadněno provádění těchto ustanovení, námořníci mají být seznámeni s jejich zněním nebo s jejich výtahem, např. vyvěšením na lodi na dobře viditelném místě.

### Článek 7

Je třeba jmenovat jednu nebo více kvalifikovaných osob nebo ustavit kvalifikovaný výbor, složený z členů lodní posádky, jenž by pod vedením kapitána zodpovídal za předcházení úrazům.

### Článek 8

1. Programy pro předcházení pracovním úrazům mají být vypracovány příslušným orgánem ve spolupráci a organizacemi rejdařů a námořníků.
2. Provádění takových programů má být organizováno tak, aby se na nich činně mohl podílet příslušný orgán, jiné zúčastněné organizace, rejdaři a námořníci nebo jejich představitelé.
3. Zejména budou zřízeny národní nebo místní smíšené komise pro předcházení pracovním úrazům nebo zvláštní pracovní skupiny, v nichž budou zastoupeny organizace rejdařů a námořníků.

### Článek 9

1. Příslušný orgán má prosazovat, a pokud je to účelné podle podmínek v každé zemi, zajišťovat, aby do programu středisek odborné výchovy určené pro námořníky různých funkcí a kategorií bylo zařazeno školení o předcházení úrazům a o pracovní hygieně.
2. Mimo jiné je třeba učinit účelná a proveditelná opatření, např. pomocí úředních sdělení obsahujících nutné pokyny, aby námořníci byli upozorněni na zvláštní nebezpečí.

### Článek 10

Členské státy budou usilovat, podle potřeby a pomocí mezivládních nebo jiných mezinárodních organizací, o spolupráci za účelem co největšího sjednocení všech ustanovení o předcházení pracovním úrazům.

### Článek 11

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

*Článek 12*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členská státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 13*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 14*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když nabude členským státům organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členská státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 15*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 16*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 17*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvou revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 18*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **93. ÚMLUVA Č. 137 – ÚMLUVA O PRÁCI V PŘÍSTAVECH, 1973**

Český překlad úmluvy nebyl dosud pořízen, anglické znění viz:

[http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100\\_INSTRUMENT\\_ID:312282:NO](http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312282:NO)

### **94. ÚMLUVA Č. 141 – ÚMLUVA O ORGANISACÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH PRACOVNÍKŮ A O JEJICH ÚLOZE V HOSPODÁŘSKÉM A SOCIÁLNÍM ROZVOJI, 1975**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 4. června 1975 na svém šedesátém zasedání, pokládajíc vzhledem k významu zemědělských pracovníků ve světě za naléhavé, aby se podíleli na úkolech hospodářského a sociálního rozvoje, mají-li být trvale a účinně zlepšeny jejich pracovní a životní podmínky,

u vědomí, že se v mnoha zemích světa a zejména v rozvojových zemích ve velkém rozsahu nevyužívá půdy a pracovních sil a že tyto skutečnosti vyžadují, aby zemědělské pracovníci byli všestranně podněcováni k rozvíjení svobodných a životaschopných organizací, způsobilých chránit a podporovat zájmy svých členů a zajišťovat jejich účinný přínos k hospodářskému a sociálnímu rozvoji,

domnívajíc se, že takové organizace mohou a mají přispět ke zmírnění stálého nedostatku potravin v různých oblastech světa, uznávajíc, že pozemková reforma v mnoha rozvojových zemích je základním činitelem pro zlepšení pracovních

a životních podmínek zemědělských pracovníků a že by se organizace těchto pracovníků měly činně podílet na provádění takové reformy,

připomínajíc ustanovení existujících mezinárodních úmluv a doporučení o práci zejména úmluvu o právu sdružování (zemědělství), 1921, úmluvu o svobodě odborů a ochraně práva odborově se sdružovat, 1948, a úmluvu o právu

organisovat se a kolektivně vyjednávat, 1949, která potvrzují právo všech pracovníků, včetně zemědělských pracovníků, zřizovat svobodné a nezávislé organizace, jakož i ustanovení četných mezinárodních úmluv a doporučení o práci, vztahující se na zemědělské pracovníky, které vyžadují zejména, aby se organizace pracovníků podílely na jejich provádění,

u vědomí, že Organizace spojených národů a odborné organizace, zejména Mezinárodní organizace práce a Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství mají společný zájem na pozemkové reformě a rozvoji zemědělství,

u vědomí, že sledující nomy byly vypracovány ve spolupráci s Organizací spojených národů pro výživu a zemědělství a že, aby se zabránilo překrývání činností, bude pokračovat spolupráce s touto Organizací a s Organizací spojených národů při přesazování a zajišťování těchto norem,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se organizací zemědělských pracovníků a jejich úlohy v hospodářském a sociálním rozvoji, které jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 23. června 1975 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o organizacích zemědělských pracovníků, 1975:

#### *Článek 1*

Tato úmluva se vztahuje na všechny druhy organizací zemědělských pracovníků, včetně organizací, které se neomezují na tyto pracovníky, ale zastupují je.

#### *Článek 2*

1. Pro účely této úmluvy výraz "zemědělství pracovníci" znamená všechny osoby, které se zaměstnávají zemědělstvím, řemeslem nebo příbuzným zaměstnáním v zemědělských oblastech, ať už pracují za mzdu nebo za podmínek ustanovení odstavce 2 tohoto článku jako osoby samostatně výdělečně činné, jako např. pachtýři, podílníci na sklizni nebo malí vlastníci půdy na ní hospodařící.

2. Tato úmluva se vztahuje toliko na ty pachtýře, podílíky na sklizni nebo malé vlastníky půdy na ní hospodařící, kteří získávají svůj hlavní příjem ze zemědělství a kteří sami nebo jen s pomocí své rodiny nebo příležitostně s pomocí třetích osob obdělávají půdu a:

- a) nezaměstnávají trvale pracovní síly, nebo
- b) nezaměstnávají větší počet sezonních pracovních sil, nebo
- c) nedávají obdělávat svou půdu podílíky na sklizni nebo pachtýři.

#### *Článek 3*

1. Všechny skupiny zemědělských pracovníků, ať už jde o pracovníky ve mzdě nebo samostatně výdělečně činné, mají právo ustavovat bez předchozího

schválení organizace podle vlastní volby, jakož i stát se členy těchto organizací, a to za jediné podmínky, že se podřídí stanovám takové organizace.

2. Je třeba plně dbát zásad svobody sdružování; organizace zemědělských pracovníků musí být nezávislé a ustaveny na základě dobrovolnosti a nesmějí být podrobeny zasahování a nátlaku nebo omezením.

3. Nabytí povahy právnické povahy organizacemi zemědělských pracovníků nesmí podléhat takovým podmínkám, které by omezovaly uplatňování ustanovení předchozích odstavců tohoto článku.

4. Při vykonávání práv, která jsou jim přiznána v tomto článku, zemědělství pracovníci a jejich příslušné organizace, stejně jako jiné osoby nebo organizované kolektivy musí dbát práva země.

5. Právo země se není dotýkat ani nesmí být uplatňováno takovým způsobem, jenž by se dotýkal záruk stanovených v tomto článku.

#### *Článek 4*

Jedním z úkolů vnitrostátní politiky zemědělského rozvoje má být usnadnit ustavování a rozvoj a to na základě dobrovolnosti silných a nezávislých organizací zemědělských pracovníků jako účinného prostředku k zajištění účasti zemědělských pracovníků bez diskriminace. Jak je vymezena v úmluvě o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958, na hospodářském a sociálním rozvoji a na výhodách z něho plynoucích.

#### *Článek 5*

1. Aby bylo organizacím zemědělských pracovníků umožněno hrát roli v hospodářském a sociálním rozvoji, každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, přímo a bude provádět politiku aktivní podpory těchto organizací, zejména za účelem odstranění překážek, která brání jejich ustavování, růstu a výkonu jejich zákonné činnosti, jakož i případné diskriminace vůči organizacím zemědělských pracovníků a jejich členům založená na zákonodárných a správních opatřeních.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, zajistí, aby Vnitrostátní právní předpisy nebránily se zřetelem k zvláštním podmínkám na úseku zemědělství ustavování a rozvoji organizací zemědělských pracovníků.

#### *Článek 6*

Je třeba podniknout kroky na podporu co nejširšího porozumění pro potřebu rozvíjet organizace zemědělských pracovníků a pro to jak mohou přispět k zlepšení možnosti zaměstnanosti a všeobecných pracovních a životních podmínek v zemědělských oblastech, jakož k růstu a lepšímu rozdělování národního důchodu.

#### *Článek 7*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

*Článek 8*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nebude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 9*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let. Jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou ne další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 10*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 11*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 12*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 13*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvou revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nova úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 9, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 14*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **95. ÚMLUVA Č. 143 – ÚMLUVA O ZNEUŽÍVÁNÍ MIGRACE A O PROSAZOVÁNÍ ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ A ROVNÉHO ZACHÁZENÍ S MIGRUJÍCÍMI PRACOVNÍKY, 1975**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolaná Správní radou Mezinárodní úřadu práce do Ženevy, kde se sešla dne 4. června 1975 na svém šedesátém zasedání,

majíc na zřeteli, že preambule ústavy Mezinárodní organizace práce jí ukládá za úkol hájit "zájmy pracovníků zaměstnaných v zahraničí",

majíc na zřeteli, že Filadelfská deklarace opětovně potvrzuje zásady, na nichž je založena Mezinárodní organizace práce, že "práce není zboží" a že "chudoba, ať existuje kdekoliv, je nebezpečím pro blahobyt všech", a uznává slavnostní závazek Mezinárodní organizace práce podporovat plány, jejichž cílem je dosáhnout zejména plné zaměstnanosti "přemístěním pracovních sil, včetně stěhování za účelem získání zaměstnání",

majíc na zřeteli Světový program zaměstnanosti MOP, jakož i Úmluvu a Doporučení o politice zaměstnanosti, 1964, a zdůrazňujíc nezbytnost vyhnout se přílišnému a nekontrolovanému nebo nepodporovanému růstu migračního pohybu kvůli jejich negativním sociálním a lidským důsledkům,

majíc na zřeteli, že vlády mnohých zemí, aby byl překonán nedostatečný rozvoj a strukturální a chronická nezaměstnanost, stále zdůrazňují žádoucnost podporovat spíše převod kapitálu a technologie než přemístění pracovníků v souladu s potřebami a požadavky těchto zemí z důvodu vzájemného zájmu zemí původu a zemí zaměstnání,

majíc na zřeteli právo každého opustit kteroukoliv zemi, včetně své vlastní, jak je stanoveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v Mezinárodním paktu o lidských a politických právech;

připomínajíc ustanovení obsažená v Úmluvě a Doporučení o migrujících pracovnících (revidovaná), 1949, v Doporučení o ochraně migrujících pracovníků (málo rozvinuté země), 1955, v Úmluvě a Doporučení o politice zaměstnanos-

ti, 1964, v Úmluvě a Doporučení o zprostředkování práce, 1948, a v Úmluvě a Doporučení o placených zprostředkovatelích práce (revidované), 1949, které projednávají o otázkách jako úprava náboru, dopravy a umístování migrujících pracovníků, opatřování přesných informací o migraci, minimálních podmínek, jež mají být zajištěny migrantům během cesty a při jejich příjezdu, přijetí aktivní politiky zaměstnanosti, jakož i mezinárodní spolupráce v těchto věcech;

majíc na zřeteli, že by za migraci pracovníků, k níž dochází vzhledem k podmínkám na trhu pracovních sil, měly odpovídat veřejné zprostředkovatelny práce podle příslušných mnohostranných a dvoustranných dohod, zejména podle těch, které umožňují svobodný pohyb pracovníků;

majíc na zřeteli, že existující nezákonný nebo tajný obchod s pracovními silami vyžaduje další normy zvláště zaměřené proti takovému zneužívání;

připomínajíc ustanovení Úmluvy o migrujících pracovních (revidované), 1949, jež vyžaduje na každém členském státu, který ji ratifikoval, aby zacházel s migranty, kteří se zákonně zdržují na jeho území, nikoliv méně příznivě, nežli jak zachází se svými příslušníky v různých věcech, které vypočítává, pokud jsou upraveny právními předpisy nebo podléhají dohledu správních úřadů;

připomínajíc, že vymezení pojmu "diskriminace" v Úmluvě o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958, nezahrnuje povinně rozdíly založené na státní příslušnosti, domnívajíc se, že jsou žádoucí nové normy, zahrnující rovněž sociální zabezpečení, k prosazení rovných příležitostí a rovného zacházení s migrujícími pracovníky a k zajištění zacházení přinejmenším rovného s příslušníky ve věcech upravených právními předpisy nebo podléhajícími dohledu správních úřadů,

u vědomí toho, že při vypracování následujících norem bylo přihlédnuto k práci Organizace spojených národů a jiných specializovaných agencí a že se zřetelem k tomu, aby nedošlo k podvojně úpravě a byla zajištěna vhodná spolupráce, bude pokračovat spolupráce při prosazování a zabezpečování provádění těchto norem;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se migrujících pracovníků, které jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání,

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, doplňující Úmluvu o migrujících pracovních (revidovanou), 1949, a Úmluvu o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958,

přijímá dne 24. června 1975 tuto úmluvu, která může být označována jako Úmluva o migrujících pracovních (dodatková ustanovení), 1975.

## ČÁST I. – ZNEUŽÍVÁNÍ MIGRACE

### Článek 1

Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje dbát základních lidských práv všech migrujících pracovníků.



## *Článek 2*

1. Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se bude soustavně snažit o zjištění, zda jsou na jeho území nezákonně zaměstnání migrující pracovníci a zda z jeho území vychází, jím prochází nebo na něm vyúsťuje migrace za zaměstnáním, při níž migrující pracovníci během cesty, při příchodu nebo po dobu pobytu a zaměstnání jsou vystaveni podmínkám odporujícím příslušným mnohostranným nebo dvoustranným instrumentům nebo dohodám nebo vnitrostátním právním předpisům.

2. Tyto otázky musí být v celém rozsahu projednány s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a musí jim být umožněno podávat jejich vlastní informace o této věci.

## *Článek 3*

Každý členský stát učiní všechna potřebná a vhodná opatření, ať už patří do jeho pravomoci nebo vyžadují spolupráci s jinými členskými státy:

- a) k potlačení tajné migrace za zaměstnáním a nezákonného zaměstnávání pracovníků;
- b) proti organizátorům nezákonné nebo tajné migrace za zaměstnáním, která vychází z jeho území, jím prochází nebo na něm vyúsťuje, a proti těm, kdo zaměstnávají pracovníky, kteří imigrovali za nezákonných podmínek, aby se tak předešlo a zabránilo zneužití, uvedenému v článku 2 této úmluvy.

## *Článek 4*

Členské státy přijmou na vnitrostátní a mezinárodní úrovni opatření potřebná pro soustavné styky a výměnu informací o této věci s jinými státy po projednání s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

## *Článek 5*

Jedním z cílů opatření podle článků 3 a 4 této úmluvy je možnost postihu původců obchodu s pracovními silami, ať už jde o kteroukoli zemi, odkud provozují svou činnost.

## *Článek 6*

1. Podle vnitrostátního zákonodárství je třeba učinit opatření pro účinné odhalování nezákonného zaměstnávání migrujících pracovníků a pro stanovení a provádění správního, občanskoprávního a trestního postihu, který bude zahrnovat i uvěznění, pokud jde o nezákonné zaměstnávání migrujících pracovníků, organizování migrace za zaměstnáním, které je spojeno se zneužitím podle článku 2 této úmluvy a o vědomou podporu takové migrace, ať již pro zisk či nikoliv.

2. Jestliže je zaměstnavatel stíhán na základě ustanovení učiněných podle tohoto článku, musí mít právo podat důkaz o své dobré víře.

*Článek 7*

S reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků budou projednány právní předpisy a jiná opatření, stanovené touto úmluvou, jež mají předcházet a zabránit výše zmíněnému zneužití, a bude uznána možnost jejich iniciativy za tímto účelem.

*Článek 8*

1. Postavení migrujícího pracovníka, který po právu pobývá v zemi za účelem zaměstnání, nebude považováno za nezákonné nebo nikoli řádné jen z toho důvodu, že pozbyl svého zaměstnání, což samo o sobě nebude mít za následek odnětí oprávnění k pobytu nebo popř. povolení k práci.

2. Vzhledem k tomu bude požívat rovnosti v zacházení, zejména pokud jde o zajištění zaměstnání, nové pracovní zařazení, výpomoc a přeškolení.

*Článek 9*

1. Bez újmy opatření určených pro dohled na migraci za zaměstnáním, která zajišťují, že migrující pracovníci vstupují na státní území a jsou tam zaměstnání v souladu s příslušnými právními předpisy, migrující pracovník bude v případech, ve kterých nebylo dbáno těchto předpisů a kdy jeho postavení nemůže být legalizováno, požívat pro sebe a svou rodinu rovného zacházení, pokud jde o práva plynoucí z předchozích zaměstnání ohledně odměny za práci, sociálního zabezpečení a jiných výhod.

2. V případě sporu o práva uvedená v předchozím odstavci, pracovník bude mít možnost předložit svůj případ příslušnému orgánu buď sám, nebo prostřednictvím zástupce.

3. V případě vypovězení pracovník nebo jeho rodina neponesou náklady s tím spojené.

4. Nic v této úmluvě nebrání členským státům, aby přiznaly osobám, které pobývají nebo pracují v zemi nezákonně, právo v ní zůstat a být tam po právu zaměstnány.

*ČÁST II. – ROVNOST PŘÍLEŽITOSTÍ A ZACHÁZENÍ**Článek 10*

Každý členský stát, pro který je tato úmluva v platnosti, se zavazuje vyhlásit a pomocí metod odpovídajících vnitrostátním poměrům a zvyklostem provádět národní politiku k prosazení a zaručení rovných příležitostí a rovného zacházení v otázkách zaměstnání a povolání, sociálního zabezpečení, odborových a kulturních práv a individuálních a kolektivních dohod osobám, které jako migrující pracovníci nebo jako členové jejich rodin jsou po právu na jeho území.

*Článek 11*

1. Pro účely této úmluvy výraz "migrující pracovník" znamená osobu, která migruje nebo migrovala z jedné země do druhé země, aby byla zaměstnána

jiným způsobem než na vlastní účet; zahrnuje každou osobu, řádně vpuštěnou do země jako migrující pracovník.

2. Tato část úmluvy se nevztahuje na:

- a) příhraniční pracovníky;
- b) na umělce a osoby vykonávající svobodná povolání, kteří vstoupili do země jen na krátkou dobu;
- c) na námořníky;
- d) osoby, které vstoupily do země speciálně za účelem vzdělávání nebo výchovy;
- e) zaměstnance organizací nebo podniků provozujících činnost na území státu, kteří byli dočasně vpuštěni do oné země na žádost svého zaměstnavatele na krátkou a vymezenou dobu, aby vykonali zvláštní úkoly nebo pověření a kteří jsou povinni opustit onu zemi, jakmile vykonali své úkoly nebo pověření.

### *Článek 12*

Každý členský stát bude metodami odpovídajícími vnitrostátním podmínkám a zvyklostem:

- a) usilovat o spolupráci organizací zaměstnavatelů a pracovníků a jiných vhodných organizací při prosazování přijetí a provádění politiky stanovené v článku 10 této úmluvy;
- b) vydávat zákony a prosazovat vzdělávací a výchovné programy vhodné k přijetí a provádění takové politiky;
- c) činit opatření, prosazovat vzdělávací programy a rozvíjet jinou činnost zaměřenou na co nejširší seznámení migrujících pracovníků s přijatou politikou, s jejich právy a povinnostmi a s činnostmi, jež jim má poskytnout účinnou pomoc při zajištění jejich ochrany a umožnit jim výkon jejich práce;
- d) rušit všechny právní předpisy a měnit všechny správní směrnice a praxi, které jsou neslučitelné s takovou politikou;
- e) ve spolupráci s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků vypracovávat a provádět sociální politiku odpovídající vnitrostátním podmínkám a praxi, která umožňuje migrujícím pracovníkům a jejich rodinám podílet se na výhodách přiznaných vlastním příslušníkům, přičemž se bude přihlížet - aniž by byla dotčena zásada rovných příležitostí a rovného zacházení - ke zvláštním potřebám, které se u nich mohou vyskytnout, až do doby, kdy se sžijí se společností země zaměstnání;
- f) učinit vše pro pomoc a podporu úsilí migrujících pracovníků a jejich rodin o zachování jejich národní a etnické identity a kulturních svazků se zemí původu, včetně toho, že dětem bude umožněna znalost jejich mateřského jazyka;

- g) zaručit rovnost zacházení, pokud jde o pracovní podmínky, pro všechny migrující pracovníky, kteří vykonávají stejnou činnost, ať už zvláštní podmínky jejich zaměstnání jsou jakékoli.

#### *Článek 13*

1. Každý členský stát může učinit všechna potřebná opatření, která patří do jeho pravomoci, a spolupracovat s jinými členskými státy, aby umožnil spojení rodin všech migrujících pracovníků po právu pobývajících na jeho území.

2. Členy rodiny migrujícího pracovníka, na něž se vztahuje tento článek, jsou manžel (manželka), nezaopatřené děti, otec a matka.

#### *Článek 14*

Každý členský stát může:

- a) podrobit svobodnou volbu povolání, při zajištění práva na geografickou mobilitu, podmínkám, že migrující pracovník legálně pobývá na jeho území za účelem zaměstnání po stanovenou dobu nepřesahující dva roky nebo, jestliže právní předpisy vyžadují smlouvu na určitou dobu kratší dvou let, že pracovník splnil svou první pracovní smlouvu;
- b) po náležitém projednání s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků stanovit podmínky pro uznání kvalifikace pro zaměstnání, včetně vysvědčení a diplomů získaných v zahraničí;
- c) omezit přístup do vymezených skupin zaměstnání a funkcí, pokud je toho třeba v zájmu státu.

### *ČÁST III. – ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ*

#### *Článek 15*

Tato úmluva nebrání členským, státům uzavírat vícestranné nebo dvoustranné dohody s výhledem na řešení problémů vznikajících při jejím naplňování.

#### *Článek 16*

1. Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, může prohlášením připojeným ke své ratifikaci vyloučit část I nebo II z přijetí úmluvy.

2. Každý členský stát, který učinil takové prohlášení, může kdykoliv pozdějším prohlášením ono prohlášení odvolat.

3. Každý členský stát, pro který je v platnosti prohlášení učiněné podle odstavce 1 tohoto článku, uvede ve svých zprávách o provádění této úmluvy právní stav a praxi týkající se ustanovení části vyňaté z platnosti, rozsah, ve kterém zmíněná ustanovení byla provedena a důvody, pro které není možné zahrnout je do platnosti úmluvy.

### Článek 17

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 18

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel запиše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

### Článek 19

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je запиše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### Článek 20

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

### Článek 21

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

### Článek 22

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 23*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 17, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 24*

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazná.

## 96. ÚMLUVA Č. 145 – ÚMLUVA O STÁLOSTI ZAMĚŠTNÁNÍ (NÁMOŘNÍCI), 1976

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 13. října 1976 na svém šedesátém druhém zasedání,

majíc na zřeteli IV. část (pravidelnost zaměstnání a příjmu) doporučení o zaměstnanosti námořníků (technický rozvoj), 1910, rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se stálosti zaměstnání námořníků, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 28. října 1976 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o stálosti zaměstnání (námořníci), 1976:

*Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na osoby, které jsou pravidelně pracovně k dispozici jako námořníci a jež získávají hlavní zdroj svých příjmů během roku z takové práce.

2. Pro účely této úmluvy výraz "námořníci" znamená osoby za takové označené vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí nebo kolektivními smlouvami a které jsou obvykle zaměstnány jako členové posádky námořní lodi jiné než:

- a) válečná loď,
- b) loď určené k rybolovu nebo k operacím s ním přímo souvisejícím, k lovu velryb nebo k podobným operacím.

3. Vnitrostátní zákonodárství stanoví, které lodi se považují za "námořní" pro účely této úmluvy.

4. Stanovení a změna pojmů podle odstavců 2 a 3 tohoto článku budou projednány se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků nebo se tyto organizace na něm budou podílet jinak.

#### Článek 2

1. V každém členském státu, který provádí námořní dopravu, je úkolem vnitrostátní politiky vést všechny zúčastněné kruhy k tomu, aby zajišťovaly námořníkům v mezích možností stálé nebo pravidelné zaměstnání a tak poskytovaly rejdařům stálé a způsobilé pracovní síly.

2. Je třeba vyvinout veškeré úsilí, aby námořníkům zajištěna alespoň minimální doba zaměstnání nebo minimální příjem nebo peněžité příspěvky způsobem a v rozsahu závislém na hospodářské a sociální situaci té které země.

#### Článek 3

Opatření umožňující dosáhnout cílů uvedených v článku 2 této úmluvy by mohla zahrnovat:

- a) buď smlouvy nebo dohody o stálém nebo pravidelném zaměstnání ve službách podniku provozujícího námořní plavbu nebo sdružení rejdařů;
- b) nebo opatření k zajištění stálosti zaměstnání pomocí zřízení a vedení rejstříků nebo seznamů kvalifikovaných námořníků podle jejich skupin.

#### Článek 4

1. Jestliže stálost zaměstnání námořníků je zajištěna jen zřízením s vedením rejstříků nebo seznamů, tyto rejstříky a seznamy budou zahrnovat všechny skupiny zaměstnání námořníků způsobem stanoveným vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí nebo kolektivními smlouvami.

2. Námořníci zapsaní v takovém rejstříku nebo seznamu budou přednostně zařazováni do námořní služby.

3. Námořníci zapsaní v takovém rejstříku nebo seznamu budou dosažitelní pro práci způsobem stanoveným vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí nebo kolektivními smlouvami.

#### Článek 5

1. Pokud to vnitrostátní zákonodárství umožňuje, bude početní stav námořníků zapsaných v rejstřících nebo seznamech pravidelně prověřován, aby mohl být stanoven početní stav odpovídající potřebám námořní plavby.

2. Stane-li se nezbytným snížení početních stavů zapsaných v takovém rejstříku nebo seznamu, budou učiněna všechna potřebná opatření, aby se předešlo nebo zmenšily nepříznivé důsledky pro námořníky, s přihlédnutím k hospodářské a sociální situaci té které země.

#### Článek 6

Každý členský stát zajistí, aby vhodná ustanovení o bezpečnosti, ochraně zdraví a odborně výchově se vztahovala na námořníky.

*Článek 7*

Pokud ustanovení této úmluvy nejsou prováděna kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátní praxi, budou provedena vnitrostátním zákonodárstvím.

*Článek 8*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálním řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

*Článek 9*

1. Tato úmluva navazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.
3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 10*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.
2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 11*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.
2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 12*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 13*

Vždy bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá,



zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplně nebo částečně revise.

#### *Článek 14*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 10, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 15*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **97. ÚMLUVA Č. 146 – ÚMLUVA O KAŽDOROČNÍ PLACENÉ DOVOLENÉ (NÁMOŘNÍCI), 1976**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 13. října 1976 na svém šedesátém druhém zasedání.

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se revise úmluvy č. 91 o placená dovolená námořníků (revidovaná), 1949, a přihlednutím k úmluvě č. 132 o placené dovolené (revidovaná), 1910, aniž by se však vážala tímto textem, které jsou druhým bodem jednacího pořadu jednání,

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 29. října 1976 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o každoroční placené dovolené (námořníci), 1976:

#### *Článek 1*

Ustanovení této úmluvy, pokud nabudou účinnosti na základě kolektivních smluv, rozhodčích výroků, soudních rozhodnutí, zákonem určeným způsobem pro stanovení mezd nebo jiným způsobem ve shodě s vnitrostátní praxí, jak to odpovídá vnitrostátním podmínkám, budou provedena vnitrostátním zákonodárstvím.

#### *Článek 2*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny osoby zaměstnané jako námořníci.
2. Pro účely této úmluvy výraz "námořníci" znamená osoby zaměstnané jakoukoli činností na námořní lodi zapsané na území státu, který ratifikoval tuto úmluvu, kromě:

- a) válečných lodí;
- b) lodí určených k rybolovu nebo k operacím s ním přímo souvisejícím nebo k lovu velryb nebo k podobným operacím.

3. Vnitrostátní zákonodárství po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud takové organizace existují, vymezí, které lodi se pokládají za námořní lodi.

4. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může po projednání s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud takové organizace existují, rozšířit provádění úmluvy s úpravami, které jsou potřebné pro příslušné odvětví, na osoby, které nespádají podle odstavce 2 písm. b) pod definici námořníků, nebo na některé jejich kategorie.

5. Každý členský stát, který podle odstavce 4 tohoto článku rozšíří v době ratifikace provádění této úmluvy, vymezí v prohlášení připojením k ratifikaci kategorie, jichž se týká takové rozšíření, popř. úpravy, které jsou potřebné.

6. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může vyrozumět později generálního ředitele mezinárodního úřadu práce, že rozšiřuje provádění úmluvy na jiné kategorie než ty, které vymezil v době ratifikace.

7. Pokud je toho zapotřebí, příslušný orgán nebo vhodná organizace v každé zemi může po projednání se zúčastněnými organizacemi rejdařů a námořníků, pokud takové organizace existují, učinit opatření, jimiž vyloučí z provádění této úmluvy omezené kategorie osob zaměstnaných na námořních lodích.

8. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, určí s uvedením důvodů ve své první zprávě o jejím provádění, podávané podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, kategorie, které byly vyloučeny podle odstavců 3 a 7 tohoto článku a uvede ve svých pozdějších zprávách stav svého zákonodárství a praxe, pokud jde o vyloučené kategorie, a rozsah, v němž se provádí nebo se zamýšlí provádět tato úmluva, pokud jde o takové kategorie.

### *Článek 3*

1. Námořníci, na něž se vztahuje tato úmluva, mají nárok na každoroční placenou dovolenou ve stanovené základní výměře.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, stanoví výměru každoroční dovolené v prohlášení připojeném ke své ratifikaci.

3. Dovolená nesmí být v žádném případě kratší než 30 kalendářních dnů za jeden rok zaměstnání.

4. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může vyrozumět generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce dodatečným prohlášením, že stanoví delší výměru dovolené, nežli jak byla stanovena v době ratifikace.

#### Článek 4

1. Námořníci, jejichž délka služby během jednoho roku je kratší, nežli jáká se vyžaduje pro plný nárok stanovený v předchozím článku, má v tom roce nárok na placenou dovolenou v poměru odpovídající délce jejich služby během toho roku.

2. Výraz "rok" v této úmluvě znamená kalendářní rok nebo každé jiné časové období stejné délky.

#### Článek 5

1. Způsob zápočtu služby pro vznik nároku na dovolenou bude stanoven příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi.

2. Za podmínek stanovených příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi služba, vykonávaná mimo rámec smlouvy o službě na moři, se započítává do doby služby.

3. Za podmínek stanovených příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi se nepřítomnost v práci pro účast na schváleném kursu odborné výchovy námořníků nebo z důvodů nezávislých na vůli námořníka, jako například pro nemoc, úraz nebo mateřství, pokládají za část doby služby.

#### Článek 6

Do základní výměry každoroční placené dovolené stanovené v článku 3 odst. 3 této úmluvy se nezapočítávají:

- a) svátky veřejně uznané a svátky podle místního obyčeje uznané v zemi vlajky, ať už případnou do doby každoroční placené dovolené či nikoli;
- b) doby pracovní neschopnosti pro nemoc, úraz nebo mateřství za podmínek stanovených příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi;
- c) doby dočasného pobytu na pevnině, poskytnuté námořníkovi v době služby podle smlouvy;
- d) náhradní volno všeho druhu za podmínek stanovených příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi.

#### Článek 7

1. Námořníci, kteří čerpají každoroční dovolenou, která je předmětem této úmluvy, obdrží za celou dobu takové dovolené nejméně svou obvyklou mzdu (včetně peněžité náhrady té části mzdy, která je vyplácena v naturáliích) vypočtenou způsobem stanoveným příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi.

2. Částky náležející podle odstavce 1 tohoto článku se vyplatí dotyčnému námořníkovi před dovolenou, leč by bylo něco jiného stanoveno vnitrostátním zákonodárstvím nebo dohodou uzavřenou mezi zaměstnavatelem a námořníkem.

3. Námořník, který opustí službu u zaměstnavatele nebo je propuštěn před vyčerpáním dovolené, na níž má nárok, obdrží za každý den volna, jež mu náleží, mzdu uvedenou v odstavci 1 tohoto článku.

#### *Článek 8*

1. Vybírání každoroční placené dovolené po částech nebo slučování takové každoroční dovolené, na níž vznikl nárok během roku, s pozdější dovolenou může být povoleno příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi.

2. S výjimkou podle odstavce 1 tohoto článku, a pokud není stanoveno jinak dohodou mezi zaměstnavatelem a zúčastněným námořníkem, placená každoroční dovolená, stanovená touto úmluvou, musí být poskytnuta vcelku.

#### *Článek 9*

Ve výjimečných případech mohou být příslušným orgánem nebo způsobem obvyklým v té které zemi přijata ustanovení, podle nichž se za každoroční placenou dovolenou, která náleží podle této úmluvy, poskytne peněžitá náhrada nejméně ve výši mzdy stanovené v článku 7.

#### *Článek 10*

1. Zaměstnavatel po projednání a pokud možno v dohodě s dotyčným námořníkem nebo jeho zástupci stanoví dobu, ve které má být dovolená čerpána, leč by byla určena předpisy, kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo každým jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátním zvyklostem.

2. Na žádném námořníku nelze bez jeho souhlasu požadovat, aby čerpal dovolenou, na kterou má nárok, na jiném místě, nežli kde byl přijat do pracovního poměru nebo kde byl najat, podle toho, které z nich je bližší jeho bydliště, pokud kolektivní smlouva nebo vnitrostátní zákonodárství nestanoví jinak.

3. Jestliže námořník musí čerpat svou každoroční dovolenou, když je na jiném místě, nežli dovoluje odstavec 2 tohoto článku, má nárok na bezplatnou dopravu až na místo, kde byl přijat do pracovního poměru nebo kde byl najat, podle toho, které z nich je bližší jeho bydliště; stravné a nocležné během cesty a náklady přímo souvisící s takovou cestou mu uhradí zaměstnavatel a každoroční placená dovolená, na kterou má námořník nárok, nebude krácena o dobu, po níž trvá cesta.

#### *Článek 11*

Každá dohoda, kterou se námořník vzdává minimální každoroční placené dovolené stanovené v článku 3 odstavci 3 nebo – leč by šlo o výjimečné případy stanovené v článku 9 této úmluvy – se jí zřiká, bude pokládána za neplatnou.

#### *Článek 12*

Námořníci na každoroční dovolené budou z ní odvoláni jen v případě krajní nouze a bude jim k tomu dána přiměřená lhůta.

### Článek 13

Je třeba učinit účinná opatření, odpovídající způsobu, jakým se uvádějí v život ustanovení této úmluvy, aby bylo zajištěno řádné provádění a prosazení předpisů a ustanovení o placené dovolené, a to prostřednictvím odpovídající inspekce nebo jiným způsobem.

### Článek 14

Tato úmluva mění úmluvu o placené dovolené námořníků (revidovanou), 1949.

### Článek 15

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 16

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nebude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

### Článek 17

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### Článek 18

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis po poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

### Článek 19

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úpl-

né údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 20*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečně revise.

#### *Článek 21.*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 17, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 22*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **98. ÚMLUVA Č. 147 – ÚMLUVA O MINIMÁLNÍCH STANDARDECH OBCHODNÍCH LODÍ, 1976**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 13. října 1976 na svém šedesátém druhém zasedání, připomínajíc ustanovení doporučení o zaměstnávání námořníků (cizí lodí), 1958, a doporučení o životních a pracovních podmínkách a o bezpečnosti (námořníci), 1958, rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se lodí, které neodpovídají standardům, zejména těch, jež jsou registrovány pod cizí vlajkou, které jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 29. října 1976 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o obchodním loďstvu (minimální standardy), 1976 :

#### *Článek 1*

1. Pokud není v tomto článku stanoveno jinak, tato úmluva se vztahuje na každou námořní loď, ať ve veřejném či soukromém vlastnictví, která přepravuje náklady nebo cestující pro obchodní účely nebo se jí užívá pro jiné obchodní účely.

2. Vnitrostátní zákonodárství stanoví, kdy se loď považuje za námořní loď pro účely této úmluvy.

3. Tato úmluva se vztahuje na námořní vlečné parníky.
  4. Tato úmluva se nevztahuje.
- a) Na lodi poháněné především plachtami, ať již jsou vybaveny či nikoli pomocnými stroji;
  - b) Na lodi určené pro rybolov, pro lov velryb nebo pro podobné lovení;
  - c) Na malé lodi a na lodi jako vrtné nebo tažné plovoucí plošiny, pokud se jich neužívá pro plavbu; příslušný orgán v každé zemi po projednání s reprezentativnějšími organizacemi rejdařů a námořníků rozhodne, na které lodi se vztahuje ustanovení pod touto písmenou.
5. Nic v této úmluvě nerozšiřuje pole působnosti úmluv, uvedených v příloze této úmluvy, nebo jejich ustanovení.

### *Článek 2*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje:

- a) Stanovit právními předpisy pro lodi registrované na jeho území.
  - i. Bezpečnostní předpisy, včetně předpisů o způsobilosti členů posádky, pracovní době a početním stavu posádky;
  - ii. Přiměřená opatření sociálního zabezpečení;
  - iii. Podmínky zaměstnání a pobytu na lodi, pokud podle názoru členského státu nejsou kryty kolektivními smlouvami nebo stanoveny příslušnými soudy způsobem, kterým jsou stejně vázáni zúčastnění rejdaři a námořníci a ověřovat, že ustanovení takových právních předpisů svým obsahem odpovídají úmluvám nebo článkům úmluv, zmíněných v příloze, pokud členský stát není jiným způsobem vázán uvádět uvedené úmluvy v život;
- b) Účinně vykonávat svou jurisdikci nebo kontrolu na lodích, zaregistrovaných na jeho území, pokud jde:
  - i. O normy o bezpečnosti při práci, včetně těch, které se týkají způsobilosti členů posádky, pracovní doby a početního stavu posádky, stanovené vnitrostátními právními předpisy;
  - ii. Opatření sociálního zabezpečení, stanovená vnitrostátními právními předpisy;
  - iii. Podmínky zaměstnání a pobytu na lodi, stanovené vnitrostátními právními předpisy nebo určené příslušnými soudy způsobem, kterým jsou stejně vázáni zúčastnění rejdaři a námořníci;
- c) Ověřovat, že opatření, zajišťující účinnou kontrolu ostatních podmínek zaměstnání a života na lodi, jsou, pokud členský stát sám nevykonává účinnou kontrolu, sjednána mezi rejdaři nebo jejich organizacemi a organizacemi námořníků, ustavenými podle základních ustanovení úmluvy o svobodě od-

borů a o ochraně práva odborově se sdružovat, 1948, a úmluvy o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949;

- d) Zajišťovat, aby:
- i. Existovala vhodná řízení, podléhající všeobecnému pohledu příslušného orgánu a popřípadě navazující na trojstranné projednání mezi tímto orgánem a reprezentativními organizacemi rejdařů a námořníků, pro nábor námořníků na lodi registrované na jeho území a pro přezkoumávání stížností, k nimž došlo v této souvislosti;
  - ii. Existovala vhodná řízení, podléhající navazující na trojstranné projednání mezi tímto orgánem a reprezentativními organizacemi rejdařů a námořníků, o přezkoumávání každé stížnosti týkající se přijetí námořníků jeho státní příslušnosti na jeho území na lodi zaregistrované v cizí zemi, a zajistit, aby takové stížnosti, jakož každá stížnost týkající se přijetí a podaná pokud možno v době přijímání cizích námořníků na jeho území na lodi zaregistrované cizí zemi, byly bezodkladně příslušným orgánem postoupeny příslušnému orgánu země, kde je loď zaregistrována, a jejich kope generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce;
- e) Zajistit, aby námořníci zaměstnaní na lodích zaregistrovaných na jeho území měli vhodnou kvalifikace na výcvik pro službu, do níž jsou přijímáni, s přihlédnutím k doporučení o odborném výcviku námořníků, 1970;
- f) Prověřovat prostřednictvím inspekce nebo jinými vhodnými prostředky, že lodi zaregistrované na jeho území vyhovují příslušným platným mezinárodním pracovním úmluvám, které ratifikoval, právním předpisům vyžadovaným podle písmene
- g) Toho článku a kolektivním smlouvám, pokud to umožňuje vnitrostátní právo;
- h) Provádět úřední šetření všech vážných námořních nehod, na nichž mají podíl lodi zaregistrované na jeho území, zejména došlo-li ke zranění nebo ztrátě lidského života; konečná zpráva o přešetření by měla být normálně uveřejněna.

### Článek 3

Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, bude podle možnosti informovat své občany o otázkách (problémech), které mohou vyplynout ze služební smlouvy na lodi zaregistrované ve státě, který neratifikoval zmíněnou úmluvu, pokud nenabyl přesvědčení, že jsou prováděny standardy odpovídající standardům stanoveným touto úmluvou. Opatření, jež stát, který ratifikuje tuto úmluvu, učinil k tomu účelu, nesmějí být v rozporu se zásadou svobodného pohybu pracovníků, stanovenou smlouvami, jejichž stranami jsou tyto dva státy.



#### Článek 4

1. Jestliže některý členský stát, který ratifikovat tuto úmluvu a v jehož přístavu loď učinila mezipřistání během své normální plavby nebo z pracovních důvodů, obdrží stížnost, nebo získá důkaz o tom, že taková loď neodpovídá standardům uvedeným v této úmluvě, poté když nabyla účinnosti, může zaslat zprávu vládě země, u níž je loď zaregistrována, a její kopii potřebná opatření k nápravě stavu na lodi, který je zřejmě nebezpečím pro bezpečnost a zdraví.

2. O takových opatřeních členský stát musí ihned informovat nejbližšího námořního, konsulárního nebo diplomatického zástupce státu vložky a požádat jej, aby se jich pokud možno zúčastnil. Nesmí však bez náležitých důvodů zdržovat loď nebo způsobovat její zpoždění.

3. Pro účely tohoto článku „stížnost“ znamená každou informaci podanou členem posádky, zaměstnaneckou organizací, sdružením, odborovou organizací nebo všeobecně každou osobou, která má zájem o bezpečnost lodí, včetně zájmu o ohrožení bezpečnosti a zdraví posádky.

#### Článek 5

1. Tato úmluva je otevřena ratifikacím členských států, které:

- a) Jsou členy mezinárodní úmluvy o bezpečnosti lidského života na moři, 1960, nebo mezinárodní úmluvy o bezpečnosti lidského života na moři, 1974, nebo úmluvy, která reviduje tyto dvě úmluvy;
- b) Jsou členy mezinárodní úmluvy o nákladové značce, 1966, nebo úmluvy, která ji reviduje;
- c) Jsou členy nebo provádějí ustanovení mezinárodních pravidel pro předcházení srážkám na moři z 1960 nebo úmluvy o mezinárodních pravidlech pro předcházení srážkám na moři, 1972, nebo úmluvy, která reviduje tyto mezinárodní instrumenty.

2. Tato úmluva je dále otevřena ratifikaci každého členského státu, který se při ratifikaci zaváže vyhovět podmínkám, jimž předchozí odstavec podrobuje ratifikaci a jež dosud neplní.

3. Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### Článek 6

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy dojde k zapsání ratifikací nejméně deseti členských států, jejichž celkový podíl na hrubé tonáži světového loďstva činí 25 procent.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

### Článek 7

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnost, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### Článek 8

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Jakmile budou splněny podmínky uvedené v článku 6, odst. 2, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

### Článek 9

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

### Článek 10

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

### Článek 11

1. Přijme-li generální konference novou úmluvou revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) Ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 7 a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) Od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

## Článek 12

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### Příloha:

Úmluva č. 1368 o minimálním věku, 1973, nebo úmluva č. 58 o minimálním věku (námořní práce), (revidovaná), 1935, nebo č. 7 o minimálním věku (námořní práce), 1920;

Úmluva č. 55 o povinnosti rejdaře v případě nemoci nebo úrazu námořníků, 1936, nebo úmluva č. 56 o nemocenském pojištění námořníků, 1936, nebo úmluva č. 130 o léčebně-preventivní péči a dávkách v nemoci, 1969;;

Úmluva č. 73 o lékařském vyšetření námořníku, 1946;

Úmluva č. 134 o předcházení úrazům (námořníci), 1970, (články 4 a 7);

Úmluva č. 92 o ubytování posádek (revidovaná), 1949;

Úmluva č. 68 o stravování a stolování (lodní posádka), 1946, (článek 5);

Úmluva č. 53 o průkazech způsobilosti důstojníků, 1936, (článek 3 a 4);<sup>2</sup>

Úmluva č. 22 o najímání námořníků, 1925;

Úmluva č. 23 o repatriaci námořníků, 1926;

Úmluva č. 87 o svobodě odborů a ochraně práva odborově se sdružovat, 1948;

Úmluva č. 98 o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949.

## PROTOKOL z roku 1996

### **k úmluvě o obchodním loďstvu (minimální standardy) 1976**

Generální konference Mezinárodní organizace práce

Svolaná správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. října 1996 na svém 84. zasedání;

Majíc na zřeteli ustanovení článku 2 úmluvy o obchodním loďstvu (minimální standardy), 1976, (dále označované jako „základní úmluva“), která stanoví zejména, že:

„Každý člen ratifikující tuto úmluvu se zavazuje -

- a) že přijme právní předpisy pro loď registrované na jeho území stanovící:

---

<sup>2</sup> V případech, že by přesné dodržování příslušných ustanovení úmluvy o průkazech způsobilosti důstojníků, 1936, vyvolávalo problémy, které by mohly poškodit systém a řízení zavedené státem pro vydávání průkazů způsobilosti, použije se zásady zásadní ekvivalence (rovnosti), tak aby nevznikl rozpor s úpravou státem zavedenou v této oblasti.

- i) normy bezpečnosti, včetně kvalifikačních standardů, pracovní dobu a velikost posádky, aby zajistil bezpečnost lidí na palubě lodi;
- ii) přiměřené režimy sociálního zabezpečení;
- iii) podmínky zaměstnání a uspořádání týkajících se života na palubě lodi, pokud nejsou podle názoru člena kryty kolektivními smlouvami nebo stanoveny soudními rozhodnutími, které jsou stejně závazné pro zainteresované rejdaře a námořníky;

a zajistí, že ustanovení těchto právních předpisů jsou ve svém souhrnu ekvivalentní úmluvám nebo článkům úmluv uvedeným v příloze k této úmluvě, pokud člen není jinak vázán, aby uvedl tyto úmluvy v účinnost“; a

majíc rovněž na zřeteli ustanovení článku 4, odstavec 1, základní úmluvy, které stanoví, že:

„Jestliže člen, který ratifikoval tuto úmluvu a do jehož přístavu loď vpluje v průběhu své obchodní plavby nebo z provozních důvodů, dostane stížnost nebo získá důkaz, že loď neodpovídá standardům této úmluvy, poté co vstoupila v platnost, může vyhotovit zprávu adresovanou zemi, v níž je loď registrována, s kopií generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, a může přijmout opatření, která jsou nutná k nápravě podmínek na palubě, jež představují zřejmé nebezpečí pro bezpečnost nebo zdraví“; a

Poukazujíc na úmluvu o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958 a její článek 1, odstavec 1, který stanoví, že:

„Pro účely této úmluvy termín „diskriminace“ zahrnuje:

- a) jakékoliv rozlišování, vylučování nebo dávání přednosti na základě rasy, barvy pleti, pohlaví, náboženství, politického názoru, národního nebo sociálního původu, jehož důsledkem je zrušení nebo zhoršení rovnosti příležitostí nebo zacházení v zaměstnání nebo povolání;
- b) každé jiné rozlišování, vylučování nebo dávání přednosti, jehož důsledkem je zrušení nebo zhoršení rovnosti příležitostí nebo zacházení, které může být stanoveno dotyčným členem po konzultaci s reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud existují, a s jinými příslušnými orgány“; a

Poukazujíc na vstup v platnost dne 16. listopadu 1994 Úmluvy Spojených národů o mořském právu, 1982;

Poukazujíc na Mezinárodní úmluvu Mezinárodní námořní organizace o standardech výcviku námořníků, vydávání osvědčení a o strážní službě z roku, 1978 ve znění z roku 1995;

Rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se částečné revize základní úmluvy, což je čtvrtý bod pořadu jednání jejího zasedání; a

Stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu Protokolu k základní úmluvě;

přijímá dne dvacátého druhého října 1996 následující protokol, který bude nazýván jako Protokol z roku 1996 k Úmluvě o obchodním loďstvu (minimální standardy), 1976 :

#### *Článek 1*

1. Každý člen, který bude ratifikovat tento Protokol, rozšíří seznam úmluv uvedených v příloze základní úmluvy a zahrne do něj úmluvy v části A dodatkové přílohy a ty úmluvy uvedené v části B této přílohy, které přijímá v souladu s článkem 3 níže.

2. Rozšíření té části A Dodatkové přílohy týkající se úmluvy, která není dosud v platnosti, nabude účinnosti pouze, vstoupí-li řečená úmluva v platnost.

#### *Článek 2*

Člen může ratifikovat tento Protokol současně s ratifikací hlavní úmluvy a kdykoli po její ratifikaci, sdělí-li formálně ratifikaci Protokolu generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce za účelem registrace.

#### *Článek 3*

1. Každý člen, který bude ratifikovat tento Protokol, určí v prohlášení doprovázejícím listinu o ratifikaci, pokud to přichází v úvahu, kterou úmluvu nebo úmluvy uvedené v části B Dodatkové přílohy přijímá.

2. Člen, který nepřijal všechny úmluvy uvedené v části B Dodatkové přílohy, může následným prohlášením sděleným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce oznámit, které další úmluvu nebo úmluvy přijímá.

#### *Článek 4*

1. Pro účely článku 1, odstavce 1 a článku 3 tohoto Protokolu bude kompetentní orgán předběžně konzultovat s reprezentativními organizacemi rejdařů a námořníků.

2. Jakmile to bude prakticky možné, kompetentní orgán dá reprezentativním organizacím rejdařů a námořníků k dispozici informace o ratifikacích, prohlášeních a výpovědích sdělených generálním ředitelem Mezinárodního úřadu práce v souladu s článkem 8, odstavcem 1, níže.

#### *Článek 5*

Pro účely tohoto Protokolu Úmluva o repatriaci námořníků (revidovaná), 1987, se bude pro člena, který tuto úmluvu přijme, považovat za náhradu Úmluvy o repatriaci námořníků, 1926.

#### *Článek 6*

1. Tento Protokol bude závazný jen pro ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace zaregistruje generální ředitel Mezinárodního úřadu práce.

2. Tento Protokol vstoupí v platnost 12 měsíců po datu zaregistrování ratifikací pěti členů, z nichž tři mají obchodní námořní flotily představující každá alespoň jeden milion bruto registrovaných tun.

3. Poté tento Protokol vstoupí v platnost pro kteréhokoli člena 12 měsíců od data registrace jeho ratifikační listiny.

#### Článek 7

Člen, který ratifikoval tento Protokol, ho může vypovědět kdykoli v době, kdy je základní úmluva otevřena k výpovědi v souladu s jejím článkem 7, pomocí aktu, který zašle generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci. Výpověď tohoto Protokolu nabude účinnosti jeden rok po datu, kdy byla zaregistrována.

#### Článek 8

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací, prohlášení a aktů výpovědí, které mu sdělí členové organizace.

2. Po splnění podmínek stanovených v článku 6, odstavec 2, výše upozorní generální ředitel členy organizace na datum, kdy Protokol nabude účinnosti.

#### Článek 9

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí generálnímu tajemníkovi Spojených národů v souladu s článkem 102 Charty Spojených národů za účelem registrace úplné informace o všech ratifikacích a aktech výpovědí, které zaregistruje v souladu s předchozími články.

#### Článek 10

Kdykoli to bude považovat za potřebné, předloží správní rada Mezinárodního úřadu práce generální konferenci zprávu o provádění tohoto Protokolu a prozkoumá vhodnost zařadit na pořad jednání konference otázku jeho úplné nebo částečné revize.

#### Článek 11

Pro účely revize tohoto Protokolu a jeho uzavření pro další ratifikaci platí ustanovení článku 11 základní úmluvy *mutatis mutandis*.

#### Článek 12

Anglické a francouzské znění tohoto protokolu má stejnou platnost.

## 99. ÚMLUVA Č. 149 – ÚMLUVA O ZAMĚSTNÁNÍ A PRACOVNÍCH A ŽIVOTNÍCH PODMÍNKÁCH OŠETŘOVATELSKÉHO PERSONÁLU, 1977

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 1. června 1977 na svém 63. zasedání.

uznávajíc významnou úlohu, kterou má ošetrovatelský personál spolu s ostatními pracovníky ve zdravotnictví při ochraně a zlepšování zdraví a blahobytu obyvatelstva,

uznávajíc, že veřejný sektor jako zaměstnavatel ošetrovatelského personálu by měl hrát aktivní úlohu v zlepšování zaměstnaneckých a pracovních podmínek ošetrovatelského personálu.

konstatujíc, že současná situace ošetrovatelského personálu v mnoha zemích, charakterizovaná nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a mnohdy nevhodným využíváním stávajícího personálu, je překážkou rozvoje výkonných zdravotnických služeb,

připomínajíc že ošetrovatelský personál je chráněn četnými mezinárodními pracovními úmluvami a doporučeními, jež stanoví všeobecné normy týkající se zaměstnání a pracovních podmínek, jako jsou instrumenty o diskriminaci, svobodě odborů a právu na kolektivní vyjednávání, dobrovolném smírčím a rozhodčím řízení, o pracovní době, placené každoroční dovolené a placeném studijním volna, sociálním zabezpečení a sociálních službách, ochraně mateřství a zdraví,

berouc v úvahu, že vzhledem ke zvláštním podmínkám, za nichž je vykonáváno ošetrovatelské povolání, je vhodné doplnit tyto obecné normy speciálními normami pro ošetrovatelský personál, které by mu zajišťovali postavení odpovídající jeho úloze ve zdravotnictví a pro něj přijatelné,

poznávajíc, že níže uvedené normy byly vypracovány ve spolupráci so Světovou zdravotnickou organizací a že tato spolupráce bude pokračovat za účelem jejich prosazení a zajištění jejich provádění,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se zaměstnání a pracovních a životních podmínek ošetrovatelského personálu, jež jsou šestým bodem jednacího pořádku zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 21. června 1977 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o ošetrovatelském personálu, 1917:

#### *Článek 1*

1. Pro účely této úmluvy výraz "ošetrovatelský personál" zahrnuje všechny kategorie osob, které poskytují ošetrovatelskou péči a služby.

2. Tato úmluva se vztahuje na veškerý ošetrovatelský personál, ať pracuje kdekoli.

3. Příslušný orgán může i po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud takové organizace existují, přijmout zvláštní ustanovení pro ošetrovatelský personál, který poskytuje ošetrovatelskou péči a služby na základě dobrovolnosti; tato ustanovení nesmí být v rozporu s článkem 2, odstavec 2 a) a s články 3, 4 a 7 této úmluvy.

## Článek 2

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, přijme a bude provádět způsobem odpovídajícím vnitrostátním podmínkám Politiku týkající se ošetrovatelských služeb a ošetrovatelského personálu, která v rámci všeobecného zdravotnického programu, pokud takový program existuje, směřuje k zajištění ošetrovatelské péče takové jakosti a v takovém rozsahu, jež je nutná k tomu, aby zdravotní úroveň obyvatelstva dosáhla co nejvyšší možné úrovně, s přihlédnutím ke zdrojům použitelným pro celkovou zdravotní péči.

2. Zvláště učiní potřebné opatření, aby zajistil ošetrovatelskému personálu:

- a) přiměřenou výchovu a výcvik pro vykonávání jeho funkcí a
- b) zaměstnanecké a pracovní podmínky včetně perspektiv na postup a odměnu, které by mohly získat pracovníky pro toto povolání a udržet je v něm.

3. Politika zmíněná v odstavci 1 tohoto článku bude vypracována po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, pokud taková organizace existují.

4. Tato politika bude koordinována s politikou týkající se dalších stránek zdravotní péče a ostatních pracovníků ve zdravotnictví po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

## Článek 3

1. Základní požadavky, pokud jde o výuku a výcvik ošetrovatelského personálu a kontrola této výuky a tohoto výcviku budou stanoveny vnitrostátními právními předpisy nebo příslušným orgánem, nebo příslušnými odbornými orgány k tomu zmocněnými vnitrostátním zákonodárstvím.

2. Výuka a výcvik ošetrovatelského personálu budou koordinovány s výukou a výcvikem ostatních pracovníků ve zdravotnictví.

## Článek 4

Vnitrostátní zákonodárství vymezí požadavky pro výkon ošetrovatelské činnosti a umožní vykonávat tuto činnost jen osobám splňujícím tyto požadavky.

## Článek 5

1. Budou učiněna opatření k podpoře účasti ošetrovatelského personálu na plánování ošetrovatelských služeb a jednání s těmito pracovníky o rozhodnutích, která se jich týkají, způsobem odpovídajícím vnitrostátním podmínkám.

2. Zaměstnanecké a pracovní podmínky budou stanoveny především jednáním mezi zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

3. O urovnání sporů vzniklých v souvislosti se stanovením zaměstnaneckých podmínek bude usilováno jednáním mezi stranami, nebo pokud takový způsob požívá důvěry zúčastněných stran, řízením dávajícím záruku nezávislosti a nestrannosti, jako je zprostředkování, smírčí řízení nebo rozhodčí řízení.



### Článek 6

Pro ošetrovatelský personál budou vytvořeny při nejmenším stejné podmínky, jako pro ostatní pracovníky té které země v těchto oblastech:

- a) pracovní doba, včetně úpravy práce přesčas a odměny za ni, nevhodná pracovní doba a práce ve směnách;
- b) odpočinek v týdnu;
- e) každoroční placená dovolená;
- d) studijní volno;
- e) mateřská dovolená;
- f) nepřítomnost v práci pro nemoc;
- g) sociální zabezpečení;

### Článek 7

Každý členský stát bude usilovat, bude-li to potřeba, o zlepšení existujících právních ustanovení o hygieně a bezpečnosti při práci, jejich uzpůsobením povaze ošetrovatelské práce a prostředí, ve kterém je taková práce vykonávána.

### Článek 8

Ustanovení této úmluvy, pokud nejsou provedena kolektivní smlouvou pracovním řádem, rozhodčím výrokem nebo soudním rozhodnutím, nebo jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátní praxi a vyhovujícím vlastním podmínkám každého státu, budou provedena vnitrostátními právními předpisy.

### Článek 9

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

### Článek 10

1. Tuto úmluva zavazuje toliko členské cely Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

### Článek 11

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinností jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období

deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 12*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 13*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplně údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 14*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplně nebo částečně revize.

#### *Článek 15*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 11, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě v obsahu pro ty členské státy, které jí ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 16*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 100. ÚMLUVA Č. 151 – ÚMLUVA O OCHRANĚ PRÁVA ORGANIZOVAT SE A POSTUPU PŘI STANOVOVÁNÍ PODMÍNEK ZAMĚŠTNÁNÍ VE VEŘEJNÉ SLUŽBĚ, 1978

### *Část I. Rozsah působnosti a definice*

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny osoby zaměstnané veřejnými orgány, pokud se na ně nevztahují příznivější ustanovení jiných mezinárodních úmluv o práci.

2. Vnitrostátní zákonodárství vymezí rozsah, v němž se použije záruk stanovených touto úmluvou na zaměstnance vyšších stupňů, jejichž funkce jsou obvykle považovány za spojené s formulováním politiky nebo s řízením nebo na zaměstnance, jejichž úkoly jsou vysoce důvěrné povahy.

3. Vnitrostátní zákonodárství vymezí rozsah, v němž se záruk stanovených touto úmluvou použije na ozbrojené síly a policii.

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy výraz „veřejný zaměstnanec“ znamená každou osobu, na niž se vztahuje tato úmluva podle článku 1.

#### *Článek 3*

Pro účely této úmluvy výraz „organizace veřejných zaměstnanců“ znamená každou organizaci, ať je jakkoli složena, jejímž účelem je prosazovat a hájit zájmy veřejných zaměstnanců.

### *Část II. Ochrana práva organizovat se*

#### *Článek 4*

1. Veřejní zaměstnanci mají požívat přiměřené ochrany proti všem diskriminačním opatřením, jež by mohla být na újmu odborové svobodě, pokud jde o jejich zaměstnání.

2. Taková ochrana se má zejména vztahovat na opatření, jejichž účelem je
- a) vázat zaměstnání veřejného zaměstnance na podmínku, že se nestane členem některé odborové organizace veřejných zaměstnanců nebo že zruší své členství v takové organizaci;
  - b) propustit veřejného zaměstnance nebo ho jinak poškodit pro jeho členství v některé organizaci veřejných zaměstnanců nebo pro jeho účast na normální činnosti takové organizace.

#### *Článek 5*

1. Organizace veřejných zaměstnanců mají požívat plné nezávislosti vůči veřejným orgánům.

2. Organizace veřejných zaměstnanců mají požívat přiměřené ochrany proti všem zásahům veřejných orgánů do jejich ustavování, činnosti a správy.

3. Za zásahy ve smyslu tohoto článku se zejména pokládají opatření mající za cíl ustavit organizace veřejných zaměstnanců ovládané veřejným orgánem nebo podporovat organizace veřejných zaměstnanců penězi nebo jinak s úmyslem podřídit tyto organizace kontrole veřejného orgánu.

*Část III. Úlevy, které mají být poskytnuty organizacím veřejných zaměstnanců*

#### *Článek 6*

1. Zástupcům uznaných organizací veřejných zaměstnanců mají být přiznány úlevy, aby mohli rychle a účinně vykonávat své funkce, a to jak v pracovní době, tak mimo ni.

2. Poskytnutí takových úlev nesmí být na újmu účinnému chodu příslušné správy nebo služby.

3. Povaha a rozsah úlev budou stanoveny způsoby uvedenými v článku 7 této úmluvy nebo každým jiným vhodným způsobem.

*Část IV. Řízení pro stanovení podmínek zaměstnání*

#### *Článek 7*

Je-li toho třeba, mají být učiněna opatření odpovídající vnitrostátním podmínkám k co nejširšímu rozvinutí a využití řízení, která umožňují jednání o podmínkách zaměstnání mezi zúčastněnými veřejnými orgány a organizacemi veřejných zaměstnanců, nebo jiných způsobů umožňujících zástupcům veřejných zaměstnanců účast na stanovení takovýchto podmínek.

*Část V. Urovnání sporů*

#### *Článek 8*

Urovnávání sporů souvisejících se stanovením podmínek zaměstnání, má být prováděno způsobem odpovídajícím vnitrostátním podmínkám, a to jednáním mezi zúčastněnými stranami, nebo v nezávislém a nestranném řízení, jako je zprostředkování, smířčí řízení nebo rozhodčí řízení, která jsou upravena tak, že zaručují důvěru zúčastněných stran.

#### *Článek 9*

Veřejní zaměstnanci mají stejně jako ostatní pracovníci požívat občanských a politických práv, jež jsou podstatná pro normální výkon odborové svobody, s výhradou povinností plynoucích z jejich postavení a z povahy funkce, kterou vykonávají.

## **101. ÚMLUVA Č. 152 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘI PRÁCI V PŘÍSTAVECH, 1979**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 6. června 1919 na tvém šedesátém pátém zasedání.

majíc na zřeteli ustanovení příslušných mezinárodních úmluv o doporučení a zejména úmluvy o označování váhy (břemena dopravovaná loďmi), 1929, úmluvy o zajištění bezpečnosti strojů, 1963, úmluvy o pracovním prostředí (znečištění vzduchu, hluk a vibrace), 1977.

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se revise úmluvy o ochraně proti úrazům (přístavní dělníci) (revidované), 1932 (č. 32), které jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání a domnívají se, že tyto návrhy mají mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 25. června 1979 tuto úmluvu, která bude označována jako omluva o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v přístavech, 1979:

### *Část I. Pole působnosti a definice*

#### *Článek 1*

Pro účely této úmluvy výraz "práce v přístavech" se vztahuje na veškeré práce nebo kteroukoli jejich část při nakládání nebo vykládání všech lodí a veškeré práce s tím souvisící; definice takové práce bude stanovena vnitrostátním právem nebo praxí. Při vypracování nebo změně této definice budou slyšeny zúčastněné organizace zaměstnavatelů a pracovníků nebo se na nich budou jinak podílet.

#### *Článek 2*

1. Každý členský stát může plně nebo částečně povolit výjimky z ustanovení této úmluvy, pokud jde o přístavní práci na místě, kde je nepravdělný provoz omezený na malé lodi, nebo jde-li o rybářské lodi nebo jejich některé druhy a to pod podmínkou, že

- a) budou dodrženy bezpečné pracovní podmínky;
- b) příslušný úřad po projednání no zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků je názoru, že takové výjimky mohou být s přihlédnutím ke všem okolnostem připuštěny.

2. Od zvláštních požadavků části III této úmluvy lze se odchýlit, jestliže se příslušný úřad po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků ujistil, že odchylky zaručují stejné výhody a že celková ochrana takto zajištěná není menší než to, jež by vyplývalo z úplného provádění ustanovení této úmluvy.

3. Úplné nebo částečné výjimky podle odstavce 1 tohoto článku a všechny významné odchylky podle odstavce 2 tohoto článku, jakož i jejich odůvodnění. Je třeba uvést ve zprávách o provádění úmluvy, předkládaných podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce.

#### *Článek 3*

Pro účely této úmluvy

- a) výraz "pracovník" znamená každou osobu směřovanou prací v přístavu;

- b) výraz "příslušná osoba" znamená každou osobu, která má znalosti a zkušenosti požadované pro výkon některé nebo několika určitých povinností a jako taková je přijatelná pro příslušný úřad;
- c) výraz "odpovědná osoba" znamená každou osobu ustanovenou podle povahy případu zaměstnavatele, kapitánem lodi nebo vlastníkem zařízení, která zodpovídá za provádění některé nebo několika určitých plynností a jež má dostatečné znalosti a zkušenosti a potřebnou autoritu pro řádné vykonávání této povinnosti nebo těchto povinností;
- d) výraz "oprávněná osoba" znamená každou osobu, kterou zaměstnavatel, kapitán lodi nebo odpovědná osoba zmocnila, aby provedla jeden nebo několik určitých úkolů, a jež má potřebné odborné znalosti a zkušenosti;
- e) výraz "zdvíhací zařízení" zahrnuje všechna pevná nebo pohyblivá zařízení, užívaná na břehu nebo na lodích k zavěšování, zvedání nebo spouštění břemen nebo k jejich přemístování z jednoho místa na druhé v zavěšeném nebo zvednutém stavu, včetně nábrežních ramp mechanicky ovládaných;
- f) výraz "vázací prostředky" zahrnuje všechny prostředky, pomocí nichž břemeno může být upevněno na zdvihacím zařízení, jež však nejsou nedílnou součástí zdvihacího zařízení nebo břemena;
- g) výraz "příchod" zahrnuje rovněž východ;
- h) výraz "lod" zahrnuje všechny druhy lodí, plavidel, nákladních člunů, odlehčovacích člunů a vznášedel s výjimkou vlečných lodí.

## *Část II. Obecná ustanovení*

### *Článek 4*

1. Vnitrostátní zákonodárství stanoví, že pokud jde o práci v přístavech, budou učiněna opatření podle části III této úmluvy ohledně:

- a) zajištění a udržování pracovišť a zařízení, jakož i užívání pracovních metod, které jsou bezpečné a neohrožují zdraví;
- b) zajištění a udržování bezpečných přístupových cest na všech pracovištích;
- c) informování, odborné výchovy a dohledu, které jsou nezbytné k zajištění ochrany pracovníků proti ohrožení úrazem nebo poškození zdraví, jež vyplývají z jejich zaměstnání nebo se při něm vyskytují;
- d) vybavení pracovníků osobními ochrannými pomůckami, ochrannými oděvy a všemi záchrannými prostředky, které lze rozumně vyžadovat, pokud průměrná ochrana proti ohrožení úrazem nebo poškozením na zdraví nemůže být zajištěna jiným způsobem;
- e) zajištění a udržování vhodných a dostatečných prostředků pro první pomoc a záchranu;

f) vypracování a zavedení vhodných postupů pro zvládnutí každého případného stavu nouze.

2. Opatření, která je třeba učinit k provedení této úmluvy, musí zahrnovat

- a) obecné požadavky pro výstavbu, vybavení a udržování přístavních zařízení a jiných míst, kde se provádějí práce v přístavech;
- b) předcházení požárům a výbuchů a ochranu proti nim;
- c) bezpečné přístupové cesty k lodím, do nákladových prostorů, na nakládací rampy, ke strojům a ke zdvihacím zařízením;
- d) dopravu pracovníků;
- e) otevírání a zavírání jícňů, zajištění jicňů nákladových prostorů a práci v nákladových prostorech;
- f) konstrukci, udržování a užívání zařízení pro zdvihání a pro jiné zacházení s nákladem;
- g) konstrukci, udržování a užívání ramp;
- h) výstroj o užívání lodních výletníků;
- i) zkoušení zdvihacích zařízení, vázacích prostředků včetně řetězů a lan a vázacích prostředků a jiných zdvihacích pomůcek, které jsou nedílnou součástí nákladu, jejich přezkušování, prohlídky a vydání osvědčení o nich, pokud je toho třeba;
- j) zacházení s různými druhy nákladu;
- k) ukládání a skladování zboží;
- l) nebezpečné látky a jiná ohrožení pracovního prostředí;
- m) osobní ochranné pomůcky a ochranné oděvy;
- n) sanitární zařízení, umývárny a sociální zařízení;
- o) lékařský dohled;
- p) první pomoc a záchranné prostředky;
- q) organizaci bezpečnosti a ochrany zdraví;
- r) odbornou výchovu pracovníků;
- s) hlášení a přešetřování pracovních úrazů a nemocí z povolání.

3. Praktické provádění požadavků podle odstavce 1 tohoto článku bude zajištěno technickými normami nebo sbírkami praktických směrnic schválených příslušným úřadem nebo jinými vhodnými metodami, odpovídajícími vnitrostátní praxi a podmínkám, nebo se o ně opírat.

#### Článek 5

1. Podle vnitrostátního zákonodárství musí příslušné osoby, ať už zaměstnavatelé, vlastníci, mistři či jiné osoby, podle povahy případu, odpovídat za provádění opatření zmíněných v článku 4 odstavci 1 této úmluvy.

2. Kdykoli dva nebo několik zaměstnavatelů podniká současně činnost na stejném pracovišti, mají spolupracovat při provádění předepsaných opatření, aniž by tím byla dotčena odpovědnost každého zaměstnavatele za zdraví a bezpečnost pracovníků, které zaměstnává. Pro určité případy příslušný úřad stanoví obecné podmínky pro takovou spolupráci.

#### Článek 6

1. Je třeba přijmout ustanovení, podle nichž pracovníci:
  - a) jsou povinni bezdůvodně narušovat provádění bezpečnostních předpisů určených pro jejich vlastní ochranu nebo ochranu jiných osob a správné jich používat;
  - b) musí přiměřeně dbát o svoji vlastní bezpečnost a o bezpečnost jiných osob, které mohou být postiženy jejich konáním nebo opominutím při práci;
  - c) musí ihned oznámit svému bezprostředně přímo nadřízenému každou situaci, o níž se mohou důvodně domnívat, že může znamenat ohrožení, a kterou sami nemohou napravit, tak aby mohla být učiněna na opatření k nápravě.

2. Pracovníci musí být oprávněni účastnit se na všech pracovištích zajišťování bezpečné práce v mezích kontroly, kterou mohou vykonávat, pokud jde o strojní zařízení a pracovní metody, a vyjadřovat se k přijatým pracovním postupům, jež se týkají bezpečnosti. Pokud to odpovídá vnitrostátním předpisům a praxi, toto právo se bude vykonávat prostřednictvím výborů pro bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci, jestliže byly ustaveny podle článku 37 této úmluvy.

#### Článek 7

1. Při provádění ustanovení této úmluvy vnitrostátním zákonodárstvím nebo každým jiným vhodným způsobem, odpovídajícím vnitrostátní praxi a podmínkám, příslušný úřad bude slyšet zúčastněné organizace zaměstnavatelů a pracovníků.

2. Je třeba zavést úzkou spolupráci mezi podnikateli a pracovníky nebo jejich zástupci při provádění opatření zmíněných v článku 4 odst. 1 této úmluvy.

### Část III. Technické opatření

#### Článek 8

Jestliže pracoviště ohrožuje bezpečnost nebo zdraví, je třeba učinit účinná opatření (ohrazení, označení značkami nebo jinými vhodnými prostředky, včetně pokud je to nutné zastavení práce) k ochraně pracovníků, a to do doby, kdy se pracoviště opět stane bezpečným.

#### Článek 9

1. Všechna místa, kde se vykonávají přístavní práce a všechny příchody na tato místa musí být osvětleny vhodným a dostatečným způsobem.



2. Každá překážka, jež by mohla obrátit pohyb zdvihadího zařízení, vozidla nebo osoby, pokud nemůže být odstraněna z praktických důvodů, musí být řádně a viditelně označena a popřípadě dostatečně osvětlena.

#### *Článek 10*

1. Všechny pozemky užívané pro provoz vozidel nebo ukládání výrobků nebo materiálu musí být k tomu účelu upraveny a náležitě udržovány.

2. Při ukládání a překládání výrobků a materiálu je třeba tyto úkony provádět řádně a opatrně s přihlédnutím k povaze výrobků a materiálu a jejich obalů.

#### *Článek 11*

1. Průjezdy musí být dostatečně široké, tak aby se mohlo bezpečně užívat vozidel a zařízení pro manipulaci s nákladem.

2. Pokud je to nutné a proveditelné, je třeba pro chodce vyhradit zvláštní průchody; takové průchody musí být dostatečně široké, a pokud je to proveditelné, odděleny od průjezdů pro vozidla.

#### *Článek 12*

Musí být k dispozici vhodné a dostatečné protipožární prostředky, aby jich mohlo být užito tam, kde so vykonávají přístavní práce.

#### *Článek 13*

1. Všechny nebezpečné části strojů musí být účinně chráněny, ledaže by byly umístěny nebo konstruovány tak, že skýtají stejnou bezpečnost, jako by byly účinně chráněny.

2. Je třeba učinit účinná opatření, aby přívod energie do každého stroje mohl být rychle přerušen, pokud je toho třeba.

3. Má-li se provést čištění, údržba nebo oprava stroje, jež by mohly ohrozit některou osobu, stroj musí být zastaven před zahájením této práce a musí být učiněna dostatečná opatření zaručující, že stroj nelze uvést do chodu před dokončením této práce; odpovědná osoba však může uvést stroj do chodu pro jeho vyzkoušení nebo nařízení, které nelze provést, je-li stroj zastaven.

4. Toliko oprávněná osoba může

- a) odstranit kryt, jestliže to vyžaduje práce, jež má být provedena;
- b) odstranit ochranná zařízení nebo je zbavit účinnosti z důvodu čištění, seřízení nebo opravy.

5. Jestliže je odstraněn kryt, musí být učiněna přiměřená bezpečnostní opatření a kryt musí být znovu dán na své místo, jakmile je to proveditelné.

6. Jestliže některé ochranné zařízení je odstraněno nebo zbaveno účinnosti, musí být znovu dáno na své místo nebo uvedeno do chodu, jakmile je to proveditelné, a je třeba učinit opatření, aby příslušného mechanismu nemohlo být

užíváno nebo nemohl být uveden nečekaně do chodu, dokud ochranné zařízení nebylo znovu dáno na své místo nebo uvedeno do chodu.

7. Pro účely tohoto článku výraz "stroj" zahrnuje každé zdvihací zařízení, mechanické uzávěry nákladových jícnu nebo mechanizační zařízení.

#### *Článek 14*

Veškerá elektrická zařízení a instalace musí být konstruovány, instalovány, užívány a udržovány tak, aby se předešlo nebezpečí, a musí odpovídat normám schváleným příslušným úřadem.

#### *Článek 15*

Je-li loď nakládána nebo vykládána z přístavní hráze nebo z jedné lodi na druhou, musí být zřízeny a udržovány přiměřené a bezpečné přístupové cesty na loď, které jsou náležitě upraveny a udržovány.

#### *Článek 16*

1. Jestliže pracovníci mají být dopravováni po vodě k lodi nebo na nějaké místo nebo z ní. Je třeba učinit přiměřená opatření, aby bylo zajištěno jejich bezpečné nalodění, doprava a vylodění; musí být stanoveny podmínky, jimž musí vyhovovat plavidla užívaná k tomu účelu.

2. Jestliže pracovníci mají být dopravováni po zemi na pracoviště nebo z něho, dopravní prostředky poskytnuté zaměstnavatelem musí být bezpečné.

#### *Článek 17*

1. Přístup do nákladového prostoru nebo na nákladovou palubu musí být zajištěn

- a) pevnými ochody nebo, není-li to prakticky proveditelné, pevným žebříkem, výstupky nebo zářezy vhodných rozměrů, přiměřeně silnými a vhodně konstruovanými;
- b) každým jiným způsobem přijatelným pro příslušný úřad.

2. Pokud je to prakticky proveditelné, přechodové cesty vymezené v tomto článku musí být odděleny od otvoru jícnu.

3. Pracovníci nesmějí užívat ani se na nich nesmí požadovat, aby užívali jiných přístupových cest do nákladového prostoru nebo na nákladovou palubu než těch, které jsou vymezeny v tomto článku.

#### *Článek 18*

1. Nesmí se užívat žádného uzávěru nákladového prostoru nebo palubníku, leč by byl solidní konstrukce, dostatečně silný pro užití, pro něž je určen a udržován v dobrém stavu.

2. Uzávěry nákladového prostoru obsluhovaná pomocí zdvihacích zařízení musí být vybaveny náležitými a snadno přístupnými záchytkami pro zavěšení smyček nebo jiných zdvihacích prostředků.

3. Uzávěry nákladového prostoru a palubníky, pokud nejsou vzájemně zaměnitelné, musí být jasně označeny, aby z nich bylo patrné, ke kterému nákladovému jícnu náleží, jakož i jejich poloha na něm.

4. Toliko oprávněná osoba (pokud je to proveditelné, člen lodní posádky) bude oprávněna otvírat nebo zavírat uzávěry nákladového prostoru mechanicky ovládané; uzávěry nákladového prostoru nesmějí být otevírány nebo zavírány, pokud by někdo mohl být zraněn při zacházení s nimi.

5. Ustanovení odstavce 4 tohoto článku se *mutatis mutandis* vztahují na lodní zařízení mechanicky ovládaná, jako vrata v trupu lodi, rampy, pohyblivé platformy na vozidla a podobné zařízení.

#### *Článek 19*

1. Musí být učiněna potřebná opatření k zajištění každého otvoru na palubě nebo v mezipalubí, kde pracovníci musí pracovat, jimi by pracovníci nebo vozidla mohli propadnout.

2. Každý nákladový jícen, který není opatřen dostatečně vysokou a dostatečně silnou obrubou, musí být uzavřen nebo ohrazen příslušným zábradlím, jestliže se ho neužívá, kromě krátkých přerušení práce, a odpovědná osoba musí být pověřena dohledem na to, že se tato opatření provádějí.

#### *Článek 20*

1. Musí být učiněna všechna potřebná opatření k zajištění bezpečnosti pracovníků, kteří se musí zdržovat v nákladovém prostoru nebo na nákladové palubě lodi, jestliže se tam užívá motorových vozidel nebo jestliže se tam pomocí motorických přístrojů vykonávají nakládací nebo vykládací práce.

2. Uzávěry nákladového prostoru a palubníky nesmějí být odstraněny nebo opět umístěny na své místo, pokud probíhají práce v nákladovém prostoru pod jícnem. Dříve než se zahájí nakládání nebo vykládání, uzávěry nákladového prostoru a palubníky, které nejsou náležitě zajištěny, musí být odstraněny.

3. V nákladovém prostoru nebo na nákladové palubě musí být zajištěno dostatečné větrání pomocí oběhu čerstvého vzduchu, aby se předešlo újmě na zdraví způsobené plyny vydávanými motory s vnitřním spalováním nebo jinými zdroji.

4. Je třeba učinit dostatečná opatření, včetně bezpečných únikových cest, pro bezpečnost osob, jestliže se provádí nakládání nebo vykládání volně sypaného zboží v nákladovém prostoru nebo v mezipalubí nebo má-li pracovník pracovat v násypníku na palubě.

#### *Článek 21*

1. Všechna zdvihací zařízení, vázací prostředky a nakládací smyčky nebo zdvihací pomůcky, které jsou nedílnou součástí břemene, musí být

- a) dobře navrženy a zkonstruovány, přiměřně pevné pro určený účel, udržovány v dobrém stavu a jestliže jde o zdvíhací zařízení, u nichž je to nutné, správně instalovány;
- b) správně a bezpečně užívány; nesmí být protěžovány nad určenou váhu, leč jde-li o předepsané zkoušky pod vedením příslušné osoby.

#### *Článek 22*

1. Všechna zdvíhací zařízení a vázací prostředky musí být prozkoušeny ve shodě s vnitrostátním zákonodárstvím příslušnou osobou před prvním uvedením do provozu a po každé významné úpravě nebo významné opravě provedené na součásti, která může ovlivnit jejich bezpečnost.

2. Zdvíhací zařízení, která jsou částí příslušenství lodi, mají být znovu přezkoušena alespoň jednou za pět let.

3. Zdvíhací zařízení na břehu mají být znovu prozkoušena v intervalech stanovených příslušným úřadem.

4. Ke konci každé zkoušky zdvíhacího zařízení nebo vázacího prostředku, která byla provedena ve shodě s ustanoveními tohoto článku, zařízení nebo prostředek musí být důkladně vyzkoušen a ověřen osobou provádějící zkoušku.

#### *Článek 23*

1. Nehledíc k ustanovení článku 22. všechna zdvíhací zařízení a vázací prostředky musí být pravidelně celkově přezkušovány a ověřovány příslušnou osobou, taková přezkoušení musí být provedeno alespoň jednou za dvanáct měsíců.

2. Pro účely odstavce 4 článku 22 a odstavce 1 tohoto článku důkladným prozkoušením se rozumí podrobná zkouška provedená zrakem příslušnou osobou, doplněna, je-li toho třeba, jinými vhodnými způsoby nebo prostředky umožňujícího dospět k odůvodněnému závěru a bezpečnosti přezkoušeného zdvíhacího zařízení nebo vázacího prostředku.

#### *Článek 24*

1. Všechny vázací prostředky musí být před použitím pravidelně prohlíženy. Opatřené nebo poškozené smyčky nesmí být znovu použity. Jde-li o náklad předem opatřeny smyčkami, smyčky mají být prohlíženy tak často, pokud je to prakticky proveditelné.

2. Pro účely odstavce 1 tohoto článku prohlídka znamená přezkoušení zrakem odpovědnou osobou, aby se mohlo posoudit, pokud je to, tímto způsobem možné, zda zařízení nebo smyčky lze nadále užívat.

#### *Článek 25*

1. Podle povahy případu je třeba na zeti nebo na lodi uchovávat řádně ověřené zápisy o zrakem zjištěné bezpečnosti dotyčného zdvíhacího zařízení a vázacích prostředků; ty musí stanovit bezpečné pracovní zatížení a data a výsled-

ky zkoušek, celkových přezkoušení a prohlídek zmíněných v člancích 22, 23 a 24 této úmluvy, při čemž v případě prohlídek zmíněných v odstavci 1 článku 24 této úmluvy zápisy je třeba vyhotovit jen, jestliže prohlídka zjistila nějakou závadu.

2. Je třeba vést rejstřík zdvihadicích zařízení a vázacích prostředků, a to způsobem předepsaným příslušným úřadem, s přihlédnutím ke vzoru doporučenému Mezinárodním úřadem práce.

3. Rejstřík musí obsahovat vydaná osvědčení nebo ta, jež byla uznána příslušným úřadem, nebo ověřené kopie zmíněných osvědčení, vystavených předepsaným způsobem příslušným úřadem a přihlédnutím ke vzorům doporučeným Mezinárodním úřadem práce, pokud podle povahy případu jde o zkoušku, celkové přezkoušení nebo prohlídku zdvihadicích zařízení a vázacích prostředků.

### Článek 26

1. Aby se zajistilo vzájemné uznání opatření, jež učinily státy, které ratifikovaly tuto úmluvu, pokud jde o zkoušku, celkové přezkoušení, prohlídku a vyhotovení osvědčení týkajících se zdvihadicích zařízení a vázacích prostředků, které jsou součástí příslušenství lodi. Jakož i pokud jde o zápisy o nich.

- a) příslušný úřad každého členského státu, který ratifikoval úmluvu, musí určit nebo jinak uznat osoby nebo příslušné vnitrostátní nebo mezinárodní instituce pověřené prováděním zkoušek, celkovým přezkušováním nebo jinou obdobnou činností, a to za podmínek, které zaručují, že určení nebo uznání těchto osob nebo institucí bude trvat jen tak dlouho, pokud budou řádně vykonávat svou funkci;
- b) každý členský stát, který ratifikoval úmluvu, musí přijmout nebo uznat osoby nebo instituce určené nebo jinak uznané podle ustanovení pod písm. a) tohoto odstavce nebo musí uzavřít vzájemné dohody o takovém přijetí nebo uznání, a to v obou případech pod podmínkou, že zmíněné osoby nebo instituce řádně vykonávají své funkce.

2. Žádného zdvihadicích zařízení, vázacích prostředků nebo jiného zařízení k zacházení s nákladem se nesmí použít, jestliže

- a) příslušný úřad, podle povahy případu, na základě osvědčení o zkoušce nebo přezkoušení nebo na základě ověřeného zápisu není přesvědčen, že potřebná zkouška, přezkoušení nebo prohlídka byly provedeny ve shodě s ustanoveními této úmluvy;
- b) podle názoru příslušného úřadu užívání zařízení nebo prostředku neskýtá dostatečnou záruku bezpečnosti.

3. Odstavec 2 tohoto článku nesmí být prováděn tak, aby se zdržovalo nakládání nebo vykládání lodi, pokud příslušenství, jehož so při tom užívá, uspokojuje příslušný úřad.

*Článek 27*

1. Na všech zdvihacích zařízeních (jiných než lodní výložníky), která mají jediné maximální pracovní zatížení, a na všech vázacích prostředcích musí být zřetelné označení jejich maximálního pracovního zatížení, provedené vyražením, nebo není-li to prakticky proveditelné, jiným vhodným způsobem.

2. Všechna zdvihací zařízení (jiná než lodní výložníky), která mají několik maximálních pracovních zatížení, musí být vybavena účinnými prostředky, které umožňují osobě je obsluhující, stanovit maximální zatížení při každém možném použití.

3. Každý lodní výložník (jiný než výložník jeřábového typu) musí mít zřetelně vyznačenu maximální únosnost pro případ, že je používán:

- a) s jednoduchou výstrojí;
- b) se spodní kladkou;
- c) spřažené při všech možných polohách kladky.

*Článek 28*

Každá loď musí mít na palubě plány lanoví a všechny ostatní potřebné doklady, aby bylo možno správně ovládat lodní výložníky a jejich příslušenství.

*Článek 29*

Palety a jiné podobné pomůcky určené k tomu, aby v nich byla obsažena nebo provázána břemena, musí být solidně konstruovány, dostatečně pevné a bez viditelných závad, jež by mohly ovlivnit jejich bezpečné užívání.

*Článek 30*

Břemena nesmějí být ani zvedána ani spouštěna, nejsou-li uvázána do smyčky nebo jinak upevněna na zdvihací zařízení způsobem, který zaručuje bezpečnost.

*Článek 31*

1. Uspořádání míst, kam docházejí přepravníky (kontejnery) s nákladem, a organizace práce na těchto místech musí být pojaty tak, aby zajišťovaly, pokud je to prakticky uskutečnitelné, bezpečnost pracovníků.

2. Lodi dopravující přepravníky (kontejnery) musí být opatřeny prostředky zajišťujícími bezpečnost pracovníků, kteří upevňují nebo uvolňují přepravníky (kontejnery).

*Článek 32*

1. Nebezpečný náklad musí být zabalen, označen a opatřen štítkem, musí s ním být manipulováno a být uskladněn a uložen podle mezinárodních pravidel týkajících se dopravy nebezpečného zboží po vodě a zacházení a nebezpečným zbožím v přístavech.

2. S nebezpečnými látkami může být manipulováno a mohou být uskladněny nebo uloženy, jen jestliže byly zabaleny a označeny a opatřeny štítkem podle mezinárodních pravidel pro dopravu takových látek.

3. Jestliže obaly nebo přepravníky (kontejnery) obsahující nebezpečné látky se rozbíjí nebo jsou poškozeny tak, že způsobují ohrožení práce v přístavu s výjimkou těch, které jsou nutné k zažehnutí nebezpečí, musí být v ohrožené oblasti přerušeny a pracovníci umístěny na bezpečném místě, dokud nebylo nebezpečí zažehnáno.

4. Musí být učiněna vhodná opatření, tak aby se předešlo tomu, že pracovníci budou vystaveny jedovatým nebo škodlivým látkám nebo činidlům nebo ovzduší zápalnému nebo s nedostatkem kyslíku.

5. Jestliže jsou pracovníci požádáni, aby vstoupili do uzavřených prostorů, v nichž mohou být otravné nebo škodlivé látky nebo kde se může projevit nedostatek kyslíku, musí být učiněna vhodná opatření, aby se předešlo úrazům nebo poškození zdraví.

### *Článek 33*

Musí být učiněna vhodná bezpečnostní opatření k ochraně pracovníků proti nebezpečným účinkům přílišného hluku na pracovištích.

### *Článek 34*

1. Jestliže nelze jinak zajistit dostatečnou ochranu proti úrazu nebo ohrožení zdraví, pracovníci musí být vybaveni individuálními ochrannými pomůckami a ochrannými oděvy, které lze rozumně vyžadovat pro výkon jejich práce; pracovníci jsou povinni jich náležitě užívat.

2. Pracovníci jsou povinni pečovat o tyto individuální ochranné pomůcky a ochranné oděvy.

3. Zaměstnavatel musí náležitě udělovat individuální ochranné pomůcky a ochranné oděvy.

### *Článek 35*

V případě nehody musí být pohotově k dispozici dostatečné prostředky, včetně vycvičených osob, pro záchranu každé osoby v nebezpečí, pro poskytnutí první pomoci a vynesení zraněných, pokud je to rozumně a prakticky proveditelné, aniž by se tím ohrozil jejich stav.

### *Článek 36*

1. Každý členský stát má stanovit vnitrostátním zákonodárstvím nebo každým jiným vhodným způsobem odpovídajícím vnitrostátní praxi a vnitrostátním podmínkám a po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků:

- a) ohrožení z povolání, u nichž je třeba provést lékařskou prohlídku před nastoupením zaměstnání nebo periodické lékařské prohlídky nebo oba druhy prohlídek;
- b) s přihlédnutím k povaze a stupni ohrožení a zvláštních okolností maximální interval, ve kterém musí být provedeny periodické přehlídky;
- c) v případě pracovníků, kteří jsou vystaveni zvláštním ohrožením zdraví z povolání, rozsah zvláštních prohlídek, které se pokládají za potřebné;
- d) vhodná opatření k zabezpečení služeb pracovního lékařství pro pracovníky.

2. Lékařské a zvláštní prohlídky prováděné podle odstavce 1 tohoto článku nesmí být spojeny s náklady pro pracovníky.

3. Záznamy o lékařských prohlídkách a vyšetřeních musí zůstat důvěrné.

#### *Článek 37*

1. Výbory pro bezpečnost a zdraví složené z představitelů zaměstnavatelů a pracovníků mají být ustaveny ve všech případech, kde je zaměstnán značný počet pracovníků. Pokud je toho třeba, takové výbory mají být rovněž ustaveny v jiných případech.

2. Způsob ustavení, složení a působnost takových výborů musí být stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím nebo jiným vhodným způsobem, odpovídajícím vnitrostátní praxi a vnitrostátním podmínkám po pro jednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a se zřetelem k místním podmínkám.

#### *Článek 38*

1. Žádný pracovník nesmí být zaměstnán prací v případech, aniž byl dostatečně poučen nebo vycvičen, pokud jde o ohrožení, která mohou být spojena s jeho prací, a pokud jde o opatření, již je třeba zachovávat.

2. Jen osoby nejméně osmnáctileté a které mají potřebnou způsobilost a zkušenosti nebo osoby zaškolené, nad nimiž se vykonává náležitý dohled, mohou řídit zdvihadací zařízení a jiné přístroje pro zacházení s břemeny.

#### *Článek 39*

Aby se předešlo úrazům při práci a nemocem z povolání, je třeba učinit opatření, aby tyto úrazy a nemoci byly hlášeny příslušnému úřadu a pokud je toho třeba, přešetřeny.

#### *Článek 40*

V souladu s vnitrostátním zákonodárstvím, nebo s vnitrostátní praxí, je třeba zajistit dostatečný počet vhodných a náležitě udržovaných sanitárních zařízení a umývárén ve všech částech přístavu a pokud možno v přiměřené vzdálenosti od pracovišť.



*Část IV. Provádění**Článek 41*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, má

- a) stanovit povinnosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osob a organizací zabývajících se prací v přístavech;
- b) učinit potřebná opatření a zejména stanovit přiměřené sankce, aby se zajistilo provádění ustanovení této úmluvy;
- c) prověřit vhodnou inspekční službu kontrolou provádění opatření, jež je třeba učinit podle ustanovení této úmluvy nebo ověřovat si, že je zajištěna přiměřená inspekce.

*Článek 42*

1. Vnitrostátní zákonodárství má stanovit lhůty, v nichž se začnou provádět ustanovení této úmluvy, pokud jde

- a) o konstrukci a vybavení lodí;
- b) o konstrukci a vybavení všech zdvihacích zařízení nebo přístrojů pro manipulaci s břemeny umístěných na břehu;
- c) o konstrukci všech vázacích prostředků.

2. Lhůty stanovené podle odstavce 1 tohoto článku nesmí přesáhnout čtyři roky ode dne ratifikace této úmluvy.

*Část V. Závěrečná ustanovení**Článek 43*

Tato úmluva reviduje úmluvu o ochraně přístavních dělníků proti úrazům, 1929, a úmluvu o ochraně přístavních dělníků proti úrazům (revidovanou), 1932.

*Článek 44*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 45*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 46*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným

sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 47*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutně k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 48*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 49*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění.

## **102. ÚMLUVA Č. 153 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ A DOBÁCH ODPOČINKU V SILNIČNÍ DOPRAVĚ, 1979**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 6. června 1979 na svém 65. zasedání,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se pracovní doby a dob odpočinku v silniční dopravě, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu úmluvy,

přijímá dne 27. června 1979 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o pracovní době a dobách odpočinku (silniční doprava), 1979:

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na námezdní řidiče motorových vozidel, kteří jako své zaměstnání provádějí vnitrostátní nebo mezinárodní silniční dopravu zboží nebo osob, ať již tyto řidiči jsou zaměstnání v dopravních podnicích na účet třetích osob nebo v podnicích, které přepravují zboží nebo osoby na vlastní účet.

2. Tato úmluva, pokud v ní není stanoveno jinak, se dále vztahuje na vlastníky motorových vozidel, kteří jako zaměstnání provozují silniční dopravu, a na členy jejich rodiny, kteří nejsou výdělečně činní, pokud pracují jako řidiči.

### Článek 2

1. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může vyloučit z provádění ustanovení této úmluvy nebo některých z nich osoby zaměstnané řízením

- a) vozidel městské dopravy nebo některých druhů takové dopravy s přihlédnutím k technickým provozním podmínkám jim vlastním a k místním podmínkám;
- b) dopravních vozidel zemědělských nebo lesních podniků, pokud se taková doprava provádí traktory nebo jinými vozidly určenými pro místní zemědělské nebo lesní práce a jichž se užívá výlučně k práci v takových podnicích;
- c) vozidel pro dopravu nemocných a raněných osob, dopravních vozidel záchranné služby a protipožární služby;
- d) dopravních vozidel pro účely národní obrany a policejní služby a vozidel pro účely jiných základních veřejných služeb pokud nekonkurují podnikům, jež so zabývají dopravou na účet třetích osob;
- e) taxi;
- f) dopravních vozidel, která vzhledem k druhu užitých vozidel, jejich nosnosti pro dopravu osob nebo zboží, omezenému dojezdu nebo nejvyšší povolené rychlosti, lze považovat za dopravu, která nevyžaduje zvláštní úpravu doby řízení a odpočinku.

2. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi stanoví vhodné normy doby řízení a odpočinku řidičů vyloučených z provádění ustanovení této úmluvy nebo některých z nich, podle ustanovení odstavce 1 tohoto článku.

### Článek 3

Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi, dříve než rozhodne o některé věci, která je předmětem této úmluvy, projedná ji se zúčastněnými reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

### Článek 4

1. Pro účely této úmluvy výraz "pracovní doba" znamená čas strávený námezdním řidičem

- a) řízením nebo jinou prací během jízdy vozidla;
- b) pomocnými pracemi, které se týkají vozidla, cestujících nebo nakladu v něm.

2. Doby pouhé přítomnosti, čekání nebo pohotovosti, strávené buď ve vozidle, nebo na pracovišti, během nichž řidiči nemohou volně disponovat svým časem, mohou být považovány za část pracovní doby v rozsahu, který v každé

zemi bude stanoven příslušným úřadem nebo orgánem, kolektivními smlouvami nebo každým jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátní praxi.

#### *Článek 5*

1. Žádnému řidiči nesmí být dovoleno řídit nepřetržitě déle než čtyři hodiny bez přestávky.

2. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může s přihlédnutím ke zvláštním vnitrostátním podmínkám povolit překročení doby uvedené v odstavci 1 tohoto článku, nikoli však více než o jednu hodinu.

3. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi stanoví délku přestávky zmíněné v tomto článku a popřípadě způsob jejího rozdělení.

4. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může určit případy, kdy se nepoužije ustanovení tohoto článku, protože řidiči mají dostatek přestávek při řízení vzhledem k zastávkám stanoveným jízdním řádem nebo v důsledku přerušované povahy práce.

#### *Článek 6*

1. Maximální celková doba řízení včetně přesčasů nesmí přesáhnout ani devět hodin denně ani čtyřicet hodin v týdnu.

2. Úhrn dob v odstavci 1 tohoto článku může být vypočítán průměrem za určitý počet dní nebo týdnů, který stanoví příslušný úřad nebo orgán v každé zemi.

3. Úhrn dob řízení zmíněný v odstavci 1 tohoto článku musí být snížen v případě dopravní činnosti prováděné za zvlášť obtížných podmínek. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi vymezí tankové podmínky a stanoví úhrn dob řízení pro dotčené řidiče.

#### *Článek 7*

1. Každý námezdní řidič má právo na přestávku po nepřetržitě pětihodinové pracovní době, tak jak je vymezena v článku 4, odst. 1 této úmluvy.

2. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi stanoví délku přestávky zmíněné výše v odstavci 1 např. její rozdělení.

#### *Článek 8*

1. Řidičův odpočinek mezi dvěma pracovními dny musí trvat nejméně deset za sebou jdoucích hodin v průběhu dvaceti čtyř hodin počítaných od začátku pracovního dne.

2. Odpočinek mezi dvěma pracovními dny může být vypočítáván průměrem za období, která stanoví příslušný úřad nebo orgán v každé zemi; přitom v žádném případě odpočinek mezi dvěma pracovními dny nesmí činit méně než osm hodin a ani být snížen na osm hodin častěji než dvakrát týdně.

3. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může stanovit různou délku odpočinku mezi dvěma pracovními dny podle toho, jde-li o dopravu cestujících nebo zboží, nebo zda si řidič vybírá odpočinek v bydlišti nebo mimo ně za podmínky, že bude dbáno ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku o nominálním počtu hodin.

4. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může stanovit výjimky z ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku, pokud jde o délku odpočinku mezi dvěma pracovními dny a způsob jeho čerpání pro vozidla s posádkou o dvou řidičích a pro vozidla, která užívají trajektu nebo vlaku.

5. Na řidiči nelze žádat, aby během svého odpočinku mezi dvěma pracovními dny zůstal ve vozidle nebo v jeho blízkosti, pokud učinil potřebná opatření k zajištění bezpečnosti vozidla a jeho nákladu.

#### *Článek 9*

1. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může povolit jako dočasné výjimky, ale jen, pokud je toho třeba pro vykonání nezbytných prací, prodloužení doby řízení, prodloužení nepřetržité pracovní doby a zkrácení doby odpočinku mezi dvěma pracovními dny, jak jsou stanoveny v člancích 5, 6, 7 a 8 této úmluvy:

- a) v případě nehody, poruchy, nepředvídaného zpoždění, poruchy ve službě nebo přerušení provozu;
- b) v případě vyšší moci;
- c) v případě, je-li toho naléhavě a výjimečně třeba k zajištění chodu služeb ve veřejném zájmu.

2. Jestliže vnitrostátní nebo místní podmínky, ve kterých se provádí silniční doprava, samy neumožňují přísné zachování článků 5, 6, 7 nebo 8 této úmluvy, příslušný úřad nebo orgán v každé zemi může také povolit prodloužení doby řízení, prodloužení nepřetržité pracovní doby a zkrácení doby odpočinku mezi dvěma pracovními dny, které jsou v těchto člancích stanoveny, a povolit výjimky, pokud jde o provádění článků 5, 6 nebo 8, řidičům zmíněným výše v článku 1, odst. 2. V takovém případě dotčený členský stát má v prohlášení připojeném k své ratifikaci popsat vnitrostátní nebo místní podmínky a prodloužení, zkrácení a výjimky povolené podle tohoto odstavce. Takový členský stát musí ve svých zprávách podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce uvést, jaký pokrok byl uskutečněn k důslednějším nebo širšímu provádění článků 5, 6, 7 a 8 této úmluvy, a může své prohlášení kdykoli zrušit pozdějším prohlášením.

#### *Článek 10*

1. Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi musí stanovit:

- a) zavedení kontrolní knížky pro jednotlivce, podmínky pro její vydání, její obsah a způsob, jak ji mají řidiči vést;

b) způsob zaznamenávání hodin odpracovaných podle článku 9 odst. 1 této úmluvy a okolností které je odůvodňují.

2. Každý zaměstnavatel je povinen:

- a) vést záznamy způsobem schváleným příslušným úřadem nebo orgánem v každé zemi, které ukazují dobu práce a odpočinku každého řidiče u něho zaměstnaného;
- b) dát tyto záznamy k dispozici kontrolním orgánům způsobem stanoveným příslušným úřadem nebo orgánem v každé zemi.

3. Tradiční prostředky kontroly zmíněné v odstavcích 1 a 2 tohoto článku budou, ukáže-li se to potřebné pro určité druhy dopravy, pokud možno nahrazeny nebo doplněny použitím moderních způsobů, jako např. tachygrafy, podle pravidel stanovených příslušným úřadem nebo orgány v každé zemi.

#### *Článek 11*

Příslušný úřad nebo orgán v každé zemi musí stanovit:

- a) vhodnou soustavu inspekce s kontrolami v podnicích a na cestách;
- b) přiměřená sankce pro případ porušení požadavků této úmluvy.

#### *Článek 12*

Ustanovení této úmluvy budou provedena zákony nebo jinými právními předpisy, pokud nebudou provedena prostřednictvím kolektivních smluv, rozhodčími výroky nebo každým jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátní praxi.

#### *Článek 13*

Tato úmluva mění úmluvu o době práce a odpočinku (silniční doprava), 1989.

#### *Článek 14*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 15*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členská státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců po té, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 16*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti dní ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným

sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 18*

Generální ředitel mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 19*

Vždy bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na porad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 20*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

3. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 21*

Anglické a francouzské znění této úmluvy má stejnou platnost.

### 103. ÚMLUVA Č. 154 – ÚMLUVA O PODPOŘE KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ, 1981

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 3. června 1981 na svém 67. zasedání;

opětovně potvrzujíc ustanovení Filadelfské deklarace, která uznává "slavnostní závazek Mezinárodní organizace práce podporovat mezi národy světa uskutečnění plánů, jejichž cílem je skutečné uznání práva na kolektivní vyjednávání" a

jsouc si vědoma, že tuto zásadu "lze plně vztáhnout na všechny národy světa";

majíc na zřeteli rozhodující význam mezinárodních norem obsažených v Úmluvě o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se z r. 1948, v Úmluvě o právu organizovat se a kolektivně vyjednat z r. 1949, v Doporučení o kolektivních smlouvách z r. 1951, v Doporučení o dobrovolném smírčím a rozhodčím řízení z r. 1951, v Úmluvě a Doporučení o pracovních vztazích (veřejné služby) z r. 1978 a v Úmluvě a Doporučení o řízení práce z r. 1978;

domnívajíc se, že je žádoucí vyvinout větší úsilí k dosažení cílů těchto norem a zejména všeobecných zásad obsažených v článku 4 Úmluvy o právu organizovat se a kolektivně vyjednat z r. 1949, a v bodě 1 Doporučení o kolektivních smlouvách z r. 1951;

domnívajíc se v důsledku toho, že by tyto normy měly být doplněny vhodnými opatřeními založenými na těchto normách a určenými k podpoře svobodného a dobrovolného kolektivního vyjednávání;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se podpory kolektivního vyjednávání, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 19. června 1981 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o kolektivním vyjednávání, 1981:

#### Část I. Působnost a definice

##### Článek 1

1. Tato úmluva se vztahuje na všechna odvětví hospodářské činnosti.
2. Nokolik se záruky stanovené v této úmluvě vztahují na ozbrojené síly a policii, může být vymezeno vnitrostátním zákonodárstvím nebo vnitrostátními zvyklostmi.
3. Pokud jde o veřejnou službu, zvláštní způsoby provádění této úmluvy mohou být stanoveny vnitrostátním zákonodárstvím nebo vnitrostátními zvyklostmi.



## Článek 2

Pro účely této úmluvy výraz „kolektivní vyjednávání“ se vztahuje na všechny vyjednávání mezi zaměstnavatelem, skupinou zaměstnavatelů nebo jednou nebo několika organizacemi zaměstnavatelů na jedné straně a jednou nebo několika organizacemi pracovníků na straně druhé, jejichž účelem je

- a) stanovit pracovní podmínky a podmínky zaměstnávání a, popř. nebo
- b) upravit vztahy mezi zaměstnavateli a pracovníky, a, popř. nebo
- c) upravit vztahy mezi zaměstnavateli a jejich organizacemi a jednou nebo několika organizacemi pracovníků.

## Článek 3

1. Pokud vnitrostátní zákon nebo vnitrostátní zvyklosti uznávají existenci zástupců pracovníků, jak jsou definováni v článku 3 písmena b) úmluvy o zástupcích pracovníků, 1971, vnitrostátní zákon nebo vnitrostátní zvyklosti mohou stanovit, nakolik výraz „kolektivní vyjednávání“ má pro účely této úmluvy rovněž zahrnovat vyjednávání s těmito zástupci.

2. Pokud podle odstavce 1 tohoto článku výraz „kolektivní vyjednávání“ zahrnuje rovněž vyjednávání se zástupci pracovníků zmíněnými v tomto odstavci, mají být učiněna, kdykoli je toho třeba, vhodná opatření, aby se zajistilo, že existence těchto zástupců nemůže sloužit k oslabení postavení zúčastněných organizací pracovníků.

## ČÁST II. ZPŮSOBY PROVÁDĚNÍ

### Článek 4

Pokud provádění této úmluvy není zajištěno kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátním zvyklostem, má se tak stát vnitrostátními právními předpisy.

### Článek 5

1. Za účelem podpory kolektivního vyjednávání je třeba přijmout opatření přizpůsobená vnitrostátním podmínkám.

2. Cíle opatření zmíněných v odstavci 1 tohoto článku budou tyto:

- a) kolektivní vyjednávání by mělo být umožněno všem zaměstnavatelům a všem skupinám pracovníků v odvětvích činnosti uvedených v této úmluvě;
- b) kolektivní vyjednávání by se mělo postupně rozšířit na všechny otázky uvedené pod písmeny a), b) a c) článku 2 této úmluvy;
- c) mělo by se podporovat stanovení procesních předpisů dohodnutých mezi organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků;
- d) kolektivní vyjednávání by nemělo být znemožňováno nedostatkem předpisů upravujících jeho průběh nebo tím, že takové předpisy jsou nedostačující nebo nevhodné;

- e) orgány a řízení pro urovnání pracovních sporů by měly být pojaty tak, aby přispívaly k podpoře kolektivního vyjednávání.

#### Článek 6

Ustanovení této úmluvy nebrání fungování soustav pracovních vztahů, při nichž dochází ke kolektivnímu vyjednávání v rámci smírčího a, popř. nebo rozhodčího řízení nebo smírčích a, popř. nebo rozhodčích institucí, jestliže se jich strany kolektivního vyjednávání dobrovolně účastní.

#### Článek 7

Opatření učiněná veřejnými orgány k podpoře a prosazování rozvoje kolektivního vyjednávání budou předmětem předběžných porad a pokud možno dohod mezi veřejnými orgány a organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

#### Článek 8

Opatření učiněná na podporu kolektivního vyjednávání nemohou být pojata anebo prováděna způsobem, jenž by byl na překážku svobodě kolektivního vyjednávání.

### **104. ÚMLUVA Č. 156 – ÚMLUVA O ROVNOSTI PŘÍLEŽITOSTÍ A ZACHÁZENÍ S PRACOVNÍKY OBOU POHLAVÍ (PRACOVNÍCI S POVINNOSTMI K RODINĚ), 1981**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 3. červnu 1981 na svém 67. zasedání;

majíc na zřeteli Filadelfskou deklaraci o cílech a úkolech Mezinárodní organizace práce, která uznává, že “všechny lidské bytosti bez ohledu na rasu, víru nebo pohlaví mají právo usilovat o svůj hmotný pokrok a o svůj duševní rozvoj ve svobodě a důstojnosti, hospodářském zabezpečení a s rovnými možnostmi“;

majíc na zřeteli ustanovení Deklarace o rovnosti příležitostí a zacházení se zaměstnanými ženami a resoluci o akčním plánu k podpoře rovnosti příležitostí a zacházení se zaměstnanými ženami, přijatými Mezinárodní konferencí práce v roce 1975;

majíc na zřeteli ustanovení mezinárodních úmluv a doporučení o práci zaměřených na zajištění rovnosti příležitostí a zacházení pro pracovníky obou pohlaví, zejména úmluvu a doporučení o rovném odměňování, 1951, úmluvu a doporučení o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958, a část VIII doporučení o rozvoji lidských zdrojů, 1975;

připomínajíc, že úmluva o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958 se výslovně nezmiňuje o rozdílech na základě povinností k rodině, a jsou názoru, že v tomto směru jsou potřebné nové normy;

majíc na zřeteli ustanovení doporučení o zaměstnávání žen s povinnostmi k rodině, 1965 a berouc v úvahu změny, k nimž došlo od jeho přijetí;

majíc na zřeteli, že instrumenty o rovnosti příležitostí a zacházení s muži a ženami byly též přijaty Spojenými národy a jinými specializovanými institucemi a připomínajíc zejména čtrnáctý odstavec preambule úmluvy Spojených národů o odstranění všech forem diskriminace žen, 1979, podle něhož smluvní státy jsou si "vědomy, že se tradiční úlohy muže a ženy v rodině a ve společnosti musí změnit, aby se dosáhlo plné rovnosti mužů a žen";

uznávajíc, že problémy pracovníků s povinnostmi k rodině jsou jednou stránkou širších otázek týkajících se rodiny a společnosti, k nimž by vnitrostátní politika měla přihlížet;

uznávajíc, že je potřebné zavést účinnou rovnost příležitostí a zacházení s pracovníky obou pohlaví s povinnostmi k rodině a mezi takovými a ostatními pracovníky;

berouc v úvahu, že mnohé z problémů týkajících se všech pracovníků, posti-hují tvrdě zejména pracovníky s povinnostmi k rodině, a uznávajíc, to je třeba zlepšit jejich poměry jednak opatřeními odpovídajícími jejich zvláštním potřebám, jednak opatřeními, která mohou zlepšit poměry pracovníků vůbec;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se rovnosti příležitostí a zacházení s pracovníky - obou pohlaví: pracovníků s povinnostmi k rodině, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy.

přijímá dne 24. června 1981 tuto úmluvu, která bude označováno jako Úmluva o pracovnících s povinnostmi k rodině, 1981:

### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na pracovníky obou pohlaví s povinnostmi k nezaopatřeným dětem, pokud takové povinnosti omezují jejich možnosti připravit se na hospodářskou činnost, do ní vstoupit, účastnit se jí nebo v ní postupovat.

2. Ustanovení této úmluvy se rovněž vztahuje na pracovníky obou pohlaví s povinnostmi k jiným členům rodiny, kteří s nimi žijí v domácnosti a zřejmě potřebují jejich péče nebo podpory, pokud takové povinnosti omezují jejich možnosti připravit se na hospodářskou činnost, do ní vstoupit, účastnit se jí nebo v ní postupovat.

3. Pro účely této úmluvy výraz "nezaopatřené dítě" a "jiný člen rodiny, který žije ve společné domácnosti a potřebuje péče nebo podpory" znamená osoby za takové v každé zemi označené jedním z prostředků uvedených v článku 9 této úmluvy.

4. Pracovníci zmínění v odstavcích 1 a 2 tohoto článku jsou dále nazýváni "pracovníky s povinnostmi k rodině".

#### *Článek 2*

Tato úmluva se vztahuje na všechna odvětví hospodářské činnosti a na všechny skupiny pracovníků.

#### *Článek 3*

1. Aby byla vytvořena skutečná rovnost příležitostí a zacházení s pracovníky obou pohlaví, každý členský stát stanoví za jeden z cílů své vnitrostátní politiky umožnit osobám s povinnostmi k rodině, které jsou nebo chtějí být výdělečně zaměstnaný, vykonávat toto právo, aniž by byly vystaveny diskriminaci a pokud je to možné, aniž by tím došlo ke střetu mezi jejich povinnostmi v povolání a v rodině.

2. Pro účely odstavce 1 tohoto článku, výraz "diskriminace" znamená diskriminaci v zaměstnání a povolání, jak je vymezena v článcích 1 a 5 úmluvy o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958.

#### *Článek 4*

Aby byla vytvořena skutečná rovnost příležitostí a zacházení s pracovníky obou pohlaví, je třeba učinit všechna opatření slučitelná s vnitrostátními poměry a možnostmi, aby

- a) bylo pracovníkům s povinnostmi k rodině umožněno vykonávat právo na svobodnou volbu povolání;
- b) se přihlíželo k jejich potřebám, pokud jde o zaměstnání a sociální zabezpečení.

#### *Článek 5*

Rovněž je třeba učinit všechna opatření slučitelná s vnitrostátními poměry a možnostmi, aby

- a) se přihlíželo k potřebám pracovníků s povinnostmi k rodině při místním nebo oblastním veřejném plánování;
- b) se rozvíjely nebo podporovaly společné veřejné nebo soukromé služby, jako např. služby a zařízení pro péči o děti a pro pomoc rodině.

#### *Článek 6*

Príslušné úřady a orgány v každé zemi učiní vhodná opatření k podpoře informací a výchovy, jimiž se vyvolává širší veřejné porozumění pro zásadu rovnosti příležitostí a zacházení s pracovníky obou pohlaví a pro problémy pracovníků s povinnostmi k rodině, jakož i názorové klima příznivé pro řešení těchto problémů.

#### *Článek 7*

Je třeba učinit všechna opatření slučitelná s vnitrostátními poměry a možnostmi, mimo jiné všechna opatření v oblasti poradenství pro volbu povolání

a odborné výchovy, aby se umožnilo pracovníkům s povinnostmi k rodině zapojit se do zaměstnání, setrvat v něm, jakož i se do něho vrátit po přerušení způsobem takovými povinnostmi.

#### *Článek 8*

Povinnosti k rodině nemohou samy o sobě být platným důvodem pro skončení pracovního poměru.

#### *Článek 9*

Ustanovení této úmluvy mohou být provedena vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami, pracovními řády, rozhodčími výroky, soudními rozhodnutími nebo několika těmito způsoby nebo jiným vhodným způsobem slučitelným s vnitrostátními zvyklostmi a s přihlédnutím k vnitrostátním poměrům.

#### *Článek 10*

1. S přihlédnutím k vnitrostátním poměrům ustanovení této úmluvy mohou být, je-li toho třeba, prováděna postupně, avšak opatření učiněná k tomu účelu budou ve všech případech uplatněna na všechny pracovníky zmíněné v článku 1 odst. 1.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, uvede ve své první zprávě o provádění úmluvy předkládané podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, zda a ohledně kterých ustanovení úmluvy zamýšlí použít možnosti dané v odstavci 1 tohoto článku, a v pozdějších zprávách uvede, v jakém rozsahu provedl nebo hodlá provádět taková ustanovení.

#### *Článek 11*

Organisace zaměstnavatelů a pracovníků mají právo účastnit se způsobem odpovídajícím vnitrostátním poměrům a zvyklostem přípravy a provádění opatření učiněných k provedení ustanovení této úmluvy.

#### *Článek 12*

Formální ratifikace této úmluvy bundu oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 13*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 14*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným

sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 15*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutně k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 16*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 17*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 18*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 19*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 105. ÚMLUVA Č. 157 – ÚMLUVA O ZŘÍZENÍ MEZINÁRODNÍHO SYSTÉMU PRO ZACHOVÁNÍ PRÁV V SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ, 1982

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 2. června 1982 na svém šedesátém osmém zasedání;

připomínajíc zásady stanovené úmluvou o rovném zacházení (sociální zabezpečení), 1962, které se týkají nejen rovného zacházení, ale i zachování nabytých a nabývaných prav;

Jsouc názoru, že je nutno zpřesnit provádění zásad zachování nabývaných a nabytých práv pro všechna odvětví sociálního zabezpečení, na niž se vztahuje úmluva o sociálním zabezpečení (minimální norma), 1952;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se prav migrujících pracovníků v sociálním zabezpečení (revise úmluvy č. 48), jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy.

přijímá dne 21. června 1982 tuto úmluvu, která bude označována jako úmluva o zachování práv v sociálním zabezpečení, 1982.

### *Část I. Obecná ustanovení*

#### *Článek 1*

V této úmluvě

- a) výraz "členský stát" značí každý členský stát mezinárodní organizace práce vázaný touto úmluvou;
- b) výraz "zákonodárství" zahrnuje právní předpisy a ustanovení stanov v sociálním zabezpečení;
- c) výraz "příslušný členský stát" značí členský stát, podle jehož zákonodárství účastník může uplatňovat nárok na dávky;
- d) výraz "nositel" značí zařízení nebo veřejný orgán přímo pověřený zcela nebo částečně provádět zákonodárství členského státu;
- e) výraz "uprchlík" má význam ve smyslu článku 1 úmluvy z 28. července 1951 o postavení uprchlíků a odstavce 2 článku 1 Protokolu o postavení uprchlíků z 31. ledna 1967;
- f) výraz "bezdomovec" má význam ve smyslu článku 1 úmluvy z 28. září 1954 o postavení bezdomovců;
- g) výraz "rodinní příslušníci" značí osoby určené nebo uznané za takové nebo za členy domácností zákonodárstvím, na jehož základě jsou dávky přiznány nebo poskytovány, nebo osoby stanovené společnou dohodou mezi zúčastněnými členskými státy; jestliže však toto zákonodárství považuje za rodin-

- né příslušníky nebo za členy domácnosti jen osoby, které sdílejí obydlí s účastníkem, tato podmínka se pokládá za splněnou u osob, které jsou udržovány především účastníkem;
- h) výraz "pozůstali" značí osoby určené nebo uznané za pozůstalé zákonodárstvím, na jehož základě jsou dávky přiznány; jestliže však toto zákonodárství považuje za pozůstalé jen osoby, které sdíleli obydlí se zemřelým, tato podmínka se pokládá za splněnou u osob, které byly udržovány především zemřelým;
  - i) výraz "bydlit" značí trvalá bydliště;
  - j) výraz "pobývat" značí dočasný pobyt;
  - k) výraz "pojistné doby" značí příspěvkové doby, doby zaměstnání, výdělečné činnosti nebo bydlení, jak jsou stanoveny nebo uznány zákonodárstvím, podle něhož byly splněny, jakož i jiné doby, které takové zákonodárství považuje za rovnocenné dobám pojištění;
  - l) výrazy "doby zaměstnání" a "doby výdělečné činnosti" značí doby stanovené nebo uznané za takové zákonodárstvím, podle něhož byly splněny, jakož i jiné doby, které takové zákonodárství považuje za rovnocenné dobám zaměstnání a dobám výdělečné činnosti;
  - m) výraz "doby bydlení" označují doby stanovené nebo uznané zákonodárstvím, podle něhož byly splněny;
  - n) výraz "nepříspěvkový" se vztahuje na dávky, jejichž přiznání nezávisí ani na přímé finanční účasti chráněných osob nebo jejich zaměstnavatele ani na kvalifikační době výdělečné činnosti, a na soustavy, které výlučně poskytují takové dávky;
  - o) výraz "dávky přiznané podle přechodných úprav" značí buď dávky poskytnuté osobám, které překročily určitý věk v době, kdy zákonodárství, jehož je třeba užít, nabylo účinnosti, nebo dávky přiznané dočasně na základě skutečností, k nimž došlo, nebo doby, jež byly splněny, mimo současné hranice území členského státu.

## *Článek 2*

1. S výhradou ustanovení odstavce 1 a odstavce 3 a) článku 4 této úmluvy se vztahuje ne všechna odvětví sociální zabezpečení, pro která v členském státu existuje sociální zabezpečení, pokud jde o:

- a) léčebnou péčí;
- b) nemocenské;
- c) dávky v mateřství;
- d) dávky invalidní;
- e) dávky starobní;



- f) dávky pozůstalostní;
- g) dávky úrazové a při nemocech z povolání;
- h) dávky v nezaměstnanosti;
- i) rodinné přídatky.

2. Tato úmluva se vztahuje na dávky při rehabilitaci stanovené zákonodárstvím o jednom, nebo několika odvětvích sociálního zabezpečení uvedených v odstavci 1 tohoto článku.

3. Tato úmluva se vztahuje na příspěvkové i nepříspěvkové obecné i zvláštní systémy sociálního zabezpečení, jehož i na systémy, které ukládají zaměstnavatelům právní povinnosti ohledně některého odvětví sociálního zabezpečení uvedeného v odstavci 1 tohoto článku.

4. Tato úmluva se nevztahuje na zvláštní systémy pro veřejné zaměstnance ani na zvláštní systémy pro oběti války ani na sociální a léčebnou pomoc.

### *Článek 3*

1. S výjimkou ustanovení odstavce 1 a odstavce 3 b) článku 4 a odstavce 1 článku 9 tato úmluva se vztahuje na osoby, které podléhají nebo podléhaly zákonodárství jednoho nebo několika členských států, a na jejich rodinné příslušníky a jejich pozůstalé ve všech případech, kdy mezinárodní systém pro zachování práv zavedený touto úmluvou ukládá přihlížet k zákonodárství členského státu jiného, než je členský stát, na jehož území účastníci bydlí nebo pobývají.

2. Tato úmluva nezavazuje žádný členský stát uplatnit její ustanovení na osoby, která na základě mezinárodních ujednání jsou vyňaty z provádění jeho zákonodárství.

### *Článek 4*

1. Členské státy mohou vyhovět svým závazkům plynoucím z ustanovení částí II až VI této úmluvy pomocí dvoustranných ujednání zaručujících provádění těchto závazků za podmínek, které budou stanoveny společnou dohodou zúčastněných členských států.

2. Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku ustanovení Článek 7 odst. 1., Článek 8 odst. 2 a 3, Článek 9 odst. 1 a 4, Článek 11, 12, 14 a 18 odst. 3 této úmluvy budou prováděna každým členským státem ihned, jakmile tato úmluva nabude pro něj účinnosti.

3. Ujednání uvedená v odstavci 1 tohoto článku stanoví zejména:

- a) odvětví sociálního zabezpečení, na něž se vztahují, se zřetelem k požadavkům vzájemnosti uvedeným v člancích 6 a 10 této úmluvy; tato odvětví, pokud členské státy o tom mají zákonodárství, musí zahrnovat alespoň invalidní, starobní a pozůstalostní dávky a důchody v případě pracovního úrazu a nemoci z povolání, včetně pohřebního, jakož i – s výhradou ustanovení Článek 10 odst. 1 – léčebnou péči, nemocenské, dávky v mateřství a dávky

- v případě pracovního úrazu a nemoci z povolání s výjimkou důchodů a pohřebného;
- b) skupiny osob, na něž se vztahují; tyto skupiny mají zahrnovat alespoň zaměstnance (popřípadě včetně pohraničních a sezonních pracovníků) a členy jejich rodiny a pozůstalé po nich, kteří jsou etátními příslušníky jednoho ze zúčastněného členských států, nebo uprchlíky nebo bezdomovci bydlícími na území jednoho z těchto členských států;
  - c) způsob úhrady poskytnutých dávek a jiných nákladů vzniklých nositeli v jednom členském státě na účet nositele v druhém členském státě, pokud se úhrady nevzdal;
  - d) plavidla k zamezení neodůvodněného souběhu příspěvků nebo dávek.

### *Část II. Zákonodárství, jehož je třeba užít*

#### *Článek 5*

1. Zákonodárství, jehož je třeba užít na osoby, na něž se vztahuje tato úmluva, bude určeno vzájemnou dohodou mezi zúčastněnými členskými státy, tak aby ne vyloučil střet zákonů a nežádoucí následky, které by z toho mohly vyplynout pro dotyčné strany, buď proto, že není zajištěna ochrana, nebo v důsledku neodvodněného souběhu příspěvků nebo dávek, podle těchto zásad:

- a) zaměstnanci, kteří obvykle jsou zaměstnání na území jednoho členského státu, podléhají zákonodárství tohoto státu, i když bydlí na území druhého členského státu nebo jestliže podnik nebo zaměstnavatel, který je zaměstnává, má sídlo nebo bydliště na území jiného členského státu;
- b) samostatně výdělečně činné osoby, které obvykle vykonávají své zaměstnání na území jednoho členského státu, podléhají zákonodárství tohoto členského státu, i když bydlí na území jiného členského státu;
- c) zaměstnanci a samostatně výdělečně činné osoby, kteří se plaví na lodi pod vlajkou jednoho členského státu, podléhají zákonodárství tohoto státu, i když bydlí na území jiného členského státu nebo jestliže podnik nebo zaměstnavatel, který je zaměstnává, má sídlo nebo bydliště na území jiného členského státu;
- d) osoby, které nepatří k hospodářsky činnému obyvatelstvu, podléhají zákonodárství členského státu na území, kde bydlí, pokud nejsou již chráněny podle písmen a) až c) tohoto odstavce.

2. Bez ohledu na ustanovení písmen a) až c) odstavce 1 tohoto článku zúčastněné členské státy se mohou dohodnout, že některé skupiny osob, zejména samostatně výdělečně činné osoby, podléhají zákonodárství členského státu, na jehož území bydlí.

3. Zúčastněné členské státy mohou v zájmu zúčastněných osob stanovit vzájemnou dohodou jiné výjimky ze zásad uvedených v odstavci 1 tohoto článku.

### Část III. Zachování nabývaných práv

#### Článek 6

S výhradou ustanovení Článek 4 odst. 3 a) této úmluvy, každý členský stát se zavazuje podílet se na systému zachování nabývaných práv s jiným zúčastněným členským státem v každém odvětví sociálního zabezpečení uvedeném v Článek 2 odst. 1 této úmluvy a ohledně něhož každý z těchto členských států má zákonodárství ve prospěch osob, které postupně nebo střídavě podléhají zákonodárství řečených států.

#### Článek 7

1. Systém zachování nabývaných práv uvedený v Článek 6 této úmluvy má stanovit v potřebném rozsahu sčítání dob pojištění, zaměstnání, výdělečné činnosti nebo bydlení splněných podle zákonodárství zúčastněných států, pokud jde

- a) o připuštění k dobrovolnému pojištění nebo dalšímu dobrovolnému pojištění ve vhodných případech;
- b) o získání a zachování nebo opětovné nabytí práv a popřípadě výpočet dávek.

2. Doby splněné současně podle zákonodárství dvou nebo více členských států se budou započítávat jen jednou.

3. Zúčastněné členské státy stanoví, pokud je toho třeba, po vzájemné dohodě zvláštní způsob sčítání dob různého druhu a dob, které zakládají nároky na dávky podle zvláštních systémů.

4. Jestliže některá osoba splnila doby podle zákonodárství tří nebo více členských států, které jsou vázány různými dvoustrannými nebo, mnohostrannými ujednáními, je třeba, aby každý členský stát, který je současně vázán dvěma, nebo více takovými ujednáními, sčítal tyto doby v potřebném rozsahu podle ustanovení takových ujednání pro účely získání, zachování nebo opětovného nabytí práv na dávky.

#### Článek 8

1. Systém zachování nabývaných práv uvedený v Článek 6 této úmluvy má stanovit řízení pro poskytnutí:

- a) dávek invalidních, starobních a pozůstalostních a
  - b) důchodů při nemocech z povolání,
- jakož i případná dělení nákladů s tím spojených.

2. V případě uvedeném v Článek 7 odst. této úmluvy každý členský stát, který je současně vázán dvěma nebo více takovými ujednáními, provádí ustanovení těchto ujednání o výpočtu dávek, na něž vzniká nárok podle jeho zákonodárství s přihlédnutím k součtu dob splněných podle zákonodárství dotýčných států.

3. Jestliže při provádění odstavce 2 tohoto článku členský stát má přiznat dávky téhož druhu téže osobě na základě dvou nebo více dvoustranných nebo mnohostranných ujednání, takový členský stát je povinen poskytnout jen dávku pro účastníka příznivější v době prvního stanovení těchto dávek.

4. Bez ohledu na ustanovení odst. 2 tohoto článku zúčastněné členské státy mohou, je-li toho třeba, dohodnout se na doplňkových ustanoveních o výpočtu dávek uvedených v tomto odstavci.

#### *Část IV. Zachování nabytých práv a poskytování dávek do zahraničí*

##### *Článek 9*

1. Každý členský stát má zaručit poskytování peněžitých dávek invalidních, starobních a pozůstalostních, důchodů při pracovním úrazu a nemoci z povolání, jakož i pohřebného, na něž byl získán nárok podle jeho zákonodárství, poživatelům, kteří jsou státními příslušníky některého členského státu, uprchlíkům, nebo bezdomovcům, ať bydlí kdekoli, s výhradou opatření, která, je-li toho třeba, mají být učiněna k tomu účelu na základě dohody mezi členskými státy nebo zúčastněnými státy.

2. Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku zúčastněné členské státy, které se podílejí na systému zachování nabývaných práv uvedeném v Článek 6 této úmluvy, mohou se dohodnout, že zaručí poskytování dávek uvedených ve zmíněném odstavci poživatelům, kteří bydlí na území jiného členského státu, než je příslušný členský stát, v rámci dvoustranných nebo mnohostranných ujednání uvedených v Článek 4 odst. 1 této úmluvy.

3. Kromě toho bez ohledu na ustanovení odstavce 1 tohoto článku, jestliže jde o nepríspevkové dávky, zúčastněné státy stanoví vzájemnou dohodou podmínky, za nichž bude zaručena výplata těchto dávek poživatelům bydlícím na území některého členského státu, který není příslušným členským státem.

4. Ustanovení předchozích odstavců tohoto článku nemusí být užito:

- a) na speciální nepríspevkové dávky poskytované jako výpomoc nebo v případě potřeby;
- b) na dávky přiznané na základě přechodných systémů.

##### *Článek 10*

1. Zúčastněné členské státy se zavazují, podílet na systému zachování práv nabytých podle jejich zákonodárství s přihlédnutím ustanovení části III této úmluvy ve všech odvětvích sociálního zabezpečení, pro něž každý z členských států má platné zákonodárství, týkající se léčebné péče, nemocenského, dávek v mateřství a dávek při pracovním úrazu nebo nemoci z povolení, kromě důchodů a pohřebného. Tento systém má zaručit poskytování takových dávek osobám, které bydlí nebo pobývají ne uzení jednoho z těchto členských států, který není

příslušným členským státem, za podmínek a v mezích, které budou stanoveny vzájemnou dohodou zúčastněných členských států.

2. Vzájemnost vyžadovaná podle odstavce 1 tohoto článku, pokud není zabezpečeno existujícím zákonodárstvím, může být zabezpečeno opatřeními, jež učiní jeden členský stát k zajištění dávek odpovídajících dávkám poskytovaným podle zákonodárství jiného členského státu, pokud s tím tento členský stát souhlasí.

3. Zúčastněné členské státy se zavazují podílet se na systému zachování práv nabytých podle jejich zákonodárství a přihlednutím k ustanovením části III této úmluvy ve všech odvětvích sociálního zabezpečení, pro něž každý z členských států má platné zákonodárství týkající se dávek v nezaměstnanosti, rodinných přídatků a, nehledíc k ustanovením Článek 9 odst. 1 této úmluvy a odstavci 1 tohoto článku, příspěvků na rehabilitaci. Tyto systémy mají zajistit tukové dávky osobám bydlícím na území jednoho z členských států, který není příslušným členským státem, za podmínek a v mezích, které budou stanoveny vzájemnou dohodou zúčastněného členských států.

#### *Článek 11*

Pravidel pro revalorizaci dávek stanovených zákonodárstvím některého členského státu se užije na dávky splatné podle tohoto zákonodárství podle ustanovení této úmluvy.

#### *V. Vzájemná pomoc správních orgánů a pomoc osobám, na něž se vztahuje tato úmluva*

#### *Článek 12*

1. Veřejné orgány a nositelé členských států si navzájem poskytují pomoc k usnadnění provádění této úmluvy a nového zákonodárství.

2. Vzájemná pomoc těchto správních orgánů a nositelů je zásadně bezplatná. Avšak členské státy se mohou dohodnout na úhradě některých nákladů.

3. Orgány, nositelé a soudy některého členského státu nemohou odmítnout žádosti a jiné doklady, jež jsou v nich podány, proto, že jsou napsány v úředním jazyce jiného členského státu.

#### *Článek 13*

1. Jestliže žadatel bydlí na území jiného členského státu, než je příslušný členský stát, může platně podat svou žádost nositeli podle místa svého bydliště, který ji postoupí nositeli nebo nositelům uvedeným v žádosti.

2. Jestliže žádosti, prohlášení nebo opravné prostředky, které by měly být podle zákonodárství jednoho členského státu podány ve stanovené lhůtě u orgánu, nositele nebo soudu tohoto členského státu, jsou podány včas, jestliže jsou podány v této lhůtě u orgánu, nositele nebo soudu jiného členského státu, na jehož území žadatel bydlí. V takovém případě orgán, nositel nebo soud, který ob-

držel žádost, prohlášení nebo opravný prostředek bezodkladně je postoupí příslušnému orgánu, nositeli nebo soudu prvního členského státu. Datum, kdy tyto žádosti, prohlášení nebo opravné prostředky byly podány orgánu, nositeli nebo soudu druhého členského státu, se pokládají za datum podání u příslušného orgánu, nositele nebo soudu.

3. Dávky, které jeden členský stát má vyplatit poživateli, který bydlí nebo pobývá na území jiného členského státu, mohou být poskytnuty buď přímo povinným nositelem, nebo prostřednictvím nositele určeného tímto členským státem v místě, kde poživatel bydlí nebo pobývá, pokud se dotyčné členské státy o tom dohodnou.

#### *Článek 14*

Každý členský stát má podporovat rozvoj sociálních služeb pro pomoc osobám, na něž se vztahuje tato úmluva, zejména migrujícím pracovníkům v jejich vztazích s veřejnými orgány s nositeli a soudy, zvláště aby se jim usnadnilo přiznání a poskytování dávek, na něž mají nárok, a uplatnění opravných prostředků, jakož i podpořilo zlepšení jejich osobních a rodinných poměrů.

#### *Část VI. Různá ustanovení*

#### *Článek 15*

S výjimkou invalidních, starobních a pozůstalostních dávek a dávek při nemoci z povolání. Jejichž náklady se dělí mezi dva nebo více členských států, nelze na základě této úmluvy získat nebo zachovat právo na několik stejných dávek, které se zakládají na téže době povinného pojištění, zaměstnání, výdělečné činnosti nebo bydlení.

#### *Článek 16*

1. Poskytnuté dávky a jiné náklady hrazené nositelem v některém členském státu na náklad nositele v jiném členském státu budou uhrazeny způsobem stanoveným vzájemnou dohodou mezi těmito členskými státy, pokud se nedohodly, že je neuplatňují.

2. Převody částek na základě této úmluvy se provádějí, pokud je toho třeba, podle dohod platných mezi zúčastněnými státy v době převodu. Pokud takové dohody nejsou uzavřeny, budou učiněna potřebná opatření na základě dohody mezi nimi.

#### *Článek 17*

1. Členské státy se mohou odchýlit od ustanovení této úmluvy na základě zvláštních úprav v rámci dvoustranných nebo mnohostranných ujednání uzavřených mezi dvěma nebo několika z nich, pod podmínkou, že se nedotknou práv a povinností ostatních členských států a že upraví zachování práv podle ustanovení, která ve svém celku jsou nejméně tak příznivá jako ta, jež jsou stanovené touto úmluvou.

2. Bude se mít za to, že členský stát vyhovuje ustanovením Čl. 9 odst. 1 a Čl. 11 této úmluvy:

- a) Jestliže v době své ratifikace zaručuje poskytování příslušných dávek podstatnou částkou stanovenou jeho zákonodárstvím pro všechny uživatele bez ohledu na jejich státní příslušnost a bez ohledu na jejich bydliště; a
- b) Jestliže provádí ustanovení Čl. 9 odst. 1 a Čl. 11 této úmluvy v rámci dvoustranných nebo mnohostranných dohod uvedených v Čl. 4 odst. 1 této úmluvy.

3. Každý členský stát, který využil ustanovení odstavce 2 tohoto článku, uvede ve svých zprávách o provedení této úmluvy, které má předkládat podle Čl. 22 ústavy Mezinárodní organizace práce:

- a) že důvody pro to dále trvají; nebo
- b) že se vzdává práva využívat ustanovení výše zmíněného odstavce tohoto článku od stanoveného data.

### *Část VII. Přejícná a závěrečná ustanovení*

#### *Článek 18*

1. Tato úmluva nezakládá žádné nároky na dávky za dobu, než nabyla účinnosti pro zúčastněné členské státy.

2. Při provádění ustanovení této úmluvy je třeba přihlížet ke všem dobám pojištění, zaměstnání, výdělečné činnosti nebo bydlení splněných podle zákonodárství některého členského státu před tím než nabylo účinnosti systém zachování nabývaných práv uvedený v Čl. 6 této úmluvy pro zúčastněné členské státy, při stanovení, zde vznikají právě podle tohoto systému od doby, kdy nabylo účinnosti, s výhradou zvláštních ustanovení, na nichž je třeba, aby se, pokud je toho zapotřebí, zúčastněné členské státy dohodly.

3. Všechny v Čl. 9 odst. 1 této úmluvy uvedené dávky, které nebyly přiznány nebo byly pozastaveny vzhledem k bydlišti žadatele na území jiného státu než příslušného členského státu, budou přiznány nebo ožívou na žádost účastníka od data, kdy této úmluva nebude účinnosti pro posléze zmíněný členský stát, nebo od data, kdy nabude účinnosti pro členský stát, jehož je účastník statním příslušníkem, podle toho, které z těchto dat je dřívější, pokud účastník dříve neobdržel kapitálové vyrovnání místo těchto dávek. Stanovení zákonodárství příslušného členského státu o promlčení nelze se dovolávat vůči účastníkovi, jestliže se předloží žádost ve lhůtě dvou let od tohoto data nebo popřípadě od data, kdy nabylo účinnosti opatření stanovená v Čl. 9 odst. 1.

4. Zúčastněné členské státy stanoví na základě společné dohody, v jakém rozsahu se systém zachování nabývaných práv uvedený v Čl. 6 této úmluvy vztahuje na případy, k nimž došlo před tím, než nabylo účinnosti tento systém pro tyto členské státy.

*Článek 19*

1. Výpověď této úmluvy některým členským státem se nedotkne povinností tohoto členského státu, pokud jde o případy, k nimž došlo před tím, nežli tato výpověď nabyla účinnosti.

2. Nabývaná práva zachovaná podle této úmluvy nezaniknou v důsledku výpovědi některým členským státem. Jejich další zachování v době po té, kdy tato výpověď nabude účinnosti, bude stanoveno dvoustrannými nebo mnohostrannými ujednáními uzavřenými tímto členským státem nebo pokud neexistují, zákonodárstvím zmíněného členského státu.

*Článek 20*

1. Tato úmluva reviduje úmluvu o zachování práv na důchod migrujících osob, 1935, za podmínek stanovených v následujících odstavcích tohoto článku.

2. Když nabude tato úmluva účinnosti pro členský stát vázaný závazky z úmluvy o zachování práv na důchod migrujících osob, 1935, nemá to za následek ipso iure okamžitou výpověď posléze zmíněné úmluvy.

3. Avšak úmluvy o zachování práv na důchod migrujících osob, 1935, je přestane užívat ve vztazích mezi všemi členskými státy, které jsou jí vázány, podle toho, jak bude nabývat účinnosti v jejích vzájemných vztazích systém zachování nabývaných práv uvedený v článku 6 této úmluvy.

*Článek 21*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 22*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 23*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.



*Článek 24*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 25*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 26*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

*Článek 27*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 28*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **106. ÚMLUVA Č. 158 – ÚMLUVA O SKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU Z PODNĚTU ZAMĚSTNAVATELE, 1982**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 2. června 1982 na svém šedesátém osmém zasedání,

majíc na zřeteli existující mezinárodní normy obsažená v doporučení o skončení pracovního poměru, 1963, majíc na zřeteli, že od přijetí doporučení o skončení pracovního poměru, 1963, došlo k významnému vývoji v zákonodár-

ství a praxi mnoha členských států o otázkách, kterých se týká zjištěné doporučení,

jsou názoru, že tento vývoj umožňuje přijmout nové mezinárodní normy v této věci, zejména se zřetelem k závažným problémům v této oblasti v důsledku hospodářských obtíží a technologických změn, k nimž došlo v posledních letech v mnoha zemích.

rozhodnuvši přijmout některá návrhy týkající se skončení pracovního poměru z podnětu zaměstnavatele, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy.

přijímá dne 22. června 1982 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o ukončení pracovního poměru, 1982:

### *Část I. Způsoby provádění, působnost a definice*

#### *Článek 1*

Provádění této úmluvy, pokud není zajištěno kolektivními smlouvami, rozhodčími výroky nebo soudními rozhodnutími nebo jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátním zvyklostem, má být zajištěno zákonodárstvím.

#### *Článek 2*

1. Tato úmluva ne vztahuje na všechna odvětví hospodářská činnosti a na všechny zaměstnance.

2. Členský stát může vyloučit tyto skupiny zaměstnanců z provádění všech nebo některých ustanovení této úmluvy:

- a) pracovníky zaměstnaná na základě pracovní smlouvy na určitou dobu nebo pro určitý úkol;
- b) pracovníky na zkušební dobu nebo s čekací dobou, pokud zkušební nebo čekací doba je předem ustanovena a přiměřeně dlouhá;
- c) pracovníky zaměstnané příležitostně na krátkou dobu.

3. Budou stanoveny dostatečné záruky, aby ne neužívalo pracovních smluv sjednaných na určitou dobu k obcházení ochrany plynoucí z této úmluvy.

4. Pokud Je toho třeba, mohou být příslušným orgánem nebo ve vhodném řízení v každé zemi po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují; přijata opatření, aby se vyloučilo užití této úmluvy nebo některých jejích ustanovení na skupiny zaměstnanců, v nichž podmínky zaměstnání jsou upraveny zvláštními opatřeními, která jim vcelku zajišťují ochranu, která je přinejmenším taková, jakou poskytuje úmluva.

5. Pokud je toho třeba, mohou být příslušným orgánem nebo ve vhodném řízení v každé zemi po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, kde takové organizace existují, přijata opatření, aby se vyloučilo užití této úmluvy nebo některých jejích ustanovení na jiné omezené skupiny za-

městnanců, jestliže ohledně nich vznikají zvláštní problémy značné závažnosti se zřetelem ke zvláštním podmínkám zaměstnání dotyčných pracovníků nebo k velikosti nebo povaze podniku, který je zaměstnává.

6. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, uvede v první zprávě o provádění úmluvy podávané podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce všechny skupiny, pokud byly vyloučeny podle odstavců 4 a 5 tohoto článku, a to s důvody takového vyloučení, a v následujících zprávách uvede stav svého zákonodárství a praxe, pokud jde o vyloučení skupiny a rozsah, v němž se úmluva provádí nebo se jí zamýšlí provádět ohledně takových skupin.

### *Článek 3*

Pro účely této úmluvy výraz "propuštění" znamená skončení pracovního poměru z podnětu zaměstnavatele.

## *Část II. Obecně použitelné normy*

### *Oddíl A. Odůvodnění propuštění*

#### *Článek 4*

Pracovník nesmí být propuštěn bez platného důvodu pro propuštění, který souvisí se způsobilostí nebo chováním pracovníka nebo se zakládá na provozních potřebách podniku, závodu nebo služby.

#### *Článek 5*

Platnými důvody pro propuštění nejsou zejména:

- a) členství v odborech nebo účast na odborové činnosti mimo pracovní dobu nebo se souhlasem zaměstnavatele v pracovní době;
- b) jestliže se někdo uchází, vykonává nebo vykonává funkci zástupce pracovníků;
- c) jestliže někdo podal žalobu nebo se zúčastnil řízení proti zaměstnavateli pro údajné porušení práva nebo podal stížnost u příslušných správních orgánů;
- d) rasa, brava pleti, pohlaví, manželský stav, povinnosti k rodině, těhotenství, náboženství, politické názory, národnost nebo sociální původ;
- e) nepřítomnost v práci během mateřské dovolené.

#### *Článek 6*

1. Dočasná nepřítomnost v práci pro nemoc nebo úraz není platným důvodem pro propuštění.

2. Deformace dočasné nepřítomnosti v práci, případy, kdy se vyžaduje lékařské potvrzení, a případná omezení při provádění odstavce 1 tohoto článku budou stanoveny v souladu se způsoby provádění zmíněnými v článku 1 této úmluvy.

*Oddíl B. Řízení před propuštěním a při něm**Článek 7*

Pracovník nesmí být propuštěn z důvodů souvisejících s jeho chováním nebo prací, dokud mu nebyla poskytnuta možnost hájit se proti učiněným tvrzením, ledaže nelze důvodně očekávat od zaměstnavatele, že mu poskytne tuto možnost.

*Oddíl C. Opravné řízení proti propuštění**Článek 8*

1. Pracovník, který se domnívá, že byl bezdůvodně propuštěn, má právo napadnout takové opatření u nestranného orgánu, jako např. u soudu, pracovního soudu, rozhodčí komise nebo rozhodčího.

2. Pokud k propuštění dal již souhlas příslušný orgán, může být provádění odstavce 1 tohoto článku upraveno podle vnitrostátního práva a praxe.

3. Lze mít za to, že pracovník se vzdal svého práva napadnout propuštění, jestliže tak neučinil v přiměřené lhůtě.

*Článek 9*

1. Orgány zmíněné v článku 8 této úmluvy musí být oprávněny přezkoumat uplatněné důvody propuštění a jiné okolnosti týkající se případu a rozhodnout, zda propuštění bylo důvodné.

2. Aby sám zaměstnanec nebyl nucen dokazovat, že propuštění nebylo důvodné, způsoby provádění zmíněné v článku 1 této úmluvy stanoví jednu nebo druhou nebo obě následující možnosti:

- a) břemeno dokázat existencí platného důvodu propuštění, jak je stanoven v článku 4 této úmluvy, je na zaměstnavateli;
- b) orgány zmíněné v článku 8 této úmluvy budou oprávněny vytvořit si názor o důvodech propuštění s přihlédnutím k důkazům označeným účastníky a v řízení stanoveném vnitrostátním zákonodárstvím a praxí.

3. V případě propuštění z důvodu provozních potřeb podniku, závodu nebo služby orgány uvedené v článku 8 této úmluvy budou oprávněny rozhodnout, zda skutečně šlo o propuštění z takových důvodů, při čemž rozsah jejich oprávnění rozhodnout, zda tyto důvody dostačují odůvodnit propuštění, bude stanoven způsoby provádění zmíněnými v článku 1 úmluvy.

*Článek 10*

Jestliže orgány zmíněné v článku 8 této úmluvy shledají, to propuštění není důvodné a jestliže podle vnitrostátního zákonodárství a praxe nejsou oprávněny nebo neshledají možným prohlásit propuštění za neplatné a, popř. nebo nařídít nebo navrhnout opětné zařazení pracovníka na jeho původní pracoviště, musí být oprávněny nařídít zaplacení přiměřené náhrady škody nebo jiný vhodný způsob odškodnění.

*Oddíl D. Výpovědní lhůta**Článek 11*

Pracovník, jenž má být propuštěn, má právo na přiměřenou výpovědní lhůtu nebo na náhradu škody místo ní, ledaže by se provlínil vážně, to jest dopustil takového provinění, že nelze na zaměstnavateli důvodně požadovat, aby ho dále zaměstnával po dobu výpovědní lhůty.

*Oddíl E. Odchodné a jiné zajištění příjmu**Článek 12*

1. Propuštěný pracovník má nárok v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí:

- a) na odchodné nebo jiné podobné dávky, jejichž částka se stanoví mimo jiné se zřetelem k délce zaměstnání v podniku a výši mzdy a které vyplácí přímo zaměstnavatel nebo fond vytvořeny z příspěvků zaměstnavatelů; nebo
- b) na dávky z pojištění pro případ nezaměstnanosti nebo pomoci nezaměstnaným nebo na jiné dávky sociálního zabezpečení, jako např. na dávky ve stáří nebo v invaliditě za běžných podmínek, které platí pro takové dávky; nebo
- c) na kombinaci takového odchodného a dávek.

2. Pracovníku, který nesplňuje podmínky pojištění pro případ nezaměstnanosti nebo pomoci nezaměstnaným v rámci obecné úpravy, nemusí být vypláceno odchodné nebo dávky zmíněné v odstavci 1 písmena a) tohoto článku proto, že nedostává dávky v nezaměstnanosti podle odstavce 1 písmena b).

3. V případě propuštění pro vážné provinění lze způsoby provádění uvedenými v článku 1 této úmluvy stanovit ztrátu nároků na odchodné nebo na dávky zmíněné v odstavci 1 písmena a) tohoto článku.

*Část III. Dodatkové ustanovení o propuštění z hospodářských, technologických, strukturálních a podobných důvodů**Oddíl A. Projednání se zástupci pracovníků**Článek 13*

1. Jestliže zaměstnavatel zamýšlí propouštět z hospodářských, technologických, strukturálních nebo podobných důvodů, má:

- a) poskytnout včas zúčastněným zástupcům pracovníků příslušné informace včetně důvodů zamýšleného propouštění, počtu a druhů pracovníků, kteří budou pravděpodobně postiženi, a doby, v níž by mělo dojít k propouštění;
- b) dát ve shodě a vnitrostátním zákonodárstvím a praxí co nejdříve příležitost zúčastněným zástupcům pracovníků projednat opatření, jež je třeba učinit, aby se předešlo nebo omezilo propouštění, a opatření, která mají zmírnit nepříznivé důsledky případného propouštění pro dotyčné pracovníky, jako je např. hledání jiného zaměstnání.

2. Provádění odstavce 1 tohoto článku může být omezeno způsoby provádění zmíněnými v článku 1 této úmluvy na případy, kdy počet pracovníků, o jejichž propuštění se uvažuje, dosahuje nejméně stanoveného počtu nebo stanoveného procenta pracovních sil.

3. Pro účely tohoto článku výraz "zúčastnění zástupci pracovníků" znamená zástupce pracovníků za takové uznané vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí v souladu s úmluvou o zástupcích pracovníků, 1971.

#### *Oddíl D. Vyrozumění příslušného veřejného orgánu*

##### *Článek 14*

1. Jestliže zaměstnavatel zamýšlí propouštět z hospodářských, technologických, strukturálních nebo podobných důvodů, má ve shodě s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí o tom co nejdříve vyrozumět příslušný veřejný orgán a poskytnout mu všechny informace souvisící s věcí, včetně písemného objasnění důvodů propouštění, počtu a druhů pracovníků, kteří budou pravděpodobně postiženi, a doby, během níž by mělo dojít k propouštění.

2. Vnitrostátní zákonodárství může omezit provádění odstavce 1 tohoto článku na případy, kdy počet pracovníků, o jejichž propuštění se uvažuje, dosahuje nejméně stanoveného počtu nebo stanoveného procenta pracovních sil.

3. Zaměstnavatel má informovat příslušný orgán o propouštění zmíněném v odstavci 1 nejméně ve lhůtě stanovené vnitrostátním zákonodárstvím před tím, než k němu přistoupí.

#### *Část IV. závěrečná ustanovení*

##### *Článek 15*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

##### *Článek 16*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

##### *Článek 17*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 18*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 19*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 20*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 21*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 22*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 107. ÚMLUVA Č. 162 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI PŘI UŽÍVÁNÍ OSINKU, 1986

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 4. červnu 1986 na svém 72. zasedání,

připomínajíc mezinárodní pracovní úmluvy a doporučení, které se dotýkají této otázky, zejména úmluvu a doporučení o rakovině z povolání, 1974; úmluvu a doporučení o pracovním prostředí (znečištění vzduchu, hluk a vibrace), 1977; úmluvu a doporučení o bezpečnosti a ochraně zdraví pracovníků, 1981; úmluvu a doporučení o zdravotních službách v zaměstnání, 11985; seznam nemocí z povolání revidovaný v roce 1980, který je přílohou úmluvy o dávkách v případě pracovních úrazů a nemocí z povolání, 1964, jakož i Sbirku praktických směrnic o bezpečném užívání osinku, uveřejněnou Mezinárodním úřadem práce v roce 1984, které stanoví zásady vnitrostátní politiky a opatření na vnitrostátní úrovni;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se bezpečnosti při užívání osinku, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy.

přijímá dne 24. června 1986 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o osinku, 1986.

### *Část I. Působnost a vymezení pojmů*

#### *Článek 1*

1. Tuto úmluva se vztahuje na veškerou činnost spojenou s vystavením pracovníků působení osinku při práci.

2. Členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může po projednání se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a na základě vyhodnocení nebezpečí pro zdraví a používaných bezpečnostních opatření vyloučit určitá odvětví hospodářské činnosti nebo určité podniky z provádění některých ustanovení úmluvy, pokud se ujistil, že není třeba je provádět v těchto odvětvích nebo v těchto podnicích.

3. Příslušný orgán, když rozhoduje o vyloučení určitých odvětví hospodářských činností nebo určitých podniků, přihlédne k čestnosti, délce a stupni expozice, jakož i k druhu práce a k podmínkám na pracovišti.

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy

- a) výraz “osinek (asbest)” znamená vláknitou (fibrosní) formu nerostných křemičitanů patřících do skupiny serpentínů vytvářejících skály, tj. chrysolit (bílý osinek) a do skupiny amfibolitů, tj. aktinolit, amosit (hnědý osinek, cummingtonit – grunerit), tremolit nebo každou směs, která obsahuje jen nebo několik z těchto nerostů;



- b) výraz “osinkový prach“ znamená částice osinku v ovzduší, nebo usazené částice osinku, které se mohou dostat do ovzduší na pracovišti;
- c) výraz “osinkový prach v ovzduší“ znamená pro účely měření, prašné částice měřené gravimetrickým způsobem nebo jinou rovnocennou metodou;
- d) výraz “dýchatelná osinková vlákna“ znamená osinková vlákna, jejichž průměr je menší než 3 mm, poměr délky k průměru vyšší než 3:1. Pro účely měření se přihlíží toliko k vláknům delším 5 mm;
- e) výraz “vystavení působení osinku (exposice osinku)“ znamená vystavení působení dýchatelných osinkových vláken v ovzduší při práci, až už tato pocházejí z osinku nebo z nerostů, látek nebo výrobků obsahujících osinek;
- f) výraz “pracovníci“ zahrnuje členy výrobních družstev;
- g) výraz “zástupci pracovníků“ znamená zástupce pracovníků za takové uznané vnitrostátním zákonodárstvím nebo vnitrostátní praxí podle úmluvy o zástupcích pracovníků, 1971.

## *Část II. Všeobecné zásady*

### *Článek 3*

1. Vnitrostátní zákonodárství má předepsat opatření, jež je třeba učinit pro předcházení a zamezení nebezpečí pro zdraví následkem expozice osinku při zaměstnání a pro ochranu pracovníků proti takovým nebezpečím.

2. Vnitrostátní zákonodárství přijaté podle odstavce 1 tohoto článku je třeba pravidelně prověřovat s přihlédnutím k technickému pokroku a k vývoji vědeckých poznatků.

3. Příslušný orgán může povolit dočasné výjimky z ustanovení předepsaných podle odstavce 1 tohoto článku za podmínek a v časových mezích, jež budou stanoveny po projednání se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů pracovníků.

4. Při povolání výjimek podle odstavce 3 tohoto článku se příslušný orgán má ujistit, že jsou učiněna všechna potřebná opatření na ochranu zdraví pracovníků.

### *Článek 4*

Příslušný orgán má projednat se zúčastněnými nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků opatření, jež je třeba učinit k provedení ustanovení této úmluvy.

### *Článek 5*

1. Provádění zákonodárství přijatého podle článku 3 této úmluvy bude zajištěno přiměřenou a vhodnou soustavou dozoru.

2. Vnitrostátní zákonodárství má stanovit potřebná opatření, včetně přiměřených trestních opatření, za účelem účinného provádění a dodržování ustanovení této úmluvy.

#### *Článek 6*

1. Zaměstnavatelé mají zodpovídat za provádění předepsaných opatření.

2. Kdykoli dva nebo více zaměstnavatelů provádí současně činnost na témže pracovišti, mají spolupracovat při provádění předepsaných opatření, aniž by tím byla dotčena odpovědnost každého z nich za zdraví a bezpečnosti pracovníku, které zaměstnává. Je-li toho třeba, příslušný orgán předepíše všeobecné podmínky takové spolupráce.

3. Zaměstnavatelé mají ve spolupráci se zdravotní správou a se správou pro bezpečnost práce po projednání se zúčastněnými zástupci pracovníků připravit postupy pro případ nouze.

#### *Článek 7*

Pracovníci mají být v rámci své zodpovědnosti vedeni k tomu, aby dbali na bezpečnostních a hygienických předpisů o předcházení, zamezení a ochraně proti nebezpečím souvisejícím s expozicí osinku při zaměstnání.

#### *Článek 8*

Zaměstnavatelé a pracovníci nebo jejich zástupci mají co nejúže spolupracovat na všech úrovních podniku, při provádění opatření předepsaných podle této úmluvy.

### *Část III. Ochranná a preventivní opatření*

#### *Článek 9*

1. Vnitrostátní zákonodárství přijaté podle článku 3 této úmluvy, má stanovit, že expozici osinku se má přecházet nebo jí zamezovat jedním nebo několika z následujících opatření:

- a) zavedením právních úprav předpisujících pro práci, při níž může dojít k expozici osinku, vhodná technická ochranná opatření a vhodné pracovní postupy, zejména hygienická opatření na pracovišti;
- b) stanovením zvláštních pravidel a zvláštního řízení, včetně povolovacích řízení, pro užívání osinku nebo určitých druhů osinku nebo určitých výrobků obsahujících osinek nebo pro určité pracovní postupy.

#### *Článek 10*

Kde je to nutné na ochranu zdraví pracovníků a uskutečnitelné z technického hlediska, vnitrostátní zákonodárství má stanovit jedno nebo několik z těchto opatření:

- a) kdykoli to je možné, nahradit osinek nebo určité druhy osinku nebo určité výrobky obsahující osinek jinými materiály nebo výrobky nebo použít alter-

nativních technologií, jež byly vědecky vyhodnoceny příslušným orgánem jako neškodné nebo méně škodlivé;

- b) zcela nebo částečně zakázat užívání osinku nebo určitých druhů osinku nebo určitých výrobků obsahujících osinek v určitých pracovních postupech.

#### *Článek 11*

1. Má být zakázáno užívání krocidolitu a výrobků obsahujících toto vlákno.
2. Příslušný orgán má být zmocněn, aby po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků povoloval výjimky ze zákazu uvedeného v odstavci 1, když nahrazení není prakticky uskutečnitelné, pod podmínkou, že jsou učiněna opatření zaručující, že zdraví pracovníků není ohroženo.

#### *Článek 12*

1. Má být zakázán postřik osinkem v jakékoli formě.
2. Příslušný orgán má být zmocněn, aby po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků povoloval výjimky ze zákazu uvedeného v odstavci 1 tohoto článku, když náhradní metody nejsou prakticky uskutečnitelné, podmínkou, že jsou učiněna opatření zaručující, že zdraví pracovníků není ohroženo.

#### *Článek 13*

Vnitrostátní zákonodárství má stanovit, že zaměstnavatelé mají oznámit příslušnému orgánu, způsobem a v rozsahu jím předepsaném, určité druhy práce spojené s expozicí osinku.

#### *Článek 14*

Výrobci a dodavatelé osinku a výrobci a dodavatelé výrobků obsahujících osinek mají zodpovídat za přiměřená označení nádob, a pokud je to vhodné, výrobků v jazyce a způsobem lehce srozumitelným dotyčným pracovníkům a uživatelům podle předpisů ustanovených příslušným orgánem.

#### *Článek 15*

1. Příslušný orgán má předepsat mezní hodnoty vystavení pracovníků působení osinku nebo jiná kritéria pro vyhodnocení pracovního prostředí.
2. Mezní hodnoty nebo jiná kritéria pro expozici osinku mají být stanoveny, pravidelně přezkušovány a aktualizovány s přihlédnutím k technologickému pokroku a vývoji technických a vědeckých znalostí.
3. Na všech pracovištích, kde pracovníci jsou vystaveni působení osinku, zaměstnavatel má učinit všechna vhodná opatření, aby se předešlo a zamezilo účinku osinkového prachu do ovzduší a aby bylo zajištěno dodržování mezních hodnot expozice nebo jiných kritérií expozice a aby se expozice omezila na úroveň tak nízkou, jak jen to prakticky dosažitelné.

4. Neudrží-li opatření účinná podle odstavce 3 tohoto článku expozici osinku v krajních mezích expozice nebo neodpovídají-li kritériím expozice stanoveným podle odstavce 1 tohoto článku, zaměstnavatel má opatřit, udržovat, a je-li toho třeba, nahradit bez výdajů pro pracovníky, vhodné dýchací přístroje a speciální ochranné oděvy. Ochranné dýchací přístroje musí vyhovovat normám stanoveným příslušným orgánem a lze jich užívat jen podpůrně, dočasně, v případě nouze nebo výjimečně a nikoli náhradou za technickou kontrolu.

#### *Článek 16*

Každý zaměstnavatel má zodpovídat za stanovení a provádění praktických opatření, jimiž by se předcházelo a zamezilo vystavení pracovníků, které zaměstnává, působení osinku a za jejich ochranu proti nebezpečím vyvolaným osinkem.

#### *Článek 17*

1. Bourání závodů a staveb obsahujících drolivý isolační materiál z osinku a odstraňování osinku z budov nebo staveb, kde se osinek může dostat volně do ovzduší, mohou podnikat jen zaměstnavatelé nebo podnikatelé uznáni příslušným orgánem za způsobilé provázet takové práce podle ustanovení této úmluvy a kteří jsou oprávněni podnikat takové práce.

2. Na zaměstnavateli nebo podnikateli se má vyžadovat před zahájením bouracích prací, aby vypracoval plán prací s uvedením opatření, jež je třeba učinit, včetně opatření, jež

- a) zaručují pracovníkům potřebnou ochranu;
- b) omezují vypouštění osinku do ovzduší;
- c) zajišťují odstranění odpadu obsahujícího osinek podle článku 19 této úmluvy.

3. Plán práce uvedený v odstavci 2 tohoto článku musí být projednán s pracovníky nebo s jejich zástupci.

#### *Článek 18*

1. Jestliže se osobní oděv pracovníků může znečistit osinkovým prachem, zaměstnavatel má podle vnitrostátního zákonodárství a po projednání se zástupci pracovníků, poskytovat vhodné pracovní ošacení, které nesmí být nošeno mimo pracoviště.

2. Manipulace s použitým pracovním a speciálním ochranným ošacením a jeho čištění se má provádět pod dohledem podle požadavků příslušného orgánu, aby se zabránilo vypouštění osinkového prachu.

3. Vnitrostátní zákonodárství má zakázat odnášet domů pracovní a speciální ochranné ošacení a osobní ochranné prostředky.

4. Zaměstnavatel má odpovídat za čištění, údržbu a úschovu pracovního a speciálního ochranného ošacení a osobních ochranných prostředků.

5. Zaměstnavatel má poskytnout pracovníkům vystaveným působení osinku umývárny, lázně nebo sprchy na pracovišti, podle toho, co je vhodné.

#### *Článek 19*

1. Podle vnitrostátního zákonodárství a praxe zaměstnavatel má odstraňovat odpad obsahující osinek tak, aby nebylo dotčeno ani zdraví dotyčných pracovníků, včetně těch, kteří zacházejí s odpadem osinku, ani obyvatelstva v blízkém okolí podniku.

2. Příslušný orgán zaměstnavatelé mají učinit vhodná opatření, aby se zabránilo znečištění životního prostředí osinkovým prachem vypuštěným z pracovišť.

#### *Část IV. Dohled na pracovní prostředí a na zdraví pracovníků*

#### *Článek 20*

1. Tam, kde to je nutné pro ochranu zdraví pracovníků, zaměstnavatel má měřit koncentraci osinkového prachu v ovzduší na pracovištích a dohlížet na vystavení pracovníků působení osinku v intervalech a způsobem stanoveným příslušným orgánem.

2. Záznamy o dohledu na pracovní prostřední a o vystavení pracovníků působení osinku mají být uschovány po dobu předepsanou příslušným orgánem.

3. Dotyční pracovníci, jejich zástupci a orgány inspekce musí mít přístup k těmto záznamům.

4. Pracovníci nebo jejich zástupci mají mít právo dožadovat se dohledu na pracovní prostředí a obracet se na příslušný orgán ohledně výsledků takového dohledu.

#### *Článek 21*

1. Pracovníci, kteří jsou nebo byli vystaveni působení osinku, musí mít podle vnitrostátního zákonodárství a praxe možnost podrobit se lékařským prohlídkám potřebným pro dohled na jejich zdraví se zřetelem na nebezpečí z povolání a pro diagnosu nemoci z povolání vyvolaných expozicí osinku.

2. Dohled na zdraví pracovníků v souvislosti s užíváním osinku nesmí být pro ně spojen se ztrátou výdělků; má se poskytovat zdarma a pokud možno být vykonáván v pracovní době.

3. Pracovníci mají být dostatečně a vhodně informováni o výsledcích svých lékařských vyšetření a dostávat individuální rady o svém zdravotním stavu ve vztahu k práci.

4. Jestliže nelze z lékařských důvodů doporučit trvalé přikázání k práci spojené s expozicí osinkou, je třeba vyvinout veškeré úsilí v souladu s vnitrostátní praxí a vnitrostátními podmínkami, aby dotyčným pracovníkům bylo umožněno jiným způsobem zachovat si svůj příjem.

*Část V. Informace a vzdělávání**Článek 22*

1. Příslušný orgán má po projednání a ve spolupráci se zúčastněnými nej-representativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků učinit vhodná opatření na podporu rozšiřování informací a vzdělávání všech zúčastněných osob o nebezpečích plynoucích z expozice osinku pro zdraví a o způsobech, jak jim předcházet a jak jim zamezit.

2. Příslušný orgán má pečovat o to, aby zaměstnavatelé písemně stanovili zásady a postup při vzdělávání a pravidelné výchově o nebezpečích vznikajících z osinku a o způsobech, jak jim předcházet a jak jim zamezovat.

3. Zaměstnavatel má pečovat o to, aby všichni pracovníci, kteří jsou vystaveni nebo by mohli být vystaveni působení osinku, byli informováni o nebezpečích spojených s jejich prací a poučeni o opatřeních, jak jim předcházet, jako i o správných pracovních způsobech a aby byli trvalí školeni o těchto věcech.

*Část VI. Závěrečná ustanovení**Článek 23*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 24*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 25*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 26*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 27*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 28*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

*Článek 29*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 30*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **108. ÚMLUVA Č. 165 – ÚMLUVA O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 1987**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 24. září 1981 na svém sedmdesátém čtvrtém zasedání.

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se ochrany námořníků v sociálním zabezpečení včetně těch, kteří jsou zaměstnáni na lodí pod jinou vlajkou než své vlastní země, jež jsou třetím bodem jednacího pořadu zasedání,

stanovivši, že tyto návrh, budou mít formu mezinárodní úmluvy, která reviduje úmluvu o nemocenském pojištění námořníků, 1936, a úmluvu o sociálním zabezpečení námořníků, 1946.

přijímá dne 9. října 1981 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o sociálním zabezpečení námořníků (revidovaná), 1981.

### *Část I. obecná ustanovení*

#### *Článek 1*

V této úmluvě:

- a) výraz "členský stát" znamená členský stát Mezinárodní organizace práce, který je vázán touto úmluvou;
- b) výraz "zákonodárství" zahrnuje zákony a nařízení, jakož i statutární ustanovení týkající se sociálního zabezpečení;
- c) výraz "námořník" znamená osoby jakkoli zaměstnaná na námořní lodi, která je určena k dopravě zboží nebo osob za obchodními účely, je užívána za jinými obchodními účely nebo je námořním remorkérem, s výjimkou osob zaměstnaných na:
  - i) lodích malé nosnosti, včetně těch, v nichž plachta je hlavním prostředkem pohonu, ať už jsou vybaveny pomocným motorem či nikoli;
  - ii) plovoucích vrtných nebo těžebních plovoucích plošinách, pokud se jich neužívá k plavbě; při tom, pokud jde o lodi a plovoucí plošiny uvedené pod body i) a ii), rozhodne příslušný orgán každého členského státu po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi rejdařů a námořníků;
- d) výraz "osoba závislá" má význam, jež mu dává vnitrostátní zákonodárství;
- e) výraz "pozůstalí" označuje osoby takto označené nebo za takové uznané zákonodárstvím, podle něhož jsou poskytovány dávky; pokud podle tohoto zákonodárství osoby jsou označeny nebo uznány za pozůstalé jen za předpokladu, že žili se zemřelým ve společné domácnosti, platí tento předpoklad za splněný, jestliže tyto osoby byly převážně vydržovány zemřelým;
- f) výraz "příslušný členský stát" označuje členský stát, podle jehož zákonodárství dotyčná osoba může požadovat dávku;
- g) výraz "bydlet" označuje obvyklý pobyt;
- h) výraz "zdržovat se" označuje přechodný pobyt;
- i) výraz "repatriace" označuje dopravení na místo, kam námořníci mají být vráceni podle použitelných vnitrostátních předpisů nebo kolektivních smluv;
- j) výraz "nepříspěvkový" označuje dávky, jejichž poskytnutí nezávisí ani na bezprostřední peněžité účasti chráněných osob nebo jejich zaměstnavatele, ani na určité době činnosti v zaměstnání;



- k) výraz "uprchlík" má smysl uvedený v článku 1 úmluvy o postavení uprchlíků z 28. července 1951 a v odstavci 2 článku 1 protokolu o postavení uprchlíků z 31. ledna 1967;
- l) výraz "bezdomovec" má význam uvedený v článku 1 úmluvy o postavení bezdomovců z 28. září 1954.

### *Článek 2*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny námořníky a popřípadě na osoby na nich závislá a jejich pozůstalé.

2. Pokud příslušný orgán po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi rejdářů zúčastněných na rybolovu a rybářů je názoru, že je to uskutečnitelné, má použít ustanovení této úmluvy na obchodní námořní rybolov.

### *Článek 3*

Členské státy jsou vázány užít ustanovení článku 9 nebo článku 11 nejméně na tři z těchto odvětví sociálního zabezpečení:

- a) léčebná péče;
  - b) nemocenské
  - c) dávky v nezaměstnanosti;
  - d) dávky ve stáří;
  - e) dávky při pracovním úrazu v nemocech z povolání;
  - f) rodinné přídatky;
  - g) dávky v mateřství;
  - h) dávky při invaliditě;
  - i) dávky pozůstalých,
- včetně alespoň jednoho z odvětví uvedených pod písmenem c), d), e), h) a i).

### *Článek 4*

Každý členský stát ve své ratifikační listině vymezí, ohledně kterých odvětví zmíněných v Článek 3 přijímá závazky podle Článek 9 nebo 11, a zvláště uvede ohledně každého vymezeného odvětví, zda se zavazuje na takové odvětví užít minimálních standardů podle článku 9 nebo vyšších standardů podle článku 11.

### *Článek 5*

Každý členský stát může později vyrozumět generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce, že přijímá s účinky ode dne oznámení povinnosti plynoucí z této úmluvy, pokud jde o jedno nebo několik odvětví zmíněných v článku 8, která nevymezil ve své ratifikaci, při čemž odděleně ohledně každého z těchto odvětví uvede, zda uplatní na toto odvětví minimální standardy podle článku 9 nebo vyšší standardy podle článku 11.

### Článek 6

Členský stát může oznámením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, které nabude účinnosti ode dne oznámení, postupně nahradit užití ustanovení podle článku 9 užitím ustanovení podle článku 11 ohledně kteréhokoli přijatého odvětví.

### Část II. Zaručená ochrana

#### Všeobecně normy

### Článek 7

Zákonodárství každého členského státu zajistí námořníkům, na něž se vztahuje zákonodárství tohoto členského státu, ochranu v sociálním zabezpečení nikoli méně příznivou, než která požívají pracovníci na souši, s to ohledně všech odvětví sociálního zabezpečení zmíněných v článku 3, pro něž má platné zákonodárství.

### Článek 8

Je třeba učinit opatření pro koordinaci různých soustav sociálního zabezpečení pro zachování nabývaných práv osob, které již nespádají pod soustavu povinného sociálního zabezpečení pro námořníky a spadají pod soustavu sociálního zabezpečení pro pracovníky na souši nebo naopak.

#### Minimální norma

### Článek 9

Jestliže se členský stát zavázal vztáhnout ustanovení tohoto článku na kterékoli odvětví sociálního zabezpečení, námořníci a popřípadě osoby na nich závislá a pozůstalí, kteří jsou chráněni zákonodárstvím tohoto členského státu, mají mít nárok na dávky sociálního zabezpečení ne méně příznivé, pokud jde o kryté případy, podmínky nároku, úroveň a trvání, než jsou ty, jež jsou stanoveny následujícími ustanoveními úmluvy o sociálním zabezpečení (minimální norma), 1952 pro příslušné odvětví, totiž pokud jde:

- a) o léčebnou péči v článcích 8, 10 (odstavce 1, 2 a 3); 11 a 12 (odstavec 1);
- b) o nemocenské v článcích 14, 16 (ve spojení a článkem 65 nebo 66 nebo 67), 17 a 18 (odstavec 1);
- c) o dávky v nezaměstnanosti v článcích 20, 22 (ve spojitosti s článkem 65 nebo 66 nebo 67), 23 a 24;
- d) o dávky ve stáří v článcích 26, 28 (ve spojitosti s článkem 65 nebo 66 nebo 61), 29 a 30;
- e) o dávky při pracovním úrazu a při nemoci z povolání v článcích 32, 34 (odstavce 1, 2 a 4), 35, 36 (ve spojitosti s články 65 nebo 66) a 38;
- f) o rodinné přídatky v článcích 40, 42, 43, 44 (popř. ve spojitosti s článkem 66) a 45;

- g) o dávky v mateřství v člancích 47, 49 (odstavce 1, 2 a 3), 50 (ve spojitosti s článkem 65 nebo 66). 51 a 52;
- h) o dávky v invaliditě v člancích 54, 56 (ve spojitosti a článkem 65 nebo 66 nebo 67), 57 a 58;
- i) o dávky pozůstalých v člancích 60, 62 (v souvislosti s článkem 65 nebo 66 nebo 67), 63 a 64.

#### *Článek 10*

Z hlediska užití ustanovení odstavců a), b), c), d) a g) (pokud jde o léčebnou péči), h) nebo i) článku 9, členský stát může přihlídnout k ochraně plynoucí z pojištění, které podle jeho zákonodárství není povinné pro námořníky, jestliže toto pojištění:

- a) je pod dohledem veřejných orgánů nebo společně upravováno rejdaři a námořníky podle stanovených norem;
- b) zahrnuje podstatnou část námořníků, jejichž výdělek nepřesahuje výdělek kvalifikovaného dělníka; a
- o) vyhovuje, popřípadě spolu s jinými způsoby ochrany s příslušným ustanovením úmluvy o sociálním zabezpečení (minimální norma), 1952.

#### *Vyšší normy*

#### *Článek 11*

Jestliže se členský stát zavázal vztáhnout ustanovení tohoto článku na kterékoli odvětví sociálního zabezpečení, námořníci v popřípadě osoby na nich závislé a pozůstalí, kteří jsou chráněni zákonodárstvím tohoto členského státu, mají mít nárok na dávky sociálního zabezpečení ne méně příznivé, pokud jde o kryté případy, podmínky nároku, úroveň a trvání, než jsou ty, jež jsou stanoveny pro příslušné odvětví, pokud jde

- a) o léčebnou péči v člancích 7 odstavec a), 8, 9, 13, 15, 16 a 17 úmluvy o léčebné preventivní péči a nemocenském, 1969;
- b) o nemocenské v člancích 7 odstavec b), 18, 21 (ve spojitosti s článkem 22 nebo 23 nebo 24), 25 a 26 (odstavce 1 a 3) úmluvy o léčebně preventivní péči a nemocenském, 1969;
- c) o dávky ve stáří v člancích 15, 17 (ve spojitosti s článkem 26 nebo 27 nebo 28), 18, 19 a 29 (odstavec 1) úmluvy o dávkách v invaliditě, ve stáří a pozůstalých, 1967;
- d) o dávky při pracovním úrazu & při nemoci z povolání v člancích 6, 9 (odstavec 2 a odstavec 3 /úvodní věta/), 10, 13 (ve spojitosti s článkem 19 nebo 20), 14 (ve spojitosti s článkem 19 nebo 20), 15 (odstavec 1), 16, 17, 18 (odstavec 1 a 2) (ve spojitosti s článkem 19 nebo 20) a 21 (odstavec 1) úmluvy o dávkách při pracovním úrazu a při nemoci z povolání, 1964;

- e) o dávky v mateřství v člancích 3 a 4 úmluvy o ochraně mateřství (revidované), 1952;
- f) o dávky v invaliditě v člancích 8 a 10 (ve spojitosti s článkem 26 nebo 27 nebo 28), 11, 12, 13 a 29 (odstavec 1) úmluvy o dávkách v invaliditě, ve stáří a pozůstalých, 1967;
- g) o dávky pozůstalých v člancích 21, 23 (ve spojitosti s článkem 26 nebo 27 nebo 28), 24, 25 a 29 (odstavec 1) úmluvy o dávkách v invaliditě, ve stáří a pozůstalých, 1967;
- h) o dávky v nezaměstnanosti a rodinné přídatky v kterékoli budoucí úmluvě, jež stanoví vyšší normy, než jsou normy uvedené v odstavcích c) a f) článku 9, pokud taková úmluva nabude platnosti.

#### *Článek 12*

Z hlediska užití ustanovení odstavců a), b), c), e) (pokud jde o léčebnou péči, f), g) nebo h) (dávky v nezaměstnanosti) článku 11, členský stát může přihlídnout k ochraně plynoucí z pojištění, které podle jeho zákonodárství není povinné pro námořníky, jestliže toto pojištění:

- a) je pod dohledem veřejných orgánů nebo společně spravováno rejdaři a námořníky podle stanovených norem;
- b) zahrnuje podstatnou část námořníků, jejichž výdělek nepřesahuje výdělek kvalifikovaného dělníka; a
- c) vyhovuje, popřípadě spolu s jinými způsoby ochrany, příslušným ustanovením úmluv zmíněných ve výše uvedených odstavcích článku 11.

#### *Část III. Povinnosti rejdaře*

#### *Článek 13*

Rejdař má být povinen poskytnout námořníkům, jejichž stav vyžaduje léčebnou péči v době, kdy jsou na lodi, nebo kteří vzhledem ke svému stavu byli ponecháni během plavby na území jiného státu než příslušného členského státu:

- a) přiměřenou a dostačující léčebnou péči až do jejich uzdravení, nebo jejich repatriace, podle toho, který z těchto případů nastane dříve;
- b) ubytování a stravu do doby, kdy jim bude možno získat vhodná zaměstnání nebo budou repatriováni, podle toho, který z těchto případů nastane dříve;
- c) repatriaci.

#### *Článek 14*

Námořníci, kteří vzhledem k svému stavu jsou ponecháni na území jiného státu než příslušného členského státu, mají nadále nárok na svou plnou mzdu (s výjimkou prémie) do doby, kdy nastane jako první některý z následujících případů: nabídnutí vhodného zaměstnání; repatriace; vypršení lhůty stanovené zákony a právními předpisy tohoto členského státu nebo kolektivní smlouvou, která

však nemůže být kratší než 12 týdnů. Rejdař přestává odpovídat za výplatu mzdy okamžikem, kdy takoví námořníci obdrží peněžité dávky podle zákonodárství příslušného členského státu.

#### *Článek 15*

Námořníci, kteří pro svůj stav jsou repatriováni nebo ponecháni na území příslušného členského státu, mají nadále nárok na plnou mzdu (s výjimkou prémie) do doby, kdy nastane jako první některý z následujících případů: uzdravení; vypršení lhůty stanovené zákony a právními předpisy tohoto členského státu nebo kolektivní smlouvou, která však nemůže být kratší 12 týdnů. Rejdař přestává odpovídat za výplatu mzdy okamžikem, kdy takoví námořníci obdrží peněžité dávky podle zákonodárství příslušného členského státu.

#### *Část IV. Ochrana cizích nebo migrujících námořníků*

#### *Článek 16*

Následující pravidla se vztahují na námořníky, kteří podléhají nebo podléhali zákonodárství jednoho nebo několika členských států, jakož i na osoby na nich závislé a jejich pozůstalé, pokud jde o kterékoli odvětví sociálního zabezpečení zmíněná v článku 3, pro něž takový členský stát má platné zákonodárství pro námořníky.

#### *Článek 17*

Aby se zabránilo střetu zákonů a nežádoucím následkům, jež by z toho mohly pro zúčastněné strany vyplýnout buď pro nedostatek ochrany, nebo jako důsledek neoprávněného souběhu příspěvků a dávek, zúčastněné členské státy určí zákonodárství vztahující se na námořníky podle těchto pravidel:

- a) námořníci budou podléhat zákonodárství jen jediného členského státu;
- b) toto zákonodárství bude zásadně
  - zákonodárství toho členského státu, pod jehož vlajkou loď pluje, nebo
  - zákonodárství toho členského státu, na jehož území mají námořníci trvalé bydliště;
- c) bez ohledu na pravidla stanovená v předchozích odstavcích, zúčastněné členské státy se mohou dohodnout na jiných pravidlech o tom, kterého zákonodárství se užije na námořníky v zájmu dotčených osob.

#### *Článek 18*

Námořníci, kteří podléhají zákonodárství jednoho členského státu a jsou státními příslušníky jiného členského státu nebo uprchlíky nebo bezdomovci, kteří mají trvalé bydliště na území některého členského státu, mají stejná práva a povinnosti jako státní příslušníci prve uvedeného členského státu, jak pokud jde o okruh pojištěných osob, tak pokud jde o právo na dávky. Mají stejná práva a povinnosti, aniž by museli mít trvalé bydliště na území prve uvedeného členského státu, jestliže státní příslušníci tohoto členského státu jsou chráněni bez

takové podmínky. Stejně tomu je, pokud jde o osoby závislé na námořnících a pozůstalé po nich, pokud jde o právo na dávky bez ohledu na státní příslušnost.

#### *Článek 19*

Bez ohledu na ustanovení článku 18, přiznání nepříspěvkových dávek může být učiněno závislým na podmínce, že poživatel bydlel na území příslušného členského státu nebo, jde-li o dávky pozůstalým, že ten zemřelý po určitou dobu bydlel, jejíž délka podle povahy případu nemůže být stanovena na více než

- a) šest měsíců bezprostředně před žádostí o dávku, jde-li o dávky v nezaměstnanosti a dávky v mateřství;
- b) pět roků jdoucích za sebou bezprostředně před žádostí o dávku, jde-li o dávky v invaliditě, nebo bezprostředně před úmrtí, pokud jde o dávky pozůstalým;
- c) deset roků mezi 18. rokem a důchodovým věkem, při čemž lze vyžadovat, aby pět let bezprostředně předcházelo podání žádosti, pokud jde o dávky ve stáří.

#### *Článek 20*

Zákony a právní předpisy každého členského státu o povinnostech rejdaře, zmíněné v článcích 13 až 15, mají zaručit námořníkům stejné zacházení, bez ohledu na to, kde trvale bydlí.

#### *Článek 21*

Každý členský stát musí usilovat podílet se na soustavě pro zachování nabývaných práv spolu s každým dalším zúčastněným členským státem v každém odvětví sociálního zabezpečení zmíněno, v článku 3, pro které každý z těchto členských států má platné zákonodárství, ve prospěch osob, které jako námořníci by postupně nebo střídavě podléhaly zákonodárstvím zmíněných členských států.

#### *Článek 22*

Soustava zachování nabývaných práv zmíněná v článku 21 má v potřebném rozsahu stanovit sčítání dob pojištění, zaměstnání nebo pobytu, podle povahy případu, dovršených podle zákonodárství zúčastněných členských států z hlediska nabytí, zachování nebo obživení práv a popřípadě výpočtu dávek.

#### *Článek 23*

Soustava zachování nabývaných práv zmíněná v článku 21 má stanovit řízení pro přiznání dávek v invaliditě, ve stáří a pozůstalým, jakož i pro případné rozdělení nákladů s tím spojených.

#### *Článek 24*

Každý členský stát má zaručit výplatu peněžních dávek v invaliditě, ve stáří a pozůstalým, důchodu při pracovním úraze a při nemoci z povolání, jakož i dávky při úmrtí, na něž vznikl nárok podle jeho právních předpisů poživatelům, kteří jsou státními příslušníky některého členského státu, uprchlíky nebo bezdo-

movci, ať už mají bydliště kdekoli, s výhradou opatření, jež je třeba učinit k tomuto účelu na základě dohody mezi členskými státy nebo se zúčastněnými státy.

#### *Článek 25*

Bez ohledu na ustanovení článku 24, jestliže jde o nepříspěvkové dávky, zúčastněné členské státy mají na základě společné dohody stanovit podmínky, za nichž budou tyto dávky vypláceny poživatelům, kteří mají bydliště mimo území příslušného členského státu.

#### *Článek 26*

Členský stát, který převzal závazky podle úmluvy o rovném zacházení (sociální zabezpečení), 1962, pro jedno nebo několik odvětví sociálního zabezpečení, zmíněných výše v článku 24, ale nikoli závazky podle úmluvy o zachování práv v sociálním zabezpečení, 1982, může se odchylovat od ustanovení zmíněného článku z hlediska každého odvětví, pro něž přijal závazky podle první úmluvy, a místo toho užívat ustanovení článku 5 zmíněné úmluvy.

#### *Článek 27*

Zúčastněné státy mají usilovat podílet se na soustavě zachování práv nabytých podle jejich zákonodárství v každém odvětví sociálních zabezpečení, pro něž každý z těchto členských států má platné zákonodárství použitelné na námořníky, týkající se léčebná péče, nemocenského, dávek v nezaměstnanosti, dávek při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání s výjimkou důchodů a dávek v případech úmrtí, rodinných přídatků a dávek v mateřství. Tato soustava má zaručovat poskytování takových dávek osobám, které bydlí nebo pobývají na území některého jiného z těchto členských států, než je příslušný členský stát, za podmínky a v mezích stanovených společnou dohodou zúčastněného států.

#### *Článek 28*

*Ustanovení této části se neužije na sociální a zdravotní pomoc.*

#### *Článek 29*

Členské státy se mohou odchýlit od ustanovení článků 21 až 25 a článku 27 zvláštními úpravami, v rámci dvoustranných nebo mnohostranných instrumentů uzavřených dvěma nebo několika z nich, pod podmínkou, že se nedotknou práv a závazků jiných členských států a že upraví ochranu cizích nebo migrujících námořníků v mediálním zabezpečení podle ustanovení, jež jako celek jsou nejméně tak příznivé, jako tomu je v těchto člancích.

#### *Číst V. Právní a správní záruky*

#### *Článek 30*

Každý žadatel má mít právo odvolat se proti odmítnutí dávek nebo je-li sporný jejich druh, rozsah, částka nebo povaha.

*Článek 31*

Jestliže správou zdravotní péče je pověřen orgán vlády odpovědný zákonodárnému oboru, právo na odvolání stanovené v článku 30, může být nahrazeno právem dát přezkoušet příslušným orgánem každou stížnost na odmítnutí zdravotní péče nebo úroveň poskytnuté zdravotní péče.

*Článek 32*

Každý členský stát má učinit opatření, aby se rychle a s malými náklady zajistilo řešení sporů, které mohou vyplynout ze závazků rejdaře stanovených v článcích 13 až 15.

*Článek 33*

Každý členský stát má převzít všeobecnou odpovědnost za poskytování dávek přiznávaných podle této úmluvy a učinit za tím účelem všechna potřebná opatření.

*Článek 34*

Každý členský stát má převzít všeobecnou odpovědnost za dobrou správu zařízení a služeb, které provádějí tuto úmluvu.

*Článek 35*

Jestliže správa není zajištěna zařízením řízeným veřejnými orgány nebo vládním orgánem odpovědným zákonodárnému oboru:

- a) zástupci chráněných námořníků se mají účastnit na zprávě za předepsaných podmínek;
- b) vnitrostátní zákonodárství má ve vhodných případech stanovit účast zástupců rejdařů;
- c) vnitrostátní zákonodárství může rovněž stanovit účast zástupců veřejných orgánů.

*Část VI. Závěrečná ustanovení**Článek 36*

Tato úmluva nově upravuje úmluvu o nemocenském pojištění námořníků, 1936, a úmluvu o sociálním zabezpečení námořníků, 1946.

*Článek 37*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 38*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.



3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 39*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje užít ji na nemetropolitním území, jejichž mezinárodní vztahy zajišťuje, podle ustanovení ústavy Mezinárodní organizace práce.

#### *Článek 40*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 41*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 42*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků

#### *Článek 43*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 44*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;

b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 45*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **109. ÚMLUVA Č. 166 – ÚMLUVA O REPATRIACI NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 1987**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 24. září 1987 na své sedmdesátém čtvrtém zasedání;

majíc na zřeteli, že od přijetí úmluvy o repatriaci námořníků, 1926 a doporučení o repatriaci kapitánů a učňů, 1926 vývoj v námořní dopravě vyžaduje revidovat úmluvu tak, aby do ní byly pojaty příslušné části doporučení;

majíc dále na zřeteli, že pomocí vnitrostátního zákonodárství a praxe bylo dosaženo značných pokroků k zajištění repatriace námořníků v různých případech, které nejsou kryty úmluvou o repatriaci námořníků, 1926;

jsouc názoru, že by s přihlédnutím k všeobecnému růstu zaměstnávání zahraničních námořníků v námořní dopravě bylo žádoucí přijmout nová ustanovení prostřednictvím nového mezinárodního instrumentu ohledně některých dalších aspektů repatriace námořníků;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se revize úmluvy (č. 23) o repatriaci námořníků, 1926 a doporučení (č. 27) o repatriaci kapitánů a učňů, 1926, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 9. října 1987 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o repatriaci námořníků (revidovaná), 1987:

#### *Část I. Působnost a vymezení pojmů*

##### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny námořní lodi ve veřejném nebo soukromém vlastnictví, které jsou zapsány na území kteréhokoli členského státu, pro nějž je tato úmluva v platnosti, a které jsou obvykle určeny k obchodní námořní plavbě, jakož i na rejdaře a námořníky těchto lodí.

2. V rozsahu, v jakém příslušný orgán po projednání s reprezentativními organizacemi rejdařů rybářských lodí a rybářů to považuje za proveditelné, bude užívat ustanovení této úmluvy na obchodní námořní rybolov.

3. Při pochybnosti, zda je třeba některé lodi považovat za určené k obchodní námořní plavbě nebo k obchodnímu námořnímu rybolovu pro účely této úmluvy, otázku rozhodne příslušný orgán po projednání se zúčastněnými organizacemi rejdařů, námořníků a námořních rybářů.

4. Pro účely této úmluvy výraz "námořník" znamená každou osobu zaměstnanou z jakéhokoli důvodu na námořní lodi, na niž se vztahuje tato úmluva.

## *Část II. Práva*

### *Článek 3*

1. Každý námořník má právo na repatriaci v těchto případech:
- a) jestliže závazek na stanovenou dobu nebo na stanovenou cestu vyprší v zahraničí;
  - b) na konci výpovědní lhůty, byla-li výpověď dána podle všeobecných nebo individuálních ustanovení pracovní smlouvy;
  - c) v případě nemoci nebo úrazu nebo z jiného zdravotního důvodu, který vyžaduje repatriaci námořníka, je-li lékařsky uznán za způsobilého cestovat;
  - d) v případě ztroskotání;
  - e) jestliže rejdař není s to plnit své zákonné nebo smluvní povinnosti vůči námořníkovi pro úpadek, prodej lodi, změnu zápisu lodí nebo z jiného podobného důvodu;
  - f) když loď pluje do válečné oblasti, jak je vymezena vnitrostátním zákonodárstvím, nebo kolektivními smlouvami, kam se námořník odmítne odebrat;
  - g) v případě skončení nebo přerušení zaměstnání v souladu s rozhodcím výrokem nebo kolektivní smlouvou nebo v případě, kdy zaměstnání skončí z podobného důvodu.

2. Vnitrostátní zákonodárství nebo kolektivní smlouvy mají stanovit maximální dobu služby na lodi, po jejímž uplynutí námořník má právo na repatriaci. Tato doba musí být kratší dvanácti měsíců.

Při Jejím stanovení Je třeba přihlížet ke skutečnostem, které ovlivňují námořníkovu pracovní prostředí. Každý členský stát má, pokud možno, usilovat o zkrácení doby se zřetelem k technologickému vývoji a může se řídit doporučeními smíšené námořní komise v této věci.

## *Část III. Místo určení*

### *Článek 3*

1. Každý členský stát, pro nějž je tato úmluva v platnosti, stanoví vnitrostátními právními předpisy místa, kam námořníci mohou být repatriováni.

2. Místa takto stanovená mají zahrnovat místo, kde námořník se dal najmout na loď, místo dohodnuté v kolektivní smlouvě, zemí stálého pobytu námořníka nebo kterékoli jiné místo, na němž se strany dohodly v době uzavření

závazku. Námořník má právo vybrat si ze stanovených míst místo, kam má být repatriován.

#### *Část IV. Repatriační opatření*

##### *Článek 4*

1. Je povinností rejdaře organisovat repatriaci vhodnými a rychlými prostředky. Letecká doprava je obvyklým způsobem dopravy.

2. Náklady spojené s repatriací hradí rejdař.

3. Pokud dojde k repatriaci proto, že dotyčný námořník byl shledán vinným tím, že podle vnitrostátního zákonodárství nebo podle kolektivních smluv hrubě porušil povinnosti svého zaměstnání, nic v této úmluvě nebrání právu požadovat na námořníkovi plně nebo částečně náklady spojené s repatriací podle vnitrostátního práva nebo podle kolektivních smluv.

4. Náklady, které hradí rejdař, mají zahrnovat:

- a) cestu do místa zvoleného pro repatriaci podle článku 3;
- b) ubytování a stravování námořníka od okamžiku, kdy opustí loď až do jeho příchodu do místa repatriace;
- c) mzdu a dávky námořníka od okamžiku, kdy opustí loď až do jeho příchodu do místa repatriace, je-li to stanoveno vnitrostátním zákonodárstvím nebo kolektivními smlouvami;
- d) dopravu 30 kg osobních zavazadel námořníka do místa repatriace;
- e) lékařské ošetření, pokud je ho třeba, do doby, kdy zdravotní stav námořníka mu umožňuje cestovat do místa repatriace.

5. Rejdař nemůže požadovat na námořníkovi na začátku jeho zaměstnání zálohu na úhradu nákladů jeho repatriace a rovněž nesmí hradit náklady repatriace ze mzdy nebo jiných nároků námořníka, pokud nejde o okolnosti stanovené v odstavci 3.

6. Vnitrostátní zákonodárství se nemá dotýkat práva rejdaře dát si uhradit náklady repatriace námořníků, kteří jím nejsou zaměstnáváni, od jejich zaměstnavatele.

##### *Článek 5*

Jestliže rejdař opomene učinit opatření pro repatriaci námořníka, který na ní má právo, nebo uhradit náklady s ní spojené:

- a) příslušný orgán členského státu, na jehož území je loď zapsána, má zaříditi repatriaci námořníka a uhraditi náklady s ní spojené; jestliže tak opomene učinit, stát, z jehož území má být námořník repatriován, nebo stát, jehož je státním příslušníkem, mohou zaříditi repatriaci a požadovat náklady s ní spojené na členském státu, na jehož území je loď zapsána;

- b) členský stát, na jehož území je loď zapsána, může požadovat na rejdaři náklady spojené s repatriací námořníka;
- c) náklady repatriace nemají být v žádném případě k tíži námořníka, pokud nejde o okolnosti stanovené výše v odstavci 3 článku 4.

#### *Část V. Jiná ustanovení*

##### *Článek 6*

Každý námořník, který má být repatriován, musí mít právo obdržet svůj pas nebo jiný průkaz totožnosti za účelem repatriace.

##### *Článek 7*

Doba strávená čekáním na repatriaci a cestou nesmí být utržena z placené dovolené, která neleží námořníkovi.

##### *Článek 8*

Repatriace námořníka se má pokládat za provedenou, jestliže námořník dorazil do místa určení stanoveného podle ustanovení článku 3 nebo jestliže námořník neuplatňuje své právo na repatriaci v přiměřené lhůtě stanovené vnitrostátním zákonodárstvím nebo kolektivními smlouvami.

##### *Článek 9*

Ustanovení této úmluvy, pokud nejsou provedena kolektivními smlouvami nebo každým jiným vhodným způsobem odpovídajícím vnitrostátním podmínkám, budou provedena vnitrostátními právními předpisy.

##### *Článek 10*

Každý členský stát má usnadnit repatriaci námořníků, kteří slouží na lodích, jež zastavují v jeho přístavech nebo plují v jeho teritoriálních nebo vnitřních vodách, jakož i jejich vystřídání na lodi.

##### *Článek 11*

Příslušný orgán každého členského státu se má pomocí vhodného dohledu přesvědčovat, že rejdař lodi zapsané na jeho území zachovává ustanovení úmluvy a podávat o tom informace Mezinárodnímu úřadu práce.

##### *Článek 12*

Text této úmluvy musí být přístupný členům posádky ve vhodném jazyce na všech lodích zapsaných na území kteréhokoli členského státu, pro který je v platnosti

#### *Část VI. Závěrečná ustanovení*

##### *Článek 13*

Tato úmluva reviduje úmluvu o repatriaci námořníků, 1926.

*Článek 14*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 15*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 16*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 17*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 18*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků

*Článek 19*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

### Článek 20

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

### Článek 21

Anglické a francouzské znění této úmluvy má stejnou platnost.

## 110. ÚMLUVA Č. 168 – ÚMLUVA O PODPOŘE ZAMĚSTNANOSTI A OCHRANĚ PROTI NEZAMĚSTNANOSTI, 1988

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

kteřá byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se dne 1. června 1988 sešla na svém sedmdesátém pátém zasedání;

zdůrazňujíc význam práce a produktivního zaměstnání v každé společnosti nejen pro zdroje, které pro společnost vytvářejí, ale také pro příjem, který přinášejí pracovníkům, sociální role a pocit sebeúcty, které dávají pracovníkům;

připomínajíc existující mezinárodní normy v oblasti zaměstnanosti a ochrany v nezaměstnanosti /úmluva a doporučení o nezaměstnanosti, 1934; doporučení o nezaměstnanosti /mládež/, 1935; doporučení o zajištění existenčních prostředků, 1944; úmluvu o sociálním zabezpečení /minimální norma/, 1952; úmluvu a doporučení o politice zaměstnanosti, 1964; úmluvu a doporučení o rozvoji lidských zdrojů, 1975; úmluvu a doporučení o správě práce, 1978; a doporučení o politice zaměstnanosti /dodatková ustanovení/, 1984/;

berouc v úvahu rozsáhlou nezaměstnanost a částečnou zaměstnanost, jimiž jsou postiženy různé země na všech stupních vývoje na celém světě, a zejména problémy mladých lidí, z nichž mnozí hledají své první zaměstnání;

berouc v úvahu, že od přijetí shora uvedených mezinárodních instrumentů o ochraně proti nezaměstnanosti došlo v zákonodárství a praxi mnohých členských států k významnému vývoji, který vyžaduje revizi existujících norem, zejména úmluvy o nezaměstnanosti, 1934, a přijetí nových mezinárodních norem o podpoře plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti všemi vhodnými prostředky, včetně sociálního zabezpečení;

u vědomí, že ustanovení úmluvy o sociálním zabezpečení /minimální norma/, 1952, týkající se dávek v nezaměstnanosti, stanoví úroveň ochrany, která je dnes

překonána většinou soustav odškodnění existujících v průmyslových zemích a na rozdíl od norem týkajících se jiných dávek nebyla ještě doplněna vyššími normami, ale že příslušné normy mohou ještě představovat cíl pro rozvojové země, které jsou s to zavést soustavu odškodnění v nezaměstnanosti;

uznávajíc, že politika vedoucí ke stálému, trvalému, neinflačnímu hospodářskému růstu a reagující pružně na změny, jakož i vytvářející a podporující všechny formy produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti, včetně malých podniků, družstev, samostatných a místních podniků zaměstnanosti, a rovněž nové rozdělení zdrojů v současnosti určených k financování činností zcela zaměřených na veřejnou pomoc ve prospěch činností podporujících zaměstnanost, zvláště poradenství pro volbu povolání, odbornou výchovu a pracovní rehabilitaci, poskytuje nejlepší ochranu proti nepříznivým účinkům nedobrovolné nezaměstnanosti, že však nicméně nedobrovolná nezaměstnanost existuje a je proto důležité zajistit, aby soustavy sociálního zabezpečení poskytovaly podporu zaměstnanosti hospodářskou pomoc osobám, které jsou nedobrovolně nezaměstnány;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se podpory zaměstnanosti a sociálního zabezpečení, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, a to zejména se zřetelem na revizi úmluvy o nezaměstnanosti, 1934;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 21. června 1988 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o podpoře zaměstnanosti a ochraně proti nezaměstnanosti, 1988.

## *I. OBECNÁ USTANOVENÍ*

### *Článek 1*

V této úmluvě:

- a) výraz "zákonodárství" zahrnuje právní předpisy, jakož i ustanovení stanov o sociálním zabezpečení;
- b) výraz "stanovený" znamená určený vnitrostátním zákonodárstvím nebo na jeho základě.

### *Článek 2*

Každý členský stát má učinit vhodná opatření pro koordinování své soustavy ochrany proti nezaměstnanosti a své politiky zaměstnanosti. Za tím účelem má usilovat o to, aby jeho soustava ochrany proti nezaměstnanosti a zejména opatření pro poskytování dávek v nezaměstnanosti přispívaly k podpoře plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti a aby neodrazovaly zaměstnavatele od poskytování produktivního zaměstnání a pracovníky od jeho hledání.

### *Článek 3*

Ustanovení této úmluvy budou prováděna po projednání a ve spolupráci s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků v souladu s vnitrostátní praxí.



#### Článek 4

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může prohlášením připojeným ke své ratifikaci vyloučit ustanovení části VII ze závazků přijatých touto ratifikací.

2. Každý členský stát, který učinil prohlášení podle odstavce 1, je může kdykoli pozdějším prohlášením odvolat.

#### Článek 5

1. Každý členský stát může prohlášením připojeným ke své ratifikaci využít nejvýše dvou z dočasných výjimek stanovených v článku 10, odst. 4, článku 11, odst. 3, článku 15, odst. 2, článku 18, odst. 2, článku 19, odst. 4, článku 23, odst. 2, článku 24, odst. 2 a článku 25, odst. 2. V takovém prohlášení je třeba tyto výjimky odůvodnit.

2. Nehledíc k ustanovením odstavce 1, členský stát, u něhož je to odůvodněno rozsahem ochrany poskytované jeho soustavou sociálního zabezpečení, může prohlášením připojeným ke své ratifikaci využít dočasných výjimek stanovených v článku 10, odst. 4, článku 11, odst. 3, článku 15, odst. 2, článku 18, odst. 2, článku 19, odst. 4, článku 23, odst. 2, článku 24, odst. 2 a článku 25, odst. 2. V takovém prohlášení je třeba tyto výjimky odůvodnit.

3. Každý členský stát, který učinil prohlášení podle odstavce 1 nebo odstavce 2, uvede ve svých zprávách o provádění této úmluvy, předkládaných podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, u každé z výjimek, kterých využil,

- a) zda důvody pro ni trvají, nebo
- b) že upouští od takové výjimky počínajíc stanoveným datem.

4. Každý členský stát, který učinil prohlášení podle odstavce 1 nebo odstavce 2, bude podle povahy věci, kterou uvedl ve svém prohlášení, a pokud to okolnosti dovolují:

- a) krýt případy částečné nezaměstnanosti,
- b) zvyšovat počet chráněných osob,
- c) zvyšovat dávky,
- d) snižovat délku čekací doby,
- e) prodlužovat dobu, po kterou se vyplácejí dávky,
- f) přizpůsobovat zákonné soustavy sociálního zabezpečení pracovním podmínkám pracovníků s kratší pracovní dobou,
- g) usilovat o zajištění léčebné péče osobám pobírajícím podporu v nezaměstnanosti a osobám na nich závislým,
- h) usilovat o zajištění toho, aby se přihlíželo k době, po kterou se tyto dávky vyplácejí, pro získání nároku na dávky ze sociálního zabezpečení a kde je to vhodné, pro výpočet invalidních, starobních a pozůstalostních dávek.

### Článek 6

1. Každý členský stát zajistí rovnost zacházení pro všechny chráněné osoby bez rozlišování podle rasy, barvy pleti, pohlaví, náboženství, politického názoru, národnosti, státní příslušnosti, etnického nebo sociálního původu, invalidity nebo věku.

2. Stanovení odstavce 1 nebrání přijetí zvláštních opatření, která jsou odůvodněna situací určitých skupin v rámci soustav uvedených v článku 12, odst. 2, nebo jsou určena k uspokojení zvláštních potřeb osob, které se setkávají se zvláštními problémy na trhu práce, zejména znevýhodněných skupin, nebo uzavření dvoustranných nebo mnohostranných dohod mezi státy o podporách v nezaměstnanosti na základě vzájemnosti.

## II. PODPORA PRODUKTIVNÍ ZAMĚSTNANOSTI

### Článek 7

Každý členský stát vyhlásí za přednostní cíl politiku na podporu plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti všemi vhodnými prostředky, včetně sociálního zabezpečení. Takové prostředky by měly mimo jiné zahrnovat zprostředkování zaměstnání, odbornou přípravu a poradenství pro volbu povolání.

### Článek 8

1. Každý členský stát bude usilovat o stanovení – s výhradou vnitrostátních právních předpisů a praxe – zvláštních opatření na podporu dalších možností zaměstnanosti a pomoci zaměstnanosti a pro usnadnění svobodně zvolené a produktivní zaměstnanosti pro určené kategorie znevýhodněných osob, které mají nebo mohou mít obtíže s nalezením trvalého zaměstnání, jako jsou ženy, mladí pracovníci, invalidé, starší pracovníci, dlouhodobě nezaměstnaní, migrující pracovníci po právu usazení v zemi a pracovníci postižení strukturálními změnami.

2. Každý členský stát uvede ve svých zprávách podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce kategorie osob, ohledně nichž se zavazuje podpořit programy zaměstnanosti.

3. Každý členský stát bude usilovat o postupné rozšiřování podpory produktivní zaměstnanosti pro větší počet kategorií, než byl jejich původní počet.

### Článek 9

Opatření uvedená v této části budou přijata s přihlédnutím k úmluvě a doporučení o rozvoji lidských zdrojů, 1975 a k doporučení o politice zaměstnanosti /dodatková ustanovení/, 1984.

## III. KRYTÉ PŘÍPADY

### Článek 10

1. Kryté případy budou zahrnovat, podle stanovených podmínek, plnou nezaměstnanost definovanou jako ztrátu výděлку v důsledku nemožnosti získat

vhodné zaměstnání, s přihlédnutím k ustanovením článku 21, odstavce 2, pro osobu schopnou práce, ochotnou pracovat a skutečně hledající práci.

2. Každý členský stát bude usilovat o rozšíření ochrany zajišťované úmluvou podle stanovených podmínek na následující případy:

- a) ztráta výdělku v důsledku částečné nezaměstnanosti definované jako dočasné omezení normální nebo zákonné pracovní doby,
- b) zastavení nebo snížení výdělku v důsledku dočasného zastavení práce, bez přerušení pracovního poměru, zejména z důvodů hospodářských, technologických, strukturálních nebo podobných.

3. Každý členský stát bude nadto usilovat o poskytování dávek částečně zaměstnaným pracovníkům, kteří skutečně hledají celodenní zaměstnání. Celková částka dávky a výdělku při jejich částečné zaměstnanosti může být taková, aby je podněcovala přijmout celodenní zaměstnání.

4. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, provádění odstavců 2 a 3 může být odloženo.

#### *IV. CHRÁNĚNÉ OSOBY*

##### *Článek 11*

1. Chráněné osoby mají zahrnovat stanovené kategorie zaměstnanců tvořící nejméně 85 % všech zaměstnanců, včetně veřejných zaměstnanců a učňů.

2. Nehledíc k ustanovením odstavce 1, veřejní zaměstnanci, jejichž zaměstnanost je zajištěna vnitrostátními právními předpisy až do normálního důchodového věku, mohou být z ochrany vyloučeni.

3. Jestliže je učiněno prohlášení podle článku 5, chráněné osoby musí zahrnovat alespoň

- a) stanovené kategorie zaměstnanců tvořící nejméně 50 % všech zaměstnanců, nebo
- b) kde to úroveň vývoje zvlášť odůvodňuje, stanovené kategorie zaměstnanců tvořící nejméně 50 % všech zaměstnanců pracujících v průmyslových podnicích zaměstnávajících nejméně 20 osob.

#### *V. ZPŮSOBY OCHRANY*

##### *Článek 12*

1. Pokud úmluva nestanoví jinak, každý členský stát může určit způsob nebo způsoby ochrany, kterými bude provádět ustanovení úmluvy, ať už jde o soustavu příspěvkovou či nepřispěvkovou nebo kombinaci takových soustav.

2. Nicméně, pokud zákonodárství členského státu chrání všechny občany, jejichž zdroje v průběhu případu nepřekračují stanovené meze, poskytovaná ochrana může být omezena podle zdrojů poživatele dávky a jeho rodiny v souladu s ustanoveními článku 16.

## VI. POSKYTOVANÉ DÁVKY

## Článek 13

Dávky poskytované nezaměstnanému formou pravidelně se opakujících plateb mohou být propojeny se způsoby ochrany.

## Článek 14

V případech plné nezaměstnanosti budou dávky poskytovány formou pravidelně se opakujících plateb vypočítaných takovým způsobem, aby poskytovaly příjemci částečnou a přechodnou náhradu ztraceného výdělku a aniž by současně odrazovaly od práce a vytváření pracovních příležitostí.

## Článek 15

1. V případech plné nezaměstnanosti a zastavení výdělku v důsledku dočasného zastavení práce bez skončení pracovního poměru, pokud je takový případ kryt, dávky budou poskytovány formou pravidelně se opakujících plateb počítaných takto:

- a) kde jsou dávky založeny na příspěvcích placených chráněnou osobou nebo jejím jménem nebo na dřívějším výdělku, budou stanoveny nejméně 50 procenty dřívějšího výdělku s tím, že může být určeno maximum pro dávku nebo pro výdělek, který má být započten, jímž může být na-př. mzda kvalifikovaného dělníka nebo průměrná mzda pracovníků v příslušné oblasti,
- b) kde dávky nejsou založeny na příspěvcích nebo dřívějším výdělku, budou stanoveny nejméně 50 procenty zákonné minimální mzdy nebo mzdy pomocného dělníka nebo částkou, která zajišťuje nezbytné životní minimum, podle toho, co je nejvyšší.

2. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, dávky budou činit nejméně

- a) 45 procent dřívějšího výdělku, nebo
- b) 45 procent zákonné minimální mzdy nebo mzdy pomocného dělníka, ne však méně, než je nezbytné životní minimum.

3. Je-li to vhodné, procenta uvedeného v odstavcích 1 a 2 může být dosaženo porovnáním čistých pravidelně se opakujících plateb po srážce daně a příspěvků s čistým výdělkem po srážce daně a příspěvků.

## Článek 16

Nehledíc k ustanovením článku 15, dávky poskytované po počátečním období stanoveném v článku 19, odst. 2 a/, jakož i dávky vyplácené členským státem podle článku 12, odst. 2, mohou být stanoveny s přihlédnutím k jiným zdrojům, jimiž disponuje poživatel dávky a jeho rodina nad stanovenou mez, podle předepsané stupnice. V každém případě tyto dávky spolu s jinými dávkami, na které mohou mít případně právo, mají jim zaručovat zdravé a přiměřené životní podmínky v souladu s vnitrostátními normami.

*Článek 17*

1. Pokud zákonodárství členského státu podmiňuje nárok na dávky v nezaměstnanosti splněním čekatelství /kvalifikační doby/, tato doba nesmí přesáhnout dobu považovanou za nutnou, aby se zabránilo zneužití.

2. Každý členský stát bude usilovat, aby Čekatelství odpovídalo zaměstnaneckým podmínkám sezónních pracovníků.

*Článek 18*

1. Jestliže zákonodárství členského státu stanoví, že se s výplatou dávek v případech plné nezaměstnanosti začne teprve po uplynutí čekací doby, nesmí taková doba přesahovat sedm dní.

2. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, délka čekací doby nesmí přesáhnout deset dní.

3. Jde-li o sezónní pracovníky, může být čekací doba stanovená v odstavci 1 přizpůsobena jejich zaměstnaneckým podmínkám.

*Článek 19*

1. Dávky poskytované v případech plné nezaměstnanosti a zastavení výdělku v důsledku dočasného zastavení práce bez skončení pracovního poměru budou vypláceny po celou dobu těchto případů.

2. Nicméně, v případě plné nezaměstnanosti:

- a) počáteční doba výplaty dávek podle článku 15 může být omezena na 26 týdnů v každém jednotlivém případě nezaměstnanosti nebo na 39 týdnů v průběhu období 24 měsíců;
- b) v případě, že nezaměstnanost trvá po uplynutí tohoto počátečního dávkového období, doba výplaty dávek, které mohou být vypočítány podle příjmu uživatele dávek a jeho rodiny podle článku 16, může být omezena na stanovené období.

3. Jestliže zákonodárství členského státu stanoví, že se počáteční doba výplaty dávek, uvedených v článku 15, bude měnit podle délky čekatelství, průměr dob, stanovených pro výplatu dávek, bude činit nejméně 26 týdnů.

4. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, doba výplaty dávek může být omezena na 13 týdnů v průběhu období dvanácti měsíců nebo na průměr 13 týdnů, jestliže zákonodárství stanoví, že počáteční doba výplaty se bude měnit podle délky čekatelství.

5. V případech uvedených v odst. 2 b/ bude každý členský stát usilovat o poskytování vhodné dodatečné pomoci zúčastněným osobám, aby se jim tak umožnilo najít produktivní a svobodně zvolené zaměstnání, a to zejména se zřetelem k opatřením uvedeným v části II.

6. Doba, po kterou se dávky vyplácejí sezónním dělníkům, může být přizpůsobena jejich zaměstnaneckým podmínkám bez újmy ustanovení odstavce 2 b/.

### Článek 20

Dávky, na něž by chráněná osoba měla právo v případě plné nebo částečné nezaměstnanosti nebo zastavení výdělků v důsledku dočasného zastavení práce bez skončení pracovního poměru, mohou být zamítnuty, odňaty, zastaveny nebo sníženy ve stanoveném rozsahu:

- a) po dobu, po kterou se zúčastněná osoba nezdržuje na území členského státu,
- b) uznal-li příslušný orgán, že zúčastněná osoba vědomě přispěla ke svému propuštění,
- c) uznal-li příslušný orgán, že zúčastněná osoba opustila zaměstnání dobrovolně bez řádného důvodu,
- d) po dobu pracovního sporu, kdy zúčastněná osoba zastavila práci, aby se podílela na pracovním sporu, nebo kdy je jí bráněno v práci přímo v důsledku zastavení práce vzhledem k tomuto pracovnímu sporu,
- e) kdy se zúčastněná osoba pokusila získat nebo získala dávky podvodem,
- f) kdy zúčastněná osoba zanedbala bez řádného důvodu využít možnosti umístění, pracovního poradenství, odborné výchovy, přeškolení nebo zapojení do vhodné práce,
- g) pokud zúčastněná osoba dostává jinou dávku zachovávající příjem, stanovenou zákonodárstvím zúčastněného členského státu, s výjimkou rodinných přídatků, s tím, že část dávky, která je zastavena, nepřevyšuje tuto jinou dávku.

### Článek 21

1. Dávka, na niž by chráněná osoba měla právo v případě plné nezaměstnanosti, může být zamítnuta, odňata, zastavena nebo snížena ve stanoveném rozsahu, jestliže zúčastněná osoba odmítne přijmout vhodné zaměstnání.

2. Při stanovení vhodnosti zaměstnání je třeba přihlížet, zejména za stanovených podmínek a v přiměřeném rozsahu, k věku nezaměstnané osoby, délce předchozích dob zaměstnání, nabyté zkušenosti, délce její nezaměstnanosti, situaci na trhu práce, důsledkům této nezaměstnanosti na její osobní a rodinnou situaci, a zda zaměstnání je volné následkem zastavení práce kvůli pokračujícímu pracovnímu sporu.

### Článek 22

Dostala-li chráněná osoba přímo od svého zaměstnavatele nebo z jiného pramene na základě vnitrostátních právních předpisů nebo kolektivní smlouvy odstupné, jehož hlavním účelem je přispět k vyrovnání utrpěné ztráty výdělků v případě plné nezaměstnanosti:

- a) dávky v nezaměstnanosti, na něž by příslušná osoba měla právo, mohou být zastaveny na období odpovídající tomu, během něhož odstupné vyrovnává utrpěnou ztrátu výdělků, nebo

- b) odstupné může být sníženo o částku odpovídající hodnotě přepočítané na celkovou částku dávek v nezaměstnanosti, na niž by zúčastněná osoba měla právo za období odpovídající tomu, během něhož odstupné vyrovnává utrpenou ztrátu výdělku, podle toho, pro co se ten který členský stát rozhodne.

#### *Článek 23*

1. Každý členský stát, jehož zákonodárství poskytuje právo na léčebnou péči a podmiňuje je přímo nebo nepřímo zaměstnáním, bude usilovat podle stanovených podmínek o zajištění poskytování léčebné péče osobám pobírajícím dávky v nezaměstnanosti a jejich rodinným příslušníkům.

2. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, provádění odstavce 1 může být odloženo.

#### *Článek 24*

1. Každý členský stát bude za stanovených podmínek usilovat o to, aby osobám pobírajícím dávky v nezaměstnanosti bylo zaručeno, že období, během něhož jsou dávky vypláceny, bude vzato v úvahu:

- a) pro získání práva a případně pro výpočet invalidních, starobních a pozůstatelných dávek,
- b) pro získání práva na léčebnou péči a nemocenské dávky a dávky v mateřství a na rodinné přídatky po skončení nezaměstnanosti, jestliže zákonodárství zúčastněného členského státu poskytuje takové dávky a podmiňuje je přímo nebo nepřímo zaměstnáním.

2. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, provádění odstavce 1 může být odloženo.

#### *Článek 25*

1. Každý členský stát zajistí, aby zákonné soustavy sociálního zabezpečení, které jsou založeny na výkonu zaměstnání, byly přizpůsobeny zaměstnaneckým podmínkám částečně zaměstnaných pracovníků, pokud jejich pracovní doba nebo výdělek nemohou být za stanovených podmínek pokládány za zanedbatelné.

2. Jestliže je v platnosti prohlášení učiněné podle článku 5, provádění odstavce 1 může být odloženo.

### *VII. ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O NOVÝCH UCHAZEČÍCH O ZAMĚSTNÁNÍ*

#### *Článek 26*

1. Členské státy přihlédnou k tomu, že existuje mnoho kategorií osob hledajících práci, které nikdy nebyly pokládány nebo přestaly být pokládány za nezaměstnané nebo nikdy nebyly nebo přestaly být kryty soustavou na ochranu nezaměstnaných. V důsledku toho nejméně tři z následujících kategorií osob hledajících práci budou dostávat sociální dávky v souladu se stanovenými podmínkami ve stanoveném řízení:

- a) mladí lidé, kteří skončili svou odbornou přípravu,
- b) mladí lidé, kteří skončili svá studia,
- c) mladí lidé, kteří splnili povinnou vojenskou službu,
- d) osoby po období věnovaném výchově dítěte nebo péči o nemocnou, invalidní nebo starou osobu,
- e) osoby, jejichž manžel zemřel, pokud nemají nárok na pozůstalostní dávky,
- f) osoby rozvedené nebo žijící odloučeně,
- g) propuštění trestanci,
- h) dospělí, včetně invalidů, kteří skončili odbornou přípravu,
- i) migrující pracovníci při návratu do své vlasti, pokud nenabývali nároku na základě zákonů země, kde naposledy pracovali,
- j) osoby dříve samostatně výdělečně činné.

2. Každý členský stát uvede ve svých zprávách podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce kategorie osob uvedené v odstavci 1, které se zavazuje chránit.

3. Každý členský stát bude usilovat o postupné rozšíření ochrany na větší počet kategorií než na ty, které původně chránil.

### VIII. PRÁVNÍ, SPRÁVNÍ A FINANČNÍ ZÁRUKY

#### Článek 27

1. V případě zamítnutí, odnětí, pozastavení nebo snížení dávky nebo sporu o její výši má žadatel právo předložit stížnost orgánu spravujícímu soustavu dávek a poté se odvolat k nezávislému orgánu. Žadatel bude písemně informován o dostupných opravných prostředcích, které musí být jednoduché a rychlé.

2. Odvolací řízení, v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí, umožní navrhovateli, aby ho zastupovala nebo mu pomáhala kvalifikovaná osoba, kterou si zvolil, nebo zástupce reprezentativní organizace pracovníků nebo zástupce organizace zastupující chráněné osoby.

#### Článek 28

Každý členský stát převezme všeobecnou odpovědnost za řádnou správu zařízení a služeb pověřených prováděním úmluvy.

#### Článek 29

1. Je-li správa zajišťována přímo vládním orgánem odpovědným parlamentu, zástupci chráněných osob a zaměstnavatelů budou za stanovených podmínek přibráni ke správě v roli poradní.

2. Není-li správa zajišťována vládním orgánem odpovědným parlamentu:
- a) zástupci chráněných osob budou za stanovených podmínek účastni na správě nebo k ní přibráni v roli poradní,



- b) vnitrostátní právní předpisy mohou rovněž umožňovat účast zástupců zaměstnavatelů,
- c) právní předpisy mohou dále umožňovat účast zástupců veřejných úřadů.

#### *Článek 30*

V případech, kdy stát nebo soustava sociálního zabezpečení poskytují peněžitou pomoc na ochranu zaměstnanosti, členské státy učiní potřebná opatření, aby se zajistilo, že takové pomoci bude užito pouze k stanovenému účelu a že bude zabráněno podvodům nebo zneužití ze strany poživatelů dávek.

#### *Článek 31*

Tato úmluva reviduje úmluvu o nezaměstnanosti, 1934.

#### *Článek 32*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 33*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### *Článek 34*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následující ho po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 35*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 36*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 37*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce, kdykoli to bude považovat za nutné, předloží generální konferenci zprávu o provádění té-úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 38*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

a/ ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobilá ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 24, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;

b/ od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 39*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **111. ÚMLUVA Č. 169 – ÚMLUVA O DOMORODÝCH A KMENOVÝCH NÁRODECH V NEZÁVISLÝCH ZEMÍCH, 1989**

Generální konference Mezinárodní organizace práce

svolaná správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 7. června 1989 na svém 76. zasedání,

majíc na zřeteli mezinárodní normy obsažené v úmluvě a doporučení o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1957,

připomínajíc slova Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a mnoha mezinárodních instrumentů o zabránění diskriminaci,

berouc v úvahu, že rozvoj mezinárodního práva od roku 1957, stejně jako vývoj v postavení domorodých a kmenových národů ve všech oblastech světa vytvořily podmínky pro přijetí nových mezinárodních norem k této otázce s cílem odstranit asimilační tendenci dřívějších norem,

uznávajíc touhu těchto národů provádět řízení svých vlastních institucí, způsobu života a hospodářského rozvoje, zachovat a rozvíjet svoji identitu, jazyk a náboženství v rámci států, ve kterých žijí,

uvědomujíc si, že v mnoha částech světa nemohou tyto národy požívat svých nezadatelných lidských práv ve stejné míře jako zbytek obyvatelstva států, kde žijí, a že jejich zákony, hodnoty, obyčeje a perspektivy byly často porušovány.

upozorňujíc na mimořádné příspěvky domorodých a kmenových národů ke kulturní rozmanitosti, sociální a ekologické harmonii lidstva, mezinárodní spolupráci a porozumění,

majíc na zřeteli, že následující ustanovení byla sestavena ve spolupráci se Spojenými národy, Organizací OSN pro výživu a zemědělství, Organizací OSN pro výchovu, vědu a kulturu, Světovou zdravotnickou organizací, stejně jako s Meziamerickým institutem pro Indiány, a to na patřičných úrovních a v jejich příslušných oblastech, a že se navrhuje pokračovat v této spolupráci při podporování a zajišťování jejich provádění,

rozhodnuvši přijmout některá návrhy, pokud jde o částečnou revizi úmluvy o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1957 /č. 107/, které jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy revidující Úmluvu o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1957,

přijímá dne 27. června 1989 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o domorodých a kmenových národech, 1989:

### *Část I. obecné zásady*

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje:

- a) na kmenové národy v nezávislých zemích, jejichž sociální, kulturní a ekonomické poměry je odlišují od ostatních skupin národního společenství a jejichž statut je upraven zcela nebo zčásti obyčeji nebo tradicemi, jež jsou jim vlastní, nebo zvláštním zákonodárstvím;
- b) na národy v nezávislých zemích, které jsou považovány za domorodé, protože původem vyšly z obyvatelstva, které obývalo zemi nebo geografickou oblast, k níž země patří, v období dobytí nebo kolonizace nebo vytvoření současných státních hranic, a které si bez ohledu na svůj právní statut ponechávají některé nebo všechny ze svých sociálních, ekonomických, kulturních a politických institucí.

2. Pocit náležitosti k domorodcům nebo kmeni má být považován za základní kritérium pro určení skupin, na které se vztahují ustanovení této úmluvy.

3. Používání výrazu "národy" v této úmluvě nebude vykládáno tak, aby mělo jakékoliv důsledky, pokud jde o práva, která se mohou přikládat tomuto výrazu podle mezinárodního práva.

### *Článek 2*

1. Vlády mají nést odpovědnost za rozvíjení koordinovaných a systematických akcí, ve spolupráci a dotyčnými národy, na ochranu práv těchto národů a zaručí respektování jejich integrity.

2. Takové akce budou zahrnovat opatření, která:

- a) zajistí příslušníkům těchto národů na stejném základě požívání práv a možností, které vnitrostátní zákonodárství poskytuje ostatním obyvatelům,
- b) podpoří plné uplatňování sociálních, ekonomických a kulturních práv těchto národů při respektování jejich sociální a kulturní identity, jejich zvyků, tradic a jejich institucí,
- c) pomohou příslušníkům dotyčných národů odstraňovat sociálně ekonomické rozdíly, které mohou existovat mezi domorodci a ostatními členy národního společenství, způsobem slučitelným s jejich tužbami a způsoby života.

### *Článek 3*

1. Domorodé a kmenové národy mají požívat v plné míře lidských práv a základních svobod bez překážek nebo diskriminace. Ustanovení úmluvy se budou vztahovat bez diskriminace na muže i ženy, příslušníky těchto národů.

2. Žádná forma násilí nebo donucení nemá být použita k porušení lidských práv a základních svobod dotyčných národů včetně práv obsažených v této úmluvě.

### *Článek 4*

1. Mají být učiněna zvláštní opatření vhodná na ochranu osob, institucí, majetku, práce, kultur a prostředí dotyčných národů.

2. Tato zvláštní opatření nemají být v protikladu svobodně vyjádřeným přáním dotyčných národů.

3. Tato zvláštní ochranná opatření nemají nijak poškozovat požívání všeobecných občanských práv bez diskriminace.

### *Článek 5*

Při provádění této úmluvy:

- a) sociální, kulturní, náboženské a duchovní hodnoty a obřady těchto národů mají být uznávány a chráněny a náležitě má být vzata v úvahu povaha problémů, které před nimi vyvstávají, a to jak před skupinami, tak jednotlivci;
- b) nedotknutelnost hodnot, obřadů a institucí těchto národů má být respektována;

- c) za účasti a ve spolupráci s dotyčnými národy mají být přijata opatření zaměřená na zmírnění potíží, kterými trpí tyto národy při střetávání se s novými životními a pracovními podmínkami.

#### *Článek 6*

1. Při provádění ustanovení této úmluvy vlády mají:

- a) konsultovat s dotyčnými národy prostřednictvím vhodných procedur a zejména prostřednictvím jejich reprezentativních institucí, kdykoliv se uvažuje o zákonodárných nebo správních opatřeních, která se jich mohou přímo dotknout.
- b) vytvořit prostředky, kterými se mohou tyto národy alespoň v takovém rozsahu jako ostatní části obyvatelstva svobodně zúčastnit rozhodování na všech úrovních ve volených institucích, administrativních a jiných orgánech odpovědných za politiku a programy, jež se jich týkají,
- c) vytvořit prostředky pro plný rozvoj vlastních institucí a iniciativ těchto národů a poskytnout pro tento účel ve vhodných případech nezbytné zdroje pomoci.

2. V dobré víře a ve formě přiměřené okolnostem mají být podniknuty konsultace uskutečňované při aplikaci této úmluvy s cílem dosažení dohody nebo souhlasu s navrhovanými opatřeními.

#### *Článek 7*

1. Dotyčné národy mají mít právo rozhodovat o svých vlastních hlavních zájmech, pokud jde o proces rozvoje, protože se dotýká jejich života, víry, institucí a duchovního blaha a půdy, kterou obývají nebo jinak užívají, a provádět v nejvyšší možné míře řízení svého ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje. Kromě toho se mají zúčastňovat při formulování, uskutečňování a hodnocení plánů a programů národního a regionálního rozvoje, které se jich mohou přímo dotýkat.

2. Zlepšování pracovních a životních podmínek a úroveň zdraví a vzdělanosti dotyčných národů, za jejich účasti a spolupráce, má být prvořadou záležitostí v plánech celkového ekonomického rozvoje oblastí, které obývají. Zvláštní projekty rozvoje těchto oblastí mají být navrženy tak, aby podporovaly takové zlepšování.

3. Vlády mají zajistit, aby kdykoli to bude vhodné, byly ve spolupráci s dotyčnými národy vypracovávány studie ke zhodnocení plánovaných činností a jejich sociálních, duchovních, kulturních a ekologických dopadů na tyto národy.

4. Vlády učiní ve spolupráci s dotyčnými národy opatření na ochranu a zachování životního prostředí území, která obývají.

*Článek 8*

1. Při používání vnitrostátního zákonodárství na dotyčné národy se má brát náležitý zřetel na jejich zvyky nebo obyčejové právo.

2. Tyto národy mají mít právo zachovat si své vlastní obyčeje a instituce, které nejsou neslučitelné se základními právy vymezenými vnitrostátním právním řádem nebo s mezinárodně uznávanými lidskými právy. Kdykoliv to bude nezbytné, mají být zavedeny procedury k vyřešení konfliktů, které mohou vzniknout při provádění této zásady.

3. Provádění 1. a 2. odstavce tohoto článku nemá bránit příslušníkům těchto národů ve výkonu práv poskytnutých všem občanům a brání na sebe odpovídajících povinností.

*Článek 9*

1. V míře slučitelné s vnitrostátním právním řádem a mezinárodně uznávanými lidskými právy mají být respektovány metody obvykle používané dotyčnými národy k potlačení trestných činů spáchaných jejich příslušníky.

2. Pokud jde o trestní záležitosti, mají úřady a soudy zabývající se takovými případy brát na zřetel zvyklosti těchto národů.

*Článek 10*

1. Při ukládání trestů stanovených obecným právem příslušníkům těchto národů mají být brány v úvahu jejich ekonomické, sociální a kulturní rysy.

2. Přednost má být dáována jiným metodám potrestání před trestem vězení.

*Článek 11*

Kromě případů stanovených zákonem pro všechny občany má být zakázáno a zákonem trestáno vyžadovat na členech příslušných národů nucené poskytování osobních služeb v jakékoliv formě, a to bez ohledu, zda jsou placeny nebo ne.

*Článek 12*

Příslušné národy mají být chráněny před zneužitím svých práv a budou moci individuálně nebo prostřednictvím svých zastupitelských orgánů zahájit soudní řízení na účinnou ochranu těchto práv. Mají být učiněna opatření k zajištění toho, aby příslušníci těchto národů v soudním řízení rozuměli a aby bylo rozuměno jim, kde je to nezbytné, prostřednictvím tlumočení nebo jinými účinnými způsoby.

*Část II. Půda**Článek 13*

1. Při provádění ustanovení této části úmluvy vlády mají respektovat zvláštní význam, který má pro kultury a duchovní hodnoty příslušných národů jejich vztah k půdě nebo území nebo oběma, podle toho, co je vhodné, které obývají nebo jinak užívají, a zejména kolektivní aspekt tohoto vztahu.

2. Používání výrazu "půda" v člancích 15 a 16 má zahrnovat pojem území, které zabírá celé prostředí oblastí, jež příslušné národy obývají nebo užívají.

#### *Článek 14*

1. Mají být uznána vlastnická a majetková práva příslušných národů k půdě, kterou tradičně obývají. Kromě toho mají být ve vhodných případech učiněna opatření na ochranu práva příslušných národů užívat půdu, kterou výlučně neobývají, ale ke které mají tradičně přístup jako ke zdroji jejich živobytí a místu tradičních činností. Zvláštní pozornost má být v tomto ohledu věnována situaci kočovných národů a kočovných zemědělců.

2. Vlády mají učinit podle potřeby kroky k identifikaci území, které příslušné národy obývají, a zaručení účinné ochrany jejich vlastnických a majetkových práv.

3. V rámci vnitrostátního právního řádu mají být vytvořeny náležité procedury pro řešení územních požadavků dotyčných národů.

#### *Článek 15*

1. Zvláště mají být chráněna práva dotyčných národů na přírodní zdroje náležící jejich půdě. Tato práva mají zahrnovat právo těchto národů na účast při využívání, správě a šetření těchto zdrojů.

2. V případech, kdy ve vlastnictví státu zůstává nerostné nebo podzemní bohatství nebo práva k jiným zdrojům náležícím půdě, vlády mají vytvořit nebo zachovat postupy, prostřednictvím kterých mají konsultovat s dotyčnými národy před prováděním nebo povolováním jakýchkoliv programů průzkumu nebo těžby takovýchto zdrojů náležícím k jejich půdě, zda a do jaké míry by tyto porušily jejich zájmy. Dotyčné národy se mají, kdykoliv je to možné, podílet na výhodách takových činností a mají dostat přiměřené odškodné za jakékoliv škody utrpěné následkem takových činností.

#### *Článek 16*

1. S výjimkou případů v následujících odstavcích tohoto článku nemají být dotyčná národy přemísťovány z území, které obývají.

2. Tam, kde je přemístění těchto národů považováno za výjimečné opatření, má být takovéto přemístění provedeno pouze s jejich svobodným souhlasem a při plné znalosti věci. Kde nelze získat jejich souhlas, má se takové přemístění uskutečnit pouze podle vhodných procedur vytvořených vnitrostátním zákonodárstvím a zahrnujících tam, kde je to vhodné, průzkum veřejného mínění, který poskytuje příležitost k účinnému zastoupení příslušných národů.

3. Kdykoliv to bude možné, tyto národy mají mít právo vrátit se na své tradiční území, jakmile důvody pro přemístění přestanou existovat.

4. Kde takový návrat není možný, jak je stanoveno dohodou nebo prostřednictvím patřičné procedury, neexistuje-li taková dohoda, má být těmto náro-

dům v každém možném případě poskytnuta půda, která pokud jde o kvalitu a právní statut, bude přinejmenším rovnocenná té půdě, kterou obývaly předtím a která bude vhodná pro jejich současné potřeby a budoucí rozvoj. Tam, kde dají příslušné národy přednost odškodnění v penězích nebo naturáliích, mají být takto odškodněny s výhradou přiměřených záruk.

5. Takto přemístěné osoby mají být plně odškodněny za jakoukoliv ztrátu nebo škodu, která jim tímto přemístěním byla způsobena.

#### *Článek 17*

1. Způsoby přechodu práv k půdě mezi příslušníky národů stanovené dotyčnými národy mají být respektovány.

2. Kdykoliv bude věnována pozornost způsobilosti příslušných národů zcizit jejich půdu nebo jinak převést jejich práva k této půdě mimo jejich společenství, mají být vedeny konsultace s dotyčnými národy.

3. Osobám, které nejsou příslušníky těchto národů, má být zabráněno zneužít jejich obyčejů nebo neznalosti zákona příslušných národů k tomu, aby se staly vlastníky, držiteli nebo uživateli půdy patřící dotyčným národům.

#### *Článek 18*

Za neoprávněná vnikání na půdu dotyčných národů nebo její neoprávněné užívání má být zákonem stanoven trest a vlády mají učinit opatření, aby se zabránilo takovým přestupkům.

#### *Článek 19*

Národní pozemkové programy mají příslušným národům zajistit stejné podmínky zacházení, jaké má ostatní obyvatelstvo, pokud jde o:

- a) přidělení další půdy dotyčným národům, jestliže půda, kterou mají k dispozici, nestačí k tomu, aby jim zajistila normální existenci nebo aby stačila uživit jejich případný přírůstek
- b) přidělení potřebných prostředků ke zhodnocování půdy, kterou již toto obyvatelstvo vlastní.

### *Část III. Nábor a podmínky zaměstnání*

#### *Článek 20*

1. Vlády mají v mezích svého vnitrostátního zákonodárství a ve spolupráci s příslušnými národy učinit zvláštní opatření k zajištění ochrany pracovníků patřících k dotyčným národům, pokud jde o nábor a podmínky jejich zaměstnání, a to do té míry, v jaké nejsou účinně chráněni podle zákonů použitelných na pracovníky obecně.

2. Vlády mají učinit vše, co je v jejich moci, aby zabránily jakékoliv diskriminaci mezi pracovníky patřícími k příslušným národům a ostatními pracovníky, zejména pokud jde o:



- a) přístup k zaměstnání včetně kvalifikovaných zaměstnání, stejně jako opatření k povýšení a pracovnímu postupu
- b) stejnou odměnu za práci stejné hodnoty
- c) lékařskou a sociální péči, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, všechny dávky sociálního zabezpečení a jakékoliv jiné užítky vztahující se k zaměstnání a bydlení
- d) právo na sdružování a svobodu pro veškerou odborovou činnost, která není v rozporu se zákony, a právo uzavírat kolektivní smlouvy se zaměstnavateli nebo organizacemi zaměstnavatelů.

3. Přijatá opatření mají zahrnovat opatření, která zajistí:

- a) že pracovníci patřící k dotyčným národům včetně sezonních, příležitostných a migrujících pracovníků v zemědělství a jiných povoláních, stejně jako ti, kteří jsou zaměstnání obstaravateli práce (náborčími), požívají ochrany poskytované vnitrostátním zákonodárstvím a praxí jiným takovým pracovníkům v témže odvětví a že tito pracovníci jsou plně informováni o svých právech podle pracovního zákonodárství a o způsobech jejich nápravy, jež mají k dispozici;
- b) že pracovníci patřící k těmto národům nebudou vystaveni pracovním podmínkám ohrožujícím jejich zdraví, zejména nebudou vystaveni působení pesticidů nebo jiných jedovatých látek;
- c) že pracovníci patřící k těmto národům nebudou vystaveni systémům nuceného nábory včetně nucené práce a jiným formám nevolnictví z důvodu zadlužení;
- d) že pracovníci patřící k těmto národům budou požívat rovných příležitostí a rovného zacházení v zaměstnání pro muže i ženy a ochrany před pronásledováním z důvodu pohlaví.

4. Zvláštní pozornost má být věnována vytvoření přiměřených služeb inspekce práce v oblastech, kde pracovníci patřící k dotyčným národům vykonávají námezdní zaměstnání, aby se zajistil soulad s ustanoveními této části úmluvy.

#### *Část IV. Odborný výcvik, řemesla a průmysl na venkově*

##### *Článek 21*

Príslušníci dotyčných národů mají požívat příležitostí přinejmenším rovnocenných těm, které mají ostatní občané, pokud jde o odborný výcvik.

##### *Článek 22*

1. Mají být učiněna opatření, která by podpořila dobrovolnou účast příslušníků dotyčných národů v programech odborného výcviku, které mají všeobecnou platnost.

2. Kdykoliv existující všeobecně platné programy odborného výcviku nebudou vyhovovat zvláštním potřebám dotyčných národů, vlády mají za účasti

těchto národů zajistit poskytnutí zvláštních výcvikových programů učebních pomůcek.

3. Jakékoliv zvláštní výcvikové programy mají být založeny na hospodářském prostředí, sociálních a kulturních podmínkách a praktických potřebách dotyčných národů. Jakékoliv studie vypracovávané v této souvislosti mají být uskutečněny ve spolupráci s těmito národy, s nimiž se má konsultovat organizace a provádění takových programů. Kde to bude možná, mají dotyčná národy postupně převzít odpovědnost za organizaci a fungování takových zvláštních výcvikových programů, jestliže se tak rozhodnou.

#### *Článek 23*

1. Řemesla, zemědělská a komunální výroba, tradiční činnosti a činnosti souvisící s obstaráváním obživy dotyčných národů, jako jsou lov, rybolov, chytání zvěře, sběr plodin, mají být uznávány jako významný faktor v zachování jejich kultur, jejich ekonomická soběstačnosti a rozvoje. Vlády mají za účasti těchto národů a kdykoliv je to vhodná zajistit, aby tyto činnosti byly posilovány a podporovány.

2. Na žádost dotyčných národů má jim být, kdekoliv je to možná, poskytnutá přiměřená technika a finanční pomoc beroucí v úvahu tradiční technologie a kulturní rysy těchto národů, stejně jako důležitost trvalého a spravedlivého rozvoje.

#### *Část V. Sociální zabezpečení a zdraví*

#### *Článek 24*

Soustavy sociálního zabezpečení mají být postupně rozšiřovány tak, aby pokryly dotyčné národy a byly aplikovány bez diskriminace vůči nim.

#### *Článek 25*

1. Vlády mají zajistit, aby náležitá zdravotní služby byly dány k dispozici dotyčným národům, nebo jim mají poskytnout prostředky, které jim dovolí organizovat a poskytovat taková služby pod jejich kontrolou a s vlastní odpovědností, tak aby mohly požívat nejvyšší dosažitelná úroveň fyzického a duševního zdraví.

2. Zdravotní služby mají být v co nejvíce možném rozsahu organizovány na úrovni společenství. Tyto služby mají být plánovány a spravovány ve spolupráci s dotyčnými národy a mají brát v úvahu jejich ekonomická, geografická, sociální a kulturní podmínky, stejně jako jejich tradiční preventivní péči, léčebná metody a léky.

3. Soustava zdravotní péče má dávat přednost výcviku a zaměstnávání zdravotního personálu místního společenství a soustředit se na základní zdravotní péči udržující při tom těsná spojení s ostatními úrovněmi zdravotních služeb.

4. Poskytování těchto zdravotních služeb má být koordinována s ostatními sociálními, ekonomickými a kulturními opatřeními v zemi.

*Část VI. Výchova a informační prostředky**Článek 26*

Mají být učiněna opatření, aby členové příslušných národů měli možnost získat vzdělání na všech stupních na zásadě rovnosti s ostatními členy národního společenství.

*Článek 27*

1. Vzdělávací programy a služby pro dotyčné národy mají být rozvíjeny a prováděny ve spolupráci s nimi a ke splnění jejich zvláštních potřeb a mají zahrnovat jejich historii, vědu a techniku, systémy hodnocení a jejich další sociální, ekonomické a kulturní snahy.

2. Příslušný orgán má zajistit výcvik příslušníků těchto národů a jejich zapojení při tvorbě a uskutečňování vzdělávacích programů a (cílem postupného přechodu odpovědnosti za řízení těchto programů na tyto národy, pokud je to vhodné.

3. Kromě toho mají vlády uznat právo těchto národů založit si vlastní vzdělávací instituce a zařízení za předpokladu, že tyto instituce splní minimální normy stanovená příslušným orgánem po projednání s těmito národy. Za tímto účelem budou poskytnuty přiměřené prostředky.

*Článek 28*

1. Děti příslušníků dotyčných národů mají být, pokud je to možné, vzdělávány tak, aby četly a psaly ve svém vlastním domorodém jazyce nebo jazyce nejvíce společně užívaným skupinou, ke které patří. Jestliže toto není proveditelné, příslušný orgán má podniknout konsultace s těmito národy za účelem přijetí opatření k dosažení tohoto cíle.

2. Mají být přijata přiměřená opatření k zajištění toho, aby tyto národy měly možnost dosáhnout plynulosti v národním jazyce nebo v jednom z oficiálních jazyků země.

3. Mají být učiněna opatření na ochranu a podporu rozvoje a praktického užívání domorodých jazyků dotyčných národů.

*Článek 29*

Cílem vzdělávání těchto národu má být předávání všeobecných vědomostí a dovedností, které pomohou dětem patřícím těmto národům zapojit se plně a na rovném základě ve svých společenstvích a v národním společenství.

*Článek 30*

1. Vlády mají učinit opatření přiměřená tradicím a kultuře příslušných národů s cílem seznámit je s jejich právy a povinnostmi, zejména pokud jde o práci, hospodářské možnosti, vzdělání a zdravotní záležitosti, sociální péči a jejich práva vyplývající z této úmluvy.

2. Bude-li nutno, má k tomu být užito písemných překladů a hromadných sdělovacích prostředků v jazycích těchto národů.

#### *Článek 31*

Opatření výchovného charakteru mají být učiněna ve všech částech národního společenství, zejména v těch, které jsou v přímém spojení s příslušnými národy, aby byly odstraněny předsudky, které by tyto části mohly mít vůči těmto národům. Za tím účelem má být vyvinuto úsilí, aby učebnice dějepisu a jiné vzdělávací pomůcky poskytovaly nestranný, přesný a poučný popis společenstev a kultur těchto národů.

#### *Část VII. Styky a spolupráce za hranicemi*

#### *Článek 32*

Vlády mají učinit vhodná opatření, mj. i pomocí mezistátních smluv, aby usnadnily styky a spolupráci mezi domorodými a kmenovými národy přes hranice, zahrnující činnost v ekonomické, sociální, kulturní, duchovní a ekologické oblasti.

#### *Část VIII. Správa*

#### *Článek 33*

1. Vládní orgán odpovědný za záležitosti uvedené v této úmluvě má zajistit, že budou existovat instituce nebo jiné vhodné mechanismy, které budou provádět programy dotýkající se příslušných národů, a že tyto budou mít k dispozici nezbytné prostředky pro řádný výkon přidělených funkcí.

2. Tyto programy mají zahrnovat:

- a) plánování, koordinaci, uskutečňování a hodnocení opatření stanovených touto úmluvou ve spolupráci s dotýčnými národy
- b) navrhování legislativních a jiných opatření příslušným orgánům a dohled nad prováděním přijatých opatření ve spolupráci s dotýčnými národy.

#### *Část IX. Všeobecná ustanovení*

#### *Článek 34*

Povaha a rozsah opatření, která mají být učiněna za účelem provádění této úmluvy, budou stanoveny pružně a se zřetelem k charakteristickým podmínkám každé země.

#### *Článek 35*

Provádění ustanovení této úmluvy se nemá nepříznivě dotýkat práv i výhod dotýčných národů podle jiných úmluv a doporučení, mezinárodních instrumentů, dohod nebo vnitrostátních zákonů, nálezů, zvyků či smluv.

*Část X. závěrečná ustanovení**Článek 36*

Tato úmluva reviduje úmluvu o domorodém a kmenovém obyvatelstvu, 1957.

*Článek 37*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

*Článek 38*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

*Článek 39*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*Článek 40*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 41*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 42*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

*Článek 43*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státem otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 44*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **112. ÚMLUVA Č. 170 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI PŘI POUŽÍVÁNÍ CHEMICKÝCH LÁTEK PŘI PRÁCI, 1990**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

jež byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 6. června 1990 na svém 77. zasedání,

majíc na zřeteli příslušné mezinárodní pracovní úmluvy a doporučení a zejména Úmluvu a Doporučení o benzenu, 1971, Úmluvu a Doporučení o rakovině z povolání, 1974, Úmluvu a Doporučení o pracovním prostředí (znečištění vzduchu, hluk a vibrace), 1977, Úmluvu a Doporučení o bezpečnosti práce a zdraví, 1981, Úmluvu a Doporučení o závodních zdravotních službách, 1985, Úmluvu a Doporučení o azbestu, 1986, a seznam nemocí z povolání, který byl doplněn v roce 1980 a tvoří přílohu k Úmluvě o dávkách při pracovních úrazech, 1964, a

u vědomí, že ochrana pracovníků před škodlivými účinky chemických látek také zvyšuje ochranu obecné veřejnosti a životního prostředí, a

majíc na vědomí, že pracovníci mají potřebu a právo na informace o chemických látkách, které používají při práci, a

považujíc za podstatné zabránit nebo snížit výskyt nemocí a úrazů v práci způsobených chemickými látkami:

- a) zajištěním toho, že všechny chemické látky jsou ohodnoceny a jsou stanovena jejich rizika,
- b) poskytnutím zaměstnavatelům mechanismů k získání informací od dodavatelů o chemických látkách používaných při práci, aby mohli uskutečňovat účinné programy na ochranu pracovníků před chemickými nebezpečími,
- c) poskytnutím pracovníkům informace o chemických látkách na jejich pracovištích a o vhodných preventivních opatřeních, aby se mohli aktivně zúčastnit ochranných programů,
- d) stanovením principů takových programů k zajištění toho, aby chemické látky byly užívány bezpečně, a berouc v úvahu potřebu spolupráce v rámci Mezinárodního programu o chemické bezpečnosti mezi Mezinárodní organizací práce, Programem spojených národů pro životní prostředí a Světovou zdravotnickou organizací stejně jako s Organizací spojených národů pro výživu a zemědělství a Organizací spojených národů pro průmyslový rozvoj, a majíc na zřeteli příslušné instrumenty, kodexy a směrnice vyhlášené těmito organizacemi, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy, týkající se bezpečnosti při používání chemických látek v práci, jež jsou pátým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne 25. června 1990 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o chemických látkách, 1990.

### *Část I. Rozsah a definice*

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na všechna odvětví hospodářské činnosti, v kterých jsou používány chemické látky.
2. Příslušný orgán členského státu, který ratifikuje tuto úmluvu, po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zainteresovaných zaměstnavatelů a pracovníků a na základě zhodnocení příslušných rizik a ochranných opatření, jež mají být učiněna,
  - a) může vyjmout určitá odvětví ekonomické činnosti, určité podniky nebo výrobky z provádění úmluvy nebo některých jejích ustanovení, jestliže
    - (i) by to vyvolalo zvláštní problémy podstatného významu; a
    - (ii) celková ochrana poskytovaná podle vnitrostátního zákonodárství a praxe není slabší než ochrana, která by vyplynula z plného provádění ustanovení této úmluvy;
  - b) stanoví zvláštní ustanovení na ochranu důvěrných informací, jejich prozrazení konkurentovi by snadno způsobilo škodu zaměstnavatelovu podniku, pokud tím nebude ohrožena bezpečnost a zdraví pracovní.

3. Tato úmluva se nevztahuje na články, které nebudou vystavovat pracovníky nebezpečné chemické látky za normálních nebo dostatečně předvídatelných podmínek používání.
4. Tato úmluva se nevztahuje na organismy, ale vztahuje se na chemické látky odvozené z organismů.

### *Článek 2*

Pro účely této Úmluvy:

- a) výraz "chemické látky" znamená chemické prvky a sloučeniny, a jejich směsi, ať již přírodní nebo syntetické;
- b) výraz "nebezpečná chemické látky" zahrnuje jakoukoliv chemickou látku, která byla klasifikována jako nebezpečná podle článku 6 nebo o které existují příslušné informace, které naznačují, že tato chemická látka je nebezpečná;
- c) výraz "používání chemických látek v práci" znamená pracovní činnost, která může vystavit pracovníka chemické látce, včetně:
  - (i) výroby chemických látek;
  - (ii) manipulace s chemickými látkami;
  - (iii) skladování chemických látek;
  - (iv) dopravy chemických látek;
  - (v) likvidace a zpracování odpadů chemických látek;
  - (vi) vypouštění chemických látek vyplývajících z pracovních činností;
  - (vii) udržování, oprav a čištění zařízení a přepravníků pro chemické látky;
- d) výraz "odvětví hospodářské činnosti" znamená všechna odvětví, v kterých jsou pracovníci zaměstnání, včetně veřejné služby;
- e) výraz "článek" znamená předmět, který je formován do tvaru nebo struktury během jeho výroby nebo který je ve svém přirozeném tvaru a jehož používání v této formě je závislé zcela nebo zčásti na jeho tvaru nebo struktuře;
- f) výraz "zástupci pracovníků" znamená osoby, které jsou za takové považovány podle vnitrostátního zákonodárství nebo praxe v souladu s Úmluvou o zástupcích pracovníků, 1971.

### *Část II. Obecné principy*

#### *Článek 3*

Opatření učiněná k naplnění ustanovení této Úmluvy budou projednána s nejreprezentativnějšími organizacemi příslušných zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 4*

Každý členský stát Úmluvy má formulovat, provádět a pravidelně přezkoumávat ve světle národních podmínek a praxe a při projednávání s nejreprezenta-



tivnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků souvislou politiku bezpečnosti při užívání chemických látek v práci.

#### *Článek 5*

Příslušný úřad má mít pravomoc zakázat nebo omezit používání určitých nebezpečných chemických látek nebo vyžadovat předem oznámení a souhlas před tím, než jsou takové chemické látky použity, opravňují-li to důvody bezpečnosti a ochrany zdraví.

#### *Část III. Klasifikace a s ní související opatření*

#### *Článek 6*

##### *Klasifikační systémy*

1. Příslušný orgán nebo orgán schválený nebo uznaný příslušným orgánem má vytvořit systémy a zvláštní kritéria vhodná pro klasifikaci všech chemických látek podle typu a stupně jejich skutečného zdravotního a fyzického nebezpečí a pro určení závažnosti informací vyžadovaných k určení toho, zda chemické látky je nebezpečná, v souladu s vnitrostátními nebo mezinárodními normami.

2. Bezpečné vlastnosti směsí složených ze dvou nebo více chemických látek mohou být určeny hodnocením založený na rizicích vlastních jednotlivým složkám chemické látky.

3. V případě přepravy mají takové systémy a kritéria brát na zřetel doporučení Spojených národů o přepravě nebezpečného zboží.

4. Klasifikační systémy a jejich provádění mají být postupně rozšiřovány.

#### *Článek 7*

##### *Označování a štítkování*

1. Všechny chemické látky mají být označeny tak, aby vyjadřovaly svoji identifikaci.

2. Nebezpečné chemické látky mají být navíc opatřeny štítkem snadno srozumitelným pracovníkům, který by poskytoval informace ohledně jejich klasifikace, nebezpečí, které představují, a bezpečnostních opatření, jež mají být dodržena.

3.

a) Požadavky pro označování a štítkování chemických látek podle odstavce 1 a 2 tohoto článku mají být stanoveny příslušným orgánem nebo orgánem schváleným nebo uznaným příslušným orgánem, v souladu s vnitrostátními nebo mezinárodními normami.

b) V případě přepravy mají takové požadavky brát v úvahu Doporučení Spojených národů o přepravě nebezpečného zboží.

## Článek 8

### *Karty s údaji o bezpečnosti chemických látek*

1. Zaměstnavatelům mají být poskytnuty karty s údaji o chemické bezpečnosti nebezpečných chemických látek, které obsahují podrobné základní informace o jejich identifikaci, dodavateli, klasifikaci, nebezpečích, bezpečnostních opatřeních a postupu v mimořádných případech.

2. Kritéria pro přípravu karet s údaji o chemické bezpečnosti mají být stanovena příslušným orgánem nebo orgánem schváleným nebo uznaným příslušným orgánem, v souladu s vnitrostátními nebo mezinárodními normami.

3. Chemický nebo obecný název použitý k identifikaci chemické látky na kartě s údaji o chemické bezpečnosti má být stejný jako název použitý na štítku.

## Článek 9

### *Povinnosti dodavatelů*

1. Dodavatelé chemických látek, ať už výrobci, dovozci nebo distributoři mají zajistit, že:

- a) takové chemické látky jsou klasifikovány podle článku 6 na základě poznatků jejich vlastností a zkoumání dostupných informací nebo jsou zhodnoceny v souladu s odstavcem 3 níže;
- b) takové chemické látky jsou označeny takovým způsobem, aby byla vyjádřena jejich identifikace v souladu s článkem 7 odstavcem 1;
- c) nebezpečné chemické látky, které dodávají, jsou oštitkovány v souladu s článkem 7 odstavcem 2;
- d) karty s údaji o bezpečnosti chemických látkách jsou připravovány pro příslušné nebezpečné chemické látky v souladu s článkem 8 odstavce 1 a jsou poskytovány zaměstnavatelům.

2. Dodavatelé nebezpečných chemických látek mají zajistit, že kdykoliv se informace týkající se bezpečnosti s ochrany zdraví stanou dostupnými, budou metodami, jež odpovídají vnitrostátnímu zákonodárství a praxi, připravovány a zaměstnavatelům poskytovány revidované štítky a karty s údaji o bezpečnosti chemických látek.

3. Dodavatelé chemických látek, které dosud nebyly podle článku 6 klasifikovány, mají identifikovat chemické látky, které dodávají, a hodnotit jejich vlastnosti na základě zkoumání dostupných informací, aby určili, zda se jedná o chemické látky nebezpečné.

*Část IV. Povinnost zaměstnavatelů**Článek 10**Identifikace*

1. Zaměstnavatelé mají zajistit, že všechny chemické látky používané v práci jsou oštitkovány nebo označeny tak jak je vyžadováno podle článku 7 a že karty s bezpečnostními údaji o chemických látkách jsou poskytovány tak jak je vyžadováno podle článku 8 a jsou zpřístupněny pracovníkům a jejich zástupcům.

2. Zaměstnavatelé dostávající chemické látky, které nebyly oštitkovány nebo označeny jak vyžaduje článek 7 nebo ke kterým nebyly poskytnuty karty s bezpečnostními údaji o chemických látkách, jak vyžaduje článek 8, mají získávat příslušné informace od dodavatelů nebo z jiných dostatečně přístupných zdrojů a nemají používat takové chemické látky, dokud nezískají dotyčné potřebné informace.

3. Zaměstnavatelé mají zajistit, že jsou používány pouze chemické látky, které jsou klasifikovány podle článku 6 nebo identifikovány a ohodnoceny podle článku 9 odstavce 3 a jsou oštitkovány nebo označeny podle článku 7, a že jsou přijata potřebná bezpečnostní opatření, když jsou chemické látky používány.

4. Zaměstnavatelé mají vést seznam nebezpečných chemických látek užívaných na pracovišti, který bude opatřen odkazy na příslušné karty o bezpečnostních údajích o chemických látkách. Tento seznam má být přístupný všem dotyčným pracovníkům a jejich zástupcům.

*Článek 11**Přemísťování chemických látek*

Zaměstnavatelé mají zajistit, že když jsou chemické látky přemísťovány do jiné nádoby nebo zařízení, obsahy jsou označeny takovým způsobem, z kterého budou pracovníkům zřejmé identifikace chemických látek, jakákoliv nebezpečí spojená s jejich užíváním a bezpečnostní opatření, jež mají být dodržována.

*Článek 12**Expozice (vystavení)*

Zaměstnavatelé mají:

- a) zajistit, že pracovníci nejsou vystaveni chemickým látkám v rozsahu, který přesahuje limity vystavení nebo jiná kritéria vystavení stanovená příslušným orgánem nebo orgánem schváleným nebo uznaným příslušným orgánem pro hodnocení a kontrolu pracovního prostředí, podle vnitrostátních nebo mezinárodních norem;
- b) měřit hodnoty vystavení (expozice) pracovníků nebezpečným chemickým látkám;

- c) sledovat a zaznamenávat expozici pracovníků nebezpečným chemickým látkám je-li to nezbytné k ochraně jejich bezpečnosti a zdraví nebo je-li to nařízeno příslušným orgánem;
- d) zajistit, že záznamy o sledování pracovního prostředí a o expozici pracovníků používajících nebezpečné chemické látky jsou uschovávány po dobu předepsanou příslušným orgánem a jsou přístupné pracovníkům a jejich zástupcům.

### Článek 13

#### Provozní kontrola

1. Zaměstnavatelé mají provést zhodnocení rizik vyplývajících z používání chemických látek při práci a mají chránit pracovníky před takovými riziky vhodnými prostředky, jako jsou:

- a) výběr chemických látek, které vylučují, nebo minimalizují rizika;
- b) výběr technologií, které vylučují nebo minimalizují rizika;
- c) používání přiměřených opatření technické prevence (kontroly);
- d) přijetí pracovních systémů a praktik, které vylučují nebo minimalizují rizika;
- e) schválení přiměřených opatření hygieny práce;
- f) kde nedostačují výše uvedená opatření, poskytování a náležitá udržování osobních ochranných prostředků a oděvů bezplatné pro pracovníky, a provádění opatření k zajištění jejich používání.

2. Zaměstnavatelé mají:

- a) omezit expozici nebezpečným chemickým látkám tak, aby byla chráněna bezpečnost a ochrana zdraví pracovníků;
- b) poskytovat první pomoc;
- c) stanovit nouzová opatření jak jednat v mimořádných případech.

### Článek 14

#### Likvidace

S nebezpečnými chemickými látkami, které již nejsou zapotřebí, a nádobami, které byly vyprázdněny, ale které mohou obsahovat zbytky nebezpečných chemických látek, se má nakládat nebo se mají likvidovat způsobem, který vylučuje nebo minimalizuje ohrožení bezpečnosti a zdraví jakož i životního prostředí, v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí.

### Článek 15

#### Informace a vzdělávání

Zaměstnavatelé mají:

- a) informovat pracovníky o nebezpečích spojených s vystavením chemickým látkám používaným na pracovišti;

- b) poučít pracovníky o tom, jak získat a používat informace poskytnuté na štítcích a kartách s bezpečnostními údaji o chemických látkách;
- c) používat karty s bezpečnostními údaji o chemických látkách spolu s informacemi specifickými pro dané pracoviště jako základ pro přípravu instrukcí pro pracovníky, které by, je-li to vhodné, měly být písemné
- d) trvale vzdělávat pracovníky v praktikách a postupech, jež mají být dodržovány k zajištění bezpečnosti při používání chemických látek v práci.

#### *Článek 16*

#### *Spolupráce*

Zaměstnavatelé mají při plnění jejich povinností spolupracovat co možná nejtěsněji s pracovníky nebo jejich zástupci pokud jde o bezpečnost při používání chemických látek v práci.

#### *Část V. Povinnosti pracovníků*

#### *Článek 17*

1. Pracovníci mají co možná nejtěsněji spolupracovat se zaměstnavateli při plnění jejich povinností a dodržovat všechny procedury a praktiky týkající se bezpečnosti při používání chemických látek v práci.

2. Pracovníci mají učinit všechna rozumná opatření k vyloučení nebo minimalizování rizik při používání chemických látek v práci vůči sobě i vůči ostatním.

#### *Část VI. Práva pracovníků a jejich zástupců*

#### *Článek 18*

1. Pracovníci mají mít právo vzdálit se od nebezpečí vyplývající z používání chemických látek, jestliže mají dostatečné oprávnění domnívat se, že existuje bezprostřední a vážné ohrožení jejich bezpečnosti nebo zdraví, a mají okamžitě informovat svého nadřízeného.

2. Pracovníci, kteří se vzdálili od nebezpečí podle ustanovení předchozího odstavce nebo kteří uplatňují jakákoliv jiná práva podle této Úmluvy, mají být chráněni před nepříznivými důsledky.

3. Příslušní pracovníci a jejich zástupci mají mít právo na:

- a) informace o identifikaci chemických látek používaných v práci, nebezpečných vlastnostech takových chemických látek, bezpečnostních opatřeních, vzdělávání a výchově;
- b) na informace obsažené na štítcích a označeních;
- c) karty s bezpečnostními údaji o chemických látkách;
- d) jakékoliv jiné informace, které mají být uchovávány, jak vyžaduje tato Úmluva.

4. Tam, kde by prozrazení zvláštní identifikace složky chemické směsi konkurentovi snadno způsobilo škodu zaměstnavatelově podniku, zaměstnavatel může při poskytování informací vyžadovaných podle odstavce 3 výše chránit tuto identifikaci způsobem schváleným příslušným orgánem podle článku 1 odstavce 2 písm. b).

### *Část VII. Povinnost vyvážejících států*

#### *Článek 19*

Jestliže je ve vyvážejícím členském státu zcela nebo zčásti používání nebezpečných chemických látek zakázáno z důvodů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tato skutečnost a její odůvodnění má být sděleno vyvážejícím státem Úmluvy jakékoliv dovážející zemi.

#### *Článek 20*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 21*

1. Tato úmluva zavazuje pouze členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států. 3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### *Článek 22*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.
2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 23*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.
2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

*Článek 24*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 25*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

*Článek 26*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 22, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva zůstane však v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 27*

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně rozhodné.

### **113. ÚMLUVA Č. 172 – ÚMLUVA O PRACOVNÍCH PODMÍNKÁCH V HOTELECH, RESTAURACÍCH A PODOBNÝCH ZAŘÍZENÍCH, 1991**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, a tam se sešla dne 5. června 1991 na svém 78. zasedání,

připomínajíc, že mezinárodní pracovní úmluvy a doporučení, které zakládají normy obecné aplikace, týkající se pracovních podmínek, se vztahují též na pracovníky v hotelech, restauracích a podobných zařízeních,

majíc na zřeteli, že zvláštní podmínky charakteristické pro práci v hotelech, restauracích a podobných zařízeních vyžadují zlepšení provádění těchto úmluv a doporučení v těchto kategoriích zařízení a doplnění o zvláštní normy, které by umožnily dotyčným pracovníkům získat postavení odpovídající jejich úloze v těchto rychle se rozšiřujících kategoriích zařízení a přilákaly by do nich nové

pracovníky, a to zlepšením pracovních podmínek, odborné přípravy a perspektivy v zaměstnání,

připomínajíc, že kolektivní vyjednávání je účinný způsob stanovování podmínek práce v tomto sektoru,

majíce za to, že přijetí Úmluvy společně s kolektivním vyjednáváním povedou pracovní podmínky, perspektivy v zaměstnání a jistotu v zaměstnání ve prospěch pracovníků,

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se pracovních podmínek v hotelech, restauracích a podobných zařízeních, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní Úmluvy, přijímá dne 25. června 1991 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o pracovních podmínkách (hotely a restaurace), 1991:

### *Článek 1*

1. S výhradou ustanovení článku 2 odstavec 1, tato úmluva se vztahuje na pracovníky zaměstnané v:

- a) hotelech a podobných zařízeních poskytujících ubytování,
- b) restauracích a podobných zařízeních poskytujících stravu, nápoje nebo obojí.

2. Definice kategorií zmíněných v odstavcích (a) a (b) výše bude stanovena každým členským státem ve světle vnitrostátních podmínek a po projednání s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může po projednání s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků vyloučit z jejího provádění určité druhy zařízení, které spadají pod definici uvedenou výše, kde však nastanou zvláštní problémy velkého významu.

3. a) Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může po projednání s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků rozšířit její provádění na jiná příbuzná zařízení poskytující turistické služby, která budou podrobně uvedena v prohlášení připojeném k její ratifikaci.

b) Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může po projednání s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků následně prohlášením oznámit Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, že rozšiřuje provádění úmluvy na další kategorie příbuzných zařízení, která poskytují turistické služby.

4. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, vyjmenuje v první zprávě o provádění Úmluvy, podané podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, všechny druhy zařízení, které byly vyjmuty podle odstavce 2 výše, s uvedením důvodů pro takové vyjmutí a stanovisek příslušných organizací za-



městnavatelů a pracovníků k takovým výjimkám, a v následujících zprávách bude informovat o stavu zákonodárství a praxe, pokud jde o vyjmutá zařízení a o rozsahu účinnosti, jakého Úmluva dosáhla nebo se navrhuje, aby dosáhla ve vztahu k takovým zařízením.

### *Článek 2*

1. Pro účely této Úmluvy výraz "dotyční pracovníci" znamená pracovníky zaměstnané v zařízeních, na které se Úmluva vztahuje v souladu s ustanovením článku 1, bez ohledu na povahu a dobu trvání jejich zaměstnaneckého vztahu. Každý členský stát však může ve světle svého vnitrostátního zákonodárství, podmínek a praxe a po projednání s příslušnými organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, vyjmout určité zvláštní kategorie pracovníků z provádění všech nebo některých ustanovení této Úmluvy.

2. Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, vyjmenuje v první zprávě o provádění úmluvy, podané podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce, všechny kategorie pracovníků, které byly vyjmuty podle odstavce 1 výše, s udáním důvodů pro takovou výjimku, a v následných zprávách naznačí jakýkoliv pokrok směrem k širšímu provádění.

### *Článek 3*

1. Každý členský stát s náležitým přihlédnutím k autonomii příslušných organizací zaměstnavatelů a pracovníků a způsobem přiměřeným vnitrostátnímu zákonodárství, podmínkám a praxi přijme a bude provádět politiku zaměřenou na zlepšení pracovních podmínek dotyčných pracovníků.

2. Všeobecným cílem takové politiky bude zajistit, aby dotyční pracovníci nebyli vylučováni z rozsahu jakýchkoliv minimálních norem přijatých obecně na národní úrovni pro pracovníky včetně norem týkajících se nároků na sociální zabezpečení.

### *Článek 4*

1. Pokud není vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí stanoveno jinak, výraz "doba práce" znamená dobu, během níž je pracovník k dispozici zaměstnavateli.

2. Dotyční pracovníci budou mít v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí nárok na přiměřenou normální pracovní dobu a přiměřená opatření týkající se přesčasových hodin

3. Dotyčným pracovníkům bude v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí poskytnuta přiměřená minimální denní a týdenní doba odpočinku.

4. Dotyčným pracovníkům bude pokud možno s dostatečným časovým předstihem oznámen rozvrh práce, aby si podle něho mohli zorganizovat svůj osobní a rodinný život.

### Článek 5

1. Pokud se bude na pracovnících požadovat, aby pracovali během veřejných svátků, budou přiměřeně odškodněni formou poskytnutí náhradního volna nebo odměny stanovené kolektivním vyjednáváním nebo podle vnitrostátního zákonodárství nebo praxe.

2. Dotyční pracovníci budou mít nárok na pravidelnou roční placenou dovolenou v délce stanovené kolektivním vyjednáváním nebo v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí.

3. V případech, kdy skončí jejich smlouva nebo kdy doba jejich nepřetržitě služby netrvá dostatečně dlouho, aby je opravňovala k plně roční dovolené, dotyční pracovníci budou mít nárok na placenou dovolenou úměrnou délce služby nebo mzdě vyplacené místo ní, jak je stanovenou kolektivním vyjednáváním nebo v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím nebo praxí.

### Článek 6

1. Výraz "spropitné" znamená částku peněz, kterou zákazník dává dobrovolně pracovníkovi vedle částky, jež musí zaplatit za obdrženou službu.

2. Bez ohledu na spropitné obdrží dotyční pracovníci základní mzdu, jež je vyplácena v pravidelných termínech.

### Článek 7

Kde taková praxe existuje, bude zakázáno kupování a prodávání zaměstnání v zařízeních zmíněných v článku 1.

### Článek 8

1. Ustanovení této Úmluvy mohou být prováděna prostřednictvím vnitrostátních zákonů a nařízení, kolektivních smluv, rozhodčích nálezů nebo soudních rozhodnutí, nebo jakýmkoliv jiným vhodným způsobem slučitelným s vnitrostátní praxí.

2. U těch členských států, kde ustanovení této Úmluvy jsou záležitostí normálně ponechanou na smlouvy mezi zaměstnavateli nebo organizacemi zaměstnavatelů a organizacemi pracovníků nebo jsou normálně prováděna jinak než zákonem, se bude mít za to, že souladu s těmito ustanoveními je dosaženo, jestliže jsou aplikována pomocí takových smluv nebo jiných prostředků na velkou většinu dotyčných pracovníků.

### Článek 9

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 10

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel запиše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### *Článek 11*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je запиše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu, a který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 12*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací, prohlášení a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 13*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 14*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### *Článek 13*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 11, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 16*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **114. ÚMLUVA Č. 173 – ÚMLUVA O OCHRANĚ NÁROKŮ PRACOVNÍKŮ V PŘÍPADĚ PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI JEJICH ZAMĚSTNAVATELE, 1992**

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 3. června 1992 na svém 79. zasedání,

podtrhujíc význam ochrany nároků pracovníků v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele a připomínajíc ustanovení článku 11 Úmluvy o ochraně mezd, 1949, a článek 11 Úmluvy o odškodňování pracovníků (pracovní úrazy), 1925,

poznávajíc, že od doby přijetí Úmluvy o ochraně mezd, 1949, byl větší důraz kladen na rehabilitaci insolventních podniků a na to, aby kvůli sociálním a ekonomickým důsledkům platební neschopnosti bylo pokud možno vyvinuto úsilí k rehabilitaci podniků a tím k zajištění zaměstnanosti,

majíce na vědomí, že od přijetí výše uvedených norem došlo k významnému pokroku v právu a praxi mnoha členských států, který zlepšil ochranu nároků pracovníků v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele a majíce za to, že nastal čas, kdy by konference měla přijmout nové normy o ochraně nároků pracovníků,

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se ochrany nároků pracovníků v případě platební neschopnosti jejich zaměstnavatele, které jsou 4. bodem jednacího pořadu zasedání,

stanovivši že, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá den 23. června 1992 tuto úmluvu, která bude nazývána Úmluvou o ochraně nároků pracovníků (platební neschopnost zaměstnavatele), 1992.

#### *Část I. Všeobecná ustanovení*

##### *Článek 1*

1. Pro účely této úmluvy výraz "platební neschopnost" znamená situaci, kdy podle vnitrostátního zákonodárství a praxe bylo zahájeno soudní řízení o majetku zaměstnavatele s cílem kolektivního uspokojení nároků jeho věřitelů.

2. Pro účely této úmluvy členský stát může rozšířit výraz "platební neschopnosti" na další situace, ve kterých nároky pracovníků nemohou být vyplaceny z důvodu finanční situace zaměstnavatele, např. když je uznáno, že hodnota

zaměstnavatelova majetku je nedostatečná k tomu, aby bylo zahájeno řízení o platební neschopnosti.

3. Rozsah, ve kterém majetek zaměstnavatele podléhá řízení zmíněnému v odstavci 1 výše, bude stanoven vnitrostátními zákony, nařízeními nebo praxí.

#### *Článek 2*

Ustanovení této smlouvy budou prováděna pomocí zákonů nebo nařízení nebo jakýmkoliv jiným způsobem v souladu s vnitrostátní praxí.

#### *Článek 3*

1. Členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, přijme buď závazky části II. stanovící ochranu nároků pracovníků pomocí přednostních práv, nebo závazky části III. stanovící ochranu nároků pracovníků záruční institucí, nebo závazky obou částí. Tato volba bude uvedena v prohlášení připojeném k její ratifikaci.

2. Členský stát, který zpočátku přijal závazky pouze části II. nebo pouze části III. této úmluvy, může později prohlášením zaslaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce rozšířit její přijetí na další část.

3. Členský stát, který přijme závazky obou částí této úmluvy, může po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků omezit provádění části III. na určité kategorie pracovníků a na určitá odvětví hospodářské činnosti. Takováto omezení budou specifikována v prohlášení o přijetí.

4. Členský stát, který omezil svůj přístup k závazkům části III. podle odst. 3 výše, ve své první zprávě podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce uvede důvody pro omezení jeho přístupu, v následujících zprávách poskytne informace o jakémkoliv rozšíření ochrany podle části III. této úmluvy na další kategorie pracovníků nebo ostatní odvětví hospodářské činnosti.

5. Členský stát, který přijal závazky části II. a III. této úmluvy může po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků vyloučit z provádění části II. ty nároky, které jsou chráněny podle části III.

6. Přijetí závazků části II. této úmluvy členským státem způsobí ipso jure ukončení jeho závazků podle článku 11 Úmluvy o ochraně mezd, 1949.

7. Členský stát, který přijal pouze závazky části III. této úmluvy, může prohlášením zaslaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce ukončit své závazky podle Článek 11 Úmluvy o ochraně mezd, 1949, týkající se těch nároků, které jsou chráněny podle části III.

#### *Článek 4*

1. S výhradou výjimek stanovených v odstavci 2 níže a jakýchkoliv omezení specifikovaných v souladu s článkem 3 odstavec 3, tato úmluva se bude vztahovat na všechny zaměstnance a na všechna odvětví hospodářské činnosti.

2. Příslušné orgány mohou po projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků vyjmout z části II., části III. nebo obou částí této úmluvy zvláštní kategorie pracovníků, zejména veřejné zaměstnance, z důvodu zvláštní povahy jejich zaměstnaneckého vztahu, nebo jestliže existují jiné druhy záruk poskytující jim ochranu ekvivalentní té, jaká je poskytnuta touto úmluvou.

3. Členský stát, který využil výjimek stanovených v odstavci 2 výše, poskytne ve svých zprávách podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce informace o takových výjimkách a důvodech, které k nim vedly.

## *Část II. Ochranu nároků pracovníků pomocí přednostních práv*

### *Chráněné nároky*

#### *Článek 5*

V případě platební neschopnosti zaměstnavatele nároky pracovníků vyplývající z jejich zaměstnání budou chráněny pomocí přednostních práv, takže budou vyplaceny z majetku nesolventního zaměstnavatele před tím, než budou vyplaceny podíly neprivilégovaných věřitelů.

#### *Článek 6*

Přednostní právo bude pokrývat alespoň:

- a) nároky pracovníků na mzdy za stanovené období, které nebude kratší než 3 měsíce před platební neschopností nebo před ukončením zaměstnání;
- b) nároky pracovníků na náhradu mzdy náležející za dovolenou, na kterou získal pracovník nárok za práci vykonanou během roku, kdy došlo k platební neschopnosti nebo k ukončení zaměstnání, a v předešlém roce;
- c) nároky pracovníků na náhradu mzdy náležející za další formy placeného volna během stanoveného období, které nebude kratší než 3 měsíce před platební neschopností nebo před ukončením zaměstnání;
- d) odchodné, náležející pracovníkům při ukončení jejich zaměstnání.

#### *Omezení*

#### *Článek 7*

1. Vnitrostátní zákony nebo nařízení mohou omezit ochranu nároků pracovníků pomocí přednostního práva na stanovenou částku, která nesmí být nižší, než je sociálně přijatelná úroveň.

2. Tam, kde jsou přednostní práva udělena nárokům pracovníků takto omezena, stanovená částka bude přizpůsobována, pokud nutno tak, aby byla zachována její hodnota.

## *Pořadí přednostních práv*

### *Článek 8*

1. Vnitrostátní zákony nebo nařízení přidělí nárokům pracovníků pořadí přednost vyšší než většině ostatních přednostních nároků, zejména nárokům států a systému sociálního zabezpečení.

2. Kde jsou však nároky pracovníků chráněny záruční institucí podle části III. této úmluvy, nárokům takto chráněným bude přiděleno pořadí přednosti nižší než nárokům států a systému sociálního zabezpečení.

### *Část III. Ochrana nároku pracovníků pomocí ručitelských institucí*

#### *Obecné principy*

### *Článek 9*

Vyplacení nároku pracovníků vůči jejich zaměstnavateli, které vyplývají z jejich zaměstnání, bude zaručeno prostřednictvím ručitelské instituce, pokud vyplacení nemůže být provedeno zaměstnavatelem z důvodu jeho platební neschopnosti.

### *Článek 10*

Při provádění této části úmluvy členský stát může po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků přijmout vhodná opatření za účelem zabránění možnému zneužívání.

### *Článek 11*

1. Organizace, řízení, provoz a financování mzdových ručitelských institucí bude stanoveno v souladu s Čl. 2.

2. Předchozí odstavec nebrání členskému státu, aby v souladu s jeho zvláštní povahou a potřebami povolil pojišťovací společnost poskytovat ochranu uvedenou v článku 9, pokud nabízejí dostatečné záruky.

### *Nároky chráněné ručitelkými institucemi*

### *Článek 12*

Nároky pracovníků, chráněné podle této části úmluvy, budou zahrnovat alespoň:

- a) nároky pracovníků na mzdy za stanovené období, které nebude kratší než 8 týdnů před platební neschopností nebo před ukončením zaměstnání;
- b) nároky pracovníků na náhradu mzdy náležející za dovolenou, na kterou získal pracovník nárok za práci vykonanou během stanovené doby nikoliv kratší než 6 měsíců před platební neschopností nebo ukončením zaměstnanosti;
- c) nároky pracovníků na náhradu mzdy náležející za další formy placeného volna během stanoveného období, které nebude kratší než 8 týdnů před platební neschopností nebo před ukončením zaměstnání;

d) odchodné, náležející pracovníkům při skončení jejich zaměstnání.

### *Článek 13*

1. Nároky chráněné podle této části úmluvy mohou být omezeny stanovenou částkou, která nebude nižší než sociálně přijatelná úroveň.

2. Kde jsou chráněné nároky takto omezeny, stanovená částka bude přizpůsobována, pokud nutno tak, aby byla zachována její hodnota.

### *Závěrečná ustanovení*

### *Článek 14*

Tato Úmluva reviduje Úmluvu o ochraně mezd, 1949, v rozsahu stanoveném v článku 3, odstavci 6 a 7 výše, avšak neuzavírá tuto úmluvu před jejími dalšími ratifikacemi.

### *Článek 15*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

### *Článek 16*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

### *Článek 17*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### *Článek 18*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.



*Článek 19*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

*Článek 20*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

*Článek 21*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členskými státy způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členskými státy otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 22*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## **115. ÚMLUVA Č. 174 – ÚMLUVA O PREVENCI ZÁVAŽNÝCH PRŮMYSLOVÝCH NEHOD, 1993**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolána do Ženevy Správní radou Mezinárodního úřadu práce, a tam se sešla na 80. zasedání dne 2. června 1993, a

berouc v úvahu příslušné mezinárodní Úmluvy a Doporučení v oblasti práce, zvláště Úmluvu a Doporučení o bezpečnosti a ochraně zdraví (1981) a Úmluvu a Doporučení o chemikáliích (1990) a zdůrazňující potřebu globálního a shodného přístupu,

berouc v úvahu také "Souhrn pravidel pro výkon prevence rizikům závažných nehod v praxi" daný v roce 1991, a

berouc zřetel na potřebu přijetí všech vhodných opatření k:

- a) prevenci závažných nehod,
- b) minimalizaci rizik závažných nehod,

c) minimalizaci dopadů závažných nehod, a  
zvažujíc příčiny takových nehod, včetně organizačních chyb, lidského faktoru, selhání komponentů, odchylek od normálních provozních podmínek, vnějšího vzájemného působení faktorů a přírodních sil, a

majíc na zřeteli potřebu spolupráce v rámci "Mezinárodního programu chemické bezpečnosti" mezi Mezinárodní organizací práce, UNEP (Program OSN pro životní prostředí) a Světovou zdravotnickou organizací a také dalšími mezinárodními organizacemi, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se prevence závažných průmyslových nehod, která je čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 22. června 1991 tuto Úmluvu, která může být označována jako Úmluva o prevenci závažných průmyslových nehod, 1993,

### *Část I. Rozsah působnosti a definice*

#### *Článek 1*

1. Účelem této Úmluvy je prevence závažných nehod, zahrnující nebezpečné látky a omezení následků takových nehod.

2. Tato Úmluva se vztahuje na vysoce riziková zařízení.

3. Tato Úmluva se nevztahuje na:

- a) jaderná zařízení a strojní zařízení, kde probíhají technologické procesy s radioaktivními látkami, vyjma zařízení, kde se zachází a neradioaktivními látkami u těchto zařízení,
- b) vojenská zařízení,
- c) dopravu mimo zařízení jinou než potrubními systémy.

4. Členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, může po projednání se zúčastněnými organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců a dalšími zainteresovanými stranami, které mohou být postiženy, vyloučit z provádění Úmluvy zařízení nebo odvětví ekonomické činnosti, jejichž odpovídající ochrana je zajištěna.

#### *Článek 2*

Pokud vyvstanou závažné a podstatné problémy, pro které není možné okamžitě zavést všechna preventivní a ochranná opatření, uložená jako povinnost v této Úmluvě, členský stát připraví plán, po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců a s dalšími zainteresovanými stranami, které mohou být postiženy, pro postupné zavedení uvedených opatření ve stanoveném časovém termínu.

#### *Článek 3*

Pro účely této Úmluvy:

- a) termín "nebezpečná látka" znamená látku nebo směs látek, které na základě chemických, fyzikálních a toxických vlastností, samostatně nebo v kombinaci, vytváří zdroj rizika;
- b) termín "prahové množství" znamená pro danou nebezpečnou látku nebo kategorii látek množství, které je předepsané ve vnitrostátním zákonodárství se zřetelem na specifické podmínky, jehož překročení představuje identifikaci vysoce rizikového zařízení;
- c) termín "vysoce rizikové zařízení" znamená zařízení, kde se vyrábějí, procházejí technologickým procesem, používají, odstraňují nebo skladují, stále nebo dočasně, jedna nebo více nebezpečných látek nebo kategorií látek v množstvích, která překračují prahové množství;
- d) termín "závažná nehoda" znamená náhlou událost typu závažné emise, požáru nebo exploze v průběhu činnosti ve vysoce rizikovém zařízení v souvislosti s jednou nebo více nebezpečnými látkami, která vede k vážnému okamžitému nebo pozdějšímu nebezpečí pro zaměstnance, veřejnost nebo životní prostředí;
- e) termín "bezpečnostní zpráva" znamená písemný dokument obsahující technické, řídicí a technologicko-operační informace o zdrojích rizik a rizicích vysoce rizikového zařízení, jejich řízení a oprávněnosti opatření přijatých v souvislosti s bezpečností zařízení;
- f) termín "skoronehoda" znamená náhlou událost v souvislosti s jednou nebo více nebezpečnými látkami, která, s ohledem na zmírňující efekty, činnosti nebo systémy mohla eskalovat do závažné nehody.

## *Část II. Všeobecné principy*

### *Článek 4*

1. S ohledem na vnitrostátní zákony a nařízení, podmínky a praxi, a po projednání s nejzastupitelnějšími organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců a s dalšími zainteresovanými účastníky, kteří mohou být postiženi, každý členský stát zformuluje, zavede a periodicky bude prověřovat souhrnnou národní politiku v oblasti ochrany pracovníků, veřejnosti a životního prostředí proti riziku závažných nehod.

2. Tato politika bude prováděna preventivních a ochranných opatření ve vysoce rizikových zařízeních, přičemž bude podporovat použití nejlepších vhodných technologií, pokud to bude prakticky proveditelné.

### *Článek 5*

1. Příslušné úřady nebo orgán schválený nebo uznaný příslušným úřadem po projednání s nejzastupitelnějšími organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců a s dalšími zainteresovanými subjekty, které mohou být postiženy, vytvoří systém pro účely identifikace vysoce rizikových zařízení podle definice v článku

3 (c), založený na seznamu nebezpečných látek nebo kategorií nebezpečných látek nebo obou a s ohledem na jejich prahová množství podle národních zákonů a nařízení nebo mezinárodních standardů.

2. Systém uvedený v odstavci 1 tohoto článku musí být pravidelně prověřován a aktualizován.

### *Článek 6*

Příslušný úřad po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi dotčených zaměstnavatelů a zaměstnanců provede zvláštní opatření k ochraně důvěrných informací předávaných nebo zpřístupněných podle článku 8, 12, 13 nebo 14, jejichž odhalení by způsobilo ohrožení obchodních zájmů zaměstnavatele, které se bude uplatňovat tak dlouho, dokud nepovede k vážnému riziku pro zaměstnance, veřejnost nebo životní prostředí.

## *Část III. Odpovědnosti zaměstnavatelů*

### *Identifikace*

#### *Článek 7*

Zaměstnavatelé musí, na základě systému uvedeného v článku 5, identifikovat vysoce riziková zatížení.

### *Oznámení*

#### *Článek 8*

1. Zaměstnavatelé oznámí příslušnému úřadu jakékoliv vysoce rizikové zatížení, které identifikovali:

- a) v pevně stanoveném časovém termínu v případě stávajících zařízení
- b) v případě nových zařízení před jejich uvedením do provozu.

2. Zaměstnavatelé také před jakýmkoliv trvalým uzavřením vysoce rizikového zařízení oznámí tuto skutečnost příslušnému úřadu.

### *Opatření na úrovni zařízení*

#### *Článek 9*

V souvislosti s každým vysoce rizikovým zařízením musí zaměstnavatele zavést a udržovat dokumentovaný systém prevence a ochrany před závažnými zdroji rizik, který zahrnuje stanovení:

- a) identifikace a analýzy zdrojů a rizik a hodnocení rizik, včetně zvažování možných interakcí mezi látkami;
- b) technických opatření, včetně koncepce, bezpečnostních systémů, konstrukce, výběru chemikálií, fungování, údržby a systematické inspekce zařízení,
- c) organizačních opatření, včetně výcviku a školení personálu, zajištění zvláštního vybavení pro bezpečnost personálu, úrovně personálu, pracovní doby, definování odpovědností a kontrol vnějších dodavatelů a dočasných zaměstnanců v místě, kde se zařízení nachází;

- d) havarijních plánů a postupů, včetně:
- i. přípravy účinných havarijních plánů a postupů pro místo, kde se zařízení nachází, včetně postupů při zdravotnické pomoci v případě závažných nehod nebo při stavech ohrožení; dále pravidelně testování a hodnocení účinnosti havarijních plánů a jejich revise, pokud se ukáže nezbytnou;
  - ii. opatření k informování úřadu a orgánů odpovědných za přípravu havarijních plánů a postupů k ochraně vnější veřejnosti a životního prostředí o potenciálních nehodách a havarijních plánech pro místo, kde se nachází zařízení;
  - iii. nezbytné konzultace s takovými úřady a orgány;
- e) opatření k omezení následků závažné nehody;
- f) konzultaci se zaměstnanci a jejich zástupci;
- g) zdokonalování systému, včetně opatření za účelem shromáždění informací analyzujících nehody a skoronehody. Tyto informace budou projednány se zaměstnanci a jejich zástupci a budou zaznamenány podle vnitrostátního zákonodárství a praxe.

### *Bezpečnostní zpráva*

#### *Článek 10*

1. Zaměstnavatelé budou připravovat bezpečnostní zprávu na základě požadavků článku 9.

2. Zpráva musí být připravena:

- a) v případě stávajících vysoce rizikových zařízení v termínu předepsaném národními zákony a nařízeními po jeho oznámení;
- b) v případě nových vysoce rizikových zařízení před zahájením provozu.

#### *Článek 11*

Zaměstnavatelé budou posuzovat, aktualizovat a doplňovat, resp. upravovat bezpečnostní zprávu:

- a) v případě změny, která významně ovlivní úroveň bezpečnosti v zařízení nebo v něm probíhajících technologických procesech, nebo v případě změn množství přítomných nebezpečných látek;
- b) pokud se na základě vývoje technických znalostí nebo hodnocení zdrojů rizik ukáže potřeba takového opatření;
- c) v intervalech předepsaných národními zákony nebo nařízeními;
- d) na vyžádání příslušného úřadu.

*Článek 12*

Zaměstnavatelé předají nebo zpřístupní bezpečnostní zprávy příslušnému úřadu podle článku 10 a 11.

*Hlášení nehody**Článek 13*

Zaměstnavatelé budou, jakmile vznikne závažná nehoda, informovat příslušné úřady a další pro tyto účely určené orgány.

*Článek 14*

1. Zaměstnavatelé musí ve stanoveném termínu po závažné nehodě předložit příslušným úřadům podrobnou zprávu obsahující analýzy příčin nehody a popis jejich okamžitých vnitřních následků a akce ke zmírnění jejich vlivů.

2. Hlášení musí obsahovat podrobná doporučení jednotlivých opatření, která je nutno přijmout k předejití opětovnému vzniku nehody.

*Část IV. Odpovědnosti příslušných úřadů**Vnější havarijní připravenost**Článek 15*

Berouc v úvahu informace poskytované zaměstnavatelem, příslušný úřad zajistí, aby byly vypracovány havarijní plány a postupy obsahující opatření na ochranu veřejnosti a životního prostředí mimo místo, kde se nachází vysoce rizikové zařízení, jejich aktualizaci ve vhodných intervalech a koordinaci se zúčastněnými úřady a orgány.

*Článek 16**Příslušný úřad zajistí, aby:*

- a) informace o bezpečnostních opatřeních a správném chování v případě závažné nehody byly poskytnuty členům veřejnosti, kteří by mohli být zasaženi závažnou nehodou, bez toho, aby museli žádat o takové informace, a současně aby tyto informace byly aktualizovány a znovu rozšířeny ve vhodných intervalech;
- b) varování v případě závažné nehody bylo dáno podle možnosti co nejrychleji;
- (c) v případě, že by hrozily přeshraniční vlivy závažné nehody, byly informace uvedené v bodech (a) a (b) poskytnuty dotčeným státům za účelem spolupráce a koordinace opatření.

*Ustanovení vysoce rizikových zařízení**Článek 17*

Příslušný úřad vypracuje soubornou politiku pro umístování vysoce rizikových zařízení tak, aby navrhovaná zařízení byla vhodně oddělena od pracovních a sídelních oblastí a veřejných zařízení, jakož i vhodná opatření pro stávající

zařízení. Tato politika bude hrát v úvahu všeobecné principy uvedené v části II této Úmluvy.

### *Inspekce*

#### *Článek 18*

1. Příslušný úřad bude mít vlastní kvalifikovaný a vyškolený personál s přiměřenými odbornými schopnostmi a dostatečnou technickou a profesionální podporou za účelem inspekce, vyšetřování, hodnocení a poradenství v záležitostech týkajících se této úmluvy a k zajištění plnění vnitrostátních zákonů a nařízení.

2. Zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců vysoce rizikového zařízení musí mít možnost doprovázet inspektory dozorující plnění opatření stanovených touto úmluvou s výjimkou případu, kdy to inspektoři považují s ohledem na všeobecné instrukce příslušného úřadu nevhodné, neboť by to mohlo ovlivnit výkon jejich povinností.

#### *Článek 19*

Příslušný úřad bude mít právo pozastavit jakoukoliv technologickou operaci, která hrozí bezprostředně vznikem závažné nehody.

### *Část V. Příprava a povinnosti zaměstnanců a jejich zástupců*

#### *Článek 20*

Za účelem zajištění bezpečného systému práce ve vysoce rizikovém zařízení se bude jednat se zaměstnanci a jejich zástupci prostřednictvím vhodných mechanismů spolupráce. Zaměstnanci a jejich zástupci budou zejména:

- a) odpovídajícím a vhodným způsobem informováni o rizicích spojených s vysoce rizikovým zařízením a jejich pravděpodobných následcích;
- b) informováni o všech předpisech, nařízeních, instrukcích nebo doporučeních vydaných příslušným úřadem;
- c) konzultováni při jejich přípravě a budou mít přístup k následujícím dokumentům:
  - i) bezpečnostní zprávě;
  - ii) havarijním plánům a postupům;
  - iii) zprávám o nehodách;
- d) pravidelně instruováni a školeni v praktických přístupech a postupech pro předcházení závažným nehodám a pro kontrolu vývoje, který obvykle vede ke vzniku závažné nehody, a v havarijních postupech, které je potřeba dodržovat v případě závažné nehody;
- e) v rozsahu pravomocí jejich pracovního zařazení a bez toho, aby byli vystaveni nějaké nevýhodě, oprávněni provést nápravnou akci, a pokud to bude nezbytné, přerušit činnost tehdy kdy budou mít na základě svého výcviku

- a zkušeností oprávněné podezření, že vzniklo bezprostřední ohrožení závažnou nehodou, a ohlásit to svému nadřízenému nebo vyhlásit poplach, podle situace, před nebo co nejdříve po provedení takové nápravné akce;
- f) projednávat se zaměstnavatelem jakákoliv potenciální rizika, která budou považovat za možné zdroje závažné nehody, a budou mít právo oznámit tato rizika příslušnému úřadu.

#### *Článek 21*

Pracovníci zaměstnaní v místě vysoce rizikového zařízení budou:

- a) dodržovat všechny praktické přístupy a postupy vztahující k předcházení závažným nehodám a ke kontrole vývoje, který obvykle vede ke vzniku závažné nehody ve vysoce rizikovém zatížení;
- b) dodržovat všechny havarijní postupy v případě vzniku závažné nehody.

#### *Část VI. Odpovědnost vyvážejících států*

#### *Článek 22*

Pokud je ve vyvážející členské zemi úmluvy používání nebezpečných látek, technologií nebo technologických postupů zakázáno jako potenciální zdroj závažné nehody, informace o tomto zákazu a jeho důvodech musí být zpřístupněna vyvážejícím členským státem jakékoliv dovážející zemi.

#### *Část VII. Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 23*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli mezinárodního úřadu práce a jim zapsány.

#### *Článek 24*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.
3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### *Článek 25*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.
2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije právo ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další



desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 26*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis poslední ratifikace nutné k tomu, aby úmluva nabyla účinnosti, generální ředitel upozorní členské státy organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 27*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### *Článek 28*

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revise.

#### *Článek 29*

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14. a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti ve své formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 30*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **116. ÚMLUVA Č. 175 – ÚMLUVA O PRÁCI NA ČÁSTEČNÝ ÚVAZEK, 1994**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolaná do Ženevy správní radou Mezinárodního úřadu práce, se sešla na svém 81. zasedání 7. června 1994 a

majíce na zřeteli závažnost ustanovení Úmluvy o rovném odměňování, 1951, úmluvu o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958, a Úmluvu o pracovnících s povinnostmi k rodině, 1981, pro pracovníky na částečný úvazek, a

majíc na zřeteli závažnost úmluvy o podpoře zaměstnanosti a ochraně proti nezaměstnanosti, 1988, a Doporučení o politice

zaměstnanosti pracovníky, a (dodatečná ustanovení), 1984, pro tyto uznávající důležitost produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti pro všechny pracovníky, hospodářský význam práce na částečný úvazek, potřebu, aby politika zaměstnanosti brala v úvahu úlohu, jakou sehrává práce na částečný úvazek při tvorbě dodatečných příležitostí zaměstnání, potřebu zajistit ochranu pracovníků na částečný úvazek v otázkách přístupu k zaměstnání, pracovních podmínek asociálního zabezpečení, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se práce na částečný úvazek, které tvoří čtvrtý bod jednacího pořadu zasedání, a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 24. června 1994 tuto úmluvu, která může být nazývána jako úmluva o práci na částečný úvazek, 1994:

### *Článek 1*

#### *Pro účely této úmluvy:*

1. výraz "pracovník na částečný úvazek" označuje zaměstnaného pracovníka, jehož normální pracovní doba je kratší než normální pracovní doba pracovníků na plný úvazek nacházející se ve srovnatelné situaci;

2. normální pracovní doba uvedená v pododstavci (a) může být počítána na týdenním základě nebo v průměru za dané období zaměstnání;

3. výraz "pracovník na plný úvazek nacházející se ve srovnatelné situaci" se vztahuje na pracovníka na plný úvazek, který:

- i. má stejný typ pracovního vztahu;
- ii. provádí stejný druh práce nebo podobný druh práce nebo vykonává stejný druh profese nebo podobný druh profese; a
- iii. je zaměstnán ve stejném závodě, nebo pokud nejsou pracovníci na plný úvazek ve srovnatelné situaci v tomto závodě, ve stejném podniku nebo, pokud nejsou pracovníci na plný úvazek ve srovnatelné situaci ve stejném podniku, ve stejném odvětví činnosti jako zmíněný pracovník na částečný pracovní úvazek.

4. pracovníci na plný úvazek postižení částečnou nezaměstnaností, atd. jest kolektivním a dočasným snížením jejich normální hospodářských, technických nebo strukturálních považování za pracovníky na částečný úvazek.

## Článek 2

Tato úmluva se nedotýká příznivějších ustanovení platných pro pracovníky na částečný úvazek podle jiných mezinárodních pracovních úmluv.

## Článek 3

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny pracovníky na částečný úvazek s výhradou, že každý členský stát může po projednání s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků vyjmout zcela nebo zčásti z jejího rozsahu platnosti určité kategorie pracovníků nebo závodů, pokud by její provádění ve vztahu k nim vyvolalo zvláštní problémy závažné povahy.

2. Každý členský stát, který ratifikoval Úmluvu a využije možnosti poskytnuté v předchozím odstavci, uvede ve svých zprávách o provádění úmluvy podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce všechny takto vyloučené kategorie pracovníků nebo závodů a důvody, proč toto vyloučení považoval nebo stále ještě považuje za nutné.

## Článek 4

Budou učiněna opatření k zajištění toho, aby pracovníci na částečný úvazek požívali stejné ochrany, jaká je poskytnuta pracovníkům na plný úvazek nacházejícím se ve srovnatelné situaci, pokud jde:

- a) právo organizovat se, právo kolektivně vyjednávat a právo jednat jako zástupce pracovníků;
- b) bezpečnost a ochranu zdraví při práci;
- c) diskriminaci v zaměstnání a povolání.

## Článek 5

V souladu s národním zákonodárstvím a praxí budou učiněna opatření k zajištění toho, že pracovníci na částečný úvazek nebudou dostávat základní mzdu, vypočítanou proporcionalně na hodinovém, výkonnostním nebo kusovém základě, nižší než je základní mzda pracovníků na plný úvazek nacházejících se ve srovnatelné situaci, vypočítaná podle stejné metody, pouze z toho důvodu, že pracují na částečný úvazek.

## Článek 6

Zákonné (povinné) systémy sociálního zabezpečení, které jsou založeny na výkonu zaměstnání, budou přizpůsobeny tak, aby pracovníci na částečný úvazek požívali podmínek rovnocenných podmínkám pracovníků na plný úvazek nacházejících se ve srovnatelné situaci; tyto podmínky mohou být stanoveny proporcionalně k pracovní době, výši příspěvků nebo výdělkům, nebo pomoci jiných metod v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí.

### Článek 7

Budou učiněna opatření k zajištění toho, aby pracovníci n částečný úvazek měli rovnocenné podmínky s podmínkami pracovníků na plný úvazek nacházejících se ve srovnatelné situaci v oblastech:

- a) ochrany mateřství;
- b) ukončení zaměstnání;
- c) roční placené dovolené a placených veřejných svátků; a (d) volna v době nemoci, přičemž jejich peněžní nároky mohou být stanoveny úměrně k pracovní době nebo výši výdělků.

### Článek B

1. Pracovníci na částečný úvazek, jejichž pracovní doba nebo výdělků jsou pod stanovenou hranici, mohou být členským státem vyloučeni:

- a) z rozsahu jakéhokoliv zákonného (povinného) systému sociálního zabezpečení uvedeného v článku 6 výše, s výjimkou dávek *při* pracovním úrazu a nemoci z povolání;
- b) z rozsahu jakéhokoliv opatření učiněného v oblastech uvedených v článku 71 s výjimkou opatření na ochranu mateřství jiných než opatření stanovená zákonnými systémy sociálního zabezpečení

2. Hranice uvedená v odstavci 1 bude dostatečně nízká, aby nevyloučila příliš vysoké procento pracovníků na částečný úvazek.

3. členský stát, který využije možnosti stanovené v odstavci 1 výše, bude:

- a) periodicky prověřovat platnou hranici;
- b) uvádět ve svých zprávách o provádění úmluvy podávaných podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce platné hranice, důvod jejich existence a zda se uvažuje o postupném rozšíření ochrany na pracovníky z ní vyloučené.

4. Stanovení, prověření a revize hranic uvedených v tomto článku bude projednáváno nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

### Článek 9

1. Budou učiněna opatření k usnadnění přístupu k produktivní a svobodně zvolené práci na částečný úvazek, která vyhovuje potřebám jak zaměstnavatelů, tak pracovníků, za předpokladu, že bude zajištěna ochrana uvedená v článcích 4 až 7.

2. Tato opatření budou zahrnovat:

- a) prověření zákonů a nařízení, které mohou bránit nebo odrazovat od využití nebo přijetí práce na částečný úvazek;

- b) využití služeb zaměstnanosti, existují-li, ke zjišťování a zveřejňování možnosti práce na částečný úvazek v rámci jejich informačních a umísťovacích aktivit;
- c) zvláštní pozornost při tvorbě politiky zaměstnanosti potřebám a preferencím zvláštních skupin jako jsou nezaměstnaní, pracovníci s povinnostmi k rodině, starší pracovníci, pracovníci se zdravotním postižením a pracovníci procházející vzděláváním nebo výcvikem.

3. Tato opatření mohou též zahrnovat výzkum a rozšiřování informací o stupni, v jakém práce na částečný úvazek reaguje na hospodářské a sociální cíle zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 10*

Tam, kde je to vhodné, budou učiněna opatření k zajištění toho, aby převedení z práce na plný úvazek na práci na částečný úvazek a naopak bylo dobrovolné, v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí.

#### *Článek 11*

Ustanovení této úmluvy budou prováděna prostřednictvím zákonů nebo nařízení, s výjimkou případů, kdy jsou tato ustanovení naplněna pomocí kolektivních smluv nebo jakýmkoliv jiným způsobem slučitelným s vnitrostátní praxí. Návrhy jakýchkoliv takových zákonů nebo nařízení budou projednány s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

#### *Článek 12*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního Úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 13*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát poté tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### *Článek 14*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může j i vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva vypovědět j i podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další de-

setileté období a poté j i bude moc vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### Článek 15

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací, a výpovědi, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státem Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Článek 16

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených nároků k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Článek 17

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Článek 18

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová Úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 14, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### Článek 19

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### 117. ÚMLUVA 177 – ÚMLUVA O DOMÁCKÉ PRÁCI, 1996

Generální konference Mezinárodní organizace práce, jež byla svolána do Ženevy Správní radou Mezinárodního úřadu práce a tam se sešla na svém osmdesátém třetím zasedání dne 4. června 1996,

vědoma si toho, že mnoho mezinárodních Úmluv a Doporučení stanovících všeobecné standardy týkající se pracovních podmínek se mohou aplikovat na domácí pracovníky, a

majíc na zřeteli, že zvláštní podmínky charakterizující domácí práci vyžadují, aby se zlepšil provádění těchto Úmluv a Doporučení ve vztahu k domácím pracovníkům a aby byly doplněny o standardy, které berou v úvahu zvláštní charakteristiku domácí práce, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se domácí práce, které jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní Úmluvy,

přijímá tohoto dvacátého června roku tisícího devítistého devadesátého šestého následující Úmluvu, která bude označována jako Úmluva o domácí práci, 1996:

### *Článek 1*

Pro účely této Úmluvy:

- a) výraz "domácká práce" znamená práci prováděnou osobou označovanou jako domácí pracovník,
  - (i) v jeho/jejím domově nebo jiných prostorách, které si vybral/vybrala, jiných než pracoviště zaměstnavatele,
  - (ii) za odměnu,
  - (iii) jejímž výsledkem je výrobek nebo služba určená zaměstnavatelem bez ohledu na to, kdo poskytuje vybavení, materiál nebo jiné používané vstupy,
 

pokud tato osoba nemá stupeň autonomie a ekonomické nezávislosti nezbytné k tomu, aby byla považována za nezávislého pracovníka podle národních zákonů, nařízení nebo soudních rozhodnutí;
- b) osoby v postavení zaměstnance se nestanou domácími pracovníky ve smyslu této Úmluvy jenom tím, že příležitostně vykonávají jako zaměstnanci svou práci doma místo na svém obvyklém pracovišti;
- c) termín "zaměstnavatel" označuje osobu, ať fyzickou nebo právnickou, která buď přímo, nebo skrze prostředníka, ať je jeho existence v národní legislativě upravena nebo nikoli, zadává domácí práci při své obchodní činnosti.

### *Článek 2*

Tato úmluva se vztahuje na všechny osoby vykonávající domácí práci ve smyslu článku 1.

### *Článek 3*

Každý členský stát, který ratifikuje tuto Úmluvu, přijme, bude provádět a pravidelně přezkoumávat, po projednání s nejreprezentativnějšími organizace-

mi zaměstnavatelů a pracujících, a pokud existují, s organizacemi domácích pracovníků a organizacemi zaměstnavatelů domácích pracovníků, národní politiku domácí práce s cílem zlepšit situaci domácích pracovníků.

#### *Článek 4*

1. Národní politika domácí práce bude podporovat rovné zacházení mezi domácími pracovníky a ostatními námezdními pracovníky, majíc na zřeteli zvláštní charakter domácí práce, a kde je to vhodné, podmínky používané na stejný nebo obdobný druh práce vykonávané v podniku.

2. Rovnost zacházení bude podporována zejména, pokud jde o:

- a) právo domácích pracovníků ustavit organizaci nebo se stát členem organizace podle vlastního výběru a účastnit se činnosti těchto organizací;
- b) ochranu proti diskriminaci v zaměstnání a povolání;
- c) ochranu na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- d) odměňování;
- e) ochranu v zákonných systémech sociálního zabezpečení;
- f) přístup k výcviku;
- g) minimální věk pro vstup do práce nebo zaměstnání; a
- h) ochranu mateřství.

#### *Článek 5*

Národní politika domácí práce bude realizována pomocí zákonů a nařízení, kolektivních smluv, rozhodčími výroky nebo jinými vhodnými způsoby v souladu s národní praxí.

#### *Článek 6*

Budou učiněna opatření, aby národní statistiky práce zahrnovaly pokud možno i domácí práci.

#### *Článek 7*

Národní zákony a nařízení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci se budou vztahovat na domácí práci s přihlédnutím k jejímu specifickému charakteru a stanoví podmínky, za kterých mohou být z důvodu bezpečnosti a ochrany zdraví v domácí práci zakázány určité druhy prací a používání určitých látek.

#### *Článek 8*

Pokud je přípustné používat v domácí práci prostředníky, budou pomocí zákonů a nařízení nebo soudních rozhodnutí, v souladu s národní praxí, stanoveny příslušné odpovědnosti zaměstnavatelů a prostředníků.

#### *Článek 9*

1. Dodržování zákonů a nařízení týkajících se domácí práce bude zajištěno systémem inspekce v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí.



2. Za porušení těchto zákonů a nařízení budou stanovena a efektivně uplatňována přiměřená opatření, včetně potrestání, kde je to na místě.

#### *Článek 10*

Tato Úmluva se nedotýká příznivějších ustanovení aplikovaných na domácí pracovníky podle jiných mezinárodních pracovních úmluv.

#### *Článek 11*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 12*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### *Článek 13*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 14*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### *Článek 15*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

### Článek 16

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

### Článek 17

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

### Článek 18

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 118. ÚMLUVA 178 – ÚMLUVA O INSPEKCI PRACOVNÍCH A ŽIVOTNÍCH PODMÍNEK NÁMOŘNÍKŮ, 1996

Generální konference Mezinárodní organizace práce

Svolaná správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se dne 8. října 1996 sešla na svém na 84. zasedání;

Majíc na zřeteli změny v charakteru námořní plavby a v důsledku toho změny pracovních a životních podmínek námořníků, k nimž došlo od přijetí Doporučení o inspekci práce (námořníci), 1926;

Poukazujíc na ustanovení Úmluvy a Doporučení o inspekci práce, 1947, Doporučení o inspekci práce (těžba a doprava), 1947, a Úmluvu o obchodní plavbě (minimální standardy), 1976; a

Poukazujíc na vstup v platnost Úmluvy Spojených národů o mořském právu, 1982, dne 16. listopadu 1994; a

Rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se revize Doporučení o inspekci práce (námořníci), 1926, což je první bod na pořadu zasedání konference;

a

Stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy týkající se pouze států, pod jejichž vlajkami plují lodě;

přijímá dne dvacátého druhého října 1996 následující úmluvu, která bude nazývána jako Úmluva o inspekci pracovních a životních podmínek (námořníci), 1996:

## ČÁST I. ROZSAH PŮSOBNOSTI A DEFINICE

### Článek 1

1. Pokud není v tomto článku stanoveno jinak, tato úmluva se vztahuje na všechny námořní lodě ve veřejném i soukromém vlastnictví registrované na území členského státu, pro něž je úmluva v platnosti, které dopravují náklady nebo cestující za obchodním účelem nebo lodě používané pro jiný obchodní účel. Pro účely této úmluvy loď, která je registrována na území dvou členů, se považuje za registrovanou na území člena, pod jehož vlajkou pluje.

2. Národní právní předpisy určí, které lodě budou považovány za námořní lodě pro účely této úmluvy.

3. Tato úmluva se vztahuje na námořní remorkéry.

4. Tato úmluva se nevztahuje na plavidla o výtlačku méně než 500 bruto registrovaných tun a, pokud nejsou použita pro plavbu, na plovoucí naftové vrtné plošiny. Rozhodnutí o tom, která plavidla budou kryta tímto odstavcem, učiní ústřední koordinační orgán po konzultaci s nejreprezentativnějšími organizacemi rejdařů a námořníků.

5. Pokud to ústřední koordinační orgán bude považovat za praktické, budou se po konzultaci s reprezentativními organizacemi majitelů rybářských lodí a rybářů ustanovení této úmluvy vztahovat i na plavidla určená pro obchodní rybolov.

6. V případě pochybností, zda se má pro účely této úmluvy jakákoli námořní loď považovat za loď provozující obchodní námořní operace nebo obchodní rybolov, otázku rozhodne ústřední koordinační orgán po konzultaci s organizacemi zainteresovaných rejdařů, námořníků a rybářů.

7. Pro účely této úmluvy:

- a) termín "ústřední koordinační orgán" znamená ministry, vládní orgány nebo jakékoli veřejné orgány mající pravomoc vydávat obecně závazné předpisy, nařízení nebo jiné instrukce a vykonávat nad nimi dohled, pokud jde o inspekci pracovních a životních podmínek námořníků ve vztahu k jakékoli lodi registrované na území člena;
- b) termín "inspektor" znamená jakéhokoliv státního úředníka nebo jiného veřejného zaměstnance majícího pravomoc vykonávat inspekci kteréhokoli aspektu pracovních a životních podmínek námořníků, jakož i jakoukoli jinou osobu vybavenou pravomocí provádět inspekci pro instituci nebo organizaci pověřenou ústředním koordinačním orgánem v souladu s článkem 2, odstavec 3;

- c) termín "právní ustanovení" zahrnuje, kromě právních předpisů též arbitrážní rozhodnutí a kolektivní smlouvy mající obecnou závaznost;
- d) termín "námořníci" znamená osoby zaměstnané za jakýmkoli účelem na palubě námořní lodi, na kterou se vztahuje úmluva. V případě pochybnosti, zda některé kategorie osob je třeba považovat za námořníky pro účely této úmluvy, otázku rozhodne ústřední koordinační orgán po konzultaci s příslušnými organizacemi rejdařů a námořníků;
- e) termín "pracovní a životní podmínky námořníků" znamená podmínky týkající se například standardů úklidu a udržování čistoty pracovních a ostatních prostor na palubě lodi, minimálního věku, smluv o najímání, potravy a stravování (podávání jídel), ubytování posádky, najímání námořníků, počtu členů posádky, kvalifikace, pracovní doby, lékařských prohlídek, prevence pracovních úrazů, zdravotní péče, dávek v nemoci a při pracovním úrazu, sociální péče a příbuzných otázek, repatriace, lhůt a podmínek zaměstnání, které podléhají národním právním předpisům, a svobody sdružování, jak je definována v úmluvě Mezinárodní organizace práce o svobodě sdružování a ochraně práva na organizování, 1948.

## *ČÁST II. ORGANIZACE INSPEKCE*

### *Článek 2*

1. Každý členský stát, na který se vztahuje tato úmluva, bude zajišťovat systém inspekce pracovních a životních podmínek námořníků.

2. Ústřední koordinační orgán bude koordinovat inspekci týkající se zcela nebo zčásti životních a pracovních podmínek námořníků a stanoví zásady, které bude třeba dodržovat.

3. Ústřední koordinační orgán bude ve všech případech odpovídat za inspekci pracovních a životních podmínek námořníků. Může pověřit veřejné instituce nebo jiné organizace, které uzná za kompetentní a nezávislé, aby jeho jménem prováděly inspekci pracovních a životních podmínek námořníků. Bude mít seznam takovýchto institucí nebo organizací a dá ho k dispozici veřejnosti.

### *Článek 3*

1. Každý členský stát, že všechny lodě registrované na jeho území budou podrobeny inspekci ve lhůtách nepřekračujících 3 roky a, je-li to praktické, každý rok, aby ověřil, že pracovní a životní podmínky námořníků jsou v souladu s národními právními předpisy.

2. Dostane-li členský stát stížnost nebo získá-li důkaz o tom, že loď registrovaná na jeho území není v souladu s národními právními předpisy, pokud jde o pracovní a životní podmínky námořníků, přijme opatření k inspekci lodě, jakmile to bude proveditelné.

3. V případě podstatných změn v konstrukci nebo uspořádání zařízení loď bude provedena inspekce do tří měsíců po provedení těchto změn.

#### Článek 4

Každý člen bude jmenovat kvalifikované inspektory pro výkon funkcí, jimiž budou pověřeni, a přijme potřebná opatření, aby zajistil, že jich bude dostatečný počet ke splnění požadavků této úmluvy.

#### Článek 5

1. Inspektoři budou mít postavení a podmínky služby, které jim zajistí nezávislost na změnách vlády a na nepřístojných vnějších vlivech.

2. Inspektoři vybavení řádnými pověřovacími listinami budou mít pravomoc:

- a) vstupovat na palubu loď registrované na území členského státu a do všech prostor potřebných pro výkon inspekce;
- b) provádět jakákoli zkoumání, kontroly nebo šetření, která považují za potřebná k tomu, aby se ujistili, že se striktně dodržují právní ustanovení;
- c) požadovat nápravu nedostatků; a
- d) v případech mají-li důvod se domnívat, že nedostatky představují významné ohrožení zdraví a bezpečnosti námořníků, zakázat vyplutí loď z přístavu, s výhradou práva na odvolání k soudnímu nebo administrativnímu orgánu, tak aby loď nebyla nerozumně zadržována nebo zdržována.

#### Článek 6

1. Když se provádí inspekce nebo když se přijímají opatření na základě této úmluvy, je třeba rozumně usilovat o to, aby loď nebyla zbytečně zadržována nebo zdržována.

2. Rejdař nebo provozovatel loď bude mít právo na náhradu jakékoli škody nebo ztráty způsobené nevhodným zadržováním nebo zdržováním loď. V každém případě údajného nevhodného zadržování nebo zdržování loď bude důkazní břemeno ležet na rejdaři nebo provozovateli loď.

### ČÁST III. SANKCE

#### Článek 7

1. Národní právní předpisy stanoví odpovídající sankce a zajistí jejich účinné uplatnění za porušení právních předpisů vynutitelných inspektory a za bránění inspektorům ve výkonu jejich povinností.

2. Inspektoři budou mít možnost vydat varování nebo udělit radu namísto okamžitého zahájení řízení nebo jeho doporučení.

## ČÁST IV. ZPRÁVY

### Článek 8

1. Ústřední koordinační orgán povede záznamy o inspekcích pracovních a životních podmínkách námořníků.

2. Bude publikovat výroční zprávu o činnosti inspekce, včetně seznamu institucí a organizací pověřených výkonem inspekce jeho jménem. Tuto zprávu bude publikovat v rozumné době po skončení roku, k němuž se vztahuje, a v každém případě do šesti měsíců.

### Článek 9

1. Inspektoři předloží ústřednímu koordinačnímu orgánu zprávu o každé provedené inspekci. Jednu kopii zprávy v angličtině nebo v pracovním jazyce lodě předají kapitánovi lodí a další kopii vyvěsí na informační tabuli pro informaci námořníkům nebo ji zašlou jejich zástupcům.

2. V případě inspekce následující po velké nehodě předloží zprávu co nejdříve, ne však později než do jednoho měsíce po skončení inspekce.

## Část V. Závěrečná ustanovení

### Článek 10

Tato úmluva nahrazuje Doporučení o inspekci práce (námořníci), 1926

### Článek 11

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 12

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Tato úmluva nabude účinnosti 12 měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát poté tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

### Článek 13

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

### Článek 14

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Až bude oznamovat členským státům druhou ratifikaci, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

### Článek 15

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

### Článek 16

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

### Článek 17

1. Přijme-li konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 13, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

### Článek 18

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 119. ÚMLUVA Č. 179 – ÚMLUVA O NAJÍMÁNÍ A UMÍSTĚOVÁNÍ NÁMOŘNÍKŮ, 1996

Generální konference Mezinárodní organizace práce

Svolaná správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. října 1996 na svém 84. zasedání; a

Berouc zřetel na ustanovení Úmluvy o smlouvě o najmutí námořníků, 1926, Úmluvy o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se, 1948, Úmluvy a Doporučení o službách zaměstnanosti, 1948, Úmluvy o právu organizovat se

a na kolektivní vyjednávání, 1949, Doporučení o najímání námořníků (cizí lodě), 1958, Úmluvy o diskriminaci (zaměstnání a povolání) 1958, Doporučení o zaměstnávání námořníků (technický rozvoj) 1970, Úmluvy o minimálním věku, 1973, Úmluvy a Doporučení o kontinuitě zaměstnání (námořníci) 1976, Úmluvy o obchodní plavba (minimální standardy) 1976, Úmluvy o repatriaci námořníků (revidovaná) 1987 a Úmluva o inspekci práce (námořníci), 1996;

Poukazujíc na vstup v platnost Úmluvy Spojených národů o mořském právu, 1982, dne 16. listopadu 1994;

Rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se revize Úmluvy o umístování námořníků, 1920, což je třetí bod pořadu jednání zasedání; a

Stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne dvacátého druhého října 1996 následující úmluvu, která bude nazývána jako Úmluva o najímání a umístování námořníků, 1996:

### *Článek 1*

Pro účely této úmluvy:

- a) termín "kompetentní orgán" znamená ministra, určeného úředníka, vládní orgán nebo jakýkoli orgán mající pravomoc vydávat předpisy, nařízení nebo jiné obecně závazné instrukce ve věci najímání a umístování námořníků;
- b) termín "služba pro najímání a umístování" znamená jakoukoli osobu, podnik, instituci, agenturu nebo jinou organizaci ve veřejném nebo soukromém sektoru, která se zabývá najímáním námořníků jménem zaměstnavatelů nebo umístováním námořníků k zaměstnavatelům;
- c) termín "rejdař" znamená majitele lodě nebo jakoukoli jinou organizaci nebo osobu, jako je například manažer, agent nebo pronajímatel lodě, jemuž rejdař svěřil odpovědnost za provozování lodě a který při převzetí této odpovědnosti souhlasil s převzetím všech z toho vyplývajících povinností a odpovědností;
- d) termín "námořník" znamená jakoukoli osobu splňující podmínky pro zaměstnání nebo najmutí v jakékoli funkci na palubě jakékoli námořní lodě, s výjimkou státních lodí používaných k vojenským nebo neobchodním účelům.

2. V rozsahu jak se to jeví praktické a po konzultacích s reprezentativními organizacemi majitelů rybářských lodí a rybářů nebo případně majitelů mobilních námořních pobřežních jednotek a námořníků pracujících na těchto jednotkách, kompetentní orgán může aplikovat ustanovení této úmluvy na rybáře nebo námořníky pracující na mobilních námořních pobřežních jednotkách.

### *Článek 2*

1. Nic v ustanoveních této úmluvy se nebude vykládat tak, že:



- a) brání členskému státu, aby udržoval bezplatnou veřejnou službu pro najímání a umístování námořníků v rámci politiky směřující ke splnění potřeb námořníků a rejdařů, ať již je součástí veřejné služby zaměstnanosti pro všechny pracovníky nebo je s ní koordinována;
- b) ukládá členskému státu povinnost vytvořit systém pro provozování soukromých služeb pro najímání a umístování.

2. Tam, kde byly nebo mají být zřízeny soukromé služby pro najímání a umístování, tyto budou na území členského státu provozovány jen v souladu se systémem vydávání licencí a certifikací nebo jinou formou regulace. Tento systém bude ustaven, udržován, modifikován nebo změněn jen po konzultaci s reprezentativními organizacemi rejdařů a námořníků. Nebude se podporovat nadměrné rozšiřování počtu soukromých služeb pro najímání a umístování námořníků.

3. Nic v této úmluvě nezpochybní právo členského státu aplikovat jeho právní předpisy na lodě plující pod jeho vlajkou ve vztahu k najímání a umístování námořníků.

### *Článek 3*

Nic v této úmluvě nebude jakýmkoliv způsobem na újmu možnosti námořníků uplatňovat základní lidská práva, včetně odborových práv.

### *Článek 4*

1. Členský stát pomocí národních právních předpisů nebo aplikovatelných nařízeních:

- a) zajistí, že námořník nebude platit žádné honoráře nebo poplatky, přímo či nepřímo, zcela nebo zčásti za najmutí nebo za poskytnutí zaměstnání; pro tento účel náklady na státní povinnou lékařskou prohlídku, na osvědčení, osobní cestovní dokument a národní pracovní knížku se nebudou považovat za „honoráře nebo poplatky za najímání“.
- b) stanoví, zda a za jakých podmínek služby pro najímání a umístování mohou najímat a umístovat námořníky v zahraničí;
- c) bude s přihlédnutím k právu na soukromí a k potřebě chránit důvěrnost specifikovat podmínky, za kterých mohou služby pro najímání a umístování zpracovávat osobní data námořníků, včetně sběru, uchovávání, kombinování a sdělování takovýchto dat třetím osobám;
- d) určí podmínky, za kterých licence, osvědčení nebo podobné povolení služeb pro najímání a umístování mohou být pozastaveny nebo odňaty v případě porušení příslušných právních předpisů; a
- e) tam, kde existuje regulační systém odlišný od systému licencí nebo osvědčení, stanoví podmínky, za kterých mohou služby pro najímání a umístování provozovat činnost, jakož i sankce pro případ porušení těchto podmínek.

2. Členský stát zajistí, že kompetentní orgán:
- a) bude bedlivě dohlížet na všechny služby pro najímání a umíst'ování;
  - b) bude udělovat a obnovovat licence, osvědčení nebo podobná povolení jen poté, co se přesvědčí, že příslušná služba pro najímání a umíst'ování splňuje požadavky národních právních předpisů;
  - c) bude požadovat, aby vedení a personál služeb pro najímání a umíst'ování námořníků byl složen z přiměřeně vyškolených osob s relevantními znalostmi námořního odvětví;
  - d) zakáže službám pro najímání a umíst'ování používat prostředky, mechanismy nebo seznamy určené k zabránění nebo odrazení námořníků od získání zaměstnání;
  - e) bude požadovat, aby služby pro najímání a umíst'ování přijaly opatření k zajištění toho, pokud je to prakticky možné, aby zaměstnavatel měl prostředky k ochraně námořníků, aby nezůstali opuštěni v cizím přístavu; a
  - f) zajistí pomocí pojištění nebo ekvivalentním způsobem, že bude existovat systém ochrany, který námořníkům vynahradí finanční ztráty způsobené tím, že služba pro najímání a umíst'ování vůči nim nesplní své povinnosti.

#### *Článek 5*

1. Všechny služby pro najímání a umístění povedou rejstřík všech jimi najatých a umístěných námořníků, aby byl k dispozici inspekci prováděné kompetentním orgánem.

2. Všechny služby pro najímání a umístění zajistí, že:
- a) každý jimi najatý nebo umístěný námořník bude kvalifikovaný a bude mít dokumenty potřebné pro vykonávání příslušného pracovního místa;
  - b) pracovní smlouvy a smlouvy o najmutí budou v souladu s platnými právními předpisy a kolektivními smlouvami;
  - c) námořníci budou informováni o svých právech a povinnostech vyplývajících z jejich pracovních smluv a smluv o najmutí před najmutím nebo v jeho průběhu; a
  - d) budou učiněna potřebná opatření k tomu, že námořníci budou před podpisem i po podpisu pracovních smluv a smluv o najmutí mít možnost tyto smlouvy zkoumat a že dostanou kopii pracovní smlouvy.

3. Nic v odstavci 2 výše nebude vykládáno tak, že to zmenšuje povinnosti a odpovědnost rejdaře nebo kapitána.

#### *Článek 6*

1. Kompetentní orgán zajistí existenci odpovídajícího mechanismu a procedur pro případné prošetření stížností týkajících se činnosti služeb pro najímání a umíst'ování, za případné účasti zástupců rejdařů a námořníků.

2. Všechny služby pro najímání a umístování budou zkoumat a reagovat na jakoukoli stížnost týkající se jejich činnosti a budou kompetentní orgán informovat o všech nevyřešených stížnostech.

3. V případech, kdy služby pro najímání a přijetí dostanou stížnosti týkající se pracovních a životních podmínek na palubě lodi, postoupí tyto stížnosti příslušnému orgánu.

4. Nic v této úmluvě nebrání námořníkovi, aby se se stížností obrátil přímo na příslušný orgán.

#### *Článek 7*

Tato úmluva reviduje Úmluvu o umístování námořníků, 1920.

#### *Článek 8*

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### *Článek 9*

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Tato úmluva nabude účinnosti 12 měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.

3. Pro každý další členský stát poté tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

4. Ratifikace této úmluvy Členským státem bude od data, kdy tato ratifikace nabude účinnosti, znamenat okamžité vypovězení Úmluvy o umístování námořníků 1920.

#### *Článek 10*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Vypověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### *Článek 11*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Až bude oznamovat členským státům druhou ratifikaci, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Článek 12

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených nároků k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Článek 13

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Článek 14

1. Přijme-li konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 10, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### Článek 15

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 120. ÚMLUVA 180 – ÚMLUVA O PRACOVNÍ DOBĚ NÁMOŘNÍKŮ A POSÁDKÁCH LODÍ, 1996

Generální konference Mezinárodní organizace práce, svolaná správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 8. října 1996 na svém osmdesátém čtvrtém zasedání;

majíc na zřeteli Úmluvu o obchodním loďstvu (minimální standardy) z r. 1976 a Protokol k ní z roku 1996; a Úmluvu o inspekci práce (námořníků) z roku 1996; a

připomínajíc relevantní ustanovení následujících instrumentů Mezinárodní námořní organizace: Mezinárodní úmluva o bezpečnosti života na moři, 1974, v platném znění, Mezinárodní úmluva o standardech pro výcvik, vydávání osvědčení a strážní službu námořníků, 1978, ve znění z r. 1995. Rezoluci shro-

máždění A 481 (XII) (1981) o zásadách pro stanovení posádek lodí z hlediska bezpečnosti, Rezoluci shromáždění A 741 (18) (1993) o mezinárodním kodexu pro bezpečný provoz lodí a zábranu znečištění (kodex ISM) a Rezoluci shromáždění A 772 (18) (1993) o faktorech únavy posádek a bezpečnosti; a

poukazujíc na to, že dne 16. listopadu 1994 vstoupila v platnost Úmluva Spojených národů o mořském právu, 1982; a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkajících se revize Úmluvy o mzdách a pracovní době námořníků a posádkách lodí (revidované) z r. 1958 a Doporučení o mzdách a pracovní době námořníků a posádkách lodí, 1958, což je druhý bod pořadu jednání zasedání konference; a

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne dvacátého druhého října roku 1996 tuto úmluvu, která bude nazývána jako Úmluva o pracovní době námořníků a posádkách lodí, 1996:

### *ČÁST I. ROZSAH PŮSOBNOSTI A DEFINICE*

#### *Článek 1*

1. Tato úmluva se vztahuje na každou námořní loď ve veřejném nebo soukromém vlastnictví, která obvykle provozuje obchodní námořní operace a která je registrována na území kteréhokoli členského státu, pro něž je úmluva v platnosti. Pro účely této úmluvy se má za to, že loď, která je registrována na území dvou členů, se považuje za registrovanou na území člena, pod jehož vlajkou pluje.

2. Pokud to kompetentní orgán považuje za praktické, a po konzultaci s reprezentativními organizacemi rejdařů rybářských lodí a rybářů, může aplikovat ustanovení této úmluvy i na obchodní námořní rybolov.

3. V případě pochybností, zda se má pro účely této úmluvy jakákoli loď považovat za námořní loď provozující obchodní námořní operace nebo obchodní námořní rybolov, otázku rozhodne kompetentní orgán po konzultaci s organizacemi dotčených rejdařů, námořníků a rybářů.

4. Tato úmluva se nevztahuje na tradiční dřevěné lodě, jako jsou lodě vybavené latinskou trojúhelníkovou plachtou v Arabském moři a džunky.

#### *Článek 2*

Pro účely této úmluvy:

- a) termín "kompetentní orgán" znamená ministra, vládní orgán nebo jakýkoli orgán mající pravomoc vydávat nařízení, vyhlášky nebo jiné obecně závazné právní instrukce ve věci pracovní doby nebo doby odpočinku námořníků nebo stanovení posádek lodí;
- b) termín "pracovní doba" znamená dobu, po kterou je námořník povinen pracovat pro účely lodě;

- c) termín "doba odpočinku" znamená dobu mimo pracovní dobu; tento termín nezahrnuje krátké přestávky;
- d) termín "námořník" znamená osobu, kterou takto definují národní zákony nebo nařízení nebo kolektivní smlouvy, jež je zaměstnána nebo najata pro jakoukoli činnost na palubě námořní lodi, na kterou se vztahuje tato úmluva;
- e) termín "rejdař" znamená majitele lodi nebo jakoukoli jinou organizaci nebo osobu, jako je například manažer nebo pronajímatel lodi, který od rejdaře přijal odpovědnost za provozování lodě a který při převzetí této odpovědnosti souhlasil s převzetím všech z toho vyplývajících povinností a odpovědností.

## ČÁST II. PRACOVNÍ DOBA A DOBA ODPOČINKU NÁMOŘNÍKŮ

### Článek 3

V hranicích stanovených v článku 5 bude stanoven buď maximální počet pracovních hodin, který nesmí být překročen v daném období, nebo minimální počet hodin odpočinku, který bude poskytnut v daném období.

### Článek 4

Člen, který ratifikuje tuto úmluvu, uznává, že standard normální pracovní doby pro námořníky, podobně jako pro jiné pracovníky, je osm hodin denně s jedním dnem odpočinku týdně a odpočinek ve dnech veřejných svátků. To však nebude bránit členům v přijetí procedur, jimiž budou schvalovat nebo registrovat kolektivní smlouvy, které stanoví normální pracovní dobu pro námořníky na základě, který nebude méně příznivý než tento standard.

### Článek 5

1. Hranice pracovní doby nebo doby odpočinku budou stanoveny takto:
  - a) maximální pracovní doba nepřekročí:
    - (i) 14 hodin během 24 hodin; a
    - (ii) 72 hodin během období sedmi dnů;
 nebo
  - b) minimální doba odpočinku nebude kratší než:
    - (i) deset hodin během 24 hodin; a
    - (ii) 77 hodin během období sedmi dnů.
2. Doba odpočinku nesmí být rozdělena do více než dvou úseků, z nichž jeden musí trvat alespoň šest hodin a interval mezi po sobě jdoucími dobami odpočinku nesmí překročit 14 hodin.
3. Nástupy, protipožární a evakuační cvičení a cvičení předepsaná národními zákony a předpisy a mezinárodními instrumenty musí probíhat způsobem, který bude minimalizovat narušení dob odpočinku a nezpůsobí únavu.

4. V situacích, kdy je námořník v pohotovosti, například když ve strojovně není obsluha, bude mu poskytnuta přiměřená náhradní doba odpočinku, jestliže normální doba jeho odpočinku bude narušena povoláním k práci.

5. Není-li žádná kolektivní smlouva nebo arbitrážní rozhodnutí nebo rozhodne-li kompetentní orgán, že ustanovení v kolektivní smlouvě nebo arbitrážním rozhodnutí týkající se odstavce 4 nebo 5 jsou nedostatečná, kompetentní orgán stanoví opatření zajišťující dotyčným námořníkům dostatečný odpočinek.

6. Nic z toho, co je uvedeno v odstavcích 1 a 2, nebrání členu, aby přijal národní právní předpisy nebo postup, podle kterých kompetentní orgán může schvalovat nebo registrovat kolektivní smlouvy povolující výjimky ze shora uvedených hranic. Tyto výjimky by měly být pokud možno v souladu se stanoveným standardem, mohou však vzít zřetel na častější nebo delší pracovní volno nebo na poskytnutí náhradního volna pro námořníky konající strážní službu nebo námořníky pracující na lodích s krátkou dobou plavby.

7. Člen bude vyžadovat, aby na snadno přístupném místě byl vyvěšen rozvrh práce na palubě, který bude pro všechny funkce udávat přinejmenším:

- a) rozvrh služeb na moři a v přístavu; a
- b) maximální pracovní dobu nebo minimální dobu odpočinku předepsanou zákonem, nařízením nebo platnou kolektivní smlouvou ve státě vlajky lodi.

8. Rozvrh práce uvedený v odstavci 7 bude ve standardním formátu a v pracovním jazyce nebo jazycích lodě a v angličtině.

#### *Článek 6*

Žádný námořník mladší 18 let nesmí pracovat v noci. Pro účel tohoto článku "noc" je časový úsek v délce alespoň devět po sobě jdoucích hodin, zahrnující interval od půlnoci do pěti hodin ráno. Toto ustanovení se nemusí provádět, pokud by narušovalo účinný výcvik mladých námořníků ve věku 16–18 let, který probíhá podle stanoveného programu a harmonogramu.

#### *Článek 7*

1. Nic v této úmluvě nebude bránit kapitánovi lodě, aby požadoval na námořníkovi pracovat jakoukoli dobu potřebnou pro naléhavou bezpečnost lodě, osob na palubě nebo nákladu, nebo pro účely poskytnutí pomoci jiným lodím nebo osobám, které jsou na moři v tísní.

2. V souladu s odstavcem 1 může kapitán pozastavit rozvrh normální pracovní doby nebo doby odpočinku a požadovat na námořníkovi, aby pracoval jakýkoli potřebný počet pracovních hodin, až do obnovení normální situace.

3. Jakmile to bude po obnovení normální situace uskutečnitelné, kapitán zajistí, aby všem námořníkům, kteří pracovali v době stanovené pro jejich odpočinek, byla poskytnuta přiměřená doba odpočinku.

### Článek 8

1. Členský stát bude vyžadovat vedení denních záznamů pracovní doby nebo doby odpočinku námořníků, aby byl umožněn dohled nad dodržováním ustanovení uvedených v článku 5. Námořník dostane kopii záznamu, který se ho týká, jež bude potvrzen kapitánem nebo jeho zmocněncem a námořníkem.

2. Kompetentní orgán určí postup pro vedení těchto záznamů na palubě, včetně intervalů, ve kterých budou informace zaznamenávány. Kompetentní orgán stanoví vzor záznamů o pracovních hodinách námořníků nebo jejich dobách odpočinku a vezme při tom na zřetel existující směrnice Mezinárodní organizace práce nebo použije standardní vzor vypracovaný Organizací. Tento vzor bude vyhotoven v jazyce nebo jazycích stanovených článkem 5, odstavec 8.

3. Kopie příslušných ustanovení vnitrostátních právních předpisů dotýkajících se této úmluvy a příslušné kolektivní smlouvy budou uloženy na palubě lodi a budou snadno přístupné posádce.

### Článek 9

Kompetentní orgán bude ve vhodných intervalech prověřovat a potvrzovat záznamy uvedené v článku 8, aby zajistil dodržování ustanovení upravující pracovní dobu nebo doby odpočinku, kterými se naplňuje tato úmluva.

### Článek 10

Pokud záznamy nebo jiná zjištění naznačí porušování ustanovení o pracovní době nebo době na odpočinek, kompetentní orgán bude vyžadovat opatření, včetně případné úpravy velikosti posádky lodi, aby se zabránilo budoucímu porušování.

## ČÁST III. POSÁDKY LODÍ

### Článek 11

1. Každá loď, na kterou se vztahuje tato úmluva, musí mít na palubě posádku, která je co do počtu a kvality dostatečná k zajištění bezpečnosti v souladu s dokumentem určujícím minimální bezpečnou velikost posádky nebo podle ekvivalentního dokumentu vydaného kompetentním orgánem.

2. Při určování, schvalování nebo revizi dostatečnosti posádky lodi vezme kompetentní orgán na zřetel:

- a) potřebu v maximální možné míře zabránit nebo minimalizovat příliš dlouhou pracovní dobu, zajistit dostatečný odpočinek a omezit únavu; a
- b) mezinárodní instrumenty uvedené v preambuli.

### Článek 12

Na lodi nesmí pracovat žádná osoba mladší 16 let.



## ČÁST IV. ODPOVĚDNOSTI REJDAŘŮ A KAPITÁNŮ

### Článek 13

Rejdař zajistí, aby kapitán byl vybaven dostatečnými prostředky s cílem zajistit splnění závazků vyplývajících z této úmluvy, včetně povinností týkajících se dostatečné posádky lodi. Kapitán přijme všechna nutná opatření, aby zajistil soulad s požadavky na pracovní dobu a dobu odpočinku námořníků, které vyplývají z této úmluvy.

## ČÁST V. PROVÁDĚNÍ

### Článek 14

Členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, bude odpovídat za provádění jejích ustanovení cestou zákonů nebo nařízení, pokud se není naplňována pomocí kolektivních smluv, rozhodčích nálezů nebo soudních rozhodnutí.

### Článek 15

#### Členský stát:

- a) přijme všechna nutná opatření k účinnému provádění ustanovení této úmluvy, včetně vhodných sankcí a nápravných opatření;
- b) bude mít odpovídající inspekční službu pro dohled nad prováděním opatření přijatých k provádění této úmluvy a bude věnovat těmto účelům dostatečné prostředky; a
- c) po konzultaci s organizacemi rejdařů a námořníků stanoví postupy pro prošetřování stížností týkajících se všech záležitostí pokrytých touto úmluvou.

## Část VI. Závěrečná ustanovení

### Článek 16

Tato úmluva reviduje Úmluvu o mzdách, pracovní době a obsazování lodí posádkou (námořní) (revidovaná), 1958; Úmluvu o mzdách, pracovní době a obsazování lodí posádkou (námořní) (revidovaná), 1949; Úmluvu o mzdách, pracovní době a obsazování lodí posádkou (námořní), 1946; a Úmluvu o pracovní době a obsazování lodí posádkou (námořní), 1936. Ode dne, kdy tato úmluva vstoupí v platnost, úmluvy uvedené výše v seznamu budou uzavřeny dalším ratifikacím.

### Článek 17

Formální ratifikace této Úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

### Článek 18

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.

2. Tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace pěti členských států, přičemž tři z nich musí mít celkovou tonáž loďstva jeden milión a více brutto registrovaných tun.

3. Pro každý další členský stát poté tato úmluva nabude účinnosti šest měsíců od data, kdy byla zapsána jeho ratifikace.

#### Článek 19

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### Článek 20

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.

2. Až budou splněny podmínky stanovené v článku 18 odstavec 2, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Článek 21

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Článek 22

Vždy, bude-li to považovat za nutné, správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Článek 23

1. Přijme-li konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí *ipso iure* okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 19, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,

b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### *Článek 24*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

### **121. ÚMLUVA Č. 184 – ÚMLUVA O BEZPEČNOSTI A ZDRAVÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ, 2001**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, kde se sešla na svém 89. zasedání dne 5. června 2001,

vědoma si principů včleněných v příslušných mezinárodní pracovních úmluvách a doporučeních, zvláště v Úmluvě a Doporučení o plantážích z roku 1958, v Úmluvě a Doporučení o dávkách při pracovních úrazech z roku 1964, v Úmluvě a Doporučení o inspekci práce v zemědělství z roku 1969, v Úmluvě a Doporučení o bezpečnosti a zdraví pracovníků z roku 1981, v Úmluvě a Doporučení o závodních zdravotních službách z roku 1985 a v Úmluvě a Doporučení o chemikáliích z roku 1990, a

zdůrazňujíc potřebu uceleného přístupu k zemědělství a přihlížejeíc k širšímu rámci zásad včleněných v dalších instrumentech MOP použitelných pro tuto oblast, zvláště v Úmluvě o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se z roku 1948, v Úmluvě o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat z roku 1949, Úmluvě o nejnižším věku z roku 1973 a Úmluvě o nejhorších formách dětské práce z roku 1999, a

u vědomí Tripartitní Deklarace o principech, týkajících se nadnárodních podniků a sociální politiky, jakož i u vědomí příslušných sbírek zásad, zvláště Sbírkou zásad o evidenci a hlášení pracovních úrazů a nemocí z povolání z roku 1996 a Sbírkou zásad o bezpečnosti a zdraví v lesnictví z roku 1998, a

rozhodnuvši o přijetí jistých návrhů týkajících se bezpečnosti a zdraví v zemědělství, které jsou čtvrtým bodem pořadu jednání tohoto zasedání, a

stanovíc, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne dvacátého prvního června roku dva tisíce jedna následující úmluvu, na kterou se lze odvolávat jako na Úmluvu o bezpečnosti a zdraví v zemědělství, 2001.

## I. Rozsah

### Článek 1

Pro účely této úmluvy pojem “zemědělství” zahrnuje zemědělské a lesnické činnosti prováděné v zemědělských podnicích, včetně produkce plodin, lesnických činností, živočišné výroby a chovu hmyzu, primárního zpracování zemědělských a živočišných produktů provozovatelem podniku či jeho jménem a též používání a údržbu strojů, zařízení, nástrojů, nástrojů a zemědělských zařízení, včetně veškerého zpracování, skladování, obsluhy nebo transportu v zemědělském podniku, které přímo souvisejí se zemědělskou produkcí.

### Článek 2

Pro účely této úmluvy pojem “zemědělství” nezahrnuje:

- a) samozásobitelská hospodářství;
- b) průmyslové postupy, které využívají zemědělské produkty jakožto suroviny, a související služby; a
- c) průmyslové využívání lesů.

### Článek 3

1. Kompetentní orgán členského státu, který ratifikuje tuto úmluvu, po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků:

- a) může vyloučit některé zemědělské podniky nebo omezené kategorie pracovníků z aplikace této úmluvy nebo některých jejích ustanovení, nastanou-li zvláštní problémy závažné povahy; a
- b) vypracuje v případě takovýchto vyloučení plány, které umožní postupné pokrytí všech podniků a všech kategorií pracovníků.

2. Každý členský stát uvede v první zprávě o provádění úmluvy, předložené podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce, seznam veškerých případů vyloučení podle odstavce 1(a) tohoto článku s uvedením důvodů pro takováto vyloučení. V dalších zprávách popíše opatření přijatá za účelem postupného rozšíření ustanovení úmluvy na dotčené pracovníky.

## II. Všeobecná ustanovení

### Článek 4

1. Ve světle vnitrostátních podmínek a zvyklostí a po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků členské státy zformulují, provedou a budou pravidelně přezkoumávat ucelenou vnitrostátní politiku bezpečnosti a zdraví v zemědělství. Tato politika bude mít za cíl předcházet nehodám a zraněním vzniklým z/v souvislosti s nebo v průběhu práce tím, že bude odstraňovat, minimalizovat nebo kontrolovat nebezpečí v zemědělském pracovním prostředí.

2. Vnitrostátní zákony a předpisy za tím účelem:
- a) určí kompetentní orgán zodpovědný za provádění zmíněné politiky a vynucování vnitrostátních zákonů a předpisů o bezpečnosti a zdraví při práci v zemědělství;
  - b) stanoví práva a povinnosti zaměstnavatelů a pracovníků, pokud jde o bezpečnost a zdraví při práci v zemědělství; a
  - c) ustanoví mechanismy pro meziodvětvovou koordinaci mezi příslušnými úřady a orgány v zemědělském sektoru a definují jejich funkce a zodpovědnost, s přihlédnutím k tomu, jak se navzájem doplňují, a k vnitrostátním podmínkám a zvyklostem.

3. Určený kompetentní orgán bude zajišťovat nápravná opatření a vhodné postihy v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy, včetně – bude-li to vhodné – pozastavení nebo omezení těch zemědělských činností, které představují bezprostřední ohrožení bezpečnosti a zdraví pracovníků, dokud nebudou napraveny skutečnosti, jež byly důvodem k pozastavení či omezení činnosti.

#### *Článek 5*

1. Členské státy zajistí, aby byl k dispozici přiměřený a vhodný systém inspekce zemědělských pracovišť a aby měl k dispozici vhodné prostředky.

2. V souladu s vnitrostátními právními předpisy může kompetentní orgán svěřit některé pomocné inspekční činnosti na regionální či místní úrovni vhodným vládním agenturám, veřejným institucím či soukromým institucím pod kontrolou vlády nebo může tyto agentury či instituce propojit s výkonem těchto činností.

### *III. Preventivní a ochranná opatření*

#### *Obecně*

#### *Článek 6*

1. Je-li to v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy, bude mít zaměstnavatel povinnost zajistit bezpečnost a zdraví pracovníků v každém ohledu souvisejícím s prací.

2. Kdykoli na zemědělském pracovišti pracují dva nebo více zaměstnavatelů nebo kdykoli tam pracuje jeden nebo více zaměstnavatelů a jedna nebo více samostatně výdělečně činných osob, vnitrostátní zákony a předpisy nebo kompetentní orgán musí zajistit, aby tito zaměstnavatelé/osoby spolupracovali na naplňování požadavků na bezpečnost a zdraví. Je-li to vhodné, stanoví kompetentní orgán všeobecné postupy pro tuto spolupráci.

#### *Článek 7*

K dosažení souladu s vnitrostátní politikou, o níž se hovoří v článku 4 této úmluvy, zajistí vnitrostátní zákony a předpisy nebo kompetentní orgán, s přihlédnutím k velikosti podniku a povaze jeho činnosti, aby zaměstnavatel:

- a) prováděl přiměřené hodnocení rizik souvisejících s bezpečností a zdravím pracovníků a na základě výsledků těchto hodnocení přijímal preventivní a ochranná opatření, která zajistí, aby všechny zemědělské činnosti, pracoviště, stroje, zařízení, chemikálie, nástroje a procesy, které zaměstnavatel ovládá, byly za všech podmínek jejich zamýšleného použití bezpečné a v souladu s předepsanými bezpečnostními a zdravotními normami;
- b) zajistil, aby byl pracovníkům v zemědělství poskytován vhodný a přiměřený výcvik a srozumitelné pokyny v záležitostech bezpečnosti a zdraví a veškeré potřebné vedení a dozor, včetně informací o nebezpečích a rizicích spojených s jejich prací a kroků podniknutých v zájmu jejich ochrany, s přihlédnutím k jejich úrovni vzdělání a jazykovým rozdílům; a
- c) podnikl okamžité kroky k zastavení jakékoli činnosti, při níž je bezprostředně a vážně ohrožena bezpečnost a zdraví, a aby evakuoval pracovníky, je-li to třeba.

### *Článek 8*

1. Pracovníci v zemědělství budou mít právo:

- a) být informováni a konzultováni ohledně záležitostí souvisejících s bezpečností a zdravím, včetně rizik z nových technologií;
- b) účastnit se provádění a přezkoumávání bezpečnostních a zdravotních opatření a, v souladu s vnitrostátními zákony a zvyklostmi, vybírat své zástupce pro bezpečnost a zdraví a zástupce do bezpečnostních a zdravotních výborů; a
- c) vyhnout se nebezpečí souvisejícímu s jejich pracovní činností, mají-li rozumný důvod domnívat se, že je bezprostředně a vážně ohrožena jejich bezpečnost a zdraví, a okamžitě toto hlásit svému nadřízenému. Nebudou za to, že takto učiní, nijak znevýhodňováni.

2. Pracovníci v zemědělství a jejich zástupci budou mít povinnost dodržovat předepsaná bezpečnostní a zdravotní opatření a spolupracovat se zaměstnavateli na tom, aby zaměstnavatelé mohli dostát svým vlastním povinnostem a odpovědnosti.

3. Postupy pro výkon práv a povinností, o nichž se hovoří v odstavcích 1 a 2, budou stanoveny vnitrostátními zákony a předpisy, kompetentním orgánem, kolektivními smlouvami nebo jinými vhodnými prostředky.

4. Před prováděním ustanovení této úmluvy podle odstavce 3 proběhnou předběžné konzultace s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků.

*Bezpečnost a ergonomika strojů**Článek 9*

1. Vnitrostátní zákony a předpisy nebo kompetentní orgán stanoví, aby stroje, zařízení včetně osobních ochranných pomůcek, přístroje a ruční nástroje používané v zemědělství odpovídaly vnitrostátním nebo jiným uznávaným bezpečnostním a zdravotním standardům a byly řádně instalovány, udržovány a zabezpečeny.

2. Kompetentní orgán přijme opatření, která zajistí, aby výrobci, dovozci a dodavatelé dodržovali standardy, o nichž se hovoří v odstavci 1, a poskytovali uživatelům a na vyžádání i kompetentnímu orgánu přiměřené a vhodné informace v oficiálním jazyce nebo jazycích země uživatele, včetně výstražných štítků.

3. Zaměstnavatelé zajistí, aby pracovníci obdrželi a pochopili bezpečnostní a zdravotní informace poskytnuté výrobcem, dovozci a dodavateli.

*Článek 10*

Vnitrostátní zákony a předpisy stanoví, aby zemědělské stroje a zařízení:

- a) byly používány pouze k práci, pro niž jsou určeny, nebylo-li jiné použití vyhodnoceno v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi jako bezpečné, a zejména aby nebyly užívány pro přepravu osob, nebyly-li k tomu určeny nebo uzpůsobeny; a
- b) byly obsluhovány proškolenými a kompetentními osobami, v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi.

*Manipulace s materiály a jejich přeprava**Článek 11*

1. Kompetentní orgán, po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků, stanoví bezpečnostní a zdravotní požadavky na manipulaci s materiály a jejich přepravu, zejména na ruční manipulaci. Takovéto požadavky budou založeny na hodnocení rizik, technických standardů a lékařského posudku, přihlížejíce ke všem relevantním podmínkám, za nichž se práce provádí v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi.

2. Po pracovnících se nebude požadovat a pracovníci nebudou mít dovoleno zapojovat se do ruční manipulace nebo přepravy nákladu, který může z důvodu své hmotnosti nebo povahy ohrozit jejich bezpečnost nebo zdraví.

*Řádné nakládání s chemikáliemi**Článek 12*

Kompetentní orgán přijme opatření v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi, která zajistí, že:

- a) existuje vhodný vnitrostátní systém nebo jiný systém schválený kompetentním orgánem, který stanoví konkrétní kritéria pro dovoz, klasifikaci, balení

- a) značení chemikálií používaných v zemědělství a pro jejich zákaz či omezení;
- b) ti, kdo vyrábějí, dovážejí, zajišťují, prodávají, přepravují, skladují nebo likvidují chemikálie používané v zemědělství, dodržují vnitrostátní nebo jiné uznávané bezpečnostní a zdravotní normy a poskytují uživatelům a na vyžádání i kompetentnímu orgánu přiměřené a vhodné informace v oficiálním jazyce nebo jazycích země; a
- c) existuje vhodný systém pro bezpečný sběr, recyklaci a likvidaci chemického odpadu, prošlých chemikálií a prázdných nádob od chemikálií, s jehož pomocí se zabrání jejich používání pro jiné účely a odstraní nebo minimalizují se rizika pro bezpečnost, zdraví a životní prostředí.

#### *Článek 13*

1. Vnitrostátní zákony a předpisy nebo kompetentní orgán zajistí, aby existovala preventivní a ochranná opatření pro používání chemikálií a nakládání s chemickými odpady na úrovni podniků.

2. Tato opatření budou mimo jiné zahrnovat:

- a) přípravu, manipulaci, používání, skladování a přepravu chemikálií;
- b) zemědělské činnosti vedoucí k rozptylování chemikálií;
- c) údržbu, opravu a čištění zařízení a nádob na chemikálie; a
- d) likvidaci prázdných nádob a nakládání a likvidaci chemického odpadu a prošlých chemikálií.

*Nakládání se zvířaty a ochrana proti biologickým rizikům*

#### *Článek 14*

Vnitrostátní zákony a předpisy zajistí, aby se při manipulaci s biologickými činiteli zamezilo rizikům, jako je riziko infekce, alergie nebo otravy, nebo aby tato rizika byla udržována na minimu, a aby činnosti spojené se zvířaty, dobytkem a prostorami k ustájení, splňovaly vnitrostátní nebo jiné uznávané bezpečnostní a zdravotní standardy.

*Zemědělská zařízení*

#### *Článek 15*

Výstavba, údržba a oprava zemědělských zařízení bude v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy a bezpečnostními a zdravotními požadavky.

*IV. Jiná ustanovení*

*Mladí pracovníci a nebezpečná práce*

#### *Článek 16*

1. Minimální věk pro přidělení na zemědělskou práci, která ze své povahy nebo vzhledem k okolnostem, za nichž je prováděna, může ohrozit bezpečnost a zdraví mladých osob, nebude nižší než 18 let.



2. Typy zaměstnání nebo prací, na něž se vztahuje odstavec 1, budou stanoveny vnitrostátními zákony a předpisy nebo kompetentním orgánem po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků.

3. Bez ohledu na odstavec 1 mohou vnitrostátní zákony nebo předpisy či kompetentní orgán po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků povolit výkon práce, o níž se hovoří v odstavci 1, již od 16 let věku za podmínky, že dotyční mladí pracovníci předem dostanou odpovídající školení a že jejich bezpečnost a zdraví budou plně zabezpečeny.

#### *Dočasní a sezónní pracovníci*

##### *Článek 17*

Budou přijata opatření, která zajistí, aby dočasní a sezónní pracovníci požívali stejné ochrany bezpečnosti a zdraví jako srovnatelní stálí pracovníci v zemědělství.

#### *Ženy*

##### *Článek 18*

Budou přijata opatření, která zajistí, že zvláštní potřeby žen pracujících v zemědělství jsou zohledňovány, pokud jde o těhotenství, kojení a reprodukční zdraví.

#### *Sociální a ubytovací zařízení*

##### *Článek 19*

Vnitrostátní zákony a předpisy nebo kompetentní orgán stanoví po poradě s reprezentativními organizacemi zúčastněných zaměstnavatelů a pracovníků:

- a) zajištění přiměřených sociálních zařízení bez nákladů pro pracovníky;
- b) minimální ubytovací standardy pro pracovníky, kteří z povahy své práce musí dočasně nebo trvale žít v podniku.

#### *Ujednání o pracovní době*

##### *Článek 20*

Pracovní doba, noční práce a odpočinek pro pracovníky v zemědělství budou v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy nebo kolektivními smlouvami.

#### *Pojištění proti pracovním úrazům a nemocem z povolání*

##### *Článek 21*

1. V souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi budou pracovníci v zemědělství kryti programem pojištění nebo sociálního zabezpečení proti smrtelným i ostatním pracovním úrazům a nemocem z povolání jakož i proti invaliditě a dalším zdravotním rizikům souvisejícím s prací; krytí těmito programy musí být přinejmenším srovnatelné s tím, kterému se těší pracovníci v jiných odvětvích.

2. Tyto programy mohou být buď součástí státního programu, nebo mohou mít jakoukoli jinou vhodnou formu, která je v souladu s vnitrostátním právem a zvyklostmi.

#### *Závěrečná ustanovení*

##### *Článek 22*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

##### *Článek 23*

1. Tato úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zaregistrována generálním ředitelem.

2. Úmluva vstoupí v platnost dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistruje ratifikace dvou členských států.

3. Poté tato úmluva vstoupí v platnost pro každý další členský stát dvanáct měsíců od data, kdy bude zaregistrována jeho ratifikace.

##### *Článek 24*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy poprvé vstoupila v platnost, aktem sděleným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který jej zaregistruje. Tato výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který ve lhůtě jednoho roku po uplynutí desetiletého období uvedeného v předchozím odstavci nevyužije práva výpovědi stanoveného tímto článkem, jí bude vázán na další období deseti let a poté bude moci vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

##### *Článek 25*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o registraci všech ratifikací a výpovědí, které mu sdělí členské státy Organizace.

2. Když bude oznamovat členským státům Organizace registraci druhé ratifikace, jež mu bude sdělena, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, kterým tato úmluva vstoupí v platnost.

##### *Článek 26*

V souladu s článkem 102 Charty Spojených národů sdělí generální ředitel Mezinárodního úřadu práce generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci úplné údaje o všech ratifikacích a aktech výpovědí, které zaregistroval v souladu s ustanoveními předchozích článků.

### Článek 27

Kdykoli to bude Správní rada Mezinárodního úřadu práce považovat za nutné, předloží Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a posoudí, je-li žádoucí zařadit na pořad jednání Konference otázku celkové nebo částečné revize této úmluvy.

### Článek 28

1. Jestliže Konference přijme novou úmluvu, která zcela nebo zčásti reviduje tuto úmluvu, pak, nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy některým členem zahrnuje *ipso jure* okamžité vypovězení této úmluvy, bez ohledu na ustanovení výše uvedeného článku 24, s výhradou, že nová úmluva vstoupí v platnost;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřena členskými státy k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členy, kteří ji ratifikovali, avšak neratifikovali revidující úmluvu.

### Článek 29

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazné.

## 122. ÚMLUVA MOP Č. 185 – O PRŮKAZECH TOTOŽNOSTI NÁMOŘNÍKŮ (REVIDOVANÁ), 2003

Generální konference Mezinárodní organizace práce, svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, kde se sešla na svém 91. zasedání dne 3. června 2003;

vědoma si existence trvalého ohrožení bezpečnosti cestujících a posádek i lodí, jakož i zájmů států a osob;

vědoma si rovněž toho, že základním úkolem Organizace je podporovat důstojné pracovní podmínky;

uznávajíc, že s přihlédnutím k mezinárodnímu charakteru námořního průmyslu je třeba, aby námořníci požívali zvláštní ochrany;

uznávajíc zásady potvrzené v úmluvě o průkazech totožnosti námořníků, 1958, týkající se usnadnění vstupu těchto pracovníků na území jiných členských států za účelem dovolenky na pevnině, tranzitu, přestoupení na jinou loď či návratu do země;

připomínajíc Úmluvu Mezinárodní námořní organizace o usnadnění mezinárodní námořní dopravy, 1965, v upraveném znění, zejména normy 3.44 a 3.45;

připomínajíc rovněž, že rezoluce Valného shromáždění OSN A/RES/57/219 o ochraně lidských práv a základních svobod v boji proti terorismu uvádí, že Státy musí jednat tak, aby veškerá opatření přijatá k potírání terorismu byla

v souladu s jejich povinnostmi v mezinárodním právu, a že musí dodržovat zejména mezinárodní normy vztahující se k lidským právům, právům uprchlíků a mezinárodnímu humanitárnímu právu;

vědoma si toho, že námořníci pracují a žijí na lodích zajišťujících mezinárodní obchod a že přístup k pevninským výhodám a dočasné volno na pevnině jsou základními prvky obecného blaha námořníků, a při odplutí i bezpečné plavby a čistších oceánů;

vědoma si toho, že vstup na pevninu je zásadní při přemístění se na loď či při odchodu z lodi po dohodnutém služebním období;

připomínajíc, že Diplomatická konference Mezinárodní námořní organizace přijala 12. prosince 2002 doplňky k Mezinárodní úmluvě z roku 1974 o zachování života v moři, které stanovují zvláštní opatření pro zlepšení námořní bezpečnosti a zajištění;

rozhodnuvši se přijmout různé návrhy na bezpečnější systém identifikace námořníků, jež jsou sedmým bodem jednacího pořadu zasedání;

rozhodnuvši se dát těmto návrhům formu mezinárodní úmluvy revidující úmluvu o průkazech totožnosti námořníků, 1958,

přijímá dne devatenáctého června roku dvoutisícího třetího následující úmluvu, na kterou se lze odvolávat jako na Úmluvu o průkazech totožnosti námořníků (revidovaná), 2003.

### *Článek 1*

#### *OBLAST PŮSOBNOSTI*

1. Pro účely této úmluvy označuje výraz “námořník” všechny osoby, které jsou v jakékoliv funkci zaměstnané nebo najaté či které pracují na palubě jakékoliv lodi jiné než válečné, která je běžně určena k námořní plavbě.

2. V případě pochybností v otázce, zda mají být určité kategorie osob považovány za námořníky podle této úmluvy, bude tato otázka rozhodnuta po jednání s příslušnými organizacemi námořních dopravců a námořníků a v souladu s ustanoveními této úmluvy příslušnými úřady státu, jehož jsou dotyčné osoby státními příslušníky či kde trvale pobývají.

3. Po poradě s reprezentativními organizacemi majitelů rybářských lodí a rybářů může příslušný úřad uplatnit ustanovení této úmluvy i na obchodní námořní rybolov.

### *Článek 2*

#### *VYDÁVÁNÍ PRŮKAZŮ TOTOŽNOSTI NÁMOŘNÍKŮ*

1. Každý členský stát, pro něhož je tato úmluva platná, musí každému ze svých státních příslušníků vykonávajících povolání námořníka vydat na jeho žádost průkaz totožnosti námořníka podle ustanovení článku 3 této úmluvy.

2. Pokud tato úmluva nestanoví jinak, může vydávání průkazu totožnosti námořníků podléhat stejným podmínkám, jaké stanoví vnitrostátní předpisy pro vydávání cestovních dokladů.

3. Každý členský stát může zároveň vydávat průkazy totožnosti uvedené v odstavci 1 námořníkům majícím na jeho území statut trvale žijícího subjektu. Osoby s trvalým pobytem musí cestovat vždy v souladu s ustanoveními odstavce 7 článku 6.

4. Každý členský stát musí zajistit, aby průkazy totožnosti námořníků byly vydávány bez neodůvodněného zpoždění.

5. Námořníci mají v případě zamítnutí jejich žádosti právo odvolat se ke správnému orgánu.

6. Tato úmluva se nedotkne povinností žádného členského státu ve smyslu mezinárodních předpisů o uprchlících a osobách bez státní příslušnosti.

### Článek 3

#### OBSAH A FORMA

1. Průkaz totožnosti námořníků podle této úmluvy musí svým obsahem odpovídat předloze uvedené v příloze I této úmluvy. Forma tohoto průkazu a materiál, z něhož je vyroben, musí odpovídat obecným normám uvedeným v předloze, která vychází z níže uvedených kritérií. S výhradou, že veškeré doplňky budou odpovídat následujícím odstavcům, lze přílohu I pozměnit podle potřeby, zejména s ohledem na technologický vývoj, v souladu s níže uvedeným článkem 8. Rozhodnutí o přijetí pozměňovacího návrhu musí obsahovat datum, k němuž úprava vstoupí v platnost, s ohledem na dostatečnou lhůtu, potřebnou členskými státy k provedení veškerých potřebných úprav těchto průkazů a národních postupů vztahujících se k námořníkům.

2. Průkaz totožnosti námořníků bude jednoduchého provedení, bude vyhotoven z odolného materiálu, zejména s přihlédnutím k podmínkám na moři, a bude strojově čitelný. Použité materiály musí:

- a) v co největší míře zamezit poškození či falzifikaci a umožnit snadné rozpoznání úprav;
- b) být pro každou vládu snadno dostupné, za co nejnižší cenu, při níž lze zajistit spolehlivost požadovanou pro splnění požadavku podle bodu a).

3. Členské státy musí brát na zřetel veškeré směrnice vypracované Mezinárodní organizací práce a týkající se doporučených technických norem za účelem snazšího uplatnění společné mezinárodní normy.

4. Průkaz totožnosti námořníků nesmí být větší než běžný pas.

5. Průkaz totožnosti námořníků musí obsahovat název úřadu, který jej vydal, jakož i údaje umožňující rychlé spojení s uvedeným úřadem, datum a místo vydání průkazu a následující další údaje:

- a) tento doklad je průkazem totožnosti námořníků pro účely úmluvy Mezinárodní organizace práce o průkazech totožnosti námořníků (revidované), 2003;
- b) tento doklad je samostatným dokladem a není pasem.

6. Maximální doba platnosti průkazu totožnosti námořníků bude stanovena v souladu s vnitrostátním zákonodárstvím státu, který jej vydal a v žádném případě nepřesáhne dobu deseti let, s výhradou jednoho obnovení po prvních pěti letech.

7. Údaje týkající se držitele průkazu totožnosti námořníků se omezí na následující body:

- a) plné jméno (rodné jméno, příjmení a další jména, pokud existují);
- b) pohlaví;
- c) datum a místo narození;
- d) státní příslušnost;
- e) veškeré zvláštní fyzické znaky umožňující snadnou identifikaci;
- f) digitální nebo originální fotografie; a
- g) podpis.

8. Nehledě na uvedený odstavec 7 bude rovněž vyžadován vzor nebo další zobrazení biometrie držitele podle specifikací přílohy I, aby mohly být vloženy do průkazů totožnosti námořníků, při dodržení následujících předběžných podmínek:

- a) biometrické údaje mohou být získány bez zásahu do soukromého života dotčených osob, bez nepříjemností, ohrožení jejich zdraví a bez poškození jejich důstojnosti;
- b) biometrické údaje jsou na průkazu viditelné a nemohou být z předlohy nebo jiného zobrazení přetištěny;
- c) materiál potřebný k získání a ověření biometrických údajů je snadno použitelný a vládám obecně dostupný za nízkou cenu;
- d) materiál potřebný k ověření biometrických údajů může být použit pohodlně a spolehlivě v přístavech a na ostatních místech včetně lodí, kde příslušné úřady obvykle provádějí kontrolu totožnosti;
- e) systém, včetně materiálů, technologií a postupů, v němž jsou biometrické údaje používány, umožňuje získat spolehlivé a jednotné výsledky pro ověřování totožnosti.

9. Veškeré údaje o námořníkovi zaznamenané na průkazu totožnosti jsou viditelné. Námořníci budou mít snadný přístup k zařízení umožňujícím přezkoumat všechny jejich osobní údaje, jež nemohou být vizuálně kontrolovatelné. Ten-

to přístup zajistí úřad vydávající průkaz totožnosti nebo bude zajištěn jeho jménem.

10. Obsah a forma průkazu totožnosti námořníků musí brát zřetel na příslušné mezinárodní normy uvedené v příloze I.

#### *Článek 4*

### *VNITROSTÁTNÍ ELEKTRONICKÁ DATABÁZE*

1. Každý členský stát zajistí, aby záznam každého průkazu totožnosti námořníků, jím vydaného, pozastaveného nebo odebraného, byl uchován v elektronické databázi. Potřebná opatření chrání tuto databázi před jakýmkoliv neoprávněným zásahem nebo přístupem.

2. Informace obsažené v záznamu se omezují na zásadní údaje pro ověření průkazu totožnosti nebo statutu námořníka, při respektování práva na soukromý život těchto osob a při splnění veškerých předpisů uplatňovaných v oblasti ochrany údajů. Tyto údaje jsou vyjmenované v příloze II této úmluvy, tato příloha může být pozměněna za podmínek uvedených v článku 8, s ohledem na dostatečnou lhůtu, potřebnou členskými státy k provedení veškerých potřebných úprav jejich vnitrostátních databázových systémů.

3. Každý členský stát umožní kterémukoliv z námořníků, jemuž vydal průkaz totožnosti námořníků bezplatně nahlédnout a ověřit platnost jeho osobních údajů v databázi zanesených nebo v ní archivovaných a provést jejich případnou opravu.

4. Každý členský stát zřídí stále středisko vyřizující žádosti ze strany imigračních oddělení nebo jiných příslušných úřadů všech členských států Organizace, týkající se pravosti a platnosti jím vydaných průkazů totožnosti. Informace o stálém středisku musí být předány Mezinárodnímu úřadu práce, který vede a aktualizuje seznam zasílaný všem členským státům Organizace.

5. Údaje uvedené v odstavci 2 jsou okamžitě a stále přístupné pro imigrační oddělení nebo jiné příslušné úřady členských států Organizace buď v elektronické podobě, nebo prostřednictvím stálého střediska uvedeného v odstavci 4.

6. Pro účely této úmluvy jsou stanovena odpovídající restriktivní opatření, jejichž cílem je zajistit, aby údaje, zejména fotografické, nemohly být vyměněny, s výhradou zavedení mechanismu zajišťujícího respektování norem o ochraně údajů a soukromého života.

7. Členské státy zajistí, aby osobní údaje zanesené do elektronické databáze nebyly využívány k jiným účelům než k ověřování průkazů totožnosti námořníků.

## Článek 5

## KONTROLA KVALITY A HODNOCENÍ

1. V příloze III této úmluvy jsou uvedeny základní předpisy upravující postup při vydávání průkazů totožnosti námořníků, včetně kontroly kvality. Základní předpisy stanovují povinné výsledky, jichž každý členský stát musí dosáhnout v rámci řízení svého systému vydávání průkazů.

2. Musí být zvoleny postupy zajišťující bezpečnost na těchto úrovních:

- a) zhotovování a vydávání nevyplněných průkazů totožnosti námořníka;
- b) úschova prázdných a vyplněných průkazů totožnosti, manipulace s nimi a zodpovědnost za ně;
- c) zpracování žádostí, převod prázdných průkazů totožnosti na průkazy personalizované prostřednictvím úřadu a oddělení zodpovědných za jejich vystavení a předání námořníkovi;
- d) provoz a aktualizace databáze;
- e) kontrola kvality postupů a pravidelné hodnocení.

3. S výhradou výše uvedeného odstavce 2 lze přílohu III pozměnit v souladu s ustanoveními článku 8 s ohledem na dostatečnou lhůtu potřebnou členskými státy k tomu, aby provedli veškeré nezbytné úpravy postupů.

4. Každý členský stát musí nejméně jednou za pět let provést nezávislé hodnocení fungování svého systému vydávání průkazů totožnosti námořníků, včetně kontrol kvality. Zprávy z těchto hodnocení, s výjimkou všech důvěrných údajů, musí být zaslány generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, a jedna kopie reprezentativním organizacím lodních dopravců a námořníků v dotčeném členském státu. Předpisy upravující vypracování zpráv nesmí být v rozporu s povinnostmi náležejícími členskými státy ve smyslu článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce.

5. Mezinárodní úřad práce musí dát tyto hodnotící zprávy členskými státy k dispozici. Jejich jakékoliv další šíření jiné než schválené touto úmluvou vyžaduje souhlas členského státu, který zprávu vypracoval.

6. Správní rada Mezinárodního úřadu práce, na základě veškerých příslušných informací a v souladu s ustanoveními, jež přijala, musí schválit seznam členských států, které plně vyhovely základním předpisům stanoveným v odstavci 1 tohoto článku.

7. Seznam musí být vždy k dispozici členskými státy Organizace a musí být aktualizován podle příslušných obdržovaných informací. Zejména musí být členské státy urychleně informovány v případě, kdy zařazení kteréhokoliv jiného členského státu do seznamu je sporné ze závažných důvodů souvisejících s postupy podle odstavce 8.



8. V souladu s postupy stanovenými Správní radou je nutno přijmout opatření, aby členské státy, které byly nebo by mohly být vyloučeny ze seznamu, jakož i dotčené vlády členských států, které ratifikovaly dohodu a reprezentativní organizace námořních dopravců a pracovníků, předložili své stanovisko Správní radě podle výše uvedených ustanovení a aby veškeré spory mohly být včas spravedlivě a nestranně vyřízeny.

9. Uznání průkazů totožnosti námořníků vydaných členským státem závisí na tom, zda tento členský stát dodržuje základní předpisy obsažené ve výše uvedeném odstavci 1.

### Článek 6

#### *USNADNĚNÍ POVOLENÍ VSTUPU NA PEVNINU, PRŮJEZDU A PŘEMÍSTĚNÍ NÁMOŘNÍKŮ*

1. Každý námořník, držitel platného průkazu totožnosti námořníků, musí být uznán jako námořník ve smyslu úmluvy za podmínky, že průkaz vydal podle ustanovení této úmluvy členský stát, pro kterého má úmluva platnost, a že neexistují zjevné důvody zpochybnit pravost průkazu totožnosti námořníka.

2. Námořníci či námořní dopravci nebudou hradit ověření a veškeré související formality a šetření vedená za účelem potvrzení, že námořník žádající o vstup podle níže uvedených odstavců 3 až 6 nebo 7 až 9 je držitelem průkazu totožnosti námořníků vydaného v souladu s předpisy této úmluvy.

#### *Povolení ke vstupu na pevninu*

3. Ověření a veškeré související formality a šetření podle odstavce 2 musí být provedeny co možno nejrychleji za podmínky, že oznámení o příjezdu držitele bylo doručeno příslušným úřadům v dostatečném časovém předstihu. Oznámení o příjezdu držitele musí obsahovat údaje uvedené v oddílu 1 přílohy II.

4. Každý členský stát, na něhož se vztahuje platnost této úmluvy, musí co nejrychleji povolit vstup na své území jakémukoliv námořníkovi vlastnickému průkaz totožnosti námořníků, pokud neexistují zjevné důvody k pochybnostem o pravosti tohoto průkazu a pokud se podaná žádost týká dočasného volna na pevnině po dobu zastávky lodi.

5. Tento vstup je povolen za podmínky, že byly vyplněny formality při příjezdu lodi a že příslušné úřady neměly důvod odmítnout povolení k dočasnému vstupu pevninu z důvodů zdravotních, bezpečnostních, z důvodu veřejného pořádku či národní bezpečnosti.

6. Námořníci nejsou povinni vlastnit vízum pro povolení ke vstupu na pevninu. Každý členský stát, který není schopen plně dodržet tento předpis, musí zajistit, aby v zákonodárství či uplatňované praxi byly stanoveny v souhrnu obdobné předpisy.

#### *Průjezd a přemístění*

7. Každý členský stát, na něhož se vztahuje platnost této úmluvy, musí rovněž co nejrychleji povolit vstup na své území jakémukoliv námořníkovi, vlastnícímu platný průkaz totožnosti námořníků a pas, pokud se podaná žádost týká:

- a) vstupu na loď nebo přemístění na jinou loď;
- b) průjezdu přes toto území za účelem nastoupení na loď v jiné zemi, za účelem návratu do země či za jakýmkoliv jiným účelem, pokud je schválen úřady dotčeného členského státu.

8. Tento vstup je povolen za podmínky, že neexistují zjevné důvody k pochybnostem o pravosti průkazu totožnosti námořníka a že příslušné úřady neměly důvod odmítnout povolení ke vstupu na pevninu z důvodů zdravotních, bezpečnostních, z důvodu veřejného pořádku či národní bezpečnosti.

9. Před povolením vstupu na své území z důvodů uvedených v odstavci 7 může každý členský stát požadovat uspokojivý důkaz, včetně důkazu písemného, o záměru námořníka a jeho schopnosti jej provést. Členský stát může zároveň omezit pobyt námořníka na dobu považovanou za rozumnou vzhledem k výše uvedenému záměru.

#### *Článek 7*

### *TRVALÉ DRŽENÍ PRŮKAZU A JEHO ODEBRÁNÍ*

1. Průkaz totožnosti námořníků zůstává v držení námořníka trvale, s výjimkou jeho úschovy u kapitána dotčené lodi po písemném souhlasu námořníka.

2. Stát, který průkaz totožnosti námořníků vydal, jej urychleně odebere v případě, kdy se prokáže, že námořník již nespĺňuje podmínky pro jeho vydání stanovené touto úmluvou. Postup zrušení nebo odebrání tohoto průkazu musí být vypracován v poradě se zastupitelskými organizacemi námořních dopravců a námořníků a musí obsahovat i prostředky správního odvolání.

#### *Článek 8*

### *NOVELIZACE PŘÍLOH*

1. S výhradou příslušných ustanovení této úmluvy může Mezinárodní konference práce, v souladu se stanoviskem řádně ustaveného tripartitního námořního orgánu Mezinárodní organizace práce, novelizovat přílohy úmluvy. Potřebná je dvoutřetinová většina hlasů delegátů přítomných na Konferenci zahrnující alespoň polovinu členských států Organizace, které ratifikovaly tuto úmluvu.

2. Každý členský stát, který ratifikoval dohodu, může ve lhůtě šesti měsíců po přijetí novely zaslat generálnímu řediteli oznámení s uvedením, že novela u něj nevstoupí v platnost nebo vstoupí v platnost až následně, po dalším oznámení.

*Článek 9**PŘECHODNÁ USTANOVENÍ*

Každý členský stát účastník úmluvy o průkazech totožnosti námořníků, 1958, který činí opatření podle článku 19 Ústavy Mezinárodní práce s cílem ratifikovat tuto úmluvu, může generálnímu řediteli oznámit svůj úmysl uplatňovat tuto dohodu jakožto prozatímní. Průkaz totožnosti námořníků vydaný tímto členským státem bude pro účely této úmluvy považován za průkaz vydaný v souladu s touto úmluvou za podmínky, že ustanovení článků 2 až 5 této úmluvy budou dodržena a že dotčený členský stát přijme průkazy totožnosti námořníků vydané podle této úmluvy.

*Článek 10**ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ*

Tato úmluva reviduje úmluvu o průkazech totožnosti námořníků, 1958.

*Článek 11*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

*Článek 12*

1. Tato úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zaregistrována generálním ředitelem.
2. Úmluva vstoupí v platnost dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistruje ratifikace dvou členských států.
3. Poté tato úmluva vstoupí v platnost pro každý další členský stát dvanáct měsíců od data, kdy bude zaregistrována jeho ratifikace.

*Článek 13*

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy poprvé vstoupila v platnost, aktem sděleným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který jej zaregistruje. Tato výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.
2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který ve lhůtě jednoho roku po uplynutí desetiletého období uvedeného v předchozím odstavci nevyužije práva výpovědi stanoveného tímto článkem, jí bude vázán na další období deseti let a poté bude moci vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

*Článek 14*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o registraci všech ratifikací a výpovědí, které mu sdělí členské státy Organizace.

2. Když bude oznamovat členským státům Organizace registraci druhé ratifikace, jež mu bude sdělena, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, kterým tato úmluva vstoupí v platnost.

3. Generální ředitel oznámí všem členským státům zaprotokolování všech novelizací příloh přijatých podle článku 8, jakož i oznámení k novelizaci se vztahující.

#### Článek 15

V souladu s článkem 102 Charty Spojených národů sdělí generální ředitel Mezinárodního úřadu práce generálnímu tajemníkovi Spojených národů k registraci úplné údaje o všech ratifikacích a aktech výpovědí, které zaregistroval v souladu s ustanoveními předchozích článků.

#### Článek 16

Kdykoli to bude Správní rada Mezinárodního úřadu práce považovat za nutné, předloží Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a posoudí, je-li žádoucí zařadit na pořad jednání Konference otázku celkové nebo částečné revize této úmluvy.

#### Článek 17

1. Jestliže Konference přijme novou úmluvu, která zcela nebo zčásti reviduje tuto úmluvu, pak, nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy některým členským státem zahrnuje *ipso jure* okamžité vypovězení této úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 13, s výhradou, že nová úmluva vstoupí v platnost;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřena členským státům k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, avšak neratifikovaly revidující úmluvu.

#### Článek 18

Francouzské a anglické znění textu této úmluvy mají stejnou platnost.

### 123. ÚMLUVA O PRÁCI NA MOŘI, 2006

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla na svém 94. zasedání dne 7. února 2006,

hodlajíc vytvořit jediný souvislý dokument, v co největší míře obsahující všechny aktuální normy stávajících mezinárodních úmluv a doporučení o práci na moři, jakož i základní principy obsažené v ostatních mezinárodních úmluvách o práci, zejména v:

- Úmluvě o nucené nebo povinné práci z roku 1930 (č. 29);

- Úmluvě o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat z roku 1948 (č. 87);
- Úmluvě o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat z roku 1949 (č. 98);
- Úmluvě o stejném odměňování pracujících mužů a žen za práci stejné hodnoty z roku 1951 (č. 100);
- Úmluvě o odstranění nucené práce z roku 1957 (č. 105);
- Úmluvě o diskriminaci (zaměstnání a povolání) z roku 1958 (č. 111);
- Úmluvě o nejnižším věku pro vstup do zaměstnání z roku 1973 (č. 138);
- Úmluvě o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce z roku 1999 (č. 182); a

majíc na paměti hlavní mandát Organizace, kterým je podpora důstojných pracovních podmínek, a

připomínajíc Deklaraci MOP o základních principech a právech v práci z roku 1998, a

majíc na paměti i to, že námořníci spadají také do působnosti ustanovení ostatních nástrojů MOP a mají další práva, která jsou stanovena jako základní práva a svobody platné pro všechny osoby, a

přihlížejíc k tomu, že vzhledem ke globální povaze odvětví námořní dopravy potřebují námořníci zvláštní ochranu, a

majíc na paměti rovněž mezinárodní normy pro bezpečnost lodí, bezpečnost osob a řízení jakosti lodí obsažené v Mezinárodní úmluvě o bezpečnosti lidského života na moři z roku 1974 v platném znění, Úmluvě o mezinárodních pravidlech pro zabránění srážkám na moři z roku 1972 v platném znění, a požadavky na výcvik námořníků na jejich kvalifikaci stanovené v Mezinárodní úmluvě o normách výcviku, kvalifikace a strážní služby námořníků z roku 1978 v platném znění, a

připomínajíc, že Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu z roku 1982 stanoví obecný právní rámec, ve kterém musí být prováděny všechny činnosti na oceánech a mořích, a který má strategický význam jako základ vnitrostátních, regionálních a celosvětových opatření a spolupráce v námořním odvětví, a že je nutno zachovat jeho celistvost, a

připomínajíc, že článek 94 Úmluvy Organizace spojených národů o mořském právu z roku 1982 stanoví povinnosti státu vlajky, mimo jiné ve věci pracovních podmínek, posádky a sociálních záležitostí na lodích, které plují pod vlajkou státu, a

připomínajíc odstavec 8 článku 19 Ústavy Mezinárodní organizace práce, který stanoví, že přijetí jakékoli úmluvy nebo doporučení konferencí ani ratifikace jakékoli úmluvy kterýmkoli členským státem nemají být považovány za do-

tčení jakéhokoli zákona, nařízení, zvyklosti nebo dohody, které pro dané pracovníky zajišťují příznivější podmínky než ustanovení úmluvy nebo doporučení, a

rozhodnuvši, že tento nový nástroj by měl být vypracován tak, aby zajistil co největší možnou přijatelnost pro vlády, vlastníky lodí a námořníky souhlasící se zásadami důstojné práce, že by mělo být možné jej okamžitě aktualizovat a že by měl sloužit k účinnému provádění a prosazování, a

rozhodnuvši o přijetí určitých návrhů pro realizaci takového nástroje, který je jediným bodem jednání na zasedání, a

rozhodnuvši, že tyto návrhy budou mít podobu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne 23. února roku 2006 tuto úmluvu, která může být označována jako Úmluva o práci na moři z roku 2006.

### *VŠEOBECNÉ POVINNOSTI*

#### *Článek I*

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, se zavazuje zajistit plnou účinnost jejích ustanovení způsobem stanoveným v článku VI, aby zabezpečil právo všech námořníků na důstojné zaměstnání.

2. Členské státy budou vzájemně spolupracovat, aby zajistily účinné provádění a prosazování této úmluvy.

### *DEFINICE A ROZSAH PŮSOBNOSTI*

#### *Článek II*

1. Pro účely této úmluvy a nestanoví-li konkrétní ustanovení jinak se:

- a) **příslušným orgánem** rozumí ministr, vládní odbor nebo jiný orgán s pravomocí vydávat a vymáhat právní předpisy, nařízení či jiné pokyny se silou zákona ohledně předmětu dotčeného ustanovení;
- b) **prohlášením o dodržení podmínek práce na moři** rozumí prohlášení uvedené v nařízení 5.1.3;
- c) **hrubou prostorností** rozumí hrubá prostornost vypočtená v souladu s přílohou I Mezinárodní úmluvy o vyměřování lodí z roku 1969 nebo jinou následnou úmluvou; pro lodí spadající do působnosti prozatímního systému vyměřování prostornosti, který přijala Mezinárodní námořní organizace, hrubá prostornost znamená údaj uvedený ve sloupci POZNÁMKY mezinárodního výměrného listu (1969);
- d) **osvědčením pro práci na moři** rozumí osvědčení uvedené v nařízení 5.1.3;
- e) **požadavky této úmluvy** rozumí požadavky v těchto člancích a v nařízeních a v části A Kodexu této úmluvy;
- f) **námořníkem** rozumí jakákoli osoba, která je zaměstnána, najata či pracuje v jakémkoli postavení na palubě lodi, pro kterou platí tato úmluva;

- g) **pracovní dohodou námořníka** rozumí dohoda, která zahrnuje pracovní smlouvu i další smluvní ujednání;
- h) **službami přijímání a umísťování námořníků** rozumí jakákoli osoba, společnost, instituce, agentura či jiná organizace ve státním nebo soukromém sektoru, která provádí přijímání námořníků jménem vlastníků lodí nebo umísťuje námořníky u vlastníků lodí;
- i) **lodí** rozumí loď kromě lodi plavící se výhradně ve vnitrozemských vodách nebo vodách v rámci chráněných vod či vod k nim přiléhajících nebo oblastech, kde platí přístavní předpisy;
- j) **vlastníkem lodi** rozumí vlastník lodi nebo jiná organizace či osoba, například správce, zástupce nebo nájemce lodi v nájmu typu „bareboat charter“, která převzala odpovědnost za provoz lodi od vlastníka a která při převzetí uvedené odpovědnosti souhlasila s převzetím povinností vyplývajících pro vlastníky lodí v souladu s touto úmluvou, bez ohledu na to, zda jakákoli jiná organizace nebo jiné osoby plní některé povinnosti jménem vlastníka lodi.

2. Není-li v této úmluvě výslovně stanoveno jinak, vztahuje se úmluva na všechny námořníky.

3. v případě pochyb o tom, zda mají být určité kategorie osob považovány za námořníky pro účely této úmluvy, rozhodne tuto otázku příslušný orgán v každém členském státě po konzultaci s organizacemi vlastníků lodí a námořníků, kterých se daná otázka týká.

4. Není-li v této úmluvě výslovně stanoveno jinak, vztahuje se tato úmluva na všechny lodí ve veřejném nebo soukromém vlastnictví, které se běžně účastní obchodní činnosti, kromě lodí zabývajících se rybolovem nebo podobnou činností a lodí tradičně stavěných jako arabské plachetnice nebo džunky. Tato úmluva se nevztahuje na válečné lodí nebo pomocná námořní válečná plavidla.

5. v případě pochyb o tom, zda se tato úmluva vztahuje na určitou loď nebo kategorii lodí, rozhodne tuto otázku příslušný orgán v každém členském státě po konzultaci s dotčenými organizacemi vlastníků lodí a námořníků.

6. v případě, že příslušný orgán rozhodne, že by v současné době nebylo rozumné nebo proveditelné uplatit určité podrobnosti Kodexu uvedeného v Článek VI odst. 1 na loď nebo určitou kategorii lodí plujících pod vlajkou členského státu, nepoužijí se příslušná ustanovení Kodexu v míře, v jaké předmětnou záležitost odlišně upravují vnitrostátní právní či správní předpisy nebo kolektivní smlouvy či jiná opatření. Takové rozhodnutí lze učinit pouze po konzultaci s dotčenými organizacemi vlastníků lodí a námořníků a lze je učinit pouze ohledně lodí do 200 BRT, které se neúčastní mezinárodní plavby.

7. Jakákoli rozhodnutí členského státu podle odstavců 3, 5 nebo 6 tohoto článku budou sdělena generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který uvědomí členské státy Organizace.

8. Není-li výslovně stanoveno jinak, odkaz na tuto úmluvu současně představuje odkaz na Nařízení a Kodex.

## *ZÁKLADNÍ PRÁVA A ZÁSADY*

### *Článek III*

Každý členský stát se přesvědčí, že ustanovení jeho právních a správních předpisů

v kontextu této úmluvy dodržují základní práva na:

- a) svobodu sdružování a skutečné uznání práva na kolektivní vyjednávání;
- b) vyloučení všech forem nucené nebo povinné práce;
- c) skutečný zákaz dětské práce; a
- d) vyloučení diskriminace v zaměstnání a povolání.

## *ZAMĚSTNÁNÍ A SOCIÁLNÍ PRÁVA NÁMOŘNÍKŮ*

### *Článek IV*

1. Každý námořník má právo na bezpečné a zajištěné pracoviště, které splňuje bezpečnostní normy.

2. Každý námořník má právo na spravedlivé podmínky zaměstnání.

3. Každý námořník má právo na důstojné pracovní a životní podmínky na palubě lodi.

4. Každý námořník má právo na ochranu zdraví, lékařskou péči, sociální služby a jiné formy sociální ochrany.

5. Každý členský stát v rámci své pravomoci zajistí, aby zaměstnanecká a sociální práva námořníků stanovená v předcházejících odstavcích tohoto článku byla plně uplatňována v souladu s požadavky této úmluvy. Není-li v této úmluvě stanoveno jinak, takového uplatnění lze v praxi dosáhnout prostřednictvím vnitrostátních právních a správních předpisů, platných kolektivních smluv nebo jiných opatření.

## *ODPOVĚDNOST ZA PROVÁDĚNÍ A PROSAZOVÁNÍ*

### *Článek V*

1. Každý členský stát provádí a prosazuje právní a správní předpisy, které přijal ke splnění svých závazků z této úmluvy ve vztahu k lodím a námořníkům, které spadají do jeho pravomoci.

2. Každý členský stát účinně uplatňuje své pravomoci a kontrolu nad všemi loděmi plujícími pod jeho vlajkou tím, že zřídí systém pro zajištění souladu s požadavky této úmluvy, včetně pravidelných kontrol, hlášení, sledování a právních řízení podle platných právních předpisů.



3. Každý členský stát zajistí, aby lodi plující pod jeho vlajkou měly na palubě osvědčení pro práci na moři a prohlášení o dodržení podmínek práce na moři, jak vyžaduje tato úmluva.

4. Loď, pro kterou platí tato úmluva, může v souladu s mezinárodními právními předpisy kontrolovat jiný členský stát než členský stát vlajky, pokud se loď nachází v jednom z jeho přístavů, aby zjistil, zda loď dodržuje požadavky této úmluvy.

5. Každý členský stát účinně vykonává své pravomoci a kontrolu nad službami přijímání a umístování námořníků, pokud jsou usazeny na jeho území.

6. Každý členský stát zakáže porušování požadavků této úmluvy a v souladu s mezinárodními právními předpisy stanoví sankce nebo bude vyžadovat přijetí nápravných opatření podle svých právních předpisů vhodných pro předcházení takovému porušování požadavků.

7. Každý členský stát provádí své odpovědnosti dle této úmluvy takovým způsobem, aby zajistil, že lodím plující pod vlajkou kteréhokoli státu, který neratifikoval tuto úmluvu, nebude poskytnuto příznivější zacházení než lodím, které plují pod vlajkou státu, který úmluvu ratifikoval.

#### *Narizení a části A a B Kodexu*

#### *Článek VI*

1. Nařízení a ustanovení části A Kodexu jsou povinná. Ustanovení části B Kodexu nejsou povinná.

2. Každý členský stát se zavazuje dodržovat práva a zásady stanovené v nařízeních a provádět každé nařízení způsobem stanoveným v odpovídajících ustanoveních části A Kodexu. Kromě toho členský stát řádně zváží provádění svých odpovědností způsobem stanoveným v části B Kodexu.

3. Členský stát, který není schopen provádět práva a zásady způsobem stanoveným v části A Kodexu, může, není-li v této úmluvě výslovně stanoveno jinak, provádět část A pomocí ustanovení jeho právních a správních předpisů nebo jiných opatření v podstatě rovnocenných ustanovením části A.

4. Výhradně pro účely odstavce 3 tohoto článku se kterýkoli právní či správní předpis, kolektivní smlouva nebo jiné prováděcí opatření považuje v kontextu této úmluvy za v podstatě rovnocenné, pokud se členský stát přesvědčí, že:

- a) opatření napomáhá plnému dosažení obecného předmětu a cíle jednoho či více dotčených ustanovení části A Kodexu; a
- b) provádí jedno či více dotčených ustanovení části A Kodexu.

*KONZULTACE S ORGANIZACEMI VLASTNÍKŮ LODÍ A NÁMOŘNÍKŮ**Článek VII*

Jakákoli odchylka, výjimka nebo jiné pružné uplatnění této úmluvy, pro které úmluva vyžaduje konzultaci s organizacemi vlastníků lodí a námořníků, může v případech, kdy v členském státě neexistují organizace zastupující vlastníky lodí nebo námořníky, rozhodnout daný členský stát pouze po konzultaci s výborem uvedeným v článku XIII.

*VSTUP V PLATNOST**Článek VIII*

1. Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

2. Tato úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zaregistrována generálním ředitelem.

3. Tato úmluva vstoupí v platnost dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistruje ratifikace nejméně 30 členských států s celkovým podílem na světové hrubé prostornosti lodí ve výši 33 procent.

4. Následně tato úmluva vstoupí v platnost pro každý další členský stát dvanáct měsíců od data, kdy bude zaregistrována jeho ratifikace.

*VYPOVĚZENÍ**Článek IX*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy úmluva poprvé vstoupila v platnost, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je запиše. Výpověď nenabude účinnosti dříve než jeden rok po dni, kdy byla zapsána.

2. Každý členský stát, který nepoužije práva vypovědět ji podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let uvedeného v odstavci 1 tohoto článku, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí nového desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

*ÚČINEK VSTUPU V PLATNOST**Článek X*

Tato úmluva reviduje následující úmluvy:

Úmluva o minimálním věku (práce na moři) z roku 1920 (č. 7)

Úmluva o odškodnění při ztrátě zaměstnání (ztroskotání) z roku 1920 (č. 8)

Úmluva o umístování námořníků z roku 1920 (č. 9)

Úmluva o lékařském vyšetření mladistvých (práce na moři) z roku 1921 (č. 16)

Úmluva o pracovních smlouvách námořníků z roku 1926 (č. 22)

Úmluva o repatriaci námořníků z roku 1926 (č. 23)

- Úmluva o osvědčeních způsobilosti důstojníků z roku 1936 (č. 53)
- Úmluva o placené dovolené námořníků z roku 1936 (č. 54)
- Úmluva o povinnostech majitele lodí v případě nemoci nebo úrazu námořníků z roku 1936 (č. 55)
- Úmluva o nemocenském pojištění námořníků z roku 1936 (č. 56) Úmluva o pracovní době na palubě a personálu z roku 1936 (č. 57)
- Úmluva o minimálním věku (práce na moři) (revidovaná) z roku 1936 (č. 58)
- Úmluva o stravování a restauračních službách (posádka lodí) z roku 1946 (č. 68)
- Úmluva o osvědčení lodních kuchařů z roku 1946 (č. 69)
- Úmluva o sociálním zabezpečení námořníků z roku 1946 (č. 70) Úmluva o placené dovolené námořníků z roku 1946 (č. 72) Úmluva o lékařských vyšetřeních námořníků z roku 1946 (č. 73) Úmluva o osvědčení způsobilých námořníků z roku 1946 (č. 74) Úmluva o ubytování posádek z roku 1946 (č. 75)
- Úmluva o mzdách, pracovní době na palubě a personálu z roku 1946 (č. 76)
- Úmluva o placené dovolené námořníků (revidovaná) z roku 1949 (č. 91) Úmluva o ubytování posádek (revidovaná) z roku 1949 (č. 92)
- Úmluva o mzdách, pracovní době na palubě a personálu (revidovaná) roku 1949 (č. 93) Úmluva o mzdách, pracovní době na palubě a personálu (revidovaná) z roku 1958 (č. 109) Úmluva o ubytování posádek (doplňující ustanovení) z roku 1970 (č. 133)
- Úmluva o předcházení úrazům (námořníků) z roku 1970 (č. 134) Úmluva o kontinuitě zaměstnání (námořníků) z roku 1976 (č. 145) Úmluva o každoroční placené dovolené námořníků z roku 1976 (č. 146)
- Úmluva o obchodním námořnictvu (minimální pravidla) z roku 1976 (č. 147)
- Úmluva o protokolu z roku 1996 k úmluvě o obchodním námořnictvu (minimálním pravidlům) z roku 1976 (č. 147)
- Úmluva o sociální péči o námořníky na moři a v přístavech z roku 1987 (č. 163)
- Úmluva o ochraně zdraví a lékařské péči pro námořníky z roku 1987 (č. 164)
- Úmluva o sociálním zabezpečení námořníků (revidovaná) z roku 1987 (č. 165)
- Úmluva o repatriaci námořníků (revidovaná) z roku 1987 (č. 166)
- Úmluva o inspekci práce námořníků z roku 1996 (č. 178)
- Úmluva o přijímání a umístění námořníků z roku 1996 (č. 179)
- Úmluva o pracovní době námořníků a personálu lodí z roku 1996 (č. 180).

## *FUNKCE DEPOZITÁŘE*

### *Článek XI*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o zápisu všech ratifikací, přijetí a výpovědi podle této úmluvy.

2. Až budou podmínky stanovené v Čl. VIII odst. 3 splněny, upozorní generální ředitel členské státy Organizace na datum, kterým tato úmluva vstoupí v platnost.

### *Článek XII*

V souladu s článkem 102 Charty OSN sdělí generální ředitel Mezinárodního úřadu práce generálnímu tajemníkovi OSN k zápisu úplné údaje o všech ratifikacích, přijetích a výpovědích zapsaných podle této úmluvy.

### *ZVLÁŠTNÍ TRIPARTITNÍ VÝBOR*

#### *Článek XIII*

1. Správní rada Mezinárodního úřadu práce bude průběžně sledovat provádění této úmluvy prostřednictvím výboru se zvláštními pravomocemi v oblasti námořních pracovněprávních norem, který zřídí.

2. Pro záležitosti řešené v souladu s touto úmluvou se výbor skládá ze dvou zástupců jmenovaných vládou každého členského státu, který ratifikoval tuto úmluvu, a zástupců vlastníků lodí a námořníků, které jmenuje Správní rada po konzultaci se Společnou námořní komisí.

3. Zástupci vlád členských států, které tuto úmluvu dosud neratifikovaly, se mohou účastnit práce výboru, ale nemají hlasovací právo v žádných záležitostech projednávaných v souladu s touto úmluvou. Správní rada může vyzvat jiné organizace nebo subjekty, aby byly ve výboru zastoupeny pozorovateli.

4. Hlasy každého zástupce vlastníků lodí a námořníků ve výboru budou váženy tak, aby se zajistilo, že skupina vlastníků lodí a skupina námořníků budou mít každá polovinu hlasů z celkového počtu hlasů vlád zastoupených na dané schůzi a oprávněných hlasovat.

### *ZMĚNA TĚTO ÚMLUVY*

#### *Článek XIV*

1. Změny jakýchkoli ustanovení této úmluvy může přijímat Generální konference Mezinárodní organizace práce podle článku 19 Ústavy Mezinárodní organizace práce a pravidel a postupů Organizace pro přijímání úmluv. Změny Kodexu lze rovněž přijímat postupem podle článku XV.

2. V případě členských států, jejichž ratifikace této úmluvy byly zapsány před přijetím změny, bude znění změny těmto státům oznámeno k ratifikaci.

3. V případě ostatních členských států jim bude znění úmluvy v platném znění oznámeno k ratifikaci v souladu s článkem 19 Ústavy.

4. Změna se považuje za přijatou v den, kdy byly zaregistrovány ratifikace změny resp. úmluvy v platném znění ze strany nejméně 30 členských států s celkovým podílem na světové hrubé prostornosti lodí ve výši 33 procent.

5. Změna přijatá podle článku 19 Ústavy zavazuje jen ty členské státy Organizace, jejichž ratifikace byly zaregistrovány generálním ředitelem Mezinárodního úřadu práce.

6. Pro každý členský stát uvedený v odstavci 2 tohoto článku vstoupí změny v platnost 12 měsíců po datu přijetí uvedeném v odstavci 4 tohoto článku nebo 12 měsíců po datu registrace jeho ratifikace změny, podle toho, které datum nastane později.

7. S výhradou odstavce 9 tohoto článku pro členské státy uvedené v odstavci 3 tohoto článku úmluva v platném znění vstoupí v platnost 12 měsíců po datu přijetí uvedeném v odstavci 4 tohoto článku nebo 12 měsíců po datu registrace jejich ratifikace úmluvy, podle toho, které datum nastane později.

8. Pro členské státy, jejichž ratifikace této úmluvy byla zaregistrována před přijetím změny, ale které změnu neratifikovaly, zůstává tato úmluva v platnosti bez dotčené změny.

9. Každý členský stát, jehož ratifikace této úmluvy bude zaregistrována po přijetí změny, ale před datem uvedeným v odstavci 4 tohoto článku, může v prohlášení přiloženému k aktu ratifikace upřesnit, že jeho ratifikace se týká úmluvy bez dotčené změny. V případě ratifikace s takovým prohlášením vstoupí úmluva v platnost pro dotčený členský stát 12 měsíců po datu zaregistrování ratifikace. Pokud nebude k aktu ratifikace prohlášení přiloženo, nebo pokud bude ratifikace zaregistrována v den nebo po dni uvedeném v odstavci 4, vstoupí úmluva v platnost pro dotčený členský stát 12 měsíců po datu zaregistrování ratifikace a po vstupu úmluvy v platnost v souladu s odstavcem 7 tohoto článku bude změna pro dotčený členský stát závazná, pokud změna nestanoví jinak.

## ZMĚNY KODEXU

### *Článek XV*

1. Kodex lze změnit buď postupem stanoveným v článku XIV, nebo není-li výslovně stanoveno jinak, postupem stanoveným v tomto článku.

2. Změnu Kodexu může generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce navrhnout vláda kteréhokoli členského státu Organizace či skupina zástupců vlastníků lodí nebo skupina zástupců námořníků, kteří byli jmenováni do výboru uvedeného v článku XIII. Změna navržená vládou musí být navržena nebo podporována nejméně pěti vládami členských států, které ratifikovaly úmluvu, nebo skupinou zástupců vlastníků lodí či námořníků uvedenou v tomto odstavci.

3. Jakmile ověří, že návrh změny splňuje požadavky odstavce 2 tohoto článku, generální ředitel ihned oznámí obsah návrhu doprovázený případnými připomínkami nebo návrhy považovanými za vhodné všem členským státům Organizace s výzvou k předání jejich připomínek nebo návrhů k danému návrhu ve lhůtě šesti měsíců či jiné lhůtě (nikoli kratší než tři měsíce, ani delší než devět měsíců), kterou předepíše Správní rada.

4. Na konci lhůty uvedené v odstavci 3 tohoto článku bude návrh spolu se souhrnem připomínek či návrhů podle uvedeného odstavce předán výboru k posouzení na schůzi. Změna se považuje za přijatou výborem v případě, že:

- a) nejméně polovina vlád členských států, které ratifikovaly tuto úmluvu, je zastoupena na schůzi, na které je návrh posuzován; a
- b) nejméně dvoutřetinová většina členů výboru hlasuje pro změnu; a
- c) tato většina je tvořena hlasy pro návrh představujícími nejméně polovinu hlasovacích práv vlády, polovinu hlasovacích práv vlastníků lodí a polovinu hlasovacích práv námořníků – členů výboru registrovaných na schůzi, kde je návrh předložen k hlasování.

5. Změny přijaté v souladu s odstavcem 4 tohoto článku budou předloženy na příštím zasedání konference ke schválení. Toto schválení vyžaduje dvoutřetinovou většinu hlasů přítomných delegátů. Pokud této většiny není dosaženo, je navržená změna na případné přání výboru vrácena výboru k novému posouzení.

6. Změny schválené konferencí oznámí generální ředitel každému z členských států, jejichž ratifikace této úmluvy byly zapsány před datem schválení změny konferencí. Tyto členské státy jsou dále uváděny jako ratifikující členské státy. Oznámení musí obsahovat odkaz na tento článek a stanovit lhůtu pro sdělení jakéhokoli formálního nesouhlasu. Tato lhůta bude dva roky od data oznámení, pokud v okamžiku schválení konference nestanovila lhůtu odlišnou, která nebude kratší než jeden rok. Stejnopis oznámení bude pro informaci zaslána ostatním členským státům Organizace.

7. Změna schválená konferencí se považuje za přijatou, pokud do konce předepsané lhůty generální ředitel neobdržel formální vyjádření nesouhlasu od více než 40 procent členských států, které ratifikovaly úmluvu a které představují nejméně 40 procent hrubé prostornosti lodí členských států, které ratifikovaly úmluvu.

8. Změna považovaná za přijatou vstoupí v platnost šest měsíců po konci předepsané lhůty pro všechny ratifikující členské státy kromě těch, které formálně vyjádřily svůj nesouhlas v souladu s odstavcem 7 tohoto článku a svůj nesouhlas neodvolaly v souladu s odstavcem

Avšak:

- a) před koncem předepsané lhůty může kterýkoli ratifikující členský stát oznámit generálnímu řediteli, že bude změnou vázán pouze po následném výslovném oznámení o jejím přijetí; a
- b) před datem vstupu změny v platnost může kterýkoli ratifikující členský stát oznámit generálnímu řediteli, že po specifikovanou dobu nebude danou změnu provádět.

9. Změna, která je předmětem oznámení uvedeného v odst. 8 písm. a) tohoto článku, vstoupí v platnost pro členský stát, který oznámení podal, šest měsíců poté, co členský stát oznámil generálnímu řediteli přijetí změny, nebo v den, kdy změna vstoupí v platnost, podle toho, které datum nastane později.

10. Lhůta uvedená v odst. 8 písm. b) tohoto článku nepřekročí jeden rok od data vstupu změny v platnost nebo delší období, které určí konference při schvalování změny.

11. Členský stát, který formálně vyjádřil nesouhlas se změnou, může svůj nesouhlas kdykoli odvolat. Pokud oznámení o tomto odvolání generální ředitel obdrží po vstupu změny v platnost, změna pro daný členský stát vstoupí v platnost šest měsíců po datu, kdy bylo oznámení zapsáno.

12. Po vstupu změny v platnost lze úmluvu ratifikovat pouze v pozměněné podobě.

13. V míře, v jaké se osvědčení pro práci na moři týká záležitostí upravených změnou úmluvy, která vstoupila v platnost:

- a) členský stát, který změnu přijal, není povinen rozšířit výhody úmluvy na osvědčení pro práci na moři vydané pro lodi plující pod vlajkou jiného členského státu, který:
  - i. podle odstavce 7 tohoto článku formálně vyjádřil nesouhlas se změnou a tento nesouhlas neodvolal; nebo
  - ii. podle odst. 8 písm. a) tohoto článku oznámil, že jeho přijetí je podmíněno jeho následným výslovným oznámením a že změnu nepřijal; a
- b) členský stát, který změnu přijal, rozšíří výhody úmluvy na osvědčení pro práci na moři vydané pro lodi plující pod vlajkou jiného členského státu, který podle odst. 8 písm. b) vydal oznámení, že po dobu specifikovanou v souladu s odstavcem 10 tohoto článku nebude danou změnu provádět.

## ZÁVAZNÉ JAZYKY

### Článek XVI

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

## 124. ÚMLUVA Č. 188 – ÚMLUVA O PRÁCI V ODVĚTVÍ RYBOLOVU, 2007

Generální konference Mezinárodní organizace práce, která byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla 30. května 2007 na svém 96. zasedání,

vědoma si, že globalisace má vážný dopad na odvětví rybolovu, majíc na zřeteli Deklaraci MOP o základních principech a právech v práci, která byla přijata Mezinárodní konferencí práce v roce 1998,

berouc v úvahu základní práva obsažená v následujících mezinárodních úmluvách o práci: Úmluvě o nucené nebo povinné práci, 1930 (č. 29), Úmluvě o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, 1948 (č. 87), Úmluvě o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949 (č. 98), Úmluvě o stejném odměňování pracujících mužů a žen za práci stejné hodnoty, 1951 (č. 100), Úmluvě týkající se odstranění nucené práce, 1957 (č. 105), Úmluvě o diskriminaci (zaměstnání a povolání), 1958 (č. 111), Úmluvě o nejnižším věku pro vstup do zaměstnání, 1973 (č. 138) a Úmluvě o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce, 1999 (č. 182),

majíc na zřeteli příslušné listiny Mezinárodní organizace práce, zejména úmluvu (č. 155) a doporučení (č. 164) o bezpečnosti a zdraví pracovníků, 1981 a úmluvu (č. 161) a doporučení (č. 171) o závodních zdravotních službách, 1985,

majíc dále na zřeteli Úmluvu o minimálních standardech sociálního zabezpečení, 1952 (č. 102),

majíc za to, že ustanovení článku 77 této úmluvy by neměla být překážkou pro ochranu, kterou členské státy rozšířily na rybáře účastníci se programů sociálního zabezpečení,

uznávajíc, že Mezinárodní organizace práce považuje rybolov za nebezpečné povolání v porovnání s jinými povoláními,

majíc dále na zřeteli Článek 1 odst. 3 Úmluvy o průkazech totožnosti námořníků (revidované), 2003 (č. 185),

přihlížejíc k základnímu oprávnění Organizace, kterým je prosazovat řádné pracovní podmínky,

přihlížejíc k potřebě v tomto ohledu chránit a prosazovat práva rybářů,

připomínajíc Úmluvu OSN o mořském právu, 1982,

majíc na zřeteli potřebu přepracovat následující mezinárodní úmluvy přijaté Mezinárodní konferencí práce, zejména pokud se týká odvětví rybolovu, konkrétně Úmluvu o nejnižším věku pro rybáře, 1959 (č. 112), Úmluvu o lékařské prohlídce (rybářů), 1959 (č. 113), Úmluvu o pracovních smlouvách rybářů, 1959 (č. 114) a Úmluvu o ubytování posádek (rybářů), 1966 (č. 126), s cílem tyto úmluvy aktualizovat a pozměnit tak, aby se týkaly většího počtu rybářů ve světě, zejména těch, kteří pracují na palubě menších lodí,

berouc v úvahu, že cílem této úmluvy je zajistit, aby rybáři měli řádné pracovní podmínky na palubách rybářských plavidel s ohledem na minimální požadavky na práci na palubě; podmínky výkonu pracovních povinností; ubytování a stravování; ochranu zdraví a bezpečnost při práci; zdravotní péči a sociální zabezpečení,



rozhodnuvši se přijmout určité návrhy týkající se práce v odvětví rybolovu, což je čtvrtý bod pořadu jednání konference,

a stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy;

přijímá dne 14. června 2007 následující úmluvu, která může být označována jako Úmluva o práci v odvětví rybolovu, 2007.

### *Část I. Definice a rozsah působnosti*

#### *Definice*

#### *Článek 1*

Pro účely této úmluvy:

- a) se **komerčním rybolovem** rozumí všechny rybolovné činnosti, včetně rybolovných činností na řekách, jezerech nebo kanálech, s výjimkou samozásobitelského rybolovu a rekreačního rybolovu,
- b) se **příslušným orgánem** rozumí ministr, ministerstvo nebo jiný orgán, který má pravomoc vydávat a prosazovat směrnice, nařízení nebo jiné předpisy s účinností zákona, pokud se týká předmětu daného ustanovení,
- c) se **konzultacemi** rozumí konzultace poskytované oprávněným orgánem příslušným zastupitelským organizacím zaměstnavatelů a pracovníků, a zejména zastupitelským organizacím majitelů rybářských plavidel a rybářů tam, kde existují,
- d) se **majitelem rybářského plavidla** rozumí majitel rybářského plavidla nebo jakákoliv jiná organizace nebo osoba, jako je manažer, zástupce nebo nájemce souběžně registrované lodi, která převzala odpovědnost za provozování plavidla od vlastníka a která při převímání takové odpovědnosti souhlasila s převzetím povinností a odpovědností uložených majitelům rybářských plavidel touto úmluvou, neohledně na to, zda jakákoliv jiná organizace nebo osoba plní určité povinnosti nebo odpovědnosti v zastoupení majitele rybářského plavidla,
- e) se **rybářem** rozumí každá osoba zaměstnaná nebo najatá na jakoukoliv pozici či provádějící povolání na palubě rybářského plavidla, včetně osob pracujících na palubě, které jsou placeny na základě podílu na úlovku, ale kromě pilotů, námořní posádky, jiných osob v trvalém služebním poměru vůči orgánům státní správy, osob, které mají základnu na pobřeží a provádějí práci na palubě rybářského plavidla a pozorovatelů rybářských oblastí,
- f) se **pracovní smlouvou rybáře** rozumí pracovní smlouva, články smlouvy nebo jiná podobná ujednání nebo jakákoliv jiná smlouva upravující životní a pracovní podmínky rybáře na palubě plavidla,
- g) se **rybářským plavidlem** nebo **plavidlem** rozumí jakákoliv loď nebo jakýkoliv člun jakékoliv povahy, neohledně na formu vlastnictví, který se používá nebo má být použit pro účely komerčního rybolovu,

- h) se **hrubou prostorností** rozumí hrubá prostornost vypočítaná podle předpisů pro výpočet prostornosti, které jsou součástí přílohy 1 Mezinárodní úmluvy o vyměřování lodí, 1969, nebo jakékoliv listiny, která ji pozměňuje nebo nahrazuje,
- i) **délka (L)** se měří jako 96 % celkové délky na vodorysce na 85 % nejmenší boční lodní výšky měřené od kýlové linie nebo jako délka od přední strany paluby po osu kormidlového pně na vodorysce, pokud by tato byla větší. U plavidel konstruovaných se skloněným kýlem je vodoryska, na které se tato délka měří, paralelní s konstruovanou vodoryskou,
- j) se **největší délka (LOA)** měří jako vzdálenost v přímé linii paralelní s konstruovanou vodoryskou mezi nejpřednějším bodem přídě a nejvzdálenějším bodem zádi,
- k) jsou **služby přijímání a umístění pracovních sil** termínem, který znamená jakoukoliv osobu, společnost, instituci, agenturu nebo jinou organizaci ve veřejném nebo soukromém sektoru, která se zabývá prováděním náborů rybářů jménem majitelů rybářských plavidel nebo umístěním rybářů na rybářských plavidlech,
- l) se **velitelem** rozumí rybář, který velí rybářskému plavidlu.

#### *Rozsah působnosti*

#### *Článek 2*

1. S výjimkou případů, kdy je v této úmluvě uvedeno jinak, se úmluva vztahuje na všechny rybáře a všechna rybářská plavidla zapojená do činností komerčního rybolovu.

2. V případě pochybností, zda je plavidlo zapojeno do komerčního rybolovu, by taková otázka měla být po konzultaci rozhodnuta příslušným orgánem.

3. Kterýkoliv členský stát může po konzultaci zcela nebo částečně rozšířit ochranu stanovenou v této úmluvě pro rybáře pracující na plavidlech dlouhých 24 metrů a více na rybáře pracující na menších plavidlech.

#### *Článek 3*

1. V případech, kdy uplatňování úmluvy vyvolává zvláštní problémy zásadní povahy ve vztahu ke konkrétním podmínkám výkonu práce rybářů nebo příslušného provozu rybářských plavidel, může členský stát po konzultaci vyloučit z požadavků této úmluvy nebo jejich určitých ustanovení:

- a) rybářská plavidla zapojená do rybolovných činností na řekách, jezerech nebo kanálech,
- b) omezené kategorie rybářů nebo rybářských plavidel.

2. V případě vyloučení podle předchozího odstavce a tam, kde je to možné, příslušný orgán přijme patřičná opatření k postupnému rozšíření požadavků vyplývajících z této úmluvy na příslušné kategorie rybářů a rybářských plavidel.

3. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, musí:
- a) ve své první zprávě o uplatňování této úmluvy předložené podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce:
    - i. vyjmenovat kategorie rybářů a rybářských plavidel vyňatých podle odstavce 1;
    - ii. uvést důvody jakéhokoliv takového vynětí s citováním příslušných postojů zastupujících organizací příslušných zaměstnavatelů a pracovníků, zejména zastupujících organizací majitelů rybářských plavidel a rybářů tam, kde existují, a
    - iii. popsat jakákoliv opatření přijatá k zajištění odpovídající ochrany vyňatých kategorií a
  - b) v následujících zprávách o uplatňování této úmluvy popsat jakákoliv opatření přijatá v souladu s odstavcem 2.

#### *Článek 4*

1. V případech, kdy členský stát nemůže s okamžitou platností provádět všechna opatření stanovená touto úmluvou kvůli zvláštním problémům zásadní povahy, pokud se týká nedostatečně vyvinuté infrastruktury nebo institucí, může tento členský stát v souladu s plánem vytvořeným na základě konzultací provádět všechna nebo některá z následujících ustanovení postupně:

- a) Článek 10 odst. 1,
- b) Článek 10 odst. 3, pokud se jedná o plavidla, která zůstávají na moři po době delší než tři dny,
- c) Článek 15,
- d) Článek 20,
- e) Článek 33 a
- f) Článek 38.

2. Odstavec 1 se nevztahuje na rybářská plavidla, která:

- a) jsou dlouhá 24 metrů a více nebo
- b) zůstávají na moři po dobu delší než sedm dní nebo
- c) běžně se plaví v té z následujících vzdáleností, která je delší – vzdálenosti přesahující 200 námořních mil od pobřeží státu vlajky nebo za vnějším okrajem jeho kontinentálního šelfu nebo
- d) podléhají státní kontrole v přístavu, jak stanovuje článek 43 této úmluvy, s výjimkou případů, kdy státní kontrola v přístavu nastane na základě situace vyšší moci, ani na rybáře, kteří na takových plavidlech pracují.

3. Každý členský stát, který použije možnosti dané v odstavci 1, musí:

- a) ve své první zprávě o uplatňování této úmluvy předložené podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce:
  - i. uvést ustanovení této úmluvy, která mají být uplatňována postupně;
  - ii. vysvětlit důvody a uvést příslušné postoje zastupujících organizací příslušných zaměstnavatelů a pracovníků, zejména zastupujících organizací majitelů rybářských plavidel a rybářů tam, kde existují, a
  - iii. popsat plán postupného provádění a
- b) v následujících zprávách o uplatňování této úmluvy popsat opatření přijatá s ohledem na nabytí účinnosti všech ustanovení této úmluvy.

#### *Článek 5*

1. Pro účely této úmluvy může příslušný orgán po konzultaci rozhodnout o používání největší délky (LOA) místo délky (L) jako základny pro měření v souladu s rovnocenností vyloženou v příloze I. Kromě toho se příslušný orgán pro účely odstavců specifikovaných v příloze III této úmluvy může po konzultaci rozhodnout používat hrubou prostornost namísto délky (L) nebo největší délky (LOA) jako základnu pro měření v souladu s rovnocenností vyloženou v příloze III.

2. Ve zprávách předložených podle článku 22 této úmluvy sdělí členský stát důvody pro rozhodnutí přijaté podle tohoto článku a jakékoliv poznámky vyplývající z konzultace.

#### *Část II. Obecné zásady*

##### *Provádění*

#### *Článek 6*

1. Každý členský stát musí provádět a prosazovat zákony, předpisy a jiná opatření, která přijal k plnění svých závazků podle této úmluvy, pokud se týká rybářů a rybářských plavidel v jeho jurisdikci. Ostatní opatření mohou zahrnovat kolektivní smlouvy, rozhodnutí soudu, rozhodčí nálezy a jiné prostředky ve shodě s vnitrostátními zákony a postupy uplatňovanými v praxi.

2. Nic z toho, co je uvedeno v této úmluvě, nesmí ovlivnit zákon, nález nebo zvyk nebo jakékoliv ujednání mezi majiteli rybářských plavidel a rybáři, která zajišťují podmínky výhodnější než stanovené touto úmluvou.

##### *Příslušný orgán a koordinace*

#### *Článek 7*

Každý členský stát musí:

- a) jmenovat příslušný orgán nebo orgány a
- b) náležitým způsobem zavést mechanismy pro koordinaci mezi orgány příslušnými pro odvětví rybolovu na vnitrostátní a místní úrovni a definovat je-

jich funkce a odpovědnosti, a vzít přitom v úvahu jejich kompetence a vnitrostátní podmínky a postupy uplatňované v praxi.

*Odpovědnosti majitelů rybářských plavidel, velitelů a rybářů*

*Článek 8*

1. Majitel rybářského plavidla má celkovou odpovědnost za zajištění toho, že velitel má k dispozici nezbytné zdroje a zařízení ke splnění povinností vyplývajících z této úmluvy.

2. Velitel je odpovědný za bezpečnost rybářů na palubě a bezpečný provoz plavidla, také včetně následujících oblastí:

- a) provádění takového dohledu, který zajistí, že rybáři vykonávají svoji práci v největší možné míře v co nejlepších podmínkách pro jejich bezpečí a zdraví,
- b) vedení rybářů způsobem, který respektuje bezpečnost a zdraví, včetně prevence únavy,
- c) umožnění školení o bezpečnosti a zdraví při práci na palubě a
- d) zajištění shody s bezpečností plavby, držení hlídek a souvisejících námořních pravidel.

3. Majitel rybářského plavidla nesmí velitele nutit, aby nepřijal jakékoliv rozhodnutí, které je podle odborného úsudku velitele nutné pro bezpečnost plavidla a jeho bezpečné plavby a bezpečného provozu nebo bezpečnost rybářů na palubě.

4. Rybáři musí dodržovat zákonná nařízení velitele a příslušná bezpečnostní a zdravotní opatření.

*Část III. Minimální požadavky týkající se práce na palubě rybářských plavidel*

*Minimální věk*

*Článek 9*

1. Minimální věk pro práci na palubě rybářského plavidla je 16 let. Příslušný orgán však může povolit minimální věk 15 let u osob, které nepodléhají povinné školní docházce, jak je stanovena ve vnitrostátních právních předpisech, a které se účastní odborného vzdělávání v oblasti rybolovu.

2. Příslušný orgán může v souladu s vnitrostátními zákony a praxí oprávnit osoby ve věku 15 let k vykonávání lehké práce během školních prázdnin. V takových případech po konzultaci určí povolené druhy práce a stanoví podmínky, za kterých bude taková práce vykonávána, a požadované přestávky na odpočinek.

3. Minimální věk pro přidělení k vykonávání činností na palubě rybářských plavidel, která ze své povahy nebo povahy podmínky, za kterých jsou vy-

konávány, pravděpodobně ohrozí zdraví, bezpečnost nebo mravy mladých lidí, nesmí být nižší než 18 let.

4. Druhy činností, na které se vztahuje odstavec 3 tohoto článku, určují vnitrostátní zákony nebo předpisy nebo příslušný orgán po konzultaci, s přihlédnutím k daným rizikům a platným mezinárodním normám.

5. Plnění činností, na které odkazuje odstavec 3 tohoto článku, od věku 16 let může být povoleno vnitrostátními zákony nebo předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu po konzultaci, za podmínky, že jsou plně chráněny zdraví, bezpečnost a mravy příslušných mladých osob a že příslušné mladé osoby obdržely odpovídající specifické pokyny nebo odborné školení a dokončily základní školení o bezpečnosti před vyplutím na moře.

6. Nasazení rybářů mladších 18 let na noční práci se zakazuje. Pro účely tohoto článku se „noční“ definuje v souladu s vnitrostátními zákony a postupy používanými v praxi. Týká se doby v délce nejméně devíti hodin, počínaje nejpozději půlnocí a konče nejdříve v 5 hodin. Příslušný orgán může učinit výjimku z přísného dodržování omezení noční práce v případech, kdy:

- a) by bylo narušeno účinné školení příslušných rybářů v souladu se zavedenými programy a plány nebo
- b) specifická povaha povinnosti nebo akreditovaného školicího programu vyžaduje, aby rybáři, kterých se výjimka týká, vykonávali povinnosti v noci, a kdy tento orgán po konzultaci určí, že taková práce nebude mít škodlivý vliv na jejich zdraví nebo dobré životní podmínky.

7. Nic z toho, co je uvedeno v tomto článku, nesmí ovlivnit žádné povinnosti přijaté členským státem, které vyplývají z ratifikace jakékoliv jiné mezinárodní úmluvy o práci.

### *Lékařská prohlídka*

#### *Článek 10*

1. Žádní rybáři nesmí pracovat na palubě rybářského plavidla bez platného lékařského osvědčení, které potvrzuje jejich tělesnou způsobilost vykonávat své povinnosti.

2. Příslušný orgán po konzultaci může udělit výjimky z uplatnění odstavce 1 tohoto článku, s přihlédnutím k bezpečnosti a zdraví rybářů, velikosti plavidla, dostupnosti lékařské pomoci a evakuace, délky trvání plavby, oblastí výkonu činností a typu rybolovné činnosti.

3. Výjimky v odstavci 2 tohoto článku platí pro rybáře, kteří pracují na rybářském plavidle dlouhém 24 metrů a více nebo které běžně zůstává na moři po dobu delší než tři dny. V naléhavých případech může příslušný orgán povolit rybáři pracovat na takovém plavidle po dobu omezeného a určeného trvání, do-

kud je možné získat lékařské osvědčení, za předpokladu, že rybář vlastní lékařské osvědčení z nedávné doby, kterému již vypršela platnost.

#### Článek 11

Každý členský stát musí přijmout zákony, předpisy a jiná opatření, kterými se stanoví:

- a) povaha lékařských prohlídek,
- b) forma a obsah lékařských osvědčení,
- c) vydávání lékařského osvědčení řádně kvalifikovaným lékařem nebo, v případě osvědčení, které se týká pouze zraku, osobou uznanou příslušným orgánem za kvalifikovanou k vydání takového osvědčení; tyto osoby budou mít plnou volnost ve vydávání svého odborného posudku,
- d) frekvence lékařských prohlídek a doba platnosti lékařských osvědčení,
- e) právo na další vyšetření druhým nezávislým lékařem v případě, že osobě bylo odmítnuto vydání osvědčení nebo jí byla stanovena omezení práce, kterou může vykonávat, a
- f) další související požadavky.

#### Článek 12

Kromě požadavků stanovených v článku 10 a článku 11 týkajících se rybářského plavidla dlouhého 24 metrů a více nebo plavidla, které běžně zůstává na moři po dobu delší než tři dny:

1. Musí lékařské osvědčení rybáře minimálně uvádět, že:

- a) sluch a zrak příslušného rybáře jsou uspokojivé pro to, aby rybář mohl plnit své povinnosti na plavidle, a že
- b) rybář netrpí žádnými zdravotními potížemi, které by se pravděpodobně zhoršily plněním jeho pracovních povinností na moři nebo by rybáře učinily neschopným plnit takové pracovní povinnosti nebo by ohrozily bezpečnost a zdraví ostatních osob na palubě.

2. Platnost lékařského osvědčení je maximálně dva roky, pokud není příslušný rybář mladší 18 let, přičemž v takovém případě je platnost jeden rok.

3. Pokud doba platnosti osvědčení vyprší v průběhu plavby, osvědčení zůstává v platnosti do konce této plavby.

#### Část IV. Podmínky výkonu zaměstnání

##### Posádka a doba odpočinku

#### Článek 13

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření požadující, aby majitelé rybářských plavidel, které plují pod jejich vlajkou, zajistili, že:

- a) jejich plavidla jsou dostatečně a bezpečně obsazena pracovníky nutnými k bezpečné plavbě a provozu plavidla, že jsou řízena kompetentním velitelem a že
- b) rybářům je pravidelně poskytována dostatečně dlouhá doba odpočinku k zajištění bezpečnosti a zdraví při práci.

#### *Článek 14*

1. Kromě požadavků stanovených v článku 13 příslušný orgán:

- a) stanoví pro plavidla dlouhá 24 metrů a více minimální počet pracovníků, kterými musí být plavidlo obsazeno z hlediska zajištění jeho bezpečné plavby, přičemž určí počet a kvalifikace požadovaných rybářů,
- b) stanoví po konzultaci pro plavidla, která zůstávají na moři déle než tři dny, nehledě na jejich délku, za účelem omezení únavy minimální dobu odpočinku, která musí být rybářům poskytnuta. Tato minimální doba odpočinku nesmí být kratší než:
  - i. deset hodin za každý časový úsek v délce 24 hodin a
  - ii. 77 hodin za každý časový úsek sedmi dní.

2. Příslušný orgán může z určitých důvodů, které jsou omezeny a specifikovány, povolit dočasné výjimky z omezení stanovených v odst. 1 písm. b) tohoto článku. Za takových okolností však musí požadovat, aby rybářům byly poskytnuty náhradní doby odpočinku, jakmile je to možné.

3. Příslušný orgán po konzultaci může stanovit alternativní požadavky k požadavkům uvedeným v odstavcích 1 a 2 tohoto článku. Takové alternativní požadavky však musí být zásadně ekvivalentní a nesmí ohrozit bezpečnost a zdraví rybářů.

4. Nic z toho, co je uvedeno v tomto článku, nesmí narušit právo velitele plavidla požadovat od rybáře, aby plnil své pracovní povinnosti po jakoukoliv dobu potřebnou k zajištění bezprostředního bezpečí plavidla, osob na palubě nebo úlovku či za účelem poskytnutí pomoci jiným člunům nebo lodím či osobám, které se na moři ocitly v nouzi. Velitel může obdobným způsobem odložit plánovanou dobu odpočinku a požadovat od rybáře plnění jeho pracovních povinností po jakoukoliv dobu nutnou k obnovení běžných podmínek. Po obnovení takových běžných podmínek velitel co nejdříve zajistí, aby rybářům, kteří vykonávali své pracovní povinnosti v době plánovaného odpočinku, byla poskytnuta odpovídající doba odpočinku.

#### *Seznam členů posádky*

#### *Článek 15*

Na každém rybářském plavidle musí být seznam členů posádky, jehož kopie bude předložena oprávněným osobám na pevnině před vyplutím plavidla, nebo



sdělena na pevninu okamžitě po vyplutí plavidla. Příslušný orgán určí, komu a kdy bude taková informace poskytnuta a za jakým účelem nebo jakými účely.

#### *Pracovní smlouva rybáře*

##### *Článek 16*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření:

- a) požadující, aby rybáři na plavidlech plujících pod jeho vlajkou byli chráněni pracovní smlouvou rybáře, která je pro rybáře srozumitelná a odpovídá ustanovením této úmluvy, a
- b) specifikující minimální náležitosti, které mají být do pracovní smlouvy rybáře zahrnuty v souladu s ustanoveními obsaženými v příloze II.

##### *Článek 17*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření týkající se:

- a) postupů, které zajistí, aby rybář měl příležitost přezkoumat podmínky pracovní smlouvy rybáře a vyhledat poradenství v tomto ohledu před uzavřením takové smlouvy,
- b) v příslušných případech vedení záznamů o práci rybáře vykonávané podle takové smlouvy a
- c) prostředků k urovnání sporů v souvislosti s pracovní smlouvou rybáře.

##### *Článek 18*

Pracovní smlouva rybáře, jejíž kopie bude předána rybáři, musí být na palubě plavidla a k dispozici rybáři a také na požádání jiným dotčeným stranám v souladu s vnitrostátními zákony a postupy uplatňovanými v praxi.

##### *Článek 19*

Články 16 až 18 a příloha II se nevztahují na majitele rybářského plavidla, který také provozuje toto plavidlo sám bez pomoci jiných osob.

##### *Článek 20*

Odpovědnost za zajištění toho, že každý rybář má písemnou pracovní smlouvu rybáře podepsanou jak příslušným rybářem, tak majitelem rybářského plavidla nebo jeho oprávněným zástupcem (nebo v případech, kdy rybáři nejsou zaměstnání nebo najati majitelem rybářského plavidla, musí mít majitel rybářského plavidla doklad o smluvních nebo podobných ujednáních), která stanovuje řádné pracovní a životní podmínky na palubě plavidla podle požadavků této úmluvy, nese majitel rybářského plavidla.

#### *Repatriace*

##### *Článek 21*

1. Členské státy úmluvy zajistí, aby rybáři na rybářském plavidle, které plují pod jejich vlajkou a které vpluje do přístavu cizí země, měli nárok na repatriaci v případě, kdy pracovní smlouva rybáře vypršela nebo byla ukončena

z oprávněných důvodů rybářem nebo majitelem rybářského plavidla nebo kdy rybář není nadále schopen plnit povinnosti požadované pracovní smlouvou nebo se od něho nedá očekávat, že je bude za určitých okolností provádět. To platí také pro rybáře z takového plavidla, kteří jsou ze stejných důvodů převezeni z tohoto plavidla do přístavu v cizí zemi.

2. Náklady na repatriaci, na kterou odkazuje odstavec 1 tohoto článku, nese majitel rybářského plavidla, s výjimkou případu, kdy se rybář podle vnitrostátních zákonů, předpisů a jiných opatření, dopustil závažného porušení svých povinností vyplývajících z jeho pracovní smlouvy.

3. Členské státy stanoví prostřednictvím zákonů, předpisů a jiných opatření přesné okolnosti, které rybáře, jehož se týká odstavec 1 tohoto článku, opravňují k repatriaci, maximální délku časových úseků, kdy rybář plní své pracovní povinnosti na palubě, po jejichž uplynutí má rybář nárok na repatriaci, a místa určení, kam mohou být rybáři repatriováni.

4. Pokud majitel rybářského plavidla nezajistí repatriaci, na kterou odkazuje tento článek, zajistí repatriaci příslušného rybáře členský stát úmluvy, pod jehož vlajkou plavidlo pluje, a tento stát bude oprávněn vymáhat úhradu těchto nákladů od majitele rybářského plavidla.

5. Vnitrostátní zákony a předpisy nesmí poškodit právo majitele rybářského plavidla na vymáhání úhrady takových nákladů na repatriaci na základě smluvních dohod s třetí stranou.

### *Přijímání a umístění pracovních sil*

#### *Článek 22*

#### *Přijímání a umístění rybářů*

1. Každý členský stát, který provozuje veřejnou službu zajišťující přijímání a umístění rybářů, zajistí, aby tato služba tvořila součást veřejné služby zprostředkování práce pro všechny pracovníky a zaměstnavatele nebo s ní byla koordinována.

2. Jakákoliv soukromá služba zajišťující přijímání a umístění rybářů, která provádí svoji činnost na území členského státu, tak bude konat v souladu se standardizovaným systémem udělování licencí nebo oprávnění nebo jinou formou regulace, která bude zřízena, udržována nebo měněna pouze na základě konzultace.

3. Každý členský stát prostřednictvím zákonů, předpisů nebo jiných opatření:

- a) zakáže službám přijímání a umístění pracovních sil používat prostředky, mechanismy nebo seznamy, jejichž záměrem je zabránit rybářům v nástupu do práce nebo je od něj odrazovat,

- b) musí požadovat, aby poplatky nebo jiné úhrady za přijímání a umístování rybářů nenesl přímo či nepřímo, zcela nebo částečně rybář a
- c) určí podmínky, za jakých může být licence, osvědčení nebo podobné oprávnění soukromé služby přijímání a umístění pracovních sil pozastaveno nebo odebráno v případě porušení příslušných zákonů nebo předpisů, a specifikuje podmínky, za kterých mohou soukromé služby přijímání a umístění pracovních sil provozovat svoji činnost.

#### Soukromé agentury práce

4. Členský stát, který ratifikoval Úmluvu o soukromých agenturách práce, 1997 (č. 181), může delegovat určité odpovědnosti vyplývající z této úmluvy na soukromé agentury práce poskytující služby, na které odkazuje odst. 1 písm. b) článku 1 této úmluvy. Příslušné odpovědnosti jakékoliv takové soukromé agentury práce a majitele rybářského plavidla, který je pro účely výše uvedené úmluvy „uživatelským podnikem“, musí být určeny a delegovány podle ustanovení článku 12 výše uvedené úmluvy. Takový členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření, kterými zajistí, aby žádné takové delegování příslušných odpovědností nebo povinností na soukromé agentury práce poskytující tyto služby a na „uživatelský podnik“ podle této úmluvy předem nezamezilo rybáři možnost uplatňovat zadržovací právo, které mu vzniklo vůči rybářskému plavidlu.

5. Majitel rybářského plavidla je neohledě na ustanovení odstavce 4 odpovědný v případě, že soukromá agentura zprostředkování práce nedodrží své povinnosti vůči rybáři, pro kterého je v kontextu Úmluvy o soukromých agenturách práce, 1997 (č. 181) majitel rybářského plavidla „uživatelským podnikem“.

6. Má se za to, že nic z toho, co je uvedeno v této úmluvě, neuděluje členskému státu povinnost povolit soukromým agenturám zprostředkování práce, na které odkazuje odstavec 4 tohoto článku, provozovat svoji činnost ve svém odvětví rybolovu.

### *Odměňování rybářů*

#### *Článek 23*

Každý členský stát po konzultaci přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření, která stanoví, že rybářům, kteří pobírají mzdu, bude zajištěna její měsíční nebo jiná pravidelná výplata.

#### *Článek 24*

Každý členský stát musí požadovat, aby byl všem rybářům pracujícím na palubě rybářského plavidla poskytnut prostředek k bezplatnému převodu odměn, které obdrží, včetně záloh, a to celých těchto částek nebo jejich částí, jejich rodinám.

*Část V. Ubytování a stravování**Článek 25*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření pro rybářská plavidla plující pod jeho vlajkou o ubytování, stravování a pitné vodě na palubě.

*Článek 26*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření požadující, aby ubytování na palubách rybářských plavidel plujících pod jeho vlajkou mělo dostatečnou velikost a kvalitu a bylo přiměřeně vybavené pro pracovní povinnosti, které jsou na plavidle plněny, a s ohledem na dobu, po kterou rybáři pobývají na palubě. Taková opatření se musí přiměřeně zabývat zejména následujícími záležitostmi:

- a) schválením plánů konstrukce nebo modifikace rybářského plavidla, co se týče ubytovacích prostor,
- b) údržbou ubytovacích prostor a prostor lodní kuchyně s řádným ohledem na hygienu a celkové bezpečnostní a zdravotní podmínky a pohodlí,
- c) ventilací, topením, chlazením a osvětlením,
- d) zmírněním nadměrného hluku a vibrací,
- e) umístěním, velikostí, konstrukčními materiály, nábytkem a vybavením ložnic, jídelen a jiných ubytovacích prostor,
- f) sanitárními zařízeními, včetně záchodů a umývár, a dodávkou dostatečného množství teplé a studené vody a
- g) postupy pro řešení stížností, jež se týkají ubytování, které nesplňuje požadavky této úmluvy.

*Článek 27*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření požadující, aby:

- a) potraviny, které jsou převáženy a podávány na palubě plavidla, měly dostatečnou výživovou hodnotu, jakost a množství,
- b) pitná voda měla dostatečnou jakost a byla k dispozici v dostatečném množství a
- c) potraviny a voda byly rybáři poskytovány majitelem rybářského plavidla bezplatně. Za tyto náklady však může být ve shodě s vnitrostátními zákony a předpisy požadována náhrada v podobě provozních nákladů, pokud tak stanoví kolektivní smlouva, kterou se řídí podílový systém nebo pracovní smlouva rybáře.

### Článek 28

1. Zákony, předpisy nebo jiná opatření, která přijme členský stát podle článků 25 až 27, uvedou v plnou platnost přílohu III týkající se ubytování na rybářském plavidle. Přílohu III lze změnit způsobem stanoveným v článku 45.

2. Členský stát, který není schopen provádět ustanovení přílohy III, může po konzultaci přijmout ustanovení ve svých zákonech a předpisech nebo jiných opatřeních, která jsou v podstatě ekvivalentní ustanovením uvedeným v příloze III, s výjimkou ustanovení vztahujících se na článek 27.

### *Část VI. Zdravotní péče, ochrana zdraví a sociální zabezpečení*

#### *Zdravotní péče*

### Článek 29

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření požadující, aby:

- a) rybářská plavidla vezla na palubě odpovídající zdravotnické vybavení a zásoby zdravotního materiálu odpovídající obsluze plavidla s ohledem na počet rybářů na palubě, oblast provozování činnosti a délku plavby,
- b) rybářská plavidla měla na palubě nejméně jednoho rybáře, který je kvalifikován nebo školen pro poskytování první pomoci nebo jiných forem lékařské péče a který má nezbytné znalosti týkající se používání zdravotnického vybavení a zásob zdravotnického materiálu pro dané plavidlo s ohledem na počet rybářů na palubě, oblast provozování činnosti a délku plavby,
- c) ke zdravotnickému vybavení a zásobám zdravotnického materiálu převážným na palubě byly přiloženy pokyny a jiné informace v jazyce a formátu, kterému rozumí rybář nebo rybáři, na které odkazuje pododstavec b),
- d) byla rybářská plavidla vybavena pro rádiovou a satelitní komunikaci s osobami nebo službami na pevnině, které mohou poskytnout lékařské poradenství s ohledem na oblast provozování činnosti a délku plavby a
- e) rybáři měli právo na včasné lékařské ošetření na pevnině a právo být včas dopraveni na pevninu v případě vážného zranění nebo nemoci.

### Článek 30

Pro rybářská plavidla dlouhá 24 metrů a více přijme každý členský stát s ohledem na počet rybářů na palubě, oblast provozování činnosti a délku plavby zákony, předpisy nebo jiná opatření požadující, aby:

- a) příslušný orgán předepsal zdravotnické vybavení a zásoby zdravotnického materiálu, které mají být převáženy na palubě,
- b) zdravotnické vybavení a zásoby zdravotnického materiálu, které jsou převáženy na palubě, byly řádně udržovány a kontrolovány v pravidelných intervalech určených příslušným orgánem, a to odpovědnými osobami, které určí nebo schválí příslušný orgán,

- c) plavidla vezla průvodce zdravotní péčí, kterou přijal nebo schválil příslušný orgán, nebo nejnovější vydání Mezinárodní lékařské příručky pro lodí,
- d) plavidla měla přístup k předem připravenému systému lékařského poradenství plavidlům na moři prostřednictvím rádiové nebo satelitní komunikace, včetně specializovaného poradenství, které bude vždy dostupné,
- e) plavidla vezla na palubě seznam rádiových a satelitních stanic, jejichž prostřednictvím lze získat lékařské poradenství, a
- f) v míře odpovídající vnitrostátním zákonům a postupům uplatňovaným v praxi členského státu byla lékařská péče poskytována rybáři po dobu, kdy je na palubě nebo přistál v přístavu cizí země, zdarma.

*Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a prevence nehod*

*Článek 31*

Každý členský stát přijme zákony, předpisy nebo jiná opatření týkající se:

- a) prevence nehod při práci, nemocí z povolání a rizik spojených s prací prováděnou na palubě rybářských plavidel, včetně vyhodnocení a řízení rizika, školení a pokynů podávaných rybářům na palubě,
- b) školení rybářů v zacházení s rybářským náčiním, které budou používat, a ve znalostech rybářských činností, do kterých budou zapojeni,
- c) povinností majitelů rybářských plavidel, rybářů a jiných příslušných osob, přičemž musí být náležitě vzata v úvahu bezpečnost a zdraví rybářů mladších 18 let;
- d) podávání zpráv o nehodách na palubě rybářských plavidel plujících pod jeho vlajkou a jejich prošetřování a
- e) zakládání společných výborů o bezpečnosti a zdraví při práci nebo, na základě konzultace, jiných příslušných orgánů.

*Článek 32*

1. Požadavky tohoto článku se vztahují na rybářská plavidla dlouhá 24 metrů a více, která běžně zůstávají na moři déle než tři dny a, po konzultaci, na jiná plavidla s ohledem na počet rybářů na palubě, oblast provozování činnosti a délku plavby.

2. Příslušný orgán musí:

- a) po konzultaci požadovat, aby majitel rybářského plavidla v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy, kolektivními smlouvami a postupy uplatňovanými v praxi ustavil postupy, které se budou uplatňovat na palubě s cílem prevence nehod při práci, zranění a nemocí s přihlédnutím ke specifickým nebezpečím a rizikům na příslušném rybářském plavidle a
- b) požadovat, aby majitelé rybářských plavidel, velitelé, rybáři a jiné příslušné osoby obdrželi dostatečné a vhodné vedení, školicí materiály nebo jiné od-

povídající informace o tom, jak vyhodnocovat a řídit rizika ohrožující zdraví a bezpečnost na palubě rybářského plavidla.

3. Majitelé rybářského plavidla musí:

- a) zajistit, aby byl každý rybář na palubě vybaven odpovídajícím osobním ochranným oděvem a pomůckami,
- b) zajistit, aby každý rybář na palubě prošel základním bezpečnostním školením schváleným příslušným orgánem; příslušný orgán může udělit písemné výjimky z tohoto požadavku v případě rybářů, kteří prokázali odpovídající znalosti a zkušenosti, a
- c) zajistit, aby rybáři byli dostatečně a přiměřeně seznámeni s vybavením a způsoby jeho provozování, včetně odpovídajících bezpečnostních opatření, před použitím daného vybavení nebo zapojením do příslušných činností.

#### *Článek 33*

Vyhodnocení rizika vztahujícího se na rybolov se provádí podle potřeby za účasti rybářů nebo jejich zástupců.

#### *Sociální zabezpečení*

#### *Článek 34*

Každý členský stát zajistí, aby rybáři, kteří mají místo svého obvyklého pobytu na jeho území, a osoby závislé na jejich příjmu měli v rozsahu stanoveném vnitrostátními právními předpisy nárok na využívání ochrany sociálního zabezpečení za podmínek, které nejsou o nic méně příznivé než podmínky vztahující se na ostatní pracovníky, včetně osob v zaměstnaneckém poměru a osob samostatně výdělečně činných, které mají místo svého obvyklého pobytu na jeho území.

#### *Článek 35*

Každý členský stát se v závislosti na vnitrostátních podmínkách zavazuje podniknout kroky k postupnému dosažení komplexní ochrany prostřednictvím sociálního zabezpečení pro všechny rybáře, kteří mají místo svého obvyklého pobytu na jeho území.

#### *Článek 36*

Členské státy spolupracují prostřednictvím bilaterálních a multilaterálních dohod a jiných opatření v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy nebo postupy uplatňovanými v praxi:

- a) na postupném dosažení komplexní ochrany prostřednictvím sociálního zabezpečení pro rybáře s přihlédnutím k zásadě rovného zacházení neohledně na státní příslušnost a
- b) zajištění zachování práv na sociální zabezpečení, která byla získána nebo jsou získávána všemi rybáři neohledně na místo bydliště.

*Článek 37*

Nehledě na delegování povinností v člancích 34, 35 a 36 mohou členské státy určit prostřednictvím bilaterálních a multilaterálních dohod a prostřednictvím ustanovení přijatých v rámci regionálních organizací hospodářské integrace jiná pravidla týkající se právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení, kterými se rybáři musí řídit.

Ochrana v případě nemoci z povolání, pracovního úrazu nebo úmrtí při provádění pracovních povinností

*Článek 38*

1. Každý členský stát přijme opatření, kterými zajistí rybářům ochranu v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy nebo postupy uplatňovanými v praxi pro případy nemoci z povolání, pracovního úrazu nebo úmrtí při provádění pracovních povinností.

2. V případě zranění způsobeného nehodou při práci nebo nemocí z povolání musí mít rybář přístup k:

- a) odpovídající lékařské péči a
- b) odpovídající náhradě v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy.

3. S přihlédnutím k typickým rysům odvětví rybolovu může být ochrana, na kterou odkazuje odstavec 1 tohoto článku, zajištěna prostřednictvím:

- a) systému, který stanovuje odpovědnost majitelů rybářských plavidel, nebo
- b) povinného pojištění, úhrady škody pracovníkům nebo jiných programů.

*Článek 39*

1. V případě, kdy neexistují vnitrostátní ustanovení pro rybáře, přijme každý členský stát zákony, předpisy nebo jiná opatření, kterými zajistí, aby byli majitelé rybářských plavidel odpovědní za poskytování zdravotní ochrany a lékařské péče rybářům na plavidlech plujících pod jeho vlajkou, zatímco jsou tito rybáři zaměstnaní na plavidle, najati na plavidlo nebo pracují na plavidle, které je na moři nebo v přístavu cizí země. Takové zákony, předpisy nebo jiná opatření zajistí, aby byli majitelé rybářských plavidel odpovědní za úhradu výloh spojených s lékařskou péčí, včetně související materiální pomoci a podpory během lékařského ošetření v cizí zemi do doby, než bude rybář repatriován.

2. Vnitrostátní zákony nebo předpisy mohou povolit výjimku z této odpovědnosti majitele rybářského plavidla, pokud došlo ke zranění jinak, než při plnění pracovních povinností na plavidle, nebo pokud nemoc nebo nemohoucnost byla po dobu zapojení do pracovních činností skryta nebo pokud zranění nebo nemoc vznikly z důvodů úmyslného nesprávného konání rybáře.



## *Část VII. Shoda s úmluvou a její prosazování*

### *Článek 40*

Každý členský stát musí účinně vykonávat svoje pravomoci a kontrolu nad plavidly, která plují pod jeho vlajkou, zavedením systému pro zajištění shody s požadavky této úmluvy včetně podle potřeby prováděných inspekcí, hlášení, monitorování, reklamačních řízení, odpovídajících pokut a nápravných opatření v souladu s vnitrostátními zákony nebo předpisy.

### *Článek 41*

1. Členské státy musí požadovat, aby rybářská plavidla zůstávající na moři déle než tři dny, která:

- a) jsou dlouhá 24 metrů a více nebo
- b) se běžně plaví v té z následujících vzdáleností, která je delší – vzdálenosti přesahující 200 námořních mil od pobřeží státu vlajky, nebo za vnějším okrajem jeho kontinentálního šelfu, vezla platný doklad vydaný příslušným orgánem, kde je uvedeno, že příslušný orgán sám nebo v zastoupení provedl na plavidle kontrolu shody s ustanoveními této úmluvy, která se týkají životních a pracovních podmínek.

2. Doba platnosti takového dokumentu se může krýt s dobou platnosti státního nebo mezinárodního osvědčení o bezpečnosti rybářského plavidla, přičemž ale taková doba platnosti v žádném případě nepřesáhne pět let.

### *Článek 42*

1. Příslušný orgán jmenuje dostatečný počet kvalifikovaných inspektorů, aby plnili jeho povinnosti podle článku 41.

2. Při ustavení účinného systému inspekce životních a pracovních podmínek na palubě rybářských plavidel může členský stát tam, kde je to vhodné, oprávnit veřejné instituce nebo jiné organizace, které považuje za kompetentní a nezávislé, k provádění inspekci a vydávání dokumentů. Ve všech případech zůstává členský stát odpovědný za takovou inspekci a vydávání souvisejících dokumentů týkajících se životních a pracovních podmínek rybářů na rybářských plavidlech, která plují pod jeho vlajkou.

### *Článek 43*

1. Členský stát, který obdrží stížnost nebo získá důkazy, že rybářské plavidlo, které pluje pod jeho vlajkou, nesplňuje požadavky této úmluvy, podnikne kroky potřebné k prošetření takové záležitosti a zajistí, aby bylo přijato opatření k nápravě jakýchkoliv zjištěných nedostatků.

2. Pokud členský stát, v jehož přístavu rybářské plavidlo zastaví při běžném průběhu svých činností nebo z provozních důvodů, obdrží stížnost nebo získá důkazy, že takové plavidlo nesplňuje požadavky této úmluvy, může připravit zprávu určenou vládě státu vlajky plavidla, jejíž kopii zašle generálnímu ředi-

teli Mezinárodního úřadu práce, a může přijmout opatření potřebná k nápravě jakýchkoliv podmínek na palubě, které jsou zřetelně rizikové pro bezpečnost nebo zdraví.

3. Přijme-li členský stát opatření, na která odkazuje odstavec 2 tohoto článku, oznámí to neprodleně nejbližšímu zástupci státu vlajky a, je-li to možné, sjedná s takovým zástupcem, aby byl přítomen. Tento členský stát nesmí plavidlo nepřiměřeně zadržovat nebo zdržovat.

4. Pro účely tohoto článku může stížnost předložit rybář, profesní orgán, asociace, odbory nebo obecně jakákoliv osoba, která má zájem na bezpečnosti plavidla, včetně zájmu o bezpečnostní nebo zdravotní rizika, která ohrožují rybáře na palubě.

5. Tento článek se nevztahuje na stížnosti, které členský stát považuje za prokazatelně nepodložené.

#### *Článek 44*

Každý členský stát musí uplatňovat tuto úmluvu takovým způsobem, aby zajistil, že se rybářskému plavidlu, které pluje pod vlajkou jakéhokoliv státu, který tuto úmluvu neratifikoval, nebude dostávat příznivějšího zacházení než rybářským plavidlům, která plují pod vlajkou jakéhokoliv členského státu, který ji ratifikoval.

#### *Část VIII. Doplnění příloh I, II a III*

#### *Článek 45*

1. V závislosti na souvisejících ustanoveních této úmluvy může Mezinárodní konference práce doplnit přílohy I, II a III. Správní rada Mezinárodního úřadu práce může zařadit bod jednání na program konference týkající se návrhů na taková doplnění vypracovaná tripartitní schůzkou expertů. Rozhodnutí o přijetí takových návrhů vyžaduje dvoutřetinovou většinu hlasů odevzdaných delegáty přítomnými na konferenci zahrnující nejméně polovinu členských států, které ratifikovaly tuto úmluvu.

2. Jakékoliv doplnění přijaté v souvislosti s odstavcem 1 tohoto článku vstoupí v platnost šest měsíců po datu jeho přijetí, a to pro kterýkoliv členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, pokud takový členský stát nepodal písemné oznámení generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, kterým ho uvědomí, že toto doplnění pro tento členský stát nevstupuje v platnost nebo že vstoupí v platnost později na základě následného písemného oznámení.

#### *Část IX. Závěrečná ustanovení*

#### *Článek 46*

Tato úmluva pozměňuje Úmluvu o nejnižším věku pro rybáře, 1959 (č. 112), Úmluvu o lékařských prohlídkách (rybářů), 1959 (č. 113), Úmluvu

o pracovních smlouvách rybářů, 1959 (č. 114) a Úmluvu o ubytování posádek (rybářů), 1966 (č. 126).

#### *Článek 47*

Oficiální ratifikace této úmluvy musí být oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce z důvodů registrace.

#### *Článek 48*

1. Tato úmluva je závazná pouze pro ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly registrovány u generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce.

2. V platnost vstoupí 12 měsíců po datu, kdy byly u generálního ředitele registrovány ratifikace deseti členských států, z nichž osm je pobřežními státy.

3. Poté vstoupí tato úmluva v platnost pro kterýkoliv členský stát 12 měsíců po datu, kdy byla registrována jeho ratifikace.

#### *Článek 49*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy tato úmluva poprvé vstoupí v platnost, a to výnosem sděleným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce za účelem registrace. Takové vypovězení nesmí nabýt platnosti, dokud neuplyne jeden rok od data, kdy je registrováno.

2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který po dobu jednoho roku od uplynutí desetileté lhůty uvedené v předchozím odstavci neuplatní právo na vypovězení úmluvy stanovené tímto článkem, bude vázán po dobu dalších deseti let a poté může vypovědět tuto úmluvu během prvního roku každého nového desetiletého období za podmínek stanovených tímto článkem.

#### *Článek 50*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce registraci všech ratifikací, deklarace a vypovězení, která byla sdělena členskými státy organizace.

2. Když generální ředitel oznamuje členským státům organizace registraci poslední z ratifikací, které jsou nutné, aby úmluva mohla vstoupit v platnost, upozorní členské státy organizace na datum, kdy úmluva vstoupí v platnost.

#### *Článek 51*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce sdělí generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů v souladu s článkem 102 Charty Spojených národů úplné náležitosti všech ratifikací, deklarací a vypovězení registrovaných generálním ředitelem.

*Článek 52*

Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží v termínech, které považuje za nezbytné, generální konferenci zprávu o realizaci této úmluvy a přezkoumá vhodnost zařazení otázky částečné nebo úplné revize úmluvy na pořad jednání konference s přihlédnutím také k ustanovením článku 45.

*Článek 53*

1. Pokud konference přijme novou úmluvu, která je revizí této úmluvy, potom, nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy provedená členským státem „ipso iure“ zahrnuje okamžité vypovězení této úmluvy, nehledě na ustanovení článku 49 uvedená výše, v případě a v době, kdy nová revidující úmluva vstoupila v platnost;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v platnost, přestává být tato úmluva otevřená k ratifikaci členskými státy.

2. Tato úmluva zůstává v každém případě v platnosti ve své aktuální formě a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, ale neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 54*

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.

*PŘÍLOHA**Příloha I**Rovnocennost v měření*

Pro účely této úmluvy, v případech, kdy se příslušný orgán po konzultaci rozhodne používat největší délku (LOA) místo délky (L) jako základ měření:

- a) největší délka (LOA) 16,5 metru se považuje za rovnocennou délce (L) 15 metrů,
- b) největší délka (LOA) 26,5 metru se považuje za rovnocennou délce (L) 24 metrů,
- c) největší délka (LOA) 50 metrů se považuje za rovnocennou délce (L) 45 metrů.

*Příloha II**Pracovní smlouva rybáře*

Pracovní smlouva rybáře musí obsahovat následující náležitosti, s výjimkou případů, kdy se zahrnutí jedné nebo více těchto náležitostí nepovažuje za nezbytné na základě skutečnosti, že se taková záležitost řídí jinak vnitrostátními zákony nebo předpisy nebo případně kolektivní smlouvou:

- a) příjmení a ostatní jména rybáře, datum narození nebo věk a místo narození,

- b) místo a datum uzavření smlouvy,
- c) název rybářského plavidla nebo plavidel a registrační číslo plavidla nebo plavidel, na jehož/jejichž palubě se rybář zavazuje pracovat,
- d) název zaměstnavatele nebo majitele rybářského plavidla nebo jiné strany smlouvy s rybářem,
- e) plavba nebo plavby, které mají být podniknuty, pokud je to možné určit v době uzavření smlouvy,
- f) pracovní pozice, na které má být rybář zaměstnán nebo k jejímuž výkonu má být najat,
- g) pokud je to možné, místo, kde a datum, kdy se má rybář hlásit na palubě k výkonu svých pracovních povinností,
- h) zásoby, kterými má být rybář zajištěn, pokud vnitrostátní zákony nebo předpisy nestanoví jiný, alternativní systém,
- i) výše mzdy nebo výše podílu a způsob výpočtu takového podílu, pokud se má odměňování provádět na základě takového podílu, nebo výše mzdy a podílu a způsob výpočtu podílu, pokud se má odměňování provádět na kombinovaném základě, a jakákoliv sjednaná minimální mzda,
- j) ukončení smlouvy a podmínky takového ukončení, jmenovitě:
  - i. pokud byla smlouva uzavřena na dobu určitou, datum určené k vypršení smlouvy;
  - ii. pokud byla smlouva uzavřena pro určitou plavbu, přístav určení a čas, který musí uplynout po příjezdu před tím, než bude rybář propuštěn;
  - iii. pokud byla smlouva uzavřena na dobu neurčitou, podmínky, které opravňují kteroukoliv stranu tuto smlouvu anulovat, a také požadovanou výpovědní lhůtu pro anulování smlouvy, za předpokladu že taková lhůta nebude kratší pro zaměstnavatele nebo majitele rybářského plavidla nebo jinou stranu smlouvy s rybářem;
- k) ochranu, která bude krýt rybáře v případě nemoci, zranění nebo smrti v souvislosti s výkonem pracovních povinností,
- l) délku placené roční dovolené nebo případně vzorec pro výpočet dovolené,
- m) krytí zdravotním pojištěním a sociálním zabezpečením a dávky, které má zaměstnavatel, majitel rybářského plavidla nebo případně jiná strana či jiné strany pracovní smlouvy rybáře rybáři vyplatit,
- n) nárok rybáře na repatriaci,
- o) odkaz na kolektivní smlouvu v příslušných případech,
- p) minimální doby odpočinku v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy nebo jinými opatřeními a

- q) jakékoliv jiné náležitosti, které mohou vyžadovat vnitrostátní zákony nebo předpisy.

### *Příloha III*

#### *Ubytování na rybářském plavidle*

##### Obecná ustanovení

1. Pro účely této přílohy se:
  - a) „novým rybářským plavidlem“ rozumí plavidlo, u něhož:
    - i. byla smlouva o postavení nebo závažnější přeměně plavidla uzavřena v den, kdy pro daný členský stát vstoupila tato úmluva v platnost, nebo později, nebo
    - ii. smlouva o postavení nebo závažnější přeměně plavidla byla uzavřena přede dnem, kdy tato úmluva vstoupila pro daný členský stát v platnost, a která je splněna za tři roky a později po tomto datu, nebo
    - iii. v případě, že smlouva o stavbě plavidla uzavřena nebyla, v den, kdy pro daný členský stát vstoupila tato úmluva v platnost, nebo poté, co:
      - je položen kýl lodi nebo
      - začne stavba identifikovatelná se specifickým plavidlem nebo
      - byla zahájena montáž zahrnující nejméně 50 tun nebo 1 % odhadovaného objemu všech strukturálních materiálů, podle toho, který objem je menší,
  - b) „stávajícím plavidlem“ rozumí plavidlo, které není novým rybářským plavidlem.

2. Následující platí pro všechna nová rybářská plavidla s palubou, v závislosti na jakýchkoliv výlukách stanovených v souladu s článkem 3 úmluvy. Příslušný orgán může po konzultaci také použít požadavky této přílohy na stávající plavidla, v případech, kdy a pokud určí, že to je přiměřené a užitečné.

3. Příslušný orgán může po konzultaci povolit alternativy k ustanovením této přílohy pro rybářská plavidla, která běžně zůstávají na moři méně než 24 hodin, v případech, kdy rybáři nežijí na palubě plavidla v přístavu. V případě takových plavidel zajistí příslušný orgán, aby dotčení rybáři měli odpovídající zařízení pro odpočinek, stravování a hygienické účely.

4. Jakékoliv alternativy učiněné členským státem podle odstavce 3 této přílohy musí být nahlášeny Mezinárodnímu úřadu práce podle článku 22 ústavy Mezinárodní organizace práce.

5. Požadavky týkající se plavidel dlouhých 24 metrů a více mohou být uplatněny na plavidla dlouhá 15 až 24 metrů v případech, kdy příslušný orgán určí po konzultaci, že to je přiměřené a proveditelné.

6. Rybáři, kteří pracují na palubě zásobovacích plavidel, která nemají odpovídající ubytovací a hygienická zařízení, budou mít k dispozici taková ubytovací a hygienická zařízení na palubě mateřského plavidla.

7. Členské státy mohou rozšířit požadavky této přílohy týkající se hluku a vibrací, ventilace, topení, klimatizace a osvětlení na uzavřené pracovní prostory a prostory používané ke skladovacím účelům, pokud se takové uplatnění požadavků po konzultaci považuje za přiměřené a nebude mít negativní vliv na funkci procesu nebo pracovní podmínky či jakost úlovků.

8. Použití hrubé prostornosti, jak je uvedeno v článku 5 této úmluvy, je omezeno na následující odstavce této přílohy: 14, 37, 38, 41, 43, 46, 49, 53, 55, 61, 64, 65 a 67. Pro tyto účely, v případech, kdy se příslušný orgán po konzultaci rozhodne použít hrubou prostornost (gt) jako základ měření:

- a) se hrubá prostornost 75 gt považuje za rovnocennou délce (L) 15 metrů nebo největší délce (LOA) 16,5 metru,
- b) se hrubá prostornost 300 gt považuje za rovnocennou délce (L) 24 metrů nebo největší délce (LOA) 26,5 metru,
- c) se hrubá prostornost 950 gt považuje za rovnocennou délce (L) 45 metrů nebo největší délce (LOA) 50 metrů.

#### Plánování a kontrola

9. Příslušný orgán se přesvědčí o tom, že kdykoliv je postaveno nové plavidlo nebo došlo k rekonstrukci ubytovacích zařízení posádky, takové plavidlo odpovídá požadavkům této přílohy. Příslušný orgán musí v proveditelném rozsahu požadovat shodu s touto přílohou v případě, kdy dojde k podstatné změně ubytovacích zařízení posádky v plavidle nebo, v případě plavidla, jež změní vlajku, pod kterou pluje, na vlajku členského státu, požadovat shodu s těmi požadavky této přílohy, jež lze uplatnit v souladu s odstavcem 2 této přílohy.

10. V případě situací uvedených v odstavci 9 této přílohy, u plavidel dlouhých 24 metrů a více, se požaduje předložení podrobných plánů a informací týkajících se ubytování ke schválení příslušným orgánem nebo subjektem jím oprávněným.

11. U plavidel dlouhých 24 metrů a více provede příslušný orgán pokaždé, když dojde k rekonstrukci nebo zásadní změně ubytovacích zařízení posádky na rybářském plavidle, inspekci tohoto ubytování z hlediska shody s požadavky úmluvy, a když plavidlo změní vlajku, pod kterou pluje, na vlajku členské země, z hlediska shody s těmi požadavky této přílohy, které lze uplatnit v souladu s odstavcem 2 této přílohy. Příslušný orgán může provádět další inspekce ubytovacích zařízení posádky dle svého uvážení.

12. V případě, kdy plavidlo změní vlajku, přestávají se na příslušné plavidlo vztahovat jakékoliv alternativní požadavky, které příslušný orgán členského

státu, pod jehož vlajkou loď původně plula, přijal v souladu s odstavci 15, 39, 47 nebo 62 této přílohy.

#### Rozvržení a konstrukce

##### Světlá výška

13. Ve všech ubytovacích prostorách musí být odpovídající světlá výška. V případě prostor, kde se očekává, že rybáři budou stát po delší dobu, musí být minimální světlá výška předepsána příslušným orgánem.

14. U plavidel dlouhých 24 metrů a více nesmí být minimální povolená světlá výška ve všech ubytovacích prostorách, kde je nezbytný plný a volný pohyb, menší než 200 centimetrů.

15. Nehledě na ustanovení odstavce 14 může příslušný orgán po konzultaci rozhodnout, že minimální povolená světlá výška nesmí být menší než 190 centimetrů v kterémkoliv prostoru – nebo části kteréhokoliv prostoru – v takových ubytovacích prostorách, kde se ujistí, že takové opatření je přiměřené a nebude mít za důsledek nepohodlí rybářů.

##### Otvory do ubytovacích prostor a mezi nimi

16. Do ložnic nesmí být přímé otvory z prostor, kde se nachází ryby, a ze strojoven, s výjimkou otvoru sloužící nouzovému východu. V případech, kdy je to přiměřené a proveditelné, je třeba zamezit vzniku přímých otvorů z lodních kuchyní, skladů, sušáren nebo společných hygienických prostor, pokud to není výslovně stanoveno jinak.

17. U plavidel dlouhých 24 metrů a více nesmí být žádné přímé otvory, s výjimkou otvorů sloužících jako únikové cesty, do ložnic z prostor, kde se nachází ryby a strojoven nebo z lodních kuchyní, skladů, sušáren či společných hygienických prostor; ta část přepážky, která odděluje taková místa od ložnic, a vnější přepážky musí být účinně zkonstruovány z oceli nebo jiného schváleného materiálu a musí být vodotěsné a plynotěsné. Toto ustanovení nevyklučuje možnost sdílení hygienických prostor mezi dvěma kajutami.

##### Izolace

18. Ubytovací prostory musí být odpovídajícím způsobem izolovány; materiály používané ke stavbě vnitřních přepážek, obložení a oplechování a podlahy a spoje musí vyhovovat tomuto účelu a musí napomáhat zajištění zdravého prostředí. Ve všech ubytovacích prostorách musí být zajištěno dostatečné vysoušení.

##### Ostatní

19. Musí být přijata veškerá proveditelná opatření k ochraně ubytování posádky rybářského plavidla proti mouchám a jinému hmyzu, zejména když plavidlo provádějí činnost v oblastech zamořených komáry.

20. Únikové cesty ze všech ubytovacích prostor posádky budou nezbytně zajištěny.



## Hluk a vibrace

21. Příslušný orgán přijme opatření k omezení nadměrného hluku a vibrací v ubytovacích prostorách a, v maximální možné míře, v souladu s příslušnými mezinárodními normami.

22. U plavidel dlouhých 24 metrů a více přijme příslušný orgán normy týkající se hluku a vibrací v ubytovacích prostorách, které rybářům zajistí odpovídající ochranu před účinky takového hluku a vibrací, včetně účinků vyvolávajících únavu způsobenou hlukem a vibracemi.

## Ventilace

23. Ubytovací prostory se musí větrat s přihlédnutím ke klimatickým podmínkám. Ventilační systém musí dodávat vzduch v uspokojivém stavu, kdykoliv jsou rybáři na palubě.

24. Ventilační úpravy nebo jiná opatření musí být taková, aby chránila nekuřáky před tabákovým kouřem.

25. Plavidla dlouhá 24 metrů a více musí být vybavena ventilačním systémem pro ubytovací prostory, který musí být kontrolován, aby se vzduch udržel v uspokojivém stavu a aby se zajistil dostatečný pohyb vzduchu za každého počasí a klimatických podmínek. Ventilační systémy musí být v provozu vždy, když jsou rybáři na palubě.

## Topení a klimatizace

26. Ubytovací prostory musí být odpovídajícím způsobem vytápěny s přihlédnutím ke klimatickým podmínkám.

27. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být zajištěno odpovídající vytápění prostřednictvím vytápěcí soustavy, s výjimkou rybářských plavidel, které provozují činnost výlučně v tropických klimatických podmínkách. Tato vytápěcí soustava musí zajistit vytápění za všech podmínek podle potřeby a musí být v provozu, když rybáři žijí nebo pracují na palubě, a když to vyžadují podmínky.

28. U plavidel dlouhých 24 metrů a více, s výjimkou těch, která jsou pravidelně nasazována v oblastech, kde to mírné klimatické podmínky nevyžadují, musí být zajištěna klimatizace v ubytovacích prostorách, na kapitánském můstku, rádiové kabině a v jakémkoliv centralizovaném velínu strojovny.

## Osvětlení

29. Všechny ubytovací prostory musí být vybaveny odpovídajícím osvětlením.

30. Kdykoliv to bude proveditelné, budou ubytovací prostory kromě umělého světla osvětleny přirozeným světlem. Tam, kde mají prostory určené ke spaní přirozené osvětlení, musí být zajištěn prostředek bránící pronikání světla.

31. Kromě běžného osvětlení prostoru pro spaní musí být každá kajuta vybavena odpovídajícím světlem pro čtení.

32. V ložnicích musí být zajištěno nouzové osvětlení.

33. V případech, kdy plavidlo není vybaveno nouzovým osvětlením v jídelnách, spojovacích chodbách a jakýchkoliv jiných prostorách, které se používají nebo mohou používat jako únikové cesty, musí být v takových prostorách zajištěno trvalé noční osvětlení.

34. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí osvětlení v ubytovacích prostorách splňovat normu stanovenou příslušným orgánem. V kterékoliv části ubytovacích prostor, která je k dispozici pro volný pohyb, je minimální norma pro takové osvětlení taková, aby umožnila osobě s normálním zrakem číst běžně vytištěné noviny za jasného dne.

#### Ložnice

##### Obecná ustanovení

35. V případech, kde to konstrukce, rozměry nebo účel plavidla dovolí, musí být prostory určené ke spaní umístěny tak, aby se minimalizovaly účinky pohybu a zrychlení, ale v žádném případě nesmějí být umístěny před kolizní přepážkou.

##### Podlahová plocha

36. Počet osob na ložnici a podlahová plocha na osobu, včetně prostor, které zabírají lodní lůžka a odkládací skříňky, musí být takové, aby rybářům na palubě poskytly odpovídající prostor a pohodlí s přihlédnutím k činnosti plavidla.

37. U plavidel dlouhých 24 metrů a více, která jsou ale méně než 45 metrů dlouhá, nesmí být podlahová plocha na osobu v ložnicích, kromě prostor, které zabírají lodní lůžka a odkládací skříňky, menší než 1,5 metru čtverečních.

38. U plavidel dlouhých 45 metrů a více nesmí být podlahová plocha na osobu v ložnicích, kromě prostor, které zabírají lodní lůžka a odkládací skříňky, menší než 2 metry čtvereční.

39. Nehledě na ustanovení odstavců 37 a 38 může příslušný orgán po konzultaci rozhodnout, že minimální povolená podlahová plocha na osobu v ložnicích, kromě prostor, které zabírají lodní lůžka a odkládací skříňky, nesmí být menší než 1,0 a 1,5 metru čtverečních v uvedeném pořadí v případech, kdy se příslušný orgán ujistí, že je to přiměřené a nebude to mít za následek nepohodlí rybářů.

##### Počet osob na ložnici

40. Pokud není výslovně uvedeno jinak, povolený počet osob na každou ložnici nesmí být více než šest.

41. U plavidel dlouhých 24 metrů a více nesmí být povolený počet osob na každou ložnici více než čtyři. Příslušný orgán může povolit výjimky z tohoto

požadavku v mimořádných případech, pokud velikost, typ nebo zamýšlená činnost plavidla činí takový požadavek nepřiměřeným nebo neproveditelným.

42. Pokud není výslovně uvedeno jinak, musí být zajištěna oddělená ložnice nebo oddělené ložnice pro důstojníky, kdekoliv je to možné.

43. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být ložnice pro důstojníky pro jednu osobu, kdekoliv je to možné, a v žádném případě nesmí ložnice obsahovat více než dvě lodní lůžka. Příslušný orgán může povolit výjimky z tohoto odstavce v mimořádných případech, pokud velikost, typ nebo zamýšlená činnost plavidla činí takové požadavky nepřiměřenými nebo neproveditelnými.

#### Ostatní ustanovení

44. Maximální počet osob, které mají být ubytovány v jakékoliv ložnici, musí být čitelně a nevymazatelně označen na takovém místě v ložnici, kde bude vhodně viditelný.

45. Musí být zajištěna oddělená lodní lůžka odpovídajících rozměrů. Matrace musí být z vhodných materiálů.

46. U plavidel dlouhých 24 metrů a více nesmí být minimální vnitřní rozměry lodních lůžek menší než 198 na 80 centimetrů.

47. Příslušný orgán může po konzultaci, nehledě na ustanovení odstavce 46, rozhodnout, že minimální vnitřní rozměry lodních lůžek nesmí být menší než 190 x 70 cm v případech, kdy se ujistí, že je to přiměřené a nebude to mít za následek nepohodlí rybářů.

48. Ložnice musí být plánovány a vybaveny tak, aby se zajistilo přiměřené pohodlí pro jejich uživatele a aby usnadnilo udržování čistoty a pořádku. Takto zajištěné vybavení musí zahrnovat lodní lůžka, oddělené odkládací skříňky, které musí dostačovat pro ukládání oblečení a jiných osobních věcí a musí mít povrch vhodný ke psaní.

49. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být zajištěn stůl vhodný ke psaní se židlí.

50. Prostory určené ke spaní musí být situovány nebo vybaveny tak, aby podle možností poskytl odpovídající stupeň soukromí pro muže a ženy.

#### Jídelny

51. Jídelny musí být co nejbližší lodní kuchyni, ale v žádném případě nesmí být umístěny před kolizní přepážkou.

52. U plavidel musí být zajištěno, aby umístění jídelny bylo vhodné pro její obsluhu a provoz. Pokud není výslovně stanoveno jinak, musí být umístění jídelny odděleno od prostoru určeného ke spaní, kde je to proveditelné.

53. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být umístění jídelny odděleno od prostoru určeného ke spaní.

54. Rozměry a vybavení každé jídelny musí být dostatečné pro počet osob, které ji budou kdykoliv pravděpodobně využívat.

55. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být rybářům kdykoliv k dispozici a přístupná lednice s dostatečnou kapacitou a zařízení pro výrobu studených a teplých nápojů.

Vany nebo sprchy, toalety a umyvadla

56. Hygienická zařízení, která zahrnují toalety, umyvadla a vany nebo sprchy, musí být zajištěna pro všechny osoby na palubě tak, aby to odpovídalo obsluze plavidla. Tato zařízení musí splňovat přinejmenším minimální zdravotní a hygienické normy a přiměřené standardy jakosti.

57. Umístění hygienických zařízení musí být takové, aby se eliminovalo znečištění jiných prostor v míře, která je proveditelná. Hygienická zařízení musí poskytovat přiměřené soukromí.

58. Čerstvá studená voda a čerstvá teplá voda musí být k dispozici pro všechny rybáře a jiné osoby na palubě, a to v dostatečném množství, aby byla zajištěna řádná hygiena. Příslušný orgán může po konzultaci stanovit minimální množství vody, která má být poskytována.

59. Tam, kde jsou zajištěna hygienická zařízení, musí být tato vybavena větráním čerstvým vzduchem nezávisle na jakékoliv jiné části ubytovacích prostor.

60. Všechny povrchy v hygienických zařízeních musí být takové, aby usnadnily snadné a účinné čištění. Podlahy musí být opatřeny neklouzavým povrchem.

61. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být pro všechny rybáře, kteří neužívají pokoje s přiléhajícím hygienickým zařízením, zajištěna nejméně jedna vana nebo sprcha nebo oboje, jeden záchod a jedno umyvadlo pro každé čtyři osoby nebo méně osob.

62. Příslušný orgán může po konzultaci, nehledě na ustanovení odstavce 61, rozhodnout, že musí být zajištěna nejméně jedna vana nebo sprcha nebo oboje a jedno umyvadlo pro každých šest osob nebo méně osob a nejméně jeden záchod pro každých osm osob nebo méně osob tam, kde se ujistí, že je to přiměřené a nebude to mít za následek nepohodlí rybářů.

Prádelny

63. Podle potřeby musí být zajištěna zařízení pro praní a sušení prádla s přihlédnutím k pracovním povinnostem, které jsou na plavidle plněny, pokud není výslovně stanoveno jinak.

64. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být zajištěna odpovídající zařízení pro praní, sušení a žehlení prádla.

65. U plavidel dlouhých 45 metrů a více musí být zajištěna odpovídající zařízení pro praní, sušení a žehlení prádla v místnosti oddělené od ložnic, jídelen

a záchodů, která musí být odpovídajícím způsobem větrána, vytápěna a vybavena šňůrami nebo jinými prostředky pro sušení prádla.

Zařízení pro nemocné a zraněné rybáře

66. Kdykoliv je to potřeba, musí být k dispozici kajuta pro nemocného nebo zraněného rybáře.

67. U plavidel dlouhých 45 metrů a více musí být oddělená marodka. Takový prostor musí být řádně vybaven a udržován v hygienickém stavu.

Ostatní zařízení

68. Místo pro pověšení výstroje do špatného počasí a jiných osobních ochranných pomůcek musí být zajištěno mimo ložnice, ale v pohodlném dosahu.

Lůžkoviny, jídelní vybavení a různé zásoby

69. Všem rybářům na palubě musí být poskytnuto odpovídající jídelní vybavení a lůžkoviny a jiné stolní či ložní prádlo. Náklady na stolní a ložní prádlo však mohou být požadovány zpět jako provozní náklady, pokud tak stanoví kolektivní smlouva nebo pracovní smlouva rybáře.

Rekreační zařízení

70. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být všem rybářům na palubě poskytnuta odpovídající rekreační zařízení, vybavení a služby. Tam, kde je to možné, lze použít pro rekreační aktivity jídelny.

Komunikační zařízení

71. Všichni rybáři na palubě musí mít v proveditelné míře přiměřený přístup ke komunikačním zařízením za přiměřenou cenu, která nepřesahuje celkové náklady majitele rybářského plavidla.

Lodní kuchyň a zařízení pro skladování potravin

72. Na palubě musí být zajištěno zařízení pro úpravu pokrmů. Pokud není výslovně stanoveno jinak, toto zařízení musí být namontováno, kde je to proveditelné, v oddělené lodní jídelně.

73. Lodní jídelna nebo prostor pro úpravu pokrmů tam, kde není oddělená kuchyň k dispozici, musí mít velikost odpovídající danému účelu, musí být dobře osvětlena a větrána a řádně vybavena a udržována.

74. U plavidel dlouhých 24 metrů a více musí být oddělená lodní kuchyň.

75. Lahve s butanovým nebo propanovým plynem používané pro účely úpravy pokrmů v lodní kuchyni musí být uloženy na otevřené palubě a v přístřešku, který je konstruován pro účely jejich ochrany před externími zdroji tepla a externími nárazy.

76. Vhodné místo pro zásoby potravin odpovídající kapacity musí být zajištěno a udržováno v suchu a chladu, přičemž musí být dobře větráno, aby se pře-

dešlo zkažení zásob, a pokud není výslovně stanoveno jinak, lednice a jiné skladovací prostory s nízkou teplotou se musí používat tam, kde je to možné.

77. U plavidel dlouhých 24 metrů a více se musí používat sklad zásob potravin a lednice nebo jiný skladovací prostor s nízkou teplotou.

#### Potraviny a pitná voda

78. Potraviny a pitná voda musí být zajištěny v dostatečném množství s přihlédnutím k počtu rybářů a délce a povaze plavby. Kromě toho musí být dostatečné, pokud se týká nutriční hodnoty, jakosti, množství a různorodosti s přihlédnutím jak k požadavkům rybářů vyplývajícím z jejich náboženského přesvědčení, tak kulturním zvyklostem týkajícím se potravy.

79. Příslušný orgán může stanovit požadavky na minimální normy a jakost potravin a vody, které mají být převáženy na palubě.

#### Podmínky čistoty a obyvatelnosti

80. Ubytovací prostory se musí udržovat v čistém a obyvatelném stavu a bez věcí nebo zásob, které nejsou osobním vlastnictvím uživatelů těchto prostor nebo se nevyužívají pro jejich bezpečí a záchranu.

81. Lodní kuchyň a zařízení pro skladování potravy se musí udržovat v hygienickém stavu.

82. Odpadky se ukládají do uzavřených, dobře zapečetěných kontejnerů a jsou odváženy z prostor, kde se manipuluje s potravinami, kdykoliv je to potřeba. Kontroly provádí velitel nebo jsou prováděny na základě zmocnění velitele.

83. U plavidel dlouhých 24 metrů a více může příslušný orgán požadovat provádění častých kontrol velitelem nebo na základě jeho zmocnění, aby se zajistilo, že:

- a) ubytovací prostory budou čisté, řádně obyvatelné a bezpečné, a že budou udržovány řádně opravené,
- b) zásoby potravin a vody jsou dostatečné a
- c) lodní jídelna a skladovací prostory a zařízení pro potraviny jsou hygienické a řádně opravené.

Výsledky takových inspekcí a opatření přijatá k řešení jakýchkoliv zjištěných nedostatků musí být zaznamenány a dostupné k prozkoumání.

#### Změny

84. Příslušný orgán může po konzultaci povolit odchylky od ustanovení této přílohy, s cílem vzít bez diskriminace v úvahu zájmy rybářů, kteří mají odlišné a typické náboženské a sociální praktiky, za podmínky, že takové odchylky nebudou mít za následek celkové podmínky, které jsou méně příznivé než ty, které by vznikly na základě uplatnění této přílohy.

## 125. ÚMLUVA Č. 189 – ÚMLUVA O DŮSTOJNÉ PRÁCI PRO PRACOVNÍKY V CIZÍ DOMÁCNOSTI, 2011

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

která byla svolána Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 1. června 2011 na svém 100. zasedání, a

dbajíc závazků Mezinárodní organizace práce propagovat důstojnou práci pro všechny prostřednictvím dosažení cílů Deklarace MOP o základních principech a právech v práci a Deklarace MOP o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci a

uznávajíc významný přínos pracovníků v cizí domácnosti pro globální ekonomiku, který zahrnuje zvýšení placených pracovních příležitostí pro pracující ženy a muže s rodinnými povinnostmi, větší prostor pro péči o stárnoucí populaci, děti a osoby se zdravotním postižením, a významné převody příjmů v rámci zemí a mezi zeměmi, a

berouc v úvahu, že práce v cizí domácnosti je stále podceňována a skrytá a vykonávána většinou ženami a dívkami, z nichž mnohé jsou přistěhovalkyně nebo členky znevýhodněných komunit, a které jsou zvláště ohrožené diskriminací, pokud jde o podmínky v zaměstnání a povolání, a jiným porušováním lidských práv, a

berouc také v úvahu, že i v rozvojových zemích s historicky omezenými příležitostmi formálního zaměstnání představují pracovníci v cizí domácnosti významnou část národní pracovní síly a stále patří k těm nejvíce přehlíženým, a

připomínajíc, že mezinárodní pracovní úmluvy a doporučení se vztahují na všechny pracovníky včetně pracovníků v cizí domácnosti, není-li stanoveno jinak, a

berouc na vědomí, že pro pracovníky v cizí domácnosti mají zvláštní význam Úmluva o migraci za zaměstnáním (revidovaná) z roku 1949 (č. 97), Úmluva o migrujících pracovnících (doplňující ustanovení) z roku 1975 (č. 143), Úmluva o pracovnících s rodinnými povinnostmi z roku 1981 (č. 156), Úmluva o soukromých agenturách práce z roku 1997 (č. 181) a Doporučení o pracovním poměru z roku 2006 (č. 198) a rovněž multilaterální rámec MOP pro záležitosti pracovní migrace: nezávazné principy a pokyny pro přístup k migraci za prací založený na právech (2006), a

uznávajíc zvláštní podmínky, za kterých je práce v cizí domácnosti vykonávána, díky čemuž je žádoucí doplnit k obecným standardům standardy specifické pro pracovníky v cizí domácnosti tak, aby mohli plně požívat svých práv, a

připomínajíc další příslušné mezinárodní dokumenty, jako je Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Úmluva o odstranění

všech forem diskriminace žen, Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a zejména její Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména s ženami a dětmi, a její Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky, Úmluva o právech dítěte a Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků, a

rozhodnuvši se přijmout některé návrhy týkající se důstojné práce pro pracovníky v cizí domácnosti, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, a stanovíc, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 16. června 2011 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o pracovnících v cizí domácnosti, 2011.

### *Článek 1*

*Pro účely této úmluvy:*

- a) pojmem **práce v cizí domácnosti** se rozumí práce vykonávaná v cizí domácnosti nebo domácnostech či pro domácnost nebo domácnosti;
- b) pojmem **pracovník v cizí domácnosti** se rozumí každá osoba vykonávající práci v cizí domácnosti v rámci pracovního poměru;
- c) osoba, která vykonává práce v cizí domácnosti pouze příležitostně nebo ojediněle a nikoli jako své zaměstnání, není pracovníkem v cizí domácnosti.

### *Článek 2*

1. Úmluva se vztahuje na všechny pracovníky v cizí domácnosti.

2. Členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, může, po projednání s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, a pokud existují, s organizacemi zastupujícími pracovníky v cizí domácnosti a organizacemi zastupujícími zaměstnavatele pracovníků v cizí domácnosti, vyloučit zcela nebo zčásti z jejího rozsahu:

- a) kategorie pracovníků, kterým je jinak poskytována alespoň ekvivalentní ochrana;
- b) omezené kategorie pracovníků, u nichž vznikají zvláštní problémy významného charakteru.

3. Každý členský stát, který využije možnosti uvedené v předchozím odstavci, uvede ve své první zprávě o provádění úmluvy podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce každou konkrétní taktou vyloučenou kategorii pracovníků a důvody pro takové vyloučení z působnosti a v následujících zprávách specifikuje veškerá opatření, která mohla být přijata s cílem rozšířit použití úmluvy pro dotyčné pracovníky.



### Článek 3

1. Každý členský stát přijme opatření k zajištění účinné podpory a ochrany lidských práv všech pracovníků v cizí domácnosti, jak je stanoveno v této úmluvě.

2. Každý členský stát přijme ve vztahu k pracovníkům v cizí domácnosti opatření stanovená v této úmluvě pro účely respektování, prosazování a naplňování základních principů a práv v práci, kterými jsou:

- a) svoboda sdružování a účinného uznávání práva na kolektivní vyjednávání,
- b) odstranění všech forem nucené nebo povinné práce,
- c) účinné odstranění dětské práce; a
- d) odstranění diskriminace v zaměstnání a povolání.

3. Při přijímání opatření k zajištění toho, aby pracovníci v cizí domácnosti a zaměstnavatelé pracovníků v cizí domácnosti požívali svobody sdružování a účinného uznávání práva na kolektivní vyjednávání, bude členský stát chránit právo pracovníků v cizí domácnosti a zaměstnavatelů pracovníků v cizí domácnosti zakládat a, v souladu s pravidly příslušné organizace, sdružovat se v organizacích, federacích a konfederacích dle své vlastní volby.

### Článek 4

1. Každý členský stát stanoví minimální věk pro pracovníky v cizí domácnosti v souladu s ustanoveními Úmluvy č. 138 o minimálním věku z roku 1973 a Úmluvy č. 182 o nejhorších formách dětské práce z roku 1999, který nebude nižší než věk stanovený vnitrostátními zákony a předpisy pro pracovníky obecně.

2. Každý členský stát přijme opatření na zajištění toho, aby práce vykonávaná pracovníky v cizí domácnosti mladšími 18 let a staršími, než je minimální věk pro vstup do zaměstnání, je nepřipravovala o povinnou školní docházku ani nebránila možnostem účasti na dalším vzdělávání či odbornému školení.

### Článek 5

Každý členský stát přijme opatření k zajištění toho, aby pracovníci v cizí domácnosti požívali účinné ochrany proti všem formám zneužívání, obtěžování a násilí.

### Článek 6

Každý členský stát přijme opatření pro zajištění toho, aby se pracovníkům v cizí domácnosti, stejně jako pracovníkům obecně, dostávalo spravedlivých smluvních podmínek a rovněž důstojných pracovních podmínek, a pokud bydlí v cizí domácnosti, důstojných životních podmínek, které respektují jejich soukromí.

### Článek 7

Každý členský stát přijme opatření, aby zajistil, že pracovníci v cizí domácnosti jsou informováni o lhůtách a podmínkách pracovního poměru vhodným, prokazatelným a snadno pochopitelným způsobem, a je-li to možné, prostřednictvím písemných smluv v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy nebo kolektivními smlouvami, zejména o:

- a) jméně a adrese zaměstnavatele a pracovníka;
- b) adrese obvyklého místa či míst výkonu práce;
- c) dni nástupu do zaměstnání a v případech, kdy je smlouva uzavřena na dobu určitou, o době jeho trvání;
- d) druhu vykonávané práce;
- e) odměňování, způsobu výpočtu mzdy a výplatních termínech;
- f) běžné pracovní době;
- g) placené dovolené za kalendářní rok a denních a týdenních dobách odpočinku;
- h) zajištění stravování a ubytování, je-li to na místě;
- i) délce sjednané zkušební doby, je-li to na místě;
- j) podmínkách repatriace, je-li to na místě, a
- k) lhůtách a podmínkách týkajících se skončení pracovního poměru včetně veškerých výpovědních lhůt, ať již ze strany pracovníka v cizí domácnosti nebo zaměstnavatele.

### Článek 8

1. Vnitrostátní zákony a předpisy vyžadují, aby migrující pracovníci v cizí domácnosti, kteří jsou v jedné zemi přijati pro práci v cizí domácnosti v jiné zemi, obdrželi písemnou nabídku práce nebo pracovní smlouvu, uplatnitelnou v zemi, v níž má být práce vykonávána, stanovící lhůty a pracovní podmínky uvedené v článku 7, a to předtím, než překročí národní hranice pro účely přijetí práce v cizí domácnosti, jíž se nabídka nebo smlouva týká.

2. Předchozí odstavec neplatí pro pracovníky, kteří požívají svobody pohybu za účelem zaměstnání na základě bilaterálních, regionálních nebo multilaterálních dohod nebo v rámci regionálních organizací hospodářské integrace.

3. Členské státy přijmou opatření k vzájemné spolupráci pro zajištění účinného uplatňování ustanovení této úmluvy pro všechny migrující pracovníky v cizí domácnosti.

4. Každý členský stát stanoví, prostřednictvím zákonů, předpisů nebo jiných opatření, podmínky, za kterých mají migrující pracovníci v cizí domácnosti právo na repatriaci po uplynutí nebo ukončení pracovní smlouvy, na jejímž základě byli přijati.

### Článek 9

Každý členský stát přijme opatření pro zajištění toho, aby pracovníci v cizí domácnosti:

- a) mohli svobodně se svým zaměstnavatelem nebo potenciálním zaměstnavatelem uzavřít smlouvu o tom, zda budou ubytováni v cizí domácnosti,
- b) kteří jsou ubytováni v cizí domácnosti, nebyli povinni zůstat v cizí domácnosti nebo se členy domácnosti během doby denního a týdenního odpočinku nebo dovolené za kalendářní rok, a
- c) byli oprávněni ponechat si ve svém držení své cestovní doklady a doklady totožnosti.

### Článek 10

1. Každý členský stát přijme opatření pro zajištění rovného zacházení mezi pracovníky v cizí domácnosti a pracovníky obecně, pokud jde o běžnou pracovní dobu, náhradu za práci přesčas, denní a týdenní doby odpočinku a placenou dovolenou za kalendářní rok, v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy nebo kolektivními smlouvami, přičemž vezme na vědomí zvláštní povahu práce v cizí domácnosti.

2. Odpočinek v týdnu bude činit nejméně 24 hodin nepřetržitě.

3. Doba, během níž nemohou pracovníci v cizí domácnosti svobodně nakládat se svým časem, jak by chtěli, a jsou k dispozici domácnosti, za účelem plnění případných požadavků, bude považována za odpracovanou dobu v rozsahu stanoveném vnitrostátními zákony, předpisy nebo kolektivními smlouvami, nebo jakýmkoli jinými způsoby, jež jsou v souladu s vnitrostátní praxí.

### Článek 11

Každý členský stát přijme opatření k zajištění toho, aby pracovníci v cizí domácnosti byli odměňováni mzdou nejméně ve výši minimální mzdy, kde taková minimální mzda existuje, a aby bylo odměňování stanoveno bez diskriminace na základě pohlaví.

### Článek 12

1. Mzda se pracovníkům v cizí domácnosti vyplácí v hotovosti v pravidelných intervalech alespoň jednou měsíčně. Nestanoví-li vnitrostátní zákony, předpisy nebo kolektivní smlouvy jinak, může být platba se souhlasem příslušného pracovníka provedena bankovním převodem, bankovním šekem, poštovní poukázkou, peněžním příkazem nebo jiným zákonným způsobem peněžní platby.

2. Vnitrostátní zákony, předpisy, kolektivní smlouvy nebo rozhodčí nálezy mohou stanovit úhradu omezené části odměny pracovníků v cizí domácnosti v podobě plateb v naturáliích za podmínek ne méně příznivých, než platby obecně platné pro ostatní kategorie pracovníků, za předpokladu, že jsou přijata opatření k zajištění toho, aby takové platby v naturáliích byly dohodnuty s pracov-

níkem, sloužily pro osobní potřebu a užitek pracovníka, a aby jejich peněžní hodnota byla spravedlivá a přiměřená.

### *Článek 13*

1. Každý pracovník v cizí domácnosti má právo na bezpečné a zdravé pracovní prostředí. S ohledem na zvláštní povahu práce v cizí domácnosti přijme každý členský stát, v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy a praxí, účinná opatření k zajištění bezpečnosti a zdraví při práci pracovníků v cizí domácnosti.

2. Opatření zmíněná v předchozím odstavci mohou být přijata postupně, na základě projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, a pokud existují, s organizacemi pracovníků v cizí domácnosti a organizacemi zaměstnavatelů pracovníků v cizí domácnosti.

### *Článek 14*

1. Každý členský stát přijme vhodná opatření, v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy a s náležitým přihlédnutím ke zvláštní povaze práce v cizí domácnosti, aby zajistil pracovníkům v cizí domácnosti podmínky, které nejsou méně příznivé, než podmínky platné pro pracovníky obecně, pokud jde o sociální zabezpečení, včetně mateřství.

2. Opatření zmíněná v předchozím odstavci mohou být přijata postupně, na základě projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, a pokud existují, s organizacemi pracovníků v cizí domácnosti a organizacemi zaměstnavatelů pracovníků v cizí domácnosti.

### *Článek 15*

1. Pro účinnou ochranu pracovníků v cizí domácnosti, včetně migrujících pracovníků v cizí domácnosti najatých nebo umístěných soukromými agenturami, před nekalými praktikami každý členský stát:

- a) stanoví podmínky, jimiž se řídí činnost soukromých agentur práce najímajících nebo umisťujících pracovníky v cizí domácnosti, v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy a praxí;
- b) zajistí, aby existovaly odpovídající mechanismy a postupy pro vyšetřování stížností, údajných zneužívání a podvodných praktik týkajících se aktivit soukromých agentur práce ve vztahu k pracovníkům v cizí domácnosti;
- c) přijme ve své jurisdikci a tam, kde to je vhodné, ve spolupráci s ostatními členskými státy, všechna nezbytná a vhodná opatření pro zajištění odpovídající ochrany a prevence zneužívání pracovníků v cizí domácnosti najatých nebo umístěných na jeho území soukromými agenturami práce. Tato opatření zahrnují zákony nebo předpisy, které určují příslušné povinnosti soukromých agentur práce a domácnosti vůči pracovníkovi v cizí domácnosti a stanoví sankce včetně zákazu těch soukromých agentur práce, které se účastní podvodných praktik a zneužívání;

- d) v případech, kde jsou pracovníci v cizí domácnosti najati v jedné zemi pro práci v jiné, zváží uzavření bilaterálních, regionálních nebo multilaterálních smluv pro účely prevence zneužívání a podvodných praktik v náboru, umístování a zaměstnávání, a
- e) přijme opatření k zajištění toho, aby poplatky účtované soukromými agenturami práce nebyly sráženy z odměn pracovníků v cizí domácnosti.

2. Uplatňování každého z ustanovení tohoto článku bude každým členským státem projednáno s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, a pokud existují, s organizacemi pracovníků v cizí domácnosti a organizacemi zaměstnavatelů pracovníků v cizí domácnosti.

#### *Článek 16*

Každý členský stát přijme v souladu s vnitrostátními zákony, předpisy a praxí opatření k zajištění toho, aby všichni pracovníci v cizí domácnosti, ať již sami nebo prostřednictvím svého zástupce, měli efektivní přístup k soudům, tribunálům nebo jiným mechanismům řešení sporů za podmínek, které nejsou méně příznivé než podmínky platné pro pracovníky obecně.

#### *Článek 17*

1. Každý členský stát zavede účinné a dostupné mechanismy podávání stížností a způsoby zajištění souladu s vnitrostátními zákony a předpisy pro ochranu pracovníků v cizí domácnosti.

2. Každý členský stát vypracuje a zavede opatření pro inspekci práce, vy-máhání a sankce s náležitým přihlédnutím ke zvláštní povaze práce v cizí domácnosti, v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy.

3. Pokud je to v souladu s vnitrostátními zákony a předpisy, stanoví taková opatření podmínky, podle nichž může být při náležitém respektování soukromí udělen přístup do prostor domácnosti.

#### *Článek 18*

Každý členský stát zavede ustanovení této úmluvy, po projednání s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, prostřednictvím zákonů a předpisů, a rovněž prostřednictvím kolektivních smluv nebo dodatečných opatření, která jsou v souladu s vnitrostátní praxí, rozšířením nebo přijetím stávajících opatření tak, aby zahrnovala také pracovníky v cizí domácnosti, nebo vypracováním zvláštních opatření pro pracovníky v cizí domácnosti, podle okolností.

#### *Článek 19*

Tato úmluva nemá vliv na příznivější ustanovení platná pro pracovníky v cizí domácnosti v souladu s ostatními mezinárodními pracovními úmluvami.

*Článek 20*

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

*Článek 21*

1. Tato úmluva zavazuje jen ty členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byly zaregistrovány generálním ředitelem Mezinárodního úřadu práce.
2. Vstoupí v platnost dvanáct měsíců od data, k němuž generální ředitel zaregistroval ratifikace dvou členských států.
3. Poté tato úmluva vstoupí v platnost pro každý další členský stát dvanáct měsíců od data, k němuž byla zaregistrována jeho ratifikace.

*Článek 22*

1. Členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let od data, kdy Úmluva poprvé vstoupila v platnost, sdělením předaným generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který jej zaregistruje. Tato výpověď nabude účinnosti jeden rok od data, kdy byla zaregistrována.
2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který ve lhůtě jednoho roku po uplynutí desetiletého období uvedeného v předchozím odstavci nevyužije práva výpovědi stanoveného tímto článkem, jí bude vázán na další období deseti let a poté bude moci vypovědět tuto úmluvu po uplynutí každého desetiletého období za podmínek stanovených v tomto článku.

*Článek 23*

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce vyrozumí všechny členské státy Mezinárodní organizace práce o registraci všech ratifikací a výpovědí, které mu sdělí členské státy Organizace.

2. Když bude oznamovat členským státům Organizace registraci druhé ratifikace, upozorní generální ředitel členy organizace na datum, kterým tato úmluva vstoupí v platnost.

*Článek 24*

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů v souladu s článkem 102 Charty Spojených národů k registraci úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zaregistroval v souladu s ustanoveními předchozích článků.

*Článek 25*

Kdykoli to bude Správní rada Mezinárodního úřadu práce považovat za nutné, předloží Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, je-li žádoucí zařadit na pořad jednání Konference otázku celkové nebo částečné revize této úmluvy.

*Článek 26*

1. Přijme-li Konference novou úmluvu, která zcela nebo zčásti reviduje tuto úmluvu, pak, nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem zahrnuje *ipso jure* okamžité vypovězení této úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 22, s touto výhradou, že nová úmluva vstoupí v platnost;
- b) od data, kdy nová revidující úmluva vstoupí v platnost, přestane být tato úmluva otevřena členským státům k ratifikaci.

2. Tato úmluva však v každém případě zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, avšak neratifikovaly revidující úmluvu.

*Článek 27*

Anglická a francouzská jazyková verze textu této úmluvy jsou stejně závazné.

## SEZNAM VŠECH ÚMLUV A PROTOKOLŮ MOP PODLE STAVU K 1. LEDNU 2018

(číslo, zkrácený název a rok přijetí úmluvy)

1. Pracovní doba (průmysl), 1919
2. Nezaměstnanost, 1919
3. Ochrana mateřství, 1919
4. Noční práce (ženy), 1919
5. Nejnižší věk (průmysl), 1919
6. Noční práce mladistvých (průmysl), 1919
7. Nejnižší věk (moře), 1920
8. Pojištění v nezaměstnanosti (ztroskotání lodi), 1920
9. Umísťování námořníků, 1920
10. Nejnižší věk (zemědělství), 1921
11. Právo sdružovat se (zemědělství), 1921
12. Odškodnění pracovních úrazů (zemědělství), 1921
13. Běloba olovnatá (malířství), 1921
14. Odpočinek v týdnu (průmysl), 1921
15. Nejnižší věk (nakladači a topiči), 1921
16. Lékařské prohlídky mladistvých (moře), 1921
17. Odškodnění pracovníků (úrazy), 1925
18. Odškodnění pracovníků (nemoci z povolání), 1925
19. Stejně nakládání (odškodnění úrazů), 1925
20. Noční práce (pekařství), 1925
21. Inspekce emigrantů, 1926
22. Najímání námořníků, 1926
23. Repatriace námořníků, 1926
24. Nemocenské pojištění (průmysl), 1927
25. Nemocenské pojištění (zemědělství), 1927
26. Mechanismus stanovení minimálních mezd, 1928
27. Označování váhy (břemena dopravována loďmi), 1929
28. Ochrana proti úrazům (přístavní dělníci), 1929
29. Nucená práce, 1930

*Protokol z roku 2014 k úmluvě o nucené práci z roku 1930*



30. Pracovní doba (obchod a úřady), 1930
31. Pracovní doba (uhelné doly), 1931
32. Ochrana proti úrazům (přístavní dělníci) (revidovaná), 1932
33. Nejnižší věk (neprůmyslová zaměstnání), 1932
34. Zprostředkovatelný práce za úplatu, 1933
35. Starobní pojištění (průmysl, atd.), 1933
36. Starobní pojištění (zemědělství), 1933
37. Invalidní pojištění (průmysl, atd.), 1933
38. Invalidní pojištění (zemědělství), 1933
39. Pojištění pozůstalých (průmysl, atd.), 1933
40. Pojištění pozůstalých (zemědělství), 1933
41. Noční práce (ženy) (revidovaná), 1934
42. Odškodňování pracovníků (nemoci z povolání) (revidovaná), (1934)
43. Sklářny na ploché sklo, 1934
44. Dávky v nezaměstnanosti, 1934
45. Práce pod zemí (ženy), 1935
46. Pracovní doba (uhelné doly) (revidovaná), 1935
47. Čtyřicetihodinový týden, 1935
48. Zachování práv na důchod migrujících osob, 1935
49. Zkrácení pracovní doby (sklářny na láhve), 1935
50. Nábor domorodých pracovníků, 1935
51. Zkrácení pracovní doby (veřejné práce), 1936
52. Placená dovolená, 1936
53. Průkazy způsobilosti námořních důstojníků, 1936
54. Placená dovolená (moře), 1936
55. Odpovědnost rejdaře (nemocní a zranění námořníci), 1936
56. Nemocenské pojištění (moře), 1936
57. Pracovní doba a stav posádek (moře), 1936
58. Nejnižší věk (moře) (revidovaná), 1936
59. Nejnižší věk (průmysl) (revidovaná), 1937
60. Nejnižší věk (neprůmyslová zaměstnání) (revidovaná), 1937
61. Zkrácení pracovní doby (textil), 1937
62. Bezpečnostní předpisy (stavebnictví), 1937
63. Statistika mezd a pracovní doby, 1938

64. Pracovní smlouvy (domorodí pracovníci), 1939
65. Trestní sankce (domorodí pracovníci), 1939
66. Migrace za zaměstnáním, 1939
67. Pracovní doba a odpočinek (silniční doprava), 1939
68. Stravování a stolování (lodní posádky), 1946
69. Průkazy způsobilosti námořních kuchařů, 1946
70. Sociální zabezpečení (námořníci), 1946
71. Důchody námořníků, 1946
72. Placená dovolená (námořníci), 1946
73. Lékařské prohlídky (námořníci), 1946
74. Průkazy způsobilosti kvalifikovaných námořníků, 1946
75. Ubytování posádek, 1946
76. Mzdy a pracovní doba námořníků a obsazování posádek lodí, 1946
77. Lékařské prohlídky mladistvých (průmysl), 1946
78. Lékařské prohlídky mladistvých (neprůmyslová povolání), 1946
79. Noční práce mladistvých (neprůmyslové práce), 1946
80. Revize závěrečných článků, 1946
81. Inspekce práce, 1947  
*Protokol z roku 1995 k úmluvě o inspekci práce z roku 1947*
82. Sociální politika (nemetropolitní území), 1947
83. Pracovní standardy (nemetropolitní území), 1947
84. Právo sdružovat se (nemetropolitní území), 1947
85. Inspektoráty práce (nemetropolitní území), 1947
86. Pracovní smlouvy (domorodí pracovníci), 1947
87. Svoboda sdružování a ochrana práva organizovat se, 1948
88. Služby zaměstnanosti, 1948
89. Noční práce (ženy) (revidovaná), 1948  
*Protokol z roku 1990 k úmluvě o noční práci (ženy) (revidované) z roku 1948*
90. Noční práce mladistvých (průmysl) (revidovaná), 1948
91. Placená dovolená (námořníci) (revidovaná), 1949
92. Ubytování posádek (revidovaná), 1949
93. Mzdy a pracovní doba námořníků a obsazování posádek lodí (moře) (revidovaná), 1949
94. Pracovní doložky (veřejné smlouvy), 1949

95. Ochrana mezd, 1949
96. Zprostředkovatelný práce činné za úplatu (revidovaná), 1949
97. Migrace za zaměstnáním (revidovaná), 1949
98. Právo organizovat se a kolektivně vyjednávat, 1949
99. Metody stanovení minimálních mezd (zemědělství), 1951
100. Rovnost v odměňování, 1951
101. Placená dovolená (zemědělství), 1952
102. Sociální zabezpečení (minimální normy), 1952
103. Ochrana mateřství (revidovaná), 1952
104. Odstranění trestních sankcí (domorodí pracovníci), 1955
105. Odstranění nucené či povinné práce, 1957
106. Odpočinek v týdnu (obchod a úřady), 1957
107. Domorodé a kmenové obyvatelstvo, 1957
108. Průkazy totožnosti námořníků, 1958
109. Mzdy a pracovní doba námořníků a obsazování posádek lodí (moře) (revidovaná), 1958
110. Plantáže, 1958
  - Protokol z roku 1982 k úmluvě o plantážích z roku 1958*
111. Diskriminace (zaměstnání a povolání), 1958
112. Nejnižší věk (rybáři), 1959
113. Lékařské prohlídky (rybáři), 1959
114. Pracovní smlouva rybářů, 1959
115. Ochrana před zářením, 1960
116. Revize závěrečných článků, 1961
117. Sociální politika (základní cíle a standardy), 1962
118. Rovnost v nakládání (sociální zabezpečení), 1962
119. Zajištění bezpečnosti strojů, 1963
120. Hygiena (obchod a kanceláře), 1964
121. Dávky při pracovních úrazech, 1964
122. Politika zaměstnanosti, 1964
123. Minimální věk (práce pod zemí), 1965
124. Lékařské prohlídky mladistvých (práce pod zemí), 1965
125. Průkazy způsobilosti rybářů, 1966
126. Ubytování posádek (rybáři), 1966

127. Maximální váha, 1967
128. Invalidní, starobní a pozůstalostní dávky, 1967
129. Inspekce práce (zemědělství), 1969
130. Zdravotní péče a dávky v nemoci, 1969
131. Stanovení minimální mzdy, 1970
132. Placená dovolená (revidovaná), 1970
133. Ubytování posádek (doplňující ustanovení), 1970
134. Předcházení úrazům (námořníci), 1970
135. Zástupci pracovníků, 1971
136. Benzen, 1971
137. Práce v přístavech, 1973
138. Nejnižší věk, 1973
139. Rakovina z povolání, 1974
140. Placené studijní volno, 1974
141. Organizace pracovníků na venkově, 1975
142. Rozvoj lidských zdrojů, 1975
143. Migrující pracovníci (doplňující ustanovení), 1975
144. Trojstranné porady (mezinárodní pracovní normy), 1976
145. Stálost zaměstnání (námořníci), 1976
146. Každoroční placená dovolená (námořníci), 1976
147. Obchodní loďstvo (minimální standardy), 1976  
*Protokol z roku 1996 k úmluvě o obchodním loďstvu (minimální standardy) z roku 1976*
148. Pracovní prostředí (znečištění vzduchu, hluk a vibrace), 1977
149. Ošetrovatelský personál, 1977
150. Správa práce, 1978
151. Pracovní vztahy (veřejná služba), 1978
152. Bezpečnost a ochrana zdraví (práce v docích), 1979
153. Pracovní doba a doba na odpočinek (silniční doprava), 1979
154. Kolektivní vyjednávání, 1981
155. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, 1981  
*Protokol z roku 2002 k úmluvě o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci z roku 1981*
156. Pracovníci s povinnostmi k rodině, 1981

157. Zachování práv v sociálním zabezpečení, 1982
158. Skončení zaměstnání, 1982
159. Pracovní rehabilitace a zaměstnávání (invalidé), 1983
160. Statistiky práce, 1985
161. Závodní zdravotní služby, 1985
162. Azbest (osinek), 1986
163. Sociální péče o námořníky, 1987
164. Ochrana zdraví a zdravotní péče (námořníci), 1987
165. Sociální zabezpečení (námořníci) (revidovaná), 1987
166. Repatriace námořníků (revidovaná), 1987
167. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve stavebnictví, 1988
168. Podpora zaměstnanosti a ochrana před nezaměstnaností, 1988
169. Domorodé a kmenové obyvatelstvo, 1989
170. Bezpečnost při používání chemikálií v práci, 1990
171. Noční práce, 1990
172. Pracovní podmínky (hotely a restaurace), 1991
173. Ochrana nároků pracovníků (platební neschopnost jejich zaměstnavatele), 1992
174. Předcházení velkým průmyslovým nehodám, 1993
175. Práce na částečný úvazek, 1994
176. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v dolech, 1995
177. Domácká práce, 1996
178. Inspekce pracovních a životních podmínek námořníků, 1996
179. Nábor a umístování námořníků, 1996
180. Pracovní doba námořníků a obsazování lodí posádkou, 1996
181. Soukromé agentury práce, 1997
182. Nejhorší formy dětské práce, 1999
183. Ochrana mateřství, 2000
184. Bezpečnost a ochrana zdraví v zemědělství, 2001
185. Průkazy totožnosti námořníků (revidovaná), 2003  
Práce na moři, 2006
187. Podpůrný rámec BOZP, 2006
188. Práce v rybolovném odvětví, 2007
189. Pracovníci v cizích domácnostech, 2011

Mezinárodní organizace práce (MOP) je jedinou tripartitní specializovanou mezinárodní organizací v systému Organizace spojených národů (OSN), se sídlem v Ženevě (International Labour Organization, ILO, L'Organisation Internationale du Travail, OIT), na jejímž rozhodování se stejnou měrou podílejí zástupci zaměstnanců, zaměstnavatelů a vlád.

Sborník úmluv MOP neratifikovaných Českou republikou, který je označen číslicí II., navazuje na Sborník úmluv MOP ratifikovaných Českou republikou ke dni 1. ledna 2018, který je označen číslicí I. Součástí obou sborníků je „Přehled úmluv MOP“ přijatých touto významnou mezinárodní organizací za celou dobu jejího působení od roku 1919 do konce roku 2017, ve dvou podobách – uvedeny jsou jak všechny přijaté úmluvy a protokoly, tak samostatně ty, které jsou ratifikovány Českou republikou a zároveň jsou účinné ke dni 1. ledna 2018 (součástí tohoto přehledu tedy nejsou úmluvy, které byly v mezidobí vypovězeny) s uvedením podrobných údajů, které se jich týkají, včetně skutečnosti, zda mají podle článku 10 Ústavy České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů) přednost před zákony či nikoliv.

Česká znění Českou republikou neratifikovaných úmluv Mezinárodní organizace práce uveřejněná v tomto sborníku byla pořízena v průběhu doby existence Mezinárodní organizace práce orgány státní správy, zejména MPSV ČR, dále ČMKOS a jejich předchůdci a nejsou oficiálními překlady publikovanými ve Sbírce zákonů, jak je tomu u velké části úmluv ratifikovaných Českou republikou. Jejich anglické, popřípadě francouzské verze, které mají stejnou platnost, lze nalézt na webových stránkách Mezinárodní organizace práce „[www.ilo.org](http://www.ilo.org)“.

Úmluvy Mezinárodní organizace práce stanoví mezinárodní pracovní standardy (minimální úroveň základních pracovních práv) zejména v oblastech svobody odborového sdružování a výkonu odborových práv, kolektivního vyjednávání, odstranění nucené práce, rovnosti příležitostí a zacházení, pracovních podmínek, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, sociálního zabezpečení a ostatní.

Materiál byl realizován v rámci projektu ČMKOS 2017 „§ 320a ZP I. - Průmysl, vzdělávání, práce, společnost 4.0“, který je financován z prostředků státního rozpočtu ČR prostřednictvím MPSV ČR.

